Politisk behandling

FORSLAG TIL KOMMUNEPLAN 2025-2037

Hovedstruktur og Retningslinjer

17. december 2025 til 18. februar 2026

INDHOLDSFORTEGNELSE

Forord **s. 6**

OM PLANEN

Hvad er en kommuneplan? *s. 8*
Forhold til anden planlægning *s. 10*
Råstofplanen *s. 11*
Natura2000-planer *s. 12*
Bilag IV-arter *s. 14*
Vandrammedirektiv og vandområdeplan *s. 15*
Grundvand *s. 18*
Vandforsyning *s. 20*
Danmarks Havplan *s. 22*
Høring og vedtagelse *s. 24*
Lovgrundlag *s. 38*
Ordforklaring *s. 40*

HOVEDSTRUKTUR

Den regionale by **s. 42**
Business Region Aarhus *s. 43*
Regional og national mobilitet *s. 45*
Planprincipper *s. 48*
Tursime *s. 50*

Det store billede 2050 **s. 53**
Forretningsplan for vækst *s. 54*
Vores kommune 2050 *s. 55*
Blå og grøn struktur *s. 57*
Byudvikling *s. 62*
Bymønster *s. 67*
Infrastruktur *s. 69*
Det åbne land *s. 73*

Horsens By 2050 **s. 77**
Dynamo for vækst *s. 78*
Bæredygtig by *s. 82*
Byens puls *s. 93*
Særlige udviklingsområder *s. 95*

RETNINGSLINJER

Byer & Landsbyer **s. 117**
Byudvikling *s. 118*
Byvækst *s. 130*
Byomdannelse *s. 151*
Byfortætning *s. 169*
Høje huse *s. 171*
Landsbyer og landdistrikter *s. 175*
Byudvikling og kystnærhedszonen *s. 191*
Detailhandel *s. 194*

Mobilitet **s. 221**
Overordnet infrastruktur *s. 222*
Cykelister *s. 224*
Kollektive trafikanter *s. 227*
Fodgængere *s. 230*
Erhvervstra ikanter *s. 232*
Bilister *s. 236*
Uheldsbekæmpelse *s. 240*

Natur & Landskab **s. 242**
Naturbeskyttelse *s. 243*
Økologiske forbindelser *s. 252*
Grønt Danmarkskort *s. 257*
Lavbundsarealer *s. 262*
Landskab *s. 267*
Skovrejsning *s. 273*
Geologiske bevaringsværdier *s. 289*

Kulturhistorie **s. 295**
Kulturhistorie generelt ... *s. 296*
Værdifulde kulturmiljøer ... *s. 298*
Kirkeomgivelser ... *s. 303*
Fredede og bevaringsværdige bygninger ... *s. 307*
Fortidsminder og kulturarvsarealer ... *s. 311*

Fritidsformål **s. 315**
Fritidsformål generelt ... *s. 316*
Opholdsarealer ... *s. 320*
Stilleområder ... *s. 322*
Rekreative stier ... *s. 324*
Ferieformål ... *s. 327*
Sommerhuse ... *s. 330*
Parker og grønne områder ... *s. 334*
Kolonihaver ... *s. 337*
Særlige sports- og fritidsanlæg ... *s. 339*
Anvendelse af vandløb, søer og kystvande ... *s. 343*

Tekniske anlæg **s. 346**
Renseanlæg, pumpestationer og bassiner ... *s. 347*
Affaldsbehandling ... *s. 348*
Biogas ... *s. 350*
Vandværker ... *s. 352*
Højspændings- og naturgasledninger ... *s. 353*
Master og antenneanlæg ... *s. 357*
Planlægning for vedvarende energianlæg ... *s. 360*
Solceller ... *s. 371*
Vindmøller ... *s. 381*
Geotermi og Jordvarme ... *s. 394*

Erhverv & Landbrug **s. 399**
Særlige værdifulde landbrugsområder ..... *s. 400*
Store husdyrbrug ..... *s. 405*
Virksomheder med særlige beliggenhedskrav ..... *s. 409*
Produktionserhverv ..... *s. 413*

Klima & Miljø **s. 415**
Klimatilpasning ..... *s. 416*
Risikoområder og kendte oversvømmelser ..... *s. 423*
Støjbelastede arealer ..... *s. 443*
Genanvendelse af overskudsjord ..... *s. 447*
Grundvand ..... *s. 452*

FORORD

Horsens Kommune vokser fortsat. Det er en positiv udvikling, som vi er glade for. Det betyder, at vi fortsat skal sikre arealer til at bygge boliger, erhverv, institutioner og mere på. Samtidig skal vi passe på de mange værdier, vi har: Naturområder, landskaber, landområder og bysamfund med hver deres kvaliteter og identiteter.

Det er en balancegang at finde plads til det hele. Det kræver omtanke i den måde, vi planlægger på. En del byudvikling kan ske ved at vi bygger i den eksisterende by. Men vi er også nødt til at se på arealer til byvækst. Målet er at udvikle en kommune, hvor det er attraktivt at bo, at arbejde, at studere, at rekreere og udfolde sig i. En god kommune at leve i.

I Kommuneplan 2025-2037 fortsætter vi linjen fra Kommuneplan 2021. Den overordnede planlægning skal være langsigtet og helhedsorienteret – og den skal ske på et bæredygtigt grundlag. Med stigende krav til klimatilpasning og sikring af biodiversitet – og det samme størrelse areal at planlægge for – er det vigtigt, at vi ikke kun planlægger for nutiden, men også for fremtidens generationer.

Det er med kommuneplanen, vi lægger de overordnede linjer for fremtidens udvikling af Horsens Kommune. Vi håber, at rigtig mange vil læse med i den nye kommuneplan.

Rigtig god læselyst!

Horsens Byråd, december 2025

Forslag til Kommuneplan 2025-2037

OM PLANEN

17. december 2025 til 18. februar 2026

HVAD ER EN KOMMUNEPLAN?

Ifølge Planloven skal kommunerne opretholde og vedligeholde en kommuneplan. Kommuneplanen er den overordnede plan for den fysiske udvikling i Horsens Kommune. Den en den oversigtlige plan, hvor borgere, virksomheder, interesseorganisationer og andre kan orientere sig om de mål og bestemmelser, som Horsens Byråd har vedtaget for, hvordan arealerne må anvendes. Planen omfatter alle arealer i kommunen.

Kommuneplanen gælder for en periode på 12 år, men hvert fjerde år skal Byrådet tage stilling til, om kommuneplanen skal revideres helt eller delvist, eller om den skal genvedtages med det indhold, den har.

Det danske plansystem

Kommuneplanen er en del af det danske plansystem, som har ophæng i Planloven. Plansystemet er bygget hierarkisk op og kan betragtes med som en tragt. Det vil sige, jo længere ned i systemet man kommer, jo mere præcis og bindende bliver planlægningen. Det betyder også, at planlægning på et givent niveau skal være i overensstemmelse med de overliggende niveauer.

Plansystemet består tre enheder, der hver udarbejder planer på forskellige niveauer: Staten, Regionerne og Kommunerne.

Staten står for de helt store og overordnede rammer for planlægningen på landsniveau. Disse udmøntes i f.eks. landsplandirektiver som Fingerplanen, eller Danmarks Havplan eller Natura2000-planer. Derudover er det også staten som fastsætter og udgiver en redegørelse for de nationale interesser i planlægningen.

Regionerne står for bindeleddet mellem statslig og kommunal planlægning, ved at udarbejde regionale udviklingsplaner, der indeholder en vision for regionens overordnede udvikling, f.eks. med hensyn til erhverv, klima, trafik eller sundhed. Det er også regionen, der står for at udarbejde f.eks. råstofplaner.

Kommunerne står for at formidle og videreføre både statens og regionens planlægning i deres strategier, kommuneplaner og lokalplaner. Kommuneplanen er et samlingssted, hvor alle interesserede – borgere, virksomheder, interesseorganisationer med flere – kan søge information om, hvordan kommunens arealer må anvendes. Hovedstrukturen er Byrådets vision og ord om den langsigtede udvikling i kommunen, mens kommuneplanens retningslinjer udgør en slags administrationsgrundlag, for de forskellige emner de berører og til sidst er der kommuneplanens rammer. Disse er de mest konkrete, da disse bestemmer hvilke områder der kan anvendes til hvad. Det er derfor vigtigt at holde sig orienteret om disse, da de vil have indflydelse på ændret eller fremtidig anvendelse.

Derudover udarbejder kommunerne også lokalplaner. Disse skal være i overensstemmelse med kommuneplanen og bliver bindende for borgere, der bor inden for en af disse. Lokalplaner fastsætter detaljerede bestemmelser for, hvor bebyggelse skal placeres, hvordan

bebyggelse skal se ud, hvad eventuelle fælles friarealer kan anvendes til med meget, meget mere.

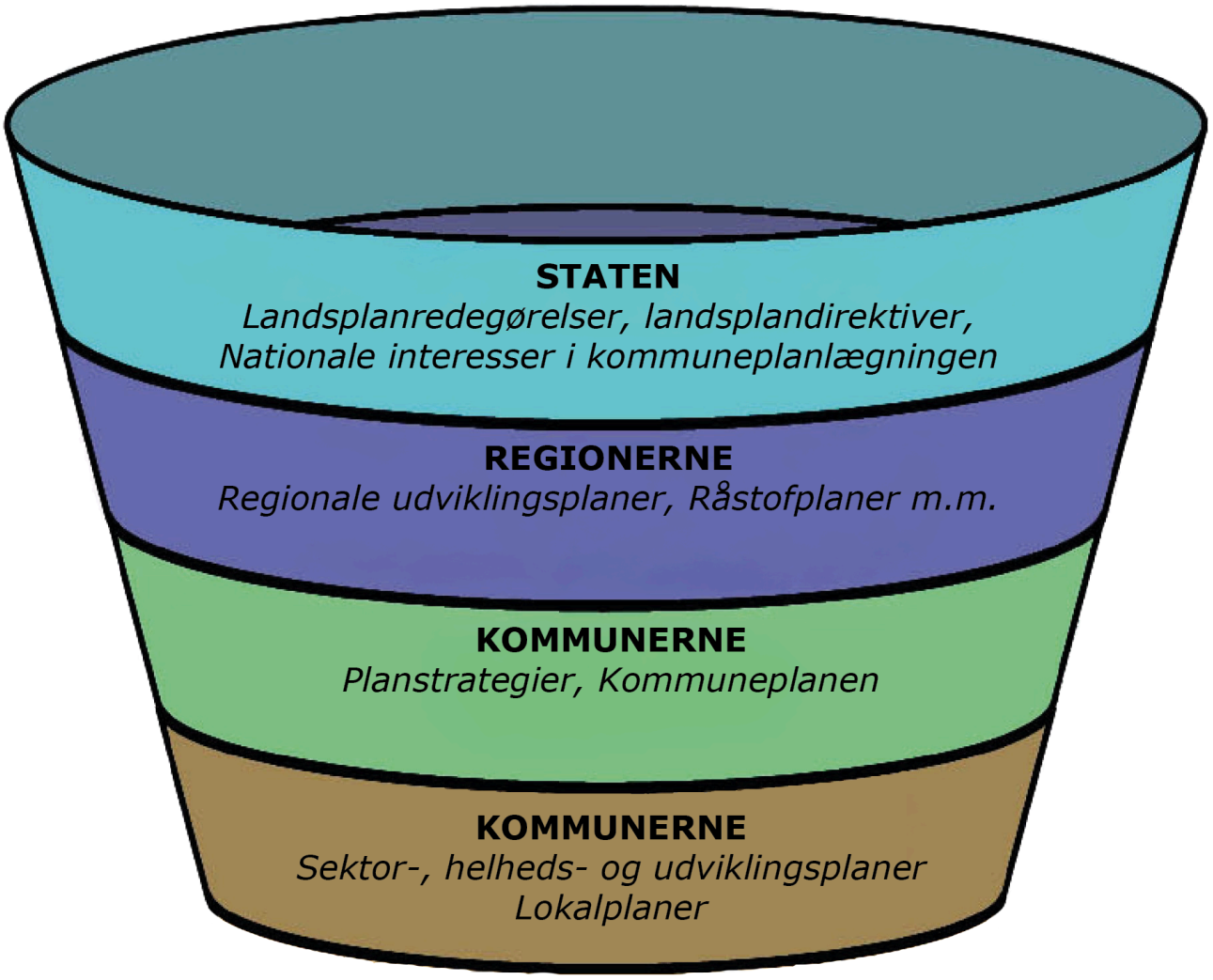

FORHOLD TIL ANDEN PLANLÆGNING

Kommuneplanen er underlagt rammestyringsprincippet - ikke kun i forhold til Landsplandirektiver men også i forhold til Natura2000-planer, Vandrammedirektiv, Vandområdeplaner, Indsatsplaner for grundvand og Råstofplaner. I dette afsnit er der redegjort for forholdet til disse planer og direktiver.

Læs eventuelt mere om de nationale interesser i kommuneplanlægningen på Plan- og Landdistriktsstyrelsens hjemmeside.

RÅSTOFPLANEN

Region Midtjylland genvedtog Råstofplan 2020 den 20. november 2024.

Råstofplanen udlægger bl.a. områder til råstofgravning samt råstofinteresseområder. Endvidere opstiller Råstofplanen en række bestemmelser/retningslinjer for råstofudnyttelsen. Bestemmelserne indebærer bl.a. følgende:

- Råstofgraveområder skal som udgangspunkt friholdes for aktiviteter, der kan hindre råstofindvinding.
- Vigtige råstofressourcer skal bevares tilgængelige for fremtidig udnyttelse.
- Indvinding af råstoffer skal foregå på en bæredygtig måde.
- Efterbehandling af råstofgraveområder tager udgangspunkt i drikkevandsinteresserne på stedet.

Kommuneplanens retningslinjer ift. grundvandsbeskyttelse strider ikke mod råstofplanens bestemmelser og arealudlæg.

Læs mere om råstofplanen her.

NATURA 2000-PLANER

Natura2000 er betegnelsen for et netværk af beskyttede naturområder i EU. Natura2000-områderne er udpeget for at beskytte truede, sjældne eller karakteristiske dyre- og plantearter og naturtyper. I Danmark er der udpeget 250 Natura2000-områder, hvoraf 5 er beliggende helt eller delvist inden for Horsens Kommune.

I Horsens Kommune ligger følgende Natura2000 områder helt eller delvist inden for kommunegrænsen:

- Natura 2000-område nr. 52, Salten Å, Salten Langsø, Mossø og søer syd for Salten Langsø og dele af Gudenå
- Natura 2000-område nr. 53, Sepstrup Sande, Vrads Sande, Velling Skov og Palsgård Skov
- Natura 2000-område nr. 54, Yding Skov og Ejer Skov
- Natura 2000-område nr. 56, Horsens Fjord, havet øst for og Endelave
- Natura 2000-område nr. 236, Bygholm Ådal

Læs mere om Natura2000-områderne og Natura2000-planerne her.

Natura 2000-handleplaner

I henhold til § 48 i Miljømålsloven skal Byrådet udarbejde en handleplan til gennemførelse af hver af Natura2000-planerne. Den kommunale handleplan skal ikke omfatte fredskovspligtige arealer indenfor Natura2000-områderne, idet Styrelsen for Grøn Arealomlægning og Vandmiljø udarbejder særskilte handleplaner for disse områder

Den kommunale handleplan skal sikre gennemførelsen af Natura2000-planen og skal bl.a. indeholde en beskrivelse af kommunens indsats for enten at opnå eller fastholde gunstig bevaringsstatus for de naturtyper, der er på Natura2000-områdets udpegningsgrundlag. I handleplanen ses også, hvordan opgaven fordeles mellem kommuner og staten, i de tilfælde, hvor Natura2000-planen krydser kommunegrænser og/eller ligger på statslige arealer.

Horsens Kommune har på baggrund af Natura2000-planerne 2022-2027 udarbejdet Natura 2000 handleplaner sammen med nabokommunerne. Handleplanerne gælder ligeledes for planperioden 2022-2027. Du kan læse mere om Natura2000-handleplanerne her.

Kommuneplan 2025-2037

Natura2000-områderne har sammenhæng til kommuneplanens emner på naturområdet. Kommuneplanen skal derfor være i overensstemmelse med Natura2000 områdernes udpegningsgrundlag og Natura2000 områdernes handleplaner. Der er i Kommuneplan 2025-2037 ikke foretaget nyt udlæg af rammeområder indenfor Natura2000 områderne.

Revideringer af kortudpegninger og retningslinjer i Kommuneplan 2025-2037, vil derfor ikke medføre, at Natura2000-områder påvirkes, hverken inden for - eller uden for kommunen.

Dette skyldes at disse revideringer overordnet set ikke medfører fysiske ændringer af en karakter, som kan påvirke Natura 2000 områderne indenfor og udenfor kommunen væsentligt.

Billedet viser udsigten fra Sukkertoppen.

BILAG IV-ARTER

Bilag IV-arter er de arter, der fremgår af EU´s habitatdirektiv bilag IV. Det er forbudt forsætligt at indfange eller dræbe bilag IV-arter. De områder, hvor bilag IV-arterne yngler og opholder sig for eksempelvis at overvintre, er også beskyttede. Det kan blandt andet være hule træer, hvor flagermus opholder sig eller ynglevandhuller og kvas for padder. Ligeledes kan bilag IV-arters fødesøgningsområder være beskyttet, såfremt de er nødvendige for artens ynglesucces.

I Horsens Kommune lever en lang række af arter fra Habitatdirektivets bilag IV såsom arter af flagermus, stor vandsalamander, odder, spættet sæl, spidssnudet frø og grøn køllegguldsmed.

Kommuneplan 2025-2027

Det fremgår af planhabitatbekendtgrelsen (BEK. Nr. 1383 af 26. nov. 2016), at der i planforslaget skal indgå en vurdering af forslagets virkninger på Natura2000-områder og bilag IV-arter. Det gælder således, at planforslag ikke kan vedtages, hvis:

- det ikke kan udelukkes at projektet kan skade et internationalt naturbeskyttelsesområdes integritet
- det kan beskadige eller ødelægge yngle- eller rasteområder i det naturlige udbredelsesområde for dyrearter, som er optaget i habitatdirektivets bilag IV
- det kan ødelægge de plantearter, som er optaget i habitatdirektivets bilag IV, i alle livsstadier

Ændringerne i kommuneplanen på nuværende overordnede planniveau vil ikke medføre en væsentlig negativ påvirkning af de internationalt beskyttede arter, herunder Bilag-IV arter og beskyttede fugle. I forbindelse med en efterfølgende lokalplanlægning skal det sikres, at der ved en realisering af planlægningen ikke sker en påvirkning af de internationalt beskyttede arter.

VANDRAMMEDIREKTIV OG VANDOMRÅDEPLANER

EU’s Vandrammedirektiv udgør den overordnede ramme for beskyttelse af vandløb, søer, kystvande og grundvand. Direktivets mål er, at alt overfladevand og grundvand, skal have opnået mindst ”god tilstand” eller ”godt økologiske potentiale" inden udgangen af 2015 dog således, at fristen for målopfyldelse kan forlænges fra 2015 til 2027 i overensstemmelse med særlige krav i direktivet.

Til dette formål udarbejdes statslige vandområdeplaner, der bl.a. indeholder:

- oplysninger om påvirkningerne af vandområderne,
- beskrivelse af overvågningen af vandområderne,
- vurderinger af tilstanden i vandområderne,
- de miljømål der gælder for det enkelte område,
- og et resume af de indsatser, der gennemføres med henblik på at opfylde de fastlagte mål.

Vandområdeplanerne udgør tilsammen en plan for, hvordan man kan forbedre det danske vandmiljø og dermed opnå renere vand i Danmarks søer, fjorde, åer og grundvand.

Miljøministeriet offentliggjorde den 15. juni 2023 vandområdeplaner for tredje planperiode 2021-2027. Horsens Kommune er omfattet af Vandområdedistrikt Jylland og Fyn.

I forhold til grundvand arbejdes der i vandområdeplanen med grundvandsforekomster fordelt på 3 typer: terrænnære, regionale og dybe. En grundvandsforekomst er defineret som en administrativ enhed, der er afgrænset af et eller flere grundvandsmagasiner.

I Horsens Kommune er der udpeget både terrænnære, regionale og dybe grundvandsforekomster, og de dækker en stor del af kommunens samlede areal. Grundvandets opdeling afhænger bl.a. af beliggenhed og grænser, karakteren af de overliggende lag, hvorfra grundvandsforekomsten får tilført vand, samt grundvandsforekomstens mulige betydning for overfladevande eller vådområder. Grundvandsforekomsternes tilstand beskrives i forhold til en kvantitativ tilstand og en kvalitativ tilstand.

Grundvandsforekomsters kvantitative tilstand er vurderet på grundlag af grundvandsforekomsternes vandbalance, grundvandsforekomsternes påvirkning af målsatte vandløb samt indtrængning af saltvand eller anden kemisk påvirkning som følge af overindvinding.

Grundvandets kvalitative tilstand vurderes på baggrund af en generel kvalitetsvurdering af grundvandet, grundvandets påvirkning af overfladevand og natur på landjord, indtrængning af saltvand eller andet samt kemiske påvirkninger i vandkvalitetens udvikling, herunder bl.a. nitrat, chlorid, pesticider og andre miljøfremmede stoffer.

For Vandområdedistrikt Jylland og Fyn, vurderes størstedelen af grundvandsforekomsterne at have god kvantitativ tilstand. Der er 3 grundvandsforekomster som har ringe tilstand som følge af overudnyttelse af forekomsten. Alle grundvandsforekomster i Horsens Kommune vurderes at have god kvalitativ tilstand.

For Vandområdedistrikt Jylland og Fyn, vurderes flere grundvandsforekomster ikke at have god kvalitativ tilstand, og dermed ikke målopfyldelse. I Horsens Kommune drejer det sig særligt om de terrænnære grundvandsforekomster i store dele af kommunen og i de regionale grundvandsforekomster i den nordvestlige del af kommunen.

Grundvandet er i dag beskyttet igennem en række eksisterende generelle initiativer, som bl.a. omfatter indvindingstilladelser, pesticidgodkendelsesordningen, Sprøjtemiddelstrategi 2022- 2026, de generelle gødningsregler og målrettet regulering. Hertil er der de målrettede beskyttelsesindsatser, som omfatter den offentlige indsats over for jordforurening, kommunale indsatsplaner for grundvandsbeskyttelse, samt risikovurderinger og beskyttelsesindsatser af de boringsnære beskyttelsesområder (BNBO), der blev aftalt i tillægsaftalen til Pesticidstrategi 2017- 2021. Som led i Aftale om grøn omstilling af dansk landbrug 2021 (Landbrugsaftalen) vurderes indsatser i form af målrettet regulering, skovrejsning og udtagning af lavbundsjorde at have en positiv effekt på grundvandets tilstand. På samme måde vil naturprojekter og skovrejsning under Klimaskovfonden også have en positiv effekt på grundvandets tilstand.

På baggrund af data anvendt i tilstandsvurderingerne vurderer Miljøministeriet, at den eksisterende og planlagte generelle og målrettede regulering til beskyttelse af grundvandet som udgangspunkt kan være tilstrækkelig til at sikre, at indsatsbehovet på længere sigt opfyldes, samt til at sikre en vending af stigende trends for forurenende stoffer. Dette med begrundelse i, at grundvand dannes langsomt, og det derfor vil tage tid, før effekten af indsatserne kan ses. Dette er under forudsætning af løbende vidensopbygning og iværksættelse af nye indsatser, hvor der vurderes behov herfor.

Læs mere om vandrammedirektivet og vandområdeplanerne her.

Billedet viser skovrejsning ved Rugballegård.

GRUNDVAND

Nationale interesser - Grundvand

Der foretages ikke nye arealudlæg med supplerende grundvandsredegørelser i forbindelse med Kommuneplan 2025-2037. Derudover fjernes ikke længere aktuelle grundvandsredegørelser fra retningslinjens redegørelse. Grundvandsredegørelserne vurderes uaktuelle, da arealudlæggene fuldt lokalplanlagt og i overvejende grad er udbyggede.

I forbindelse med vedtagelse af den anden vandområdeplan (2015-2021) den 27. juni 2016 bortfaldt retningslinje 40 og 41 og blev pr. 1. januar 2017 erstattet af en ny bekendtgørelse, samt tilhørende vejledning om kommunernes planlægning inden for områder med særlige drikkevandsinteresser (OSD) og indvindingsoplande.

Foruden den nye bekendtgørelse er planloven pr. 1. juli 2017 blevet revideret, hvilket medfører, at det er blevet tydeliggjort, at kommuneplanen skal ledsages af en redegørelse for planens forudsætninger. Herunder om kommuneplanens sammenhæng til de udpegede områder med særlige drikkevandsinteresser og indvindingsoplande til almene vandforsyninger uden for disse jf. Planlovens §11e stk. 1 nr. 6.

Formålet med den nye bekendtgørelse er, at kommunens fysiske planlægning skal bidrage til forebyggelse af fare for forurening af nuværende og fremtidige grundvandsressourcer inden for områder med særlige drikkevandsinteresser og indvindingsoplande til almene vandforsyninger uden for disse.

Bekendtgørelsen beskriver, at kommunen skal friholde områder med særlige drikkevandsinteresser og indvindingsoplande til almene vandforsyninger uden for disse, for virksomheder eller anlæg, der medfører en væsentlig fare for forurening af grundvandet.

Forbuddet gælder ikke arealer, der allerede er udlagt i kommuneplanen for disse virksomhedstyper og anlæg. Kommunen skal desuden friholde afgrænsede boringsnære beskyttelsesområder (BNBO) til almene vandforsyninger for udlæg af nye arealer til en arealanvendelse, der medfører øget fare for forurening af grundvandet.

Kommunen kan fravige fra ovenstående princip, såfremt det i en redegørelse for kommuneplanlægningens forudsætninger, jf. planlovens §11 e, stk. 1, er godtgjort, at der er en særlig planlægningsmæssig begrundelse for placeringen. Herunder at lokalisering udenfor de nævnte områder er undersøgt og ikke fundet mulig, og at faren for forurening af grundvandet kan forebygges.

Den konkrete vurdering af om en virksomhedstype eller et anlæg medfører en væsentlig fare for forurening af grundvandet, foretager kommunen med udgangspunkt i bilag 1 i ”Vejledning om krav til kommuneplanlægning inden for områder med særlige drikkevandsinteresser og indvindingsoplande til almene vandforsyninger udenfor disse”. Listen i bilag 1 er ikke udtømmende, men retningsgivende i forhold til, hvilke virksomhedstyper og anlæg eller

aktiviteter, hvor der sædvanligvis kan forventes en håndtering af stoffer, der er mobile i forhold til grundvandet.

Indsatsplanlægning for grundvandsbeskyttelse

Staten har siden 2000 foretaget omfattende kortlægninger og vurderinger af grundvandsmagasinernes naturlige beskyttelse og sårbarhed i hele landet. Kortlægningen dækker områder med særlige drikkevandsinteresser (OSD) og indvindingsoplande til almene vandværker, der ligger udenfor OSD. Kommunerne skal udarbejde indsatsplaner for beskyttelse af grundvandet på baggrund af statens kortlægning.

Indsatsplanen udarbejdes med det formål at beskytte grundvandet både i forhold til den nuværende og fremtidige indvinding af grundvand til drikkevandsforsyning. Indsatsplanen skal beskrive de nødvendige indsatser til at sikre drikkevandsinteresserne. Foruden de konkrete indsatser indeholder indsatsplanerne forskellige administrative retningslinjer.

I kommune- og lokalplanlægning og ved sagsbehandling efter anden lovgivning f.eks. miljølovgivningen skal der tages hensyn til de vedtagne indsatsplaner for grundvandsbeskyttelse i Horsens Kommune.

I Horsens Kommune har grundvandet stor bevågenhed, ikke mindst som følge af de foreliggende prognoser for befolkningstilvækst i Horsens Kommune. Horsens Kommune har desuden en politisk vedtaget administrationspraksis for indsatsplanlægningen. Administrationspraksissen indeholder en overordnet målsætning for kommunens drikkevandsressourcer samt nogle retningslinjer og en række indsatser bl.a. i forhold til nitrat og pesticider, som indarbejdes i kommunens indsatsplaner.

Horsens Kommune har 4 færdige indsatsplaner henholdsvis Brædstrup Indsatsplan, Nim Indsatsplan, Rugballegård Indsatsplan og Endelave Indsatsplan. Man kan få yderligere informationer om indsatsplanlægningen i Horsens Kommune på hjemmesiden.

I 2025 forventer Horsens Kommune at færdiggøre indsatsplanen ”Vandværker uden for OSD”.

I 2026 forventer Horsens Kommune at foretage en revision af Nim Indsatsplan, Rugballegård Indsatsplan og Endelave Indsatsplan.

I 2028 forventer Horsens Kommune at foretage en revision af Brædstrup Indsatsplan og Indsatsplan for Vandværker uden for OSD samt at udarbejde Hovedgård Indsatsplan.

Når alle indsatsplanerne er udarbejdet, vil ca. halvdelen af kommunens areal være omfattet af en indsatsplan, som beskriver de tiltag, der er nødvendige for også at sikre en god grundvandskvalitet på lang sigt.

VANDFORSYNING

Vandforsyningsstruktur og indvinding

Vandforsyningen i Horsens kommune er baseret på en decentral forsyningsstruktur med 37 private vandværker og 4 offentlige vandværker (Samn Forsyning). Kommunen er selvforsynende med drikkevand, og der importeres/eksporteres ikke grundvand af betydning.

Samn Forsyning er den største indvinder med en samlet vandindvinding på 4,3 mio. m^3 om året, fordelt på 4 vandværker. De 3 mellemstore vandværker, Brædstrup, Gedved og Torsted, indvinder henholdsvis ca. 325.000 m^3/år, 187.000 m^3/år og 250.000 m^3/år. Der er 9 vandværker, der indvinder mellem ca. 50.000 og 130.000 m^3/år, og de resterende vandværker indvinder i størrelsesordenen fra 50.000 m^3/år og ned til et par tusinde kubikmeter.

Baseret på den seneste opgørelse fra 2019, oppumper de almene vandværker omkring 6,2 mio. m^3 (4,29 + 1,91 mio. m^3, jf. Tabel 1) grundvand og i alt oppumpes der ca. 8,92 mio. m^3 grundvand om året i Horsens Kommune. Den samlede oppumpning ses også fordelt på vandindvindere i Tabel 1, hvor det fremgår, at de almene vandværker (offentlige og private vandværker) tilsammen oppumper omkring 69% (48% + 21%) af grundvandet og som er af drikkevandskvalitet. Råstofindvinderne oppumper 8% til grusvask, dambrugerne 10 %. Markvanding og gartnerier udgør 7 %, mens de resterende vandindvindere, bl.a. erhverv med egen oppumpning udgør 3% af den samlede oppumpning.

Vandindvindere	mio. m^3 i 2019	% af det totale forbrug af grundvand i kommunen
Offentlige vandværker (Samn Forsyning)	4,29	48
Private vandværker	1,91	21
Råstoffer, grusvask	0,72	8
Dambrug	0,95	10
Markvanding, gartneri	0,60	7
Erhverv	0,27	3
Grundvandskøling og grundvandsopvarmning	0,18	2
I alt	**8,92**	**100**

Tabel 1. Fordeling af oppumpning fra almene vandværker, råstofindvinding, dambrug, markvandere, gartnerier m.fl.

Opgørelsen er baseret på, hvem der indvinder vandet og ikke på, hvem der forbruger det. Der har ikke været tradition for at indberette de forbrugte vandmængder på forbrugskategorier hverken på kommunalt eller nationalt plan. Det bør dog nævnes, at en betydelig andel af det grundvand de almene vandværker (Samn Forsyning og de private vandværker) oppumper, bliver anvendt til erhvervsmæssige formål.

Det fremgår af Figur 1, at den samlede indvinding de sidste 10 år har ligget på omkring 8-10 mio. m^3 om året, mens indvindingen på vandværkerne i den samme periode har stabiliseret sig ved ca. 6,2 mio. m^3. Der er tidligere indvundet større vandmængder i kommunen, i omegnen af 12 mio. m^3 i starten af 90'erne. Helt overordnet vurderes det, at vandværkerne samlet set, fortsat har en tilstrækkelig indvindings- og behandlingskapacitet. På nogle af vandværkerne vil der dog blive behov for at øge vandindvindingen, ligesom der over tid, også kan blive behov for at tilpasse vandværkets indvindingskapacitet ved udbygning med flere indvindingsboringer samt tilpasse vandværkets behandlings og udpumpningskapacitet.

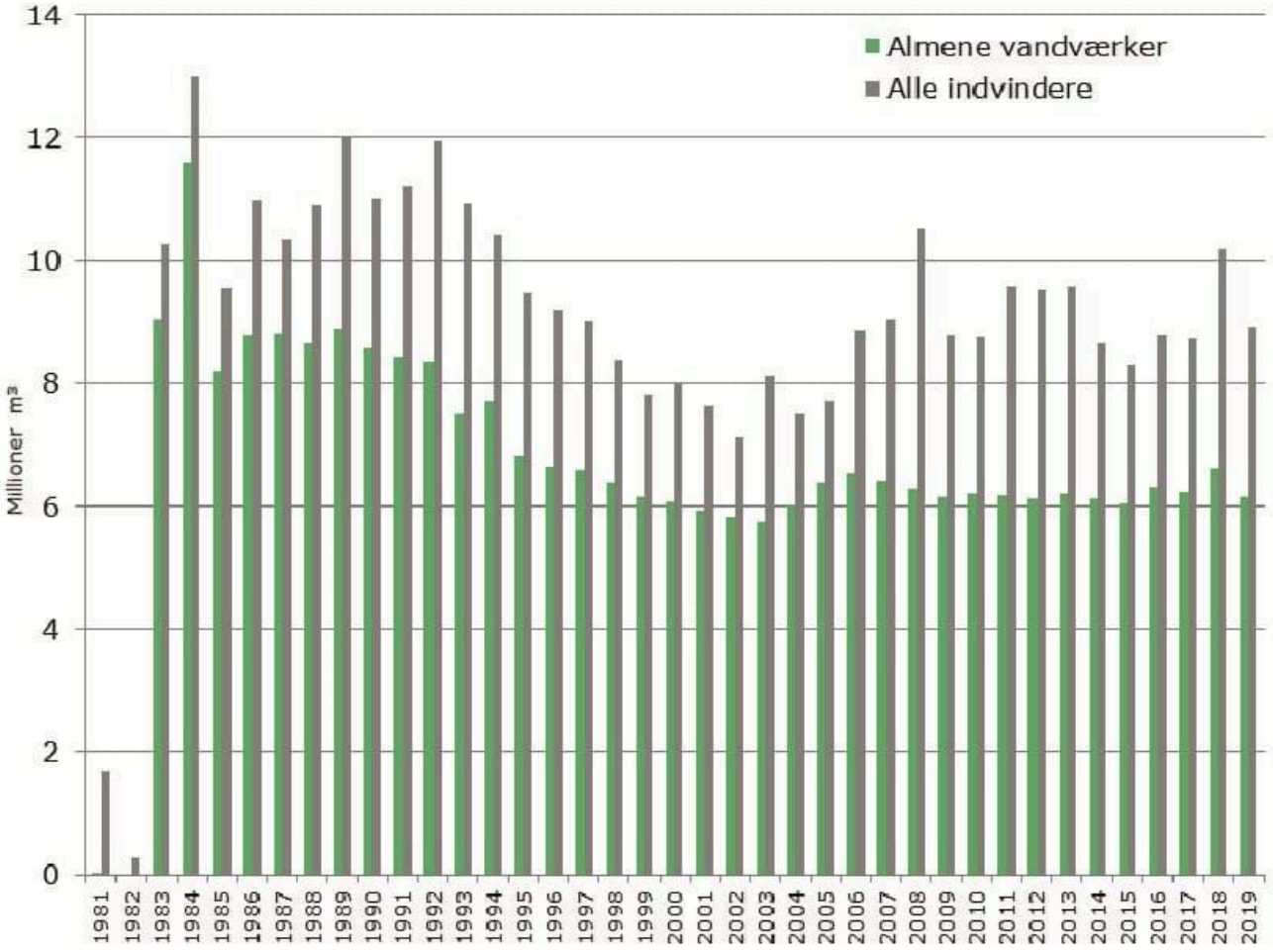

Figur 1. Almene vandværkers samlede vandindvinding og den samlede vandindvinding i Horsens Kommune fra 1981 til 2019

DANMARKS HAVPLAN

Danmarks Havplan er en helhedsorienteret fysisk planlægning for det samlede danske havareal, der omfatter søterritoriet og den eksklusive økonomiske zone – EEZ.

Havplanen planlægger for følgende anvendelser og aktiviteter:

- Energisektoren til søs
- Søtransport
- Transportinfrastruktur
- Fiskeri og akvakultur
- Indvinding af råstoffer på havet
- Bevarelse, beskyttelse og forbedring af miljøet

Derudover kan havplanen planlægge for bæredygtig turisme, rekreative aktiviteter, friluftsliv og landindvinding.

Ifølge planlovens § 11 stk. 4 må kommuneplanen ikke stride mod havplanen. Horsens Kommune har derfor foretaget en vurdering af, om der er overensstemmelse mellem de aktiviteter, som Kommuneplan 2021-2033 åbner mulighed for langs kysten og havplanen. Det vurderes, at kommuneplanen ikke strider mod havplanen.

På fastlandet omkring Horsens Fjord indeholder kommuneplanen retningslinjer for anvendelse af kystvande (badestrande) og rammer for erhverv på Horsens Havn og rekreative formål (lystbådehavn, strandpark og rekreative opholdsarealer), der grænser op til den såkaldte Generelle anvendelseszone – G281.

På Endelave er der rammer for Endelave Havn/færgeleje, der grænser op til Zone til sejladskorridor – S24, samt retningslinjer for anvendelse af kystvande (badestrande), rekreative formål (lystbådehavn og camping) samt sommerhusområde, der grænser op til Natur- og miljøbeskyttelsesområde – N37.

Formålet med udlægning af området til Generel anvendelseszone i havplanen er at sikre, at der inden for området er mulighed for bl.a. fiskeri, sejlads samt aktiviteter og anlæg, der ikke planlægges for med havplanen, herunder f.eks. havneudvidelser, kystbeskyttelsesanlæg, turisme og rekreativ anvendelse. Det vurderes, at både rekreative aktiviteter og havneerhverv er i overensstemmelse med havplanens bestemmelser.

Formålet med udlægning af Zone til sejladskorridorer er at sikre, at der ikke lægges hindringer i vejen for den frie sejlads eller at denne væsentligt vanskeliggøres. Det vurderes, at udlæg til Endelave Havn/færgelejer er i overensstemmelse med havplanens bestemmelser.

Formålet med angivelsen af Natur- og miljøbeskyttelsesområder er at sikre, at havplanen afspejler de områder, der skal sikres beskyttelse af havets natur og miljø. Det vurderes, at

udlæg til rekreative aktiviteter er i overensstemmelse med havplanens bestemmelser.

Havplanen kan ses her.

HØRING OG VEDTAGELSE

Høring - Hvad er reglerne?

Kommuneplanen er den bærende, afgørende og overordnede plan. Den giver borgere og virksomheder et samlet overblik over mål, retningslinjer og rammer for arealanvendelsen i kommunen og lokalområderne.

Kommuneplanen skal efter Planloven sendes i høring i minimum 8 uger. Du kan læse mere om reglerne for høring og det danske plansystem, herunder kommune- og lokalplanlægning, på Planinfo.

Du kan også se beskrivelse af lovgrundlag og retsvirkninger her.

Politisk behandling

Baggrunden for nærværende Forslag for Kommuneplan 2025-2037 er revisionsbeslutningen, der indgår som en del af Planstrategi 2023, som Horsens Byråd vedtog den 28. februar 2023.

Forslaget til Kommuneplan 2025-2037 bygger på den beslutning, som Horsens Byråd tog i forbindelse med Planstrategi 2023, der blev vedtaget den 28. februar 2023.

Nedenfor findes en opsummering af revisionsbeslutningen. Den fulde version findes i Planstrategien på denne side.

Byrådet besluttede, at der skulle foretages en delvis revision af kommuneplanen, og at der inden revisionen skulle udarbejdes to tematillæg til Kommuneplan 2021-2033. Et tematillæg for byudvikling (November 2023) og et tematillæg for landsbyerne (Maj 2024). Derudover fastslog byrådets vedtagelse, at de følgende emner skulle revideres:

- Skovrejsning
- Trafik
- Værdifulde kulturmiljøer
- Vedvarende energianlæg (VE-anlæg)

Efter revisionsbeslutningen i 2023, fremrykkede byrådet revisionen af emnerne skovrejsning og VE-anlæg. Det betød at disse emner skulle behandles i et selvstændigt tematillæg til Kommuneplan 2021-2033. Tematillægget for VE-anlæg og Skovrejsning blev behandlet og vedtaget i oktober 2025.

De øvrige afsnit i Kommuneplan 2021-2033 skulle gennemgås med almindelig korrektur, konsekvensrettelser og tekniske justering, og genvedtages ellers med Kommuneplan 2025-2037.

Herunder præsenteres de ændringer, som revisionen af kommuneplanen medfører, og karakteren af ændringerne, der er indarbejdet i forslaget til Kommuneplan 2025-2037.

Hovedstruktur

Kommuneplanens hovedstruktur består af tekster og udpegninger af kommunens bymønster og de enkelte bydele, særligt i Horsens.

Det er primært i hovedstrukturens tekster, at der er blevet foretaget almindelig korrektur, konsekvensrettelser og opdateringer på baggrund af den forgangne planperiode. Derudover er afgrænsningen af bymønsteret opdateret i forhold til de ændringer der er sket i zoneforholdene med lokalplanlægning i planperioden.

Følgende geometrier er opdateret eller ændret i forbindelse med revisionen:

- Afgrænsningen af centerbyen Horsens
- Afgrænsningen af lokalcenterbyen Egebjerg.

Retningslinjer

Kommuneplanens retningslinjer er grupperet i otte hovedtemaer: *Byer og landsbyer, trafik, natur & landskab, kulturhistorie, fritidsformål, tekniske anlæg, erhverv og landbrug,* samt *klima og miljø.*

Ud af de emner, som ifølge revisionsbeslutning skal revideres, er trafik et fuldt hovedtema.

Skovrejsning og værdifulde kulturmiljøet er retningslinjer under andre hovedtemaer.

Emnet vedvarende energianlæg (VE-anlæg) blev behandlet i et selvstændigt tematillæg til kommuneplanen, der berørte konkrete retningslinjer for VE-anlæg, men indebar også, at der blev udarbejdet nye retningslinjer til andre dele af kommuneplanen.

De øvrige retningslinjer i kommuneplanen skal igennem en teknisk revision, hvor tillæg til kommuneplanen indarbejdes. Derudover laves der almindelig korrektur og konsekvensrettelser i retningslinjernes udpegninger og redegørelser. Indholdet af disse retningslinjer ændres ikke væsentligt og genvedtages.

Byer & Landsbyer

Hovedtemaet består af otte konkrete retningslinjer vedrørende kommunens byer og landsbyer, deres udvikling, kystnærhedszonen og detailhandel i kommunen. I forbindelse med revisionen har der været almindelig korrekturgennemgang af retningslinjernes skriftlige indhold. Derudover er der foretaget konsekvensrettelser til enkelte retningslinjers bestemmelser og udpegninger. Det er sket på baggrund af realiserede projekter eller vedtaget planlægning i den forgangne planperiode.

Horsens Kommune har i den forgangne planperiode fået udarbejdet en detailhandelsanalyse. Opdaterede tal og status på detailhandlen i Horsens Kommune, er indarbejdet i retningslinje 1.8 Detailhandel.

Følgende retningslinjer og udpegninger er opdateret eller ændret i forbindelse med revisionen:

- 1.1 Byudvikling
  Ajourføring af perspektivområder og byomdannelsesområder jf. gennemført eller igangværende planlægning i den forgangne planperiode.
  - Perspektivområdet ”Hatting Bakker” medtages til potentiel, fremtidig byzone
  - Perspektivområdet ”Østbirkvej” rettes til kommuneplanlagt, fremtidig byzone
  - Planlagt byzone ”Gedved Øst” udtages af visning, da dette er lokalplanlagt
  - Planlagt byzone ”Højageren, Østbirk” udtages af visning, da dette er lokalplanlagt
  - Planlagt byzone ”Storegade, Østbirk” udtages af visning, de rammen aflyses
  - Byomdannelsesområdet ”Nørrebrogade/Robert Holms Vej” udtages som byomdannelsesområde
- 1.2. Byvækst
  Ajourføring af perspektivområder jf. ændringer til 1.1. Byudvikling
- 1.3. Byomdannelse
  Ajourføring af byomdannelsesområder jf. ændringer til 1.1. Byudvikling
- 1.8. Detailhandelsstruktur
  Opdatering af tal og status på detailhandlen i Horsens Kommune.
  Digital kortvisning opdateres med zoneinddeling af Detailhandelsstrukturen for Horsens Midtby.

Mobilitet

I Kommuneplan 2021-2033 bestod hovedtemaet *Trafik* af seks konkrete retningslinjer vedrørende trafik, infrastruktur og trafiksikkerhed i kommunen. På baggrund af Mobilitetsplan 2035 foretages en fuld revision af hovedtemaet, hvor planen indarbejdes i kommuneplanens retningslinjer.

Hovedtemaet ændrer navn fra *Trafik* til *Mobilitet* med Kommuneplan 2025-2037, alle retningslinjer ændrer navn, de fleste retningslinjer ændre indhold og en ny retningslinje tilføjes.

Revisionen betyder følgende ændringer i de konkrete retningslinjer:

- 2.1. Overordnet infrastruktur
  Nyt kort.
  Transportkorridorer om E45 og jernbane fastholdes sammen med alternative linjeføringer til jernbanen. Planlagte veje og stier opdateres jf. Mobilitetsplan 2035. Inkl. Trafikknudepunkter
  Transportkorridor langs E45 er reduceret i forbindelse med rammeudlæg til erhvervsformål ved Østbirkvej/E45
- 2.2. Cykellister
  Nyt kort.

Samlet strategisk cykelstinet og visning af kommunens supercykelstier jf. Mobilitetsplan 2035

- 2.3. Kollektive trafikanter
  Nyt kort.
  Med jernbane og trafikknudepunkter
- 2.4. Fodgængere
  Retningslinjen har ikke noget kort
- 2.5. Erhvervstrafikanter
  Nyt kort.
  Tilsvarende kortet til 2.1. Overordnet infrastruktur, dog uden transportkorridorer og alternative linjeføringer til jernbanen
- 2.6. Bilister
  Nyt kort.
  Tilsvarende ovenstående kort, dog uden cykelstinettet
- 2.7. Uheldsbekæmpelse
  Retningslinjen har ikke noget kort

Natur & Landskab

Hovedtemaet består af syv konkrete retningslinjer vedrørende kommunens naturværdier, landskaber og geologiske bevaringsværdier, samt skovrejsning. I forbindelse med revisionen har der været almindelig korrekturgennemgang af retningslinjernes skriftlige indhold. Derudover er der foretaget konsekvensrettelser og ajourføring af udpegninger på baggrund af feltregistreringer.

Følgende retningslinjer og udpegninger er opdateret eller ændret i forbindelse med revisionen:

- 3.1. Naturbeskyttelse
  Udpegninger opdateres på baggrund af feltregistreringer
- 3.3. Grønt Danmarkskort
  Udpegninger ajourføres på baggrund af ændringer foretaget i 3.1. Naturbeskyttelse
- 3.4. Lavbundsarealer
  Kortet opdateres på baggrund af tekniske i fejl i det tidligere udpegningsgrundlag.
- 3.5. Landskaber
  Retningslinjens redegørelse reduceres i forhold til ændringer foretaget og redegjort for i forbindelse med Kommuneplan 2021-2033.
- 3.6. Skovrejsning
  Der foretages mindre tilpasninger i retningslinjens udpegning, blandet andet på baggrund af fejlrettelser til 3.4. Lavbundsarealer

Kulturhistorie

Hovedtemaet består af fem konkrete retningslinjer vedrørende kommunes kulturhistorie, værdifulde kulturmiljøer, bygninger og fortidsminder.

I forbindelse med revisionen har der været almindelig korrekturgennemgang af retningslinjernes skriftlige indhold. Derudover er der foretaget konsekvensrettelser og ajourføring af udpegninger på baggrund af feltregistreringer.

Følgende retningslinjer og udpegninger er opdateret eller ændret i forbindelse med revisionen:

- 4.1. Kulturhistorie generelt
  Udpegningerne af Kulturhistoriske bevaringsværdier og værdifulde kulturmiljøer opdateres.
  Kulturhistoriske bevaringsværdier er en sammenlagt geometri, flere af de enkelte udpegningsgrundlag opdateres ud fra tilgængelige registreringer pr. 11.09.2025.
  Værdifulde kulturmiljøer opdateres på baggrund af den fulde revision af retningslinjen.
- 4.2. Værdifulde kulturmiljøer
  Udpegninger opdateres på baggrund af fuld revision og feltregistreringer.
  Der tilføjes et par nye retningslinjer der bl.a. har til hensigt at sikre kulturmiljøerne bærende elementer.
  Retningslinjens redegørelse beskriver den anvendte metode og udgangspunkt for registreringer i Horsens Kommune. For beskrivelse af de enkelte kulturmiljøer henvises der med link til separat sektorplan.
- 4.4. Fredede og bevaringsværdige bygninger
  Ingen rettelser til retningslinjens indhold. For visning af fredede og bevaringsværdige bygninger er der kommet et link til en sektorplan, i stedet for en kortvisning som ikke opdateres. I sektorplanen redigeres eksterne link i takt med ændringer i fremtiden.
- 4.5. Fortidsminder og kulturarvsarealer
  Udpegninger ajourføres ud fra tilgængelige registreringer pr 11.09.2025

Fritidsformål

Hovedtemaet består af ti konkrete retningslinjer vedrørende kommunes tilbud for friluftsliv, med alt fra sommerhusområder, grønne parker, områder til badesteder, særlige sports- og fritidsanlæg til skyde- eller golfbaner. I forbindelse med revisionen har der været almindelig korrekturgennemgang af retningslinjernes skriftlige indhold. Derudover er der foretaget konsekvensrettelser til enkelte retningslinjers bestemmelser og udpegninger, på baggrund af realiserede projekter i den forgangne planperiode.

Følgende retningslinjer og udpegninger er opdateret eller ændret i forbindelse med revisionen:

- 5.4. Rekreative stier
  Udpegninger er ajourført på baggrund af realiserede stier i den forgangne planperiode
- 5.10. Anvendelse af vandløb, søer og kystvande
  Udpegninger er ajourført på baggrund af etablerede badesteder og lignende.

Tekniske anlæg

Hovedtemaet består af ti konkrete retningslinjer vedrørende kommunens tekniske anlæg – fra vandværker og renseanlæg til biogasanlæg og vindmøller. I forbindelse med revisionen har der været almindelig korrekturgennemgang af retningslinjernes skriftlige indhold. Derudover er der foretaget tekniske præciseringer af enkelte retningslinjers bestemmelser, og udpegninger er ajourført jf. eksisterende plangrundlag.

Retningslinjer vedrørende vedvarende energianlæg (VE-anlæg) fra *Tematillæg for VE-anlæg* til Kommuneplan 2021-2033, er indarbejdet i Kommuneplan 2025-2037.

Følgende retningslinjer og udpegninger er opdateret eller ændret i forbindelse med revisionen:

- 6.3. Biogas
  Udpegning af ”Planlagt teknisk anlæg – Energiforsyning” øst for Brædstrup er udtaget.
  Der er lokalplanlagt for andet energiforsyningsanlæg inden for udpegningen.
- 6.9. Vindmøller
  Kortvisningen af rammelagte vindmølleområder ajourføres jf. ændringer til rammerne 98TE01 og 98TE02.

Erhverv & Landbrug

Hovedtemaet består af fire konkrete retningslinjer vedrørende kommunens erhverv og landbrug, herunder store husdyrdrifter og virksomheder med særlige krav til, hvor de placeres. Enten af sikkerhedsmæssige hensyn eller af hensyn til tilgængeligheden for f.eks. tung trafik. I forbindelse med revisionen har der været almindelig korrekturgennemgang af retningslinjernes skriftlige indhold. Derudover er der foretaget enkelte opdateringer af retningslinjernes udpegninger, blandt andet på baggrund af anmodning fra Odder Kommune.

Følgende retningslinjer og udpegninger er opdateret eller ændret i forbindelse med revisionen:

- 7.1. Særligt værdifulde landbrugsområder
  Udpegningen reduceres i forbindelse med rammeudlæg til erhvervsformål ved Østbirkvej/E45.
- 7.3. Virksomheder med særlige beliggenhedskrav
  Udpegninger af opdateret med konsekvensområde fra biogasanlægget ved Krogstrup i Odder kommune.
- 7.4. Produktionserhverv
  Udpegninger er ajourført samt opdateret med konsekvensområde fra biogasanlægget ved Krogstrup i Odder Kommune.

Klima & Miljø

Hovedtemaet består af fem konkrete retningslinjer om kommunens klima og miljø. Dette dækker over klimatilpasning til mere vand fra oven og nedefra, støjbelastede arealer i kommunen og grundvandsressourcerne. I forbindelse med revisionen har der været almindelig korrekturgennemgang af retningslinjernes skriftlige indhold. Derudover er der ajourført enkelte udpegninger i retningslinjer, på baggrund af nyeste tilgængelig data og realiserede projekter.

Følgende retningslinjer og udpegninger er opdateret eller ændret i forbindelse med revisionen:

- 8.3. Støjbelastede arealer
  Udpegningen opdateres på baggrund af nyeste tilgængelige data.
- 8.4. Genanvendelse af overskudsjord
  Udpegningen ”Bakkelunden” tages ud, da området er etableret.
- 8.5. Grundvand
  Retningslinjens redegørelse reduceres i forhold til grundvandsredegørelser for tidligere udlagte boligområder m.m. Derudover ryddes der op i den digitale kortvisning, så denne bliver let forståelig.

Rammer

Rammerne er kommuneplanens mest konkrete del, da det er dem der angiver hvilken anvendelse der kan finde sted. De fastlægger nogle overordnede bestemmelser for bebyggelsens omfang, som f.eks. bebyggelsesprocent, maks. antal etager og bygningshøjde. Disse dele ligger derfor forud for en eventuel lokalplan, og er den første indikation af, hvordan fremtidig anvendelse og bebyggelse kan komme til at se ud.

Af revisionsbeslutningen fremgår det, at rammerne skal gennemgås med almindelige konsekvensrettelser og tekniske justeringer, men ellers genvedtages i sin helhed med Kommuneplan 2025-2037.

I forbindelse med revisionen af kommuneplanen er der udført småjustering af tekniske fejl som eksempelvis forkert navngivning af rammer, rettelser af notatfeltet, geometrifejl med overlappende geometrier, eller uoverensstemmelse mellem rammer og matrikler.

Herunder findes en overordnet gennemgang af de rettelser, der er foretaget på rammeniveau med revisionen, fordelt på typen af ændringer der er lavet.

Nye rammer

Forslag til Kommuneplan 2025-2037 udlægger to, mindre nye rammer. En erhvervsramme ved Gedved og en boligramme ved Axelborg. Afgrænsningen af disse kan ses på kort under retningslinjen for Byvækst.

- 33ER09
  Forslag til Kommuneplan 2025 udlægger en ny ramme mellem E45 og

Østbirkvej, vest for Gedved, efter en forespørgsel fra en virksomhed, der har ønske om yderligere udvikling.
Rammen omfordeler erhvervsareal fra 33ER08.

- 14BO19
  Forslag til Kommuneplan 2025 udlægger en ny ramme ved Axelborg, for at afspejle de faktiske forhold omkring de 4 blokke af 8 etager. Ved ændringer i de faktiske forhold der forudsætter planlægning, er bebyggelserne på 8 etager ikke i overensstemmelse med den eksisterende rammes bestemmelser.
  Den nye ramme reducerer den eksisterende ramme 14BO03.

Tekniske rettelser

Gennemgangen af kommuneplanens rammer er med kendskab til tekniske fejl fra den forgangne planperiode, opsummeret herunder. Opsummeringen er opdelt i tekniske rettelse til ramme-geometrier, og tekniske rettelser til rammernes tekst- og bestemmelsesdele.

Tekniske rettelser og ændringer til rammegeometrier

Denne opdeling er yderligere inddelt i fem forskellige underinddeling, i forhold til de mere konkrete rettelser der er foretaget.

Overlap el. andet der medfører tilpasning jf. matrikler inkl. midte i vejmatrikler

- 12RE11 og 17RE01
  Rekreative rammer rundt om Nørrestrand. Horsens Kommune er i den forgangne planperiode blevet opmærksom på, at rammegeometrierne overlapper med hinanden øst for Nørrestrand.
  Forslag til Kommuneplan 2025 retter dette, så der ikke er overlap mellem rammerne og at disse følger matrikler.

- 17BO01, 17BO02, 17BO05, 17BE01, 17OF03, 17OF06 og 17BO08
  En blanding af boliger, blandet bolig og erhverv, samt offentlige rammer i etape 1 af Nørrestrand.
  Horsens Kommune er blevet bekendt med, at rammerne ikke følger vejmidten langs Nørrestrandsallé.
  Forslag til Kommuneplan 2025 rette dette for samtlige af de ovennævnte rammer. Derudover ændres anvendelse for en enkelt ramme fra boligformål til offentlige formål. Dette er beskrevet for rammerne 17BO08 og 17OF06 under inddelingen "Tilpasninger jf. konkret eller igangværende planlægning".

- 32BO16
  Boligramme i det nordlige Egebjerg.
  Horsens Kommune er i forbindelse med igangværende planlægning blevet opmærksomme på, at rammen ikke følger matrikelskel.
  Forslag til Kommuneplan 2025 tilpasser rammens geometri, så denne er i

overensstemmelse med matrikler.

- 32BO11 og 32BO13
  Boligrammer i den nordlige del af Egebjerg. Horsens Kommune er i forbindelse med konkret planlægning blevet opmærksomme på, at rammerne ikke følger de pågældende matrikelskel.
  Forslag til Kommuneplan 2025 tilpasser begge rammers geometri, så der er overensstemmelse mellem disse og matrikelskel.

- 55RE01
  Rekreativ ramme i landsbyen Grædstrup. Horsens Kommune er i den forgange planperiode blevet bekendt med, at der findes et hul mellem udlagte rammer i landsbyen. Dette betragtes som en teknisk fejl.
  Forslag til Kommuneplan 2025 tilpasser den rekreative ramme efter matrikelskel.

Overlap grundet manglende aflysninger

- 11ER03
  Ramme til erhvervsformål i den østlige del af Horsens.
  Der findes gældende lokalplanlægning og kommuneplantillæg for området, der fastsætter anvendelsen til offentlige formål, herunder politistation. Der er i forbindelse med indmeldelse af planen sket en teknisk fejl, hvorved gamle rammer ikke er blevet korrekt aflyst.
  Forslag til Kommuneplan 2025 aflyser den ikke længere gældende ramme, så der ikke længere er overlap i rammegeometrierne.

- 14RE02, 14ER01, 14ER17, 14ER19 og 14ER20
  Rammer til erhvervs- og rekreative formål i Fuglevangskvarteret.
  Der findes gældende planlægning i form af kommuneplantillæg og lokalplanlægning for området, der blandt andet har ændret i bebyggelsesprocenter, miljøklasser og detailhandelsstruktur. Der er sket en fejl ved indmeldingen af planlægningen, hvorved gamle rammer ikke er blevet aflyst korrekt.
  Forslag til Kommuneplan 2025 aflyser de ikke længere gældende rammer, så der ikke længere er overlap i rammegeometrierne. Mulighederne er derfor reguleret i nyere rammer: 14ER23, 14ER24, 14ER25, 14ER26, 14ER27, 14ER28 og 14RE02.

- 63OF01
  Ramme til offentlige formål i Vestbirk.
  Der er efter vedtagelsen af Kommuneplan 2021 lavet et tillæg til kommuneplanen, der udlægger en landsbyramme for hele byen. Der er sket en fejl ved indmeldingen af planlægningen, hvorved gamle rammer ikke er blevet aflyst korrekt.
  Forslag til Kommuneplan 2025 aflyser den ikke længere gældende offentlige ramme, så der ikke længere er overlap i rammegeometrierne.

Tilpasning jf. konkret eller igangværende planlægning inkl. zonekortet

- 10OF09 og 10BE01
  Rammer til henholdsvis offentlige formål og blandet bolig- og erhvervsformål, centralt i Horsens By.
  Horsens Kommune er i forbindelse med igangværende planlægning på Borgmesterbakken, blevet opmærksomme på at den offentlige ramme bør tilpasses det planlagte.
  Forslag til Kommuneplan 2025 tilrette den offentlige ramme, så denne følger matrikler og samme afgrænsning som den konkrete planlægning, og som følge heraf reduceres rammen til blandet bolig og erhvervsformål.

- 11BO13
  Ramme til boligformål i Horsens By, ned til fjorden.
  Horsens Kommune er i den forgangne planperiode blevet opmærksom på, at rammen ikke følger eksisterende og konkret planlægning, i form af zonekortet.
  Forslag til Kommuneplan 2025 tilretter rammens geometri, så er der er overensstemmelse mellem ramme og zonekort.

- 12RE12 og 12RE18
  Rekreative rammer i Stensballe for Stensballegaard Golfbane.
  Horsens Kommune er i forbindelse med revisionen blevet opmærksom på, at tilpasninger af disse rammer jf. gældende lokalplaner, ikke er blevet udført, som ellers angivet i Kommuneplan 2021-2033.
  Forslag til Kommuneplan 2025 tilretter begge rammer, så disse har samme afgrænsning som de pågældende lokalplaner.

- 13RE22
  Rekreativ ramme nord for Silkeborgvej (og Bygholm Sø). I Kommuneplan 2021-2033 opstår der et hul imellem eksisterende ramme, og adressepunktet for boligen ligger uden for den rekreative ramme.
  I Forslag til Kommuneplan 2025 tilpasses rammen til de omkringliggende rammer, så adressepunktet kommer indenfor rammen. Dette sikrer, at ejendomsejer bliver orienteret og hørt om eventuelle fremtidige ændringer.

- 17BO08 og 17OF06
  Rammer til henholdsvis bolig og offentlige formål ved Nørrestrand etape 1.
  Der er i den forgange periode igangsat lokalplanlægning for disse rammer, som forudsætter en ændring af anvendelse af den eksisterende ramme 17BO04 og reduktion af 17BO08.
  Forslag til Kommuneplan 2025 ændrer anvendelsen til offentlige formål, udvider rammens afgrænsning og reducerer den blivende boligrammer (17BO08). Begge rammer tilpasses i forhold til vejmidte på Nørrestrandsallé jf. punktet under ” Overlap el. andet der medfører tilpasning jf. matrikler inkl. midte i vejmatrikler”.

- 31BO17 og 31RE05
  Rammer til henholdsvis bolig og rekreative formål i Lund.
  Horsens Kommune er i den forgangne planperiode blevet opmærksom på, at der er uoverensstemmelser mellem gældende lokalplan for området og rammernes afgrænsning.
  Forslag til Kommuneplan 2025 tilretter de omtalte rammer, så disse svarer til gældende planlægning, og de faktiske forhold i området.

- 34ER01
  Ramme til erhvervsformål i den sydlige del af Hovedgård.
  Horsens Kommune er i forbindelse med miljøvurdering af igangværende planlægning for området, blevet opmærksomme på, at rammens størrelse med den angivne bebyggelsesprocent, kan give anledning til trafikale udfordringer.
  Forslag til Kommuneplan 2025 tilretter derfor rammens afgrænsning, for at minimere disse potentielle trafikale udfordringer. Således afspejler rammen i Kommuneplan 2025 den igangværende planlægnings afgrænsning.

Tilpasning ifht. de faktiske forhold

- 10ER02
  Erhvervsramme på Sydhavnen i Horsens.
  I den forgangne planperiode, eller siden rammen blev udlagt, er der sket ændringer i de faktiske forhold.
  Forslag til Kommuneplan 2025 tilpasser rammens geometri, så denne nu følger de faktiske forhold, som i dette tilfælde er kajkanten.

- 98TE01 og 98TE02
  Rammer til tekniske anlæg, specifikt udlagte vindmølleområder.
  Horsens Kommune er i den forgangne planperiode blevet opmærksom på, at der ikke er overensstemmelse mellem rammernes afgrænsning og de lokalplaner som er udarbejdet. Det betyder for begge rammeområder, at lokalplanerne muliggør opstilling af en vindmølle, enten helt eller delvist, udenfor rammens afgrænsning. For 98TE01 (Nim) er begge opstillingspladser udnyttet, mens for 98TE02 er opstillingspladsen delvist uden for rammen endnu ikke udnyttet.
  Forslag til Kommuneplan 2025 tilpasser rammernes geometri, så disse afspejler de faktiske forhold.

Justering jf. udlæg af nye rammer

- 14BO03
  Boligramme for Axelborg og Mimersgade, Horsens.
  Under ”Nye rammer” fremgår det, at der ved Axelborg udlægges en ny ramme for bebyggelsen på 8 etager, for at afspejle de faktiske forhold.
  Forslag til Kommuneplan 2025 reducerer den eksisterende boligramme, så denne ikke overlapper med den nye boligramme 14BO19.

- 33TE01, 33ER08 og 33RE06
  Teknisk, erhvervs og rekreativ ramme ved Østbirkvej, vest for Gedved.
  Under ”Nye rammer” fremgår det, at der udlægges en ny erhvervsramme.
  Forslag til Kommuneplan 2025 tilretter de eksisterende rammer 33TE01, 33ER08 og 33RE06, således at det areal der bliver flyttet til den nye ramme 33ER09, bliver lagt ind i den eksisterende rekreative ramme 33RE06.

Tekniske rettelser til rammernes tekster og bestemmelser

Denne opdeling er yderligere inddelt i tre forskellige underinddeling, i forhold til de mere konkrete rettelser der er foretaget.

Rettelse af navngivning

- 51RE01
  Rammen er i Kommuneplan 2021-2033 navngivet som 51ER01, altså som en erhvervsramme. Rammen er indmeldt som en rekreativ ramme.
  Forslag til Kommuneplan 2025-2037 retter navngivningen, så navngivning afspejler den rekreative anvendelse.

Præciseringer af notatfelter

- 31CE01
  Rammen er en centerramme i Lund. Rammens notatfelt giver mulighed for, at der med tæt-lav bebyggelse undtagelsesvis kan opføres bebyggelse med vandrette lejlighedsskel. Disse forhold kan ikke administreres som tæt-lav bebyggelse, da typologien i stedet bliver etagebyggeri.
  Forslag til Kommuneplan 2025-2037 fjerner den pågældende sætning fra rammens notatfelt, samt supplerende sætning om bebyggelsesprocent for det tilfælde.
  Derudover reduceres rammen minimalt som følge af de ændringer, der er beskrevet for rammerne 31BO17 og 31RE05 under ”Tilpasning jf. konkret eller igangværende planlægning inkl. zonekortet”.

- 31RE01, 31RE03 og 32RE02
  Rekreative rammer i Lund og Egebjerg.
  Af rammernes noter fremgår det, at rammerne skal friholdes for bebyggelse. Dette kan tolkes så det omfatter bebyggelse til rekreative formål, som f.eks. shelters, overdækninger med mere. Dette er ikke hensigten.
  Forslag til Kommuneplan 2025 præciserer rammernes notatfelter, så det fremgår tydeligt, at begrænset bebyggelse, der understøtter den rekreative anvendelse af området, er muligt inden for rammerne.

Rettelse af bebyggelsesprocent

- 12BO07
  Ramme til boligformål i Stensballe.
  Horsens Kommune er i den forgangne planperiode blevet opmærksom på, at

rammen giver mulighed for både åben-lav og tæt-lav bebyggelse, imens rammen kun angiver en bebyggelsesprocent for åben-lav bebyggelse.
Forslag til Kommuneplan 2025 tilretter rammens notatfelter vedr. bebyggelsens omfang og udseende. Ved tæt-lav bebyggelse, gælder en bebyggelsesprocent på 40%.

- 31ER07
  Rammen er en erhvervsramme, der ligger syd for DSV og Lund, giver i Kommuneplan 2021-2033 mulighed for en bebyggelsesprocent på 50%. Der er i forbindelse med igangværende planlægning blevet belyst et behov for at reducere en erhvervsramme. Dette har givet et overskud, som omfordeles til denne ramme.
  Forslag til Kommuneplan 2025 fastsætter en ny bebyggelsesprocent for rammen på 65%.

Aflyste rammer

Forslag til Kommuneplan 2025-2037 aflyser en erhvervsramme i Østbirk. Afgrænsningen af denne kan se vist på kort under retningslinjen for Byvækst.

- 36ER11
  I forbindelse med igangsat lokalplanlægning, er der afsøgt muligheder for dispensation eller reduktion af fortidsmindebeskyttelseslinjen, der ligger ind over rammeområdet. Dispensation eller reduktion kan ikke gives, og Horsens Kommune har derfor vurderet, at det ikke er muligt at planlægge for den ønskede anvendelse inden for rammen. Rammen aflyses med Kommuneplan 2025-2037.

Offentliggørelse og Vedtagelse

Horsens Byråd vedtog at sende Forslag til Kommuneplan 2025-2037 i offentlig høring den 16. december 2025.

Forslaget blev offentligt bekendtgjort den 17. december 2025.

Forslaget sendes i offentlig høring i 9 uger.

Kommuneplanen blev endeligt vedtaget af et flertal i Horsens Byråd den XX.XX.XXXX

Kommuneplan 2025-2037 er offentligt bekendtgjort den XX.XX.XXXX

Behandling af høringssvar

Alle høringssvar modtaget i høringsperioden vil blive behandlet af administrationen i *Notat om høringssvar*. Dette dokument vil danne baggrund for den politiske behandling af den endelige vedtagelse af Kommuneplan 2025-2037.

Notat om høringssvar vil indeholde en gennemgang af alle indkomne høringssvar. Administrationen vil i behandlingen af høringssvarene gruppere dem efter gennemgående

emner. Det kunne f.eks. være byudvikling, mobilitet, værdifulde kulturmiljøer mv. Derudover vil *Notat om høringssvar* indeholde administrationens vurdering og anbefaling af, om høringssvarende kan imødekommes, og evt. hvordan.

Notat om høringssvar vil være af finde på dagsordenen til byrådets behandling af planforslaget til den endelig vedtagelse.

Byrådets beslutning om at sende *Forslag til Kommuneplan 2025-2037* i offentlig høring kan findes her.

Klagevejledning

Planforslag med miljøvurdering

I henhold til lov om miljøvurdering af planer og programmer og konkrete projekter (VVM) er myndigheden forpligtet til at gennemføre en miljøvurdering, hvis det ikke kan afvises at planforslaget kan få en væsentlig indvirkning på miljøet.

Horsens Kommune har vurderet, at *Forslag til Kommuneplan 2025-2037* har en karakter, der vil kunne få væsentlig indvirkning på miljøet og er omfattet af krav om miljøvurdering i henhold til miljøvurderingslovens afsnit II, § 8 stk. 1, nr. 3. Der skal derfor udarbejdes en miljørapport.

COWI har i samarbejde med Horsens Kommune har foretaget en afgrænsning af rapportens omfang og detaljeringsgrad iht. § 11. Den konkrete afgrænsning er dels sket i en intern proces i kommunen, dels gennem høring af berørte myndigheder og orientering af offentligheden i henhold til § 32.

Miljørapporten er udarbejdet som et selvstændigt dokument, der er fremlagt i offentlig høring sammen med planforslaget.

Klagevejledning vedrørende planforslaget

Byrådets vedtagelse af planforslaget til offentliggørelse kan ikke påklages til Planklagenævnet. Først ved byrådets endelige vedtagelse, og efterfølgende offentliggørelse af planen, kan retlige spørgsmål påklages til Planklagenævnet jf. Planlovens § 58, stk. 1 nr. 3.

LOVGRUNDLAG

Kommuneplanen er den overordnede plan for den fysiske udvikling i hele Horsens Kommune. Planen omfatter således hele kommunens areal, og er den bærende og afgørende oversigtlige plan, hvor borgere, virksomheder, interesseorganisationer og andre kan orientere sig om mål og regler for arealanvendelsen i kommunen.

Kommuneplanen udarbejdes på baggrund af planloven, der fastsætter, at alle kommuner har pligt til at lave og vedligeholde en kommuneplan. I planlovens formålsparagraf står, at loven skal sikre en sammenhængende planlægning, der forener de samfundsmæssige interesser i arealanvendelsen, medvirker til at værne om landets natur og miljø og skaber gode rammer for vækst og udvikling i hele landet, så samfundsudviklingen kan ske på et bæredygtigt grundlag, med respekt for menneskets livsvilkår, bevarelse af dyre- og planteliv og øget økonomisk velstand.

Loven skal særligt sikre:

- at der ud fra en planmæssig og samfundsøkonomisk helhedsvurdering sker en hensigtsmæssig udvikling i hele landet og i de enkelte kommuner og lokalsamfund,
- at der skabes og bevares værdifulde bebyggelser, bymiljøer og landskaber,
- at skabe gode rammer for erhvervsudvikling og vækst,
- at de åbne kyster fortsat skal udgøre en væsentlig naturværdi og landskabelig værdi,
- at biodiversiteten understøttes, og at forurening af luft, vand og jord samt støjulemper forebygges,
- at offentligheden i videst muligt omfang inddrages i planlægningsarbejdet,
- at alsidighed i boligsammensætningen fremmes gennem mulighed for planlægning for almene boliger i byerne.

Kommuneplanen er et centralt led i at opfylde lovens formål.

Kommuneplanen skal indeholde byrådets beslutninger om arealanvendelsen i kommunen – baseret på afvejninger af forskellige hensyn – og de rammer for lokalplanlægningen, som er fastlagt i den forbindelse. Det skal forklares og begrundes, hvordan de forskellige interesser er afvejet, hvor der er foretaget en afvejning af væsentlige og modstridende interesser. Kommuneplanens retningslinjer udgør desuden grundlaget for kommunens administration af en række beføjelser efter sektorlovgivningen.

Samtidig er kommuneplanen det nødvendige bindeled mellem to sider. På den ene side landsplanlægningen og den regionale udviklingsplan, og på den anden side de bestemmelser om anvendelse mv. af den enkelte ejendom, der fastlægges i lokalplaner og ved enkeltafgørelser efter bl.a. plan-, natur- miljø-, bygge og vejlovgivningen.

Kommuneplanen fastlægger de overordnede mål og retningslinjer for den enkelte kommunes udvikling, både i byerne og i det åbne land for en periode på 12 år. Hvert fjerde år skal kommunalbestyrelsen beslutte, om kommuneplanen skal revideres helt eller delvist, eller den

skal genvedtages med det indhold, den har. Beslutningen skal fremgå af planstrategien. Planstrategien gør status over den planlægning, der er blevet gennemført siden sidste kommuneplanrevision, og danner strategisk afsæt for den planlægning, der indgår i den næste kommuneplanrevision. Du kan se Horsens Kommunes seneste planstrategi - Planstrategi 2023 - her.

Kommuneplanen skal bestå af følgende elementer:

- Hovedstruktur (overordnede mål for udvikling og arealanvendelse)
- Retningslinjer (arealudpegninger)
- Rammer for lokalplanernes indhold for de enkelte dele af kommunen (anvendelsesbestemmelser m.m.)

Planlovens bestemmelser for kommuneplanlægningen giver Byrådet beføjelser til at sikre en bæredygtig, samfundsmæssig og hensigtsmæssig byvækst, f.eks. i sammenhæng med den offentlige infrastruktur og service. Udover at udlægge områder til bymæssige formål, fritidsformål osv. kan Byrådet sikre en hensigtsmæssig arealanvendelse og rækkefølge i realiseringen af de udlagte områder, jf. planlovens § 12, stk. 2-3.

Planloven - kommuneplanens retsvirkninger

§ 12, stk. 2-3: vedrørende kommunalbestyrelsens beføjelser i regi af kommuneplanen

Stk. 2: Inden for byzone kan kommunalbestyrelsen modsætte sig udstykning og bebyggelse, som er i strid med kommuneplanens rækkefølgebestemmelser. Forbud kan dog ikke nedlægges, når det pågældende område er omfattet af detaljeret byplanvedtægt eller lokalplan, der er tilvejebragt før kommuneplanen.

Stk. 3: Inden for byzoner og sommerhusområder kan kommunalbestyrelsen modsætte sig opførelse af bebyggelse eller ændret anvendelse af bebyggelse eller ubebyggede arealer, når bebyggelsen eller anvendelsen er i strid med bestemmelser i kommuneplanens rammedel. Forbud kan dog ikke nedlægges, når det pågældende område i kommuneplanen, er udlagt til offentligt formål, eller når området er omfattet af en lokalplan eller en byplanvedtægt.

Du kan læse seneste bekendtgørelse af lov om planlægning (bekendtgjort d. 29. maj 2024) her.

ORDFORKLARING

Der findes mange ord og begreber i den fysiske planlægning, der kan være svære at forstå. Derfor finder du en del ord, der er understreget med en rød streg i Kommuneplan 2025-2037.

Hvis du holder din mus over disse ord, vil der dukke en lille forklaring på ordet op. På den måde håber vi, at kommuneplanen bliver mere tilgængelig for læseren.

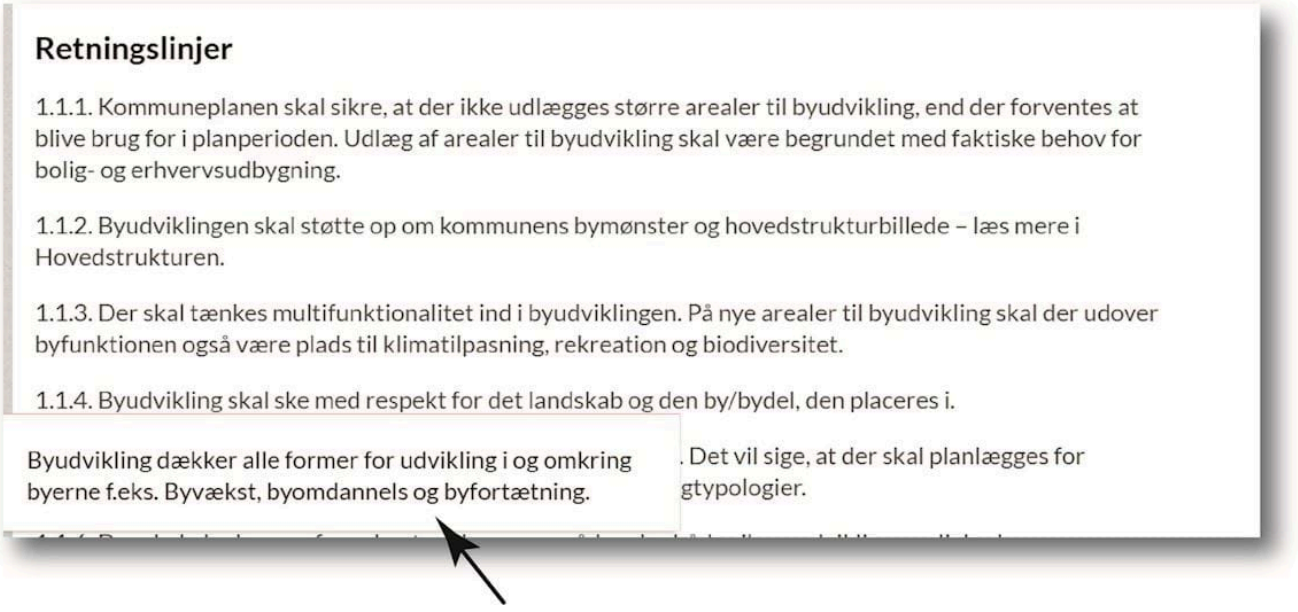

Forslag til Kommuneplan 2025-2037

HOVEDSTRUKTUR

17. december 2025 til 18. februar 2026

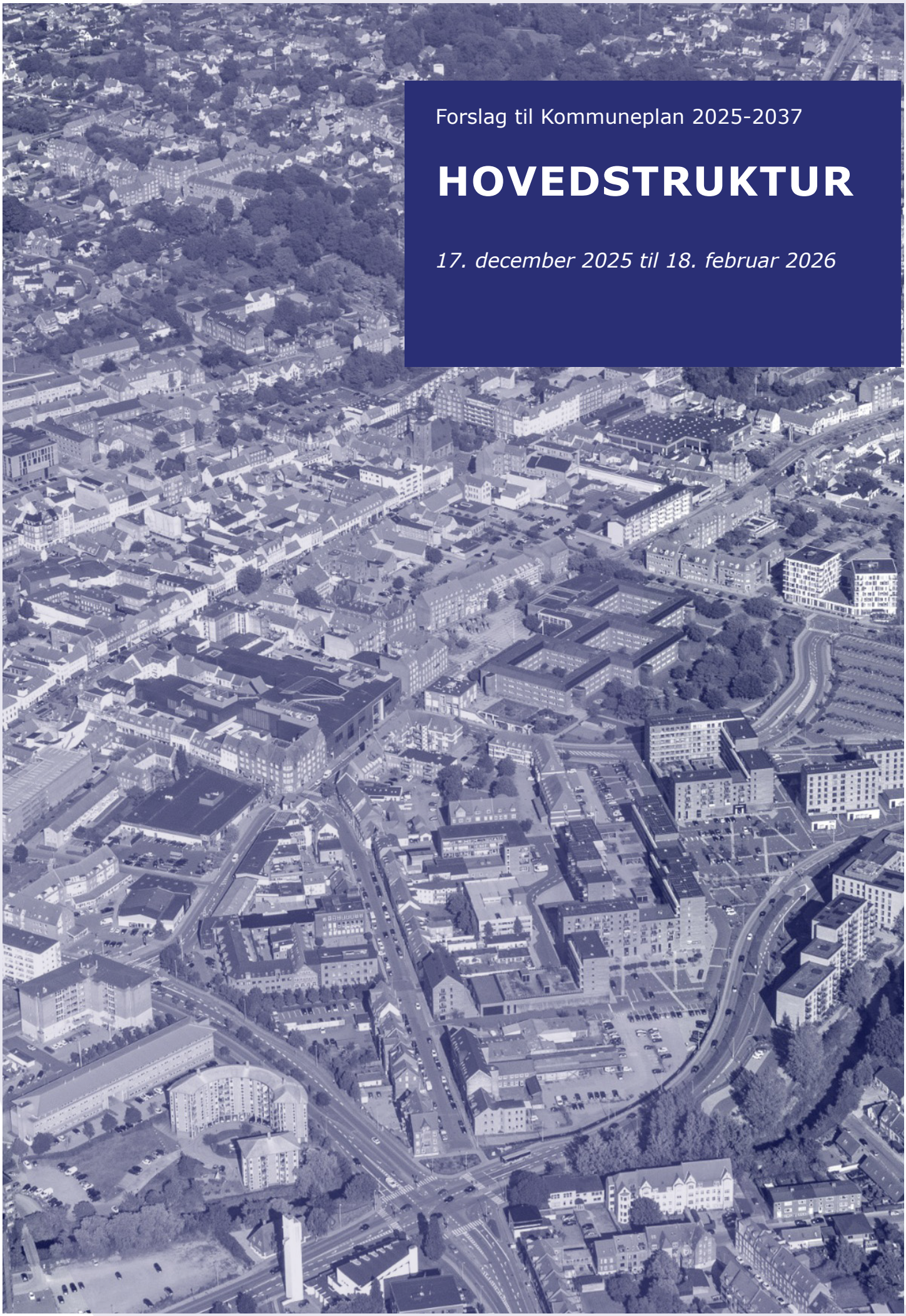

DEN REGIONALE BY

I Danmark er der behov for, at byer og kommuner samarbejder om at understøtte den danske udvikling, hvis vi skal blive ved med at være en konkurrencedygtig nation. De danske storbyregioner spiller en særlig rolle for den nationale vækst, fordi arbejdskraft, virksomheder, erhvervsklynger og vidensinstitutioner især koncentrerer sig i og omkring de største danske byer.

Samtidig med, at de danske kommuner hver især ruster sig til den indbyrdes konkurrence om borgere, arbejdspladser, investeringer og lignende, er der også behov for, at de samarbejder om at skabe vækst og udvikling i hele Danmark – til gavn for væksten i egen kommune. Det er et paradoks, der er blevet hverdag i det meste af Danmark, hvor der i disse år etableres flere formelle byregionale samarbejder, der har til formål at sikre en øget konkurrencedygtighed gennem samarbejder på tværs af kommunegrænser.

Horsens Kommune ligger centralt mellem Aarhus og Trekantområdet. I Horsens Kommune ser vi ikke os selv som en isoleret enhed, men som en del af de større netværk, vi indgår i. Vi anerkender betydningen af byregionernes roller som både nationale og regionale vækstdrivere. Derfor indgår vi i et af Danmarks stærkeste, politiske interessefællesskaber om vækst og udvikling, Business Region Aarhus

Den fysiske planlægning spiller en væsentlig rolle i forhold til udviklingen af byregioner, hvis de fortsat skal være attraktive for borgere, virksomheder og investeringer. Derfor er det nødvendigt at samarbejde om en helhedsorienteret planlægning på tværs af kommunegrænserne i Business Region Aarhus, der bl.a. fokuserer på infrastruktur, mobilitet, byudvikling og grønne og blå strukturer.

Samarbejdet i Business Region Aarhus er vigtigt for Horsens Kommune. Men der er også andre strategiske samarbejder og alliancer, som kan have betydning for vores position som attraktiv tilflytterkommune. Vi vil derfor løbende undersøge muligheden for at deltage i andre strategiske samarbejder, som er til gavn for vores udvikling.

BUSINESS REGION AARHUS

Horsens – En central aktør i en stærk østjysk vækstregion

Horsens er i markant vækst og har gennem de seneste 10–15 år været blandt Danmarks hurtigst voksende kommuner. Horsens har udviklet sig til en af landets mest dynamiske erhvervskommuner – drevet af en strategisk beliggenhed tæt på motorvejsnettet, uddannelsesinstitutioner, nabokommunernes arbejdspladser og ikke mindst Aarhus.

Den tætte geografiske og funktionelle sammenhæng med Aarhus og de øvrige østjyske kommuner spiller en afgørende rolle i Horsens' udvikling. Derfor er det tværkommunale samarbejde i Business Region Aarhus en vigtig strategisk platform for Horsens Kommune.

Business Region Aarhus – Danmarks andet vækstcenter

Business Region Aarhus består af 12 samarbejdende kommuner: Favrskov, Hedensted, Horsens, Norddjurs, Odder, Randers, Samsø, Silkeborg, Skanderborg, Syddjurs, Viborg og Aarhus.

Med over en million indbyggere og over 500.000 arbejdspladser udgør området Danmarks andet vækstcenter. Business Region Aarhus er karakteriseret ved et tæt forbundet arbejdsmarked og et stærkt erhvervsliv med internationalt konkurrencedygtige styrkepositioner inden for bl.a. industriproduktion, fødevareinnovation, logistik samt informations- og kommunikationsteknologi.

Strategiske indsatsområder

Samarbejdet i Business Region Aarhus bygger på en fælles strategi for perioden 2022–2026. Formålet er at styrke rammevilkårene for det østjyske erhvervsliv gennem strategiske indsatser på tre centrale områder:

- **Grøn omstilling**
  Den grønne omstilling er afgørende for at imødekomme de globale klimaudfordringer og håndtere internationale energi- og forsyningskriser. Business Region Aarhus arbejder målrettet på at sikre virksomhederne optimale vilkår for at tage lederskab i omstillingen – med særligt fokus på elektrificering og øget adgang til grøn energi.

- **Arbejdskraft og talent**
  Manglen på kvalificeret arbejdskraft er en væsentlig barriere for vækst. Business Region Aarhus arbejder for at styrke adgangen til kompetencer gennem et tæt samspil mellem kommuner, uddannelsesinstitutioner og erhvervsliv – med fokus på at tiltrække og fastholde international arbejdskraft samt udvikle relevante uddannelsestilbud lokalt og regionalt.

- **Infrastruktur og mobilitet**
  En moderne og velfungerende infrastruktur er grundlaget for mobilitet, vækst og erhvervsmæssig udvikling. Derfor prioriteres investeringer i sammenhængende infrastruktur og transportløsninger – både internt Business Region Aarhus og i forhold til nationale og internationale forbindelser.

Læs mere om Business Region Aarhus på: www.businessregionaarhus.dk

REGIONAL OG NATIONAL MOBILITET

En høj grad af både lokal og regional mobilitet og god infrastruktur er afgørende fysiske forudsætninger for, at byer, kommuner og byregioner fungerer optimalt sammen. Samtidig er de stærke byregioner også afhængige af en god opkobling til den nationale og den internationale infrastruktur. En god mobilitet har derfor betydning for, at kommuner og byregioner er attraktive og robuste i forhold til at tiltrække borgere, virksomheder, turister, investeringer og lignende.

På grund af den store vækst i Business Region Aarhus forventes der også i fremtiden et stigende behov for person- og godstransport. Allerede i dag er der trængselsproblemer for trafikken i byregionen. Der er også udfordringer i kapaciteten i den kollektive trafik. Samarbejdet i Business Region Aarhus er derfor særligt forankret i mobiliteten og den trafikale infrastruktur imellem de involverede kommuner. Samtidig er der også fokus på forbindelserne til og fra Business Region Aarhus, både regionalt, nationalt og internationalt.

I 2015 blev der nedsat en Mobilitetskommission, der bl.a. har haft til opgave at komme med anbefalinger til, hvordan det sammenhængende trafiksystem, både på vej- og baneområdet, kan udvikles på kortere og længere sigt.

Kommissionen anbefaler, at der skabes en samlet, overordnet og robust vejstruktur, der kan tilgodese det øgede mobilitetsbehov, som væksten medfører. Vejstrukturen består af tre niveauer, der skal udbygges og opgraderes, så de hænger bedre sammen: Det nationale vejnet, det regionale vejnet og indfaldsvejene til de større byer i byregionen.

Motorvejsnettet udgør rygraden i det nationale vejnet og sikrer god forbindelse til og fra de internationale og nationale trafikknudepunkter. Samtidig udgør motorvejen en vigtig trafikåre i forhold til de mange borgere, der pendler. Derfor har den også en stor betydning for bosætningen.

Det regionale vejnet, som primært består af kommuneveje på tværs af kommunegrænser, understøtter det nationale vejnet og sikrer forbindelserne mellem byerne i Business Region Aarhus. Dette vejnet understøtter pendling og erhvervstrafik, og har dermed stor betydning for sammenhængskraften i byregionen.

Indfaldsvejene til de større byer kobler den lokale erhvervs- og pendlingstrafik sammen med det overordnede vejnet. Vejene er derfor både vigtige for den interne sammenhæng i byerne og for forbindelserne udadtil.

Selvom der skabes en robust vejstruktur, ændrer det ikke på, at en øget trafik på vejene vil skabe nye trængselsproblemer, øgede miljøbelastninger, flere uheld og lignende. Derfor skal der også arbejdes med at ændre folks trafikvaner. En væsentlig del af dette er etableringen af et sammenhængende, kollektivt transportsystem, der dækker en højere andel af trafikken i Business Region Aarhus.

Rejsetid, frekvens og pålidelighed i afgange, nem omstigning mellem transportformer samt kvaliteten af busser og tog er væsentlige motivationsfaktorer for at skifte bilen ud med

kollektiv trafik. Derfor anbefaler kommissionen, at der konkret arbejdes med bl.a.:

- etablering af et S-togs-lignende system bestående af letbaner og nærbaner,
- forøget nærbanebetjening,
- udvikling af de større stationer til centrale trafikknudepunkter,
- etablering af hurtige, hyppige og direkte busforbindelser.

I forhold til at skabe bedre forbindelser til omverdenen vurderer Kommissionen, at udmøntningen af Togfonden.DK, med bl.a. elektrificering af jernbanenettet, vil være til gavn for hele Business Region Aarhus. Samtidig bør der arbejdes for hurtigere og mere tidssvarende togforbindelser mellem Jylland og Hamborg.

Kommissionen anbefaler, at deres arbejde danner grundlag for et øget, koordinerende samarbejde om mobilitet på tværs af kommunerne, og at der samtidig skabes et tættere samarbejde mellem kommuner, stat, region, trafikselskaber og operatører.

Læs mere om Mobilitet i regi af Business Region Aarhus her.

Hvad betyder det for Horsens Kommune:

For Horsens Kommune betyder det, at vi ikke alene skal planlægge og gennemføre infrastrukturprojekter for at sikre en god lokal mobilitet, men også for at sikre god mobilitet på tværs af kommunegrænserne. Det betyder også, at vi prioriterer de vigtigste, overordnede infrastrukturinitiativer for Business Region Aarhus sammen med de andre kommuner – også selvom det betyder, at Horsens Kommunes umiddelbare, lokale behov ikke altid prioriteres højest.

Mange personer krydser hver dag kommunegrænsen til og fra arbejde. Vi arbejder allerede på at udbygge og skabe mere kapacitet på de bynære dele af det overordnede vejnet, så trængsel så vidt muligt kan undgås.

Horsens Kommune vil i Kommuneplan 2025-2037:

- Fokus på forbedring af adgangen til motorvej E45 og kommunens overordnede vejnet.
- Fokus på forbedring af fremkommeligheden på kommunens overordnede vejnet ved signal- og krydsoptimering og udbygning af belastede vejstrækninger.
- Fokus på etablering og forbedring af ringvejsforbindelser omkring Horsens by, så det bliver attraktivt for den gennemkørende trafik at køre uden om midtbyen.

Retningslinjer, der understøtter den regionale og nationale mobilitet:

- Mobilitet

Handlinger

- *Horsens Kommune vil arbejdes for at etablere et togstop i Hovedgård, som vil kunne betjene den nordøstlige del af kommunen, herunder på sigt den nye bydel ved Nørrestrand.*

PLANPRINCIPPER

Business Region Aarhus har sat et arbejde i gang, der skal bidrage til at den overordnede fysiske planlægning understøtter vækst og udvikling i byregionen.

Samtidig skal arbejdet vise, at de tolv kommuner reelt er en funktionel byregion, med et velfungerende samarbejde om at udnytte vores potentialer for udvikling gennem den overordnede fysiske planlægning.

Der er udarbejdet en fælles planstrategisk vision og seks planprincipper, der udstikker retningen for den fælles strategiske planlægning i Business Region Aarhus. Vision og planprincipper skal bruges som inspiration til kommunernes arbejde med planstrategi og kommuneplan fra 2018. Derudover danner de grundlag for det videre plansamarbejde.

De seks planprincipper fokuserer på, hvordan det sikres, at den enkelte kommune tænker helhedsorienteret og på tværs af kommunegrænserne i sin fysiske planlægning. Planprincipperne indeholder følgende elementer:

1. Planlægningen skal være sammenhængende, så nationale, regionale og lokale investeringer i infrastruktur og kommunernes egen og den fælles planlægning understøtter hinanden.

2. Den sammenhængende og helhedsorienterede planlægning skal sikre, at der altid er attraktive lokaliseringsmuligheder for erhvervsliv, uddannelsestilbud og et alsidigt boligudbud.

3. Der skal planlægges for boliger, arbejdspladser og uddannelsestilbud tæt på stationer og trafikale knudepunkter for at sikre en bedre mobilitet. Tilgængeligheden til stationer og knudepunkter skal være nem, og der skal være god mulighed for omstigning/omlastning mellem forskellige transportformer.

4. Planlægning for særlige erhvervsklynger skal skabe gode forudsætninger for, at samarbejdet mellem virksomheder og de regionale uddannelsesinstitutioner kan øges.

5. Der skal arbejdes med grønne og bæredygtige planløsninger, der imødekommer miljø- og klimaudfordringer og sikrer let adgang til områdets natur- og kulturaktiver.

6. Både den lokale planlægning og planlægning på tværs af kommunegrænserne skal understøtte og udvikle de enkelte bysamfunds styrker med henblik på tiltrækning af borgere, virksomheder og turister.

Hvad betyder det for Horsens Kommune:

Horsens Kommune anerkender behovet for en helhedsorienteret planlægning, der tilgodeser udviklingsmulighederne i hele Business Region Aarhus. Derfor forholdt vi os allerede i Kommuneplan 2017’s hovedstruktur og retningslinjer til den fælles vision og de seks planprincipper.

Som kommune planlægger vi allerede i høj grad ud fra planprincipperne. På grund af den store befolkningstilvækst planlægges der løbende for nye attraktive boligområder og for udbygning af det overordnede vejnet. En del af byudviklingen sker som byomdannelse, f.eks. på arealer tæt ved Horsens Station. Der er etableret et Campus, der samler uddannelses- og udviklingsmiljøer centralt i Horsens by, med direkte forbindelse til stationen. Og om få år vil Godsbanekvarteret med boliger og arbejdspladser vokse frem, også med en direkte forbindelse til busterminal og togstation.

Horsens Kommune vil i Kommuneplan 2025-2037:

- Planlægge for attraktive placeringer af boliger, erhverv og uddannelser, der ligger tæt på trafikknudepunkter.
- Planlægge for at sikre bebyggelse og infrastruktur mod oversvømmelse og samtidigt skabe nye rekreative tilbud og nye naturområder.
- Planlægge for god adgang til vores natur- og kulturattraktioner.

Retningslinjer, der understøtter planlægning af den funktionelle byregion Business Region Aarhus:

- Mobilitet
- Byudvikling
- Landskab
- Fritidsformål
- Naturbeskyttelse
- Kulturhistorie
- Klimatilpasning

Den planstrategiske vision for Business Region Aarhus

Formål med det strategiske plansamarbejde:

At sikre, at udviklingen i den overordnede fysiske planlægning i Business Region Aarhus understøtter, at byregionen i 2040 er en af Nordeuropas mest dynamiske byregioner med en effektiv infrastruktur, en bæredygtig realisering af byregionens potentialer og en vedvarende stærk vækst i befolkning og arbejdspladser.

Kilde: Fælles planstrategisk vision for Business Region Aarhus

TURISME

Horsens Kommune er en del af Destination Kystlandet, som arbejder strategisk for en bæredygtig turismeudvikling gennem turismestrategien *En fælles strategi for bæredygtig turismeudvikling i Destination Kystlandet*.

Turismen bidrager væsentligt til kommunens samlede udvikling – både som erhverv og som en drivkraft for lokale fællesskaber, bosætning og byliv. Ved planlægning af nye projekter og fysisk udvikling skal turismeperspektiverne derfor tænkes med fra starten, så visionerne på turismeområdet realiseres i overensstemmelse med allerede vedtagne strategier og planer. Dermed skabes bedre sammenhæng mellem kommunens strategier og udviklingsplaner.

De turismemæssige prioriteter følger af *En fælles strategi for bæredygtig turismeudvikling i Destination Kystlandet* og tager afsæt i tre pejlemærker:

- Attraktionskraft: Styrke de særlige kvaliteter, der gør Horsens Kommune attraktiv at besøge og opholde sig i.
- Sammenhæng: Skabe helhed i oplevelserne – mellem by, fjord, øer og natur.
- Samarbejde: Udvikle turismen i tæt samarbejde med borgere, erhverv, foreninger og Destination Kystlandet.

Turismestrategien for bæredygtig turismeudvikling i Destination Kystlandet kan læses her.

Turismestrategien udmøntes i Horsens Kommune gennem udviklingsområder for turisme. Udviklingsområderne fremgår af panelet til højre.

Udvikling af Horsens Fjord

Horsens Fjord er et af kommunens vigtigste udviklingsområder for turisme. Fjorden rummer unikke natur- og landskabsværdier samt et stort potentiale for friluftsliv, maritime oplevelser og lokale erhverv.

Visionen for Horsens Fjord er at skabe en sammenhængende og bæredygtig udvikling af området, hvor både borgere og besøgende får bedre adgang til fjordens natur og oplevelser. Udviklingen skal ske med respekt for naturen og i tæt dialog med lokale aktører.

I tråd med turismestrategien og den strategisk fysiske udviklingsplan for Horsens Fjord vil Horsens Kommune arbejde for at:

- understøtte den rekreative infrastruktur omkring fjorden, fx gennem stier, opholdssteder og formidling
- understøtte udviklingen af indre fjord og Husodde, som særligt tiltrækker mange gæster
- skabe helhed og kvalitet i oplevelsen af fjorden – fra by til kyst
- understøtte udviklingen af overnatnings- og servicefaciliteter i balance med naturen

- understøtte lokale erhvervs- og investeringsinitiativer, der bidrager til bæredygtig turisme.

Udvikling af Endelave

Endelave er et særligt sted i Horsens Kommune – med en stærk lokal identitet, unik natur og stor betydning for turismen. Øen afhænger af turisme som levevej, og der er potentiale i at udvikle tilbuddene, så sæsonen udvides og kvaliteten løftes.

Visionen er en bæredygtig udvikling af øen, hvor naturen bevares, og hvor nye initiativer understøtter både lokalsamfundet og besøgsoplevelsen.

I tråd med turismestrategien og den strategisk fysiske udviklingsplan for Endelave vil Horsens Kommune arbejde for at:

- understøtte udviklingen af natur, landskab og kulturmiljø, der tager afsæt i øens særlige kvaliteter
- understøtte udviklingen af øens eksisterende attraktioner
- understøtte initiativer, der kan bidrage til en gradvis udvidelse og kvalitetsudvikling af øens overnatningsmuligheder
- understøtte udviklingen af den rekreative infrastruktur med særligt afsæt i Kaninoen
- understøtte en koncentreret udvikling af Endelave By og Havn som et samlingspunkt for turisme og lokalsamfund, der kan danne grundlag for et styrket kommercielt udbud og helårsaktiviteter på øen

Udvikling langs Gudenåen

Gudenåen er et centralt natur- og oplevelsesområde i Horsens Kommune. Gudenåsamarbejdet, der er en sammenslutning af Hedensted, Horsens, Skanderborg, Silkeborg, Viborg, Favrskov og Randers kommuner, har sammen med Naturstyrelsen og Vejle Kommune siden 2020 kortlagt, hvad der skal til for at kunne tilbyde vandrere og naturinteresserede en sammenhængende naturoplevelse langs med hele Gudenåen. Kortlægningen har ført til projektet "GudenåStien - fra kilde til fjord". Projektet går ud på at udbedre store dele af den eksisterende sti langs Gudenåen samt at etablere sti på de 50 km af strækningen, hvor man ikke kan færdes i dag

Visionen med projekt GudenåStien – fra kilde til fjord er således at gøre Gudenåen til et sammenhængende frilufts- og turismeområde.

I tråd med turismestrategien og projekt GudenåStien – fra kilde til fjord, som Horsens Kommune er en del af, vil Horsens Kommune på vores del af strækningen for Gudenåen arbejde for at:

- understøtte arbejdet med GudenåStien samt arbejdet med adgang og formidling - særligt omkring Brædstrup og Den Genfundne Bro - som er centrale knudepunkter for oplevelser langs åen
- understøtte natur- og friluftsoplevelser langs Gudenåen

- understøtte samarbejde på tværs af Gudenåens kommuner for at bevare og udvikle et sammenhængende turismetilbud langs åen.

Detail-, kultur- og midtbyudvikling

Horsens Kommunes bymidte er et vigtigt udgangspunkt for borgere såvel som besøgende. Byliv, handelsliv og kulturoplevelser spiller en central rolle i at skabe en attraktiv og levende by, som også turister søger mod.

I tråd med bl.a. turismestrategien vil Horsens Kommune arbejde for at:

- Understøtte midtbyerne hvor detailhandlen trives - i særligt Horsens og Brædstrup - og hvor det er nemt og indbydende for både lokale og turister at besøge
- Understøtte Horsens som kulturel destination, hvor festivaler, koncerter og museer (som fx FÆNGSLET), giver oplevelser af høj kvalitet og national rækkevidde
- Understøtte fremme af events og kreative initiativer, som løfter både handelsliv og kulturliv og styrker byens identitet og oplevelsesværdi
- understøtte udviklingen af turismetilbud og overnatningskapacitet i bymidterne, hvor det vurderes relevant og i overensstemmelse med den overordnede planlægning
- Understøtte et levende byrum, hvor netværk, fællesskab og nye idéer får plads, og hvor byen kontinuerligt udvikler sig i samspil mellem borgere, butikker og kulturaktører.

DET STORE BILLEDE 2050

Byrådets billede på hvordan Horsens Kommune ser ud i 2050. Billedet er blevet til gennem workshops og temamøder i 2016, i forbindelse med udarbejdelsen af Kommuneplan 2017.

Læs mere om "Det store billede" under de forskellige punkter i menuen.

HORSENS VOKSER

Horsens kommune vokser, og det går stærkt. Kommunen står med et historisk godt udgangspunkt for vækst og udvikling, hvor borgerne vælger Horsens til af sig selv. Det har været hårdt arbejde at nå hertil – men det vil det også kræve fremover, hvis Horsens Kommune skal forsætte med at være et attraktivt sted at bosætte sig.

De sidste 10 år er Horsens Kommune vokset med mere end 1000 borgere om året. Tilvæksten er især sket i og omkring Horsens by og langs motorvej E45.

Prognoser fra Danmarks Statistik viser, at kommunen bliver ved med at vokse, og at der i 2050 vil være mere end 120.000 indbyggere i Horsens Kommune. De næste 25 år skal der derfor findes plads til næsten 20.000 nye horsensianere. Og det er ikke kun boliger, der skal findes plads til, men også til institutioner, virksomheder, butikker, rekreative arealer, trafikanlæg og lignende byfunktioner.

Gennem flere år har der været planlagt ”lag på lag”-udbygning, på den eksisterende by, fordi planlægningen har skulle følge med væksten. Det har overbelastet og slidt på infrastrukturen, den offentlige service, de rekreative arealer og miljøet. Denne fremgangsmåde har gjort byudviklingen dyr, fordi det løbende har krævet mange reparationer. Konsekvensen er, at der ikke er skabt helhedsorienterede og langtidsholdbare løsninger for byvæksten.

Samtidig fylder byvækst meget og forandrer og påvirker landskabet og naturen for altid, og arealressourcerne har igennem en årrække været under pres. Planlægningen skal fremadrettet ske mere hensigtsmæssigt, så byen kan udvikles uden at vi anvender arealressourcen uklogt. En fortsat vækst, som vi kender den i dag, vil helt konkret betyde, at vi løber tør for arealer i 2040. Derfor er det nødvendigt tænke sig om og tænke langsigtet, når der planlægges for fremtidens byudvikling. Langsigtet planlægning skal sikre at Horsens Kommune fortsætter med at være et attraktivt sted at bosætte sig, at studere, at arbejde, at besøge – og at investere i.

Med Kommuneplan 2017 blev fokus ændret på, hvordan der planlægges - og det følger Kommuneplan 2025-2037 op på. Kommuneplanlægningen sætter nu dagsordenen for, hvordan planlægningen bedst og smartest muligt kan understøtte og fortsat sikre den vækst og udvikling, der er i Horsens Kommune. Med andre ord skal kommuneplanen fremadrettet bruges mere strategisk: Hvor og hvordan skal der investeres i de overordnede strukturer for at sikre væksten? Hvordan sikres langsigtede og holdbare investeringer? Det betyder, at hvor kommuneplanlægningen før har været styret af væksten, skal kommuneplanlægningen fremover styre væksten.

Kommuneplanlægningen tænder det lange lys – og sætter fokus på, hvordan der med en langsigtet planlægning skabes de bedste fysiske rammer for en kommune, der bliver ved med at være attraktiv.

VORES KOMMUNE 2050

Planperioden for Kommuneplan 2025-2037 er de kommende 12 år. Men hvis planlægningen skal tænkes langsigtet og strategisk, skal der ses endnu længere frem. Helt frem til 2050. Det skal der, fordi fremtidens attraktive kommune besluttes og planlægges i dag, men også fordi der skal investeres i de overordnede linjer for fremtidens udvikling allerede nu. 2050 skal bruges som et sigtepunkt for fremtidens Horsens Kommune. 2050 er stadig ikke længere ude i fremtiden, end man kan få øje på den.

Den mest effektive måde at forestille sig, hvordan Horsens Kommune ser ud i 2050 er at tegne et overordnet udviklingsbillede, der kan fungere som fælles reference for politikere, borgere, interesseorganisationer, erhvervsliv osv. Et fælles billede af ”Vores Horsens Kommune 2050”.

Udviklingsbilledet er ikke et præcist billede af, hvordan kommunen kommer til at se ud. Det er et billede, hvor man kan se de overordnede linjer og det store perspektiv, men ingen detaljer, og som skal sætte kursen for, i hvilke retninger udviklingen skal ske de næste mange år.

Udviklingsbilledet omsættes og udmøntes derfor i en mere detaljeret fysisk planlægning, blandt andet i kommuneplanens mål, retningslinjer og rammer, og efterfølgende i sektorplaner, helhedsplaner og lokalplaner.

Det overordnede udviklingsbillede består af fire temaer, der dækker alle aspekter af den fysiske udvikling og dermed den fysiske planlægning:

1. Den grønne og blå struktur består af de overordnede natur- og landskabselementer, der skal bevares og udvikles.
2. Byudvikling viser de retninger, som byerne kan vokse i.
3. Infrastrukturen viser de helt overordnede infrastrukturforbindelser, der skal sikre en høj grad af tilgængelighed.
4. Det åbne land viser de vigtige produktionslandskaber og de arealer, der fortsat skal fremstå som åbne landskaber.

Tilsammen danner de fire temaer billedet ”Vores Horsens Kommune 2050”. Vores Horsens Kommune 2050 er blevet til gennem en proces, hvor politikere og planlæggere i forbindelse med Kommuneplan 2017, sammen har diskuteret og tegnet de overordnede konturer af Horsens Kommune, som skal sikre rammerne for fremtidens attraktive kommune.

Diagram over kommunens hovedstruktur.

BLÅ & GRØN STRUKTUR

Mål

- I 2050 skal Horsens Kommune være kendt som en af de kommuner, der har de mest attraktive naturområder
og landskaber i Danmark.

Den grønne og blå struktur

De grønne og blå strukturer er fremtidens værdiskabere

De landskabelige variationer med de store ådale, fjorden og sø- og bakkelandskaberne udgør tilsammen en meget stor, rekreativ kvalitet i Horsens Kommune. Ikke mange kender til dem. Men naturen og landskaberne er en af vores største og vigtigste værdier i forhold til at tiltrække borgere og besøgende.

Det viser Tilflytteranalysen, hvor over halvdelen af de adspurgte tilflyttere fortæller, at naturen er den mest positive oplevelse ved at flytte til Horsens Kommune. Andre undersøgelser viser,

at nærheden til bynær natur, vand, parker og skov får huspriserne til at stige og er godt for folks sundhed.

Robuste landskaber med flere funktioner

Samtidig med at være en stor ressource, er natur og landskaber også meget sårbare i forhold til væksten i Horsens Kommune. Både fordi den øgede byvækst løbende spiser sig ind på naturen og landskaberne, hvilket kan skabe færre og mere opsplittede naturområder. Og fordi der bliver stadig flere mennesker, der bruger naturen og landskaberne rekreativt, og dermed udfordrer plante- og dyrelivet. Pladsen bliver knap. Derfor skal det også nøje overvejes, hvordan arealerne udnyttes bedst muligt.

Fokus i den fremtidige planlægning

Med Kommuneplan 2017 blev fokus ændret, så de grønne og blå strukturer vægtes ligeværdigt med byudvikling, infrastruktur og det åbne land i planlægningen.

Det betyder, at de særlige kvaliteter og karaktertræk i de eksisterende naturområder og landskaber skal kortlægges og beskyttes gennem planlægningen, og der skal fokuseres på, hvordan der skabes balance mellem benyttelsen og beskyttelsen af de grønne og blå strukturer. Det betyder, at robustheden i de forskellige dele af den grønne og blå struktur skal vægtes, både i forhold til den erhvervsmæssige og den rekreative benyttelse.

I Kommuneplan 2021-2033 blev alle naturområder gennemgået, og der blev lavet nye udpegninger, der skal sikre, at der skabes mere og bedre natur.

Der blev i 2018 udarbejdet en landskabsanalyse der, udover at danne grundlag for en revision af udpegninger af de bevaringsværdige og større sammenhængende landskaber, danner et kvalificeret og opdateret grundlag for planlægningen for byvækst, infrastruktur, tekniske anlæg, rekreative stier, fritidsformål og lignende funktioner, der berører den grønne og blå struktur.

Der skal skabes nye, mere robuste landskaber, der i udgangspunktet har en ”grøn” funktion, men også kan tåle at fungere rekreativt. Det kan f.eks. være bynær skov, der skaber rammen om de daglige gå- og løbeture, nyttiggørelse af overskudsjord, der udformes som nye spændende landskaber at bevæge sig rundt eller opholde sig i, eller klimasikringsprojekter, der også fungerer som parker. Mulighederne er mange.

Nogle områder er mere sårbare end andre i forhold til en fortsat benyttelse. Her kan det blive nødvendigt med en øget beskyttelse gennem en mere restriktiv planlægning. Til gengæld skal der planlægges for nye, robuste landskaber, der kan rumme flere anvendelser på en gang.

Fokus i byudviklingen skal ændres, så ny byvækst fremover optager mindre af den sparsomme arealressource, der er i Horsens Kommune. I stedet skal mere af arealressourcen udlægges til nye naturområder, økologiske forbindelser, lavbundsarealer og skovrejsning, der både vil være til gavn for en øget biodiversitet og til glæde for den voksende befolkning i kommunen.

Der skal også skabes nye rekreative værdier i den eksisterende by, f.eks. ved etablering af nye grønne arealer i byomdannelsesprojekter, etablering af nye parker, som f.eks. på den gamle losseplads Bakkelunden, genåbning/forlægning af åer, revitalisering af parker og kolonihaveområder, etablering af nye badesteder og etablering af sammenhængende, grønne strukturer, f.eks. som den grønne ring, der er blevet udlagt rundt om Horsens By i forbindelse med Kommuneplan 2013.

Adgangen til de rekreative værdier, både i den grønne og blå struktur og i byerne, spiller en stor rolle i forhold til brugsværdien. Derfor skal der etableres flere rekreative stier, der sammen med de eksisterende stier danner et sammenhængende stinet på tværs af kommunen – og på tværs af kommunegrænserne. Det skal samtidig være med til at fremme sundheden, idet der skabes bedre muligheder for bevægelse og oplevelser i naturen.

Håndteringen af vand i form af mere nedbør, mere vand i vores vandløb og stigende vandstande i fjorden bliver en større og større udfordring i Horsens Kommune. Derfor skal klimatilpasning fremover tænkes ind som et naturligt element i planlægningen for den grønne og blå struktur, både i de bynære dele og i det åbne land. Håndteringen af vandet kan både forebygge skader på bebyggelser og infrastrukturanlæg og skabe nye naturværdier, f.eks. i forbindelse med etablering af vådområder i vandoplandene. På den måde kan overfladevandet holdes tilbage og dermed mindske klimaudfordringerne langs vandløbene i kommunen, samtidig med, at der skabes nye, rekreative værdier.

Den grønne og blå struktur går på tværs af kommunegrænserne. Derfor skal der samarbejdes med nabokommunerne for at sikre en sammenhængende planlægning på tværs af kommunegrænserne.

Elementerne i den grønne og blå struktur

Den grønne og blå struktur tager udgangspunkt i de stedbundne natur- og landskabskvaliteter i Horsens Kommune.

Strukturen består af et overordnet net af natur- og landskabsområder omkring Horsens Fjord, Gudenåen, Hansted Å, Bygholm Å, Salten Langsø, den østjyske højderyg og Endelave.

Herudover indgår en række mindre områder og kulturmiljøer, der hænger sammen med det overordnede net af natur- og landskabsområder.

Sammenhæng til retningslinjerne

Den grønne og blå struktur understøttes i Kommuneplan 2025-2037 af følgende retningslinjer:

- Byudvikling, der fokuserer på øget brug af byomdannelse og byfortætning.
- Naturbeskyttelse, Økologiske Forbindelser og Lavbundsarealer, hvor der er foretaget helt nye udpegninger af både eksisterende og nye naturbeskyttelsesområder, økologiske forbindelser og lavbundsarealer.
- Landskab, der inddeler Horsens Kommune i landskabsområder og udpeger arealer til særlig bevaringsværdige landskaber og større sammenhængende landskaber.

- Fritidsformål, der fokuserer på både fritids- og friluftsaktiviteter i form af opholdsarealer, rekreative stier, stilleområde, overnatningsmuligheder, parker og grønne områder samt sports- og fritidsanlæg i den grønne og blå struktur.
- Anvendelse af vandløb, søer og kystvande, der fokuserer på eksisterende og nye badesteder i Horsens Kommune.
- Skovrejsning, der udlægger nye områder, hvor skovrejsning er ønsket.
- Geologi, der fokuserer på at beskytte og styrke de værdifulde geologiske områder i kommunen.

- Genanvendelse af overskudsjord, der udlægger områder, hvor overskudsjord fra bygge- og anlægsarbejder kan nyttiggøres til nye, rekreative landskaber.
- Klimatilpasning, der fokuserer på at sikre bebyggelse og infrastruktur mod oversvømmelse og samtidigt skabe nye rekreative tilbud og nye naturområder.

Handlinger

- Horsens Kommune skal i planperioden udarbejde en ny samlet stiplan for trafikstier og rekreative stier.
- Helhedsplan for Boller Landskaber skal realiseres.
- Der skal udarbejdes en lokal klimaplan efter samme model, som bruges af nogle af de største byer i verden, C40-byerne.

BYUDVIKLING

Mål:

- I 2050 er Horsens Kommune fortsat en attraktiv kommune at bosætte sig, at studere, at arbejde – og at investere i. Byerne er blevet tættere, men de åbne vidder, grønne områder og forbindelser samt vandet er altid lige i nærheden. Her er der plads til at leve lige det liv, man vil.

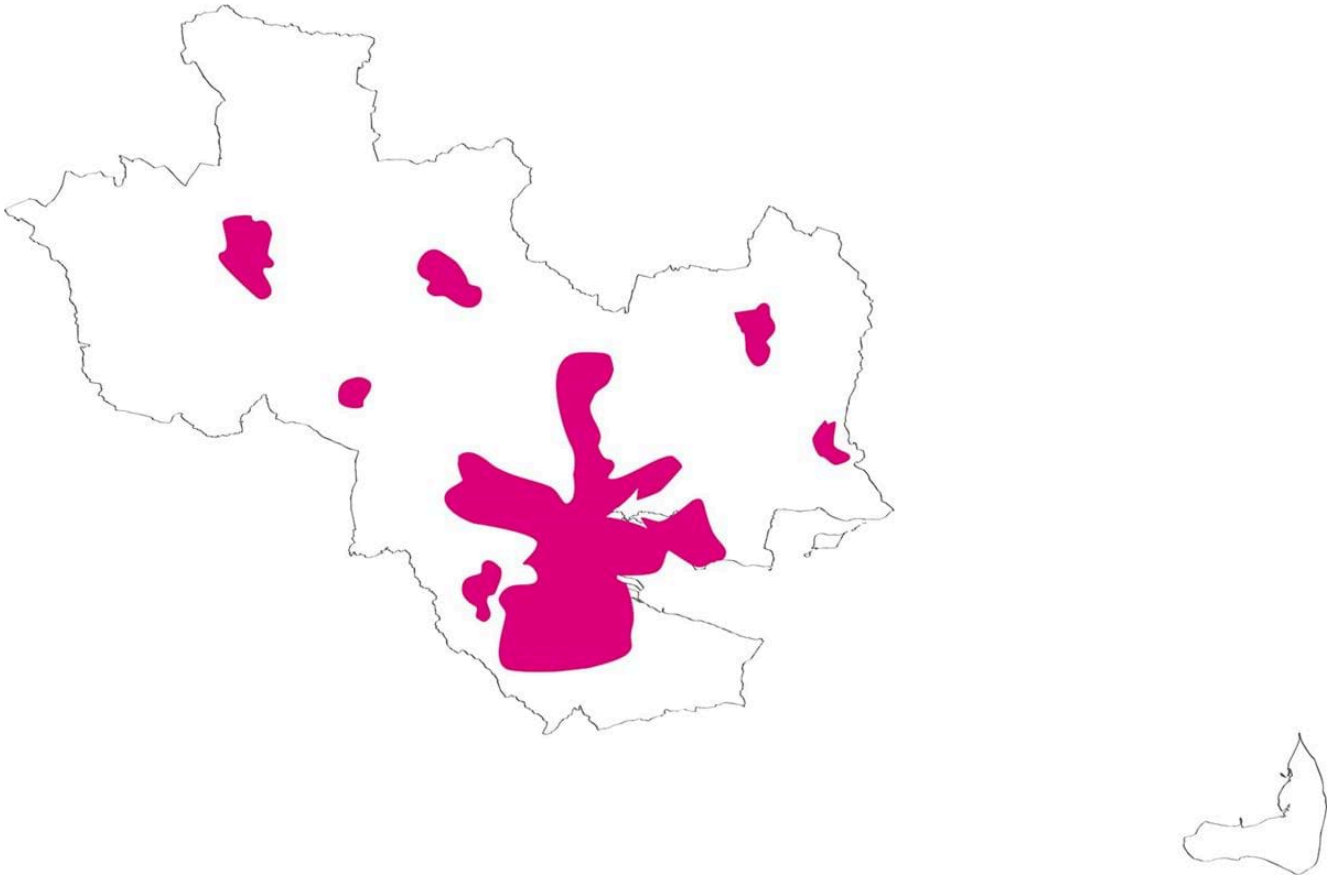

Byudvikling er den struktur, der sætter det mest tydelige aftryk i landskabet. Byudvikling kræver plads – og med en voksende befolkning skal der løbende findes plads til mere by. Det bliver en større og større udfordring, fordi mange gerne vil bo der, hvor der i forvejen bor flest – i eller omkring Horsens by, i lokalcenterbyerne tæt på Horsens og i nærheden af motorvej E45.

En større del af byudviklingen er i de seneste år sket som byvækst i det åbne land, hvor nye arealer er blevet inddraget i byområderne. Der er udlagt mange nye boligområder i kanten af byerne, især til parcelhuse, der er – og fortsat vil være - en populær boform i Horsens Kommune. Parcelhuse er samtidig en meget pladskrævende boform, hvor befolkningstætheden er lav. De åbne boligområder i byernes periferi skaber også et større behov for transport, fordi der er langt til børnepasning, uddannelse, indkøb, arbejde osv. Det skaber pres og trængsel på veje og stier.

Udlæg af erhvervsområder har også gennem tiden inddraget store arealer i periferien af byerne, især langs de overordnede veje i kommunen. Samtidig med, at der udlægges nye arealer til erhverv, er andre eksisterende, velbeliggende erhvervsområder under forandring, enten fordi virksomheder lukker, flytter eller overvejer at flytte. I placeringen af erhvervsområder har der manglet fokus på, hvilke virksomheder, der skal tiltrækkes – og hvor de kan få den bedste beliggenhed i forhold til deres specifikke behov og virksomhedstype. Den hidtidige fragmenterede planlægning for erhverv har skabt en utilsigtet spredning af erhvervsområderne, der ofte ligger meget tæt på boligområder og andre centrale byfunktioner. Det skaber grobund for miljøkonflikter og hæmmer virksomhedernes udviklingsmuligheder.

”Lag-på-lag” og den punktvise udbygning af byerne i Horsens Kommune er gået så stærkt, at byernes og bydelenes særlige identiteter, kvaliteter og herlighedsværdier flere steder er blevet sat under pres - eller er helt forsvundet. Den kraftige vækst har også medført, at nogle Lokalcenterbyer er tæt på at vokse sammen med Horsens by. Dermed er de ved at forsvinde som selvstændige byer. Netop forskellighederne i landsbyer, byer og bydele skaber mulighederne for at leve lige det liv, man har lyst til i Horsens Kommune. Attraktiviteten ligger ofte i detaljen og forskelligheden mellem byer og bydele. Jo mere ens byerne og bydelene bliver, jo mere begrænset bliver valgmulighederne.

Byudviklingen i Horsens Kommune har manglet en koordineret og helhedsorienteret plan for den langsigtede udvikling og for de herlighedsværdier, der gør det rart at bo i kommunen. Fremtidens byudvikling må derfor nødvendigvis tænkes anderledes – mere smart, mere bæredygtig og med øje for kvaliteten og identiteten i de enkelte byer og bydele.

Fokus i den fremtidige planlægning

Byudvikling skal tænkes mere langsigtet, så planlægningen bliver holdbar og dermed mere bæredygtig. Samtidig skal respekten for de forskellige identiteter og kvaliteter i de eksisterende byområder fremover prioriteres højt, hvad enten byudviklingen sker i form af byvækst, byfortætning eller byomdannelse. Læs mere under retningslinjerne for Byudvikling.

Byudviklingen skal primært placeres der, hvor efterspørgslen er størst – i og omkring Horsens by. Men der skal også skabes mulighed for byudvikling i og omkring lokalcenterbyerne i kommunen, ligesom landsbyerne også skal have mulighed for at udvikle sig. Og det skal ske i en skala, der passer til den enkelte lokalcenterby og landsby – med særlig respekt for den lokale byggetradition, kulturhistorien og bystruktur. På den måde sikres levende og attraktive lokalsamfund, der kan tilbyde et bredt spekter af bosætnings- og lokaliseringsmuligheder. Det giver grobund for, at man i Horsens Kommune kan leve lige det liv, man har lyst til.

Der er i planperioden sket en videreudvikling af en byudviklingsmodel, der fastsætter de overordnede principper og prioriteringer i byudviklingen.

Byudviklingsstrukturen tager udgangspunkt i, at byudviklingen primært sker under hensyntagen til kommuneplanens gældende bymønster og der hvor flest ønsker at bosætte sig. Det vil sige i og omkring Horsens by og i lokalcenterbyerne.

Lokalcenterbyerne har hver deres særlige identitet og fungerer som selvstændige byer med forskellige grader af offentlige og private servicefunktioner, erhvervsliv og detailhandel. Sådan skal det også være fremover. Planlægningen skal sikre, at især lokalcenterbyerne omkring Horsens ikke vokser sammen. Derfor vil der være fokus på at udlægge grønne kiler mellem de forskellige byer. De grønne kiler vil samtidig tilføre byerne en stor rekreativ værdi, til gavn for kommunens borgere.

I stedet for kun at udlægge mindre områder til byudvikling, skal der planlægges for nye større bydele, der placeres med respekt for både den eksisterende by og landskabet.

Når der planlægges for større bydele, er der god mulighed for at skabe nye bykvaliteter i form af byrum, grønne kiler og lignende. Der er på den måde også mulighed for at etablere en velfungerende infrastruktur, der kan kobles op på eksisterende veje og stier. Dermed skabes der rigtig gode vilkår for, at nye bydele kan udvikle sig med kvalitet og med egen særlige identitet.

Det er dog essentielt, at vejnettet ikke overbelastes, hvorfor det skal sikres, at nødvendige opgraderinger og eventuelle udvidelser sker i takt med, at byerne vokser.

Der skal planlægges for tættere byer, der skaber plads til flere mennesker og byfunktioner. Denne fortætning skal ikke kun ske i den centrale del af Horsens by, men også i de forskellige bykvarterer, forstæder og lokalcenterbyer Det skal dog ske i et omfang og i en skala, der passer til de enkelte lokaliteter – og med respekt for den lokale identitet. Fortætningen stiller store krav til, at der også planlægges for lys og luft – i form af pladser, parker, boldbaner og lignende, der åbner mulighed for at bruge byens rum til rekreation og byliv. Samtidig skal der planlægges for god og nem adgang til natur og landskaber fra byerne.

Planlægningen for erhvervsområder skal i fremtiden sikre, at de er tilpasset de særlige erhvervsmæssige styrkepositioner, som Horsens Kommune har. Planlægningen skal åbne mulighed for klyngedannelser, der kan være med til at profilere kommunen som et attraktivt sted at lokalisere sig. Det skal undersøges, om de ældre erhvervsområder, der har en god beliggenhed, kan omdannes til nye, stærke og fortættede erhvervsområder, i stedet for at udlægge nye arealer. På samme måde skal alle uudnyttede udlæg kvalificeres i forhold til deres anvendelsesmuligheder, så det sikres, at de udvikler sig til stærke lokaliseringsmuligheder for virksomhederne.

Elementerne i byudviklingsstrukturen

Det store billede viser de overordnede udviklingsretninger i byudviklingen frem mod 2050, der skal planlægges for i fremtiden.

Byudviklingsstrukturen tager udgangspunkt i, at byudviklingen primært sker, hvor flest ønsker at bosætte sig. Det vil sige i og omkring Horsens by og i lokalcenterbyerne. En stor andel af byudviklingen sker som byfortætning og byomdannelse, både i Horsens og i lokalcenterbyerne.

Selvom byudviklingen er stor omkring Horsens by, sker der ikke en egentlig sammenvoksning af byerne. De adskilles af grønne kiler.

Frem mod 2050 sker der også byudvikling, som ikke er synligt i det store billede. Landsbyerne vil også i fremtiden have mulighed for byudvikling i en mindre skala, hvor der tages højde for de helt særlige kvaliteter, som landsbyerne hver især har.

Sammenhæng til retningslinjerne

Byudviklingsstrukturen understøttes i Kommuneplan 2025-2037 af følgende retningslinjer:

- Byudvikling, der fokuserer på, at byudviklingen skal ses og planlægges i et langsigtet perspektiv frem mod 2050.
- Byvækst, der fokuserer på, at byudvikling skal ske indefra og ud i forhold til de eksisterende byer.
- Byomdannelse, der fokuserer på at omdanne nedslidte arealer til nye, attraktive byområder.
- Byfortætning, der fokuserer på at sikre flere boliger og andre byfunktioner i de eksisterende bymidter og i bydelene.
- Høje huse, der fokuserer på at skabe byer i en menneskelig skala, og samtidig sikre mulighed for vækst, omdannelse og fortætning, bl.a. gennem byggeri af høje huse på særligt udvalgte placeringer.
- Detailhandel, der fokuserer på at handlen skal have gode vilkår samtidig med, at den bidrager til at skabe levende bymidter og bydele.
- Mobilitet, der fokuserer på at skabe bæredygtig og smidig mobilitet for alle trafikarter.
- Kulturhistorie, der fokuserer på, hvordan den historiske identitet skal indgå som strategisk element i den fysiske planlægning.
- Produktionserhverv, der fokuserer på at skabe gode vilkår for både produktionsvirksomhederne og deres naboer.
- Klimatilpasning, der fokuserer på at sikre bebyggelse og infrastruktur mod oversvømmelse og samtidigt skabe nye rekreative tilbud og nye naturområder.
- Grundvand, der fokuserer på, hvordan der både skabes plads til byudvikling og effektiv grundvandsbeskyttelse.
- Støjbelastede arealer, der fokuserer på, hvordan støjende anlæg, virksomheder og aktiviteter kan placeres, afskærmes og drives, så de generer omgivelserne mindst muligt.
- Fritidsformål, der fokuserer på både fritids- og friluftsaktiviteter i form af opholdsarealer, rekreative stier, stilleområde, overnatningsmuligheder, parker og grønne områder samt sports- og fritidsanlæg i den grønne og blå struktur.
- Nyttiggørelse af overskudsjord, der udlægger områder, hvor overskudsjord fra bygge- og anlægsarbejder kan nyttiggøres til nye, rekreative landskaber.

Handlinger

Der skal i planperioden:

- Udarbejdes en fysisk udviklingsplan for byens eksisterende erhvervsområder ("varedeklaration for erhvervsområder").

BYMØNSTER

Bymønsteret har til formål at sikre udnyttelse af allerede foretagne investeringer i eksisterende infrastruktur og offentlig service samt forudsætninger om nødvendig ny infrastruktur. Byudvikling bør derfor kun ske, hvor det bidrager til at nedbringe ressourceforbruget til- og forureningen fra transport.

Kommunen er inddelt i 3 zoner: byzone, landzone og sommerhusområder. Byzone omfatter den eksisterende bebyggelse i næsten alle kommunens byer, men som udgangspunkt ikke landsbyerne.

I Horsens Kommune er Hovedbyen Horsens, Centerbyen Brædstrup, de 8 af de 9 Lokalcenterbyer samt to Landsbyer i byzone. Det drejer sig om Horsens, Brædstrup, Hovedgård, Egebjerg, Østbirk, Gedved, Lund, Hatting, Søvind, Nim og landsbyerne Sejet og Hansted, der ligger i byzone. Lokalcenterbyen Sdr. Vissing ligger i landzone og skal overføres til byzone, hvis der skal ske yderligere byudvikling i byen.

Horsens er kommunens største by, Hovedby og vækstdynamo. Her er der sket den største udvikling og stigning i indbyggertal inden for de sidste 12 år (planperiode).

Se en uddybende beskrivelse i kommuneplan 2025-37 under retningslinjer for byudvikling.

BY	INDBYGGERE
Horsens	64.418
Brædstrup	3.967
Lund	3.274
Egebjerg	3.226
Østbirk	2.644
Gedved	2.459
Hovedgård	2.355
Hatting	2.074
Søvind	1.075
Nim	777
Sdr. Vissing	431

Antal indbyggere pr. 1. januar 2025. Kilde: Danmarks Statistik, BY1.

Faktaboks

Hovedby: Horsens

Centerby: Brædstrup

Lokalcenterbyer: Gedved, Lund, Østbirk, Hansted-Egebjerg, Hatting, Hovedgård, Nim, Søvind og Sdr. Vissing

Landsbyer: Addit, Assendrup, Davding, Elbæk, Eldrup, Elling, Endelave by, Gangsted, Gantrup, Grumstrup, Grædstrup, Haldrup, Kattrup, Lundum, Oens, Ring, Sattrup, Sejet, Serridslev, Slagballe St., Såby, Tønning, Træden, Tvingstrup, Underup, Vedslet, Vestbirk, Voervadsbro, Vrønding, Yding, Ørridslev, Ørskov, Åes og Åstruplund.

INFRASTRUKTUR

Mål

- I 2050 er god fremkommelighed ikke længere et ønske, men en realitet i Horsens Kommune. De fleste lokale ture sker på gåben eller cykel, mens en stor andel af de længere ture foretages med kollektiv trafik eller som kombinationsrejser. Det betyder, at køer og trængsel på vejnettet ikke findes.

Det er en samfundsmæssig tendens, at trafikken indenfor alle trafikantgrupper vokser. Det ses også tydeligt i Horsens Kommune, hvor der bliver flere borgere og virksomheder, der alle har behov for at transportere sig. Det ses både i et stigende antal private biler og i stigende erhvervstrafik i kommunen.

Samtidig er borgerne blevet mere mobile og bevæger sig mere og længere på tværs af kommunegrænser, blandt andet for at arbejde. Horsens Kommune ligger geografisk godt og har et stort arbejdsmarkedsopland med adgang til mange arbejdspladser i Business Region Aarhus og Trekantområdet, og det ses på ind- og udpendlingen, der vokser år for år.

Udviklingen i brugen af den kollektive trafik er stabil, mens andelene af cykelture falder i Horsens Kommune. Stigningen sker primært i privatbilismen. Det skaber trængsel og

kødannelser på vejnettet i Horsens Kommune, hvilket hæmmer fremkommeligheden, både for erhvervs- og privatbilismen. Den stigende biltrafik skaber også problemer for cyklister og fodgængere, både fordi der bliver mindre plads til dem og fordi den voksende biltrafik skaber utryghed blandt de bløde trafikanter.

Samtidig udgør den stigende biltrafik en sundheds- og miljømæssig udfordring i form af uheld, støj, luftforurening og øgede CO_2-udledninger. Valget af trafikmiddel har også indflydelse på borgernes sundhed, idet mere gang og cykling kan være med til at øge den generelle sundhed.

Infrastrukturen er på den ene side et vigtigt omdrejningspunkt for sammenhængskraften, både i Horsens Kommune og i forhold til omverdenen. En velfungerende infrastruktur er et vigtigt parameter for kommunens attraktivitet som bosætningssted og erhvervslokalisering. Men infrastrukturen kan på den anden side blive en forhindring for fremtidige vækstmuligheder, hvis den ikke fungerer optimalt eller den opleves som en visuel eller fysisk barriere i byerne eller i landskabet.

Udbygningen af infrastrukturen i og omkring Horsens by har derfor været i fokus i de seneste år med tilpasninger af infrastrukturen. Dette vil der fortsat være de i de kommende år, hvor der er fokus på at skabe øget mobilitet i takt med den kraftige befolkningstilvækst og byudvikling.

Det skal gøres nemt og attraktivt at cykle eller gå i stedet for at tage bilen på de kortere ture. Samtidig skal det gøres nemt at foretage kombinationsrejser, hvor der f.eks. skiftes mellem bil og kollektiv trafik, eller bil og cykel, på de længere ture.

Mobilitet for gående og cyklister vil derfor være et særligt fokusområde i de kommende år i byerne i Horsens Kommune.

Det vil både mindske trængslen på vejnettet, gavne miljøet, skabe større trafiksikkerhed, skabe grundlaget for mere attraktive byer og byrum – og ikke mindst gavne borgernes sundhed. Hvis Horsens Kommune fortsat skal fastholde en positiv udvikling, skal fremtidens bæredygtige infrastruktur planlægges allerede nu – og det bliver den både med Mobilitetsplan 2035 – Strategi for fremtidens mobilitetsplanlægning og med kommuneplanlægningen.

Mobilitetsplan 2035 – Strategi for fremtidens mobilitetsplanlægning danner rammerne for den fremtidige infrastruktur til mobilitetsplanlægningen i kommunen frem mod 2035.

Kommuneplan 2025-2037 implementerer elementerne i Mobilitetsplan 2035, men ser også i hovedstrukturen lidt længere frem mod 2050 med Vores Kommune 2050, hvor infrastrukturen tænkes endnu mere sammen med både den langsigtede byudvikling, udviklingen af kommunens grønne og blå strukturer og det åbne land.

Elementerne i infrastrukturen

Det store billede viser de overordnede bevægelser i infrastrukturen i 2050, som der skal arbejdes med at realisere.

Kapaciteten på motorvej E45 udvides til seks spor i 2026, og det overordnede vejnet i Horsens Kommune er udbygget, så der er god kapacitet og optimal tilgængelighed og sammenhæng mellem kommunens større byer og nabokommunerne i Business Region Aarhus og Trekantområdet.

Den kollektive trafik er koordineret på tværs af kommunegrænserne, så der er optimale muligheder for at pendle med bus eller tog. Den nye jernbane mellem Hasselager og Hovedgård er etableret og har skabet en hurtigere og bedre forbindelse til Aarhus. I Hovedgård er der genetableret togstop, hvilket har gjort den nord-østlige del af kommunen til et endnu mere attraktivt bosætningsområde.

Rundt om Horsens by er der etableret en ringforbindelse, som leder trafikken uden om midtbyen og fredeliggør denne. Ringforbindelsen er koblet op på motorvej E45 og det overordnede vejnet med direkte vejforbindelser.

Færgeforbindelsen til Endelave er løbende blevet optimeret og moderniseret i takt med den teknologiske udvikling.

Under den overordnede infrastruktur ligger et net af mindre strukturer, som ikke er synlige i det store billede. En grundlæggende præmis er, at infrastrukturen i 2050 er langt mere bæredygtig end i dag. Det betyder, at både fodgængere, cyklister og den kollektive trafik har fået så optimale vilkår, at mange ture er flyttet fra bil til disse transportformer eller til kombinationsrejser. Det er bl.a. sket ved:

- At cykelstinettet og faciliteter til cyklisterne er udbygget løbende, bl.a. med et stort net af direkte cykelforbindelser.
- At der er skabt gode vente- og parkeringsfaciliteter for cyklende, gående og bilister ved alle trafikale knudepunkter, så det er nemt at foretage kombinationsrejser.
- At fredeliggørelsen af bymidterne har skabt gode vilkår for fodgængere og cyklister.
- At der er skabt gode og sikre krydsningsmuligheder for de bløde trafikanter, fordi trafiksikkerheden prioriteres højt.
- At busbetjeningen følger byudviklingen og i øvrigt har fået bedre vilkår på vejnettet med f.eks. ved prioritering af bustrafik i udvalgte trafiksignaler.

Ved at flytte en stor andel af trafikken til gang, cykel, kollektiv trafik og kombinationsrejser, er der skabt en høj fremkommelighed for privat- og erhvervstrafikken på det overordnede vejnet.

I forbindelse med alle infrastrukturprojekter tages der store hensyn til de landskaber og bystrukturer, de placeres i, fordi den æstetiske kvalitet prioriteres højt. Samtidig er klimasikring tænkt ind i alle større infrastrukturprojekter.

Teknologien udvikler sig mod 2050. Derfor er det ikke på nuværende tidspunkt muligt at forudsige de fremtidige muligheder i forhold til at udvikle en bæredygtig infrastruktur. Men mulighederne skal løbende indarbejdes i fremtidens infrastrukturplanlægning- og projekter.

Sammenhæng til retningslinjerne

Infrastrukturen understøttes i Kommuneplan 2025-2037 af følgende retningslinjer:

- **Mobilitet**, der fokuserer på at forbedre mobiliteten på både det regionale og det lokale vej- og stinet, og på at forbedre muligheder for gang, cyklisme, brug af kollektiv trafik, samt at forbedre trafiksikkerheden.
- **Byudvikling**, der blandt andet har fokus på, at byudvikling og udvikling af infrastrukturen følges ad.
- **Støjbelastede arealer**, der blandt andet fokuserer på at nedbringe gener fra støj fra veje og jernbane.
- **Klimatilpasning**, der har fokus på, at nye vejanlæg både sikres mod oversvømmelse, men også i visse tilfælde udformes, så de kan indgå i klimatilpasningsprojekter og skybrudsveje.
- **Nyttiggørelse af overskudsjord**, der udpeger områder, hvor overskudsjord fra bygge- og anlægsarbejder kan nyttiggøres til nye trafikanlæg.

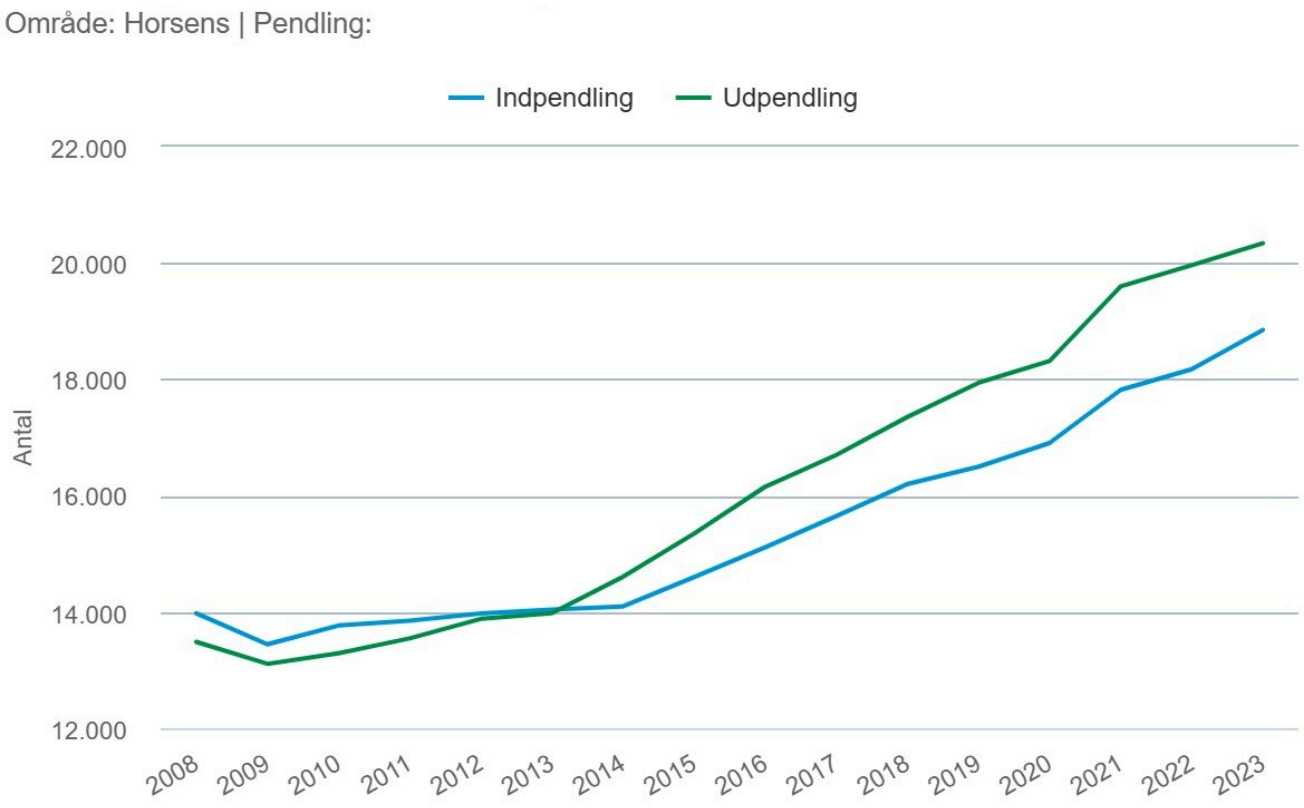

Udvikling i ind- og udpendling i Horsens Kommune fra 2008 til 2023. Kilde: Danmarks statistik, PEND101

Handlinger

Horsens Kommune har udarbejdet Mobilitetsplan 2035 – Strategi for fremtidens mobilitetsplanlægning, der er en overordnet strategi for, hvordan infrastrukturen skal udvikles frem mod 2035

DET ÅBNE LAND

Mål

- I 2050 fungerer det åbne land både som et effektivt og bæredygtigt produktionslandskab, som et attraktivt alternativ til at bo i de større byområder og som en vigtig historiefortæller om 10.000 års samfundsudvikling i Horsens Kommune.

Det åbne land udgør en vigtig ressource som kommunens produktionslandskab. Her ligger jordbrugserhvervene i form af land- og skovbrug og gartnerier. De største produktionslandskaber ligger i den vestlige del af Horsens Kommune, omkring Brædstrup og Nim, og i den nordlige del af kommunen, omkring Hovedgård.

I udpegningen af den overordnede struktur for det åbne land, skal det sikres, at jordbrugserhvervene fremover har mulighed for at udvikle sig på et bæredygtigt grundlag. Det betyder både, at de langsigtede udviklings- og investeringsmuligheder i jordbrugserhvervene sikres, men også at potentielle konflikter med naboer skal forebygges, ligesom hensynet til landskab, natur, kulturhistoriske spor og miljøinteresser skal prioriteres højt.

I det åbne land ligger også kommunens mange landsbyer. Deres forskellige arkitektoniske og kulturhistoriske karakteristika med f.eks. kirker, gårdanlæg, gadeforløb, beplantning, gadekær, forter, markstrukturer og lignende rummer en meget stor kvalitet, der skal værnes

om. Landsbyernes særlige identiteter skal bevares, fordi de både er en del af vores fælles kulturarv og udgør en attraktiv ramme for livet og fællesskaberne i landsbyerne. Men landsbyerne skal også have mulighed for at udvikle sig. På den måde kan landsbyerne fortsat være attraktive steder at bo for dem, som søger nærheden til natur, fred og ro, udsigt over de åbne landskaber og mindre fællesskaber - som attraktive bosætningsalternativer til de større byer.

Ud over de kulturhistoriske værdier, der knytter sig til landsbyernes særlige strukturer og arkitektur, er der mange andre synlige kulturspor i det åbne land, der fortæller om mere end 10.000 års samfundsudvikling. Det kan f.eks. være så forskellige spor som oldtidshøje- og bopladser, fiskerlejer, ladepladser, herregårdslandskaber, vandmøller, jernbanetraceer eller læhegn. De fortjener en særlig beskyttelse, fordi de udgør en vigtig del af vores fælles historie og kulturelle identitetsgrundlag, som fremtidens borgere bliver en del af og derfor også skal kende.

Det åbne land fungerer som en vigtig korridor for tekniske anlæg som f.eks. højspændingsledninger og naturgasledninger. Samtidig rummer det åbne land også vindmøller, biogasanlæg og lignende anlæg, der knytter sig til produktionslandskabet. De tekniske anlæg er vigtige for udviklingen af et moderne samfund. Derfor

skal det sikres, at de kan placeres uden problemer, så forsyningssikkerheden optimeres. Men de tekniske anlæg skal altid nøje tilpasses de omgivelser, som de placeres i. I det åbne land er det markerne, landsbyerne, de kulturhistoriske spor og det smukke landskab, der skal stå markant frem.

Strukturen for det åbne land hænger tæt sammen med den grønne og blå struktur. Tilsammen udgør de kommunens åbne arealer og vidder med udsigt til åben himmel og horisont. De to strukturer skal derfor fortsat friholdes for byudvikling. Der er klare overlap mellem det åbne land og den grønne og blå struktur, men også klare forskelle, som skal tilgodeses i planlægningen, så deres forskellige kvaliteter fremhæves.

Elementerne i strukturen for det åbne land

Strukturen for det åbne land består i 2050 af de større produktionslandskaber omkring Hovedgård, Brædstrup og Nim.

Derudover indgår der produktionslandskaber omkring Østbirk, Gedved, Ørnstrup, Uth og Sejet.

Sammenhæng til retningslinjerne

Strukturen for det åbne land understøttes i Kommuneplan 2021.2033 af følgende retningslinjer:

- Landsbyer og landdistrikter, der har fokus på at styrke bosætningen og kvaliteterne i det åbne land.
- Store husdyrbrug, der har fokus på at sikre husdyrbrugene gode udviklingsmuligheder, samtidig med, at det sker på et bæredygtigt grundlag, hvor der også tages hensyn til

naturen, landskabet, miljøet og lokalsamfundet.

- Særligt værdifulde landbrugsområder, der ligeledes har fokus på at sikre landbrugserhvervet gode udviklingsmuligheder på et bæredygtigt grundlag.
- Tekniske anlæg, der fokuserer på at sikre plads til effektive forsynings- og behandlingsanlæg, der er nødvendige for udviklingen af en moderne kommune.
- Kulturhistorie, der har fokus på at værne om den kulturhistoriske identitet og de særlige kvaliteter, der knytter sig til Horsens Kommune.
- Grundvand, der har fokus på at sikre alle borgere drikkevand af god kvalitet, i dag og i mange år fremover, gennem en effektiv grundvandsbeskyttelse.

- Naturbeskyttelse, Økologiske forbindelser og Lavbundsarealer, hvor der er foretaget helt nye udpegninger af både eksisterende og nye naturbeskyttelsesområder, økologiske forbindelser og lavbundsarealer.
- Landskab, der inddeler Horsens Kommune i landskabsområder og udpeger arealer til særlig bevaringsværdige landskaber og større sammenhængende landskaber.
- Fritidsformål, der fokuserer på både fritids- og friluftsaktiviteter i form af opholdsarealer, rekreative stier, stilleområde, overnatningsmuligheder, parker og grønne områder samt sports- og fritidsanlæg i den grønne og blå struktur.
- Skovrejsning, der udlægger områder til steder, hvor skov er hhv. ønsket og uønsket.
- Geologiske bevaringsværdier, der fokuserer på at beskytte og styrke de værdifulde geologiske områder i kommunen.

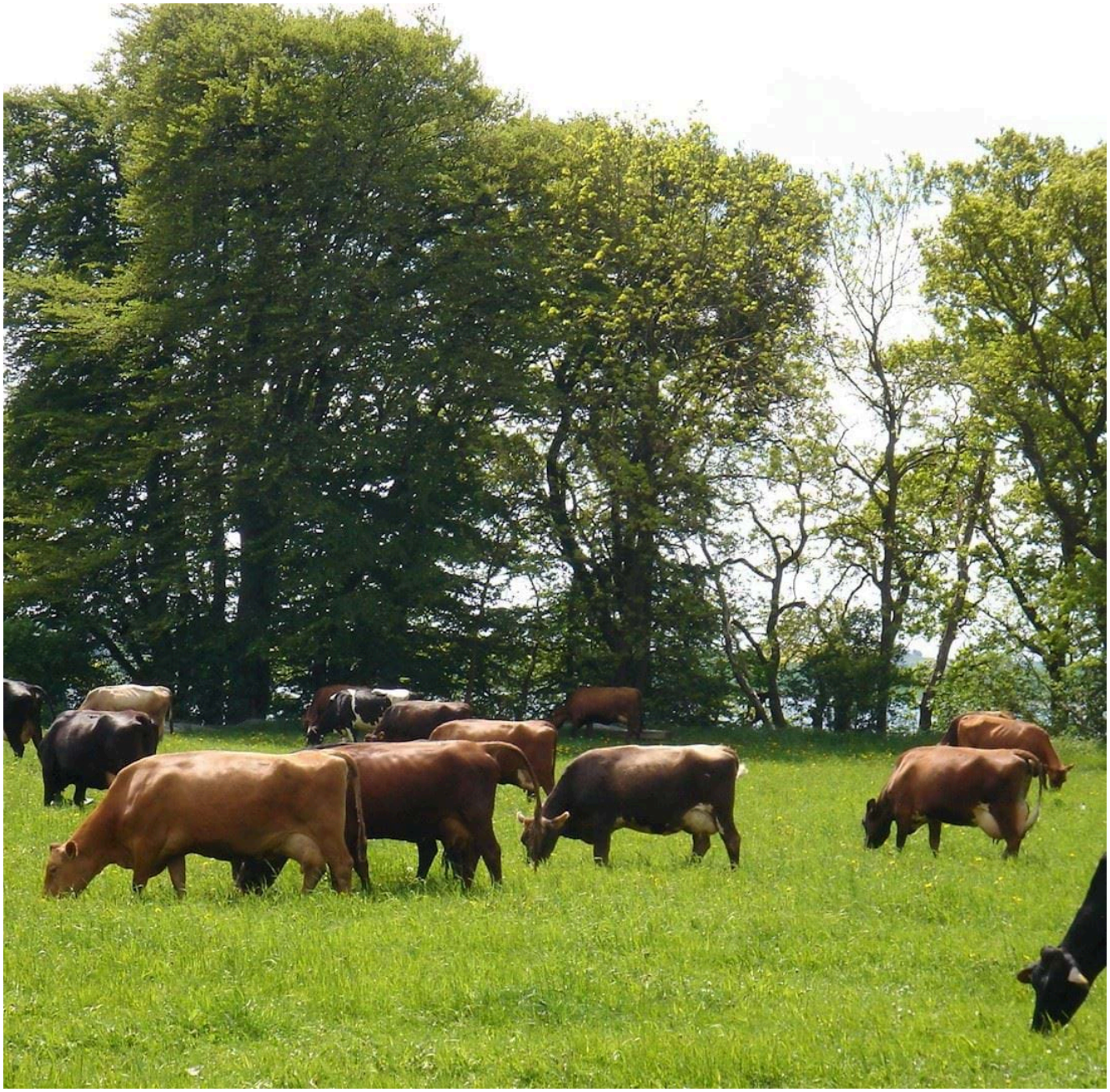

HORSENS BY 2050

Horsens by har igennem de seneste planperioder gennemgået en stor forvandling. Dette skyldes i høj grad en markant befolkningstilvækst. Søgningen til Horsens har de senere år sat pres på byen, og en fortsat og gradvis udvidelse af den eksisterende bystruktur er ikke længere tilstrækkelig.

Horsens er i dag en af landets 10 største byer – i 2025 den 7. største by. Byen er den tredjestørste by i Østjylland, kun overgået af Aarhus og Randers, som er marginalt større end Horsens.

Horsens by spiller en særlig rolle som dynamo for væksten i hele kommunen, og skal derfor fortsat udvikles som kommunens hovedcenter for bosætning, detailhandel, erhvervsudvikling, kulturtilbud og offentlig og private services. Samtidig spiller Horsens, som hovedby, også en vigtig rolle i forhold til at styrke Horsens Kommune, i samarbejdet og konkurrencen med de øvrige større byer i Østjylland. Derfor kræver Horsens by et særligt fokus i planlægningen.

DYNAMO FOR VÆKST

Fra provinsby til stor østjysk by

Horsens er i dag en af Danmarks hurtigst voksende kommuner, og mange ønsker at bo i og omkring Horsens by. Alt tyder på, at den udvikling vil fortsætte – bl.a. fordi kommunen målrettet arbejder for at gøre Horsens til et attraktivt sted at bo, uddanne sig og drive virksomhed. Udviklingen er med til at sikre en dynamisk kommune med en sund økonomi. Det er fantastisk godt for borgere og virksomheder, og skaber samtidig behov for en omfattende nytænkning. Udviklingen stiller nye krav til Horsens by, hvor forskønnelse, fortætning og gradvis udvidelse ikke længere er tilstrækkeligt for at skabe en attraktiv by på længere sigt.

Horsens står midt i en spændende vækstperiode, der åbner nye muligheder for at planlægge og organisere byen. Den markante befolkningstilvækst giver anledning til at tænke byudviklingen (boliger, erhverv, veje, stier, grønne områder mv.) på nye måder, hvor fokus er på helhedsorienterede løsninger frem for blot flere vejbaner og midlertidige tiltag.

Midtbyen har et stort potentiale for at blive endnu mere levende og attraktiv, med stærkere forbindelser til byens øvrige kvarterer. Det er en mulighed for at skabe en grøn, moderne og bæredygtig by, hvor parker, rekreative områder og arkitektur spiller en central rolle i fremtidens Horsens.

Byen er allerede godt på vej. Udviklingen af havnen og campusområdet har skabt nye byrum, og ambitiøse planer for midtbyen vil fremtidigt forvandle det centrale Horsens til et endnu mere attraktivt sted at bo, arbejde og besøge. Blandt de mange projekter er genskabelsen af Bygholm Å's naturlige forløb langs Åboulevarden og etableringen af den nye bydel Åkvarteret.

Denne udvikling skaber et Horsens, hvor borgere, virksomheder, kulturliv og detailhandel sammen kan blomstre – og hvor byen står stærkt som en stor og attraktiv østjysk by.

Hertil er der i 2025 vedtaget en omfattende Mobilitetsplan 2035, som bl.a. binder mange af ønskede og ambitiøse planer sammen.

Den store vækst i Horsens skal frem mod 2050 bruges til at udvikle byen til en moderne stor østjysk by, der er attraktiv at leve og drive virksomhed i, der er lettere at komme rundt i, er mere grøn og rekreativ og mere inspirerende at arbejde i.

Større tæthed i Horsens by skal være med til at skabe grobund for investering i en højere bymæssig kvalitet og flere tilbud og oplevelser til borgerne. Samtidig skal flere have adgang til de rekreative værdier i de grønne kiler og det åbne land. Fremtidens byudvikling skal primært koncentreres i den eksisterende by og i nærheden af kollektive transportmuligheder, så behovet for transport løses smartere end i dag. Samtidig skal byen udvikles, så den bliver mere sammenhængende, grøn og socialt bæredygtig.

Der er i planperioden sket en videreudvikling af en byudviklingsmodel, der fastsætter de overordnede principper og prioriteringer i byudviklingen. Byudviklingsmodel skal sikre, at den langsigtede byudvikling sker de rigtige steder og i den rigtige rækkefølge.

En stærk detailhandel

Ændret forbrugeradfærd og ny teknologi er nogle af de udviklingstendenser, der forandrer detailhandlen i disse år.

Byrådet ønsker at fastholde Horsens by som en tidssvarende, stærk og dynamisk hovedby med et levende og attraktivt bymiljø. Byens potentiale skal fortsat udvikles og dermed være med til at sikre, at Horsens også i fremtiden kan udfylde rollen som et konkurrencedygtigt handelscenter for hele sit opland og i Østjylland. Også bydelscentre udenfor midtbyen skal være attraktive centre for fortsat at kunne tiltrække kunder og derved at styrke bydelene som attraktive bosætningssteder i Horsens by.

Byrådet ønsker at understøtte et stærkt og varieret butiksudbud i Horsens by og samtidig sikre balance i placeringen og fordelingen af butiksområder rundt i byen. På den måde kan der opnås nærhed og god tilgængelighed for borgerne, også for dem uden bil.

Læs mere om emnet i retningslinjerne for Detailhandel.

Jessensgade i Horsens midtby. Foto: Hanne Sommer

Strategisk planlægning for en stærk erhvervsprofil

Erhvervsudviklingen i både Danmark og Horsens har ændret sig markant de seneste år, hvilket kræver en opdateret og målrettet planlægning, der matcher de aktuelle behov og muligheder som erhvervslivet står overfor.

I dag ser vi, at nogle virksomheder efterspørger større nærhed til byens funktioner, netværk og servicefaciliteter. Mens andre har brug for plads og nærhed til E45 og anden infrastruktur. Derfor handler det både om at kommunen rummer erhvervsarealer uden for byerne, og at vi kan integrere erhvervslivet bedre i bymiljøet og samtidig skabe levende, attraktive byområder, hvor erhverv og byliv går hånd i hånd.

Det er afgørende at prioritere den rette placering af forskellige typer erhverv i Horsens – både for at understøtte virksomhedernes vækstmuligheder og for at undgå konflikter mellem tung industri, lettere erhverv og miljøfølsomme områder som boligkvarterer.

For at fremme innovation og samarbejde arbejder vi på, at erhvervsområder i Horsens opdeles mere målrettet, så virksomheder med fælles interesser og profiler ligger tæt sammen. Det kan skabe grobund for stærke erhvervsklynger, der kan øge konkurrenceevnen og tiltrække nye investeringer.

Vi har stadig ledige erhvervsarealer, men der skal i planlægningen også lægges vægt på at forny og optimere eksisterende områder, så de matcher den fremtidige erhvervsstruktur og de behov, som moderne virksomheder møder.

Endelig skal planlægningen fremhæve og styrke Horsens' unikke erhvervsmæssige styrker og konkurrencemæssige fordele – eksempelvis inden for logistik, produktion, byggeri og vidensbaserede erhverv – for at sikre, at Horsens Kommune fortsat kan tiltrække og fastholde virksomheder i en tid med øget konkurrence på erhvervsområdet.

Internationalt studiemiljø midt i Horsens

I Horsens Kommune er der en bred vifte af erhvervsuddannelser og derudover en række overbygningsuddannelser og videregående uddannelser på både VIA Campus Horsens, Learnmark Horsens med flere. VIA Campus Horsens har f.eks. flere ingeniøruddannelser såvel som sygeplejerskeuddannelsen. Desuden har VIA Campus Horsens den styrke, at der er et internationalt og mangfoldigt miljø med studerende af mange forskellige nationaliteter.

På VIAs Campus i Horsens findes et internationalt studiemiljø i splinternye rammer. Uddannelsesinstitutionen rummer over 2.300 studerende fordelt på 21 uddannelser (i 2025) med en daglige gang i centrum af Horsens midtby lige ved banegården. Der skal fremadrettet sikres fortsatte gode udviklingsmuligheder for det horsensianske studiemiljø.

VIA University
College

BÆREDYGTIG BY

Horsens by skal tilpasse sig samtidens udfordringer, der bl.a. omfatter stigende temperaturer og kraftigere regn, som følge af klimaændringer, luftforurening fra en voksende bilpark og deraf tiltagende bilisme mv.

Den fysiske indretning af Horsens skal tilfredsstille mange forskellige behov og stiller store krav til, at byen skal kunne rumme det hele. Heldigvis går mange hensyn ifm. byudvikling hånd i hånd. Det betyder f.eks. samtidig med, at der skabes flere grønne områder i byen og mennesker får bedre mulighed for at være aktive og bevæge sig, vil man kunne sænke temperaturen i byen og aflaste kloaksystemer mv., fordi mere regnvand siver ned i jorden.

Gennem den fysiske planlægning skal der arbejdes med en bred tilgang til bæredygtighed, hvor hensynet til miljø, klima, økonomi, natur, sociale forhold og lokale værdier afvejes ud fra en helhedsvurdering. Der arbejdes derfor i den fysiske planlægning med håndteringen af klimaforandringerne, og en mere grøn energiforsyning af Horsens Kommune gennem:

- **Klimatilpasning** – med fokus på at skabe merværdi: Det vil sige fremme naturindhold, menneskelig udfoldelse og æstetiske forhold.
- **Byfortætning** & **byomdannelse** - som et centralt og bærende byudviklingsværktøj
- **Bæredygtig trafik** – mindre biltrafik gennem midtbyen og mere fokus på cyklisme og gang
- **Byrum & byliv** – hvor byens sociale liv kan udspille sig
- **Grønne & blå strukturer** – i form af byelementer til rekreation, temperatursænkninger, vindreduktion mm.
- **Sund by** - sundhed for alle i alle livets faser og med respekt for det enkelte menneske.
- **Klimaplanen** – samler indsatser for at nedbringe CO₂-udledningen fra hele kommunen, herunder cirkulær økonomi og strategisk varmeplanlægning.

Handlinger

- Klimaplanen skal opdateres, og opbygges efter samme model, som bruges af nogle af de største byer i verden, C40-byerne.
- Der skal udarbejdes strukturplaner for de udpegede omdannelsesområder for at styrke mulighederne for fortætning i den eksisterende by.
- Der skal sikres datamateriale på bylivet i Horsens by, således at arbejdet kan evalueres og målrettes yderligere.

Klimatilpasning

Øget nedbør er en væsentlig udfordring for byerne også i Horsens. De seneste års usædvanligt voldsomme skybrud er tegn på, at der er et presserende behov for

klimatilpasning i Horsens Kommune, så de stigende vandmængder kan håndteres og skadelige oversvømmelser forebygges.

Havets gradvist stigende vandstand og de hyppigere stormflodssituationer kan hver især - og i kombination med kraftig nedbør - skabe oversvømmelser af det lavtliggende byområde ved havnen og i midtbyen. Horsens by er anlagt ved flere åmundinger og i bunden af fjorden, og bliver derfor presset med vand fra flere sider.

Der er et stort behov for at gå i gang nu, hvis vi skal undgå store og dyre tab i fremtiden, men det kræver god planlægning at sikre, at vi får mest klimatilpasning for pengene.

Når arbejdet med klimatilpasningen gribes rigtigt an, er der samtidig mulighed for at skabe flere kombinerede løsninger, så regnvandet bliver til en ressource frem for en gene. På den måde kan klimatilpasning bidrage til at løse flere udfordringer på én gang.

Når Horsens by forandrer sig fysisk, skal det samtidig sikres, at byens vigtigste funktioner skal kunne opretholdes under skybrud og oversvømmelse. Der skal gennem den fysiske planlægning fokuseres på muligheder for nedsivning af regnvand, hvor det er muligt. Klimaprojekter skal i planlægningen udformes, så de også fremmer naturindhold, muligheder for menneskelig udfoldelse og forbedring af de æstetiske forhold.

Horsens Kommune arbejder allerede som myndighed med klimatilpasning som en overligger i den fysiske planlægning. Men der er behov for endnu mere handling. Klimaet skal tænkes ind på tværs af alle sektorområder som en nødvendig forudsætning i alle beslutninger. Med fælles målsætninger, fælles ejerskab og øget koordinering af indsatserne – og ved at tænke klima ind i alle politikker, planer og projekter – kan vi hæve ambitionsniveauet for den kommunale klimaindsats.

Læs mere om emnet i retningslinjerne for Klimatilpasning.

Klimaplan

Horsens Kommune har et ambitiøs mål om at opnå klimaneutralitet som samfund i 2030. Med klimaplanen 2022-2026 sætter kommunen en tydelig retning for, hvordan CO□-udledningen fra især energi, transport og landbrug skal reduceres markant. Dette skal bl.a. ske gennem grøn omstilling, vedvarende energi, omlægning af jordarealer og øget skovrejsning.

Klimaarbejdet er forankret i fællesskab og samarbejde på tværs af borgere, erhvervsliv, uddannelsesinstitutioner og civilsamfundet. Byrådet forpligter sig til løbende at prioritere klimaindsatsen og sikre fremdrift.

Klimaplanen er ikke kun en plan for CO□-reduktion, men også en plan for et sundere, grønnere og mere modstandsdygtigt Horsens. Der arbejdes i den kommende planperiode på en ny klimaplan, som skal dække over årene 2026-2030.

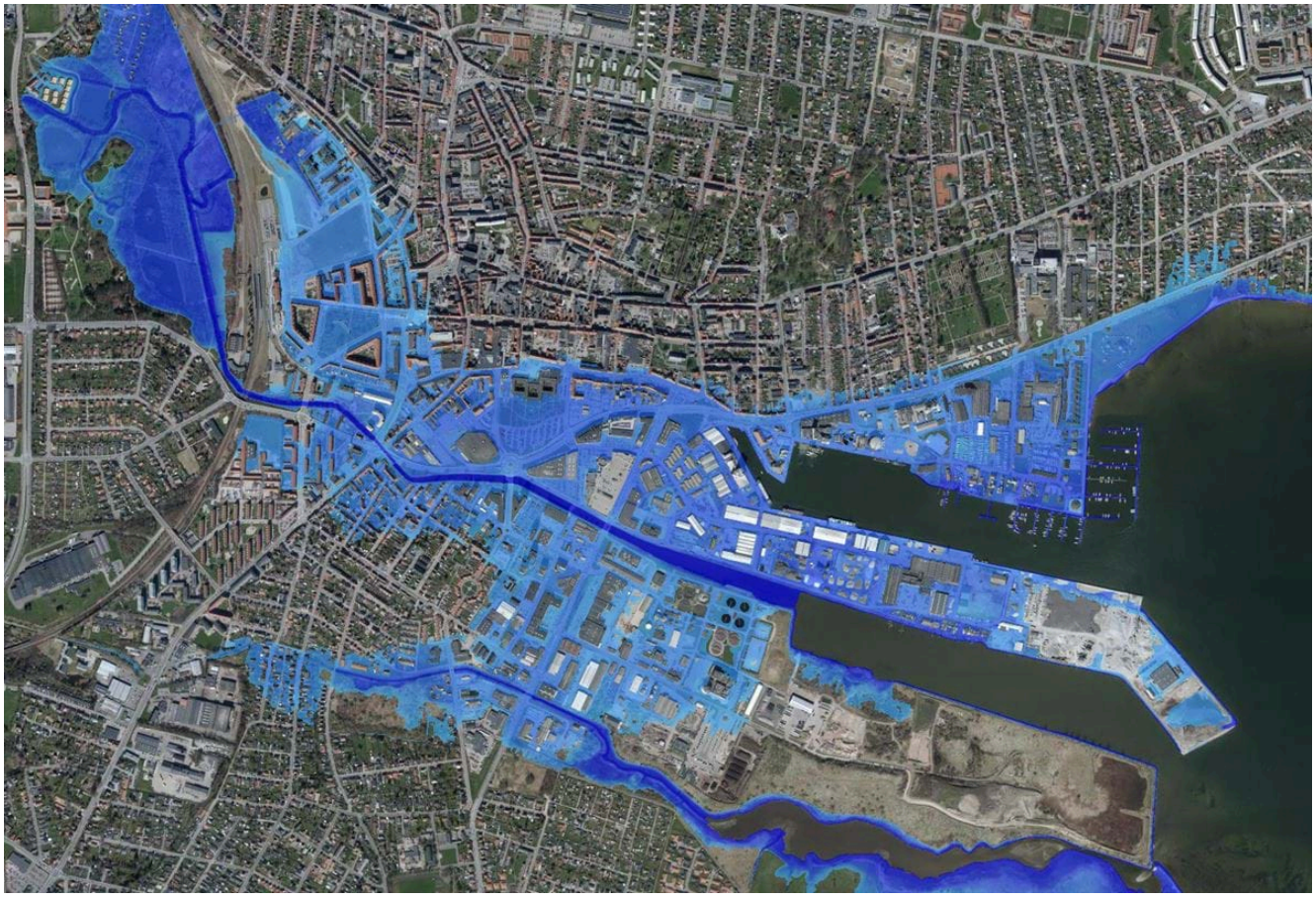

100-års hændelse i 2110 uden klimasikring af Horsens by.

Fortætning og byomdannelse

Mange mennesker tiltrækkes naturligt af levende og velfungerende byer, ofte med en vis tæthed. Tæthed gør også byen mere bæredygtig. Bæredygtig fordi den skaber nærhed til dagligdagens funktioner og gøremål for byens borgere og virksomheder. Tilsvarende skaber tætheden bedre vilkår for infrastrukturen, herunder den kollektive trafik, og forsyning som fjernvarme og affaldshåndtering. Den tætte by kan dermed bidrage til at begrænse udslippet af drivhusgasser. Fortætning og byomdannelse er desuden med til at samle og begrænse arealforbruget til byens nødvendige funktioner. Dermed skabes der bedre plads til flere mennesker. Den tættere by understøtter også de bløde trafikanter som fodgængere og cyklister. Både gang og cykling er langt sundere og mere bæredygtige transportformer end bilisme.

Horsens skal være en by i en menneskelig skala, som indbyder til byliv, ophold og bevægelse i byens rum, men der skal også være mulighed for at placere høje huse på få, udvalgte steder, hvor de kan fungere som særlige pejlemærker i byen. I retningslinjerne er der udpeget områder, hvor der kan etableres høje huse.

I Horsens midtby er den generelle bygningshøjde mellem 2 og 6 etager, mens den mest udbredte bygningshøjde i resten af Horsens byområde er på 1-2 etager. Kun ganske få bygninger er højere, f.eks. byens kirketårne og vandtårne. Når en bygning er 7 etager eller derover, defineres den derfor som et højt hus i en Horsens-kontekst. Der kan ikke fastsættes en maksimal grænse på højde og etageantal, da det er det enkelte sted, beliggenhed, kontekst, arkitektur osv. der afgør, hvornår en bygning passer ind eller er for høj. Læs mere om høje huse under retningslinjerne for Høje huse.

Der er udpeget områder i Horsens by, der kan have et langsigtet potentiale for omdannelse og fortætning. Disse udpegninger fremgår henholdsvis af retningslinjerne for Byomdannelse og for Byfortætning. Fortætnings- og omdannelsesområderne skal tænkes sammen med løsningerne på klimaudfordringerne og Mobilitetsplan 2035.

Fortætning og omdannelse skal ske både i midtbyen og de øvrige bydele i Horsens.

Bæredygtig trafik

En bæredygtig infrastruktur er en vigtig del af fremtidens Horsens by. Mobilitetsplan 2035 understøtter en mere bæredygtig udvikling af infrastrukturen i både Horsens by og hele Horsens Kommune. Blandt andet kan færre biler gennem Horsens midtby være med til at sikre en sundere, mere tilgængelig og livlig bykerne. Bilerne skal på sigt kunne ledes uden om midtbyen, hvis ikke de har et ærinde der. Hvis bilerne skal ind til midtbyen, skal der sikres gode parkeringsfaciliteter i randen af midtbyen.

Læs mere om det strategiske vej- og stinet i retningslinjerne for Mobilitet, hvor Mobilitetsplan 2035 er indarbejdet.

Cykeltrafik er vigtig, for at vores byer udvikler sig i en bæredygtig retning. Et tilbagevendende spørgsmål er, hvordan man får flere op på cyklen, og dermed får øget andelen af cyklister. Undersøgelser viser, at der er en sammenhæng mellem bystruktur, og hvor mange, og hvor ofte folk bruger cyklen som transportmiddel. Byer af en vis størrelse og med et stort serviceudbud har f.eks. som udgangspunkt bedre forudsætninger for, at en stor andel af borgerne cykler. I bund og grund kræver det, at der er nok fordele ved at vælge cyklen frem for bilen.

Vi skal flytte folk fra bilen over til den kollektive trafik, cyklen og som fodgængere for, at:

- Nedbringe CO_2- og partikelforurening
- Nedbringe tidsspilde i trafikken

- Begrænse trængsel på vejene
- Begrænse parkeringsarealer og parkeringsproblemer
- Fremme motion og bevægelse i kommunen.

Generelt kan der peges på forskellige geografiske niveauer, som har betydning for, om folk vælger cykel eller gåben. På bydelsniveau har den lokale tæthed og serviceniveauet for forskellige transportformer betydning for, hvor meget der cykles. Derfor er der i Kommuneplan 2025-2037 sikret et kontinuerligt cykelrutenet, der skaber direkte, trafiksikre og trygge forbindelser mellem de enkelte bydele og nærtliggende Lokalcenterbyer til Horsens midtby.

Befolkningstæthed, cykelstier, parkeringsudbud, afgange med kollektiv transport osv. spiller en stor rolle i forhold til, hvor mange, der cykler og går. Adgangen til og afstanden mellem de forskellige bydele betyder også noget for valget af cyklen som transportmiddel. Her er det bl.a. udbuddet af privat og offentlig service inden for 3-4 km, der har betydning for valget om at cykle eller ej.

Læs mere om cyklisme i retningslinjerne for Mobilitet.

Byrum og byliv

Vi skal fastholde og udvikle Horsens Kommunes brand som katalysator og centrum for store oplevelser, hvad enten det gælder vores byer, vores natur eller vores attraktive beliggenhed - dels ved kysten og dels i Søhøjlandet. Kommuneplanen sætter rammen for en lang række spændende projekter, der tilsammen skal medvirke til at udvikle Horsens som stor østjysk by.

Der er et stort potentiale for udvikling af Horsens midtby med udgangspunkt i en unik og mangfoldig kulturarv og en meget attraktiv beliggenhed. Målet er at skabe mere liv og flere aktiviteter i midtbyen, herunder gode muligheder for oplevelser, bevægelse og motion i byen. Formålet er at bringe gode muligheder for oplevelser og motion ind i de områder, hvor borgerne bor, og skabe en attraktiv og spændende forbindelse mellem bydelene i Horsens by.

Søndergade i Horsens.

Grønne og blå byelementer

Der skal i højere grad etableres natur og grønne områder, som en integreret del af nye byområder. Der skal arbejdes for at skabe tilgængelighed fra eksisterende og fremtidige byområder til naturen. Borgernes sundhed er tæt knyttet til mulighederne for bevægelse, både i den bynære natur og inde i byen. Blandt andet derfor er det ønsket at styrke de rekreative og fysiske udfoldelsesmuligheder i den centrale by. De grønne områder skal hænge sammen med den overordnede grønne og blå struktur for hele kommunen.

Natur og grønne områder i byen har, ud over den rekreative værdi, en vigtig rolle for mikroklimaet i byen, og for biodiversiteten, da de fungerer som levested for vilde fugle, smådyr, insekter og planter.

Træer, buske og græs sænker sommer-temperaturen i byen. Dette sker primært ved at skygge for asfalt og andre mørke flader der ellers suger solvarmen til sig. Om vinteren står træerne uden blade og lader lyset trænge ned til lystørstende byboere. Parker og lignende grønne arealer optager regnen eller lader den sive ned til grundvandet - i stedet for at det løber ned i kloakkerne. Det mindsker risikoen for oversvømmelser.

Små planter på byens grønne tage virker som en slags ekstra isolering af byggeriet samtidig med, at det levende tag kan optage store mængder regn. Klatreplanter på facaderne mindsker vind-turbulens og susen mellem bygningerne.

Parker og grønne områder spiller en vigtig rekreativ rolle, men de skal ligge tæt på bylivet, ellers bliver de ikke brugt.

De fleste mennesker er tiltrukket af vand, og vand kan bruges som organiserende princip i planlægning af en bæredygtig by. Adgangen til vand og grønne åndehuller giver et langt bedre bymiljø. Samtidig vil det også skabe en positiv oplevelse for de besøgende, alene fordi de kommer ned i tempo. En mulighed for at skabe flere af sådanne byrum er at holde regnvand adskilt fra det øvrige husholdningsspildevand. På den måde opnår man, at regnvandet kan genbruges i springvand og bassiner eller nedsives til grundvandet. Det er alt sammen med til at lette presset på kloakkerne og forebygge de oversvømmelser, som de senere år har plaget Horsens by. Regnvand kan på den måde anvendes som ressource, der skaber byrum med kvaliteter.

Samtidig har de grønne og blå by-elementer stor betydning som levesteder for både dyr og planter. De grønne og blå byrum kan derfor også bruges til at sikre gode vilkår for biodiversiteten.

Sund by

For at mennesker kan trives, er det vigtigt, at byen giver gode muligheder for at dyrke motion, trække frisk luft og mødes på tværs af alder, kultur, funktionsevne osv. Byerne skal være indrettet, så det er attraktivt at gå og cykle. Grønne områder der ligger som korridorer i byen,

f.eks. på nedlagte banelegemer, kan blive en vigtig del af byens grønne infrastruktur. Grøn infrastruktur til cyklister og gående gør det lettere at vælge bilen fra i hverdagen.

Sundhed for alle

"Sundhed for Alle" i alle livets faser med respekt for det enkelte mennesker - Lighed i Sundhed, hvor mennesker skal have lige muligheder for at leve et godt liv under hensyn til fysiske, psykiske, sociale og kulturelle forskelligheder.

"Sundhed for Alle" er et centralt område for Horsens Kommune. Som medlem af WHO's europæiske netværk af Sunde Byer siden 1987 har kommunen i mere end 25 år haft sundhed som høj prioritet på dagsordenen i den kommunale indsats.

Plads til masser af bevægelse og rekreative aktiviteter i det grønne i Horsens Kommune.

BYENS PULS

En attraktiv by at leve i

Selvom der udvikles nye byområder, skal der stadig sikres en høj bo- og levekvalitet i de eksisterende bydele. Derfor skal der i stigende grad fokus på kvalitet i byomdannelsen af både bygninger, grønne rum og infrastruktur, i fortætning, i fornyelse og nytænkning af de eksisterende byområder.

Byens puls og identitet skal fremtidssikres i de eksisterende bydele, så det fortsat er attraktivt for kommunens borgere, tilflyttere og erhvervsdrivende at investere i de eksisterende boligområder og bydelscentre. Derfor er det vigtigt at have fokus på de eksisterende, stedbundne kvaliteter og identiteter i byerne og bykvartererne. Det er de kvaliteter og de identiteter, som borgerne holder af og får dem til at føle, at de hører til og føler sig hjemme. Ny byudvikling er nødvendig, men den skal ske med respekt for byernes og bykvarterernes historie og identitet. Fordi historien og identiteten også har betydning for borgerne og deres hverdag.

Bylivet og kvartersidentiteten skal derfor mere i fokus i den fremtidige planlægning. Det handler om at sikre, at den fysiske planlægning understøtter og bygger videre på de eksisterende kvaliteter og værdier i de enkelte bydele og bykvarterer.

For mange betyder det meget at kunne blive boende i sit bykvarter gennem større dele af livet – eller hele livet. Her hører man til og er en del af et fællesskab. Samtidig ændrer familiemønstrene sig. Den klassiske kernefamilie afløses mere og mere af nye børnefamiliekonstellationer, og flere vælger at leve alene. Samtidig vokser andelen af ældre i befolkningen. Der er derfor vidt forskellige behov og ønsker i forhold til det at bo. Derfor er det vigtigt, at der findes boligtyper til hele livet og til forskellige familietyper og livsituationer i de forskellige bykvarterer.

Det fysiske miljø har stor betydning for borgernes livskvalitet, og smukke rammer gør bydelene mere attraktive for både borgere og investorer. Det, som bygges i dag, skal stå i mange år ud i fremtiden. Derfor er det vigtigt at have fokus på kvalitet i det nye byggeri og i de by- og uderum, som opstår. Byggerier og byrum skal ikke kun være attraktive i dag, hvor de bygges og etableres, men også om 5, 10 og 20 år.

De forskellige bydele i Horsens er afgrænset på kortet herunder. Der findes i alt 16 bydele i Horsens by:

- Bankager
- Bygholm
- Dagnæs-Bækkelund
- Erhvervshavnen-Høegh Guldbergs Gade
- Fuglevangskvarteret
- Gasvejskvarteret

- Højvang
- Midtbyen
- Nordbyen
- Nordhavnen
- Stensballe
- Sønderbro
- Torsted
- Tyrsted
- Vestbyen
- Østbyen

MIDTBYEN

Midtbystrategien

Forud for beslutningen om at udarbejde en midtbystrategi blev der gennem otte år arbejdet intenst med at udvikle midtbyen. På baggrund af en evaluering af de otte års projekter og arbejde med midtbyen blev det besluttet at lave en plan for de næste års arbejde – Midtbystrategien.

Derfor blev der sat gang i en proces, hvor byrådet selv, samarbejdspartnere, interessenter og borgere i Midtbyen blev informeret om arbejdet med Midtbyen og derefter diskuterede, kom med ideer og forslag om udviklingen i midtbyen.

Fra juni 2015 til april 2016 blev der afholdt et stort antal fokusgruppemøder, workshops, offentlige temamøder, observationsstudier, åbne dage i KUBEN og debat på Facebook. Her kom virksomheder, foreninger og borgere med konkrete ideer og forslag til midtbyens fremtidige udvikling. I alt deltog over 450 personer i processen.

Efterfølgende blev alle, der deltog i processen inviteret til et opsamlende møde. Her blev de indkomne kommentarer og ideer diskuteret og prioriteret. Midtbystrategien er et produkt af dels denne høringsproces, dels af al baggrundsmaterialet og de allerede gennemførte projekter.

Læs om Midtbystrategien her (du bevæger dig ud af Kommuneplan 2025-2037).

Midtbyforbindelsen

Som en del af processen forud for Midtbystrategien fik Horsens Kommune, i samarbejde med Realdania, i 2008-2009 udarbejdet to byrumsrapporter, hvor forskellige forhold i Horsens Midtby blev registreret, analyseret og kommenteret. På baggrund af de to rapporter blev der skrevet et konkurrenceprogram til en større arkitektkonkurrence om en helhedsplan for udvikling af Horsens Midtby.

I perioden fra 2010 og frem til i dag har Horsens kommune gennemført en del projekter i forlængelse af konkurrencen om midtbyen. Som vinderprojektet beskrev, er Midtbyforbindelsen en plan for omdannelsen af hele forløbet fra Banegården til Havnen. Denne strækning er en vigtig forbindelse gennem byen. Derfor er der langs denne strækning arbejdet med at udvikle gader, torve og pladser, så bylivet får de bedste betingelser.

Der er gennemført en omlægning af Andreas Steenberg Plads, der nu fungerer som en både grøn og urban ankomst med tog til Horsens. Kongensgade og Vitus Berings Plads er omlagt og leder med deres granitbelægninger og træer gående og cyklister frem til midtbyens gågadesystem.

Jessensgade, Søndergade og Torvet er i 2019 til 2020 blevet fornyet under overskriften ”Fra gågade til væregade”. Midtbyens hovedstrøg er blevet et byrum med særligt fokus på

attraktive og gode opholdsmuligheder. Her er plads til at gå en tur, til at handle, til det uformelle møde på hjørnet, til de store events i byens rum, til små happenings, til at gå på café og se på mennesker eller finde ro i et stille hjørne. Med nye belægninger, belysning, træer, opholdsarealer, legeområder og kunst, er der skabt attraktive omgivelser, der inviterer til at bevæge og opholde sig hele året.

Læs mere om gågaderenovering her (du bevæger dig ud af Kommuneplan 2025-2037).

En del af tanken med midtbyforbindelsen er også at sikre, at de to handelsområder i byen – nord og syd for Niels Gyldings Gade - bindes bedre sammen. Dette er forankret i projektet om Åkvarteret, som man kan læse mere om her (du bevæger dig ud af Kommuneplan 2025-2037).

Områdefornyelsen

Horsens Byråd igangsatte i 2016 områdefornyelse af Horsens Midtby Øst. Områdefornyelsen, der løb fra 2017 til 2022, til understøttelse af udviklingen af en levende og varieret midtby med mange oplevelser.

Uanset om Horsens by oplevede markant vækst på stort set alle parametre, var der fortsat et stort antal utidssvarende boliger i midtbyen, ligesom adgang til bolignære friarealer flere steder var yderst begrænset. Områdefornyelsen har forbedret nogle af disse forhold, samtidigt med, at nye og forbedrede opholdsmuligheder i byens gaderum vil gøre midtbyen til et mere attraktivt, trygt og bedre sted at bo.

Områdefornyelsesområdet var karakteriseret ved være delt i to overordnede områder, hvor den sydlige del betegnes som byomdannelsesområde og den nordlige del som byforbedringsområde, som vist på kortet nedenfor. Områderne var forbundne, men netop en styrkelse og opgradering af sammenhængen mellem områderne og relationen til resten af byen var et af de væsentlige mål for de forskellige indsatsområder. Områdefornyelsen i Midtby Øst er en katalysator for væsentlige forbedringer og investeringer i hele Horsens Midtby.

Vision og målsætning for området er fortsat, at Horsens Midtby er et levende, oplevelsesrigt bycentrum med flere attraktive boliger, rekreative arealer og faciliteter for alle brugere. Området er det naturlige bindeled mellem byen og vandet, og i øvrigt omgivet af byområder under omdannelse og udvikling. Områdets miljø og infrastruktur indbyder til færdsel for de bløde trafikanter.

Målet var gennem samarbejde med beboere, erhvervsdrivende og andre brugere at fremme en ny kultur af fælles ejerskab med gensidig respekt, hvor bolig-, rekreations- og erhvervsfunktionerne understøttede og styrkede hinanden som grundlag for balanceret udvikling midt i byen. Mens det overordnede succeskriterie for områdefornyelsen efter gennemførelsesfasen var en helstøbt midtby med flere nutidssvarende boliger, bedre tilgængelighed for de bløde trafikanter og bedre by- og handelsliv.

Læs mere om Områdefornyelse af Horsens Midtby her (du bevæger dig ud af Kommuneplan 2025-2037).

Billederne viser Søndergade.

Handlinger

- *Planlægning for Åkvarteret skal gennemføres, sammen med byrumsprojekter og byggeretsgivende lokalplaner.*
- *Et nyt bibliotek/kulturhus langs midtbyforbindelsen skal gennemføres. Projektet bliver realiseret som en del af transformationen af det forhenværende rådhus på Rådhustorvet.*

HAVNEN

Handlinger

- I planperioden skal der detailplanlægges for den resterende del af Nordhavnen.
- Arbejdet med planlægningen for Inderhavnen skal påbegyndes.
- Der skal planlægges for at få Inderhavnen og Åkvarteret til at hænge sammen.

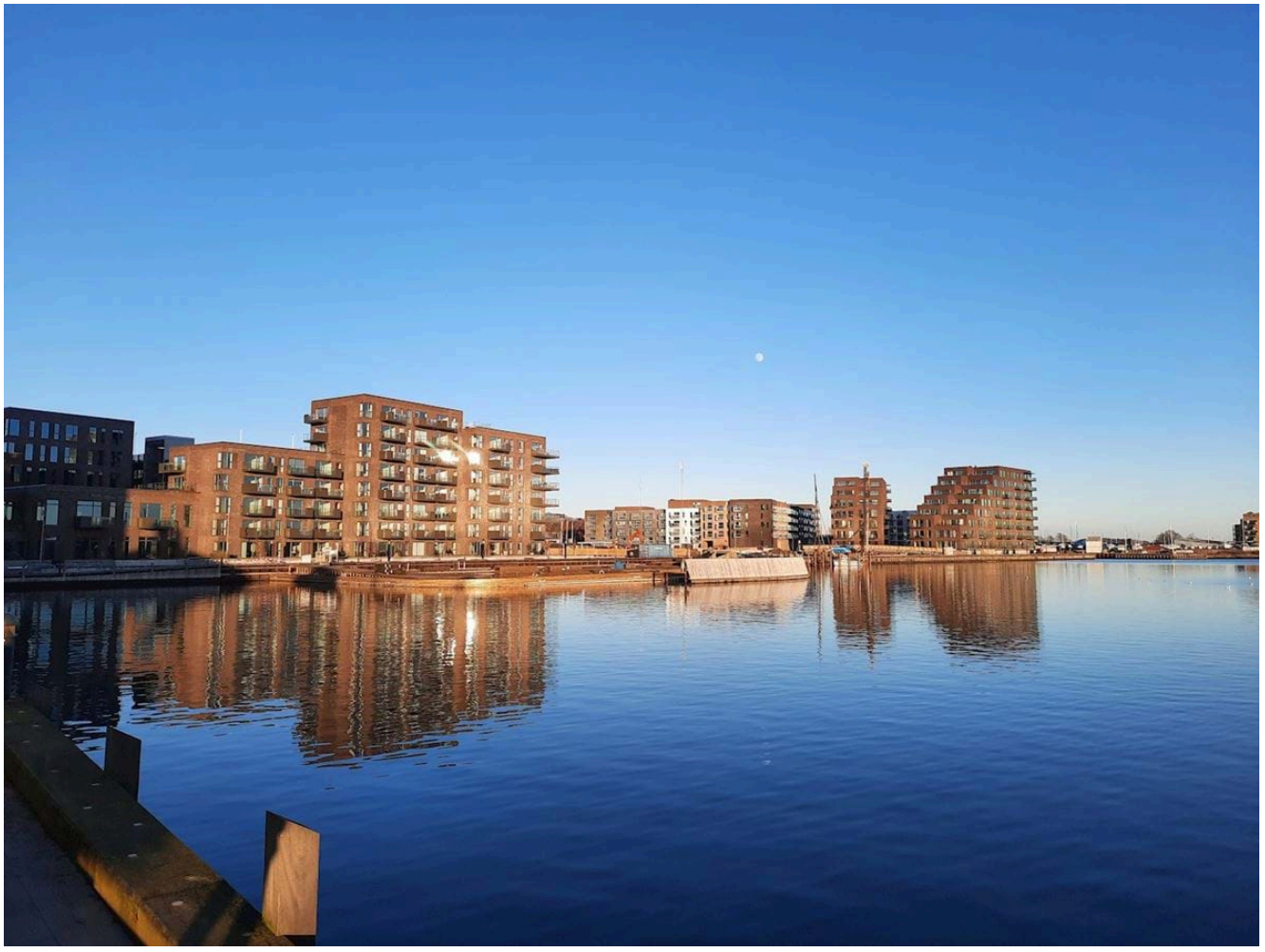

Billedet viser Nordhavnen.

I 2010 vedtog Horsens Byråd en masterplan for omdannelsen af Horsens Nordhavn og Gl. Havn fra hensygnende industrihavn til en ny, aktiv og spændende bydel. Masterplanen omhandler et område på over 50 ha og har et potentiale til at danne ramme for nyt bybyggeri over de næste 30-40 år. Masterplanen er strategien for byudviklingen af havnen og den overordnede vision er:

"Byen tilbage til havnen. Havnen tilbage til byen"

Masterplanen har ligeledes en række underliggende mål, som følges op i det konkrete arbejde med at omdanne den gamle industrihavn til ny by. Disse mål er:

- Byen for alle
- Rammer for det gode liv
- Adgang til vandet

Havnen skal være en naturlig del af det centrale Horsens, og derfor skal der skabes sammenhæng mellem Midtbyen og havneområdet.

Byen for alle betyder, at der skal være blandede aktiviteter – offentlige som private – som henvender sig til et bredt udsnit af befolkningen.

Rammer for det gode liv er en bydel, hvor der skabes plads til idræt og bevægelse. Mangfoldighed giver rum til et aktivt og spændende byliv, og samtidig fordres, at der anlægges gode og anvendelige byrum, der indbyder til bevægelse. Dette tilstræbes indbygget i den fremtidige planlægning og de tilknyttede projekter.

Adgang til vandet for alle borgere er essentielt i forhold til at skabe en bydel for alle, og derfor er det et ufravigeligt krav, at sigtelinjer fra tilstødende gader opretholdes, så den visuelle kontakt til vandet bevares eller genskabes. Derudover er der påbegyndt anlæggelse af en promenade langs med havnekajen fra Nordhavnens begyndelse ved Havnetrekanten og ud til Horsens Marinas østligste punkt. Promenaden ejes af Horsens Kommune, og forbliver et offentligt tilgængeligt areal for at sikre adgangen til vandet.

I forlængelse af masterplanen er der udarbejdet en rammelokalplan, som fastlægger de overordnede linjer i form af infrastruktur, kanalforløb, havneø, byggemuligheder samt rammer for den fremtidige lystbådehavn.

I omdannelsen af havnen er en række forhold, som løbende skal sikres og analyseres i detailplanlægningen:

- Klimatilpasning – både stormflod og skybrud
- Forurening
- Jordbundsforhold
- Miljøforhold i relation til Erhvervshavnen

Der er i omdannelsen af havnen indarbejdet en klimatilpasning som led i sikringen af den bagvedliggende by mod stormflod, da relevante strækninger af det nye vejanlæg lægges i kote 2,6, dvs. 2,6 m over nuværende havniveau og således funktionelt danner et dige, der visuelt er velindpasset i bybilledet. En anden del af klimasikringen sker ved, at bygninger opføres med gulvkote i stueplan på min. 2,6.

Læs mere om klimatilpasning i retningslinjerne.

Horsens Byråd har vedtaget at bevare Erhvervshavnen på dele af sydsiden af havnen. Dette medfører, at der skal tages en række hensyn på begge sider af havneindløbet (eller:

havnebassinet). Bebyggelserne på Nordhavnen skal tage højde for mulige støj-, lugt- og støvforhold, som kan forekomme i forbindelse med en aktiv erhvervshavn relativt tæt på boliger. Bygningerne skal derfor designes med opholdsarealer, som er afskærmet for støj, og der skal sikres et ordentligt indeklima i boligerne. Derfor skal lokalplaner for Nordhavnen sikre, at grænseværdier for forurening både på indendørs og på udendørs opholdsarealer overholdes, jf. Planloven § 15a og § 15b.

Samtidigt er der en løbende dialog med Erhvervshavnen om, at denne tilrettelægger sine aktiviteter, så der skabes mindst mulige gener for de nye boliger, og så eksisterende virksomheder kan opretholde deres virke. Masterplanen tager udgangspunkt i, at Erhvervshavnen er en daghavn, og at hovedparten af aktiviteterne foregår i dagtimerne og på hverdage, hvor støjgrænserne i forhold til boliger er mindst kritisk.

Dele af erhvervshavnen er i kommuneplanen fortsat udpeget til produktionsvirksomheder.

Overordnet set tilstræbes omdannelsen af Nordhavn og Gl. Havn at bibeholde de særlige kvaliteter, som en havn er i besiddelse af:

- Synlighed
- Alle bygninger omkring havnebassinet kan ses i sammenhæng
- Vandets refleksion og den store himmel
- Skala- og stilspring
- Byliv skabt i øjenhøjde
- Stedets ånd

Læs mere i:
Masterplan – Horsens Havn 2010
Lokalplan 2015-10- Boliger og erhverv, Havnetrekanten, Horsens
Lokalplan 2016-1 Rammelokalplan for Nordhavnen,Lokalplan
Lokalplan 2016-4 - Boliger, Jens Hjernøes Vej 18-22, Horsens
Lokalplan 2016-23 – Boliger og Erhverv, Nopagrunden og Jernlageret, Nordhavnen, Horsens.

Lokalplan 341- Boliger og erhverv, Honnørkajen, Horsens

GODSBANEKVARTERET

Horsens Byråd har en vision om, at Godsbanekvarteret i Horsens skal udvikle sig til et krydsfelt for mødesteder, fællesskab, kultur, uddannelse og natur lige midt i Horsens.

Visionen danner baggrund for et strategisk hovedgreb bestående af en byarkitektonisk analyse, en samlet vandhåndteringsplan og en overordnet løsning for infrastrukturen i området. Dette bliver udgangspunktet for de efterfølgende fysiske planer.

I foråret 2018 udarbejdede DSB Ejendomsudvikling et udkast til en helhedsplan for udvikling af godsbanearealerne, ud fra et ønske om at udvikle en ny bydel med op til 1.500 nye boliger, som et startskud for en begyndende planlægning af kvarteret.

Godsbanekvarteret omfatter arealerne omkring baneterrænet mellem Vestergade i nord og Bygholm Parkvej i syd.

Godsbanekvarteret er allerede i dag under udvikling. Det gælder foreksempel det nye campus, som har kapacitet til cirka 8000 studerende, et håndværkerkollegie, ungdomsboliger og et ungekulturhus (Platform K). Dertil kommer udviklingen af nye boliger til alle aldersgrupper og cafeer som understøtter udviklingen af en levende bydel, der summer af liv døgnet rundt.

Målsætningen for Godsbanen er, at kan horsensianere og besøgende i Horsens kan gå på opdagelse i et dynamisk og mangfoldigt område, hvor ikoniske og smukke byggerier, unik bynatur, pladser, kunst og institutioner for leg og læring skal give horsensianere oplevelsen af den der helt særlige Horsens-fornemmelse, hvor der summer af liv, og hvor musik, kunst og stærke og imødekommende fællesskaber sikrer, at der sker noget i Horsens Kommune 365 dage om året. Områdets særlige DNA med rå industri, vild natur og en unik kulturhistorie skal være grundlaget for en ny spændende bydel.

Godsbanearealet er et krydsfelt for mange af Horsens vigtige bydele og institutioner. En ny stiforbindelse fra banegården til Bygholm Park skal sikre sammenhæng mellem de to områder, så det er nemt at besøge parken, og så bydelen med de mange uddannelsesinstitutioner og tilbud for unge bliver forbundet med Horsens nye store gymnasium.

I Godsbanekvarteret findes der unikke naturtyper som blomsterrigt græsland og lav. Dén natur skal vi passe godt på og benytte os af, når vi udvikler bydelen, og den skal danne ramme for specielle naturoplevelser i hjertet af byen. Her skal den bynære natur danne grønne oaser til afslapning, hygge og samvær, mens oplevelseshaver inspirerer både store og små til leg og eventyr. Og så skal vi bl.a. bruge områdets mosearealer aktivt, når vi klimatilpasser vores by.

Bydelen skal rumme mange forskellige typer opholdssteder med plads til samvær, aktivitet og hygge – fx til traditioner for byens mange elever og studerende. Området skal være multifunktionelt og gøres tilgængeligt for så mange som muligt, så det kan bruges til alt fra

byhaver og basket til madlavningskurser, foreningsliv og iværksætteri, ligesom det skal understøtte uddannelsesinstitutionernes faglige aktiviteter. Motionsmuligheder bringes ind i bydelen på områdets præmisser.

Byens kulturhistorie og særlige industrielle DNA og de omkringliggende institutioner skal være inspirerende kilder for kunsten, og kunsten bliver et af de vigtige greb, der gør bydelen til noget helt særligt.

En lang række uddannelser holder til i området – og det skal vi udnytte og få et bæredygtigt samarbejde ud af. Bydelen skal opfordre til nysgerrighed, kreativitet og udvikling, så leg og læring kobles sammen med områdets forskellige faciliteter og bliver en naturlig del af at bruge området.

Uddannelsesinstitutionerne er en vigtig del af området, og det skal kunne ses og mærkes – uanset om de laver forsøg i et fab-lab, bruger regnvand til eksperimenter, udstiller kunstprojekter eller noget helt fjerde.

I det centrale godsbanemiljø bygger vi nye, attraktive boliger, som kan danne rammerne for mange horsensianeres hverdagsliv. Mens det nye håndværkerkollegie tiltrækker studerende, skal de nye boliger tilpasses både unge, børnefamiliers og seniorers behov. Her skal med andre ord være plads til, at man kan leve alle livets faser i bydelen. Boligerne kommer til at ligge side om side med grønne områder, butikker, cafeer og erhverv.

Godbaneområdet er et unikt og attraktivt miljø for mindre virksomheder og iværksættere med især kreative og bæredygtige profiler. Kontorfællesskaber skal være med til skabe et inspirerende iværksættermiljø og understøtte områdets kreative DNA. Placeringen tæt på både stationen og campus giver mulighed for at tiltrække en bred vifte af arbejdskraft – både fra Horsens og fra andre byer.

Området bliver på mange måder en byport i Horsens, og derfor er det vigtigt at tænke området sammen med de forskellige institutioner, der ligger i byen, eksempelvis på campus, gymnasiet, Bygholm, biblioteket og FÆNGSLET. Det skal få flere til at bruge området, gøre det lettere at finde vej og få folk til at tage del i områdets udvikling.

Illustrationen viser det hovedgreb, som Horsens byråd vedtog med visionen for Godsbanekvarteret.

Billedet viser godsbanearealets nordlige del.

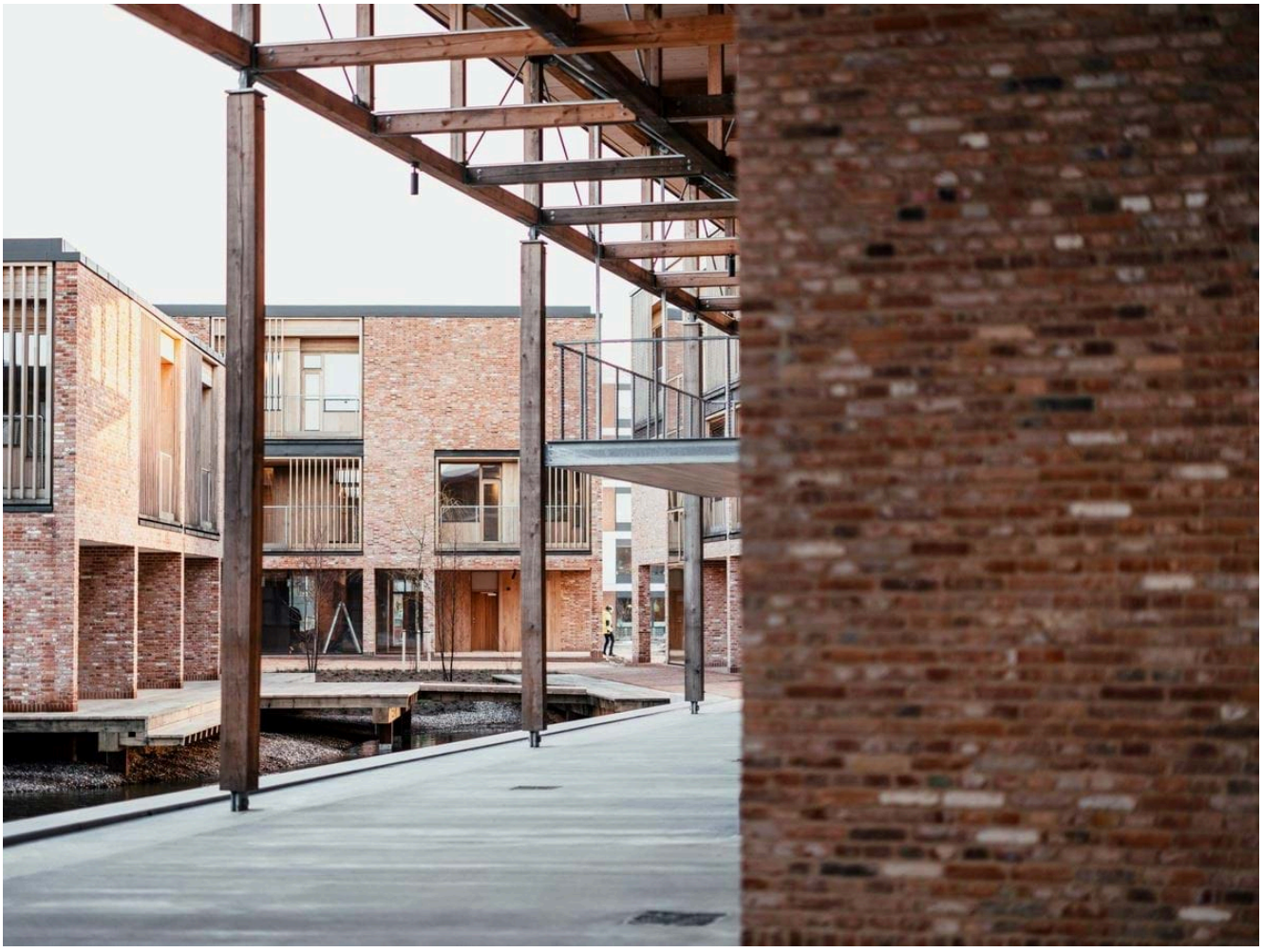

Håndværkskollegiet, Banegårdsgade 6, 8700 Horsens

NØRRESTRAND

Handlinger

- Der skal skabes en forbindelse på tværs af Nørrestrand over Loddentot for bløde trafikanter.

Allerede i Kommuneplan 2009 blev der nævnt en mulighed for at placere en ny by(del) nord for Nørrestrand ved Horsens. Muligheden blev bragt i spil med udlægget af et perspektivområde i Kommuneplan 2017 i retningslinjen for byvækst.

Perspektivområdet skal danne grundlaget for en langsigtet og bæredygtig byudvikling tæt på Horsens by. Byrådet vedtog i 2018 Natur- og byudviklingsplanen for Nørrestrand.

I forbindelse med kommuneplan 2021 blev den første etape af Nørrestrand rammelagt. Efterfølgende blev arealer øst for den første etape – mellem Serridslev og Nebel, udpeget til byudvikling i forbindelse med tematillægget for byudvikling i 2023.

Visionen er at trække naturen ind i bydelen og at strække bydelen ud i naturen – på naturens og landskabets egne præmisser. Det grundlæggende princip er derfor, at naturen og landskabet skal inkluderes og integreres i bydelens fællesarealer, så den store natur altid er inden for rækkevidde, uanset hvor i bydelen man bor.

Længst mod syd åbnes det fredede område op med lettere adgang, og op mod den nye bydel omdannes en større del af området, der i dag er udlagt til landbrug, til natur og grønne områder. Herfra vil grønne kiler følge det bakkede landskabs former og skabe åbninger ind i den kommende bygningsmasse.

Med bedre adgang til større, grønne naturområder skabes attraktive og varierede naturoplevelser - ikke blot for beboerne i den nye bydel, men for alle borgere. For her bliver plads til masser af friluftsaktiviteter, motion, gåture og fuglekik i verdensklasse, men naturligvis også til at nyde fred og ro i en smuk natur. Bæredygtighed er også et gennemgående tema i planlægningen af infrastrukturen, hvor det kommende vej- og stinet sikrer lettilgængelig og effektiv transport med mindst mulig belastning på området.

Samtidig bygges der tæt, så der bliver plads til flere mennesker samtidig med, at den nye by sætter et mindre aftryk i naturen.

Dermed får naturen en fast plads i byrummet og bliver en aktiv del af det gode liv i Nørrestrand. Den nye bydel bliver noget helt særligt. Men med kort afstand til Horsens centrum bliver Nørrestrand også en del af den eksisterende by. Derfor bliver Nørrestrand et attraktivt sted at bo og leve på tværs af generationer. Med naturen som omdrejningspunkt og boliger af enhver art skabes her en unik ramme for et mangfoldigt byliv med aktiviteter for alle - en nytænkende og bæredygtig bydel, hvor man finder naturen i byen og byen i naturen.

Læs mere
… om arbejdet med udviklingen af Nørrestrand på Nørrestrand (OBS: du bevæger dig ud af Kommuneplan 2025-2037)

ÅKVARTERET

Arbejdet med udviklingen af Åkvarteret i midtbyen af Horsens, er i fuld gang

I mange år er der blevet talt om muligheden for at føre åen tilbage til byen - fra inderhavnen via Åboulevarden og videre derfra.

For at blive klogere på hvordan det kan ske, udskrev Horsens Kommune i februar 2020 en konkurrence. Her gav tre tværfaglige teams af blandt andet arkitekter og ingeniører hvert deres bud på, hvordan en udviklingsplan for Åkvarteret kan se ud.

I februar 2021 er Team Vandkunsten blevet udpeget som vindere af konkurrencen og i maj 2023 vedtog byrådet den endelige udviklingsplan for Åkvarteret. Planen tager højde for, hvordan byudvikling, gode trafikale forhold og klimatilpasning i den centrale del af Horsens kan forenes med en tilbageførsel af åen.

Med udviklingsplanen er der imidlertid ikke truffet beslutning om, hvad der i detaljen skal ske med området. En udviklingsplan angiver en retning for, hvordan Åkvarteret på sigt kan udvikles.

Baggrund

Horsens Kommune har løbende igennem de sidste godt 10 år arbejdet for udviklingen af Åkvarteret. Arbejdet har indtil videre udmøntet sig i udviklingsplanen, samt flere byggeretsgivende lokalplaner, som alle lever op til intentionerne og målsætningerne i udviklingsplanen.

Udviklingen af Åkvarteret er den sidste vigtige brik i udmøntning og realisering af Midtbystrategien. Med udviklingsplanen for Åkvarteret lægges den sidste brik, som binder byen og fjorden sammen, helt fra banegården til havnen.

Illustration fra vinderprojektet.

Illustration fra udviklingsplanen

De politiske ambitioner

Citat fra konkurrenceprogrammet:

"I mange år har vi arbejdet på at skabe et godt grundlag for endnu et af de meget ambitiøse byudviklingsprojekter, der vil føre Horsens endnu et skridt videre i denne fantastiske forvandling: Vi skal have åen tilbage til byen. Ved at føre vandet tilbage i Åkvarteret vil det fremadrettet blive en naturlig og værdiskabende del af Horsens midtby. Det vil samtidig sikre den helt centrale og vigtige forbindelse, der skal koble by og havn sammen. Og ikke mindst vil en tilbageførelse af vandet i Åkvarteret være en vigtig brik i klimatilpasningen af vores midtby. ”

Horsens Kommunes byråd har formuleret følgende ambitioner for Åkvarteret og en efterfølgende fysisk udvikling af området:

- En genetablering af åens nordlige forløb skal sikre, at Bygholm Å i fremtiden bliver en naturlig og værdiskabende del af Horsens midtby.
- Åen skal kunne skabe en ny stærk kobling mellem by og havn og styrke byens ambitioner om at forvandle sig fra en provinsby til en stor by.
- En genetablering skal give mulighed for at udnytte vandets store potentiale til at skabe et attraktivt byliv til gavn for borgere og handlende.

- Projektet skal være en vigtig brik i klimatilpasningen af Horsens midtby.
- Projektet skal fastholde Horsens bys fortsatte positive udvikling med tilvækst i tilflytning, erhvervs- og kulturlivet, turisme m.v.

Med udviklingsplanen for Åkvarteret har Horsens Kommune et både helstøbt, kreativt og realiserbart plan for, hvordan Horsens Kommunes ambitioner kan imødekommes. I særdeleshed på, hvordan klimatilpasning og etableringen af en blå struktur i området kan skabe merværdi for byen i form af byudvikling, byrum, byliv og en forbedret infrastruktur.

Illustration fra udviklingsplan

Udviklingsplanens fire hovedtemaer

Udviklingsplanen rummer fire temaer, som sikrer fokus på at finde en langtidsholdbar løsning for udviklingen af Åkvarteret. De tager tværfagligt hånd om de komplekse udfordringer, som Horsens midtby står overfor. Store strukturelle forandringer kommer til at påvirke Horsens bymidte, hvilket repræsenteres gennem hvert tema og danner tilsammen den komplekse rammen for udviklingen af Åkvarteret.

- Byudvikling
- Klimatilpasning
- Infrastruktur
- Byrum og forbindelser.

Det forventede tidsforløb

- Byrådet har vedtaget Udviklingsplanen for Åkvarteret den 30. maj 2023

- Der arbejdes p.t. med byggeretsgivende lokalplaner for flere af de kommende bebyggelser med udgangspunkt i udviklingsplanens intentioner
- Den eventuelle realisering af udviklingsplanen vil komme til at foregå i etaper over flere år og vil i stor grad afhænge af, at private investorer byder ind og vil være med.

Læs mere
… om arbejdet med udviklingen af Åkvarteret på (OBS: du bevæger dig ud af Kommuneplan 2025-2037):

Udviklingsplanen for Åkvarteret

Lokalplan 411 - Centerområde, Karré- og Kvartershuset på Emilies Plads, Horsens

Lokalplan 419 - Centerområde, Rådhustorvet, Horsens

Lokalplan 436 - Centerområde, Rådhuskvarteret, Horsens

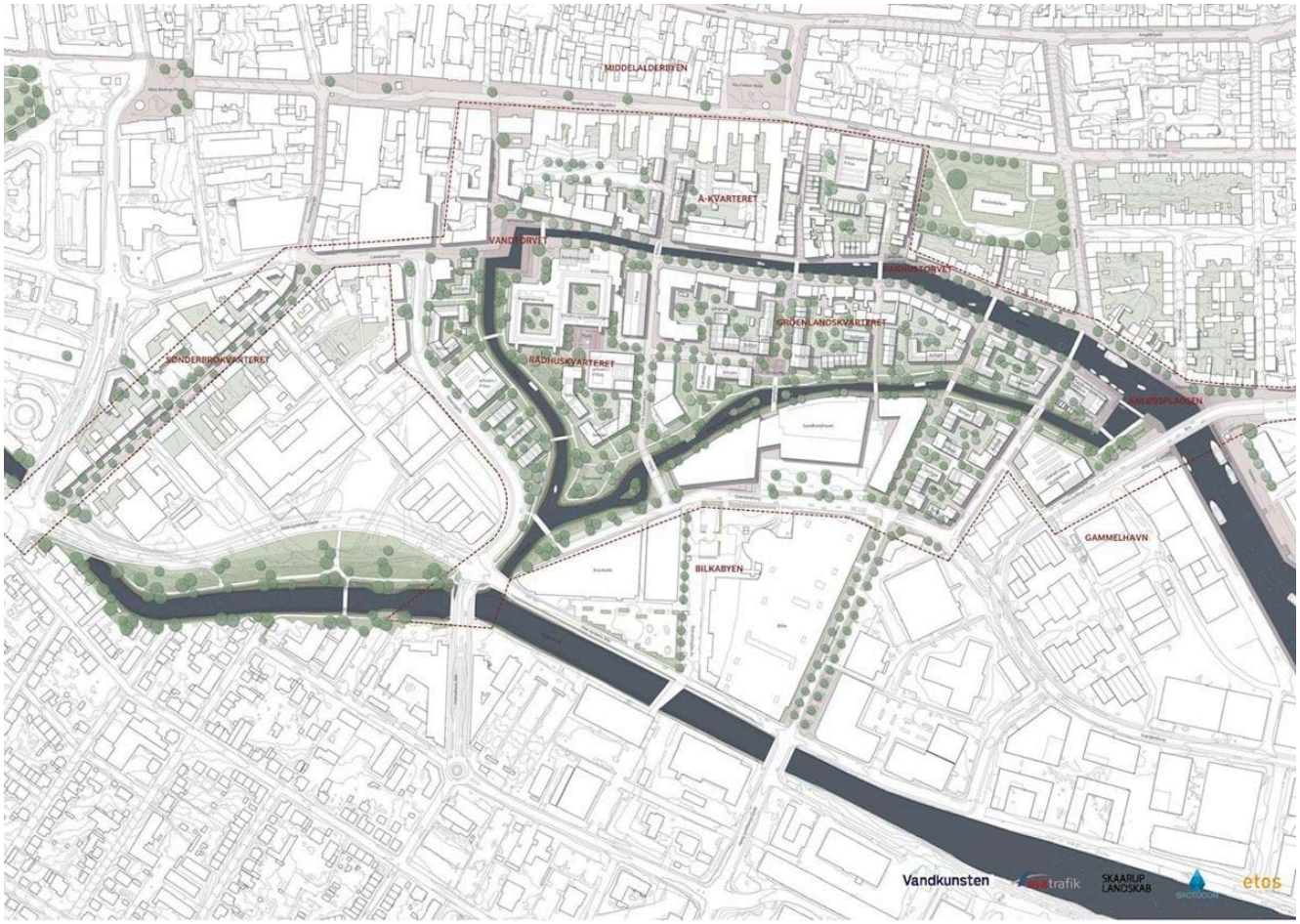

Forslag til Kommuneplan 2025-2037

RETNINGSLINJER

17. december 2025 til 18. februar 2026

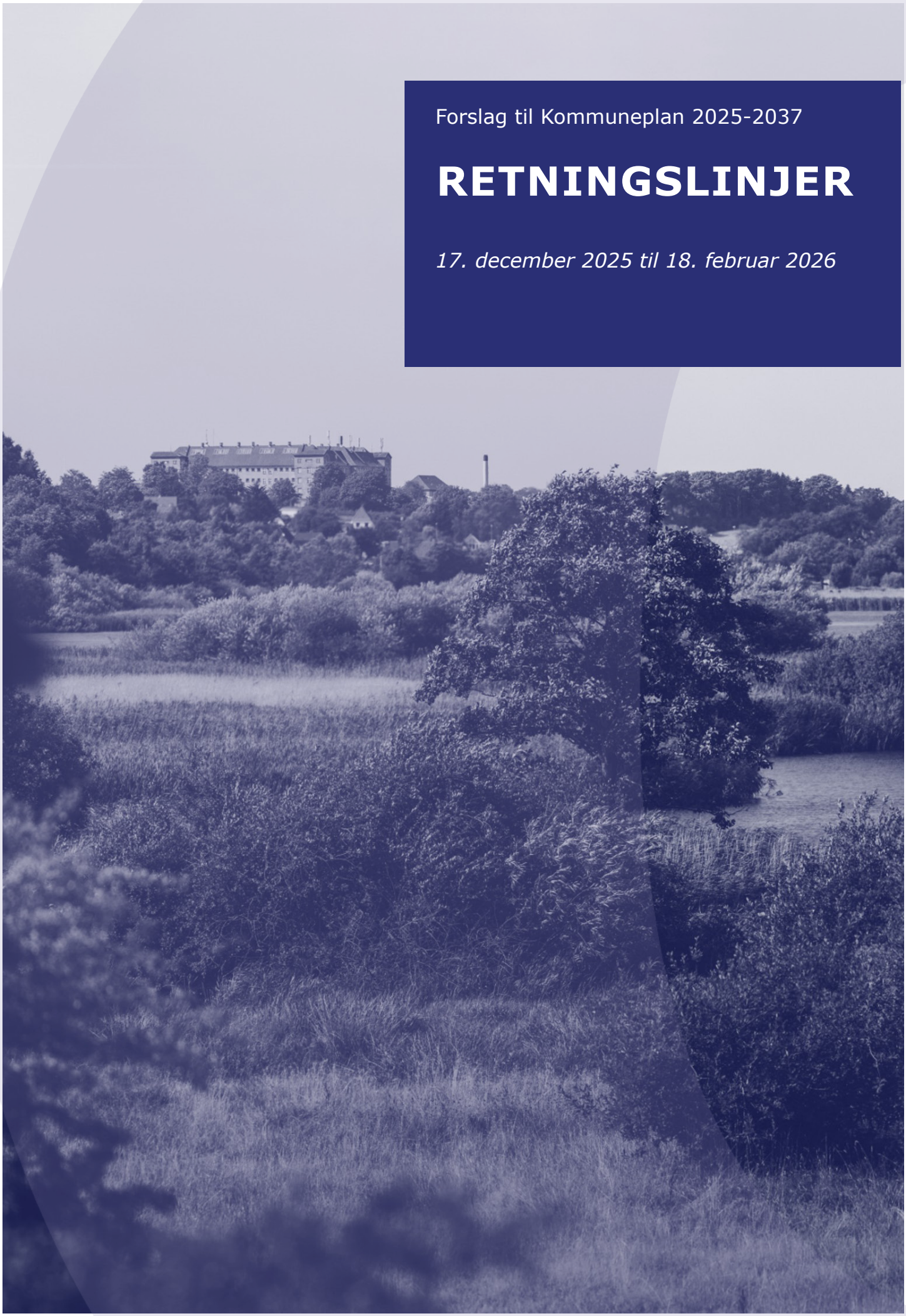

BYER & LANDSBY-ER

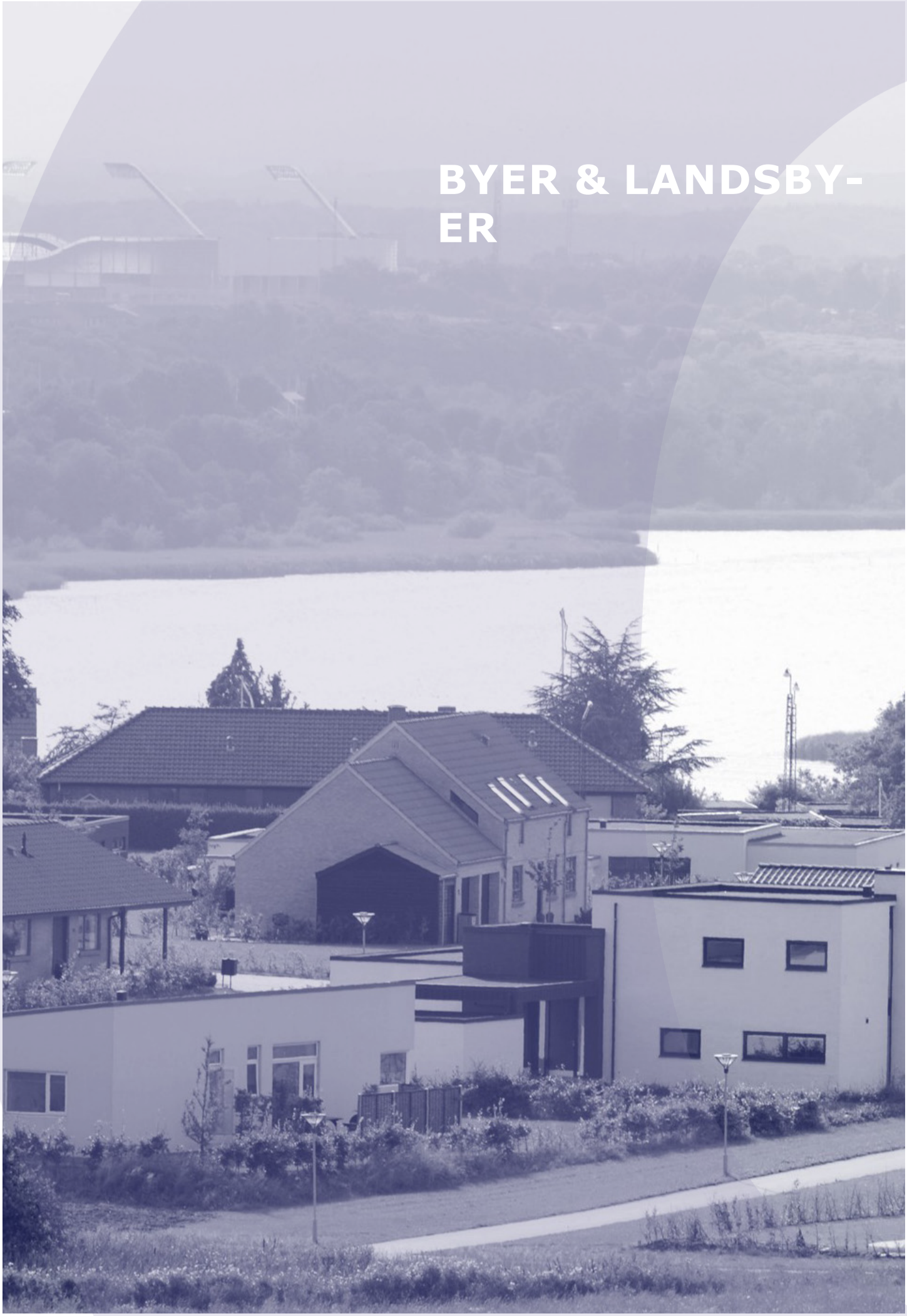

1.1. BYUDVIKLING

Mål

- Byudvikling er en konsekvens af, at Horsens Kommune vokser. Byudviklingen skal også anvendes som et middel til at sikre, at kommunen vokser i fremtiden. Horsens Kommune ønsker at sætte fokus på byudviklingens muligheder og konsekvenser gennem en helhedsorienteret planlægning.

- Byudviklingen i Horsens Kommune skal derfor ske med omtanke, ansvarlighed og kvalitet, for at sikre, at kommunen i fremtiden bliver et endnu mere attraktivt sted at bosætte sig, etablere virksomhed, uddanne sig – og at investere i. Det betyder:
    - at byudviklingen skal ses i et langsigtet perspektiv frem mod 2050,
    - at der vælges bæredygtige og cirkulære løsninger, der er langtidsholdbare og ansvarlige,
    - at der er gode muligheder for byudvikling i både kommunens Hovedby, Centerby og Lokalcenterbyer
    - at byudvikling sker med hensyn til, at arealressourcerne er begrænsede,
    - at byudviklingen sker med respekt for den lokale identitet, de eksisterende bymæssige og landskabelige kvaliteter, den placeres i sammenhæng med,
    - at byudviklingen afspejler en mangfoldig kommune med boliger til alle, og boligområder, der danner rammen om en god og tryg hverdag,
    - at byudviklingen skaber attraktive fysiske rammer for erhvervslivet,
    - at rekreation, motion, natur og biodiversitet tænkes ind som naturlige elementer i byudviklingen,
    - at klimatilpasning tænkes ind i byudviklingen som et rekreativt element, der tilfører byen nye værdier,
    - at en optimal trafikafvikling- og sikkerhed for alle trafikanter er grundlaget for byudvikling.

- Byudviklingen i Horsens Kommune skal både ske ved byvækst, ved byomdannelse og ved byfortætning.

Handlinger

DK 2020

I november 2020 tilsluttede Horsens Kommune sig DK2020. Kommunen har derved forpligtet sig til at udvikle en lokal klimahandlingsplan, der lever op til Parisaftalens målsætninger, både hvad angår reduktion i udledning af drivhusgasser og tilpasning til klimaforandringerne.

Det betyder, at Horsens Kommune skal være netto nul-udledende af drivhusgasser inden 2050. Det betyder også, at Horsens Kommune skal vise, hvordan kommunen vil tilpasse

sig klimaforandringerne.

Det vil også sige, at kommunen kommer til at arbejde med den samme standard for klimaplanlægning, som anvendes af nogle af verdens største og mest ambitiøse byer inden for den grønne dagsorden – de såkaldte C40-byer.

Parterne bag DK2020 er Realdania, KL, de fem regioner, C40 Cities og CONCITO. 66 danske kommuner deltager i samarbejdet.

Arkitekturpolitik

Arkitekturpolitikken, der er udformet som et dialogværktøj, sætter rammen for den gode dialog om, hvordan udviklingen kan ske med fokus på sundhed, bæredygtighed og kvalitet – med andre ord hvordan der skabes de bedste rum for mennesker.

Målet er, at dialogen skal skabe projekter, der forbedrer byen eller et konkret sted. Stedet skal opleves bedre for de mennesker, der lever deres hverdagsliv her, og i det hele taget styrke hele Horsens.

Politikken realiseres ved at arbejde i følgende tre skalatrin:

- *Styrk hele Horsens handler om at understøtte de store sammenhænge samt de perspektiver, der især skal sikre, at kommunen vokser med kvalitet. Projekter skal fremvise en forståelse af byens og stedets DNA.*
- *Vær en god nabo zoomer ind på kvarterets og områdets kvaliteter og de sammenhænge, der skal sikre, at alle projekter forstår og bygger med stedets kvaliteter og skaber merværdi i forhold til både stedet og naboerne.*
- *Byg til hverdagslivet ser projektet i øjenhøjde med de mennesker, som skal bruge stedet og sikrer, at projektet leverer de bedst mulige rammer for menneskene samt understøtter et bæredygtigt og sundt hverdagsliv.*

Projekternes forskellighed betyder dog, at alle projekter skal vurderes ud fra sine egne præmisser. Afhængig af det enkelte projekt vil nogle punkter derfor være mere relevante at fremhæve i dialogen end andre.

Dialogværktøjet er således ikke en facitliste, men derimod et værktøj, der skal sætte rammen for dialogen mellem kommune, bygherrer, borgere og investorer.

Retningslinjer

1.1.1. Kommuneplanen skal sikre, at der ikke udlægges større arealer til byudvikling, end der forventes at blive brug for i planperioden. Udlæg af arealer til byudvikling skal være begrundet med faktiske behov for bolig- og erhvervsudbygning.

1.1.2. Byudviklingen skal støtte op om kommunens bymønster og hovedstrukturbillede – læs mere i Hovedstrukturen.

1.1.3. Byudvikling skal ske på baggrund af parametrene i byudviklingsmodellen - se mere under byudviklingsmodellen

1.1.4. Der skal tænkes multifunktionalitet ind i byudviklingen. På nye arealer til byudvikling skal der udover byfunktionen også være plads til klimatilpasning, klimaforebyggelse, rekreation og biodiversitet.

1.1.5. Byudvikling skal ske med respekt for det landskab og den by/bydel, den placeres i.

1.1.6. Ved byudvikling skal der planlægges for mangfoldighed. Det vil sige, at der skal planlægges for blandede bykvarterer, for boliger til alle og for forskellige boligtypologier.

1.1.7. Der skal planlægges for robuste erhvervsområder, der både sikrer udviklingsmuligheder og forebygger miljøkonflikter.

1.1.8. Byudvikling skal tage udgangspunkt i, at der kan opnås en god trafikafvikling- og sikkerhed for hele det område, det placeres i.

Redegørelse

Horsens Kommune oplever stor befolkningstilvækst og der skal findes plads til alle de nye borgere. Pladsen begynder at blive trang – og det betyder, at det ikke længere er optimalt, at planlægge for knopskydninger og mindre byudvidelser i kanten af byen.

Denne planlægningsmetode medfører, at byudviklingen vil blive dyr på den lange bane f.eks. i forhold til den eksisterende infrastruktur og offentlig service, der overbelastes og slides ned, når der bygges uden på. Samtidig kommer byen og bydelene til at hænge dårligere sammen, fordi de mindre udvidelser sjældent tilpasses til den eksisterende by.

Fremover skal planlægningen tænkes langsigtet og kvalitativt, så der opnås langtidsholdbare løsninger. Samtidig kan en langsigtet og helhedsorienteret planlægning skabe oversigt og fælles mål for, hvordan Horsens Kommune skal udvikle sig. Det er med til at skabe klarhed og ikke mindst sikkerhed for dem, som ønsker at investere i Horsens Kommune. Den langsigtede planlægning er helt nødvendigt for at sikre, at Horsens Kommune fortsætter med at være et attraktivt sted at bosætte sig og investere i. Derfor bliver der også i Hovedstrukturen kigget frem mod Horsens 2050.

Den store tilvækst i befolkningen gør, at vi er nødt til at tænke byudviklingen på flere måder, fordi vi har et begrænset areal at byudvikle på. Derfor fokuserer vi både på byvækst, byomdannelse og byfortætning for at skabe god og kvalitativ plads til borgere, virksomheder, institutioner, natur, infrastruktur osv. Der er derfor lavet retningslinjer for, hvordan vi håndterer byvækst, byudvikling og byfortætning på en kvalitativ og bæredygtig måde.

Bæredygtig byudvikling drejer sig om mange forhold (tæthed i byen, forureningsfrie og genanvendelige materialevalg, hensyntagen til støjfølsom arealanvendelse, bolignære grønne områder, miljøbeskyttelse, sikring af drikkevandsområder, minimering af motoriseret trafik m.m.).

Bæredygtig byudvikling er også at lokalisere nye boliger og arbejdspladser, så der sikres mulighed for gode alternative transportmuligheder til bilen. Derfor skal flere boliger og arbejdspladser primært placeres centralt i forhold til banegården og busterminalen og andre kollektive transportforbindelser. Det er også vigtigt, at der i lokalplanlægningen indarbejdes hensyn til natur og miljø, landskab og rekreative interesser.

Den kvalitative udvikling af byerne sker gennem den byfornyelse, områdefornyelse, byomdannelse og byfortætning, der finder sted i disse år. Havnearealerne på Nordhavnen overgår i disse år fra havneerhverv til en ny bydel med blandede byfunktioner. Bymidten i Horsens planlægges og udvikles til en egentlig urban bymidte.

De offentlige rum i byerne og bydelene skal sikres et kvalitetsløft gennem en kvalitativ og helhedsorienteret planlægning.

Samtidig er der dog brug for nye arealer til byvækst, til nye boliger, detailhandel, offentlige funktioner, rekreative områder og erhverv i byens periferi. Der er derfor udpeget arealer til byvækst ved en del af kommunens Lokalcenterbyer og Horsens. Her er det også vigtigt at arbejde med kvalitet, der skaber nye attraktive bydele, og med at skabe gode sammenhænge mellem den eksisterende og den nye by.

Byudviklingsmodellen

På baggrund af byrådets vedtagne politikker, strategier og planprincipper, er der udviklet en byudviklingsmodel, som skal kvalificere og prioritere de arealer, der udlægges til byudvikling i kommuneplanen.

Byudviklingsmodellen sikrer, at alle nye arealudlæg er i overensstemmelse med lovgivning, nationale interesser, rummelighed og demografi, samt Byrådets visioner, politikker og strategier.

Modellen skal således skabe et øget fokus på kvalitet, helhed og robusthed og samtidig at skabe tryghed for projektudviklere, investorer og borgerne i kommunen.

Byudviklingsmodellen bliver en ny retningslinje for planlægningen af byudvikling i Horsens Kommune. Se retningslinjer for Byudvikling punkt 1.1.3.

Byzonebyer i Horsens Kommune pr. 1. januar 2025

- *Horsens*
- *Brædstrup*
- *Egebjerg*
- *Hovedgård*
- *Gedved*

- *Lund*
- *Østbirk*
- *Hatting*
- *Søvind*
- *Nim*
- *Sejet (landsby i byzone)*
- *Hansted (landsby i byzone)*

Sdr. Vissing ligger i landzone og skal overføres til byzone, hvis der skal ske yderligere byudvikling i byen.

Definitioner på byudvikling

Byvækst: Kommuneplanen udlægger arealer til forskellige former for byudvikling som f.eks. nye boligområder, erhvervsområder og områder til offentlige formål, detailhandel osv. Det er i Hovedbyen og Lokalcenterbyerne den egentlige byudvikling skal foregå, da det er her servicefaciliteterne ligger. Når der udlægges nye arealer, der kan overføres til byzone kaldes det for byvækst – og byen vokser i areal.

Byomdannelse: Udover arealer til ny byvækst er der i nogle af kommunens byer også behov for at finde nye anvendelser til eksisterende byområder. Det kan f.eks. være erhvervsområder, hvor virksomhederne er lukket, flyttet eller lignende, eller områder hvor dette kan forventes at ske. Dette kaldes for byomdannelse.

Byfortætning: Derudover er der mulighed for i den eksisterende by at bygge nyt ved at fortætte, så der f.eks. bygges højere og tættere. På den måde bliver der plads til flere funktioner i den eksisterende by. Dette kan også være med til at skabe mere byliv. Dette kaldes byfortætning.

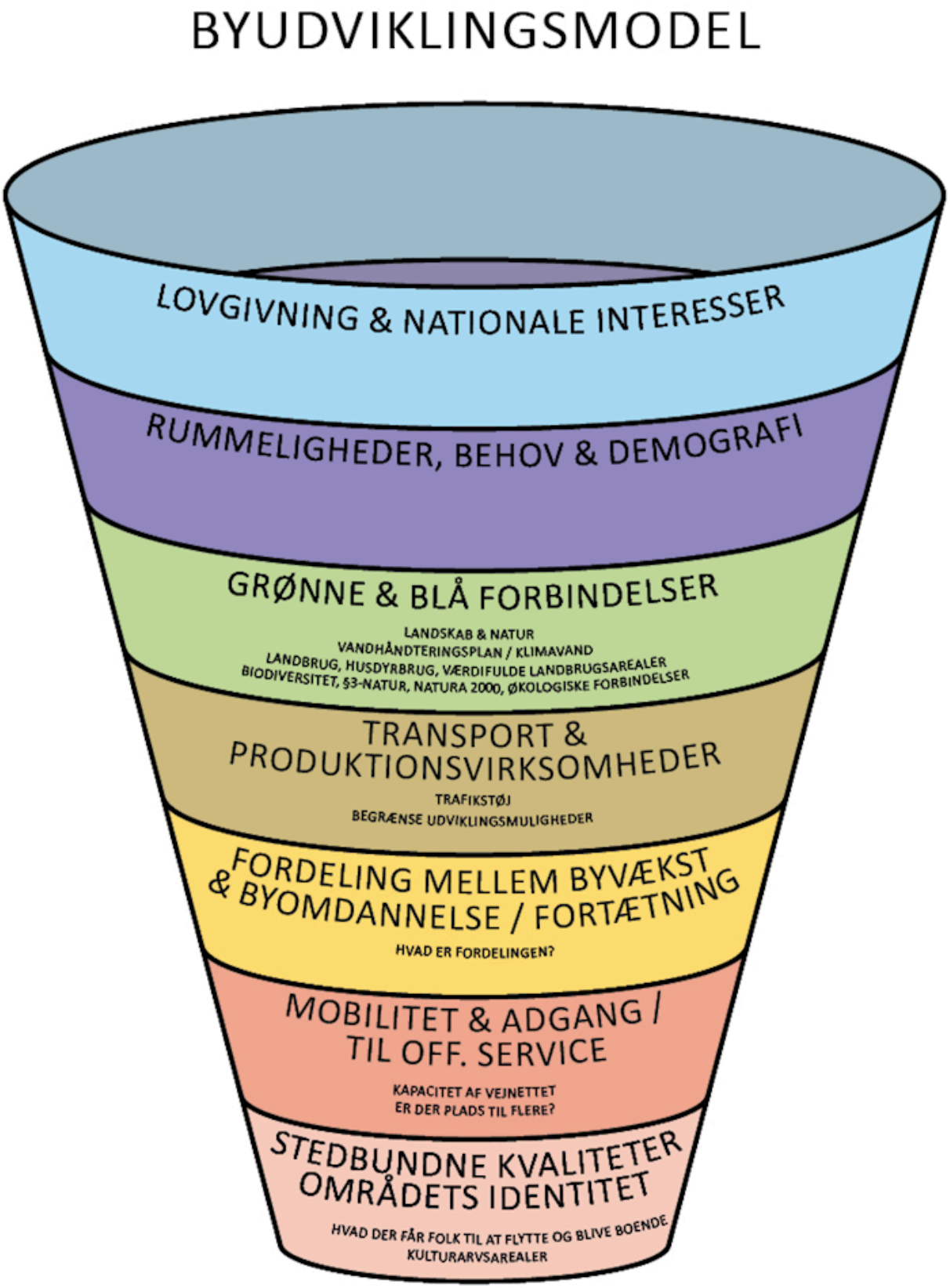

Byudviklingsmodellen

Lovgivning og nationale interesser

I følge planloven skal byvæksten ske indefra og ud og støtte op om bymønstret, da det er her, der planlægges for de forskellige servicetilbud, der typisk vil efterspørges ved en egentlig byudvikling. Afgrænsningen af byvækstarealer er endvidere foretaget ud fra overvejelser om, hvordan byvæksten skal fordele sig mellem de enkelte byer i kommunen, vurderet ud fra det behov, der er i den enkelte by.

Herudover skal byvæksten være forenelig med de nationale interesser, som beskriver de hensyn, som skal varetages i den kommunale planlægning.

Se erhvervsstyrelsens "oversigt over nationale interesser i kommuneplanlægningen".

Rummelighed, behov og demografi

Planlægning for byvækst skal tage højde for, at den danske arealressource er grundlag for en lang række interesser og samtidig er en begrænset ressource. Kommunerne har ansvaret for, at der ikke udlægges mere areal end nødvendigt.

Kommunerne skal i forbindelse med byvækst:

1. *opgøre kommunens forventede arealbehov.*
2. *opgøre kommunens restrummelighed.*
3. *vurdere, om kommunen – ud fra sammenhængen mellem behov og rummelighed - har behov for at udlægge nye arealer.*

Se erhvervsstyrelsens vejledning, om hvordan kommunen skal redegøre for behov for byvækst her.

Herudover kan du se en detaljeret opgørelse under retningslinjer for byvækst.

Grønne og blå forbindelser

Det er vigtigt, at der tænkes nærrekreative grønne arealer ind i byvækstområderne, hvad enten det handler, om at bevare et eksisterende naturområde inden for byvækstområdet eller reservere plads til nye grønne arealer. Adgangen til lys og luft, uden for døren, er med til at øge livskvaliteten for borgerne, og det gør boligområderne mere attraktive, når der både er noget grønt at kigge på og rekreere sig i. Udover den rekreative værdi er de grønne områder også med til at give plads til mere biodiversitet.

Etableringen af grønne arealer skal også give plads til håndtering af det klimavand, der bliver en større og større udfordring. Derfor er det nødvendigt, at klimatilpasning- og forebyggelse tænkes ind i alle nye udlæg. Når klimatilpasning integreres i de grønne arealer, skabes der potentiale for merværdi for både mennesker og dyre- og planteliv – og dermed for samfundet. Derfor skal klimavand ikke kun ses som en udfordring, men især som en stor, rekreativ ressource.

Overgangen mellem by og land er en vigtig del af byernes afgrænsninger, fordi den er med til at sikre attraktive og velfungerende boligområder med let adgang til kommunens landskaber og naturområder. Samtidig har overgangen mellem by og land stor betydning for påvirkningen af især vores bevaringsværdige landskaber. Derfor skal der tages udgangspunkt i stedets særlige karakter, når der detailplanlægges for overgangen mellem by og land. Horsens Kommunes landskabsanalyse indeholder anbefalinger for, hvordan byvækst og byrande skal udformes i de i alt 17 landskabskarakterområder, som kommunen er inddelt i. Anbefalingerne skal danne grundlag for detailplanlægningen, både i kommuneplanens rammer og i lokalplanlægningen.

Transport og produktionsvirksomhed

Planlægningen for erhvervsområder skal understøtte Horsens Kommune som en attraktiv og dynamisk erhvervskommune. Erhvervsområderne er i udgangspunktet forskellige, og det sikrer, at der er arealer til mange forskellige virksomhedstyper med forskellige lokaliseringsbehov. Men der skal planlægges, så miljøkonflikter undgås, til fordel for både virksomhederne og den omgivende by. Det skal være tydeligt, hvad de enkelte erhvervsområder kan bruges til – og hvor meget, der kan bygges. Det kan både give virksomhederne sikkerhed for, hvilke naboer de kan forvente at få, og hvor meget der er mulighed for at udvide på sigt.

I de nye erhvervsområder skal der i forbindelse med detailplanlægningen være fokus på, at erhvervsbyggeriet bidrager til at skabe gode byrum, med byggeri og grønne udearealer, der bidrager positivt til omgivelserne. Der skal også være fokus på, hvordan klimatilpasning kan indgå i erhvervsområdernes grønne udearealer, så en del af udfordringerne med klimavand kan håndteres lokalt.

Fordeling mellem byvækst og byomdannelse/fortætning

Planlægningen for fremtidens byudvikling sætter i tematillægget sit aftryk i bymønsteret og i en klar definition af, hvilke roller de forskellige byer skal spille i fremtiden.

Det åbne land

og landskaberne omkring vores byer er en begrænset ressource og samtidig et vigtigt aktiv for kommunen. Det er vigtigt at passe på disse arealressourcer af hensyn til både natur, landskab og landbrugserhvervet. Det er også vigtigt for Horsens Kommune som attraktivt bosætningssted, at der er grønne og rekreative områder at udfolde sig i. Ved at fortætte inden for de eksisterende byer, kan der spares på arealressourcen i Horsens Kommune.

Der skal planlægges for tættere byer, der skaber plads til flere mennesker og byfunktioner. Denne fortætning skal ikke kun ske i den centrale del af Horsens by, men også i de forskellige bykvarterer, forstæder og lokalcenterbyer Det skal dog ske i et omfang og i en skala, der passer til de enkelte lokaliteter – og med respekt for den lokale identitet. Fortætningen stiller store krav til, at der også planlægges for lys og luft – i form af pladser, parker, boldbaner og lignende, der åbner mulighed for at bruge byens rum til rekreation og

byliv. Samtidig skal der planlægges for god og nem adgang til natur og landskaber fra byerne.

Byomdannelse eller fortætning kan være med til at realiserer Byrådets mål i Klimaplan 2022-2026, om en Bæredygtig Bydel, som skal fungere som inspiration til andre bydele gennem fx varmeforsyning, fælles mobilitetsløsninger i samarbejde med borgere, motivering/nudging til brug af eksisterende offentlig transport og øget cyklisme.

Mobilitet og adgang til offentlig service

Mobilitet og tilgængelighed spiller en vigtig rolle, hvis hverdagen skal hænge sammen. Derfor skal det sikres, at der er god adgang til byens faciliteter, i form af f.eks. sportsanlæg, daginstitutioner, skoler, større grønne områder, det åbne land og lignende.

Da Horsens Kommunes indbyggertal fortsat vokser, er det vigtigt at have fokus på, at faciliteterne følger med. Nogle byvækstområder kan være så store, at der i sig selv er behov for at reservere arealer inden for byvækstområdet til en ny boldbane, en hal, en skole, en daginstitution, en lommepark eller lignende.

Byvækst påvirker både trafikafvikling og trafiksikkerhed i de bykvarter og lokalområder, de placeres i, fordi antallet af trafikanter øges. Centrale kryds, tilslutningsanlæg og skoleveje påvirkes ofte meget, når nye områder udbygges med boliger eller erhverv. Derfor er det nødvendigt at se på påvirkningen af det samlede trafiknet i et større område, end bare lige der, hvor det nye byvækstområde placeres. Ligeledes er det afgørende, at der foretages de nødvendige investeringer i udbygning af veje og stier i forbindelse med udlæg af nye byvækstområder, så trafikken i hele området kan afvikles uden problemer, og de bløde trafikanter kan færdes sikkert i trafikken.

Samtidig kan investeringer i infrasturtur være klimaforbyggende. I følge Byrådets Klimaplan 2022-2026, skal cykelsti- og cykelbanenettet udbygges i hele kommunen, særligt med henblik på at koble nærliggende byer til Horsens og at forbinde mellembyer med hinanden. Herunder ligger både udbygning til mountainbikespor og at udbygge cykelstierne til nabokommuner gennem supercykelstinetværket i Region Midt.

Stedbundne kvaliteter og områdets identitet

Når der detailplanlægges for de udlagte byvækstområder, er det vigtigt, at der fokuseres på, hvordan de nye bydele forholder sig til den eksisterende by, de bygges sammen med. Der skal tages udgangspunkt i stedets identitet. Det skal sikres, at der skabes en naturlig sammenhæng, f.eks. ved at skabe sti- og vejforbindelser og rumdannelser mellem den nye og den eksisterende by. Det er også vigtigt, at den nye by tilpasses skalamæssigt til den eksisterende by, og at der skabes en arkitektonisk sammenhæng mellem den nye og den eksisterende by.

Grundvandsbeskyttelse i byudviklingsområder

Det er væsentligt, at byudviklingen tager hensyn til drikkevandsinteresserne. Byvæksten skal derfor tilgodese de overordnede hensyn til beskyttelsen af grundvandet under byen. Så vidt muligt skal der ske en adskillelse af områder, der tjener til indvindingsformål og områderne til byudvikling. Flere byer i kommunen er omfattet af udpegningen til områder med særlige drikkevandsinteresser.

For at sikre disse interesser, er der udarbejdet en grundvandsredegørelse for hele Horsens Kommune. Grundvandsredegørelsen sikrer, at vurderingerne og arealudlæggene fortages på et oplyst og dokumenteret grundlag. Derudover er der udarbejdet en supplerende grundvandsredegørelse for de nye udviklingsområder, hvor der er grundvandsinteresser. Redegørelsen vurderer, om der vil være en neutral påvirkning af grundvandet, eller om der er behov for tekniske tiltag i forbindelse med lokalplanlægning.

Læs mere om grundvandsredegørelserne i retningslinjer for Grundvand.

Klimatilpasning

Klimatilpasning kommer til at fylde meget i fremtidens planlægning. Derfor skal der udarbejdes en overordnet struktur for håndtering af hverdagsregn og ekstrem regn, inden der planlægges for større sammenhængende områder til byudvikling, hvad enten det drejer sig om byvækst eller byomdannelse.

I forbindelse med lokalplanlægning af både eksisterende og nye byområder skal bygherre redegøre for grundvandsforhold samt håndtering af hverdagsregn og ekstrem regn ved udarbejdelse af en vandhåndteringsplan. Regnvand skal håndteres uden at gøre skade på bygninger og infrastrukturanlæg i lokalplanen og i op- og nedstrøms liggende områder.

Ved byvækst, byomdannelse og ændret anvendelse eller disponering af et område skal befæstelsesgraden, der er angivet i spildevandsplanen overholdes. Hvis det er nødvendigt at overskride befæstelsesgraden, skal det overskydende regnvand håndteres på grunden ved nedsivning eller fordampning, eller alternativt forsinkes og eventuelt renses inden det ledes til recipient.

Billedet viser byvækst i Hovedgård.

Byudvikling i tal

By	Indbyggertal
Horsens	64.418
Brædstrup	3.967
Lund	3.274
Egebjerg	3.226.
Østbirk	2.644
Gedved	2.459
Hovedgård	2.355
Hatting	2.074
Søvind	1.075
Nim	777
Sønder Vissing	431
Horsens Kommune i alt	97.921

Tabellen viser indbyggertal i Horsens, Brædstrup, lokalcenterbyerne og Kommune samlet pr. 1. januar 2025. Kilde: Danmarks Statistik, BY1 og BY2

År	Forventet indbyggertal
2026	98.685
2027	99.429
2028	100.147
2029	100.898
2030	101.733
2031	102.608
2032	103.490
2033	104.410
2034	105.238
2035	106.126
2036	106.871
2037	107.551
2038	108.193
2039	108.553

Tabellen viser den forventede befolkningsudvikling fra 2020 til 2033. Kilde: Befolkningsprognose 2020, Horsens Kommune og COWI

Opførelsesår	Antal opførte boliger
2013	388
2014	276
2015	375
2016	306
2017	409
2018	623
2019	713
2020	1.190
2021	1.398
2022	942
2023	684
2024	545
I alt	**7.851**

Tabellen viser antal opførte boliger i Horsens kommune i årene 2013 til 2024. Kilde: COWI for Horsens Kommune, opgørelse af nye boliger.

1.2. BYVÆKST

Mål

- Der skal sikres attraktive byvækstarealer til nye og varierende byområder, så der sikres mulighed for at bygge forskellige bolig- og erhvervstyper.
- Den langsigtede byvækst skal ske i overensstemmelse med bymønster og hovedstrukturbillede. Det vil sige både i Horsens, Brædstrup og lokalcenterbyerne.
- Det skal prioriteres at gennemføre en helhedsorienteret og bæredygtig planlægning med fokus på samspillet med det omkringliggende landskab, sammenhængen til den eksisterende by, identitet, arkitektur, skala, grønne og blå områder, klimatilpasning samt en god mobilitet og tilgængelighed for de store nye byvækstarealer.
- Byvækstarealerne skal rumme et passende antal boliger, der matcher lokalområdets størrelse, så vi sikrer borgernes mulighed for adgang til rekreative grønne områder, bevægelsesmuligheder og rammerne for det gode hverdagsliv i områderne.
- Der skal være alsidige og varierede fritidsmuligheder som idrætsanlæg, parker og grønne områder af høj kvalitet, tæt på boligområderne og ved skoler og institutioner.
- I byvækstområderne skal der sikres let adgang til det omkringliggende landskab gennem grønne kiler og stiforbindelser. De grønne kiler kan evt. også anvendes til korridorer og parkering af klimavand.
- Der skal sikres gode rammer for en attraktiv og dynamisk erhvervskommune - for både eksisterende og nye virksomheder.

Billede fra Bygholm Bakker.

Retningslinjer

1.2.1. Nye byvækstarealer skal støtte op om kommunens hovedstrukturbillede og bymønster – læs mere i Hovedstrukturen.

1.2.2. Nye arealer til byformål skal udlægges i tilknytning til eksisterende byzone og tages i brug indefra og ud.

1.2.3. Arealer, der i planperioden kan overføres til byzone og sommerhusformål, fremgår af kortet herunder. Derudover fremgår perspektivarealer for den langsigtede byudvikling.

1.2.4. Ved detailplanlægning for de udpegede byvækstarealer skal sammenhængen til den eksisterende by sikres gennem sti- og vejforbindelser, visuelle forbindelser samt arkitektonisk og skalamæssig tilpasning.

1.2.5. Ved detailplanlægning for de udpegede byvækstarealer skal det sikres, at der indtænkes grønne arealer til rekreativ brug og til klimatilpasning.

1.2.6. Ved udlæg af nye byvækstområder skal det sikres, at der er adgang til faciliteter, som f.eks. sportsanlæg, skoler, daginstitutioner, grønne områder og lignende.

1.2.7. Grænsen mellem by og land skal planlægges nøje, så mødet mellem by og land tager hensyn til det omkringliggende landskab.

1.2.8. Afgrænsningen af byvækstarealer skal i videst muligt omfang tage hensyn til kommuneplanens øvrige retningslinjer, herunder i særlig grad til grundvandsinteresser, landskabelige og naturmæssige interesser, kulturhistoriske værdier, produktionserhverv, klimatilpasning og samtidig en hensigtsmæssig udnyttelse af trafik- og forsyningsanlæg og øvrige offentlige serviceinvesteringer.

1.2.9. I forbindelse med byvækst til boliger skal der være fokus på at skabe god tilgængelighed til det åbne land og de store oplevelsesværdier, der ligger i landskaber og naturområder.

1.2.10. Mindre naturområder indenfor byvækstarealer skal bevares, som vigtige levesteder for dyr og planter, men også som en stedbunden kvalitet i byvækstområdet.

1.2.11. Nye større byvækstarealer til erhverv skal ske på baggrund af samlede overvejelser om den fremtidige erhvervsstruktur og en funktionsdeling mellem erhvervsområderne.

1.2.12. Erhvervsområder, der ligger i tilknytning til motorvejen, skal forbeholdes virksomheder, der har et særligt transportbehov, og derfor har behov for nem adgang til det overordnede vejnet.

1.2.13. Når der udlægges nye byvækstområder, skal der fokuseres på at optimere trafikafvikling- og sikkerhed.

Redegørelse

Byvækst fylder og forandrer landskabet for altid. Der bliver flere og flere borgere, der skal findes plads til. Arealressourcen er den samme, men der skal være plads til både boliger, erhverv, rekreative områder, klimatilpasning, natur og landskab. Derfor skal der tænkes mere smart og bæredygtigt, hvis ikke byvæksten skal opsluge for meget af det åbne land.

Byudviklingen sker efterhånden i større omfang gennem byomdannelse og byfortætning. I Horsens Kommune er efterspørgslen på nye boliger dog så stor, at der er behov for at udlægge nye arealer til byvækst, som senest er sket i Kommuneplan 2021-2033. I Horsens Kommune har man besluttet, at nye byvækstarealer udlægges i overensstemmelse med byrådets Byudviklingsmodel. Læs mere om modellen her.

Byvæksten skal støtte op om bymønstret, da det er her, der planlægges for de forskellige servicetilbud, der typisk vil efterspørges ved en egentlig byudvikling. Dermed tages der højde for, at væksten i fremtiden ikke kun sker i og omkring Horsens by, hvorfor der også er fokus på at udvikle lokalcenterbyerne, hvor der allerede er investeret i offentlige servicefunktioner og infrastruktur.

Byvæksten skal ske indefra og ud. Byernes vækst vil derfor, i videst muligt omfang, ske i tilknytning til eksisterende byområder. For at begrænse inddragelsen af areal i det åbne land, må der jf. Planloven ikke inddrages et større areal til byudvikling i kommuneplanlægningen, end der er behov for i den 12-årige kommuneplanperiode. Dette sker gennem en opgørelse af kommunens eksisterende rummelighed, der sidstilles med en vurdering af behovet for boliger og erhvervsareal i den næste planperiode. Dette ses gennemgået herunder.

Billede fra Provstlund i Lund

Boligrummelighed

Forventede behov for boliger:

Det forventede behov for boliger (bruttobehovet) er opgjort til at være 7.851 nye boliger i planperioden. I panelet til højre, er udregningen vist. Den tager udgangspunkt i antallet af boliger opført i kommune i de sidste 12 år.

Opgørelse af eksisterende boligrammer:

Opgørelsen af den eksisterende restrummelighed i de gældende kommuneplanrammer er opgjort til at være 8.043 boliger. Ud over disse er der også en boligrummelighed i centerområder og rammer for blandet bolig/erhverv.

	Boligenheder
Boligrammer	8.043
Centerområder	955
Blandet bolig/erhverv	261
I alt	**9.259**

Den samlede opgørelse af restrummelighed er derfor opgjort til at være 9.259 boligenheder i de eksisterende boligrammer.

Opgørelsen af behov for nye udlæg til boliger i Kommuneplan 2025-2037:

Estimeret behov for boliger	7.851
Eksisterende boligrummelighed i kommuneplanens rammer	9.259
Status på restrummelighed	**+1.408**

Med denne beregning vurderes der at være nok rummelighed i de eksisterende rammer i Kommuneplanen 2025-2037 til at rumme den forventede befolkningstilvækst og behovet for boliger i de næste 12 år.

Potentielle byomdannelsesområder i erhvervsrammer:

Foruden den ovenfor anførte restrummeligheder, er der også mulighed for, at man fremadrettet kan omdanne erhvervsrammer til boligrammer. Enten i forbindelse med en kommuneplansrevision, eller med et kommuneplantillæg. I Horsens Kommune er der udpeget en række områder til potentiel byomdannelse, som primært ligger i erhvervsrammer. I en gennemgang af disse, er der beregnet en boligrummelighed ud fra standardiserede fordelingsnøgler og faktiske udviklingsplaner. Disse erhvervsrammer rummer en potentiel boligrummelighed på ca. 3.000 boliger. Realiseringen af dem forudsætter dog at erhvervsrammerne placeres andre steder i kommunen. Se en liste over områderne og antallet af potentielle boliger i panelet til højre.

Perspektivområder

Hvis man igen går et skridt længere ud i fremtidsplanlægningen, er der i kommuneplanen udpeget perspektivområder, som ikke indgår i kommuneplanlægningen, men på sigt overvejes indarbejdet. Der skal derfor foretages en konkret vurdering og en konkret kommuneplanlægning, før arealerne evt. kan komme i spil som nye byudviklingsområder. Der er i Kommuneplan 2025-2037 udpeget 5 perspektivområder med boligformål, som tilsammen har en potentil boligrummelighed på ca. 2.500 boliger. Disse boliger indgår ikke i rummelighedsberegningen, men fremhæves da udpegningen som perspektivområde indikerer, at det er områder som vil undersøges, når den eksisterende restrummelighed ikke længere er tilstrækkelig til at dække der forventede boligbehov i en planperiode. Se perspektivområder længere nede på siden.

Forventet behov for boliger i planperioden

Forventet behov for boliger i planperioden

Bruttobehovet for boliger i nærværende planperiode 2025-2037 (12 år) estimeres ud fra hvor mange boliger, som er opført i Horsens Kommune de sidste 12 år.

Bruttobehovet for nye boliger i planperioden, er beregnet på baggrund af et gennemsnit af boligbyggeriet i perioden fra 2013 til og med 2024. Perioden omfatter både år med relativt få og mange færdigmeldte boliger. Den giver derfor et realistisk og afbalanceret gennemsnitsbehov for boliger, der kan dække over en befolkningstilvækst der skiftevis er i fremdrift og stabiliserer sig.

I perioden 2013 til 2024 er der i alt opført 7.851 boliger i Horsens Kommune, hvilket svarer til et gennemsnit på ca. 654 boliger om året. Med udgangspunkt i en forventet fortsat stor befolkningstilvækst og en byggeaktivtet som kan svinge i den næste planperiode, vurderes det, at bruttobehovet for boliger de næste 12 år følger gennemsnittet på 654 boliger pr. år i planperioden. Det vil sige et samlet bruttobehov på ca. 7.850 boliger i planperioden.

Opførelsesår	Antal opførte boliger
2013	388
2014	276
2015	375
2016	306
2017	409
2018	624
2019	714
2020	1190
2021	1398
2022	942

2023	684
2024	545
I alt	**7.851**

Tabellen viser antal opførte boliger i Horsens Kommune i årene 2013 til 2024. Kilde: COWI for Horsens Kommune.

Opgørelse af eksisterende rummelighed til boliger

Opgørelse af eksisterende rummelighed til boliger

I rummeligheden er medregnet kommuneplanlagte boligarealer, lokalplanlagte boligarealer samt byggemodnede boligarealer, der endnu ikke er udnyttet.

Jf. *Bekendtgørelsen om planlægning af byvækst*, medtages uudnyttede arealer i landzonelandsbyer i udgangspunktet ikke i rummelighedsopgørelsen. Sdr. Vissing indgår dog i opgørelsen, fordi byen er udpeget som lokalcenterby i Hosens Kommunes bymønster.

Boligrummelighed i eksisterende rammer			
By/Bydel	**Bolig-rammer**	**Center-områder**	**Blandet bolig/erhverv**
Horsens Midtby	1267	940	212
Horsens Nord	4389	-	29
Horsens Øst	15	-	-
Stensballe	68	-	-
Horsens Nordvest	418	-	-
Horsens Sydvest	5	2	-
Horsens Syd	116	-	-
Horsens Sydøst	20	-	-
Brædstrup	223	5	6
Hatting	100	-	-
Lund	161	6	-
Egebjerg	103	-	6
Gedved	363	-	-
Hovedgård	28	-	-
Søvind	93	-	-
Østbirk	112	-	-
Nim	379	2	3
Sdr. Vissing	99	-	-
Sejet		-	5

I alt	**8043**	**955**	**261**

Tabellen viser hvor mange boligenheder som kan udnyttes i de eksisterende boligrammer i kommuneplanen. Kilde: Horsens Kommune

Boligrummelighed i potentielle byomdannelsesområder

Potentiel byomdannelse i erhvervsramme	**Boligenheder v. omdannelse**	**Boliger pr. ha. ved omdannelse**
Inderhavnen	900	47,6
Høegh Guldbergs Gade I og II	430	75
Bjerrevej v. Dagnæs bæk	225	75
Sejerøgade	170	75
Vejlevej (øst)	862	75
Ane Stauningsvej/Langmarksvej	154	20
Robert Holms vej	172	75
Brædstrup, Østergade	16	20
Brædstrup, Indre Ringvej	45	20
Østbirk Storegade	30	20
I alt	**3.004 boliger**	**502,6 ha**

Læs mere om de udpegede potentielle byomdannelsesområder her

Erhvervsrummelighed

Forventet behov for erhvervsareal

Behovet for udlæg af nyt erhvervsareal er opgjort til 179,2 ha. for den kommende planperiode.

Behovet er beregnet på baggrund af en opgørelse af erhvervsbyggeri opført i de sidste 12 år. Hertil er der inkluderet, at bebyggelsesprocenten for langt de fleste rammeområder til erhverv i Horsens Kommune, er fastsat til 50 %. Denne bebyggelsesprocent er derfor anvendt til beregning af det fremtidige arealbehov. Se beregningen i panelet til højre

Opgørelse af eksisterende rummelighed til erhverv

I opgørelsen af den eksisterende erhvervsrummelighed, er der medregnet kommuneplanlagte erhvervsarealer og lokalplanlagte erhvervsarealer, der endnu ikke er udnyttet. Erhvervsrummeligheden i den gældende Kommuneplan 2025-2037 er opgjort til 327,6 ha. I Panelet til højre kan der ses en tabel som viser hvor meget restrummelighed, der er i de forskellige områder i kommunen.

Behov for udlæg af nye erhvervsområder

De ubebyggede erhvervsarealer i kommunen er opgjort til 327,6 ha. Med et forventet behov på 179,2 ha erhvervsareal i planperioden, dækker den allerede udlagte rummelighed behovet for planperioden med et overskud på 148,4 ha. ubrugt erhvervsareal i de gældende erhvervsrammer.

Forventet behov for erhvervsareal

Bruttobehovet for nye erhvervsarealer i planperioden (12 år) er beregnet på baggrund af det samlede erhvervsareal som blev opført i perioden fra 2013 til 2024, der samlet giver et realistisk billede af erhvervsbyggeriet i Horsens Kommune for de kommende 12 år.

Fra 2013 til 2024 blev der i rammeområder, der er udlagt til erhvervsformål i kommuneplanen, opført 896.781 m^2 erhvervsbyggeri, svarende til ca. 89,6 ha.

Bebyggelsesprocenten i langt de fleste rammeområder til erhverv i Horsens Kommune er fastsat til 50 %. Denne bebyggelsesprocent er derfor anvendt til beregning af det fremtidige arealbehov.

Det vurderes således, at der i planperioden vil være et bruttobehov for erhvervsareal på179,2 ha.

Opførselsår	Samlet erhvervsareal i m^2
2013	5.622
2014	18.861
2015	26.874
2016	12.653
2017	12.655

2018	23.404
2019	67.962
2020	30.398
2021	50.143
2022	118.018
2023	220.584
2024	309.607
I alt	**896.781**

Det samlede erhvervsareal i m^2 henviser til det areal, der bliver brugt til erhverv i hele bygningen. Der er dermed en opgørelse som ikke tager højde for om arealerne er placeret i en eller flere etager. Derfor er en opgørelse af et bruttobehov for erhvervsareal på 179,2 ha, med en antagelse af, at alle erhvervsarealer placeres i ét plan.

Opgørelse af eksisterende rummelighed til erhverv

Rummeligheden i den gældende Kommuneplan 2025-2037 er opgjort til 327,6 ha, med en byggemulighed på ca. 164 ha, med en fastsat bebyggelsesprocent på 50%.

Restrummelighed i Erhvervsrammer	
By/Bydel	**Areal (ha)**
Horsens Midtby	-
Horsens Nord	
Horsens Øst	0,1
Stensballe	-
Horsens Nordvest	3,1
Horsens Sydøst	-
Horsens Syd	25,1
Horsens Sydvest	29,7
Brædstrup	21
Hatting	11,9
Lund	84,3
Egebjerg	-
Gedved	117,4
Hovedgård	7,6
Søvind	1,1

Østbirk	26,3
Nim	-
Sdr. Vissing	-
Sejet	-
I alt	**327,6**

Tabellen viser opmåling af ubebyggede erhvervsarealer i kommuneplan 2025-37. Kilde: Horsens Kommune.

Nye byvækstarealer i Kommuneplan 2025-2037

I sidste planperiode blev der udarbejdet et tematillæg for byudvikling til Kommuneplan 2021-2033 (vedtaget 31.10.2023). I denne blev der udlagt en række nye byvækstarealer, omfordelt erhvervsarealer og udtaget arealer til bolig og erhvervsformål. Disse ændringer er indarbejdet i Kommuneplan 2025-2037. Der udlægges ikke yderligere nye arealer til byvækst (jf. ovenstående rummelighedsberegningen).

Se de udlagte byudviklingsområder her

Perspektivområder

Kommuneplan 2025-2037 indeholder en række perspektivområder. Perspektivområder er arealer, der ikke indgår i kommuneplanlægningen, men på sigt overvejes indarbejdet.

Der skal derfor foretages en konkret vurdering og en konkret kommuneplanlægning, før arealerne evt. kan komme i spil som nye byudviklingsområder.

Der er med perspektivområderne således ikke taget endelig stilling til, om der på et senere tidspunkt, vil eller kan blive gennemført en planlægning for arealerne.

Perspektivområder er ajourført fra sidste kommuneplansrevision, da der i sidste planperiode er sket planlægning for flere områder.

Hovedgård Øst, Hovedgård

Arealet er placeret øst for Gl. Århusvej i tilknytning til Hovedgård. I forbindelse med planstrategi 2023 er der fremsendt et ønske om byudvikling til blandet bolig og erhverv, herunder tekniske anlæg i form af VE-anlæg. I det indsendte forslag fra 2023 indgik, at der i fremtiden vedtages et togstop i Hovedgård.

Arealet har en størrelse på 81 ha og er estimeret til at kunne rumme 826 boliger. Til sammenligning er der 1016 boligenheder i Hovedgård på nuværende tidspunkt.

Udlægget vil være en væsentlig udvidelse af Hovedgård. Størstedelen af Hovedgård ligger vest for Gl. Århusvej. Den hidtidige udvikling i byen, har udelukkende været koncentreret vest for landevejen.

Den oprindelige landsby var centreret omkring det gamle banelegeme, hvorfor den lille enklave af bebyggelse placeret øst for Gl. Århusvej er en del af Hovedgård oprindelige landsbystruktur.

Etableres der igen et togstop i byen, vil det være naturligt at ændre bymønsteret, så byen igen centreres omkring banelegemet. Samtidig vil der potentielt kunne redegøres for, en fremtidig større efterspørgsel på boliger i Hovedgård.

Der er væsentlige interessekonflikter i området, herunder økologiske forbindelser, støjbelastning, risiko for oversvømmelser, mv.

Der er ligeledes usikkerhed omkring en fremtidig justering af jernbanenettet, hvorfor der er udpeget en transportkorridor igennem arealet. Herudover er Miljøstyrelsen i gang med at revidere deres grundvandskortlægning, herunder udpegning af indvindingsoplande og vurdering af grundvandsmagasinernes sårbarhed.

Et fremtidig togstop dog kan potentielt understøttes ved, at der sker en større udvikling og dermed tilflytning til Hovedgård. Samtidig er der ikke plads til, at alt fremtidig vækst kan ske i Horsens by.

Det vurderes samlet set, at der er behov for udarbejdelse af en udviklingsplan for Hovedgård og perspektivarealet som en samlet enhed, så potentialerne og udfordringer belyses, før der potentiel kan udlægges areal øst for Gl. Århusvej.

Perspektivområde: Hovedgård Øst, Hovedgård

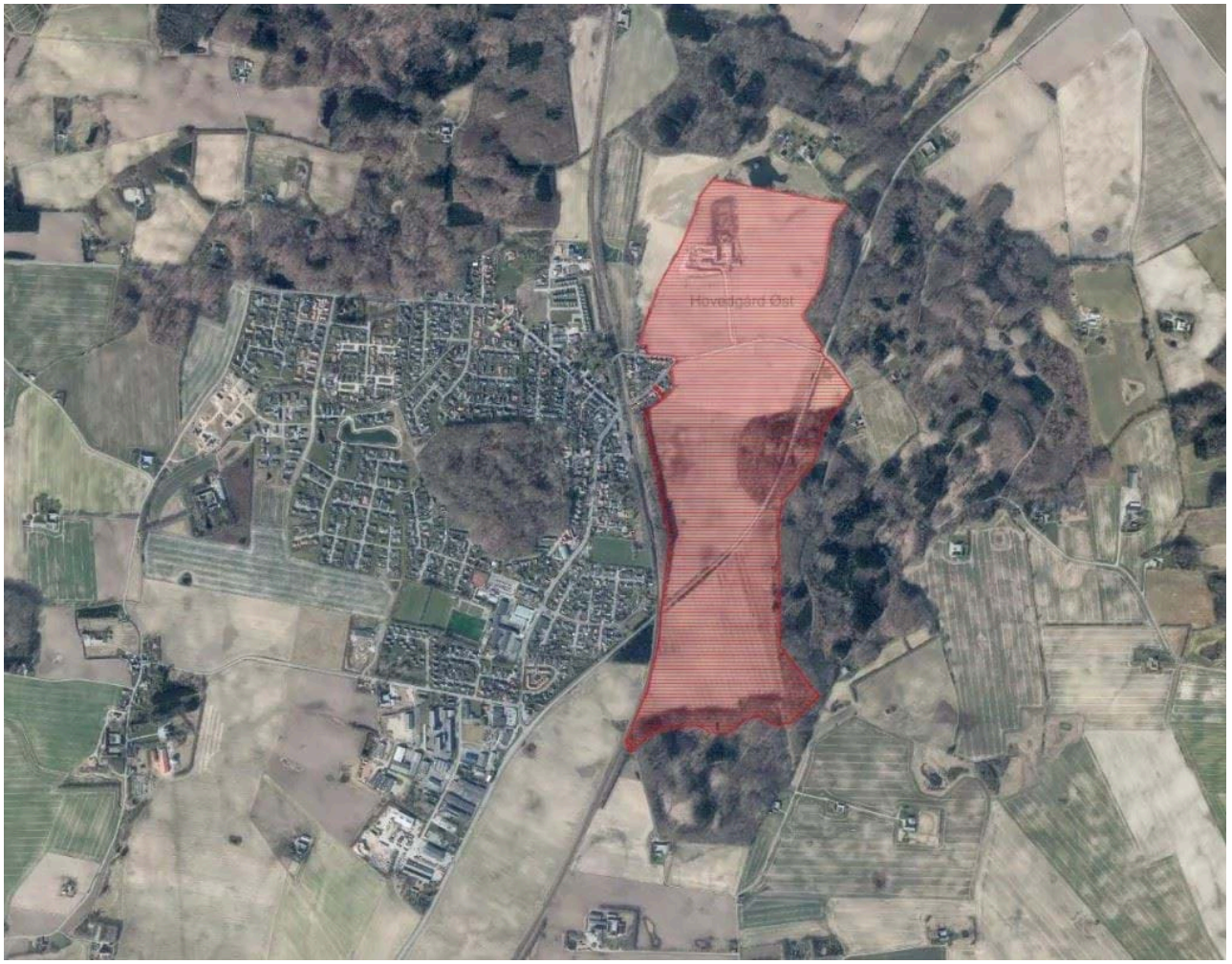

Lund-Vinten, Vintenvej

Arealet ligger i den vestlige del af Lund-Vinten. Arealet er ca. 67 ha stort, og det estimeres, at der kan bygges ca. 683 åben-lav og tæt-lav boliger på det.

Arealet er delvist udpeget som bevaringsværdigt landskab. De udpegede bevaringsværdige landskaber skal som udgangspunkt friholdes for byggeri, vejanlæg og tekniske anlæg. Hvis der skal ske byudvikling i kanten af byerne, må oplevelsen af de bevaringsværdige landskaber ikke forringes.

Bevaringsværdige landskaber kan som udgangspunkt ikke reduceres, hvorfor der bør udarbejdes en helhedsplan for området, som kan afdække mulighederne og begrænsningerne ved potentielt at udlægge arealet til byvækst.

I den forbindelse skal der, udover det bevaringsværdige landskab, være særligt fokus på, at arealet er udlagt til særligt værdifuldt landbrugsområde, trafikafvikling i området, lugtgener fra husdyrbrug i området, støj fra Silkeborgvej, grundvandsforhold, samt hensyn til eksisterende boliger mm.

Perspektivområde: Lund-Vinten, Lund

Sorthøjvej, Egebjerg

Området ligger tæt på motorvej E45 og Skanderborgvej, og er derfor påvirket af trafikstøj. Før området evt. kan indarbejdes som byvækstareal i kommuneplanen, skal der kunne redegøres for, at der kan og vil blive etableret de nødvendige støjdæmpende foranstaltninger, der kan nedbringe støjpåvirkningen af hele området til under 58 dB Lden (fremskrevet i 10 år).

Det skal undersøges, om der evt. kan skabes en helhedsorienteret afskærmningsløsning, der kan tilgodese støjdæmpning i større dele af Egebjerg. Udformning og placering af den nødvendige støjafskærmning skal ud over at tilpasse sig landskabs- og naturbeskyttelsesinteresser, også tilgodese bokvaliteten i det potentielt fremtidige boligområde.

Derudover er der forhold omkring husdyrbrug, evt. påvirkning fra eksisterende virksomhed, trafikafvikling, håndtering af klimavand, grundvand, spildevandstrykledning, fortidsminder, samt sammenkobling til Egebjerg, der skal belyses nærmere i forbindelse med en planlægning. Arealet ønskes anvendt til boligformål.

Området er 22,4 ha stort, og det estimeres, at der kan bygges ca. 228 åben-lav og tæt-lav boliger på det.

Perspektivområde: Sorthøjvej, Egebjerg

Munkhøjvej, Hansted-Egebjerg

Perspektivområdet ligger syd for Hansted og nord for udviklingsplanen for Nørrestrand. Den nordøstlige del af området er påvirket af støj fra jernbanen og den sydlige del af arealet er påvirket af støj fra Gl. Århusvej. Før området evt. kan indarbejdes som byvækstareal i kommuneplanen, skal der kunne redegøres for, at der kan og vil blive etableret de nødvendige støjdæmpende foranstaltninger, der kan nedbringe støjpåvirkningen af hele arealet.

Udformning og placering af den nødvendige støjafskærmning skal, ud over at tilpasse sig landskabs- og naturbeskyttelsesinteresser, også tilgodese bokvaliteten i det potentielt fremtidige boligområde.

Derudover ligger store dele af arealet inden for Grønt Danmarkskort, lavbundsareal som skal friholdes fra bebyggelses og anlæg, hvorfor der bør udarbejdes en helhedsplan for området, som kan afdække mulighederne og begrænsningerne ved potentielt at udlægge arealet til byvækst.

Hertil er der forhold omkring husdyrbrug, kirkeomgivelser, trafikafvikling, håndtering af klimavand, naturbeskyttelse samt sammenkobling til Hanted, der skal belyses nærmere i forbindelse med en planlægning. Arealet ønskes anvendt til boligformål.

Området er 50 ha stort, og det estimeres, at der kan bygges ca. 510 åben-lav og tæt-lav boliger på det.

Perspektivområde: Munkhøjvej, Hansted-Egebjerg

Bøgehøjvej, Lund

Perspektivområdet nord for motervej E45 ved tilslutningsanlæg 56a, ved Lund. I forbindelse med offentliggørelse af forslaget til Tematillæg for Byudviking, har Vejdirektoratet opfordret Plan- og landdistriktsstyrelsen til at gøre indsigelse mod udlæg af arealet, da det strider mod Vejdirektoratets interesse i området i forhold til udvidelsen af motorvejen og dermed den statslige interesse om, at kommunernes planlægningen ikke må medføre væsentlige merudgifter for staten.

Da Vejdirektoratets interesse for arealet ophører, når motorvejsudvidelsen er færdig, bibeholdes arealet i stedet som et perspektivareal, med henblik på, at optage arealet i kommuneplanen herefter.

Perspektivarealet forbeholdes til transport- og logistikvirksomheder med højeste miljøklasse (4-6).

VVM for udvidelse af motorvej E45 viser, at der skal placeres en ny samkørselsplads ved Bøgehøjvej – dvs. arealet øst for Bøgehøjvej. Se hele VVM for anlægsarbejdet for E45 Vejle - Skanderborg her.

Langs arealet mod øst i nord- og sydgående retning er der udlagt en statslig transportkorridor langs motorvej E45. Udpegningen er en arealreservation til motorvejen, som er et større nationalt strækningsanlæg, samt til udvidelse af motorvejen til seks spor. Det er af national interesse, at der sker en koordinering mellem den kommunale og den statslige transportplanlægning, og at kommuneplanlægningen udarbejdes under hensyn til

den overordnede infrastruktur, hvorfor der bør ske en koordinering mellem den kommunale- og statslige planlægning af arealet. Ved lokalplanlægning skal der indgås en dialog med Vejdirektoratet, for at sikre en tæt koordinering.

Perspektivområde: Bøgehøjvej, Lund

Hatting, Eriknauervej

Området er beliggende i tilknytning til Hatting, umiddelbart syd for boligkvarteret Hyldemarken og Eriknauervej.

Området ligger tæt på motorvej E45 og jernbanen, og er derfor påvirket af trafikstøj. Før området evt. kan indarbejdes som byvækstareal i kommuneplanen, skal der kunne redegøres for, at der kan og vil blive etableret de nødvendige støjdæmpende

foranstaltninger, der kan nedbringe støjpåvirkningen af hele området til under 58 dB Lden (fremskrevet i 10 år).

Det skal undersøges, om der evt. kan skabes en helhedsorienteret afskærmningsløsning, der kan tilgodese støjdæmpning i større dele af Hatting. Udformning og placering af den nødvendige støjafskærmning skal ud over at tilpasse sig landskabs- og naturbeskyttelsesinteresser, også tilgodese bokvaliteten i det nye boligområde.

Derudover er der forhold omkring grundvand og særlige drikkevandsinteresser, håndtering af klimavand, trafikafvikling og evt. påvirkning fra husdyrbrug, der skal belyses nærmere i forbindelse med en planlægning.

Der skal tages hensyn til naturbeskyttelsesinteresser, lavbundsarealer samt hensyn til eksisterende boliger med mere.

Området er ca. 41 ha stort, og det estimeres, at der kun vil kunne bygges på den del af området, som ligger i forlængelse af det eksisterende boligkvarter.

I forbindelse med *Tematillæg for Byudvikling* til Kommuneplan 2021-2033, blev området fjerne som perspektivområde, grundet igangsat planlægning for området. Eftersom der ikke endeligt er vedtaget rammer for området, er det med Kommuneplan 2025-2037 genindsat som perspektivområde.

Arealer der tages ud eller ændrer status i kommuneplanen

Herunder ses de rammer som ændres væsentligt i forbindelse med Kommuneplan 2025-2037.

De øvrige og mindre rettelser kan ses under Høring og vedtagelse.

Storegade, Østbirk - 36ER11

Erhvervsrammen aflyses.

Rammen aflyses da der i forbindelse med en igangsat lokalplanlægning, er afsøgt mulighederne for, at der kan gives dispensation eller reduceres i fortidsmindebeskyttelseslinjen, der ligger ind over rammeområdet. Horsens Kommune vurderer herefter, at det ikke er muligt at planlægge for den ønskede anvendelse inden for rammen, og at den derfor aflyses med Kommuneplan 2025-2037.

Østbirkvej, Gedved - 33ER09

Ny erhvervsramme.

Der udlægges en ny erhversramme mellem E45 og Østbirkvej, vest for Gedved. Rammen omfordeler noget erhvervsareal 33ER08.

Axelborg, Horsens - 14BO19

Ny boligramme.

Rammen udlægges ved Axelborg, for at afspejle de faktiske forhold omkring de 4 blokke af 8 etager, eftersom bebyggelserne på 8 etager ikke er i overensstemmelse med den tidligere rammes bestemmelser.
Den nye ramme reducerer den eksisterende ramme 14BO03.

Nord for Silkeborgvej, Horsens - 13RE22

Teknisk justering af rekreativ ramme.

Med den rekreativ ramme nord for Silkeborgvej (og Bygholm Sø), opstår der et hul imellem eksisterende rammer. Rammen tilpasses så adressepunktet kommer indenfor rammen. Dette sikrer, at ejendomsejer bliver orienteret og hørt om eventuelle fremtidige ændringer.

13RE22

1.3. BYOMDANNELSE

Mål

- Der skal ske byomdannelse af ældre og nedslidte byområder, herunder udtjente erhvervsområder, så der skabes nye, attraktive og blandede bykvarterer.
- Byerne og bydelene skal fortsat være attraktive byområder med mulighed for detailhandel, offentlige formål, grønne områder, let erhverv og varierende boligtyper. Klimatilpasning skal indgå som en naturlig og rekreativ ressource i byomdannelsen.
- Der skal arbejdes på at genskabe kontakten mellem Horsens by og vandet. Det er derfor målet, at Horsens Fjord, Bygholm Å og byens bække også kommer i spil i byomdannelsen.
- Gentænkningen af Åkvarteret i Horsens by skal være med til at sikre en bedre sammenhæng mellem Midtbyen og Bilkaområdet. Læs mere om Områdefornyelsen og Åen tilbage til byen i Hovedstrukturen.

Retningslinjer

1.3.1. På kortet er der udpeget en række potentialeområder for byomdannelse, hvor der vurderes at være fremtidige muligheder for at ændre anvendelsen og byomdanne områderne. Hvis områderne skal ændres fra potentialeområder til rammelagte byomdannelsesområder, forudsætter det en fremtidig samlet planlægning, herunder udviklingsplan, for hvert enkelt af potentialeområderne.

1.3.2. Ved byomdannelse er det vigtigt, at de bevaringsværdige bygninger genanvendes i videst muligt omfang for at sikre fortællerværdi og kulturhistorien i områderne. Samtidig er det vigtigt, at nybyggeri tilpasses skalamæssigt, karaktermæssigt og arkitektonisk til området og til den omkringliggende by, så der sikres god sammenhæng. Når dette vurderes skal det også vurderes i forhold til retningslinjer for høje huse.

1.3.3. Det skal prioriteres, at der etableres friarealer og grønne rum, der giver mulighed for bevægelse og rekreative aktiviteter i forbindelse med byomdannelse i Horsens Kommune.

1.3.4. Det skal ligeledes prioriteres, at der skabes plads til klimatilpasning i forbindelse med byomdannelse. Klimatilpasningen skal udformes, så den udover at håndtere klimavand også får rekreativ værdi for mennesker, dyr og planter.

1.3.5. Når der sker omdannelse i den eksisterende by, skal der fokuseres på at optimere trafikafvikling- og sikkerhed.

Redegørelse

I Horsens by har bybilledet forandret sig gennem årene, fordi den gamle industriby har udviklet sig til en mere moderne oplevelses-, service- og handelsby. Ændringen af

erhvervsstrukturen sætter derfor også spor i byomdannelsen. Når virksomheder nedlægges eller flytter ud af byen, skabes der behov og mulighed for at ændre anvendelse af de tidligere fabriksbygninger og mulighed for nybyggeri på tomme erhvervsgrunde. Også i Brædstrup by og nogle af lokalcenterbyerne har en lignende udvikling skabt mulighed og behov for byomdannelse.

Disse overflødiggjorte arealer udgør en stor ressource i forhold til byudvikling, fordi man kan omdanne og dermed ”genbruge” centrale byarealer til at bygge en moderne by. Nogle af de områder der kan have et potentiale i Horsens by er Godsbanearealerne, Inderhavnen og bydelscenter og erhvervsområde på Vejlevej m.fl.

Kommuneplanen udpeger en række arealer, der har potentiale for på sigt at kunne omdannes til nye byfunktioner. Det betyder ikke, at de kan omdannes i morgen. De eksisterende funktioner skal først være afviklet. Det forudsætter også, at der laves en samlet udviklingsplan for hvert enkelt af de arealer, der kan omdannes. For nogle arealer gælder, at der skal indgås byomdannelsesaftaler efter planlovens § 15a stk. 2, hvis der ligger erhverv, som skal have mulighed for afvikling under rimelige vilkår.

Byomdannelsen kan bidrage til at skabe nye attraktive, blandede bykvarterer, der kan tiltrække nye indbyggere og også nye virksomheder. På den måde kommer der flere boliger i byen, hvilket både understøtter en bæredygtig byudvikling og skaber ”kritisk masse” i forhold til handels- og kulturlivet i byerne.

Når der arbejdes med byomdannelse, er det vigtigt, at de bevaringsværdige bygninger – og så mange bygninger som muligt i øvrigt - genanvendes i videst muligt omfang. De bevaringsværdige bygninger er med til at sikre kulturarven i kommunen, og bidrager samtidig positivt til både historiefortællingen og brandingen af byer og bydele. Gode eksempler på dette er FÆNGSLET, Bastian, Ceres og Malteriet i Vestbyen.

Byggeri- og anlægsbranchen står for en stor andel af ressourceforbruget, og branchen står for en af vores største affaldskilder med ca. en tredjedel af den samlede affaldsmængde i Danmark. Derfor er der ingen tvivl om det cirkulære potentiale for genanvendelse i byggeri og anlæg. Og derfor giver det god mening, at den fysiske planlægning fokuserer på, om mere af den eksisterende bygningsmasse kan bevares og istandsættes, i stedet for at der rives ned og bygges nyt.

Hvis der bygges nyt, er det vigtigt, at nybyggeri i omdannelsesområderne tilpasser sig skalamæssigt til omgivelserne, både i omdannelsesområdet, men også i forhold til den omkringliggende by. I nogle udvalgte områder i Horsens by kan der bygges højere end omgivelserne, men det er kun i helt særlige tilfælde, hvor der kan redegøres for, at det område, hvor det høje byggeri placeres, er robust i forhold til en høj nabo. Høje huse kan derfor kun komme på tale, hvis placeringen er velbegrundet, og bygningen tilfører stedet noget positivt og kvalitativt, samtidig med, at det understøtter Horsens’ skyline positivt. Læs mere om retningslinjer for høje huse.

Der skal også skabes gode forbindelser mellem omdannelsesområdet og naboområderne. På den måde kan der skabes en god sammenhængskraft mellem omdannelsesområdet og resten af byen.

Der findes mange små og større naturoaser i byerne i dag. De skal i højere grad bevares og styrkes, når byernes arealer omdannes. Både fordi mange borgere bruger dem i hverdagen, fordi de er levested for planter og dyr, og fordi det tilfører byen en umiddelbar kvalitet. Der skal ligeledes tænkes grønne områder med varieret natur ind i nye byomdannelsesprojekter, hvis ikke de er der i forvejen. Grønne områder og oaser i byerne er med til at skabe mere attraktive bydele og dermed skabe værdi for de mennesker, der bor der. Men de grønne områder kan også være med til at styrke biodiversiteten, som nye levesteder for dyr og planter.

Horsens Kommunes indbyggertal vokser, og der skal løbende findes plads til flere funktioner som boliger, erhverv og friluftsliv inden for kommunens geografiske afgrænsning. Derfor er arealoptimering og multifunktionalitet begreber, som er nødvendige at arbejde med i den fysiske planlægning. En funktion, som indtil nu ikke har fyldt så meget i byomdannelser, er håndteringen af klimavand. Klimaforandringerne er her og sætter deres aftryk – og klimavandet skal håndteres. Derfor skal klimatilpasning indgå som et naturligt element i byomdannelsen. Klimatilpasningen skal tænkes sammen med andre funktioner, både fordi håndtering af klimavand kræver plads, men ikke mindst fordi de samme arealer kan skabe nye store rekreative værdier for mennesker, dyr og planter i byerne.

Når centrale arealer i byerne omdannes, opstår der typisk nye funktioner som boliger, erhverv og uddannelsessteder, der alle genererer trafik. Derfor er det vigtigt, at der i detailplanlægningen tages højde for, hvordan der opnås den bedst mulige afvikling af trafikken, f.eks. gennem trafikomlægninger, udbygning af vejkryds og lignende. Det indebærer også, at trafiksikkerhed skal have høj fokus, så der bl.a. kan skabes trygge og sikre forhold for de bløde trafikanter, f.eks. i form af cykelstier, gode krydsningsmuligheder for gående, sikre skoleveje.

Billedet viser den omdannede slagterigrund i Horsens.

Billedet viser den igangværende omdannelse på Nordhavnen i Horsens.

Potentielle byomdannelsesområder i Kommuneplan 2025-2037

I den gældende kommuneplan er der udlagt en række potentielle omdannelsesområder i både Horsens by, Brædstrup og flere af lokalcenterbyerne.

Omdannelsen af de potentielle byomdannelsesområder ligger et stykke ude i fremtiden. Forinden der igangsættes en omdannelse, skal der udarbejdes en udviklingsplan, der bl.a. fastsætter anvendelser og omfang af nyt byggeri. Derfor kan der ikke fastsættes konkrete tal på, hvor mange boliger, der evt. kan rummes i de forskellige byomdannelsesområder.

For at få sat et vejledende antal boliger på de potentielle byomdannelsesområder, er der anvendt følgende faktor:

- For områder, der ligger i Horsens midtby, er der anvendt en faktor på 70 boliger pr. ha.
- For områder, der ligger i periferien af Horsens by, i Brædstrup og i lokalcenterbyer, er der anvendt en faktor på 20 boliger pr. ha.

Faktoren bygger på et studie i antallet af boliger i en række nyere byomdannelser i Horsens Kommune.

Følgende potentielle byomdannelsesområder videreføres fra den foregående kommuneplan.

Område	Anvendelse	Arealstørrelse	Estimeret rummelighed	Opmærksomhedspunkter
Horsens nord, Ane Stauningsvej/Langmarksvej	Byomdannelse, boliger m.m.	7,7 ha	154 boliger	Byskala, hensyn til landskab, støj fra omkringliggende veje, veje- og trafikforhold, vandhåndteringsplan (klimavand), grønne områder, naturinteresser, hensyn til virksomheder - evt. byomdannelsesaftaler.
Horsens, Høegh Guldbergs Gade I	Byomdannelse, boliger m.m.	3,4 ha	255 boliger	Visuelle forhold, støj fra veje og virksomheder, bevaring af beplantning, byskala, vandhåndteringsplan (klimavand - Risikoområde for oversvømmelser), hensyn til virksomheder - evt. byomdannelsesaftaler, håndtering af forurenet jord.
Horsens, Høegh Guldbergs Gade II	Byomdannelse, boliger	2,3 ha	175 boliger	Visuelle forhold, byskala, vandhåndteringsplan (klimavand - Risikoområde for oversvømmelser), støj fra veje og virksomheder, påvirkning af vej- og stinet, påvirkning af virksomheder, evt. bilag IV-arter.
Brædstrup, Østergade	Byomdannelse, boliger	0,8 ha	16 boliger	Byskala, vandhåndteringsplan (klimavand - område med kendte oversvømmelser), påvirkning af vej- og stinet, evt. bilag IV-arter.

Brædstrup, Indre Ringvej	Byomdannelse, boliger	2,3 ha	45 boliger	Klimavand, kulturmiljø, byskala, trafikstøj, grundvandsforhold, jordforurening, evt. lugtgener fra husdyrbrug
Østbirk, Storegade	Byomdannelse, boliger m.m.	1,5 ha	30 boliger	Friarealer, byskala, vandhåndteringsplan (klimavand - område med kendte oversvømmelser), kirkefredning, støj fra Storegade og Ydingvej, påvirkning af vej- og stinet, evt. bilag IV-arter.
Hatting, Storegade/Bødkervej	Byomdannelse, boliger	3,5 ha	70 boliger	Byskala, støj fra jernbane og motorvej E45, transportkorridor langs jernbane, påvirkning fra/af virksomheder påvirkning af trafikforhold, grundvandsforhold, vandhåndteringsplan (klimavand - Risikoområde for oversvømmelser), evt. bilag IV-arter.
I alt	**Byomdannelse**	**23,8 ha**	**917 boliger**	

Mulighederne for indholdet i de potentielle byomdannelsesområder, beskrives i nedenstående bokse:

Horsens nord, Ane Stauningsvej/Langmarksvej

Området ligger attraktivt, tæt på naturområdet Nørrestrand, som der er udsigt til fra flere gader. Derudover ligger området tæt på Horsens by. Når Langmarksvej forlægges til Ane Stauningsvej, vil dele af området blive mere fredeliggjort. Området har især potentiale for boliger.

Vejforløbet kommer til at blive anderledes efter forlægningen af Langmarksvej. En udviklingsplan skal derfor belyse hvordan trafikken fra området ønskes forbundet på det overordnede vejnet. Udviklingsplanen skal også være med til at sikre, at nyt byggeri får en skala, der er tilpasset det omkringliggende kvarter. Det vil sige 1 til 2 etager. Det lave byggeri vil samtidig sikre, at det ikke påvirker landskabet omkring Nørrestrand negativt.

Dele af området ligger i planlægningszone for støj, fra de overordnede veje Nørrebrogade, Langmarksvej og Ane Stauningsvej. Udviklingsplanen skal derfor belyse, om eller hvordan der kan opnås et acceptabelt støjniveau for støjfølsom anvendelse som boliger. Dette omfatter også, at der kan etableres friarealer med et acceptabelt støjniveau.

En udviklingsplan skal belyse, hvordan der kan skabes nye grønne arealer, og hvor der kan sikres pladsreservation til vandparkering af skybrudsvand internt i området. Det vurderes, at der i området kan være egnede yngle- og rasteområder for bilag IV arter. Derfor skal udviklingsplanen også belyse, om dette er tilfældet – og i så fald, om det giver udfordringer i forhold til en omdannelse.

Der ligger eksisterende virksomheder i området, som kan påvirke nye boliger. Ved udlæg til boliger skal det sikres, at drifts- og udviklingsmuligheder for nærliggende virksomheder ikke begrænses. Det kan overvejes at indgå byomdannelsesaftaler med virksomheder i området, der ønsker at afvikle.

Området nord for Langmarksvej kommer til at ligge i udpegning til større sammenhængende landskab med særlige udsigter. Det betyder, at der bliver krav til en særlig tilpasning af ny bebyggelse, der i udformning, farvevalg og placering skal tage særlige hensyn til den oplevelsesværdi og kvalitet, som de markante udsigter og kig i landskabet giver.

Området er 7,7 ha stort, og det estimeres, at der kan bygges ca. 154 boliger på det.

Horsens, Høegh Guldbergs Gade I

Området ligger centralt placeret i den sydlige del af Horsens midtby. Omdannelsespotentialet ligger især i, at der på sigt kan etableres en ny og mere markant ankomst til Horsens by fra syd.

Fra den sydlige del af Bjerrevej er der et fint kig ind over Horsens by. En udviklingsplan skal bl.a. belyse, hvordan kigget kan bevares. I forhold til nyt byggeri skal der i udviklingsplanen være fokus på, at det forholder sig til – og tilpasser sig – skalaen i byggeri på naboarealerne.

Mod Spedalsø og Høegh Guldbergs Gade skal der som udgangspunkt placeres en sluttet bebyggelse, der kan være med til at fungere som støjvæg mod de overordnede veje og havnen. Funktionerne her bør derfor ikke være støjfølsomme. Hvis der skal placeres boliger ud mod vejene og havnen, skal det sikres, at der kan opnås et acceptabelt støjniveau i boliger og på friarealer.

Området er i dag under influens af eksisterende virksomheder både i området, men også delvist udenfor området. Ved omdannelse af området skal der være opmærksomhed på, at det ikke må begrænse de eksisterende virksomheders drifts- og udviklingsmuligheder. Der bør evt. indgås en byomdannelsesaftale med virksomheder indenfor omdannelsesområdet.

Eksisterende allétræer langs Bjerrevej og Høegh Guldbergs Gade skal bevares, og alléstrukturen kan med fordel fortsættes, hvor der ikke er træer i dag. Der bør arbejdes med at skabe nye, grønne rum i en ny bebyggelsesstruktur.

Der må ikke bygges på det grønne areal i den sydlige del af det potentielle byomdannelsesområde. Denne del af arealet skal fortsat fungere som grønt areal.

Dagnæs Bæk har et stort, rekreativt potentiale for en omdannelse, og der skal i en udviklingsplan være fokus på, hvordan den kan indarbejdes som rekreativt element, der har forbindelse til Bakkelunden mod vest og Bollerstien mod øst. Samtidig ligger arealet omkring bækken i et lavbundsareal, og i risikoområde Horsens by, der har prioritet A i forhold til handlingsplan for klimatilpasning. Udviklingsplanen skal derfor have fokus på, hvordan arealerne omkring bækken kan indgå i klimatilpasning, både for omdannelsesområdet, og for hele bydelen.

Der skal være fokus på, hvordan den forurening, der er i området håndteres, og på behov for evt. for opgradering af vej- og stiforbindelser i bydelen i forbindelse med en omdannelse.

Området er 3,4 ha stort, og det estimeres, at der kan bygges ca. 255 boliger i 2-3 etager på det.

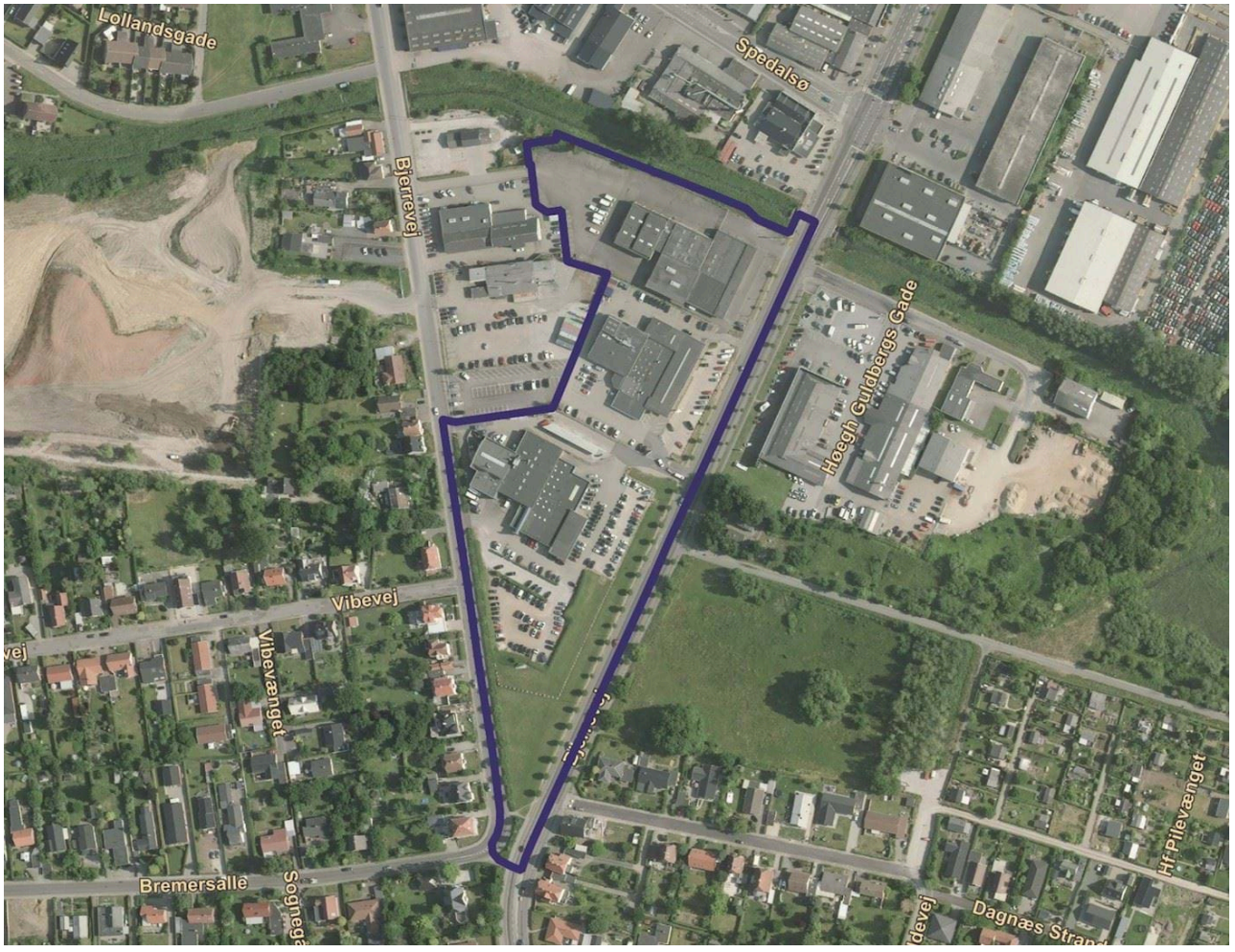

Horsens, Høegh Guldbergs Gade II

Arealet vil være velegnet at omdanne til boliger, da det ligger attraktivt ud til fjordlandskabet og Bollerstien. Arealet bør ses i en sammenhæng med de øvrige arealer i området, der enten foreslås udpeget til byomdannelse eller allerede er udpeget til byomdannelse i gældende kommuneplan. Der er dog en række forhold, der skal belyses nærmere i forbindelse med en udviklingsplan for området:

Området ligger i risiko for oversvømmelse i forbindelse med skybrud og oversvømmelse fra stormflod. Det skal derfor belyses, hvilke krav til afhjælpende klimaforanstaltninger, der skal stilles i forbindelse med en omdannelse. Det kan f.eks. være i form af hævet gulvkote, hævede indgange til bebyggelse eller at hæve bebyggelse og bygge på pæle over terrænet. Der er derudover højtstående grundvand i området.

Arealet ligger i den kystnære del af byzone. Nyt byggeri skal derfor tilpasses og underordnes kystlandskabet, så det ikke påvirkes negativt. Nyt byggeri bør derfor ikke være over 3 til 4 etager.

En stor del af arealet ligger i støjbelastet område ift. Høegh Guldbergs Gade og havnen. Der skal derfor kunne redegøres for, at der kan opnås et acceptabelt støjniveau for et boligområde. Området ligger indenfor influensområde for eksisterende virksomheder. En omdannelse af området til boligformål må ikke begrænse de eksisterende virksomheders drifts- og udviklingsmuligheder.

Det vil være relevant at tage stilling til, hvorvidt den ekstra trafikmængde vil påvirke det omkringliggende vejnet. Det er vigtigt, at vejnettet kan håndtere den nye trafik, så der er tilstrækkelig kapacitet og ikke mindst en trafiksikker løsning ved koblingen til eksisterende vej.

Det kan ikke udelukkes, at der er yngle- og rasteområder for bilag IV arten flagermus indenfor omdannelsesområdet. Dette vil skulle vurderes inden en fremtidig planlægning for området.

Området er 2,3 ha stort, og det estimeres, at der kan bygges ca. 175 boliger på det.

Brædstrup, Østergade

Området ligger attraktivt, tæt på bymidten i Brædstrup, Folkeparken og Ring Skov. Der er derfor et stort potentiale for at omdanne det til boligområde. Følgende skal indgå/belyses i en udviklingsplan for området:

De tidligere sygeplejerskeboliger bør bevares sammen med haveanlægget. Ny bebyggelse bør være tæt-lav bebyggelse i 1 til 2½ etager, der kan formidle skalaen mellem de omkringliggende villaer og komplekset med sygeplejerskeboliger, der er 3 etager.

Det skal overvejes, om der kan etableres en sti fra området til Folkeparken, ligesom muligheden for at etablere et nyt, grønt rum mellem sygeplejerskeboligerne, Livsstilcentret og en ny bebyggelse ud mod Østergade også kan belyses.

Der er erfaring for, at der er højtstående grundvand i området, og screeninger viser, at der kan forekomme en betydelig grundvandsstigning i fremtiden. Det skal der være fokus på i en udviklingsplan.

Derudover skal planen belyse behov for opgradering af vej- og stiforbindelser i kvarteret, samt hvor adgangsvej til selve området bør placeres.

Det vurderes, at der i området kan være egnede yngle- og rasteområder for bilag IV arter. Derfor skal det undersøges, om dette er tilfældet.

Området er 0,8 ha stort, og det estimeres, at der kan bygges ca. 16 boliger på det.

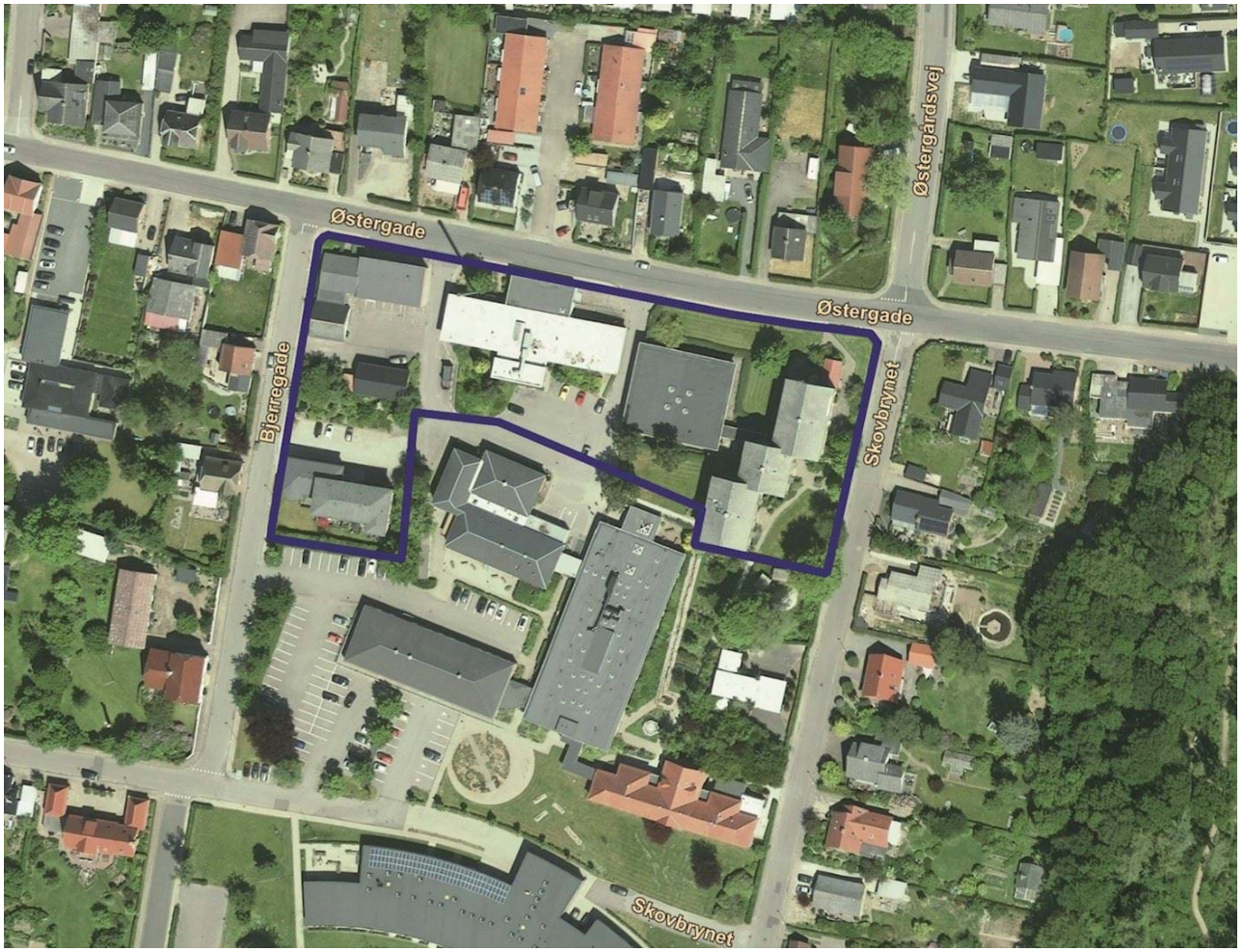

Brædstrup, Indre Ringvej

Området ligger attraktivt, tæt på bymidten i Brædstrup, og er velegnet til boligområde. Området har potentialet til at udvikle sig til et nyt bykvarter, der kan være med til at løfte den vestlige del af byen.

Omdannelse skal ske med respekt for den eksisterende bygningskultur, bymiljø og skala i området. Det er væsentligt, at en evt. fortætning tager højde for muligheden for etablering af friarealer og grønne områder på arealet.

En lille del af arealet er omfattet af værdifuldt kulturmiljø Brædstrup Stationsby. Der skal i forbindelse med planlægningen af omdannelsen tages stilling til, om og hvordan der kan tages hensyn til kulturmiljøet.

Dele af arealet ligger i støjbelastet areal ift. de omkringliggende veje. Der skal i forbindelse med planlægningen af omdannelsen tages stilling til, hvordan der kan etableres afbødende foranstaltninger ift. støj.

Der er grundvandsinteresser på arealet. Det ligger delvist indenfor område med særlige drikkevandsinteresser og arealet ligger desuden indenfor indvindingsoplandet til Brædstrup Vandværk. Endvidere ligger arealet indenfor et område hvor grundvandsressourcen vurderes at være sårbar, på grund af et begrænset lerdække over magasinet. Der skal indarbejdes tekniske tiltag, der kan beskytte grundvandsinteressen ifm. lokalplanlægning for arealet.

Der ligger et stort husdyrbrug i nærheden af arealet. Det skal undersøges, om det kan påvirke muligheden for en evt. omdannelse til boliger. Derudover er der kortlagt forurening på arealet. Det skal undersøges nærmere, om der kan opnås tilladelse til byggeri efter jordforureningslovens §8.

Der er ikke væsentlig risiko for oversvømmelse internt på arealet, men der skal ved detailplanlægning være opmærksomhed på, at området ikke øger oversvømmelsesrisikoen i andre dele af Brædstrup.

Området er 2,3 ha stort, og det estimeres, at der kan bygges ca. 45 boliger på det.

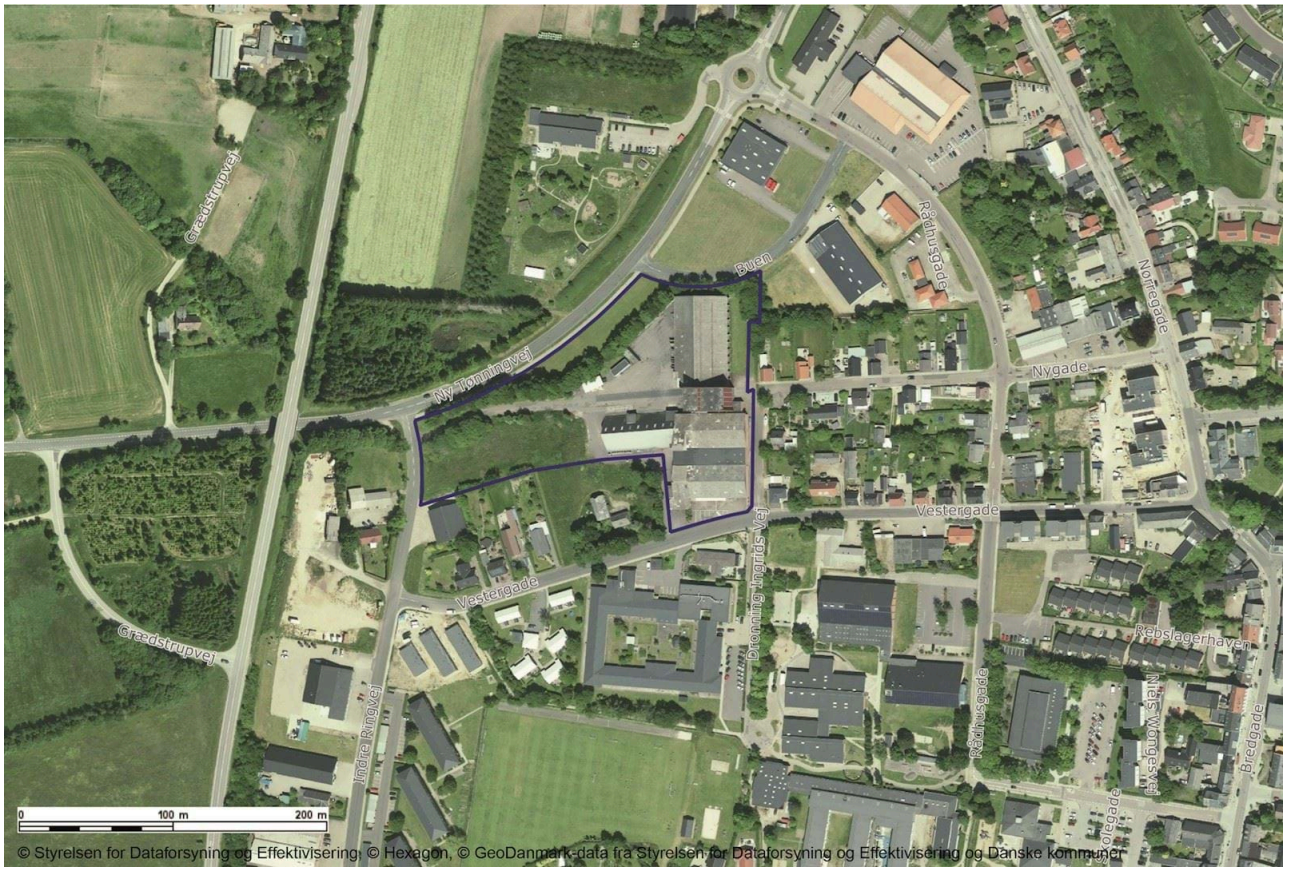

Østbirk, Storegade

Området ligger helt centralt i bymidten af Østbirk, tæt på kirke, bibliotek og butikker. Med den centrale placering, har området et potentiale i forhold til at få lavet et løft af bymidten. En omdannelse skal dog ske med respekt for den eksisterende bygningskultur, bymiljø og skala i området. Det vil blandt andet sige, at nyt byggeri højst må være 3 etager.

Etablering af friarealer, der kan tænkes sammen med det eksisterende grønne område, bør stå centralt i en omdannelse. I den forbindelse er det vigtigt at have fokus på, at der er et stort skybrudsopland, der bidrager til et stort blue spot i den nordlige del af området. Denne del bør derfor friholdes for bebyggelse.

Den østlige del af området ligger i særligt kirkeområde/kirkefredning i forhold til Østbirk Kirke. Der skal i forbindelse med planlægningen af omdannelsen tages stilling til, om og hvordan der kan tages hensyn til det særlige kirkeområde.

Arealet er omfattet af støjbelastede arealer mod Storegade og Ydingvej. Derudover er der påvirkning fra virksomhedsstøj. Det skal derfor dokumenteres, at der kan opnås et acceptabelt støjniveau i boliger og på friarealer.

Afhængig af områdets formål skal der tages stilling til, om den forventede mængde trafik fra området vil være højere end den er i dag. I så fald kan det være nødvendigt at evaluere kapaciteten i de omkringliggende kryds. Der skal tages stilling til, om området skal have adgangsvej via Ydingvej, Præstemarken eller Storegade.

Det vurderes, at der i området kan være egnede yngle- og rasteområder for bilag IV arter. Derfor skal det undersøges, om dette er tilfældet.

Området er 1,5 ha stort, og det estimeres, at der kan bygges ca. 30 boliger på det.

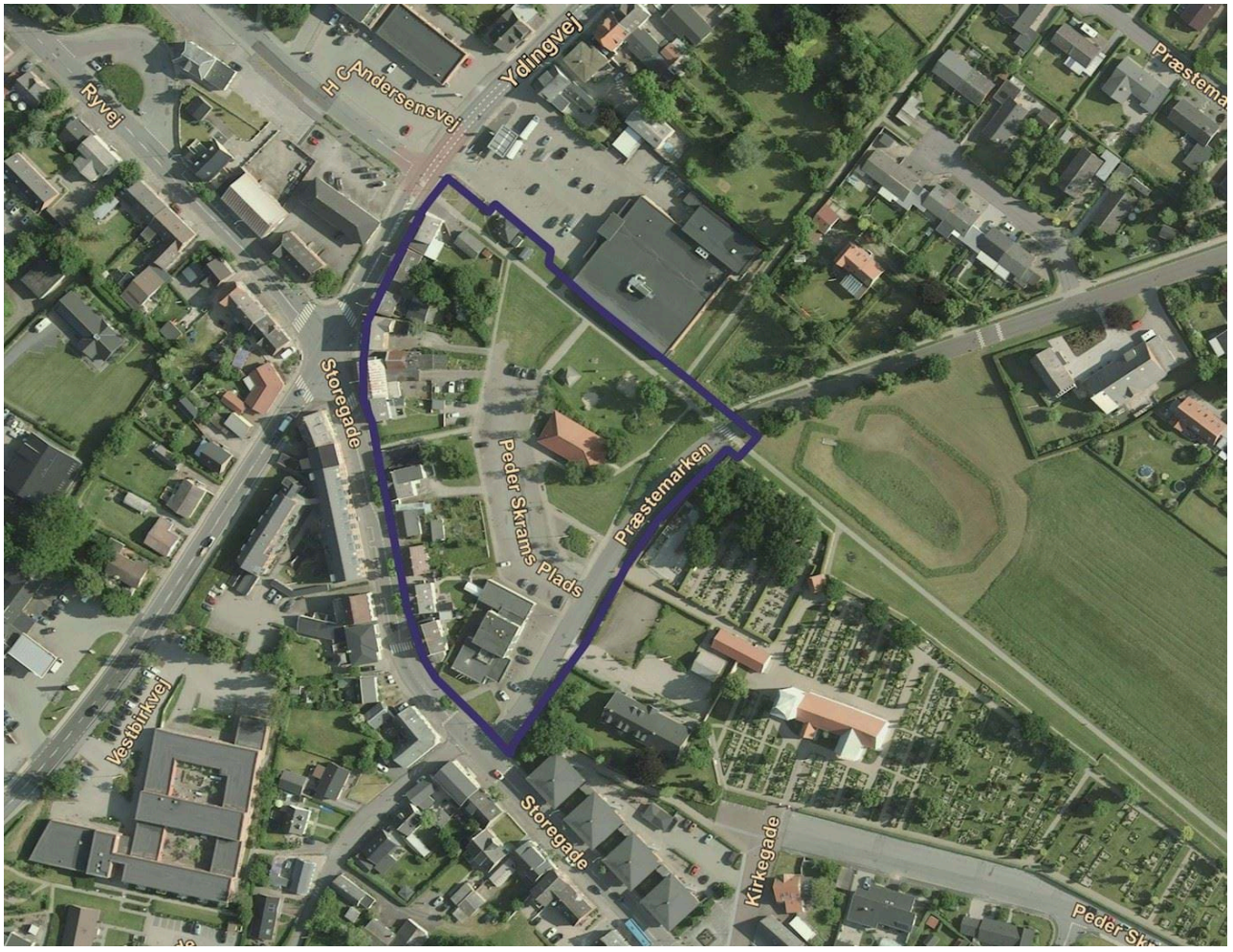

Hatting, Storegade/Bødkervej

Området har et stort potentiale for at blive omdannet til et nyt, spændende bykvarter, der kan være med til at løfte bymidten i Hatting. Det vurderes, at området især vil være velegnet til boliger. Hele Hatting bymidte har en lille skala. Det vil sige, at bebyggelsen primært består af villabebyggelser og samlede bebyggelser i 1 til 1½ etage. Derfor bør ny bebyggelse i omdannelsesområdet også have en lille skala, højst 2 etager.

Det anbefales, at der primært etableres tæt-lav bebyggelse i området. Dette kunne f.eks. danne grundlag for boliger til ældre borgere i Hatting, der vil have gavn af at bo centralt, tæt på byens butik.

Bødkervej og andre små gyder bør indarbejdes i ny bebyggelse. På den måde kan områdets historie bevares – og anvendes som stiforbindelser til området. Der bør etableres nye grønne arealer i området i forbindelse med en omdannelse.

En udviklingsplan bør udover at forholde sig til nybyggeri belyse følgende forhold:

Øst for området ligger jernbanen, der på denne strækning ligger over terræn. Når elektrificeringen af jernbanen er gennemført, forventes det, at støjniveauet vil falde væsentligt. Det betyder, at omdannelsesområdet sandsynligvis ikke vil være påvirket så negativt, at der ikke kan etableres støjfølsomme aktiviteter. Dette skal dog belyses nærmere, ligesom det skal belyses, om og hvordan støj fra motorvej E45 kan reduceres til et acceptabelt niveau i området. Den østlige del af området er omfattet af transportkorridor langs jernbanen.

I området ligger eksisterende virksomheder, som kan have en påvirkning af området.

Ved udlægning til boliger skal det sikres, at drifts- og udviklingsmuligheder for nærliggende virksomheder ikke begrænses.

Der skal laves en vandhåndteringsplan for området.

Trafikforholdene på Storegade er præget af, at al trafik skal gennem tunnel under jernbanen. Hvis bymidten skal understøttes, bør det derfor overvejes, om der kan etableres foranstaltninger, der dels får hastigheden ned, dels mindsker genvejskørsel. Der kan f.eks. etableres en egentlig torvedannelse på SuperBrugsens parkeringsplads, der også omfatter den del af Storegade, der ligger syd for parkeringspladsen.

Vejføring til omdannelsesområdet skal ske fra Overholm. Vejstruktur i selve området afhænger af et konkret omdannelsesprojekt.

Det vurderes, at der i området kan være egnede yngle- og rasteområder for bilag IV arter. Derfor skal det undersøges, om dette er tilfældet.

Området ligger indenfor område med særlige drikkevandsinteresser og indvindingsopland til Hatting vandværk. Derfor skal der indarbejdes tekniske tiltag i detailplanlægningen, der kan forhindre en evt. forurening af drikkevandet.

Området er 3,5 ha stort, og det estimeres, at der kan bygges ca. 70 boliger på det.

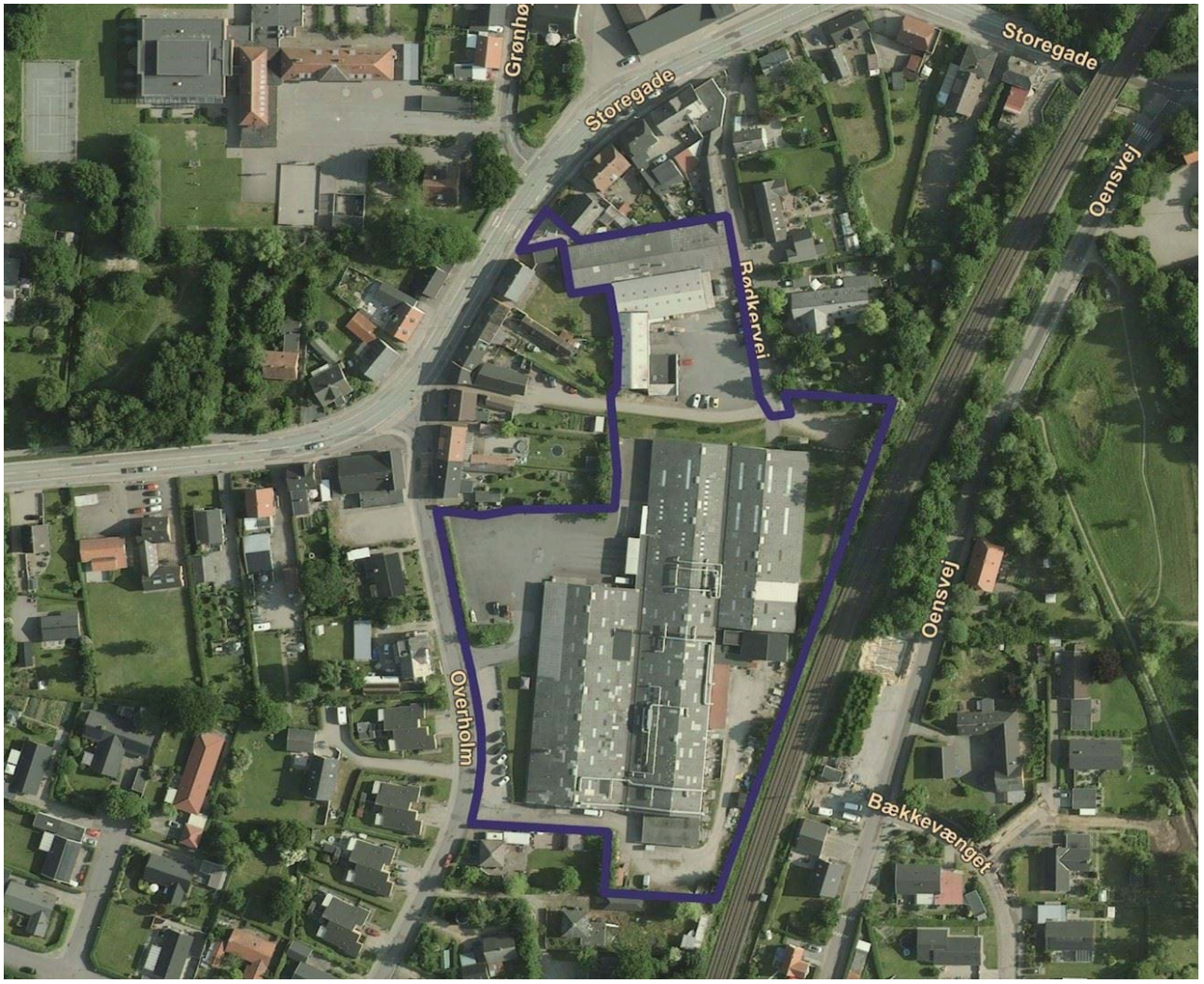

Potentielle byomdannelsesområder som udgår med Kommuneplan 2025-2037

Horsens Nord, Nørrebrogade/Robert Holms Vej

I forbindelse med igangværende planlægning for dele om af området, er det vurderet at udpegningen som potentiel byomdannelsesområde, ikke længere er relevant for Robert Holms vej.

De to ejendommen nord for Hede Nielsens vej som bruges til butiksformål er ikke i afvikling som forventet, hvilket var en del af grundlaget for udpegningen. Det forventes ej heller i den nærmeste fremtid, at der ændres anvendelse af disse ejendomme eller at de afvikles. Det resterende sydlige areal af udpegningsområdet, vurderes at være af et så beskedent omfang, at udpegningen som potentiel byomdannelsesområde ikke fastholdes.

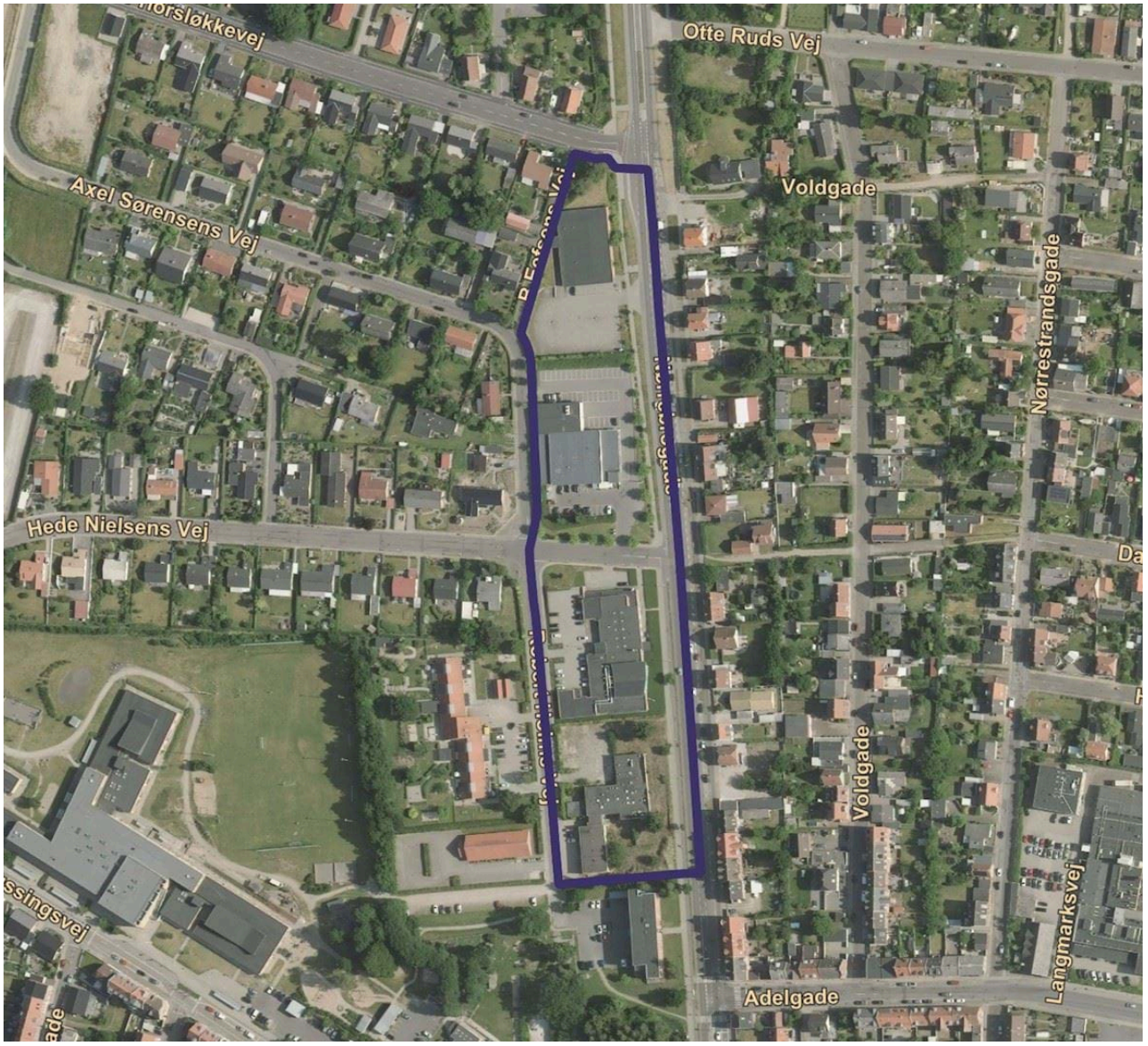
Otte Ruds Vej
Voldgade
Axel Sørensens Vej
Nørrestrandsgade
Hede Nielsens Vej
Voldgade
Adelgade
Langmarksvej

1.4. BYFORTÆTNING

Mål

- Der skal ske fortætning i Horsens, Brædstrup og Lokalcenterbyerne, så der sikres flere boliger og andre byfunktioner i de eksisterende bymidter og i bydele.

- Fortætning skal altid ske med udgangspunkt i byens eller bydelens karakteristika og skala.

Retningslinjer

1.4.1. Fortætning skal blandt andet ske ved huludfyldning i husrækken/karréen langs gader og pladser.

1.4.2. Der skal fortættes ved udnyttelse af tagetager i etagebyggeri.

1.4.3. Der kan som udgangspunkt fortættes ved at rive eksisterende bygninger ned og bygge højere, men kun i områder, der er udpeget til høje huse, og i øvrigt kun i overensstemmelse med retningslinjen for Høje huse.

1.4.4. Der skal ved fortætning som udgangspunkt kræves parkering i konstruktion, så der frigives arealer fra terrænparkering til ny bebyggelse.

1.4.5. Byfortætningen skal tilpasses den omkringliggende bebyggelse i karakter og skala.

1.4.6. Fortætning må ikke ske på bekostning af grønne rum, friarealer og forbindelser for bløde trafikanter.

1.4.7. Områder der er oplagte til fortætning, er vist på kort, men der kan godt tillades fortætning udenfor udpegningerne, hvis de øvrige retningslinjer overholdes, og projekterne er i overensstemmelser med kommuneplanrammernes bestemmelser.

Redegørelse

Det åbne land og landskaberne omkring vores byer er en begrænset ressource og samtidig et vigtigt aktiv for kommunen. Det er vigtigt at passe på disse arealressourcer af hensyn til både natur, landskab og landbrugserhvervet. Det er også vigtigt for Horsens Kommune som attraktivt bosætningssted, at der er grønne og rekreative områder at udfolde sig i. Ved at fortætte inden for de eksisterende byer kan der spares på arealressourcen i Horsens Kommune.

Byfortætningen er derfor en bæredygtig måde at byudvikle på, fordi der bruges mindre areal til byvækst. Samtidig understøtter en koncentration af byfunktionerne en mere bæredygtig mobilitet, fordi det bliver et reelt alternativ til bilen at tage cyklen eller gå. Byfortætning er

også et vigtigt værktøj i arbejdet med at revitalisere byerne og bydelene til et mere levende og spændende sted at opholde sig. Endelig er fortætningen også med til at understøtte byernes detailhandel, kulturliv og kollektive trafikbetjening. Ved at skabe mulighed for byfortætning kan der også opføres et bredere udvalg af boligtyper og skabes muligheder for en mere varieret beboersammensætning.

Der er mulighed for at foretage udfyldninger i byernes og bydelenes husrækker ved at opføre bebyggelse de steder, hvor der er huller, f.eks. mellem to etageejendomme i samme karré. Udfyldningen skal som hovedregel ske i form af en bebyggelse, der er tilpasset den omkringliggende bebyggelse. Nogle ældre etageboliger kan også indeholde en uudnyttet mulighed for fortætning i tagetagen. Disse skal også søges udnyttet.

Fortætning kan også ske ved at bygge højere. Men ønsket om at bygge højere og tættere skal altid afvejes i forhold til det historiske bymiljø, skala, grønne rum og friarealer samt bevaringsværdige bygninger. Læs mere i retningslinjer for høje huse.

Ud over byomdannelsesområderne vil der på grundlag af konkrete behov kunne iværksættes initiativer omkring fortætning af eksisterende byområder. Det forudsættes dog, at fortætningen skal ske med en fornuftig indpasning i forhold til omgivelserne. Det betyder, at der skal tages hensyn til den kontekst, byfortætningen sker i. Det vil sige, at der skal tages store hensyn til den særlige karakter, den byskala, den arkitektoniske sammenhæng, der er i det område, som fortætningen placeres i. Det betyder også, at fortætning ikke må ske ved at inddrage grønne rum, stiarealer og friarealer, som bruges af byens borgere.

Når der planlægges for byfortætning, er det også væsentligt, at der tages stilling til, hvordan fortætningen vil påvirke både trafikafvikling og sikkerheden i hele det område, som fortætningen placeres ind i, og hvordan det kan afhjælpes. Samtidig er det vigtigt at få afklaret, hvordan parkering for nye anvendelser i en fortætning kan løses på en hensigtsmæssig måde.

I de eksisterende boligområder med åben-lav boligbebyggelse er det svært at arbejde med fortætning. Men der kan være mulighed for at bygge mere tæt-lav boligbyggeri i nogle områder.

Der er udpeget konkrete områder til byfortætning i Horsens by, hvilket kan ses på ovenstående kort. Der er ikke foretaget nogen ændringer i udpegningerne i forhold til sidste kommuneplanrevision.

1.5. HØJE HUSE

Mål

- Horsens by skal også fremover fremstå som en smuk og harmonisk by i en menneskelig skala. Der skal være fokus på, at det skal være rart at opholde sig i byens rum.
- Samtidig skal Horsens by sikres mulighed for vækst, omdannelse og fortætning, bl.a. gennem byggeri af høje huse på særligt udvalgte placeringer.

Retningslinjer

1.5.1. Der kan kun planlægges for byggerier over 6 etager (dvs. 7 etager og derover) inden for de områder, der er udpeget på kort.

1.5.2. Der skal udarbejdes en planvurdering, der belyser konsekvenserne af et evt. højt byggeri i forhold til omgivelserne, inden der tages stilling til, om der skal laves detailplanlægning for høje huse inden for de afgrænsede områder.

1.5.3. Uden for de afgrænsede områder kan der i særlige tilfælde tillades høje bygninger, der skal anvendes til tekniske anlæg eller produktionsanlæg for virksomheder. Der skal også udarbejdes en planvurdering, der belyser konsekvenserne af disse former for højt byggeri i forhold til omgivelserne.

1.5.4. I de høje huse skal der sikres en variation i bygningernes anvendelse, boligernes størrelse samt en blanding af ejerforhold osv.

Redegørelse

Høje huse er bygninger, der markerer sig i byens skyline, skala og kontekst og dermed står i markant kontrast til byens generelle bygningshøjder. I Horsens midtby er den generelle bygningshøjde mellem 2 og 6 etager, mens den mest udbredte bygningshøjde i resten af Horsens byområde er på 1-2 etager. Kun ganske få bygninger er højere, f.eks. byens kirketårne og vandtårne. Når en bygning er 7 etager eller derover, defineres den derfor som et højt hus i en Horsens-kontekst. Der kan ikke fastsættes en maksimal grænse på højde og etageantal, idet det er det enkelte sted, beliggenhed, kontekst, arkitektur osv., der afgør dette.

Horsens skal være en by i en menneskelig skala, som indbyder til byliv, ophold og bevægelse i byens rum, men der skal også være mulighed for at placere høje huse på udvalgte steder, hvor de kan fungere som særlige landmarks i byen. Høje hus påvirker både byens skyline og de omgivelser, det placeres i, det sker gennem påvirkning af mikroklimaet, indbliksgener for naboer, skyggepåvirkninger og p-forhold.

Nye projekter for høje huse kan kun komme på tale, hvis placeringen er velbegrundet, og bygningen tilfører stedet noget positivt og kvalitativt, samtidig med, at det understøtter Horsens' skyline positivt. F.eks. er hensynet til den middelalderlige by, kulturmiljøer og topografi helt grundlæggende. Derfor skal der udarbejdes en grundig planvurdering, der belyser konsekvenserne af et højt byggeri i forhold til omgivelserne, inden der tages stilling til, om projektet skal gennemføres.

I planvurderingen skal følgende elementer undersøges:

- Formål og ide med projektet for det høje hus
- Visuel påvirkning af omgivelserne, herunder sigtelinjer
- Visuel påvirkning af det omkringliggende landskab uden for byen
- Tilpasning i byen, landskabet og topografien
- Skala, volumen og typologi i forhold til det område, højhuset placeres i
- Kvalitet i arkitektur, form og detaljeringsniveau
- Kvalitet i friarealer for beboere i det høje hus
- Kvalitet i udearealer omkring højhuset
- Det høje hus' bidrag til bylivet/underetagens interaktion med det offentlige rum/mulighed for placering af offentlige funktioner i underetagen
- Den trafikale logistik – adgangsforhold, parkeringsmuligheder, tilslutning til eksisterende vejnet, kapacitet og afvikling
- Vind, mikroklima, skygge- og indbliksgener
- Muligheder for begrønning af facader
- Mulighed for offentlig adgang til højhusets øverste etager/tag

Der skal stilles krav til bygherre om at bidrage til planvurderingen med detaljerede projektbeskrivelser og visualiseringer i forbindelse med konkrete projekter for høje huse.

Uden for de afgrænsede områder kan der i særlige tilfælde tillades høje bygninger, der skal anvendes til tekniske anlæg eller produktionsanlæg for virksomheder. Der skal også udarbejdes en planvurdering, der belyser konsekvenserne af disse former for højt byggeri i forhold til omgivelserne.

Der sker ikke ændringer i udpegningen af områder til høje huse i forbindelse med kommuneplan 2025-2037.

Billedet viser højhusbebyggelse i Houmannsgade, set fra Beringsgade.

Billedet viser VIA's højhus på Campusgrunden, set fra Bygholm Sø.

Billedet viser højt byggeri på Buchwalds Bro og Lilli Gyldenkildes Torv.

1.6. LANDSBYER OG LANDDISTRIKTER

Mål

- Det er Horsens Kommunes overordnede mål at sikre, at landdistrikternes og landsbyernes særlige karakteristika fastholdes.

- Landsbyernes rolle som attraktive og bæredygtige bosætningslandsbyer styrkes ved at afgrænse landsbyerne og fastlægge bebyggelsesregulerende bestemmelser, som sikrer de landskabelige, arkitektoniske og kulturhistoriske værdier i den enkelte landsby.

- Udviklingen af landsbyerne og det åbne land skal ske gennem et gensidigt forpligtende samarbejde mellem kommunen og landsbyerne.

Retningslinjer

1.6.1. Følgende landsbyer er afgrænset i kommuneplanen: Addit, Assendrup, Davding, Elbæk, Eldrup, Elling, Endelave by, Gangsted, Gantrup, Grumstrup, Grædstrup, Haldrup, Kattrup, Lundum, Oens, Ring, Sattrup, Sejet, Serridslev, Slagballe St., Såby, Tønning, Træden, Tvingstrup, Underup, Vedslet, Vestbirk, Voervadsbro, Vrønding, Yding, Ørridslev, Ørskov, Åes og Åstruplund. Der er ikke foretaget en afgrænsning af øvrige samlinger af gårde og huse.

1.6.2 Følgende landsbyer er afgrænset og samtidig omfattet af en kommuneplanramme: Endelave By, Grumstrup, Grædstrup, Haldrup, Sattrup, Sejet, Såby, Yding, Træden og Tvingstrup.

1.6.3. I de afgrænsede landsbyer skal en evt. udbygning med nye boliger, ske indenfor landsbyafgrænsningen. Udbygningen skal ske ud fra en helhedsvurdering af landskabelige, arkitektoniske, skalamæssige og kulturhistoriske værdier, så det sikres, at de nye boliger tilpasses den enkelte landsbys karakteristika.

1.6.4. De strategiske målsætninger for udvikling i de enkelte landsbyer, som er beskrevet i Horsens Kommunes *Dialogværktøj: Landsbyernes udvikling og bevaring*, skal danne grundlag for den fremtidige udvikling af landsbyerne.

1.6.5. Alt nybyggeri, ændret anvendelse, mv. i de afgrænsede landsbyer, må kun ske i overensstemmelse med Horsens Kommunes *Dialogværktøj: Landsbyernes udvikling og bevaring*.

1.6.6. I de afgrænsede landsbyer er der også mulighed for at etablere nye boliger i overflødiggjorte bygninger, hvis de er egnede til boligformål.

1.6.7. I de særligt bevaringsværdige landsbyer Addit, Elling, Gangsted, Lundum, Tønning, Træden, Endelave by og Haldrup tillades kun ganske få ændringer. Der er udarbejdet bevarende lokalplaner for de tre sidstnævnte, der beskriver hvilke ændringer der tillades. For de landsbyer, som ikke er omfattet af en bevarende lokalplan, kan der kun meddeles landzone- og byggetilladelser i overensstemmelse med Horsens Kommunes dialogværktøj *Landsbyernes udvikling og bevaring*.

1.6.8. I Elbæk og Vestbirk kan efterskolerne kun udvides efter en samlet detailplanlægning.

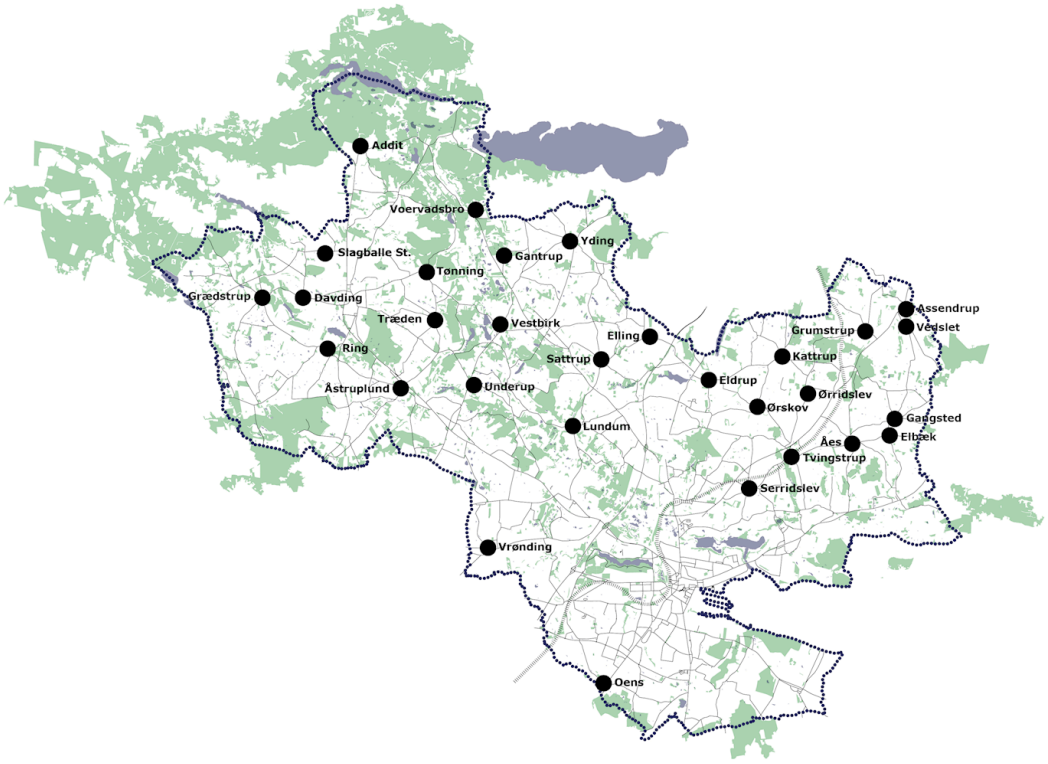

Illustrationen viser de 30 landsbyer i Horsens Kommune, som er omfattet af en landsbyafgrænsning og gældende Dialogværktøj.

Redegørelse

Det overordnede mål er at bidrage til en bæredygtig udvikling i landdistrikterne, så de fortsat bevares og udvikles som attraktive steder at bo, og fungere som et reelt bosætningsalternativ til de større byer. Samtidig er det vigtigt at fastholde de særlige karakteristika, som den enkelte landsby har, både på grund af de landskabelige, arkitektoniske og kulturhistoriske bevaringsværdier, men også fordi det er med til skabe en attraktiv ramme for livet og fællesskaberne i landsbyerne. Landsbyerne i Horsens Kommune udgør en helt unik bosætningsmulighed, som ikke findes i de tætbefolkede byer.

Bosætning på landet tilvælger man typisk på grund af nærheden til natur, fred og ro, sociale netværk og fællesskaber. Samtidig findes der boliger, som er en del af landsbyens særlige sociale og historiske struktur, med udsigt over åbne landskaber, og boliger der ofte er billigere end tilsvarende i byerne. Samtidig må man, til en vis grad, undvære nærheden til

service, butikker, kulturtilbud, offentlig transport og lignende, da man ikke kan forvente samme grad af offentlig service som i byerne.

Der henvises generelt til Horsens Kommunes *Dialogværktøj: Landsbyernes udvikling og bevaring*, som beskrives nærmere i redegørelsen.

Landsbyafgrænsning for boligbyggeri

Alle landsbyerne i Horsens Kommune ligger i landzone, med undtagelse af Sejet. *Retningslinje for Landsbyer og landdistrikter* omfatter derfor stort set kun landsbyer i landzone. Mulighederne for nybyggeri i landzone er yderst begrænset, fordi Planloven bl.a. har til formål at sikre, at byudvikling kun sker indefra og ud, og i direkte tilknytning til eksisterende bymæssig bebyggelse i byzone, jf. § 11a, stk. 8, da det er vigtigt, at byudvikling kun sker, hvor det ikke øger ressourceforbruget til- og forureningen fra transport.

Landzonen er, som udgangspunkt, forbeholdt landbrug og skal friholdes fra al bebyggelse, som ikke er erhvervsmæssigt nødvendigt for driften af en landbrugsejendom, jf. § 36, stk. 3 i Planloven.

Med stigende krav til klimatilpasning og sikring af biodiversitet, og samme størrelse areal at planlægge for, skal det sikres, at der findes plads til det hele.

Der er derfor udelukkende praksis for, at nye boliger i landzone kan opføres, som erstatning for en eksisterende bolig. Praksis er dog mindre restriktiv for landsbyer, som er afgrænset i en kommuneplan. Her kan der opføres et mindre antal boliger, men kun som huludfyldning eller som afrunding af en landsby. Hertil er der videre mulighed for omdannelse af eksisterende tiloversblevne bygninger til f.eks. flere boligenheder.

Det er et krav, at landsbyafgrænsninger ikke får et omfang, som potentielt kan skabe en boligtilvækst, der kan sidestilles med byvækst eller kan medføre behov for ny infrastruktur, offentlige services, detailhandel mv.

For at sikre, at det fortsat er muligt at udvikle landsbyerne i Horsens Kommune og fastholde indbyggerne, er alle landsbyer afgrænset i kommuneplanen. Med landsbyafgrænsningerne åbnes for opførelsen af boliger i et begrænset omfang i de enkelte landsbyer. Omfanget af fremtidige byggemuligheder tager afsæt i en konkret udviklingsstrategi for den enkelte landsby, med udgangspunkt i udviklingspotentiale og efterspørgsel, set i forhold til forrige planperiode (12 år tilbage, 2010-2022). Det er estimeret, at der samlet kan ske en boligtilvækst på ca. 5-10% i den enkelte landsby, men det varierer fra landsby til landsby.

En begrænset tilførsel af nye boliger vil på denne måde ikke påvirke landsbyens funktionalitet negativt (dvs. i form af trafikpres på de mindre veje, belastning af forsyningssystemer osv.).

Billedet viser en landsbygade i Sejet.

Billedet viser en landsbygade i Elling.

Huludfyldning

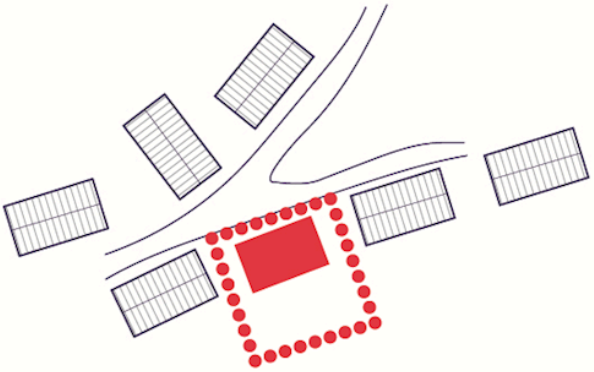

Afrunding

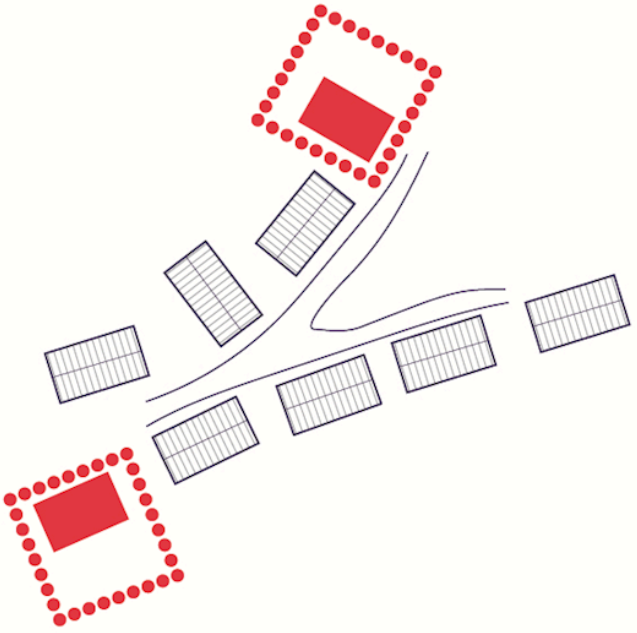

Omdannelse af eksisterende bygninger

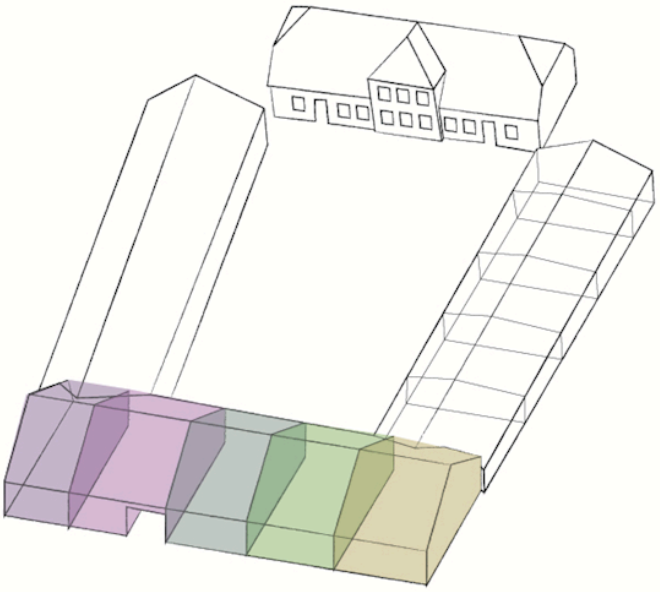

Strategisk planlægning for landsbyerne

Landsbyerne i Horsens Kommune

Jf. Planlovens §§ 5c og d skal kommuneplanen indeholde en strategisk planlægning, der sammenhængende tager stilling til muligheder for udvikling af landsbyer. Planlovens definition af en landsby omfatter byer på mellem 200 og 1.000 indbyggere.

I Horsens Kommune er det besluttet at udvide landsbydefinitionen i forhold til Planloven, så også landsbyer med færre indbyggere end 200, er omfattet af retningslinjen om strategisk planlægning. I kommuneplanens bymønster er der i alt registreret 34 landsbyer, hvor kun 6 landsbyer har et indbyggertal på mere end 200.

Hertil er det i Horsens Kommune besluttet, ikke at inkludere de lokalplanlagte landsbyer og landsbyer i byzone, med undtagelse af Træden, hvor der ligger en uudnyttet kommuneplanramme i forlængelse af den lokalplanlagte landsbyafgrænsning. Det betyder, at den strategiske planlægning er afgrænset til 30 ud af de i alt 34 landsbyer.

Flere af landsbyerne har er relativt lavt indbyggertal, og det betyder, at der ikke findes servicetilbud, detailhandel eller lignende i mange af de inkluderede landsbyer.

Ved udarbejdelse af den strategiske planlægning for landsbyerne i Horsens Kommune, har det derfor ikke været et fokus at skabe udvikling, for at sikre bibeholdelse af skole- eller dagtilbud eller forhindre lukning af f.eks. dagligvarebutikker, som ellers er et af hovedformålene med planlovens bestemmelser om strategisk planlægning for landsbyerne. De strategiske målsætninger for udvikling af de enkelte landsbyer i Horsens Kommune, tager i stedet udgangspunkt i den konkrete demografiske udvikling, geografiske placering og efterspørgsel i de enkelte landsbyer, med henblik på at modvirke negative effekter, såsom fraflytning og forfald.

Strategien er defineret ud fra en kortlægning og analyse af demografi, udviklingspotentiale, størrelse på landsbyen, afstand til servicetilbud, arkitektur, landskab, naturbeskyttelse og meget mere. Landsbyernes geografiske og demografiske forholde er blevet kortlagt, og der er fortaget besigtigelser og borgerinddragelse, der tilsammen udgør fundamentet for den strategiske og differentierede planlægning for kommunens landsbyer.

Planperiode 2010-2022

Den samlede analyse af landsbyerne i Horsens Kommune peger på, at indbyggertallene generelt er stagnerende. Der sker samlet set et lille fald i indbyggertallet på 0,7 %, som svarer til 24 indbyggere, hvis man sammenligner med forrige planperiode (seneste 12 år: 2010-2022). For landsbyerne omfattet af retningslinjer for Landsbyer og landdistrikter er der et samlet indbyggertal på 3570 personer i 2022.

Der er overordnet set ikke sket den store udvikling, hverken i indbyggertal eller i nyopført bebyggelse, i de enkelte landsbyer siden 2012. Samlet set er der opført 91 boligenheder i landsbyerne i forrige planperiode.

Særligt bevaringsværdige landsbyer

Foruden krav til byggeriets placering, form og skala, vil der for de S*ærlige bevaringsværdige landsbyer* også blive stillet krav til byggeriets detaljering, materialevalg, vinduesudformning mv., ved behandling af landzone- og byggetilladelser.

Inden for, og i umiddelbar nærhed til, de udpegede V*ærdifulde kulturmiljøer*, skal der tages særligt hensyn til de kulturhistoriske interesser, f.eks. i forbindelse med planlægning, byggeri, terrænreguleringer, beplantning og etablering af tekniske anlæg. De fysiske spor af historien skal bevares, så befolkningen nu og i fremtiden kan opleve, hvordan 10.000 års samfundsudvikling afspejles i kulturlandskabet.

Følgende landsbyer er udpeget som *Særlige bevaringsværdige landsbyer*:

- Addit
- Elling
- Gangsted
- Lundum
- Træden
- Tønning

Strategi for udvikling af landsbyerne i Horsens Kommune

Som resultat af en omfattende kortlægning, analyse, borgerinddragelse, mv., er der udarbejdet tre overordnede målsætninger, for udvikling af landsbyerne i Horsens Kommune. Disse målsætninger rummer de mange forskellige landsbyers udgangspunkt, potentialer, mv.. For hver målsætning er der formuleret to fokusområder, som på hver sin måde kan understøtte udviklingen i den enkelte landsby. Hvert fokusområde giver hertil et bud på konkrete handlemuligheder. Tilsammen repræsenterer målsætning, fokusområder og handlemuligheder den konkrete strategi.

Strategien for de enkelte landsbyer udmønter sig, som konkrete fysiske udpegninger, hvor byggemuligheder, rekreative områder og ind- og udsigtskiler er kortlagt for hver landsby. Selvom kortlægningen indeholder konkrete udpegninger, er planlægningen fortsat strategisk og dermed ikke byggeretsgivende. Udnyttelse af mulighederne kræver fortsat enten en lokalplanlægning eller en landzone- og byggetilladelse.

Strategien, sammenlagt med den fysiske planlægning, skal give et kvalificeret bud på den enkelte landsbys udviklingspotentiale og bidrage til fastholdelse af interessen for bosætning i landsbyerne i Horsens Kommune.

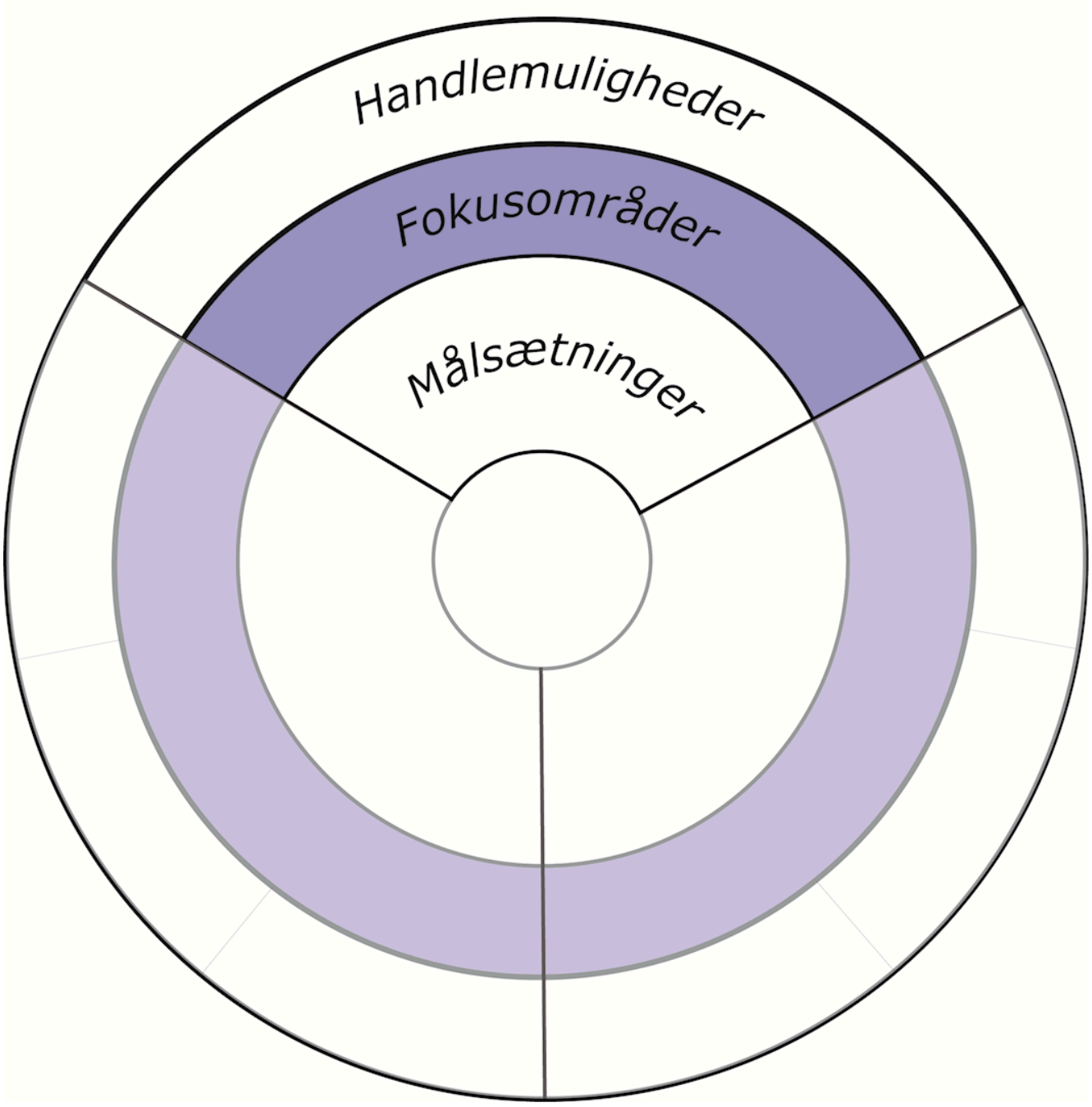

Illustrationen viser, hvordan strategien er sammensat ved tre hovedgreb: Målsætningerne, fokusområder og handlemuligheder.

Målsætninger

Målsætningerne afspejler forskellen i det udviklingspotentiale, der er i landsbyerne. Alt efter demografi, efterspørgsel og placering, tildeles der en målsætning for den fremtidige udvikling af hver landsby. Horsens Kommune har defineret tre forskellige målsætninger, som kan favne alle 30 landsbyer. Udviklingen i landsbyerne får en af følgende målsætninger: *Tilpasses*, *Understøttes* eller *Udvikles*.

Tilpasses den konkrete efterspørgsel og demografiske udvikling

Landsbyerne som skal *tilpasses,* er karakteriseret ved, at udviklingspotentialet er udfordret og at der på baggrund af udviklingen i sidste planperiode, ikke umiddelbart vurderes at ske en stigning i indbyggertallet, som kan retfærdiggøre, at landsbyen udvides yderligere. Udviklingspotentialet kan ligeledes være udfordret af, at landsbyerne har en størrelse og et indbyggertal, hvor det ikke vil være rentabelt at investere i ny infrastruktur, offentlige- eller private services, o.lign.

Hertil vurderes det, at landsbyernes omfang og aktuelle byggemuligheder inden for allerede eksisterende afgrænsning, kan dække det fremtidige behov i næste planperiode (12 år frem). Den overordnede målsætning for landsbyer der skal *tilpasses* er, at modvirke de negative effekter ved et stagnerende indbyggertal, og samtidig skal landsbyen *tilpasses* sin demografiske virkelighed.

Landsbyer	**Målsætning**	**Fokusområder**
Addit	Tilpasses	Udnyttelse eksisterende muligheder
Assendrup	Tilpasses	Udnyttelse eksisterende muligheder
Elbæk	Tilpasses	Udnyttelse eksisterende muligheder
Eldrup	Tilpasses	Udnyttelse eksisterende muligheder
Elling	Tilpasses	Planlægning
Lundum	Tilpasses	Udnyttelse eksisterende muligheder
Slagballe st.	Tilpasses	Udnyttelse eksisterende muligheder
Underup	Tilpasses	Udnyttelse eksisterende muligheder
Vedslet	Tilpasses	Udnyttelse eksisterende muligheder
Ring	Tilpasses	Udnyttelse eksisterende muligheder
Ørridslev	Tilpasses	Udnyttelse eksisterende muligheder
Ørskov	Tilpasses	Udnyttelse eksisterende muligheder
Gantrup	Tilpasses	Udnyttelse eksisterende muligheder
Sattrup	Tilpasses	Udnyttelse eksisterende muligheder
Ås	Tilpasses	Udnyttelse eksisterende muligheder

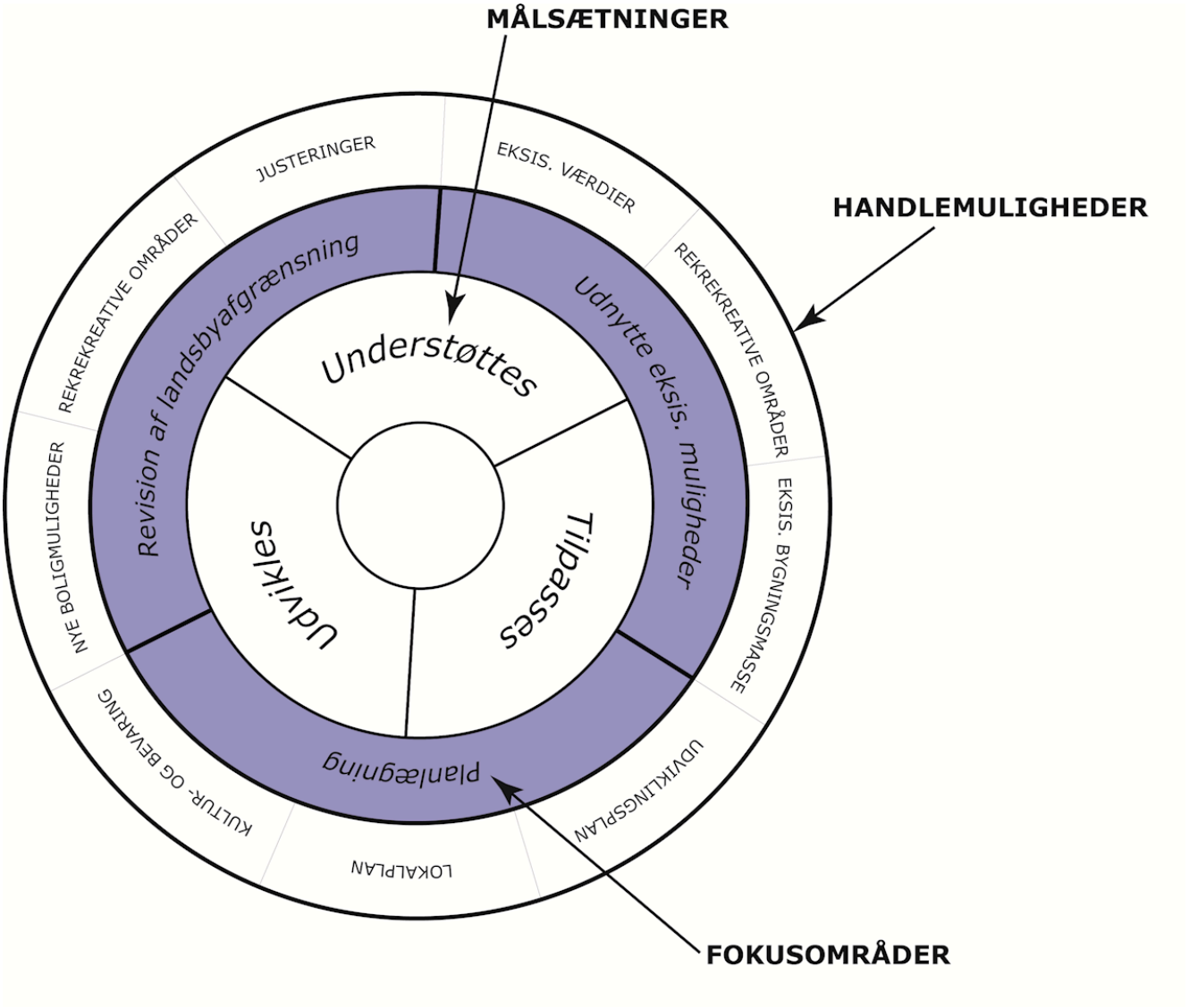

Illustrationen viser, hvordan målsætninger, fokusområder og handlemuligheder kan sammensættes.

Understøttes ved fastholdelse af udviklingspotentiale

Landsbyerne som skal *understøttes* er karakteriseret ved, at udviklingspotentialet er beskedent, da ændringer i indbyggertallene og efterspørgsel på nye boliger er minimale. Landsbyerne har et indbyggertal, som gør det vanskeligt at tiltrække butikker og andre servicetilbud, men gør det fortsat muligt at fastholde eller skabe et aktivt lokalsamfund.

De overordnede målsætninger er at *understøtte* udviklingspotentialet og fastholde efterspørgslen på bosætning i landsbyerne.

Landsbyer	Målsætning	Fokusområder
Davding	Understøttes	Revision af landsbyafgrænsning
Kattrup	Understøttes	Udnyttelse eksisterende muligheder

Oens	Understøttes	Udnyttelse eksisterende muligheder
Tønning	Understøttes	Revision af landsbyafgrænsning
Vrønding	Understøttes	Revision af landsbyafgrænsning
Åstruplund	Understøttes	Revision af landsbyafgrænsning
Voervadsbro	Understøttes	Revision af landsbyafgrænsning
Serridslev	Understøttes	Udnyttelse eksisterende muligheder
Gangsted	Understøttes	Revision af landsbyafgrænsning

Udvikles med henblik på at øge bosætningsmuligheder

Landsbyerne som skal udvikles, er karakteriseret ved, at udviklingspotentialet er moderat. Landsbyerne har et indbyggertal og en størrelse, som gør det muligt at tiltrække butikker og andre mindre servicetilbud. En landsby er i planlovsmæssig forstand defineret ved at have et indbyggertal over 200. Landsbyerne som skal *udvikles,* med henblik på at øge bosætningsmulighederne, har alle et indbyggertal, der enten er tæt på 200 eller mere.

Den overordnede målsætning er, at *udvikle* landsbyerne og øge bosætningen – uden at skabe behov for ny infrastruktur, skole- og dagtilbud mv.

Landsbyer	Målsætning	Fokusområder
Grumstrup	Udvikles	Revision af landsbyafgrænsning
Grædstrup	Udvikles	Revision af landsbyafgrænsning
Tvingstrup	Udvikles	Revision af landsbyafgrænsning
Vestbirk	Udvikles	Planlægning
Træden	Udvikles	Planlægning
Yding	Udvikles	Revision af landsbyafgrænsning

Fokusområder

For hver af de tre målsætninger er der forskellige fokusområder, som hver kan pege på forskellige handlemuligheder og dermed forskellig påvirkning af den konkrete fysiske planlægning.

Udnyttelse af eksisterende muligheder

Handlingen kan betyde, at strategien for udvikling er at skabe større fokus på bevaring og omdannelse af eksisterende bygningsmasse, som kan bidrage til at styrke V*ærdifulde kulturmiljøer*, bevaringsværdige bygninger mv.

Handlingen kan også betyde, at strategien for udpegningen af nye byggemuligheder, har fokus på huludfyldning og tilpasning inden for eksisterende afgrænsning. Det vil f.eks. være aktuelt for landsbyer, hvor udbuddet af byggemuligheder, fortsat er så stort, at det kan dække den forventede efterspørgsel.

Planlægning

Handlingen kan betyde, at strategien for udvikling er, at der skal udlægges et større antal boliger eller ske større strukturelle ændringer, der fordrer en lokalplanlægning, helhedsplanlægning eller lignende.

Handlingen kan også betyde, at strategien for udvikling af landsbyen f.eks. kan ske ved at udpege et *værdifuldt kulturmiljø*, foretage SAVE-registreringer eller en anden form for planlægning. Eventuelle udpegninger foretages for at understøtte landsbyens særlige karakter og arkitektoniske træk, så den fortsat i fremtiden, kan repræsentere et alternativ og unikt bosætningstilbud i Horsens Kommune.

Udvidelse af landsbyafgrænsningen

Handlingen kan betyde, at strategien for udvikling er at udvide den eksisterende afgrænsning, så der kan skabes flere byggemuligheder, som kan understøtte en fremtidig positiv befolkningsudvikling i overensstemmelse med en konkret efterspørgsel.

Handlingen kan også anvendes, hvis en landsby har oplevet fald i indbyggertal, som resultat af, at der ikke tidligere er udlagt tilstrækkelig antal byggemuligheder, til at understøtte efterspørgslen på bosætning. Strategien for udvikling er så at skabe nye byggemuligheder med henblik på at ændre en negativ tendens til fraflytning.

Dialogværktøj

Horsens Kommune har med retningslinje for landsbyer og landdistrikter valgt, ikke kun at tilgodese de strategiske elementer, men har også udviklet et dialogværktøj, der kan hjælpe med implementering af strategien, til gavn for forvaltningen og kommunens borgere. Dialogværktøjet præsenterer en række retningslinjer for bygningsudformning i landsbyerne, inklusiv en Quick-guide, så borgerne nemmere kan forholde sig til lovkrav, og hvor man kan søge hjælp og vejledning til evt. fremtidige byggeprojekter i landsbyerne. Dialogværktøjet indeholder hertil et opslagsværk, over alle kommunens landsbyer, der præsenterer de enkelte landsbyer, deres kvaliteter, planlægningsmæssige udfordringer og sårbarheder. Samtidig indeholder opslagsværket strategiske målsætninger for udvikling af de enkelte landsbyer. De strategiske målsætninger udmøntes ved konkrete udpegninger af potentielle byggemuligheder, udsigtskiler til bevaring og potentielle rekreative områder, for de enkelte landsbyer.

Udpegningerne er foretaget udelukkende for at give borgerne i landsbyen, og evt. fremtidige bygherre, et overblik over potentielle fremtidsmuligheder. Det er altså ikke udtryk for, at kommunen kommer til at stå for evt. udvikling, byggerier eller indretning af fællesarealer. Udviklingen skal drives af private investorer, lokalråd, borgere eller fonde. Læs mere her, om støttemulighederne i Horsens kommune.

Dialogværktøj - En guide til landsbyernes udvikling og bevaring

Jf. retningslinjerne 1.6.4 og 1.6.5, skal udvikling, nybyggeri og ændret anvendelse ske i overensstemmelse med Dialogværktøjet - Landsbyernes udvikling og bevaring.

Du kan finde den digitale udgave af Dialogværktøjet her.

Ønsker du at printe hele eller dele af Dialogværktøjet, kan du finde en printvenlig version her.

1.7. BYUDVIKLING OG KYSTNÆRHEDSZONE

Mål

- Kystlandskaber skal i videst muligt omfang beskyttes mod uhensigtsmæssig udnyttelse, i særdeleshed byggeri og tekniske anlæg.

- Udvikling i kystnærhedszonen skal ske på baggrund af helhedsplanlægning, der sikrer afvejningen mellem beskyttelse og benyttelse af de værdifulde kystlandskaber og identificerer de dele af kystnærhedszonen, der kan rumme en bymæssig og rekreativ udvikling.

- Befolkningens adgang til og brug af de rekreativt værdifulde dele af kystlandskaberne skal fremmes gennem planlægningen og konkrete tiltag.

Retningslinjer

1.7.1. Der må kun inddrages nye arealer i byzone, og planlægges for anlæg i landzone, hvis der er en særlig planlægningsmæssig eller funktionel begrundelse for kystnær lokalisering. Der kan udlægges udviklingsområder, uden særlige landskabs-, natur- eller miljøinteresser, hvis de indgår i et landsplandirektiv.

1.7.2. Nye byzoneudlæg til beboelse skal fastlægges til helårsbeboelse.

1.7.3. I forbindelse med byudvikling inden for kystnærhedszonen skal det sikres, at der ikke opstår en ny markant og synlig bebyggelsesfront set fra kysten, fjorden eller fjordlandskabet.

1.7.4. Der skal så vidt muligt skabes udvidet adgang til kysten for offentligheden.

1.7.5. Bortset fra trafikhavneanlæg og andre overordnede infrastrukturanlæg kan der kun i ganske særlige tilfælde planlægges for bebyggelse og anlæg på land, som forudsætter inddragelse af arealer på søterritoriet eller særlig kystbeskyttelse.

1.7.6. Eksisterende sommerhusområder skal fastholdes til ferie-/fritidsformål.

1.7.7. Ferie- og fritidsanlæg skal lokaliseres efter sammenhængende turistpolitiske overvejelser og kun i forbindelse med eksisterende bysamfund eller større ferie- og fritidsbebyggelser.

Redegørelse

Kystnærhedszonen omfatter alle arealer i landzone og sommerhusområder i en afstand af 3 kilometer fra kysten.

Kystnærhedszonen er en planlægningszone, men ikke en forbudszone. Kysterne og de kystnære landskaber er meget værdifulde og planlægning i disse områder kræver dels en særlig begrundelse og dels en planlægning på et kvalitetsmæssigt højt niveau. Når der planlægges mere detaljeret for nye områder, er det vigtigt også at lade byens profil – når den ses på afstand – indgå i overvejelserne. Formgivningen bør ske i samspil med den eksisterende bebyggelse og kystområdets stedlige kvaliteter.

Planloven giver mulighed for, at der inden for kystnærhedszonen kan udpeges udviklingsområder i kommuneplanen. Udviklingsområder er områder til f.eks. byudvikling, hvor der ikke kræves en særlig planlægningsmæssig eller funktionel begrundelse for kystnær lokalisering.

Udviklingsområderne kan kun udpeges, hvis de er i overensstemmelse med de udviklingsområder, der er fastlagt i et landsplandirektiv. Der kan kun udpeges udviklingsområder, hvis ikke området indeholder særlige landskabs-, natur- eller miljøinteresser.

Lokalisering af ferie- og fritidsanlæg, herunder golfbaner, inden for kystnærhedszonen skal ske på baggrund af sammenhængende turistpolitiske overvejelser og bør kun etableres i forbindelse med eksisterende bysamfund eller større ferie- og fritidsbebyggelser.

Retningslinjen for fritidsformål beskriver kommuneplanlagte projekter til ferie- og fritidsanlæg nærmere. Se mere her.

Billede fra Brigsted Strand.

1.8. DETAILHANDEL

Mål

- Horsens Kommune skal fortsat styrkes i den regionale konkurrence om detailhandelskunderne. Derfor skal planlægningen for detailhandel skabe rammerne for, at butikslivet kan udvikle sig med et stærkt og varieret udbud, så flere handler i kommunen.
- Detailhandelsstrukturen skal understøtte bymønsteret.
- Horsens Midtby er hovedbyen og skal styrkes som et dynamisk, regionalt center for handel, byliv, kultur og oplevelser.
- Brædstrup bymidte skal styrkes med en stærkt og attraktivt bymidte for den vestlige del af kommunen.
- Lokalcenterbyerne skal udvikles med levende bymidter for deres lokale opland.

Retningslinjer

Detailhandelsstrukturen

1.8.1. Den samlede detailhandelsstruktur i Horsens Kommune består af følgende afgrænsede områder:

1. Bymidter: Horsens, Brædstrup, Egebjerg, Lund, Østbirk, Gedved, Hatting og Hovedgård.
2. Horsens bymidte opdeles i tre zoner, hhv. Horsens bymidte A, B og C.
3. Lokalcentre: Nim, Søvind, Sdr. Vissing, Hovedgård og Endelave by. Lokalcentre i Horsens By: Sønderbrogade, Nørretorv, Bjerrevej, Torsted Alle og Bygaden.
4. Bydelscentre i Horsens By: Nordhavnen, Strandkærvej, Bankagervej, Ørnstrup Møllevej, Vejlevej Nord, Vejlevej Syd, Nørrebrogade, Haldrupvej og Sundvej.
5. Områder til særligt pladskrævende varegrupper: Høegh Guldbergs Gade, Horsens Syd, Erhvervsbyvej, Fuglevangsvej, Strandkærvej / Ormhøjgårdsvej, Silkeborgvej, Vestervangen, Virkefeltet, Lund syd-øst, Ørridslevvej og Sattrupvej.

Afgræsningerne af detailhandelsstrukturens områder er vist på kort.

1.8.2. Udenfor detailhandelsstrukturen kan der kun placeres:

1. Enkeltstående dagligvarebutikker, der alene tjener til lokalområdets daglige forsyning. De enkeltstående dagligvarebutikker kan kun placeres efter en detaljeret planlægning, hvor det sikres at butikkens formål alene tjener til lokalområdets lokale forsyning jf. Planlovens §5n stk. 2. Dagligvarebutikkerne skal som udgangspunkt placeres med god trafikal tilgængelighed og med en rimelig afstand til andre butikker eller områder udlagt til butiksformål.

2. Butikker i tilknytning til en primær funktion som tankstation, togstation, stadion, fritliggende turistattraktioner, genbrugspladser og lignende.
3. Mindre butikker til salg af egne produkter i tilknytning til en virksomheds produktionslokaler.
4. Mindre dagligvare- og udvalgsvarebutikker i overflødiggjorte bygninger i landzonen.

Arealrammer og butiksstørrelser i de afgrænsede detailhandelsområder

1.8.3. De samlede arealrammer for butikker inden for de afgrænsede områder i detailhandelsstrukturen fremgår af nedenstående skema:

Type	Navn	Samlet ramme til butiksformål, m²	Samlet bruttoetageareal 2025, m²	Heraf SPV, m²	Ny samlet restrummelighed, m²
Bymidte	Horsens bymidte	220.600	123.400	21.600	97.200
Bymidte	Brædstrup	20.000	5.500	0	14.500
Bymidte	Egebjerg	3.500	2.200	0	1.300
Bymidte	Lund	3.500	2.900	0	600
Bymidte	Østbirk	4.100	4.000	800	100
Bymidte	Gedved	3.000	100	0	2.900
Bymidte	Hovedgård	4.000	3.100	0	900
Bymidte	Hatting	2.500	1.200	0	1.300
Bydelscenter	Nordhavnen	15.700	14.500	12.100	1.200
Bydelscenter	Nørrebrogade	2.500	2.200	0	300
Bydelscenter	Strandkærvej	5.000	3.400	900	1.600
Bydelscenter	Bankagervej	5.800	5.600	0	200
Bydelscenter	Ørnstrup Møllevej	3.000	1.300	0	1.700
Bydelscenter	Vejlevej Nord	14.000	13.100	0	900
Bydelscenter	Vejlevej Syd	12.000	9.500	2.100	2.500
Bydelscenter	Haldrupvej	4.100	4.100	0	0
Bydelscenter	Sundvej	6.900	5.800	0	1.100
Lokalcenter	Nim	1.380	400	0	980
Lokalcenter	Søvind	1.725	500	0	1.225
Lokalcenter	Sdr. Vissing	1.200	100	0	1.100
Lokalcenter	Hovedgård	1.500	0	0	1.500
Lokalcenter	Endelave by	2.000	100	0	1.900
Lokalcenter	Sønderbrogade	2.500	200	0	2.300
Lokalcenter	Nørretorv	2.000	0	0	2.000

Lokalcenter	Bygaden	1.400	1.200	0	200
Lokalcenter	Bjerrevej	2.000	1.100	0	900
Lokalcenter	Torsted Alle	2.500	0	0	2.500
SPV*	Høegh Guldbergsgade	30.000	5.600	5.600	24.400
SPV*	Horsens Syd	100.000	20.400	20.400	79.600
SPV*	Erhvervsbyvej	10.000	1.200	1.200	8.800
SPV*	Fuglevangsvej	30.000	3.100	0	26.900
SPV*	Strandkærvej	10.000	4.600	4.600	5.400
SPV*	Silkeborgvej	5.000	1.700	1.700	3.300
SPV*	Vestervangen	6.700	1.600	800	5.100
SPV*	Virkefeltet	3.500	0	0	3.500
SPV*	Lund Syd-Øst	20.000	0	0	20.000
SPV*	Ørridslevvej	4.000	300	0	3.700
SPV*	Sattrupvej	4.000	0	0	4.000

**SPV står for Særlig Pladskrævende Varegrupper*

1.8.4. Butiksstørrelser inden for de afgrænsede områder i detailhandelsstrukturen fremgår af nedenstående skema:

Område og type	**Max. butiksstørrelse dagligvarer m^2**	**Max. butiksstørrelse udvalgsvarer i m^2**	**Max. butiksstørrelse SPV* m^2**
Bymidte Horsens A	5.000	5.000	0
Bymidte Horsens B	5.000	12.000	12.000
Bymidte Horsens C	0	12.000	12.000
Bymidte Brædstrup	3.500	2.000	0
Bymidte Egebjerg	2.500	1.000	0
Bymidte Lund	2.500	1.000	0
Bymidte Østbirk	2.500	1.000	0
Bymidte Gedved	2.500	1.000	0
Bymidte Hovedgård	2.500	1.000	0
Bymidte Hatting	2.500	500	0
Lokalcenter Nim	1.200	500	0
Lokalcenter Søvind	1.200	500	0
Lokalcenter Sdr. Vissing	1.200	500	0
Lokalcenter Hovedgård	1.200	500	0
Lokalcenter Endelave by	1.200	500	0
Bydelscenter Nordhavn	2.500	500**	0
Bydelscenter Nørrebrogade	1.500	500	0
Bydelscenter Strandkærvej	2.500	500	0

Bydelscenter Bankagervej	5.000	500	0
Bydelscenter Ørnstrup Møllevej	2.500	500	0
Bydelscenter Vejlevej Nord	3.500	2.000	0
Bydelscenter Vejlevej Syd	2.500	2.000	0
Bydelscenter Haldrupvej	2.500	500	0
Bydelscenter Sundvej	2.200	500	0
Lokalcenter Sønderbrogade	1.200	500	0
Lokalcenter Nørretorv	1.200	500	0
Lokalcenter Bjerrevej	1.200	500	0
Lokalcenter Torsted Alle	1.200	500	0
Lokalcenter Bygaden	1.200	500	0
SPV* Høegh Guldbergs Gade	0	0	12.000
SPV* Horsens Syd	0	0	20.000
SPV* Erhvervsbyvej	0	0	5.000
SPV* Fuglevangsvej	0	0	12.000
SPV* Strandkærvej	0	0	5.000
SPV* Silkeborgvej, Horsens	0	0	3.000
SPV* Vestervangen	0	0	5.000
SPV* Virkefeltet	0	0	3.500
SPV* Lund Syd-øst	0	0	15.000
SPV*Ørridslevvej	0	0	4.000
SPV* Sattrupvej	0	0	4.000

**SPV står for Særlig Pladskrævende Varegrupper*

*** I området er to eksisterende udvalgsvarebutikker større end 500 m², som jf. de udlagte kommuneplanrammer, uanset ovenstående, kan videreføres som eksisterende lovlige forhold. De kan dog ikke ændres til andre butiksformål/typer. (Stark 9.023 m² og Silvan 3.350 m²).*

Butiksstørrelser uden for de afgrænsede detailhandelsområder

1.8.5. Bruttoetagearealet for enkeltstående dagligvarebutikker til områdets lokale forsyning må højst være 1.200 m^2, inkl. arealer til personalefaciliteter. Ved detailplanlægning skal det sikres at butikkens formål alene tjener til lokalområdets lokale forsyning jf. Planlovens §5n stk. 2.

1.8.6. Bruttoetagearealet for butikker i tilknytning til en primær funktion som tankstation, togstation, stadion, fritliggende turistattraktioner og lignende må højst være 250 m^2.

1.8.7. Bruttoetagearealet for butikker til salg af egne produkter i tilknytning til en virksomheds produktionslokaler må højst være 50 m^2 uden for erhvervsområder og højst 250 m^2 i erhvervsområder.

1.8.8. Bruttoetagearealet for mindre dagligvare- og udvalgsvarebutikker i overflødiggjorte bygninger i landzone må ikke overstige 250 m^2.

Redegørelse

Detailhandlen i Horsens Kommune har en generel positiv udvikling i omsætning og en god handelsbalance, og står derfor relativt stærkt. Men den generel tendens på landsplan er, at der bliver færre butikker. I de sidste godt 10 år er næsten hver femte butik forsvundet i Danmark. Derfor er den regionale konkurrence om kunderne også skarp, og rundt om Horsens Kommune ligger stærke indkøbsbyer som Aarhus, Silkeborg og Vejle, der også tiltrækker kunder fra store oplande.

Antallet af butikker i Horsens Kommune er faldet med 6% siden 2019, men arealet er nogenlunde fastholdt. Udviklingen i antal butikker i Horsens Kommune følger derfor de nationale tendenser, med bl.a. færre og større butikker.

Der er derfor et stort behov for, at både detailhandels- og bymidteplanlægning understøtter en udvikling af Horsens Kommune – og især Horsens By – som et stærkt og attraktivt center for handel og oplevelser, der både kan fastholde de kunder, der bor i kommunen, men også tiltrække kunder fra hele regionen.

Detailhandelsanalyse 2025

Horsens Kommune har i 2025 fået udarbejde en detailhandelsanalyse for hele kommunen. Analysen er udarbejdet af COWI, og rapporten består af følgende hovedkapitler:

- Anbefalinger og vurderinger til detailhandlen
- Fremtidig detailhandelsstruktur og restummelighed
- Detailhandlens status og udvikling
- Udvikling i Horsens og Brædstrup bymidter

Detailhandelsanalysen er vedlagt som bilag til kommuneplanen og har status af redegørelse til kommuneplanens retningslinjer om detailhandel. Detailhandelsanalysen kan ses her.

Analysen blev gennemført i foråret 2025. Der tages udgangspunkt i rammerne fra Kommuneplan 2021, som var gældende på tidspunktet for analysen. Efter detailhandelsanalysen er gennemført, er der i forbindelse med Kommuneplan 2025-2037 lavet justeringer i rummeligheden. Ændringerne fremgår længere nede i redegørelsesafsnittet.

I sammenhæng med Detailhandelsanalysen 2025, udarbejdede COWI også en bykvalitetsanalyse for Horsens. Denne kan læses her.

Læsevejledning - Årstal

I foråret 2025 udarbejdede COWI en detailhandelsanalyse for Horsens Kommune. I den indgår økonomiske opgørelser, hvor de seneste tal er fra 2024, da disse opgøres helårligt.

Det samme gælder for den forrige detailhandelsanalyse. Den blev udarbejdet i 2020, og indeholder økonomiske opgørelser fra 2019. Derfor henvises der flere gange i redegørelsen til tal fra 2024 og 2019.

Billedet viser Hospitalsgade i Horsens midtby.

Inddeling af hovedområder i Horsens Kommune

Detailhandelsstrukturen i Horsens Kommune består af i alt otte bymidter, ni bydelscentre og ti lokalcentre. Herudover er der udpeget 28 områder alene til særligt pladskrævende varer.

Horsens bymidte er opdelt i tre zoner: A, B og C. Horsens bymidte A er den gamle midtby koncentreret omkring gågaden Søndergade med Horsens Bytorv og gågaderne Jessensgade, Hospitalsgade, Hestedamsgade, Graven, Thonbogade og Grønnegade. Horsens bymidte B er området mellem Niels Gyldings Gade og Bygholm Å, samt området omkring Havnen. Herudover indeholder bymidte B også Lilli Gyldenkildes Torv, da typen af butikker her, er den samme som på den modsatte side af Ove Jensens Allé og Høegh Guldbergs Gade. Horsens bymidte C er området syd for Bygholm Å indtil Spedalsø.

Med Kommuneplan 2025 er der sket en mindre revision af Horsens bymidtes zoneinddeling. Området omkring Lilli Gyldenkildes Torv, indgik tidligere i Zone A, men er flyttet til Zone B.

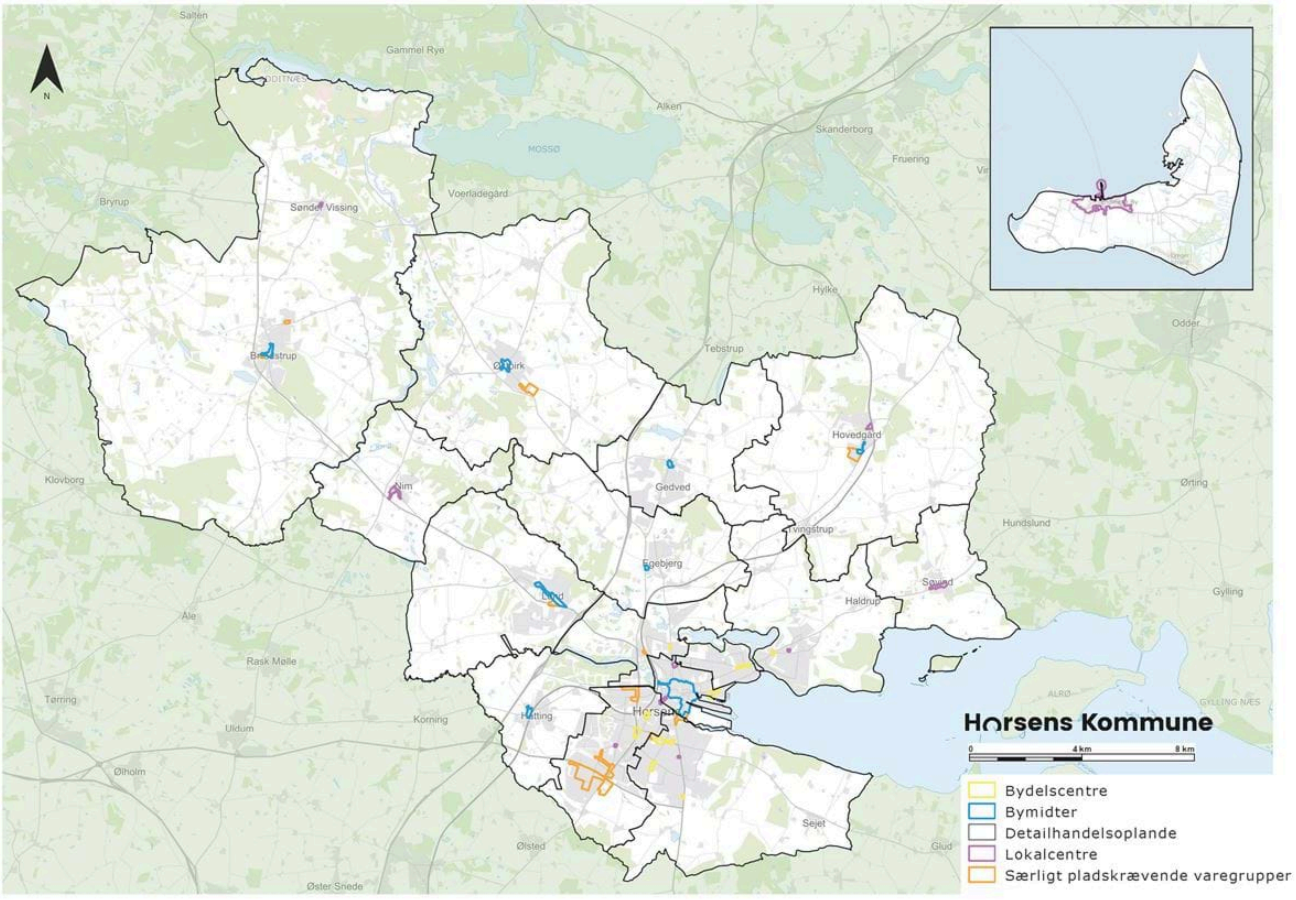

Kortet viser detailhandelsstrukturen for Horsens Kommune. Kilde: Detailhandelsanalyse for Horsens Kommune 2025, COWI

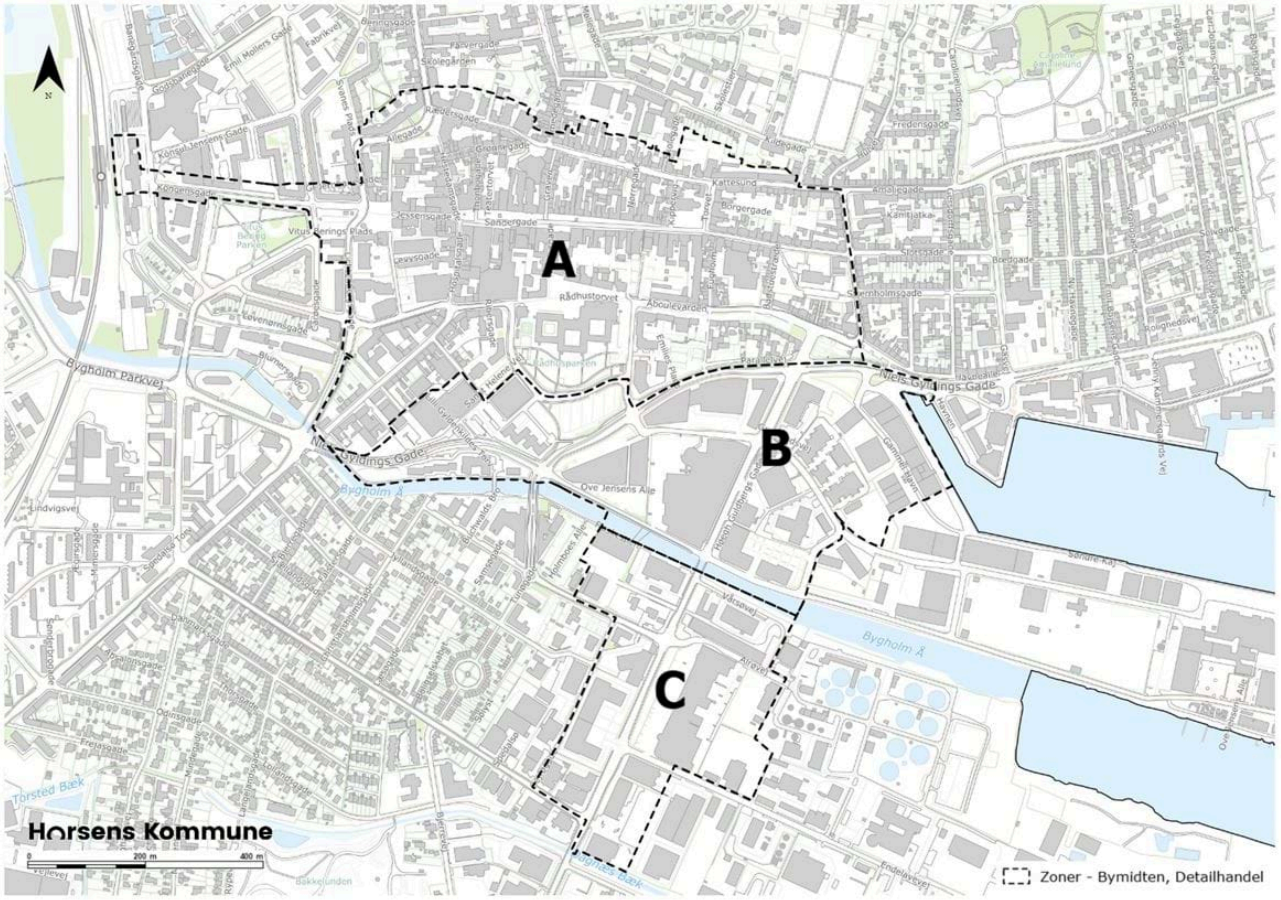

Kortet viser de aktuelle zoner i Horsens Bymidte

Antal butikker i Horsens Kommune

Horsens Kommune har samlet set 376 butikker, hvoraf dagligvarebutikker udgør ca. en tredjedel.

Halvdelen af butikkerne i Horsens Kommune ligger i Horsens bymidte, hvor især udvalgsvarebutikker ligger koncentreret.

Brædstrup er kommunens næststørste by med 35 butikker, svarende til ca. 9 % af butikkerne i kommunen.

I de øvrige byer ligger der primært dagligvarebutikker og enkelte udvalgsvarebutikker.

Antal butikker, brancher og områder som er opgjort i foråret 2025, er vist i tabellen herunder.

	Dagligvarer	**Udvalgsvarer i alt**	*Udvalgsvarer: Beklædning*	*Udvalgsvarer: Boligudstyr*	*Udvalgsvarer: Øvrige*	**Særlig pladskrævende**	**I alt**	**Total %**

Horsens bymidte A	37	101	*49*	*20*	*32*	3	141	37,5 %
Horsens bymidte B	9	16	*4*	*8*	*4*	3	27	7,2 %
Horsens bymidte C	0	12	*1*	*6*	*5*	7	19	5 %
Horsens bymidte i alt	**46**	**129**	*54*	*34*	*41*	**13**	**188**	**49,7%**
Horsens indre by i øvrigt	28	24	*7*	*11*	*6*	11	63	16,8 %
Horsens sydlige bydel	9	8	*1*	*3*	*4*	15	32	8,5 %
Horsens byområde i alt	**83**	**161**	*62*	*48*	*51*	**39**	**282**	**75 %**
Hatting	1	3	*1*	*2*	**-**	2	6	1,6 %
Lund og Nim	8	3	-	-	*3*	-	11	2,9 %
Egebjerg	4	1	-	1	-	1	5	1,3 %
Stensballe	6	2	1	-	3	-1	11	2,9 %
Hovedgård og Søvind	6	4	*2*	-	*2*	1	11	2,9 %
Gedved	3	2	*1*	*1*	-	-	5	1,3 %
Østbirk	6	3	-	*3*	-	2	11	2,9 %
Brædstrup bymidte	6	12	*6*	*3*	*3*	-	18	4,8 %
Brædstrup i øvrigt	6	8	*2*	*3*	*3*	3	17	4,5 %
Brædstrup i alt	**12**	**20**	*8*	*6*	*6*	**3**	**35**	**9,3 %**
Endelave	1	-	-	-	-	-	1	0,2 %
Kommunen i alt	**130**	**199**	*74*	*61*	*64*	**48**	**376**	

Tabel 1.8.1 Tabellen viser antal butikker fordelt på brancher og områder i Horsens Kommune i 2025. Kilde: COWI

Bruttoarealer i Horsens Kommune

Der er i alt 304.000 m^2 bruttoareal til detailhandel i Horsens kommune, heraf er 40 % beliggende i Horsens bymidte (A, B, og C). Derudover har Horsens kommune 101.800 m^2 bruttoareal disponeret til særlig pladskrævende butikker.

Fordelingen af bruttoarealet fremgår af nedenstående tabel.

	Dagligvarer	**Udvalgsvarer i alt**	*Udvalgsvarer: Beklædning*	*Udvalgsvarer: Boligudstyr*	*Udvalgsvarer: Øvrige*	**Særlig pladskrævende**	**I alt**	**Total %**
Horsens bymidte A	13.600	35.000	*18.000*	*8.100*	*8.900*	1.500	50.100	16,5%
Horsens bymidte B	16.700	20.300	*3.500*	*12.200*	*4.600*	1.700	38.600	12,7%
Horsens bymidte C	-	16.200	*200*	*7.500*	*8.600*	18.500	34.700	11,4%
Horsens bymidte i alt	**30.300**	**71.500**	***21.700***	***27.800***	***22.000***	**21.600**	**123.400**	**40,6%**
Horsens indre by i øvrigt	16.100	23.000	*14.600*	*7.000*	1*.400*	30.500	69.900	23,0%
Horsens sydlige bydel	13.500	8.200	*200*	*5.000*	3*.100*	40.700	62.400	20,5%
Horsens byområde i alt	**60.000**	**102.700**	***36.500***	***39.800***	***26.400***	**92.900**	**255.700**	**84,0%**
Hattting	1.200	-	-	-	-	1.400	2.600	0,9%
Lund og Nim	4.700	500	-	-	*500*	-	5.200	1,7%
Egebjerg	3.400	200	-	*200*	-	300	3.900	1,3%
Stensballe	5.500	200	-	-	*200*	-	5.700	1,9%
Hovedgård og Søvind	3.400	1.000	*600*	-	*400*	1.000	5.400	1,8%
Gedved	1.500	300	*100*	*200*	-	-	1.800	0,6%
Østbirk	2.900	800	-	*800*	-	3.400	7.100	2,4%
Brædstrup bymidte	2.300	3.200	*1.400*	*700*	*1.100*	-	5.500	1,8%
Brædstrup i øvrigt	5.900	2.200	*200*	*1.900*	*100*	2.800	10.900	3,6%
Brædstrup i alt	**8.200**	**5.400**	***1.700***	***2.500***	***1.200***	**2.800**	**16.400**	***5,4%***
Endelave	100	-	-	-	-	-	100	0,0%
Kommunen i alt	**90.900**	**111.100**	**38.900**	**43.500**	**28.700**	**101.800**	**304.000**	

Tabel 1.8.2 Tabellen viser bruttoareal i Horsens Kommune 2025 i m^2. Kilde: COWI

Billedet viser en dagligvarebutik i Hatting.

Handelsbalancen

Handelsbalancen er forholdet mellem den faktiske omsætning i samtlige butikker i Horsens Kommune, og det samlede forbrug hos borgerne i kommunen. Handelsbalancen afspejler således ikke, om omsætningen er sammensat af køb fra lokaleforbrugere og eller forbrugere bosat i andre områder. Handelsbalancen viser om der omsættes for mere eller mindre end, den omsætning kommunens borgere kunne forventes selv at stå for. En handelsbalance på 100% angiver, at der i butikkerne omsættes for et beløb, der svarer til, hvad der kan forventes at blive forbrugt af kommunens borgere.

I Horsens Kommune var handelsbalancen for dagligvarer på 104 % i 2024, mens handelsbalancen for udvalgsvarer var 103 % i 2024.

Tallene viser, at både dagligvarer- og udvalgsvareromsætningen i Horsens Kommune er højere, end det forventede forbrug fra kommunens borgere. Det kan evt. skyldes et tilskud fra forbrugere bosat uden for kommunen, men også turisme kan have en vis betydning for handelsbalancen af både dagligvarer og udvalgsvarer.

Generelt er e-handelen steget væsentligt de senere år, hvilket har stor betydning for den fysiske detailhandel. På landsplan vurderes e-handel med dagligvarer at udgøre 2-4% af det samlede dagligvareforbrug, imens e-handel med udvalgsvarer på landsplan vurderes at udgøre 23-25% af det samlede forbrug i 2024.

Handelsbalancen for dagligvarer er samlet for Horsens Kommune faldet svagt fra 107 % i 2019 til 104 % i 2024. De primære årsager til den generelle udvikling i handelsbalancen for dagligvarer, er jf. Detailhandelsanalysen ændrede forbrugsmønstre. Forbrugsmønstre med øget udespisning, en øget e-handel med dagligvarer - herunder udbredelsen af måltidskasser, og samtidig ændringer af butiksnettet med lukninger af butikker, ombygning, udvidelser m.m.

Generelt købes dagligvarer så tæt på bopælen som muligt. Figur 1.8.2 viser udviklingen i handelsbalancen for dagligvarer fordelt på udvalgte områder i Horsens Kommune.

Handelsbalancerne for dagligvarer i de enkelte områder viser, at der overordnet set er en god dagligvareforsyning alle steder, samt at områderne har fastholdt handelsbalancen og dermed positionen som indkøbssted for dagligvarer.

Handelsbalancen for dagligvarer i Horsens Indre by er 127 %, og dagligvarebutikkerne i Horsens Indre by tiltrækker således fortsat mange kunder fra hele Horsens. Det er en vigtig balance at opretholde, da dagligvarebutikkerne er med til at sikre en daglig kundestrøm til de andre butikker, samtidig med at det bidrager til bylivet. Siden 2019 er handelsbalancen i Horsens Indre by faldet fra 140 %. Det er
helt naturligt, når der bliver etableret flere dagligvarebutikker lokalt i boligområderne og i de mindre byer.

Det vurderes overordnet set, at de øvrige områder i Horsens Kommune har en handelsbalance for dagligvarer på et fornuftigt niveau med en god balance mellem en dagligvareforsyning i lokalområderne og en styrke med dagligvarer i Horsens bymidte, der skaber byliv og kunder i de øvrige butikker.

Handelsbalancen for udvalgsvarer var 102% i 2024, og steget lidt i forhold til 2019 hvor den lå på 99 % for hele kommunen. På trods af en øget e-handel og en fortsat øget konkurrence fra både Herning, Vejle og ikke mindst Aarhus, er handelsbalancen nogenlunde fastholdt i Horsens Kommune hvilket er positivt.

Handelsbalancen for udvalgsvarer er fortsat på et relativt højt niveau i Horsens indre by og er faktisk øget ca. 11 % siden 2019. Det betyder, at Horsens Indre by samlet set har fastholdt sin position, som et vigtigt udbudspunkt for udvalgsvarer. Handelsbalancerne for udvalgsvarer er på et relativt lavt niveau i Horsens Kommune i øvrigt. Set i forhold til butiksudbuddet i de enkelte områder, samt det store udbud i Horsens bymidte, vurderer COWI i Detailhandelsanalysen, at det er meget naturligt og et helt acceptabelt billede.

Den relativt korte afstand til Horsens kombineret med byens størrelse betyder, at handelsbalancen for udvalgsvarer i Brædstrup-området vil være relativt lav. Handelsbalancen for udvalgsvarer i Brædstrup var 45 % i 2024, det vil sige, at udvalgsvareomsætningen kun udgør halvdelen af udvalgsvareforbruget i Brædstrup. Det vurderes af COWI at være tilfredsstillende set i forhold til byens størrelse og den generelle konkurrencesituation.

Handelsbalancen for udvalgsvarer fremgår af figur 1.8.3.

Udvikling i detailhandlen i Horsens Kommune fra 2020 til 2025

Antal butikker

Det er en generel tendens, at der bliver færre butikker. I de sidste godt 10 år er næsten hver femte butik forsvundet i Danmark. Betingelser som ændrede forbrugsmønstre, nye måder at handle på, øget mobilitet og den generelle markedsudvikling for detailhandlen, presser butikkerne generelt over hele landet. Der er derfor mange årsager til faldet i antallet af butikker.

På landsplan er antallet af butikker faldet med 4 % for dagligvarer og 3 % for udvalgsvarer i perioden 2020 til 2023, som er det seneste år, der er opgjort på landsplan.

Udviklingen i antal butikker i Horsens Kommune vurderes nogenlunde at følge landsgennemsnittet. I Horsens Kommune er antallet af dagligvarebutikker faldet med 4 %, og antallet af udvalgsvarebutikker er faldet med 8 % i perioden 2020 til 2025.

Det samlede antal butikker i Horsens Kommune er faldet med 6 % siden 2020, imens arealet til detailhandel nogenlunde er fastholdt.

Udviklingen i antal butikker er vist i tabel 1.8.5. herunder:

	Dagligvarer		**Udvalgsvarer**		**Særlig pladskrævende**		**I alt**	
	2020	***2025***	***2020***	***2025***	***2020***	***2025***	***2020***	***2025***
Horsens by	88	83	180	161	35	39	303	283
Brædstrup by	13	12	21	20	3	3	37	35
Kommunen i øvrigt	33	35	16	18	9	6	58	59
Kommunen i alt	**134**	**129**	**217**	**199**	**47**	**48**	**398**	**377**

Tabel 1.8.5. Tabellen viser antal butikker fordelt på brancher og områder i hhv. 2020 og 2025. Kilde: COWI.

Bruttoareal for detailhandel

Det samlede bruttoareal inkl. særlig pladskrævende varer i Horsens Kommune er steget med knap 3.400 m^2 i perioden 2020 til 2025, svarende til en stigning på knap 6%.

Det samlede bruttoareal til dagligvarer i Horsens Kommune er faldet lidt i perionde. Fra 90.800 m^2 i 2020 til 89.400 m^2 i 2024, svarende til et fald på 1,5%.

Det samlede bruttoareal til udvalgsvarer i Horsens Kommune er steget fra 94.400 m^2 i 2014 til 110.600 m^2 i 2020.

Overordnet set følger Horsens Kommune den generelle udvikling på landsplan, med færre men større butikker. Ifølge COWI er den generelle tendens, at mindre købmænd og kiosker lukker, imens der etableres flere store dagligvarebutikker - især discountbutikker. I Horsens Kommune er den gennemsnitlige butiksstørrelse for dagligvarebutikker steget 2%, fra knap 680m^2 til ca. 700m^2. Imens er den gennemsnitlige størrelse for udvalgsvarer steget fra 500m^2 til ca. 560m^2, svarende til en stigning på 12%.

Udviklingen i bruttoarealet (salgsareal, lager, kontor, personalerum m.v.) er vist i tabel 1.8.6. herunder.

	Dagligvarer		**Udvalgsvarer**		**Særlig pladskrævende**		**I alt**	
	2020	***2024***	***2020***	***2024***	***2020***	***2024***	***2020***	***2024***
Horsens by	61.300	60.000	103.500	102.700	85.300	92.790	250.100	255.700
Brædstrup by	8.400	8.200	4.600	5.400	1.600	2.800	14.600	16.400
Kommunen i øvrigt	21.100	22.700	2.600	3.000	10.500	6.210	34.200	31.800
Kommunen i alt	**90.800**	**90.900**	**110.700**	**111.100**	**97.400**	**101.800**	**298.900**	**304.000**

Tabel 1.8.6. Tabellen viser bruttoareal fordelt på brancher og områder i hhv. 2020 og 2014 i m^2. Kilde: COWI.

Omsætning

Den samlede dagligvareomsætning i Horsens Kommune er steget 18% målt i årets priser fra 2019 til 2024. Til sammenligning er dagligvareomsætningen på landsplan steget med 16% for samme periode. COWI vurderer derfor, at Horsens Kommune fortsat har en god lokal dagligvareforsyning med større butikker i alle større byer og byområder.

Udvalgsvareomsætningen i Horsens Kommune var 2,25 mia. kr. i 2024, med 77% af omsætningen placeret i Horsens bymidte. Den samlede udvalgsvareomsætning for Horsens Kommune er nogenlunde fastholdt i forhold til 2020, ifølge COWI.

Udviklingen i den samlede omsætning for Horsens Kommune kan ses i tabel 1.8.7. herunder.

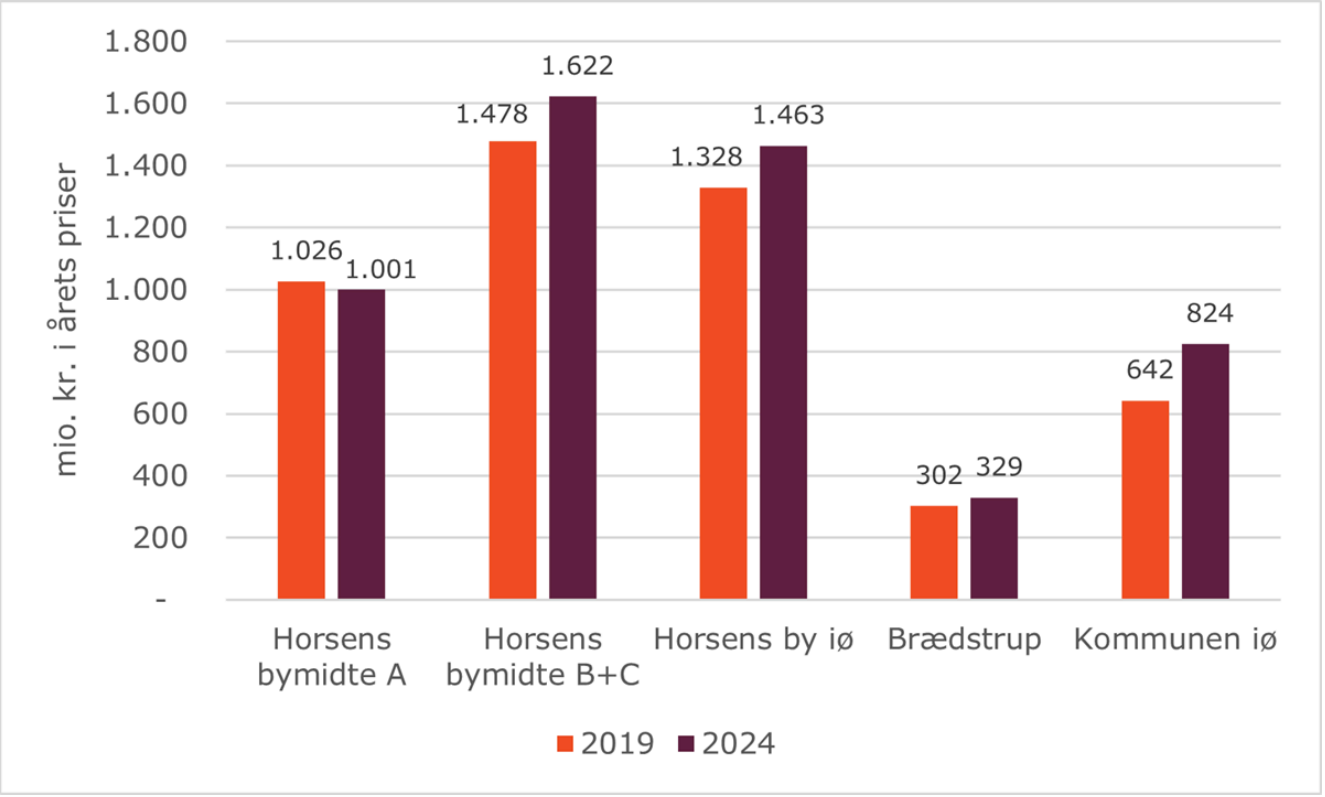

Tabel 1.8.7. Tabellen viser udviklingen i samlet omsætning i Horsens Kommune fordelt på områder fra 2019 til 2024. Kilde: COWI.

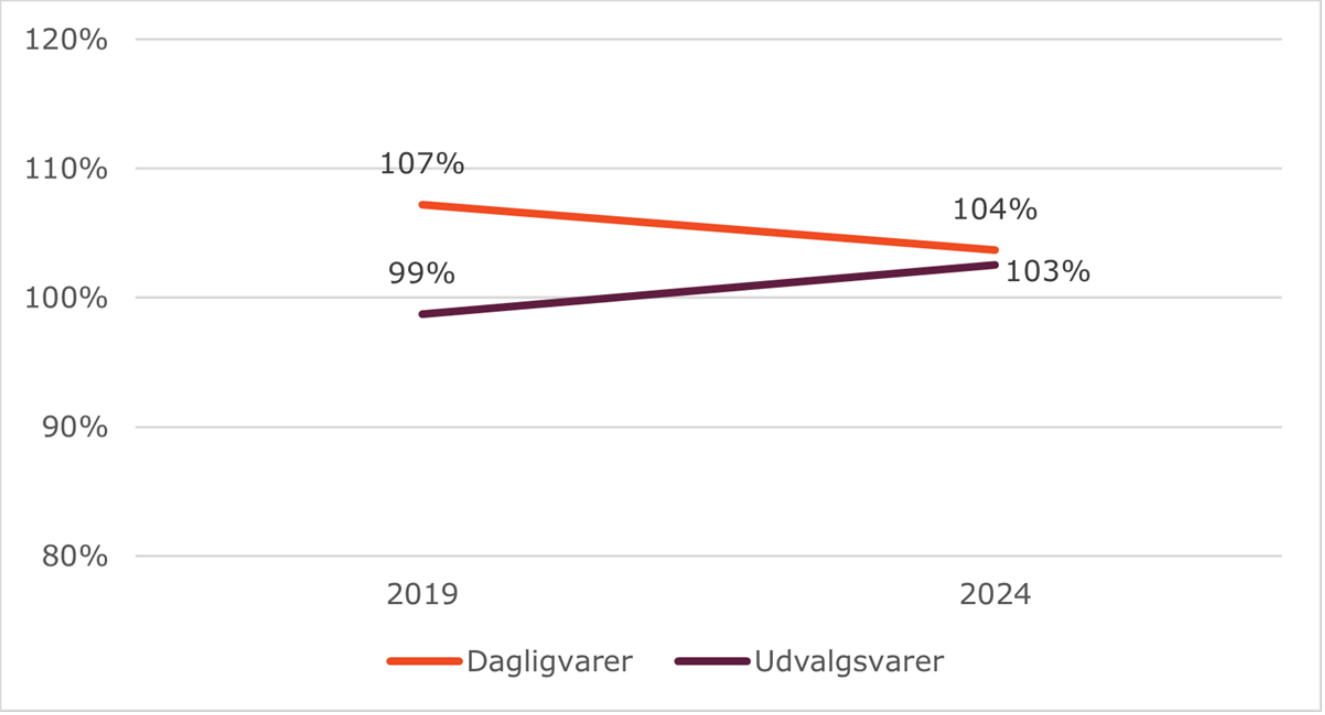

Figur 1.8.1. Figuren viser udviklingen i handelsbalancen for dagligvarer og udvalgsvarer i Horsens Kommune fra 2019 – 2024. Kilde: COWI

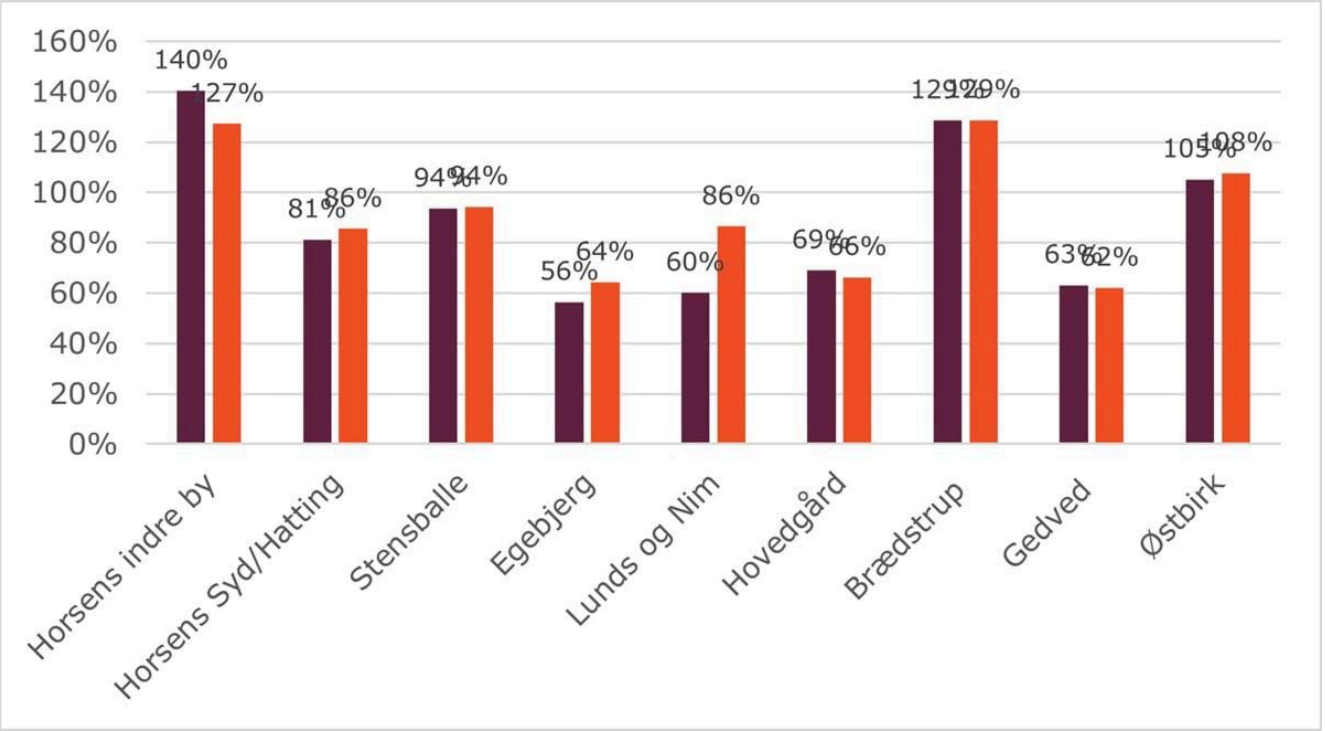

Figur 1.8.2. Figuren viser udviklingen i handelsbalancen for dagligvarer fordelt på områder i Horsens Kommune 2019 og 2024. Kilde: COWI

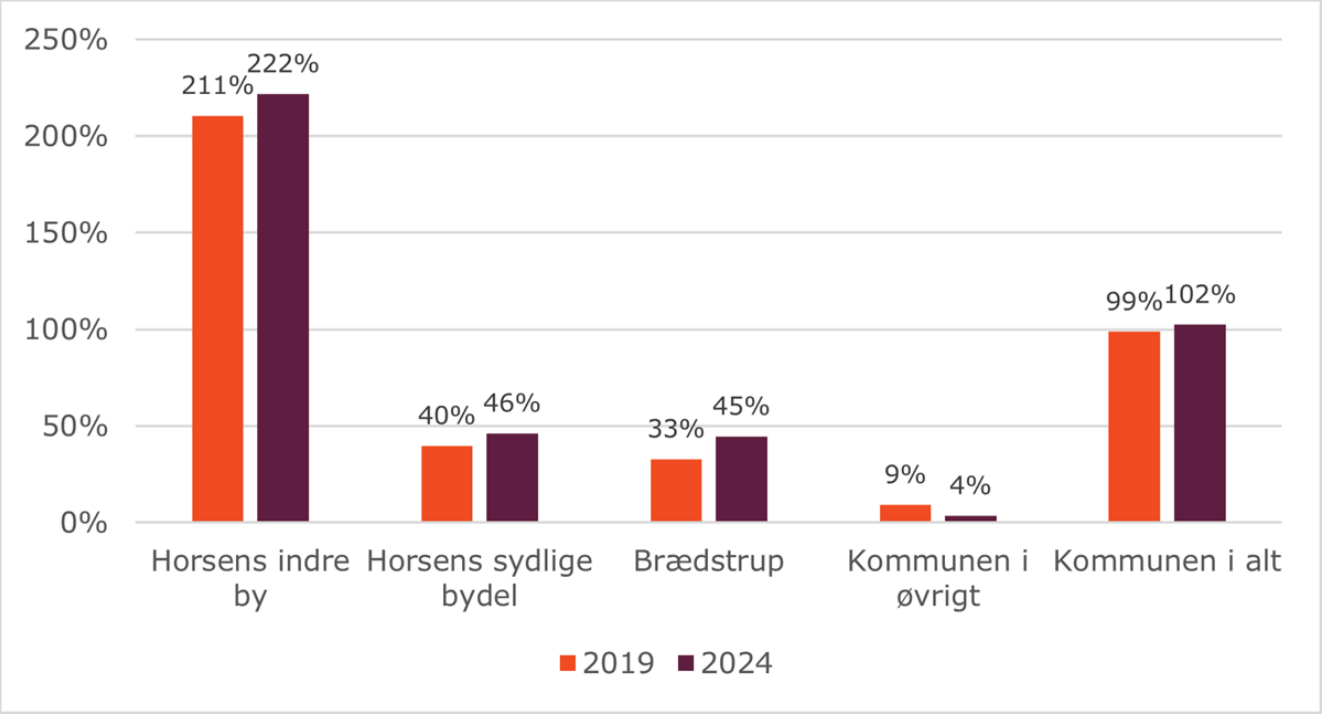

Figur 1.8.3. Figuren viser udviklingen i handelsbalancen for udvalgsvarer fordelt på områder i Horsens Kommune 2019 og 2024. Kilde: COWI

Fremtidigt arealbehov

Kundegrundlaget har stadig en stor betydning for behovet for fysiske detailhandelsbutikker. De ændrede forbrugsmønstre og den generelle forbrugsudvikling, påvirker behovet for areal

til detailhandel.

Horsens Kommune har haft en betydelig vækst i indbyggertallet siden 2019, med en tilvækst på ca. 7500 indbyggere i kommunen pr. 1. januar 2025. Det svarer til en vækst på ca. 8%. Flere indbyggere betyder flere lokale forbrugere, og derfor har det stigende indbyggertal frem til 2025 bidraget væsentligt til at styrke handelslivet. Der er ifølge Horsens Kommunes befolkningsprognose udsigt til fortsat vækst i indbyggertallet.

COWI har gennemført beregninger af arealbehovene til butiksformål 12 år frem. Beregningerne kan bl.a. bruges som baggrund for opfyldelse af planlovens krav om, at der skal redegøres for behovet for areal til detailhandel i planperioden. Der er udarbejdet to scenarier, som afspejler de usikkerheder, der vil være, når behovene for areal til udvikling af detailhandlen skal vurderes mange år frem.

Læs mere uddybende om, hvad der påvirker forbruget i detailhandlen, i analysen her

Tabel 1.8.9. i højre side, viser de to scenarier i behovet for detailhandelsareal i Horsens Kommune, frem mod 2036

De to scenarier er ganske forskellige og afspejler den usikkerhed, der er, når der ses 12 år frem. Horsens Kommunes befolkningsprognose er brugt i begge scenarier. De bygger dermed på den samme befolkningsudvikling. Det må forventes, at den mest sandsynlige udvikling vil blive et sted mellem minimums- og maksimumsscenariet.

Som det fremgår af tabellen, kan der forventes en udvikling, der går fra et behov for dagligvareareal, som strækker sig fra 6.900 m² til 16.200 m², og et behov for udvalgsvareareal, der spænder fra, at der ikke er yderligt behov, til et behov på 32.500 m². I alt er der i maksimumsscenariet et behov for detailhandelsareal på 48.600 m² til både dagligvare- og udvalgsvarebutikker.

Restrummelighed

I nedenstående afsnit redegøres for rummeligheden i detailhandelsområderne i Horsens Kommune. Det vil sige forholdet mellem det faktiske areal til detailhandel og de maksimale rammer til detailhandel i den gældende kommuneplan.

Set i forhold til både den aktuelle restrummelighed og det beregnede fremtidige behov for areal inden for en 12-årig planperiode, vurderer COWI i detailhandelsanalysen, at der umiddelbart ikke er behov for generelt at hæve rammerne til detailhandel.

Der er dog sket justeringer af enkelte rammeområder med Kommuneplan 2025-2037. Ændringerne fremgår af skemaet herunder.

Område	Samlede rammer i Kommuneplan 2025	Samlede rammer i Kommuneplan 2021	Ændringsbemærkninger
Horsens Bymidte (Bymidte)	220.600 m^2	230.000 m^2	Det samlede areal udlagt i kommuneplansrammer er nedjusteret, og

			omfordelt til Nordhavnen og Haldrupvej
Nordhavnen (Bydelscenter)	15.700 m^2	6.800 m^2	Bydelscenteret er tilpasse de faktiske forhold, og opjusteret så der er restrummelighed til områdets udvikling af detailhandel.
Haldrupvej (Bydelscenter)	4.100 m^2	3.600 m^2	Bydelscentret er tilpasset de faktiske forhold, og rammerne er opjusteret i forhold til Kommuneplan 2021-2033.

Det samlede overblik over arealrammer til butiksformål i Kommuneplan 2025-2037, ses i skemaerne herunder, og fremgår også under retningslinjen 1.8.3.

Samlet ramme til butiksformål - Horsens Kommunes detailhandelsstruktur

Type	Navn	Samlet ramme til butiksformål, m²	Samlet bruttoetageareal 2025, m²	Ny samlet restrummelighed, m²
Bymidte	Horsens bymidte	220.600	123.400	97.200
Bymidte	Brædstrup	20.000	5.500	14.500
Bymidte	Egebjerg	3.500	2.200	1.300
Bymidte	Lund	3.500	2.900	600
Bymidte	Østbirk	4.100	4.000	100
Bymidte	Gedved	3.000	100	2.900
Bymidte	Hovedgård	4.000	3.100	900
Bymidte	Hatting	2.500	1.200	1.300
Bydelscenter	Nordhavnen	15.700	14.500	1.200
Bydelscenter	Nørrebrogade	2.500	2.200	300
Bydelscenter	Strandkærvej	5.000	3.400	1.600
Bydelscenter	Bankagervej	5.800	5.600	200
Bydelscenter	Ørnstrup Møllevej	3.000	1.300	1.700

Bydelscenter	Vejlevej Nord	14.000	13.100	900
Bydelscenter	Vejlevej Syd	12.000	9.500	2.500
Bydelscenter	Haldrupvej	4.100	4.100	0
Bydelscenter	Sundvej	6.900	5.800	1.100
Lokalcenter	Nim	1.380	400	980
Lokalcenter	Søvind	1.725	500	1.225
Lokalcenter	Sdr. Vissing	1.200	100	1.100
Lokalcenter	Hovedgård	1.500	0	1.500
Lokalcenter	Endelaveby	2.000	100	1.900
Lokalcenter	Sønderbrogade	2.500	200	2.300
Lokalcenter	Nørretorv	2.000	0	2.000
Lokalcenter	Bygaden	1.400	1.200	200
Lokalcenter	Bjerrevej	2.000	1.100	900
Lokalcenter	Torsted Alle	2.500	0	2.500

Samlet ramme til butiksformål - Særligt pladskrævende varegrupper

By	Særligt pladskrævende varegrupper	Arealramme i Kommuneplan 2025	Aktivt areal*	Restrummelighed for SPV i m^2
Horsens	Høegh Guldbergs Gade	30.000	5.600	24.400
Horsens	Horsens Syd	100.000	20.400	79.600
Horsens	Erhvervsbyvej	10.000	1.200	8.800
Horsens	Fuglevangsvej	30.000	3.100	26.900
Horsens	Strandkærvej	10.000	4.600	5.400
Horsens	Silkeborgvej	5.000	1.700	3.300

Brædstrup	Vestervangen	6.700	1.600	5.100
Brædstrup	Silkeborgvej	3.500	-	3.500
Lund	Lund Syd-øst	20.000	-	20.000
Hovedgård	Ørridslevvej	4.000	300	3.700
Østbirk	Sattrupvej	4.000	-	4.000
	i alt	**223.200**	**38.500**	**184.700**

**Aktivt areal er bruttoetagearealet for eksisterende butikker i drift primo 2025*

Detailhandelsstruktur og bymønsteret

Detailhandelsstrukturen fastholdes i Kommuneplan 2025 uden ændringer. Detailhandelsstrukturen understøtter kommuneplanens bymønsteret, som er med til at definerer, hvor der er og fortsat kan foregå byudvikling og hvor der er adgang til services. Bymønsteret definerer derfor også, hvor det er hensigtsmæssigt at placere detailhandlen i Horsens Kommune.

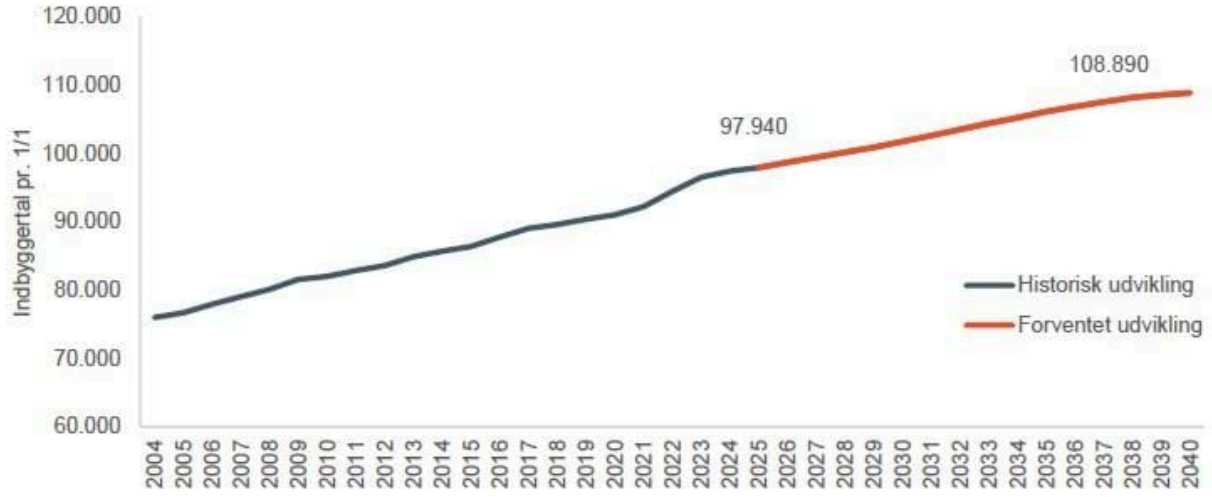

Befolkningsudvikling og prognose for Horsens Kommune. Kilde: COWI

ÆNDRET BEHOV FOR AREAL I HORSENS KOMMUNE FREM MOD 2037

Dagligvarer **Udvalgsvarer og SPV***

Minimumscenarie	+6.900 m²	-750 m²
Maksimumscenarie	+16.200 m²	+32.500 m²

Tabel 1.8.9 Tabellen viser behovet for detailhandelsareal i Horsens Kommune frem mod 2036. Kilde: COWI.

Horsens By

Hovedbyen Horsens spiller en helt særlig rolle som centrum for detailhandlen. Dels fordi hovedparten af kommunens borgere bor i Horsens By. Dels fordi midtbyen fungerer som det dynamiske centrum for handel, byliv og oplevelser.

Midtbyen tiltrækker både kunder fra hele kommunen og fra regionen og dermed er den med til at gøre Horsens Kommune konkurrencedygtige i forhold til omverdenen. Der er derfor fortsat behov for at styrke detailhandlen i Horsens By, ikke mindst i midtbyen, idet der ligger stærke detailhandelsbyer som Vejle, Silkeborg og Aarhus tæt på Horsens.

Horsens Midtby's tre zoner

Horsens Midtby er inddelt i tre zoner, hvor butiksstørrelserne er gradueret efter beliggenheden. Dette er gjort med udgangspunkt i at sikre, at Midtbyen fortsat kan udvikle sig til et attraktivt centrum for handel og byliv.

Inddelingen skal sikre, at der i det historiske bycenter med sin store bevaringsværdige bygningsmasse, primært etableres mindre butikker, der passer til middelalderbyens mere finmaskede struktur. Den maksimale størrelse for udvalgsvarebutikker sættes dog til 12.000 m^2. Dette skal sikre mulighed for f.eks. at etablere et stormagasin eller en anden form for stor udvalgsvarebutik i bymidten.

De større butikker skal i overvejende grad placeres i den nyere del af midtbyen, der ligger syd for Niels Gyldings Gade og ved Lilli Gyldenkildes Torv. Denne del af bymidten er gennem de senere år omdannet til et område med større butikker og hvor der i dag eksisterer et bredt udbud af disse. De store butikker vil derfor passe godt ind skalamæssigt og arkitektonisk i dette område. Desuden er området bedre rustet infrastrukturelt til at håndtere den trafik, som disse butikker erfaringsmæssigt genererer.

Konkret kan der i zone A, der omfatter den gamle midtby koncentreret omkring Søndergade, Jessensgade, Hospitalsgade, Hestedamsgade, Graven, Thonbogade og Grønnegade - etableres dagligvarebutikker med et bruttoetageareal på højst 5.000 m^2 og udvalgsvarebutikker med et bruttoetageareal på højst 12.000 m^2. Denne zone betragtes som det historiske bycenter.

I zone B, der ligger mellem Niels Gyldings Gade og Bygholm Å, åbnes der mulighed for dagligvarebutikker med et bruttoetageareal på højst 5.000 m^2 og store udvalgsvarebutikker

med et bruttoetageareal på højst 12.000 m^2. Samtidig kan der også placeres butikker til særlig pladskrævende varegrupper i denne zone, idet den trafikale tilgængelighed er god.

I zone C, der ligger syd for Bygholm Å åbnes der mulighed for etablering af store udvalgsvarebutikker og særlig pladskrævende varegrupper med et bruttoetageareal på højst 12.000 m^2. Der åbnes ikke mulighed for etablering af dagligvarebutikker i denne zone, idet det vurderes, at dagligvarehandlen skal koncentreres i, eller tæt på zone A, hvor den mest centrale handelsgade, Søndergade, er beliggende. Dette sker for at understøtte Søndergadeområdet bedst muligt som kommunens fælles centrum for handel, byliv og oplevelser.

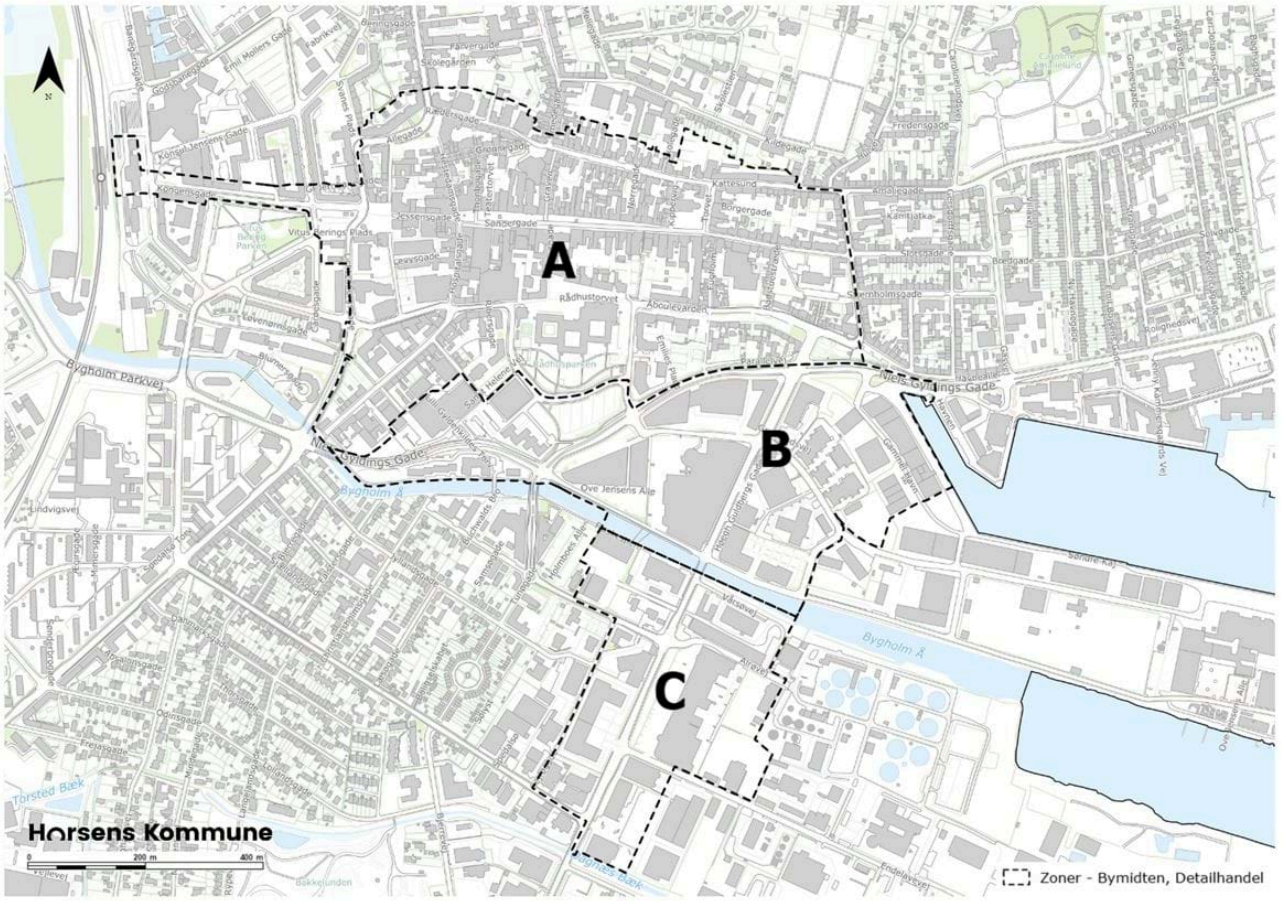

Billede viser Horsens Midtbys tre zoner

Særlig pladskrævende varegrupper

Ifølge lov om planlægning er listen over særlig pladskrævende varegrupper og varer, som medfører særlige sikkerhedsmæssige forhold, ikke udtømmende, men Horsens Kommune vurderer, at følgende varegrupper som udgangspunkt hører til under denne kategori:

- Motorkøretøjer (lastbiler, varebiler, minibusser, personbiler og motorcykler)
- Lystbåde
- Campingvogne med tilbehør
- Trailere

- Planter
- Havebrugsvarer
- Tømmer
- Byggematerialer
- Grus, sten- og betonvarer
- Møbelbutikker, der primært forhandler pladskrævende varer (møbler) men også har et ubetydeligt salg af ikke-pladskrævende varer, som f.eks. boligtilbehør
- Pejse og hvidevarer
- Ammunition, eksplosiver og våben
- Auktionshuse, som sælger udvalgsvarer

Butikker i landsbyer

Landsbyerne indgår ikke i detailhandelsstrukturen, idet de er for små til at have offentlig og privat service. Der kan dog etableres en butik til landsbyens lokale forsyning. Endelave har som øsamfund mulighed for detailhandel, idet det er en forudsætning for, at øsamfundet kan fungere, både i dagligdagen, men også i turistsæsonen. Derfor er den centrale del af Endelave by udlagt til lokalcenter.

Som den eneste landsby har Endelave by et lokalcenter. Lokalcentret er udlagt for at sikre, at ø-samfundet Endelave kan opretholde en god butiksforsyning.

Arealrammer og butiksstørrelser i de afgrænsede detailhandelsområder

De maksimale butiksstørrelse tager udgangspunkt i de øvre grænser, der er fastsat i planloven. Det maksimale bruttoetageareal til butiksformål er sat til 5.000 m^2 for dagligvarebutikker i bymidter og bydelscentre, mens det maksimale bruttoetageareal for dagligvarebutikker i lokalcentre og for enkeltstående dagligvarebutikker er 1.200 m^2 inkl. arealer til personalefaciliteter.

For udvalgsvarebutikker er der ikke i planloven øvre grænser. Dog må bruttoetagearealet for udvalgsvarebutikker i lokalcentre ikke overstige 3.000 m^2.

I forhold til dagligvarebutikker i bymidter og bydelscentre gælder, at der for den enkelte dagligvarebutik kan tillægges op til 200 m^2 til alle personalefaciliteter til bruttoetagearealet, uden at det tæller med i beregning af det samlede butiksareal. I lokalcentre indgår alle personalefaciliteter i beregningen af det samlede butiksareal for dagligvarer.

For at sikre en bæredygtig detailhandel i hele Horsens Kommune, er butiksstørrelserne vurderet og fastsat ud fra den enkelte bymidte og bydelscenter. I retningslinjerne er der derfor for nogle af centrene fastsat maksimale butiksstørrelser, der er mindre, end lov om planlægning giver mulighed for. Dette er gjort ud fra en afvejning af det enkelte centers størrelse og beliggenhed, af den befolkningsudvikling, der har været og forventes i området, og ikke mindst for at undgå, at centrene bliver reelle konkurrenter til Horsens Midtby eller til hinanden.

Butikker udenfor detailhandelsstrukturen

Ved placering af enkelte butikker udenfor detailhandelsstrukturen, skal det generelt sikres at butikkens formål alene tjener til lokalområdets lokale forsyning jf. Planlovens §5n stk. 2.

Derudover skal placeringen af nye butikker, som udgangspunkt ske i tilknytning til den gældende detailhandelsstruktur, så den understøttes bedst muligt, ved at samle kundestrømmene der, hvor butikkerne ligger.

Generelt fastsættes der øvre arealgrænser for butikker, der placeres uden for de afgrænsede detailhandelsområder, dels for at forhindre en uhensigtsmæssig butikksspredning, og dels for at forhindre, at denne form for butikker bliver så store, at de kan true detailhandlen i de udlagte bymidter, bydelscentre og lokalcentre.

Bruttoetagearealet for enkeltstående dagligvarebutikker til områdets lokale forsyning fastsættes til højst 1.200 m^2 bruttoetageareal, inklusive personalefaciliteter, i overensstemmelse med lov om planlægning § 5q stk. 2. Størrelsen af enkeltstående udvalgsvarebutikker til områdets lokale forsyning skal tilpasses i forbindelse med detailplanlægningen.

Bruttoetagearealet for butikker i tilknytning til en primær funktion som tankstation, togstation, stadion, fritliggende turistattraktioner og lignende fastsættes til 250 m^2, idet det vurderes at være en butiksstørrelse, der ikke kan udvikle sig til en egentlig dagligvarebutik.

Bruttoetagearealet for butikker til salg af egne produkter i tilknytning til en virksomheds produktionslokaler fastsættes til 50 m^2 uden for erhvervsområder (f.eks. mindre kunsthåndværkere eller lignende, der sælger egne produkter) og højst 250 m^2 i erhvervsområder.

Bruttoetagearealet for mindre dagligvare- og udvalgsvarebutikker i tidligere landbrugsbygninger fastsættes til ikke at overstige 250 m^2 væsentligt, i henhold til lov om planlægning § 37 stk. 1.

Uden for detailhandelsstrukturen, kan der udover mindre butikker til salg af egen produktion ske engroshandel og etableres netbutikker/e-handel. Fælles for engroshandel og netbutikker er, at de kun må generere ubetydelige kundestrømme. hvis deres salgsarealer skaber mere end ubetydelige kundestrømme, betragtes de som detailhandel og skal placeres inden for kommuneplanens detailhandelsstruktur.

"Butikker" og "Ubetydeligt salg til privatpersoner" er defineret i Vejledning om Detailhandel og i Kommuneplanens generelle rammer. Definitionen fremgår herunder:

En butik er et sted, hvorfra der sælges og udleveres varer direkte til privatkunder. Det gælder også diverse showrooms, outlets, lagersalg, engroshandel, permanente boder og stadepladser, hvorfra der er salg til private. Det afgørende er, om der er fysisk kundekontakt mellem køber og sælger. Hvis aktiviteten skaber kundestrømme, så er det at betragte som en butik i planlægningsmæssig forstand.

Der er tale om et ubetydeligt salg til privatpersoner og dermed ikke en egentlig detailhandelsbutik, hvis:

- Der ikke er indrettet en egentlig butik med salgsareal, facadeskiltning, vinduesudstilling, kunderådgivning og kasselinje i e-handelsvirksomheder.
- Der ikke er opstillet pc'er, hvor man kan bestille varen på stedet og derefter hente den på lageret.
- E-handelsvirksomheden ikke annoncere eller skilter med salg og åbningstider i en fysisk butik.
- At langt den overvejende del af e-handelsvirksomhedens årlige omsætning udgøres af ren e-handel.

Lovligt etablerede butikker uden for detailhandelsstrukturen

Der ligger i dag flere butikker uden for detailhandelsstrukturen. Lovligt etablerede butikker, der ligger uden for detailhandelsstrukturen, kan fortsætte som lovligt bestående butik. Den lovlige anvendelse kan fortsætte i en ny butik på samme lokalitet, såfremt der på ejendommen har været detailhandel inden for de sidste 3 år, jf. planlovens § 56, stk. 4.

Lokalplaner, der ikke er i overensstemmelse med kommuneplanen

Hvis en byplanvedtægt eller en lokalplan vedtaget før sidste kommuneplanrevision, åbner mulighed for etablering af detailhandel, men den gældende kommuneplan ikke gør, skal det vurderes, om der enten skal gives byggetilladelse i overensstemmelse med lokalplanen, eller om byrådet vil virke for kommuneplanens gennemførelse, og i stedet vælge at nedlægge et forbud efter § 14 i planloven og udarbejde en ny lokalplan.

Lokalplaner uden butiksstørrelser

Hvis en lokalplan, der er offentliggjort før 1. juli 2007, ikke indeholder bestemmelser om butiksstørrelser, er det planlovens bestemmelser, der gælder.

Billedet viser et plantecenter, der er en butik med særlig pladskrævende varegrupper.

MOBILITET

2.1. OVERORDNET TRAFIK

Mål

- Forbedringer i mobiliteten i Horsens Kommune skal ske i et samspil mellem trafikale løsninger, byplanlægning og klimasikring.

- I fremtiden skal der være endnu bedre muligheder for at foretage rejser ved at kombinere flere forskellige typer af rejseformer i Horsens Kommune - og i særdeleshed i Horsens by.

Retningslinjer

2.1.1. Transportkorridoren langs E45 til placering af større nationale strækningsanlæg fastholdes. Transportkorridoren hr en bredde på ca. 150 meter og skal friholdes for andre anvendelser. Transportkorridoren er vist på kort.

2.1.2. I samarbejde med nabokommuner, og Business Region Aarhus i øvrigt, skal der arbejdes på at sikre en god fremkommelighed på og sammenhæng i de overordnede kommunale veje (pendlerveje) på tværs af kommunegrænserne.

2.1.3 Nye funktioner, som har et betydeligt antal lette trafikanter som målgruppe, f.eks. uddannelsesinstitutioner eller fritidsfaciliteter, skal placeres i de mest centrale bydele, eller hvor der er gode adgangsforhold til den kollektive trafik og cykelrutenettet. Eksisterende funktioner forsynes med gode forbindelser for de lette trafikanter.

2.1.4. Transporttunge og særlig pladskrævende funktioner skal placeres på strategiske lokaliteter langs de overordnede veje uden for bycentrene.

2.1.5. Byudvikling skal tilgodese den eksisterende infrastruktur, så udviklingen sker på steder, hvor der er ledig kapacitet i kryds og vejnettet i øvrigt. Ellers tænkes byudviklingen sammen med nye investeringer i den overordnede infrastruktur – se også afsnittet om byudvikling.

2.1.6. Ved omdannelse af større byområder skal der redegøres for, at der er sikret den optimale sammenhæng i og tilslutning til vejnettet, den kollektive trafik og cykelstinettet – se også afsnittet om byudvikling.

2.1.7. Ved trafikale knudepunkter, som f.eks. banegårde, busterminaler og samkørselspladser, skal der sikres gode parkeringsfaciliteter for både biler og cykler.

2.1.8. Udlæg til vejforbindelse mellem Mossvej og tilslutningsanlæg nr. 56b ved motorvej E45 fastholdes. Udlægget er vist på kort.

Mobilitetsplan

Mobilitetsplan 2035 kan læses her.

Redegørelse

Den hidtidige og fortsatte tilvækst i befolkningen giver udfordringer for mobiliteten i Horsens by og kommunen, og de øvrige kommuner i Østjylland. Urbaniseringen og væksten i det østjyske bybånd betyder, at trængsel er begyndt at indfinde sig i bilisternes hverdag med store gener og samfundsøkonomiske omkostninger til følge. Trængslen gør det nødvendigt at optimere infrastrukturen og i højere grad udnytte potentialet og den ledige kapacitet på bådevejnettet og i cyklismen og den kollektive trafik.

Der er dagligt over 14.000 personer, der pendler henholdsvis ind og ud af kommunen. En god mobilitet kræver derfor også et godt samarbejde på tværs af kommunegrænserne. Business Region Aarhus fungerer som en platform for et tværkommunalt samarbejde omkring mobilitet og infrastruktur. Herigennem søges at sammentænke kommunale projekter og fremme statslige investeringer til gavn for hele det byregionale område.

For bedre at udnytte potentialet i de enkelte transportformer, skal der skabes en bedre mulighed for at kombinere de forskellige transportmidler. F.eks. vil fleksibiliteten ved færdsel til fods eller på cykel kunne kombineres med den kollektive trafik, som er velegnet over større afstande. Hvis dette potentiale skal udnyttes, kræver det også en høj grad af service og information til trafikanterne.

2.2. CYKLISME

Mål

- Andelen af cyklister på de primære ruter mellem oplandsbyerne og Horsens samt i Horsens midtby skal øges.
- Der skal skabes et sammenhængende cykelrutenet, der er sikkert, trygt og fremkommeligt.
- Andelen af skolebørn, der cykler til skole, skal stige.
- Der skal være gode forhold for cyklende skolebørn på de primære skoleveje.
- Der skal være gode cykelparkeringsfaciliteter ved lokaliteter med mange cyklister.

Retningslinjer

2.2.1. Der skal etableres et sammenhængende cykelrutenet, hvor der er fokus på trafiksikkerhed, tryghed og fremkommelighed for cyklisterne.

2.2.2. Der skal etableres direkte, trafiksikre og trygge stiforbindelser, der kobler sig på enten eksisterende stier eller det strategiske cykelrutenet.

2.2.3. Omkring skoler og institutioner skal infrastrukturen i videst muligt omfang indrettes på cyklisternes præmisser for at øge trafiksikkerheden og øge incitamentet til at være selvtransporterende til skole.

2.2.4. Der skal være cykelparkering ved alle indgange til skolernes områder, hvor det giver mening i forhold til cyklisternes ankomst.

2.2.5. Varelevering og affaldshåndtering ved skoler og dagtilbud skal adskilles fra cyklisterne.

2.2.6. Byrum i Horsens midtby, Brædstrup og i lokalcenterbyerne skal indrettes på cyklisternes præmisser, så vejen og den motoriserende trafik ikke er det dominerende element. Cyklister skal adskilles fra den kørende trafik i det omfang, det er muligt.

2.2.7. Ved trafikale knudepunkter og ved nybyggeri, dækkende for byggeriets behov, skal der sikres gode cykelparkeringsfaciliteter med en andel overdækket cykelparkering.

2.2.8. I forbindelse med ombygning, tilbygning eller ny planlægning skal der sikres gode forbindelser for cyklisterne, så de får en høj prioritering i planlægningen.

Mobilitetsplan

Mobilitetsplan 2035 kan læses her.

Redegørelse

Arbejdet med at fremme cyklisme og gøre cyklen til et attraktivt transportmiddel er med vedtagelse af Mobilitetsplan 2035 blevet et endnu større fokus – ikke bare i Horsens by, men i hele Horsens Kommune.

I Horsens Kommune er der et stort potentiale for at få flere til at cykle. Det gælder særligt pendlere og skolebørn, men også på de kortere ture, ved indkøb og i forbindelse med fritidsinteresser er der potentiale for at understøtte cyklen, som det oplagte valg.

Potentialet skal realiseres gennem bl.a. udbygning af det eksisterende stinet, trygge skoleveje og en prioritering af cyklister som trafikantgruppe.

Cyklen er og skal i langt større grad være det oplagte valg på ture under 15 km mellem steder, som f.eks. større boligområder, bysamfund i øvrigt, Horsens midtby, skoler, ungdomsuddannelser, videregående uddannelser, større arbejdspladser, fritidsaktiviteter, kulturtilbud, indkøb mv.

Vælges cyklen frem for bilen kan det bl.a. reducere trængslen på de mest belastede veje, forbedre indlæringen for skolebørn og samlet set bidrage positivt til den grønne omstilling og sundheden blandt borgerne i Horsens Kommune.

Derfor er der vigtigt gennem planlægningen at understøtte cyklen som det oplagte valg på særligt de kortere ture.

Flere borgere har de seneste år valgt at anskaffe sig el-cykler og meget tyder på, at udviklingen fortsætter. Det betyder også, at potentielt blandt pendlere på de mindre ture er stigende og afstanden, hvor pendlere kan og vil transportere sig på cykel, er større end det har været tidligere.

Desuden har langt de fleste skolebørn i Horsens Kommune under 2 km til skole. Det betyder også, at andelen af selvtransporterende børn bør være stor – uanset om det er til fods eller på cykel.

Udover pendlere og skolebørn er der generelt et potentiale for at få flere til at cykle på de kortere ture, f.eks. mindre indkøb, fritidsformål, kulturtilbud mv.

Et veludbygget, kontinuerligt cykelrutenet er afgørende for at gøre det attraktivt at være cyklist uanset formålet med cykelturen, og om det er en kort eller en lang cykeltur. Det er derfor vigtigt, at der skabes et kontinuerligt rutenet mellem steder som større boligområder, bysamfund i øvrigt, Horsens midtby, skoler, ungdomsuddannelser, videregående uddannelser, større arbejdspladser, fritidsaktiviteter, kulturtilbud mv.

Et kontinuerligt rutenet kan bestå af både stier og boligveje, hvor eksisterende forhold vurderes at være tilstrækkelige for at skabe trygge og sikre ruter for cyklisterne. Rutenettet kan bl.a. bestå af eksisterende stier, men hvor det anbefales at opgradere forholdene, således der opnås det rette serviceniveau på den enkelte sti. Det kan f.eks. være en bred

kantbane, der bør opgraderes til en egentlig cykelsti. I Mobilitetsplan 2035 er det strategiske cykelrutenet angivet, samt anbefaling til stiprojekter, der skal til for at opnå det kontinuerlige rutenet.

Desuden sikrer supercykelstisamarbejdet i Region Midtjylland, at der planlægges for tværregionale stiforbindelser til gavn for pendlere og øvrige cyklister, der krydser kommunegrænsen.

En stærk motivationsfaktor til at få flere til at cykle er at etablere de nødvendige foranstaltninger, som gør det sikkert, trygt og fordelagtigt at være cyklist. Der arbejdes derfor med at udbygge cykelfaciliteterne på steder, hvor det kan forventes at opnå størst effekt for pengene.

I forbindelse med Mobilitetsplan 2035 vil der hvert andet år frem til 2035 blive gennemført en rapport, hvor der løbende gøres status på målsætningerne i planen samt en vurdering af, hvor langt mobilitetsarbejdet er i forhold til målsætningerne og ikke mindst om indsatserne i handlingsplanen sikrer den rette kurs – herunder også udviklingen i cyklisme.

Billedet viser cyklende på cykelsti ved Niels Gyldings Gade.

2.3. KOLLEKTIVE TRAFIKANTER

Mål

- Der skal ske en reduktion af CO_2-udledningen fra transport ved at favne den kollektive trafik bredere end bustrafik.

- I fremtiden skal der være endnu bedre muligheder for at foretage rejser ved at kombinere flere forskellige typer af rejseformer i Horsens Kommune - og i særdeleshed i Horsens by.

Mobilitetsplan

Mobilitetsplan 2035 kan læses her.

Retningslinjer

2.3.1. Der skal arbejdes for, at flextrafikken udbredes og konceptet bliver en integreret del af den kollektive trafik.

2.3.2. Der skal arbejdes for delebilsordninger og samkørselspladser i Horsens, Brædstrup og lokalcenterbyerne.

2.3.3. Der skal arbejdes for etablering af trafikale knudepunkter med gode faciliteter, der fordrer til kombinationsrejser i forskellige kombinationer.

2.3.4. Der skal sikres optimale muligheder for nemt og hurtigt at kunne skifte fra ét transportmiddel til et andet ved banegårde, trafikterminaler, busstationer, pendlerpladser, samkørselspladser mv, hvor der er udpeget trafikale knudepunkter.

2.3.5. Vejene skal planlægges med hensyntagen til samspillet med den kollektive trafik. Der skal således allerede i planlægningen af nye byområder, større erhvervsområder og institutioner tænkes kollektive trafikløsninger ind i områdets udformning. Se i øvrigt afsnittet om Byvækst.

Redegørelse

Den kollektive busbetjening skal udbredes, så den i højere grad suppleres ved flextrafikken, delebilsordninger og samkørsel.

I Horsens Kommune er der et ønske om, at den kollektive trafik skal være endnu mere attraktiv, så den kan tiltrække flere brugere. De regionale busser sikrer busbetjeningen af det store antal pendlere, som hver dag krydser kommunegrænsen. De regionale busforbindelser udgør derfor sammen med lokalruterne og togforbindelserne et vigtigt element i at sikre en

god kollektiv trafik, der understøtter den fortsatte vækst i hele kommunen. Det skal de blive ved med, men i højere grad suppleres, så den kollektive trafikbetjening tænkes bredere.

For pendlerne er trafikbetjeningen i myldretiden af stor betydning for, om den kollektiv trafik er et attraktivt alternativ til bilen. Horsens Kommune vil derfor sætte fokus på at gøre den kollektive trafikbetjening af pendlerne i myldretiden mere attraktiv. Her kan samkørsel være et vigtigt fokus for at få det til at lykkes.

Der skal skabes et grundlag for flere kombinationsrejser ved i højere grad at indtænke ”Parkér og Rejs”, hvor bil og/eller cykel kombineres med den kollektive transport. Gode parkeringsfaciliteter tæt ved den kollektive trafik kan øge andelen af brugere med den kollektive trafik og muliggør samtidig en fleksibel og effektiv kombination af transportmidler i den daglige transport.

Den kollektive bustrafik skal først og fremmest sikre et transporttilbud for de borgere, der ikke har adgang til bil. Den kollektive trafik med bus skal i den forbindelse i særlig grad tilrettelægges i forhold til børns og unges rejser til uddannelser.

Reduktion af CO2-udledningen fra trafikken kan bl.a. ske ved at udbygge den kollektive trafik f.eks. ved at intensivere busbetjeningen på visse tider af døgnet, i større udstrækning implementere flextursordningen og indtænke samkørsel som en del af den daglige form for pendling.

Billede af busholdeplads i Horsens by.

Billede af bybus ved trafikterminalen i Horsens by.

2.4. FODGÆNGERE

Mål

- Der skal sikres gode forbindelser for fodgængere mellem større parkeringsanlæg i byerne og videre til større destinationer.
- Der skal skabes sikre og trygge forbindelser for fodgængere, der danner direkte gangforbindelser.
- Byrum skal indbyde til bevægelse.
- Tilgængelighed skal prioriteres i Horsens, Brædstrup og lokalcenterbyerne.

Mobilitetsplan

Mobilitetsplan 2035 kan læses her.

Retningslinjer

2.4.1. Byrum i Horsens midtby, Brædstrup og lokalcenterbyerne skal indrettes med stor fokus på fodgængernes præmisser.

2.4.2. Det skal sikres, at nye anlægsprojekter eller renoveringer kobles hensigtsmæssigt på eksisterende gangforbindelser.

2.4.3. Store trafikale barrierer på steder med et betydende antal krydsende fodgængere skal minimeres, f.eks. ved at etablere krydsningspunkter eller niveaufri skæringer.

2.4.4. I forbindelse med anlægsprojekter i byområder skal tilgængelighed for alle sikres, og der skal gennemføres tilgængelighedsrevision på de projekter, hvor det vurderes at være gavnligt for projektets endelige udformning. Revisionens anbefalinger skal efterleves i videst mulige omfang.

2.4.5. Omkring kommunens skoler og institutioner skal infrastrukturen indrettes i videst mulige omfang på fodgængernes præmisser for at øge trafiksikkerheden og øge incitamentet til at være selvtransporterende til skole.

2.4.6. Der skal i størst mulig omfang være gennemførte fortove tæt ved skolerne.

2.4.7. Varelevering og affaldshåndtering skal adskilles fra fodgængerne.

Redegørelse

Færdsel til fods er sammen med cyklen en god kombination af transport og sundhed. Gang indgår i større eller mindre udstrækning i enderne af alle ture med andre transportformer.

I planlægningen af fodgængerarealer er det nødvendigt at sikre en god tilgængelighed for alle. Ordet ”tilgængelighed” skal forstås således, at færdselsarealer skal være udformet, så der er adgang for alle, også borgere med nedsat funktionsevne. Nødvendigheden af god tilgængelighed er størst i bymidter, hvor udbuddet af butikker og andre bymæssige funktioner som fx læge, bibliotek mv er størst.

Fodgængerne er med til at skabe liv i de centrale byområder, hvilket er positivt i forhold til at skabe et attraktivt bymiljø. Samtidig har man også den bedste mulighed for at opleve omgivelserne og kommunikere med andre som fodgænger. Derfor skal byrummene indrettes, så de er indbydende for fodgængere. Der skal bl.a. fokuseres på, at fodgængerne oplever byrummene som sikre og trygge steder at færdes og opholde sig på.

Desuden har langt de fleste skolebørn i Horsens Kommune under 2 km til skole. Det betyder også, at andelen af selvtransporterende børn bør være stor – uanset om det er til fods eller på cykel. Derfor skal der sikres faciliteter for gående omkring skolerne.

Billede af fodgængere i Kongensgade.

ERHVERVSTRAFIKANTER

2.5. ERHVERVSTRAFIKANTER

Mål

- Der skal sikres god tilgængelighed mellem E45 og de store erhvervsområder.
- Der skal sikres god adgang mellem det overordnede kommunale vejnet og de store erhvervsområder.
- Der skal sikres gode cykelforbindelser mellem de store erhvervsområder, Horsens og oplandsbyerne.

Mobilitetsplan

Mobilitetsplan 2035 kan læses her.

Retningslinjer

2.5.1. Der skal i forbindelse med høj fremkommelighed på det overordnede vejnet være særlig fokus på forbindelser mellem E45, det overordnede vejnet og de store erhvervsområder.

2.5.2. Der skal etableres gode cykelforbindelser til og i de store erhvervsområder.

2.5.3. Erhvervstrafik skal i vides muligt omfang undgå at belaste eksisterende bolig- og byområder, så trafiksikkerhed, støj, tryghed og fremkommelighed i disse områder ikke øges væsentligt.

Redegørelse

Vejnettet er rygraden i kommunens infrastruktur og har stor betydning for indbyggere og erhvervsliv i Horsens Kommune. Et godt og velfungerende vejnet er med til at understøtte væksten i befolkning og arbejdspladser, og er en forudsætning for, at den kollektive trafik kan fungere optimalt.

Det overordnede vejnet i Horsens Kommune består af E45 og trafikvejene. Motorvej E45 er en statsvej og Vejdirektoratet er myndighed for denne.

Vejnettet i kommunen er inddelt i to klasser: Trafikveje og lokalveje, som hver især er underinddelt i primære og sekundære veje:

- **Primære trafikveje** er gennemfartsvej og hovedindfaldsveje, og som forbinder kommunen med de øvrige kommuner og landsdele, samt kommunens byer med hinanden.

- **Sekundære trafikveje** er fordelingsveje, og som indenfor byområderne tjener som fordelingsveje mellem de enkelte delområder i byen, herunder ringveje, som ikke indgår som primære trafikveje.

- **Primære lokalveje** er stamveje i boligområder og veje i erhvervsområder. Disse veje forbinder de enkelte lukkede bolig- og erhvervsområder med hinanden og tilsluttes de sekundære trafikveje.

- **Sekundære lokalveje** er de øvrige veje, herunder boligveje. Disse veje er ofte blinde og forbinder den enkelte bolig med de primære lokalveje.

Det skal være attraktivt for den gennemkørende trafik at køre uden om midtbyen. Dette sker ved at etablere en ringvejsforbindelse, hvor fremkommeligheden er i højsæde. Det betyder, at der i de næste år kan ske en ændring af vejstrukturen. Nogle veje vil blive opprioriteret, nogle bliver lukket og nye vil komme til.

På trafikveje uden for Horsens by vurderes der generelt set at være en god fremkommelighed, hvor der kun periodevis opstår forsinkelser. I Horsens by og på de større indfaldsveje til Horsens opleves dog fremkommelighedsproblemer i spidstimerne, hvorfor en forbedring af fremkommeligheden her er nødvendig. Fremkommeligheden kan forbedres på forskellig vis, fx ved at øge andelen af cyklister og brugen af den kollektive trafik. Der ligger desuden store gevinster i at optimere det eksisterende vejnet. Der vil derfor være fokus på bl.a. at udnytte vejenes kapacitet over døgnet bedre samt signaloptimeringer med henblik på forbedring af fremkommeligheden, hvor dette er prioriteret.

Det er desuden en national interesse, at byudviklingen skal ske, så det understøtter både de statslige og kommunale investeringer i transportinfrastruktur, samt at planlægningen ikke medfører væsentlige merudgifter for staten.

Den nationale interesse i at placere transport- og logistikvirksomheder med let adgang til det statslige vejnet er bl.a. ud fra et samfundsøkonomisk hensyn i forhold til både den eksisterende infrastruktur og hensynet til at holde den tunge trafik.

Et veludbygget, kontinuerligt cykelstinet er afgørende for at gøre det attraktivt at være cyklist. Mange borgere pendlere under 15 km til og fra arbejde, hvorfor potentialet for cyklister er stort for denne gruppe. Det er derfor vigtigt, at der skabes et kontinuerligt stinet mellem større boligområder og de større arbejdspladser.

Cykelstier - Øge fremkommeligheden på cykel.

Lastbiler - Velfungerende vejnet til erhvervstrafikanter.

2.6. BILISTER

Mål

- Der skal sikres høj fremkommelighed for den kørende trafik på de primære trafikveje.
- I kryds langs de primære trafikveje skal den kørende trafik prioriteres.
- Vejnettets kapacitet skal udnyttes bedre over døgnet.

Retningslinjer

2.6.1. De primære trafikveje skal indrettes under hensyn til den kørende trafik, hvor fremkommelig er i højsæde.

2.6.2. I signalanlæg uden for Horsens midtby skal den kørende trafik prioriteres, så der opretholdes høj fremkommelighed for den kørende trafik.

2.6.3. Der skal arbejdes for, at store trafikgeneratorer i spidstimerne omkring det primære trafikvejsnet forskyder mødetider, så trafikvejnettets kapacitet udnyttes bedre over døgnet.

2.6.4. Der skal sikres let adgang fra det overordnede vejnet til parkeringspladser i periferien af Horsens midtby.

Mobilitetsplan

Mobilitetsplan 2035 kan læses her.

Billedet viser trafik på Bygholm Parkvej.

Redegørelse

Vejnettet er rygraden i kommunens infrastruktur og har stor betydning for indbyggere og erhvervsliv i Horsens Kommune. Et godt og velfungerende vejnet er med til at understøtte væksten i befolkning og arbejdspladser, og er en forudsætning for, at den kollektive trafik kan fungere optimalt.

Det overordnede vejnet i Horsens Kommune består af E45 og trafikvejene. Motorvej E45 er en statsvej og Vejdirektoratet er myndighed for denne.

Vejnettet i kommunen er inddelt i to klasser: Trafikveje og lokalveje, som hver især er underinddelt i primære og sekundære veje:

- **Primære trafikveje** er gennemfartsvej og hovedindfaldsveje, og som forbinder kommunen med de øvrige kommuner og landsdele, samt kommunens byer med hinanden.

- **Sekundære trafikveje** er fordelingsveje, og som indenfor byområderne tjener som fordelingsveje mellem de enkelte delområder i byen, herunder ringveje, som ikke indgår som primære trafikveje.

- **Primære lokalveje** er stamveje i boligområder og veje i erhvervsområder. Disse veje forbinder de enkelte lukkede bolig- og erhvervsområder med hinanden og tilsluttes de

sekundære trafikveje.

- **Sekundære lokalveje** er de øvrige veje, herunder boligveje. Disse veje er ofte blinde og forbinder den enkelte bolig med de primære lokalveje.

Det skal være attraktivt for den gennemkørende trafik at køre uden om midtbyen. Dette sker ved at etablere en ringvejsforbindelse, hvor fremkommeligheden er i højsæde. Det betyder, at der i de næste år kan ske en ændring af vejstrukturen. Nogle veje vil blive opprioriteret, nogle bliver lukket og nye vil komme til.

På trafikveje uden for Horsens by vurderes der generelt set at være en god fremkommelighed, hvor der kun periodevis opstår forsinkelser. I Horsens by og på de større indfaldsveje til Horsens opleves dog fremkommelighedsproblemer i spidstimerne, hvorfor en forbedring af fremkommeligheden her er nødvendig. Fremkommeligheden forbedres bedst ved også at øge andelen af cyklister og brugen af den kollektive trafik, men der ligger også store gevinster i at optimere det eksisterende vejnet. Der vil derfor være fokus på bl.a. at udnytte vejenes kapacitet over døgnet bedre samt signaloptimeringer med henblik på forbedring af fremkommeligheden, hvor dette er prioriteret.

Bilister på Ringvejen, Horsens.

Bilister i Nørregade, Horsens.

2.7. UHELDSBEKÆMPELSE

Mål

- Antallet af dræbte og alvorligt tilskadekomne på det kommunale vej- og stinet skal være halveret i 2030 med udgangspunkt i årerne 2017-2019, hvor der er registreret 32.

Retningslinjer

2.7.1. Der skal i 2030 højst være 16 dræbte og alvorligt tilskadekomne på det kommunale vej- og stinet. Dette er med udgangspunkt i de politiregistrerede uheld.

2.7.2. Ved nye anlægsprojekter skal der foretages trafiksikkerhedsrevision, hvor det vurderes at kunne forbedre projektet og har et sikkerhedsmæssigt perspektiv.

Redegørelse

Horsens Kommune har igennem en længere årrække arbejdet med at forbedre trafiksikkerheden på vejnettet. Dette ses også i udviklingen i antallet af dræbte og tilskadekomne i trafikken, som generelt er faldende (se Tabel 1). Tilfældige udsving fra år til år og usikkerhed i registreringen af uheld, gør dog at det er svært at tegne et entydigt billede udviklingen.

Mobilitetsplan

Mobilitetsplan 2035 kan læses her.

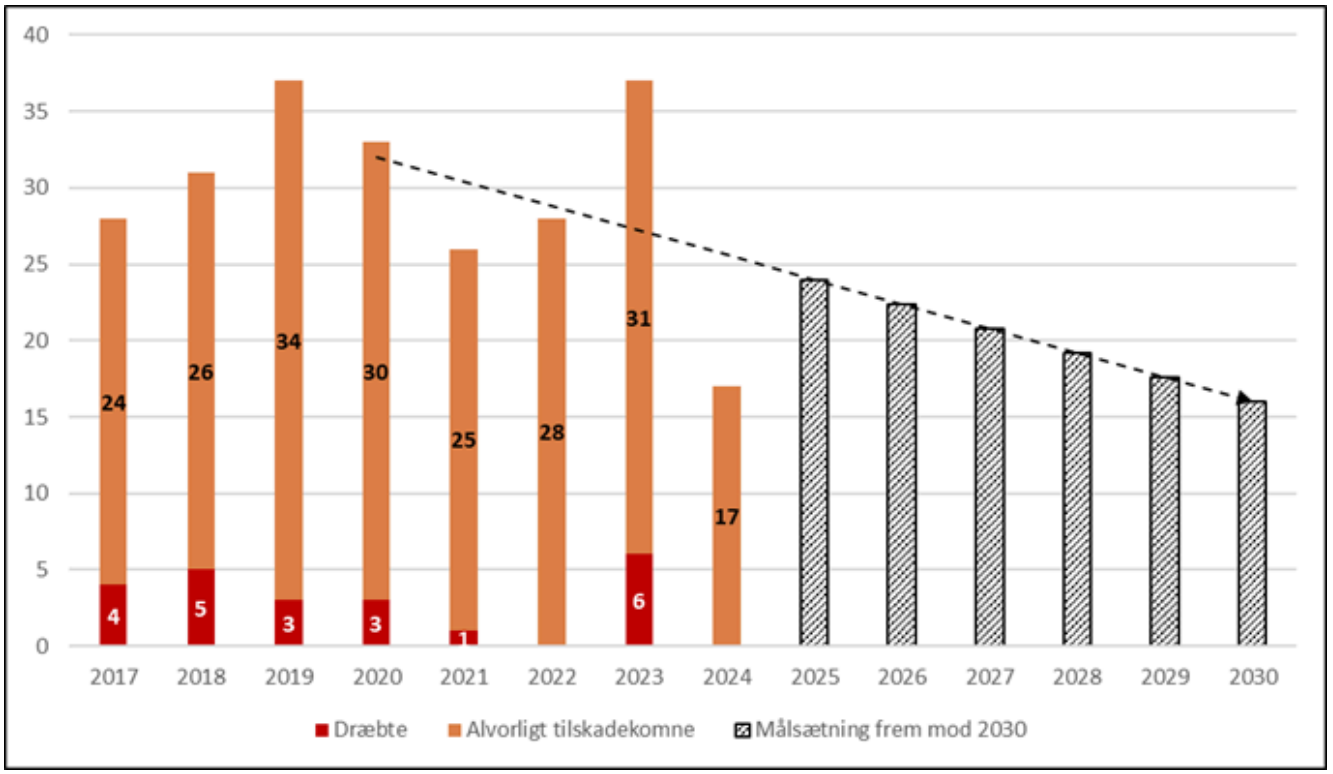

Tabel: Udvikling af dræbte og tilskadekomne i trafikken fra 2017 til 2024 med fremskrivning af udviklingen til 2030.

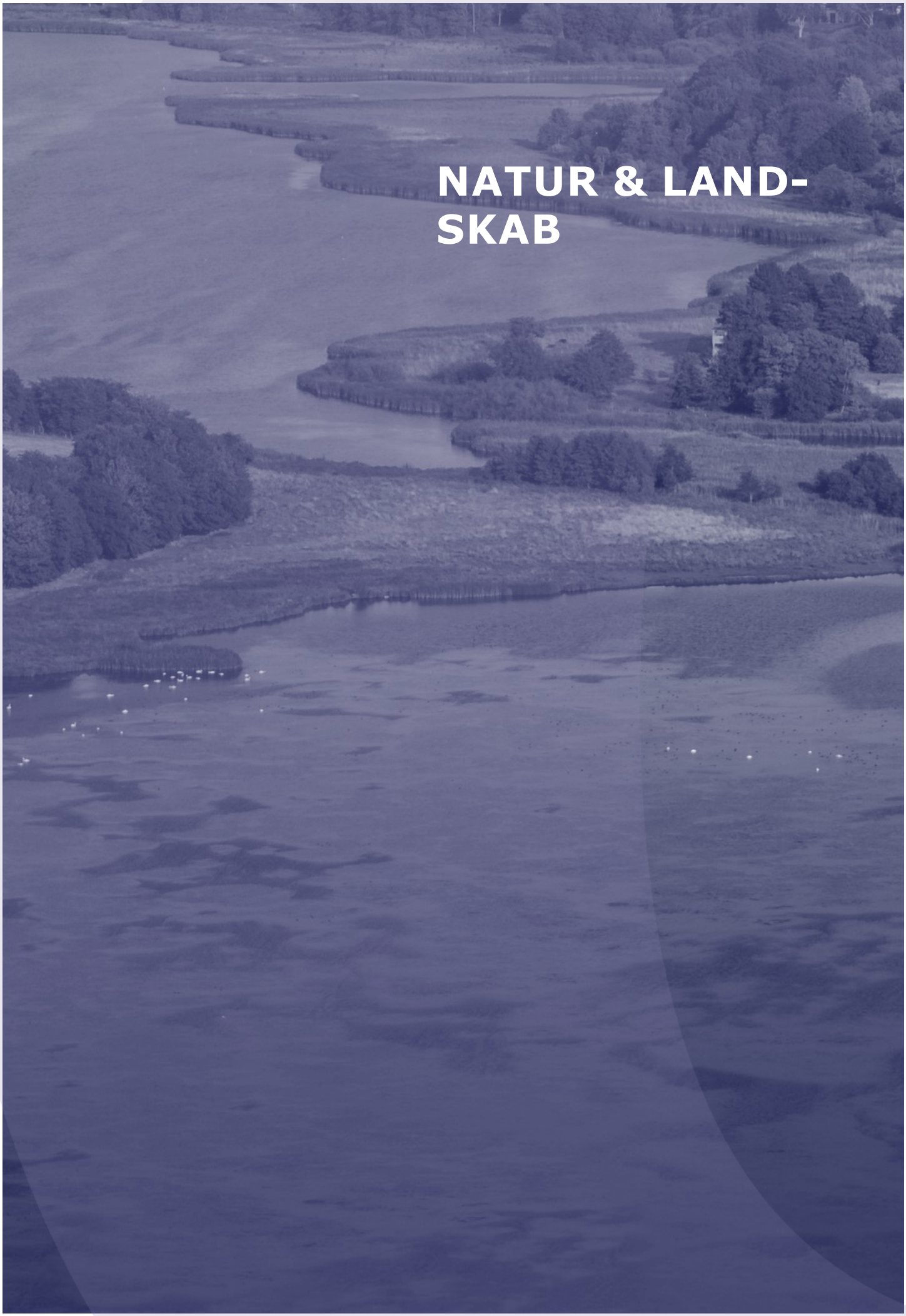

NATUR & LAND-SKAB

3.1. NATURBESKYTTELSE

Mål

Områder med særlige naturbeskyttelsesinteresser og potentielle naturområder

- Det overordnede mål er at sikre biodiversiteten i Horsens Kommune.
- Det betyder, at områder med særlige naturbeskyttelsesinteresser skal bevares og deres kvalitet skal forbedres. Områderne skal derfor være velegnede vokse- og levesteder for et mangfoldigt og varieret plante- og dyreliv, så især de sjældne og trængte arter kan styrkes og få mulighed for at spredes til nye områder.
- Det betyder også, at det samlede naturareal skal øges, så der skabes nye levesteder for en lang række arter af vilde dyr og planter.
- Ved både at forbedre kvaliteten af de eksisterende naturområder og etablere nye og gerne by- og bolignære naturområder, vil det blive endnu mere attraktivt at besøge eller bosætte sig i Horsens Kommune.

Naturområder på havet

- Det er målet, at havområderne opnår en god vandkvalitet, så de bliver et velegnet levested for et mangfoldigt og varieret plante- og dyreliv, og biodiversiteten derigennem bliver sikret.

Handlinger

Områder med særlige naturbeskyttelsesinteresser og potentielle naturområder

Der er vedtaget en strategi for biodiversitet. Strategien danner udgangspunkt for kommunens fremtidige arbejde med at øge biodiversiteten. Horsens Kommune vil bl.a. styrke og prioritere indsatsen for en mangfoldig natur ved at understøtte udviklingen af en højere biodiversitet gennem den kommunale planlægning og øge biodiversiteten på kommunens arealer – både i byerne og i det åbne land.

Der udarbejdes handleplaner, som sætter rammer for konkrete handlinger på kommunale arealer såsom grøftekanter, skove og parker og for kommunens fremtidige planlægning.

I arbejdet med at øge biodiversiteten, skal der især være fokus på at:

- *Sikre tilstrækkelig beskyttelse af gammel værdifuld natur*
- *Beskytte, forbedre og udvide den eksisterende natur*
- *Beskytte og forbedre sjældne og sårbare arters levesteder*

- *Skabe nye levesteder for vilde planter, svampe og dyr*
- *Genoprette små naturområder, som trædesten og spredningskorridorer*
- *Etablere flere større selvforvaltende naturområder*

Et større sammenhængende landbrugsareal nord for Nørrestrand udvikles til ny bynær natur. Etableringen af natur er en del af en samlet plan om at udvikle en ny og attraktiv bydel, som skal tilbyde boliger til ca. 6.000 – 9.000 borgere. Den nye natur har bl.a. til formål at give adgang til rekreative oplevelser for beboerne i den nye bydel samt kommunens øvrige borgere og gæster. Der fjernes en spærring i Gudenåen ved Vestbirk Kraftværk, således at passagemulighederne for fisk og smådyr f gennem Gudenåen fra Gudenåens udspring ned til Mossø forbedres.

I Horsens Fjord arbejdes der sammen med frivillige om både at udplante ålegræs og etablere forekomster af spredte sten. Derved genskabes dele af den oprindelige fjordbund til gavn for det dyreliv, der er tilknyttet både ålegræs og sten.

Retningslinjer

Områder med særlige naturbeskyttelsesinteresser og potentielle naturområder

3.1.1. De udpegede områder med særlige naturbeskyttelsesområder og potentielle naturområder udgør sammen med økologiske forbindelser og potentielle økologiske forbindelser Grønt Danmarkskort.

3.1.2. Indenfor særlige naturbeskyttelsesområder vil Horsens Kommune prioriterer indsatser, der bevarer og udvikler biodiversitet samt forbedrer adgangen til naturen højest. Ved prioritering mellem særlige naturbeskyttelsesområder vil arealer med høj naturmæssig værdi og arealer, hvor risikoen for tilbagegang er stor ligeledes blive prioriteret højest. I forhold til prioritering af etablering af ny natur vil arealernes naturmæssige og rekreative potentiale indgå i en samlet afvejning af, hvor indsatserne skal prioriteres højest.

3.1.3. Tiltag på arealer, som er udpeget som særlige naturbeskyttelsesområder, som kan bidrage til opfyldelse af andre formål, vil også blive prioriteret højt. Det kunne f.eks. være arealer, hvor næringsstofudvaskningen til vandløb og kystvande reduceres, så vandmiljøets tilstand forbedres eller hvor ændret arealanvendelse kan reducere risikoen for oversvømmelse.

3.1.4. Potentielle naturbeskyttelsesområder skal forbedre sammenhængen mellem eksisterende naturarealer og dermed forbedre vilkårene for det vilde dyre- og planteliv, herunder de sjældne og truede arter. Udvikling af ny natur indgår sammen med bevarelse af eksisterende naturværdier som en central del af kommunens indsats for at bevare og styrke den biologiske mangfoldighed.

3.1.5. I de internationale naturbeskyttelsesområder, skal der i særlig grad tages hensyn til de arter og naturtyper, som ligger til grund for udpegningen af området. De internationale naturbeskyttelsesområder og deres nære omgivelser prioriteres ved at iværksætte plejetiltag som fremmer områdets udpegede arter og naturtyper. Plejetiltag kan f.eks. være rydning, hegning og afgræsning samt restaureringsprojekter, som genskaber mistet natur.

3.1.6. Naturområder, som er omfattet af naturbeskyttelsesloven samt målsatte vandløb, jf. miljømålsloven, skal sikres mod tiltag, som forringer områdernes tilstand. Der kan derfor ikke planlægges for nyt byggeri og tekniske anlæg indenfor en afstand af 25 meter fra naturområderne. I byzonen og bymæssig bebyggelse kan 25 meter-zonen reduceres i tilfælde, hvor det skønnes at byggeri og tekniske anlæg ikke påvirker naturområdet eller at det kan tilpasses naturområdet.

3.1.7. Hvis der helt undtagelsesvis tillades byggeri eller arealanvendelse, som indskrænker eller forringer kvaliteten af et område med særlige naturbeskyttelsesinteresser, skal der stilles krav om kompenserende tiltag. Et kompenserende tiltag kan f.eks. være udlæg af nye naturarealer eller forbedring af kvaliteten af eksisterende naturområder, så det sikres, at naturværdierne samlet set bliver fastholdt eller forøget. Dette gælder også for byggeri eller arealanvendelse, som forringer tilstanden af et naturområde, men finder sted uden for selve det udpegede område.

3.1.8. De udpegede potentielle naturområder skal som udgangspunkt friholdes for byggeri, anlæg og arealanvendelse, der forringer mulighederne for fremtidig etablering af nye naturområder. Undtaget er områder, som efter en konkret vurdering ikke vurderes at have potentiale til at kunne udvikle væsentlige naturværdier.

3.1.9. Dele af den bynære natur udgør en rekreativ ressource til gavn for kommunens borgere og besøgende. Ved udarbejdelse af lokalplaner, som overfører et område til byzone eller ændrer anvendelsen af et område, som allerede ligger i byzone, skal det derfor sikres, at de eksisterende naturområder bevares og forbedres. Det skal ligeledes sikres, at dele af området friholdes for bebyggelse og anvendes til etablering af ny natur, som udformes så den øger biodiversiteten eller den rekreative udnyttelse af området. Herved øges lokalområdets rekreative værdi.

3.1.10. Råstofområder skal som udgangspunkt anvendes til naturformål efter endt råstofudvinding, med mindre andet er fastsat i bindende planlægning.

Naturområder på havet

3.1.11. Naturområderne på havet skal beskyttes. Især naturområderne indenfor det internationale naturbeskyttelsesområde i Horsens Fjord og omkring Endelave skal prioriteres højt.

3.1.12. Der må ikke laves indgreb, som forringer tilstanden af naturområderne på havet.

3.1.13. Der skal ske en fortsat reduktion af næringsstoftilførslen til havet.

Redegørelse

Områder med særlige naturbeskyttelsesinteresser og potentielle naturområder

Forvaltningen af de internationale naturbeskyttelsesområder sker efter gældende lovgivning, herunder habitatbekendtgørelsen.

Gennem en lang årrække er naturarealet i såvel Danmark som Horsens Kommune reduceret og samtidig er kvaliteten af den tilbageværende natur forringet. Der er derfor både behov for at sikre de eksisterende naturværdier og skabe plads til, at ny natur kan udvikle sig.

De lysåbne og næringsstoffølsomme naturtyper som overdrev, heder og nogle moser (kær) er truet af tilførslen af næringsstoffer og den deraf følgende tilgroning, mens de naturligt næringsrige enge især trues af manglen på høslæt eller afgræsning. For de våde naturtyper, som enge og moser, kan dræning ligeledes udgøre en alvorlig trussel. Det gælder også for alle naturområderne, at de er truet af de reduktioner og fragmenteringer af arealer, som følger af etableringen af nye veje, boliger, erhvervsbyggeri, offentlige institutioner mm.

Skovenes naturindhold er truet af den intensive skovdrift, som ikke efterlader tilstrækkeligt mange træer til naturlig død og nedbrydning i skovbunden. Afvanding af fugtige arealer i skovene, er ligeledes medvirkende til at reducere biodiversiteten.

Den statslige udpegning af internationale naturbeskyttelsesområder har til formål at beskytte arter og naturtyper, som er sjældne og/eller truede indenfor EU. Beskyttelsen af disse arter og naturtyper sikres ved administrationen af gældende lovgivning på området. En forbedret tilstand opnås gennem den praktiske udførelse af de statslige Natura 2000-planer for områderne.

Arbejdet med at bevare og øge de eksisterende naturværdier i både internationale og nationale naturbeskyttelsesområder, er helt afgørende elementer i den danske indsats for at standse den konstaterede tilbagegang i den biologiske mangfoldighed.

Naturgenopretning og naturpleje f.eks. ved hjælp af genskabelse af naturlig hydrologi, rydning af uønsket opvækst af træer og buske, samt afgræsning med kreaturer, heste, får eller geder, er vigtige dele af indsatsen for at bevare og forbedre områder med særlige naturbeskyttelsesinteresser.

Tilstedeværelsen af natur og naturlignende arealer i byrummet er en vigtig rekreativ ressource, som kan højne kvaliteten af både nye og eksisterende boligområder. I forbindelse med byvækst og byomdannelse skal både eksisterende naturområder og nye naturområder derfor indgå som en del af planlægningen for at skabe levesteder for vilde planter og dyr og rekreative åndehuller for beboerne.

Efter endt råstofindvinding giver råstofgrave en unik mulighed for at udvikle ny natur af høj kvalitet. Det skyldes både områdernes topografiske forhold og jordens beskaffenhed. Det er især overdrev og rene, klarvandede søer, der kan etableres i gamle råstofgrave. Det er naturtyper, som har et karakteristisk plante- og dyreliv, der ellers er trængt i det dyrkede land. Blottede geologiske profiler, som særligt tydeligt afspejler landskabets opbygning og de geologiske processer skal søges bevaret og beskyttet i forbindelse med retablering til ny natur.

Når der vedtages nye råstofplaner, vil kommunen derfor arbejde for, at der i efterbehandlingsplanen skabes nye naturområder til gavn for biodiversiteten. I allerede igangsatte graveområde, er der vedtages en efterbehandlingsplan, som typisk giver mulighed for at enten gendanne områderne til agerjord eller til f.eks. byudvikling. Dette gør sig

gældende for graveområde Nim, området nord for Horsensvej, hvor Horsens Kommune har aftalt med Region Midt, at råstofindvinding og efterbehandling skal ske med byudvikling for øje.

I forhold til ejendomme, der er udpeget som naturbeskyttelsesområder og potentielle naturbeskyttelsesområder omkring eksisterende bebyggelse, vil der blive taget hensyn til lodsejerens evt. fremtidige behov for enten at kunne udvide eksisterende bebyggelse eller bygge nyt i forbindelse med den eksisterende bebyggelse, selvom arealet er udpeget.

Havområdernes miljøtilstand vandkvalitet samt dyre- og planteliv påvirkes i betydeligt omfang af menneskelige aktiviteter. Det sker ved skyldes direkte aktiviteter i havet som f.eks. fiskeri, muslingeskrab, akvakultur, klapning af oprenset bundmateriale fra sejlrender og havne, sejlads samt anden rekreativ udnyttelse af havet, men også den indirekte påvirkning gennem fra udledning af næringsstoffer og miljøfremmede stoffer fra land f.eks. fra landbrugsarealer og spildevandsanlæg. Alle disse påvirkninger har en potentiel negativ effekt på livet og biodiversiteten i havet. og skal derfor reduceres så meget som muligt.

Horsens Kommune vil i de kommende år understøtte arbejdet med at reducere påvirkningen af Horsens fjord, så der skabes bedre betingelser for det marine økosystem i Horsens Fjord.

Billedet viser køer ved Klosterkæret ved Mossø.

Udpegningsgrundlag

Der er til Kommuneplan 2025 foretaget en mindre revision af områder med særlige naturbeskyttelsesinteresser og potentielle naturområder. Nye §3 beskyttede naturområder er indarbejdet i udpegningen til særlige naturbeskyttelsesinteresser. Arealudpegningen af områder til særlige naturbeskyttelsesinteresse og potentielle naturområder blev foretaget til kommuneplanrevision i 2017 og er opdateret ved efterfølgende kommuneplanrevisioner. Arealudpegninger indarbejder følgende statslige krav:

1. De digitale naturkort er anvendt til at stedfæste sandsynlige levesteder for arter af sjældne/truede planter og dyr. De sandsynlige levesteder er inkluderet i udpegningen af områder med særlige naturbeskyttelsesinteresser og dermed også i Grønt Danmarkskort. Derudover er anvendt registrering af områder med høj naturkvalitet (HNV-kort) således, at det ved gennemgang er sikret, at områder med høj naturkvalitet er indeholdt i særlige naturbeskyttelsesinteresse og dermed også i Grønt Danmarkskort.
2. Alle Natura 2000-arealer indgår i områder med særlige naturbeskyttelsesinteresser og dermed også i Grønt Danmarkskort.
3. De nationale kriterier er anvendt ved at inddrage følgende områder i udpegningen af områder med særlige naturbeskyttelsesinteresser og dermed Grønt Danmarkskort:
    - samtlige registrerede, beskyttede naturområder, som er omfattet af naturbeskyttelseslovens § 3 (moser, enge, overdrev, heder, strandenge, samt søer og vandløb)
    - enkelte værdifulde vandløb, som ikke er beskyttet efter lovens § 3
    - skovområder samt skovpartier af biologisk værdi.

Arealer, der kan udvide eller skabe sammenhæng mellem Natura 2000 områder og eksisterende værdifulde naturområder er udpeget som potentielle naturområder.

Arealer, hvor de fysiske forhold giver mulighed for at naturen kan genskabes indenfor en kort- til mellemlang tidshorisont, er udpeget som potentielle naturområder, herunder:

- større, sammenhængende og skrånende arealer på sandjord, som har potentialet til at udvikle sig til overdrev,
- råstofområder, som efter endt råstofindvinding kan anvendes til naturformål og lavbundsarealer.

Arealer som kan bidrage til klimatilpasning, forbedring af vandmiljøet eller tilbyde rekreative muligheder er inddraget i potentielle naturområder ved at udpege:

- bynære arealer med risiko for tilbagevendende oversvømmelser,
- arealer som ifølge kommunens planlægning er udlagt til skov, natur og/eller rekreative formål,
- marginale jorder (vandlidende og eller meget med fordel kunne udlægges til ny natur og arealer, som er skrånende mod sårbar natur, herunder vandløb og ved udlægning til

natur vil kunne udgøre en skærmende buffer, så næringsstoftilførslen til de følsomme naturområder kan reduceres.

Horsens Kommune har gennem dialog med Hedensted, Ikast-Brande, Skanderborg og Odder Kommune sikret sammenhængen mellem kommunernes udpegninger af særlig værdifulde naturbeskyttelsesområder og potentielle naturområder på tværs af kommunegrænserne.

De udpegede områder med særlige naturbeskyttelsesinteresser og potentiel natur indgår sammen med økologiske forbindelser og potentielle økologiske forbindelser i Grønt Danmarkskort. Grønt Danmarkskort omfatter dermed alle de arealer, som allerede er naturmæssigt værdifulde eller har potentiale til at blive det.

Udpegning af Grønt Danmarkskort skal medvirke til at stoppe og gerne vende den tilbagegang i biodiversitet, som desværre er evident. Ved igangsættelse og facilitering af projekter, som har til formål at bevare og udvikle biodiversitet samt forbedre adgangen til naturen, vil kommunens indsats i særlig grad blive lagt inden for Grønt Danmarkskort.

Ved prioritering mellem arealer inden for udpegningen til naturbeskyttelse vil Horsens Kommune have særligt fokus på arealer med høj naturmæssig værdi og arealer, hvor risikoen for tilbagegang er stor. Ved etablering af ny natur, vil arealernes naturmæssige og rekreative potentiale indgå i en samlet afvejning af, hvor indsatsen skal placeres.

Indenfor naturbeskyttelsesområderne vil naturarealer, hvor leve-/voksesteder for truede arter kan sikres eller udvikles, blive prioriteret højst, ved udvælgelse af arealer, hvor kommunen i samarbejde med lodsejer iværksætter aftaler om frivillig naturpleje, restaureringsprojekter eller ekstensivering af driften.

Natura 2000-områder og bilag IV-arter:

Det fremgår af bekendtgørelse om administration af planloven i forbindelse med international naturbeskyttelsesområder samt beskyttelse af visse arter (BEK nr. 1383 af 26/11/ 2016), at der i planforslaget skal indgå en vurdering af forslagets virkninger på Natura 2000-områder og bilag IV-arter.

Det gælder således, at planforslag ikke kan vedtages, hvis:

- det ikke kan udelukkes, at projektet kan skade et internationalt naturbeskyttelsesområdes integritet,
- det kan beskadige eller ødelægge yngle- eller rasteområder i det naturlige udbredelsesområde for dyrearter, som er optaget i habitatdirektivets bilag IV,
- det kan ødelægge de plantearter, som er optaget i habitatdirektivets bilag IV, i alle livsstadier.

Udpegningen af områder med særlige naturbeskyttelsesinteresser og potentielle naturområder har til formål at bevare og forbedre forholdene for de vilde dyr og planter, herunder bilag IV-arter samt de arter og naturområder, som fremgår af udpegningsgrundlag for Natura 2000-områder. Kommuneplanen har bl.a. til formål at rette fokus mod eksisterende

naturværdier og sikre dem mod indgreb, som kan beskadige leve- og voksesteder. Planen skal samtidig medvirke til at forbedre kvaliteten af eksisterende natur og skabe ny natur. Kommunen vurderer derfor, at dette kommuneplantema kan udelukkes at stride mod beskyttelsesinteresserne.

Ved myndighedsbehandling af konkrete projekter foretages dog altid en vurdering og kun projekter, som kan afvises at skade

1. bevaringsmålsætningerne for arter og naturtyper på udpegningsgrundlaget for Natura 2000-områder samt
2. yngle- og rasteområder for bilag IV-arterne, vil kunne gennemføres.

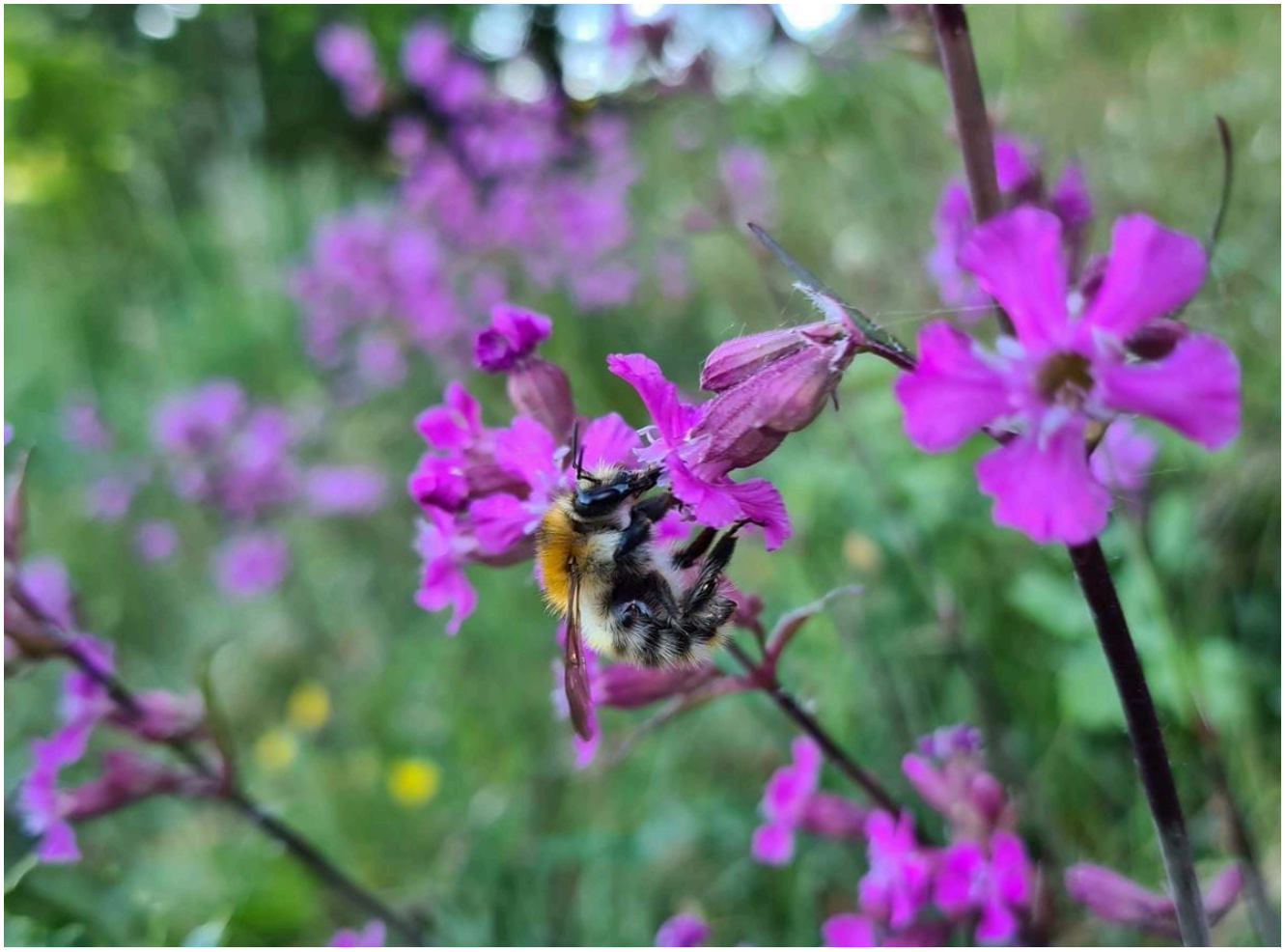

Billedet viser humlebi på trævlekrone.

Naturområder på havet

Horsens Kommune ligger omkring den indre del af Horsens Fjord. Derudover har kommunen med Endelave også en placering i Kattegat.

Horsens Fjord er en Østdansk lavvandet fjord med et lavere saltindhold end det åbne Kattegat og en naturlig sandbund. Årtiers påvirkning af fjorden med menneskelig aktivitet har medført, at både den indre og den ydre del af fjorden, jf. vandområdeplan 2021-2027, er i dårlig økologisk tilstand

En del af den yderste del af Horsens Fjord og havet omkring Endelave er udpeget som Natura 2000 område med særlige naturbeskyttelsesinteresser. Hele området er et vigtigt yngle- og opvækstområder for mange arter af hvirvelløse dyr som f.eks. børsteorme, snegle, muslinger og krebsdyr. De vidtstrakte, lavvandede havområder, er ligeledes vigtige for mange forskellige arter af fisk, da deres yngel finder skjul og føde her. De hvirvelløse dyr og fiskene udgør sammen med planterne i havet, et vigtigt fødegrundlag for en lang række fugle samt sæler og marsvin.

Stenrev og spredte forekomster af sten udgør en helt særlig del af naturområderne på havet. Her findes et dyre- og planteliv, som ikke ses på den flade sand- eller mudderbund. I Horsens Fjord var der tidligere spredte sten fordelt på hele fjordbunden, som skabte levesteder for muslinger og tang og dermed gav skjulesteder for fisk og smådyr. I Horsens Fjord er store dele af fjordbundens sten fjernet over årene som følge af stenfiskeri. Kommunen arbejder sammen med frivillige på at få genudlagt de spredte sten i de kystnære områder af fjorden og dermed genskabe de tabte levesteder.

Tidligere var der ålegræsenge i hele Horsens Fjord, med undtagelse af sejlrenden. På grund af næringsstoftilførsler og algevækst, som gør vandet uklart, er ålegræsset dog stort set forsvundet. Da planten er vigtig for økosystemet og livet i vandet, gøres der en stor indsats for at udvikle metoder til reetablering af ålegræs. Horsens Kommune udplanter sammen med frivillige ålegræs, for at gendanne de tabte ålegræsbestande. En vigtig forudsætning for at få genskabt den tidligere tilstand i vandet, er dog at næringsstoftilledningen reduceres væsentligt, hvor især reduktion af udvaskning af kvælstof er afgørende.

Både stenrev og ålegræsenge udgør værdifulde, rekreative oplevelser for især lystfiskere, undervandsjægere og dykkere.

De danske fjorde og have er generelt, herunder også Horsens Fjord, i udledninger af næringsstoffer og miljøfremmede stoffer fra land til havet reguleret i overvejende grad af staten og kun i begrænset omfang af kommunen. Kommunen meddeler f.eks. tilladelser til udledning af renset spildevand fra punktkilder og til udledning af regnvand fra byernes befæstede arealer, mens f.eks. udledningen fra landbrugsarealerne reguleres af Miljøstyrelsen gennem indsatser i vandområdeplanerne.

3.2. ØKOLOGISKE FORBINDELSER

Mål

- Spredningsmulighederne for det vilde dyre- og planteliv skal sikres og forbedres, både ved at bevare eksisterende økologiske forbindelser og ved at skabe nye forbindelser mellem områder med naturværdier, hvor og når det er muligt.
- De økologiske forbindelser skal med sine forbindelser på tværs af kommunegrænser indgå som en del af Grønt Danmarkskort. Hermed sikres mere sammenhængende natur og en mere målrettet naturindsats understøttes. På den måde opnår kommunerne størst muligt udbytte for de investeringer der gøres i ny natur og nye økologiske forbindelser.

Handlinger

- *Der er vedtaget en strategi for biodiversitet. Strategien danner udgangspunkt for kommunens fremtidige arbejde med at øge biodiversiteten. Horsens Kommune vil bl.a. styrke og prioritere indsatsen for en mangfoldig natur ved at understøtte udviklingen af en højere biodiversitet gennem den kommunale planlægning og øge biodiversiteten på kommunens arealer – både i byerne og i det åbne land.*
- *I arbejdet med at øge biodiversiteten, skal der bl.a. være fokus på at beskytte, forbedre og udvide eksisterende natur og genoprette små naturområder, som trædesten og spredningskorridorer.*
- *Der fjernes en spærring i Gudenåen ved Vestbirk Kraftværk, således at passagemulighederne for fisk og smådyr f gennem Gudenåen fra Gudenåens udspring ned til Mossø forbedres.*

Retningslinjer

3.2.1. Udpegede økologiske forbindelser og potentielle økologiske forbindelser indgår som en del af Grønt Danmarkskort. Inden for Grønt Danmarkskort skal ubrudte og uforstyrrede natursammenhænge bevares og om muligt forbedres.

3.2.2. Indenfor Grønt Danmarkskort vil Horsens Kommune prioritere indsatser, der bevarer og udvikler biodiversitet og sikrer spredningsmuligheder for de mest truede dyre- og plantearter højest. I forhold til prioritering af etablering af nye økologiske forbindelser vil arealernes potentiale som spredningskorridor for de mest truede dyre- og plantearter indgå i en samlet afvejning af, hvor indsatserne skal prioriteres højest.

3.2.3. Tiltag på arealer, som kan bidrage til opfyldelse af andre formål, vil også blive prioriteret højt. Det kunne f.eks. være arealer, hvor næringsstofudvaskningen til vandløb og

kystvande reduceres, så vandmiljøets tilstand forbedres eller hvor ændret arealanvendelse kan reducere risikoen for oversvømmelse.

3.2.4. Udpegede økologiske forbindelser skal friholdes for byggeri, anlæg og arealanvendelse, der forringer forbindelsens kvalitet.

3.2.5. De potentielle økologiske forbindelser skal som udgangspunkt friholdes for byggeri, anlæg og arealanvendelse, der forringer muligheden for at realisere dem i fremtiden.

3.2.6. Ved udarbejdelse af lokalplaner, som overfører et område til byzone eller ændrer anvendelsen af et område, som allerede ligger i byzone, skal det sikres, at eksisterende økologiske forbindelser bevares og forbedres som en integreret del af planen for området. Det skal ligeledes sikres, at mulighederne for at etablere nye økologiske forbindelser undersøges og om muligt indarbejdes i planen for området.

3.2.7. Der kan undtagelsesvist tillades byggeri, arealanvendelse eller lokalplanlægning, som indskrænker eller forringer kvaliteten af en økologisk forbindelse, under forudsætning af, at der kan etableres alternative forbindelser, som sikrer forbindelsens funktionalitet for de relevante arter af planter og dyr. Der kan i den forbindelse være behov for at stille krav om etablering af ledelinjer og/eller faunapassager.

3.2.8. Der kan tillades byggeri, ændret arealanvendelse eller lokalplanlægning, som indskrænker en potentielle økologiske forbindelse, hvis det vurderes, at forbindelseslinjens funktionalitet som spredningsvej for planter- og dyr bibeholdes. Hvis forbindelseslinjens funktionalitet reduceres, skal der stilles krav om udpegning af alternative arealer, som er ligeså velegnede til en eventuel fremtidig økologisk forbindelse.

3.2.9. I forbindelse med en konkret etablering af en ny økologisk forbindelse kan detailplaceringen ændres, så længe formålet med den konkrete forbindelse ikke tilsidesættes. I det tilfælde vil den nye placering af den økologiske forbindelse blive fastlagt i et tillæg til kommuneplanen.

Redegørelse

Gennem en lang årrække er der sket en opsplitning og isolering af naturområderne. Når de enkelte naturområder i stadig højere grad isoleres, forringes spredningspotentialet for dyr og planter og udvekslingen af individer og arter mellem områderne reduceres. Det bliver også sværere for arterne at genindvandre til leve- eller voksesteder, som de tidligere er forsvundet fra. Opsplitning og isolering har dermed været medvirkende årsag til, at mange arter af vilde planter og dyr er blevet sjældnere og nogle af dem endda er truet af udryddelse.

Hensigten med de økologiske forbindelser er at sikre og forbedre mulighederne for, at individer og arter kan sprede sig mellem naturområder. De økologiske forbindelser udgør dermed sammen med naturområderne et netværk, som er forudsætningen for bevarelsen af en natur med stor biologisk diversitet. Eksisterende økologiske forbindelser skal derfor bevares og deres kvalitet forbedres. Desuden skal det tilstræbes, at der etableres nye økologiske forbindelser.

Tilstedeværelsen af grønne oaser i byrummet er en vigtig, rekreativ ressource, som kan højne kvaliteten af nye, såvel som eksisterende boligområder. I forbindelse med byomdannelse, byfortætning og ny byvækst skal eksisterende økologiske forbindelser og nye økologiske forbindelser derfor anvendes aktivt for at skabe spredningsveje for vilde planter og dyr, samt åndehuller med tilbud om naturoplevelser for byens beboere.

Billedet viser Gudenåen og den omkringliggende ådal.

Udpegningsgrundlag

Udpegningerne af de økologiske forbindelser og potentielle økologiske forbindelser udgør sammen med udpegningerne af naturbeskyttelsesområder og potentielle naturområder grundlaget for Grønt Danmarkskort, der er en langsigtet vision om at skabe et grønt netværk gennem Danmark, som ønskes fuldt realiseret i 2050. Med Grønt Danmarkskort følges der op på EU's mål om at standse tabet af biodiversitet i 2020. Det betyder, at der er lagt særligt fokus på at skabe forbindelser på tværs af kommunegrænser.

Arealer indenfor Grønt Danmarkskort prioriteres højt, når der udvælges arealer, hvor kommunen i samarbejde med lodsejer iværksætter aftaler om frivillig naturpleje, restaureringsprojekter eller ekstensivering af driften.

I Kommuneplan 2025 er udpegningen af de økologiske forbindelser fra 2017 genanvendt.

Udpegningen bygger på en sammenbinding af områder med særlige naturbeskyttelsesinteresser.

Inkluderet i udpegningen er:

- de internationale naturbeskyttelsesområder (Natura 2000-områderne)
- dele af de beskyttede naturområder, som er omfattet af naturbeskyttelseslovens § 3 (moser, enge, overdrev, heder, strandenge, samt søer og vandløb)
- værdifulde skove
- natur- og vildtreservater
- fredninger som har til formål at beskytte naturværdier
- biologisk værdifulde arealer udenfor beskyttede naturområder, herunder kendte levesteder for sjældne og truede planter og dyr
- arealer, som har et fysiske potentiale til at udvikle sig til natur og derved kan skabe sammenhæng mellem eksisterende værdifulde naturområder, herunder Natura 2000-områderne. Udpegningen omfatter også dyrkede marker, som på længere sigt kan udvikle sig til værdifuld natur eller skov.

Hvor det er muligt, er især hensynet til klima og rekreative interesser inddraget ved udpegningen. Arealer som midlertidigt kan oplagre vand, når vi i fremtiden rammes af ekstreme nedbørsmængder og i de mellemliggende perioder, kan have en naturmæssig og/eller rekreativ værdi, er derfor også udpeget som en del af de økologiske forbindelser.

Kommuneplanens udpegning består af forholdsvis brede bånd af potentielle økologiske forbindelser. Der er tale om rammeområder, inden for hvilke eksisterende naturområder bevares og nye naturområder, der kan sikre forbindelse mellem eksisterende naturområder, søges etableret.

Natura 2000-områder og bilag IV-arter:

Det fremgår af bekendtgørelse om administration af planloven i forbindelse med international naturbeskyttelsesområder samt beskyttelse af visse arter (BEK nr. 1383 af 26/11/ 2016), at der i planforslaget skal indgå en vurdering af forslagets virkninger på Natura 2000-områder og bilag IV-arter.

Det gælder således, at planforslag ikke kan vedtages, hvis:

- det ikke kan udelukkes, at projektet kan skade et internationalt naturbeskyttelsesområdes integritet
- det kan beskadige eller ødelægge yngle- eller rasteområder i det naturlige udbredelsesområde for dyrearter, som er optaget i habitatdirektivets bilag IV
- det kan ødelægge de plantearter, som er optaget i habitatdirektivets bilag IV, i alle livsstadier.
-

Udpegningen af områder til økologiske forbindelser og potentielle forbindelser har til formål at bevare og forbedre forholdene for de vilde dyr og planter, herunder bilag IV-arter samt de

arter og naturområder, som fremgår af udpegningsgrundlag for Natura 2000-områder. Kommuneplanen har bl.a. til formål at rette fokus mod eksisterende naturværdier og sikre dem mod indgreb, som kan beskadige leve- og voksesteder. Planen skal samtidig medvirke til at forbedre kvaliteten af eksisterende natur og skabe ny natur. Kommunen vurderer derfor, at dette kommuneplantema kan udelukkes at stride mod beskyttelsesinteresserne.

Ved myndighedsbehandling af konkrete projekter foretages dog altid en vurdering og kun projekter, som kan afvises at skade

1. bevaringsmålsætningerne for arter og naturtyper på udpegningsgrundlaget for Natura 2000-områder samt
2. yngle- og rasteområder for bilag IV-arterne, vil kunne gennemføres.

Høring af nabokommuner

I forbindelse med revision af temaer om Økologiske forbindelser / Grønt Danmarkskort har Horsens Kommune foretaget en høring af nabokommunerne Odder, Skanderborg, Silkeborg, Ikast-Brande og Hedensted kommuner i forhold til de foreslåede udlæg i Horsens Kommune.

Høringsprocessen har ikke givet anledning til revision af de økologiske forbindelser og de potentielle økologiske forbindelser.

3.3. GRØNT DANMARKSKORT

Mål

- Det overordnede mål er at bidrage til et sammenhængende naturnetværk i Danmark og planlægge for varetagelsen af naturbeskyttelsesinteresserne.
- Indenfor Grønt Danmarkskort skal biodiversiteten sikres i Horsens Kommune.
- Det betyder, at områder med særlige naturbeskyttelsesinteresser skal bevares og deres kvalitet skal forbedres. Områderne skal være velegnede vokse- og levesteder for et mangfoldigt og varieret plante- og dyreliv, så især de sjældne og trængte arter styrkes og får mulighed for at spredes til nye områder.
- Det betyder også, at det samlede naturareal skal øges, så der skabes nye leve- og voksesteder for en lang række arter af vilde dyr og planter.
- Spredningsmulighederne for det vilde dyre- og planteliv skal sikres og forbedres, både ved at bevare eksisterende økologiske forbindelser og ved at skabe nye forbindelser mellem områder med naturværdier, hvor og når det er muligt.
- De økologiske forbindelser skal med sine forbindelser på tværs af kommunegrænser indgå som en del af Grønt Danmarkskort. Hermed sikres mere sammenhængende natur og en mere målrettet naturindsats understøttes. På den måde opnår kommunerne størst muligt udbytte for de investeringer der gøres i ny natur og nye økologiske forbindelser.

Handlinger

Der er vedtaget en strategi for biodiversitet. Strategien danner udgangspunkt for kommunens fremtidige arbejde med at øge biodiversiteten. Horsens Kommune vil bl.a. styrke og prioritere indsatsen for en mangfoldig natur ved at understøtte udviklingen af en højere biodiversitet gennem den kommunale planlægning og øge biodiversiteten på kommunens arealer – både i byerne og i det åbne land.

I arbejdet med at øge biodiversiteten, skal der især være fokus på at:

- *Sikre tilstrækkelig beskyttelse af gammel værdifuld natur*
- *Beskytte, forbedre og udvide den eksisterende natur*
- *Beskytte og forbedre sjældne og sårbare arters levesteder*
- *Skabe nye levesteder for vilde planter, svampe og dyr*
- *Genoprette små naturområder, som trædesten og spredningskorridorer*
- *Etablere flere større selvforvaltende naturområder.*

Der udarbejdes handleplaner, som sætter rammer for konkrete handlinger på kommunale arealer såsom grøftekanter, skove og parker og for kommunens fremtidige planlægning.

Retningslinjer

3.3.1. De udpegede områder med særlige naturbeskyttelsesområder, potentielle naturområder, økologiske forbindelser og potentielle økologiske forbindelser indgår som en del af Grønt Danmarkskort.

3.3.2. Indenfor Grønt Danmarkskort vil Horsens Kommune prioritere indsatser, der bevarer og udvikler biodiversitet samt forbedrer adgangen til naturen højest.

3.3.3. Ved prioritering mellem arealer inden for udpegningen til Grønt Danmarkskort vil arealer med høj naturmæssig værdi og arealer, hvor risikoen for tilbagegang er stor, ligeledes blive prioriteret højest. I forhold til prioritering af etablering af ny natur indenfor Grønt Danmarkskort vil arealernes naturmæssige og rekreative potentiale indgå i en samlet afvejning af, hvor indsatserne skal prioriteres højest.

3.3.4. Indenfor Grønt Danmarkskort vil Horsens Kommune prioritere indsatser, der bevarer og udvikler biodiversitet og sikrer spredningsmuligheder for de mest truede dyre- og plantearter højest. I forhold til prioritering af etablering af nye økologiske forbindelser indenfor Grønt Danmarkskort vil arealernes potentiale som spredningskorridor for de mest truede dyre- og plantearter indgå i en samlet afvejning af, hvor indsatserne skal prioriteres højest.

3.3.5. Udpegninger indenfor Grønt Danmarkskort skal friholdes for byvækst, veje, og andre tekniske anlæg mv., der kan forringe naturindholdet og levesteder og spredningsveje for vilde planter og dyr, i overensstemmelse med retningslinjer for Naturbeskyttelse og Økologiske forbindelser.

Redegørelse

De udpegede områder med naturbeskyttelsesinteresser og potentiel natur, økologiske forbindelser og potentielle økologiske forbindelser indgår i Grønt Danmarkskort. Grønt Danmarkskort omfatter dermed alle de arealer, som allerede er naturmæssigt værdifulde eller har potentiale til at blive det.

Indenfor Grønt Danmarkskort skal kvaliteten af eksisterende natur søges forbedret og ny natur skal søges realiseres, så natur- og biodiversitetsværdierne bevares og udvikles frem mod større og bedre sammenhængende naturområder.

Udpegning af Grønt Danmarkskort skal medvirke til at stoppe og gerne vende den tilbagegang i biodiversitet, som desværre er evident. Ved igangsættelse og facilitering af projekter, som har til formål at bevare og udvikle biodiversitet samt forbedre adgangen til naturen, vil kommunens indsats i særlig grad blive lagt inden for Grønt Danmarkskort.

Ved prioritering mellem arealer inden for udpegningen til Grønt Danmarkskort vil Horsens Kommune have særligt fokus på arealer med høj naturmæssig værdi og arealer, hvor risikoen for tilbagegang er stor. Ved etablering af ny natur, vil arealernes naturmæssige og rekreative potentiale indgå i en samlet afvejning af, hvor indsatsen skal placeres.

Indenfor Grønt Danmarkskort vil naturarealer, hvor leve-/voksesteder for truede arter kan sikres eller udvikles, blive prioriteret højst, ved udvælgelse af arealer, hvor kommunen i samarbejde med lodsejer iværksætter aftaler om frivillig naturpleje, restaureringsprojekter eller ekstensivering af driften.

Ved justering af planloven februar 2020 er der fremsat krav til, at kommunerne redegør for i hvilken grad at kommunens planlægning for udvikling af naturområder indenfor Grønt Danmarkskort er realiseret.

Grønt Danmarkskort dækker i Horsens Kommune 70.500 ha. Fordelingen på særlig værdifulde naturbeskyttelsesområder, potentiel natur, økologiske forbindelser og potentiel økologiske forbindelser samt udviklingen i areal siden Kommuneplan 2021 ses af tabel nedenfor:

	Kommuneplan 2021 (ha)	Kommuneplan 2025 (ha)
Særlig værdifuld naturbeskyttelse	57.632	57.765
Potentiel natur	6.358	6.299
Økologisk forbindelse	12.797	12.797
Potentiel Økologisk forbindelse	11.490	11.490
Grønt Danmarkskort	**70.180**	70.500

Billedet viser Bredvad Sø.

Det ses, at der er et mindre fald i areal af Grønt Danmarkskort på 0,1 % siden sidste kommuneplanrevision. Dette skyldes, at der er foretaget en teknisk justering i beregningsmetoden.

Siden Kommuneplan 2021 har Horsens Kommune gennemført følgende projekter, der har haft til formål at styrke kvaliteten i Grønt Danmarkskort: Genskabelse af fri passage for vandrende fisk og smådyr mellem Mossø og Gudenåen, idet der er skabt passagemulighed udenom Klostermølle bygningerne. Herved er den økologiske forbindelse langs Gudenåen styrket.

Høring af nabokommuner

I forbindelse med revision af temaer om Økologiske forbindelser / Grønt Danmarkskort har Horsens Kommune foretaget en høring af nabokommunerne Odder, Skanderborg, Silkeborg, Ikast-Brande og Hedensted kommuner i forhold til de foreslåede udlæg i Horsens Kommune.

Der har ikke været behov for justeringer af de økologiske forbindelser over kommunegrænsen.

Billedet viser en regnbue over Klosterkæret.

3.4. LAVBUNDSAREALER

Mål

- Lavbundsarealerne skal friholdes for anden planlægning, så de bevares eller kan genskabes som lavbundsarealer med naturlige vandstands- og afstrømningsforhold.

Retningslinjer

Generelle retningslinjer

3.4.1. Lavbundsarealerne skal som udgangspunkt friholdes for byggeri og anlæg, som kan forhindre, at naturlige vandstands- og afstrømningsforhold påvirkes eller kan genskabes.

3.4.2. Indenfor lavbund, der kan genoprettes, det vil sige de drænede eller grøftede lavbundsarealer, skal naturlige vandstands- og afstrømningsforhold genskabes. Ved projekter, som fjerner kvælstof eller fosfor, eller klimaprojekter eller projekter, hvor ny natur eller skov skabes, skal naturlige vandstands- og afstrømningsforhold søges genskabt.

3.4.3. Nye anlæg, herunder tekniske anlæg, veje m.v., der nødvendigvis skal placeres indenfor de udpegede lavbundsarealer, skal udformes, så muligheden for at genskabe naturlige hydrologiske forhold, herunder ny natur, klimaprojekter og vådområder til fjernelse af kvælstof eller fosfor ikke går tabt.

3.4.4. Ubebyggede områder indenfor de udpegede lavbundsarealer i byudviklingsområder, skal friholdes for bebyggelse.

Retningslinjer for lavbundsarealer i byzone- og byvækstområder

3.4.5. I byvækstområder skal lavbundsarealer og lavbund, der kan genoprettes, friholdes for byggeri og i stedet indarbejdes som klimaområder, der sikrer muligheden for at håndtere overfladevandet der, hvor det naturligt vil samles og samtidig være med til at øge naturarealerne og biodiversiteten i området.

3.4.6. I byzoneområder (allerede detailplanlagte og/eller udbyggede områder) kan der kun opføres bebyggelse eller anlæg indenfor lavbundsarealer og lavbund, der kan genoprettes, hvis det kan dokumenteres, at vandet kan afledes og håndteres på anden måde.

Lavbundsarealer og lavbundsarealer, der kan genoprettes er vist på kort.

Redegørelse

Lavbundsarealer og lavbund, der kan genoprettes, indgår i kommuneplanens lavbundskort. Lavbundsarealerne har enten bevaret eller har fået genoprettet naturlige hydrologiske forhold. Lavbund, der kan genoprettes, er lavbundsarealer, hvor vandstands- og

afstrømningsforholdene i tidens løb er blevet ændret ved dræning og inddæmning for at kunne anvende arealerne til landbrugsjord.

Fælles for både lavbundsarealer og lavbund, der kan genoprettes er, at det er lavtliggende områder, hvor der naturligt samles vand. Der er derfor ofte mindre byggeri og færre tekniske anlæg indenfor lavbundsarealer og lavbund, der kan genoprettes end i det åbne land som helhed. Lavbundsarealerne danner ofte overgange mellem vandløb, søer og fjorde og de tørrere landområder og kan derfor rumme en stor variation i de fysisk/kemiske forhold. Variationen danner grundlag for mange forskelle typer af levesteder for dyr og planter og dermed grundlag for en stor biologisk mangfoldighed på disse arealer.

Dræning og grøftning af lavbundsområder har medført, at levesteder for en række vilde dyr og planter er forsvundet, at nedbøren hurtigere strømmer gennem vandløbene med oversvømmelser til følge, samt at der fjernes færre næringsstoffer fra overfladevandet inden vandet når frem til søer og kystvande.

For at sikre både eksisterende lavbundsarealer og lavbundsarealer der kan genoprettes med naturlige vandforhold, er der en retningslinje om, at der ikke må bygges indenfor lavbundsområdeudpegningen. Hvis det er nødvendigt at placere bygninger eller tekniske anlæg indenfor et lavbundsområde skal disse udformes således, at det stadigt er muligt at genskabe naturlige hydrologi i området.

Hyppigere og kraftigere regnvejr skaber større pres på landbrugsarealer udenfor byerne. For at modvirke overbelastning af vores vandløb og kloaksystemer og tørke på landbrugsjorderne i sommerperioden, vil det være fornuftigt at forsøge at holde nedbøren 'oppe i landskabet' så længe som muligt. Her spiller lavbundsarealerne en vigtig rolle. Ved at bevare eller genskabe naturlige vandstandsforhold i lavbundsarealerne, bibeholdes eller opnås områder, hvor vandet kan tilbageholdes, hvorved risikoen for oversvømmelser formindskes.

Hyppigere og kraftigere regnvejrshændelser skaber også stigende oversvømmelsesproblemer i byområderne. Det er fremadrettet vigtigt at sikre nye byudviklingsområder mod oversvømmelser. For at hindre, at der bebygges på arealer, hvor der potentielt samles vand ved kraftigt regnvejr, og for at sikre, at der skabes områder til håndtering af regnvand, er der indsat en retningslinje om, at lavbundsarealer skal friholdes for byggeri i nye byudviklingsområder.

Miljøtilstanden i vores vandløb, søer, fjorde og kystvande er i høj grad påvirket af vores aktiviteter på land. Tilstanden af mange af disse vande er ikke tilfredsstillende. Jf. EU's vandrammedirektiv, skal vores vandområder have en god økologisk tilstand. Et væsentligt element for at opnå en god økologisk tilstand for vores vandområder er etablering af vådområder indenfor lavbundsarealerne. Ved etablering af vådområder reduceres udledningen af kvælstof og fosfor til vandområderne.

De fleste lavbundsarealer er i denne kommuneplan også udpeget som særlige værdifulde naturområder eller som områder til potentiel natur og indgår også som en del af udpegningen af økologiske forbindelser eller potentielle økologiske forbindelser. Genoprettede lavbundsarealer kan udvikle sig til gode naturområder og de kan samtidig være gode

økologiske forbindelser, idet lavbundsarealerne kan danne forbindelse mellem andre naturområder.

Lavbundsarealer i byzone- og byvækstområder

Der er udpeget lavbundsarealer på byzonearealer, hvor der allerede er gennemført detailplanlægning. Detailplanlægningen giver allerede mulighed for etablering af byggeri og anlæg inden for et lavbundsareal. I forbindelse med byggeri eller anlæg, der er i overensstemmelse med den gældende detailplanlægning, skal det, før byggeriet kan igangsættes, kunne dokumenteres, at vandet kan afledes og håndteres på anden måde.

I forbindelse med detailplanlægning for udpegede byomdannelses- og byfortætningsområder, der omfatter lavbundsarealer, skal lavbundsarealerne så vidt muligt friholdes til håndtering af vand. Alternativt skal det dokumenteres, hvordan vandet kan afledes og håndteres på anden måde, eller hvordan byggeri og anlæg kan udformes, så det kan tåle at blive oversvømmet.

I byvækstområder skal de udpegede lavbundsarealer friholdes for byggeri og i stedet indarbejdes som klimaområder, der dels sikrer muligheden for at håndtere overfladevandet der, hvor det naturligt vil samles, dels være med til at øge naturarealer og biodiversitet i området.

I forbindelse med revision af kommuneplanen er der foretaget en teknisk rettelse af et lavbundsområde i Bygholm Enge, hvor et højtliggende bakkedrag og omkringliggende lavbundsarealer fejlagtigt har været udpeget som lavbundsområde. Den tekniske rettelse har medført, at ca. 35 ha er udtaget af lavbundsområdeudpegningen og at ca. 32 ha er ændret fra at være udpeget som lavbundsområde til at være udpeget som lavbund, der kan genoprettes.

Billedet viser Bygholm Ådal med køer og vand på de omkringliggende enge.

Billedet viser et fugletårn på lavbundsarealer ved Nørrestrand.

3.5. LANDSKAB

Mål

- Horsens Kommunes store og varierede landskabelige kvaliteter skal sikres og forbedres.
- Landskaber, der i kraft af dramatik, mangfoldighed, monotoni, særligt geologisk eller kulturhistorisk indhold har en væsentlig æstetisk, rekreativ eller fortælleværdi, skal beskyttes.
- Landskabsværdierne skal øges gennem landskabsplanlægning og plejetiltag.
- Befolkningens adgang til landskabet skal forbedres, bl.a. gennem anlæg af stier, opholdsarealer og information.

Landskabsplan

Horsens Kommunes Landskabsplan

Planen giver gennem en omfattende analyse ny viden som omfatter landskabets særlige karaktertræk og kvaliteter, opmærksomhed i forhold til landskabets sårbarhed eller kapacitet til ændringer, samt anbefalinger til hvordan landskabsinteressen kan varetages ved forskellige typer ændringer.
Landskabsplanen er baseret på en fladedækkende landskabsanalyse af hele kommunens landskab, som er gennemført i 2016 og 2018.

Tryk her for at se Landskabsplanen

Retningslinjer

3.5.1. Horsens Kommunes inddeling i 17 landskabsområder danner det overordnede grundlag for planlægning og administration i det åbne land. Inddelingen er i overensstemmelse med kommunens Landskabsplan og skal sikre, at de enkelte områders kvaliteter og karakteristika bevares og udvikles.

3.5.2. Ved etablering af bebyggelse, vejanlæg, tekniske anlæg og lignende i det åbne land, skal der ske en tilpasning til den landskabstype, som de placeres i. Oplag, skiltning, terrænændringer eller lignende skal begrænses mest muligt og tilpasses, så de ikke virker skæmmende eller forringer landskabsoplevelsen.

3.5.3. Der skal friholdes landskabskiler i og mellem byerne for at markere forskellen på by og land, byens placering i landskabet og for at skabe attraktive rammer for rekreation.

3.5.4. De udpegede bevaringsværdige landskaber skal som udgangspunkt friholdes for byggeri, vejanlæg og tekniske anlæg. Hvis der skal ske byudvikling i kanten af byerne, må oplevelsen af de bevaringsværdige landskaber ikke forringes.

3.5.5. De udpegede større sammenhængende landskaber, der er uforstyrrede skal som udgangspunkt friholdes for etablering af nye anlæg eller udvidelse af eksisterende anlæg, der slører landskabssammenhængene eller kan påvirke omgivelserne visuelt eller støjmæssigt. Etablering eller udvidelse af anlæg, der ligger tæt på de større sammenhængende landskaber skal så vidt muligt udformes, så de tager hensyn til de større, sammenhængende landskaber.

3.5.6 Inden for de udpegede større sammenhængende landskaber med særlige udsigter skal der tages særligt hensyn til markante udsigter og kig i landskabet ved etablering af bebyggelse, vejanlæg, tekniske anlæg og lignende, så de ikke forringer oplevelsesværdien og landskabskvaliteten.

3.5.7. Etablering af nybyggeri og nyanlæg, der kan ændre et bevaringsværdigt landskabs karakter, kræver en helhedsvurdering.

3.5.8. Udlæg til bevaringsværdige landskaber og større sammenhængende landskaber, der er uforstyrrede kan som udgangspunkt ikke reduceres.

3.5.9. Udlæg til bevaringsværdige landskaber, større sammenhængende landskaber, der er uforstyrrede samt større sammenhængende landskaber med særlige udsigter administreres på baggrund af vurderinger og anbefalinger i Landskabsplan for Horsens Kommune.

Redegørelse

Kommunens landskaber udgør en vigtig del af rammerne for store dele af befolkningens daglige liv, og landskabelige kvaliteter er af stor betydning for bosætning og rekreation. Her ligger vores by, vores bolig eller vores erhverv. Og her tilbringer vi en del af vores fritid og ferie.

De blå og grønne strukturer, der tilsammen udgør landskaberne, udgør vores fælles arv – både for nutidens og fremtidens generationer. Derfor skal vi værne om og passe på de blå og grønne strukturer, herunder landskaberne.

Bevaringsværdige landskaber i Horsens Kommune er i overvejende grad knyttet til fjordlandskabet og ådal-, sø- og bakkelandskaberne. Disse områders geologiske, topografiske og kulturhistoriske indhold rummer stor fortælleværdi samt betydelig landskabelig og rekreativ værdi.

Bevaringsværdige landskaber samt de tiltag, der kan beskytte landskaberne, kan være meget forskelligartede. Ådale med kær og enge og vandløb skal så vidt muligt friholdes for byggeri og bevoksning for at kunne bevare landskabets kulturhistoriske fortælleværdi og æstetik. Dalsider og fjordkysten anvendes ofte som agerjord, græsningsoverdrev eller skov. De bevaringsværdige landskaber bør identificeres og sikres gennem en hensigtsmæssig landskabsplanlægning og eventuelt helhedsorienteret landskabspleje. Karakteren af et

bevaringsværdigt landskab må kun ændres, hvis der skabes større kvaliteter, eksempelvis ved etablering af nye søer, skove eller enge.

Befolkningens adgang til de bevaringsværdige landskaber skal forbedres, bl.a. gennem en indsats for at etablere parkeringspladser, informationsstandere, stier, opholdsarealer og primitive overnatningspladser. Også adgangen til kulturlandskabet generelt, specielt de bynære kulturlandskaber, bør forbedres, da de med marker, gårde, småskove mv. rummer store landskabelige kvaliteter og variation over året.

Den kommunale planlægning i det åbne land skal baseres på et opdateret beslutningsgrundlag, hvor nye byudlæg og andre anlæg generelt tilpasses landskabet ved placering i terrænet, ved bygningshøjde og materialevalg samt ved belysning, for at undgå også langtrækkende negative konsekvenser for landskabet og særlige udsigter på tværs af landskabet.

Tilpasning til landskabet fremmer kvaliteten af nye anlæg og forhindrer, at værdifulde landskabstræk og særlige visuelle kvaliteter sløres eller ødelægges af bebyggelse, belysning, tekniske anlæg, beplantning eller tilgroning. Staten anbefaler at benytte landskabskaraktermetoden, som giver en begrundet vurdering af landskabernes natur- og kulturgivne karakter og værdi. Metoden indbefatter, at der sættes strategiske mål for alle kommunens landskaber, opdelt i delområder.

Horsens Kommune har fra 2016 til 2018 udarbejdet en landskabsplan der på grundlag af landskabskaraktermetoden kortlægger landskabets særlige karaktertræk og kvaliteter, opmærksomhed i forhold til landskabets sårbarhed eller kapacitet til ændringer, samt anbefalinger til hvordan landskabsinteressen kan varetages ved forskellige typer ændringer. Landskabsplanen anvendes i administrationen af udpegningerne til bevaringsværdige landskaber, større sammenhængende landskaber, der er uforstyrrede samt større sammenhængende landskaber med særlige udsigter.

Horsens Kommune er kendetegnet ved mange forskellige landskaber, og netop variationen af landskaber er en stor kvalitet i sig selv. Horsens Fjord, Gudenåen og de øvrige åer og ådale, Endelave, Yding Skovhøj og den jyske højderyg er blot en række af flere attraktive landskaber i kommunen, som tilsammen udgør en stor kvalitet, både i forhold til bosætning, turisme, erhverv og fritids- og friluftsliv.

Derfor skal landskaberne ses som en strategisk ressource i forhold til den store vækst, som Horsens Kommune oplever i disse år – og som presser vores landskaber: Det er vigtigt, at der tages udgangspunkt i landskabet og dets kvaliteter og karaktertræk, inden der planlægges for byudvikling, veje, tekniske anlæg eller byggeri i det åbne land. På den måde kan landskabet være med til at skabe merværdi og i højere grad spille sammen med udviklingen.

De udpegninger af bevaringsværdige landskaber og større sammenhængende landskaber, som er brugt i kommuneplanlægningen frem til 2016, bygger på Vejle Amts fredningsplan fra 1986 og udpegninger i Regionplan 2005.

Landskabsplanens analyser, der er udarbejdet i perioden 2016-2018, danner det seneste grundlag for at vurdere vores landskabers værdier, sårbarheder og potentialer. Når vi kender landskabets værdier, sårbarheder og potentialer, kan vi tage de nødvendige hensyn i planlægningen af nye elementer og forandringer i landskabet. Det er et vigtigt indspil til at sikre balance mellem benyttelse og beskyttelse.

Der udpeges i Kommuneplan 2021-2033 tre typer landskab:

- Bevaringsværdige landskaber
- Større sammenhængende landskaber, der er uforstyrrede
- Større sammenhængende landskaber med særlige udsigter

De bevaringsværdige landskaber skal som udgangspunkt friholdes for større byggerier, vejanlæg og tekniske anlæg, fordi de er meget sårbare i forhold til større ændringer i landskabsbilledet.

På samme vis skal man ved placering og udformning af byggeri og anlæg inden for de større sammenhængende landskaber, der er uforstyrrede være yderst påpasselig med ikke at sløre landskabssammenhænge eller påvirke omgivelserne visuelt eller støjmæssigt. Derfor skal nybyggeri og nye anlæg, der kan ændre karakteren af et bevaringsværdigt landskab eller større sammenhængende landskab, der er uforstyrret, tilpasses den landskabstype, som anlægget etableres i.

De udpegede større sammenhængende landskaber med særlige udsigter er mindre restriktive end de to andre landskabsudpegninger. Her skal der alene tages særligt hensyn til de markante udsigter og kig i landskabet, når der etableres ny eller ændres på bebyggelse, vejanlæg, tekniske anlæg og lignende, så de ikke forringer oplevelsesværdien og landskabskvaliteten.

For alle tre landskabsudpegninger kræver det en helhedsvurdering, som indbefatter de relevante natur-, kultur- og miljømæssige forhold, som projektet vil påvirke – positivt eller negativt. Helhedsvurderingen skal sikre, at projektet optimeres landskabeligt og i forhold til andre miljøfaktorer. Det betyder bl.a. at eventuelle anlæg skal tilpasses landskabet ved placering i terrænet, ved bygningshøjde, materiale, farvevalg og belysning for at undgå negative konsekvenser for landskabet.

Når vi planlægger for ændringer i landskabet, skal vi betragte det som at indrette vores hjem.

Lige som vi vælger en ny sofa, der passer til stuens størrelse og andre møbler, skal vi også vælge de løsninger, hvor ændringerne passer til landskabet. Og lige som vi placerer sofaen i forhold til de andre møbler, så møblerne i sammenhæng har et harmonisk udtryk, skal vi også placere eksempelvis bygninger, så de harmonerer med andre bygninger eller elementer i landskabet.

Og endelig sørger vi for at indrette vores stue, så møblerne ikke blokerer eller forringer de udsigter, vi har fra stuens vinduer. På samme måde skal vi sikre, at vores ændringer i landskabet ikke forringer særlige visuelle kvaliteter ved landskabet, herunder større sammenhængende landskaber med særlige udsigter.

Der skal fortsat tages hensyn til landbrugets muligheder for at udøve erhvervet, under hensyntagen til landskabet som beskrevet herover.

Landskabskiler mellem byerne er vigtige, fordi de dels markerer forskellen mellem by og land, dels fungerer som afgrænsning af byerne. Samtidig kan landskabskilerne fungere som rekreative arealer og økologiske forbindelser samt kan tænkes sammen med grundvandsbeskyttelse og klimasikring. Landskabskilerne skal som udgangspunkt friholdes for byggeri og anlæg for at sikre, at byerne ikke vokser sammen. Samtidig skal der i forbindelse med større byudviklingsprojekter etableres nye landskabskiler, der kan sikre, at en by ikke vokser sammen med en anden by.

Billedet viser et englandskab.

Billedet viser en rapsmark i blomst.

SKOVREJSNING

Mål

- Horsens Kommune vil understøtte de statslige mål om mere skovrejsning ved at planlægge for mere skov til både privat og offentlig skovrejsning.
- Skovrejsning skal være med til at understøtte beskyttelsen af strategisk vigtige og sårbare grundvandsmagasiner.
- Skovrejsning skal bruges aktivt som metode til at reducere udvaskningen af næringsstoffer til vandmiljøet, herunder særligt Horsens Fjord.
- Eksisterende skove skal udvides, så der skabes større skovområder med mere plads til skovens naturlige processer, og dermed skabe større områder med en højere biodiversitet.
- Skovrejsning skal skabe større, attraktive, rekreative værdier for kommunens borgere og besøgende. Derfor skal der blandt andet etableres så meget bynær skov så muligt og sikres nem adgang til skovene.
- Der skal så vidt muligt være gode adgangsforhold til og færdselsmuligheder for alle besøgende i de nye skove.
- Skovrejsning skal udføres i respekt for de landskabelige værdier.
- Horsens Kommune vil i den fremtidige planlægning undersøge, hvordan skovrejsning kan tilpasses til forholdene i kystnærhedszonen og derigennem understøtte og øge kvælstoftilbageholdelsen i forhold til Horsens Fjord.
- Horsens Kommune vil således prioritere skovrejsningsprojekter, der
    - etableres inden for områder, hvor skovrejsning er ønsket
    - etableres som blivende skov
    - etableres som biodiversitets- eller urørt skov
    - etableres med synergieffekter i forhold til f.eks. beskyttelse af strategisk vigtige og sårbare grundvandsmagasiner og overfladevand, med særlig fokus på Horsens Fjord, eksisterende skove eller understøtter rekreative værdier og friluftsturismen både kommunalt og regionalt
    - etableres som skovlandskaber, hvor det er relevant ift. den kommunale landskabsplan.

Retningslinjer

3.6.1. Inden for kommunen foretages to forskellige udpegninger vedrørende skovrejsning, henholdsvis hvor skovrejsning er ønsket og uønsket. Kommunens resterende areal er neutral i forhold til skovrejsning.

3.6.2. Skovrejsningsprojekter der, enten selvstændigt eller i sammenhæng med eksisterende skov, er større end 20 ha skal udarbejdes som skovlandskaber.

3.6.3. På grund af skyggevirkninger fra skoven til naboer, oplevelsen af skovbrynet samt skovens interesse, skal skovrejsning tilpasses i forhold til følgende afstandskrav til nabobeboelse og haver:

- Skovbryn må ikke etableres nærmere end 30 m fra beboelse eller have, når disse ligger øst eller nord for skoven
- Skovbryn må ikke etableres nærmere end 15 m fra beboelse eller have, når disse ligger vest og syd for skoven

3.6.4. Reduceres et område, hvor skovrejsning er ønsket, til anden anvendelse, skal der udpeges minimum et tilsvarende areal andet steds i kommunen til skovrejsning ønsket.

3.6.5. Anlagte og udlagte veje samt deres tilhørende arealer, skal respekteres i et skovrejsningsprojekt. Disse arealer skal friholdes for beplantning, og der skal ligeledes opretholdes en sikkerhedszone omkring disse arealer på minimum 6 m ved lige vej og op til 15 m i kurver for at sikre trafiksikkerheden. I sikkerhedszonen må der ikke forekomme skovrejsning. Nedlægges vejarealet, efter godkendelse fra vejmyndigheden, kan denne reservation ophæves for det gældende vejstykke.

3.6.6. Skovrejsning skal som udgangspunkt etableres med skånsom jordbearbejdning, herunder at skovveje og stier skal anlægges på eller i det eksisterende pløjelag, af hensyn til underliggende jordlag og fortidsminder.

Skovrejsning ønsket

3.6.7.Skovrejsning inden for områder udpeget til “Skovrejsning ønsket” kan kun finde sted på baggrund af en konkret helhedsvurdering, herunder særligt af skovrejsningens landskabelige påvirkning.

3.6.8. Inden for områder med sårbare og strategisk vigtige grundvandsmagasiner, prioriteres skovrejsning som udgangspunkt fremfor andre arealanvendelser, som kan være til fare for grundvandet.

Neutrale områder

3.6.9. For neutrale områder, jf. 3.6.1., kommer muligheden for skovrejsning an på en konkret vurdering af projektet og landskabelige forhold. Skovrejsning inden for disse områder forudsætter således, at skovrejsningen ikke strider mod kommuneplanens øvrige udpegninger og retningslinjer.

3.6.10. Der kan kun gives tilladelse til skovrejsning inden for udpegningen ’lavbund, der kan genoprettes’, hvis skoven etableres, så naturlig hydrologi kan bibeholdes eller genskabes.

3.6.11. Inden for råstofgraveområder skal det, forud for skovrejsning, undersøges nærmere, om der forventes at blive behov for at udnytte graveområdet, og i givet fald skal skovrejsningen afvises.

3.6.12. I forbindelse med planlagte veje og inden for udlagte transportkorridorer omkring veje og jernbaner skal det undersøges nærmere, om der er et reelt og forventet behov for at

udnytte arealreservationerne, eller om skovrejsning kan finde sted i stedet for.

3.6.13. Inden for geologiske interesseområder, og særligt inden for underlokaliteterne med specifikke geologiske bevaringsværdier, jf. *3.7. Geologiske bevaringsværdier*, skal der være skærpet fokus på, at ny skov ikke må sløre de geologiske dannelses- og landskabsformer samt deres indbyrdes overgange, landskabelige sammenhænge og fortælleværdier.

Skovrejsning uønsket

3.6.14. Områder, der er udpeget som “Skovrejsning uønsket”, skal i videst muligt omfang friholdes for skov.

Hvad er biodiversitets- og urørt skov?

Skovrejsning er et effektivt værktøj til at binde og lagre CO_2, og er dermed et vigtigt redskab til at forbedre vores CO_2-aftryk. Bliver skoven rejst oven på grundvandsmagasiner vil den, bæredygtigt drevet, være med til at sikre rent drikkevand i fremtiden

Biodiversitetsskov er skov, der bidrager til at fremme og bevare biodiversiteten, samt sikrer og fremmer stabile levesteder for de arter, som er tilknyttet skov. For at opnå en skov med højest mulig biodiversitets-potentiale, skal der vælges skovtypeblandinger med 100% hjemmehørende arter. Andre parametre for at fremme høj biodiversitet i skoven er:

- Fokus på muligheden for at reducere jordbearbejdning i den indledende kulturfase.
- Udnyttelse af naturlig tilgroning af selvsåede træer i omgivelserne, også i skovrejsningsfasen.
- Plante arter, der allerede er i området, så dyre- og planteliv spreder sig ind på det nye areal.
- Skabe variation af træer og buske i den nye skov.
- Integrere lysåben natur.
- Udnytte naturlig hydraulik til at skabe våde områder.

Urørt skov er skove, hvor den kommercielle skovdrift er stoppet. Urørte skove får lov til at vokse mere vildt, og bliver mere tilfældige at kigge på end produktionsskove. Det betyder, at de over tid bliver rige på gamle træer, døde stammer og en stor biodiversitet. Det vil fortsat være muligt at dyrke friluftsliv i urørte skove, da det er tilladt at passe stier.

Redegørelse

Øget skovrejsning understøtter bedre sammenhæng mellem levesteder og spredningskorridorer i hele Danmark og kan derigennem øge biodiversiteten i de danske skove. Skovene spiller også en rolle i at afhjælpe klimaforandringerne ved at binde CO_2. Ifølge Skovstatistikken 2022 kan der bindes op mod 69 tons CO_2 pr. ha, afhængig af skovens sammensætning og alder.

Skovrejsning i Horsens Kommune

Horsens Kommune har et meget varieret landskab, som både skaber unikke oplevelser og en identitet for de områder, der berører. Der er udpeget bevaringsværdige landskaber i kommunen, som har hver deres fortælleværdier. Der er også større sammenhængende landskaber, der enten er karakteriseret ved særlige udsigter eller ved, at de fremstår uforstyrrede. Kommuneplan 2021-2033 forpligter til så vidt muligt at beskytte og bevare disse.

Det aktuelle skovareal i Horsens Kommune er iflg. Danmarks Statistik 8.380 ha (seneste opgørelse 2021), hvilket svarer til ca. 16 % af kommunens areal. I perioden fra 1. januar 2021 til 31. december 2024 er der plantet i alt 212 ha skov i Horsens Kommune.

Hvis Horsens Kommune skal leve op til det nationale minimumsmål om 20% skovdække, skal der i Horsens rejse mindst 1.788 ha ny skov inden år 2100 - svarende til et gennemsnit på ca. 24 ha om året.

For skovarealer større end 20 ha, vil der blive tinglyst fredskovpligt på skoven. Det betyder, at der er pligt til at fastholde arealet som skov, hvilket medfører permanente ændringer af landskabet. For at sikre, at skovrejsningen sker i overensstemmelse med landskabets karakter og at der tages hensyn til, at skovrejsningen tilpasses i forhold til f.eks. beskyttet natur, særlige udsigter eller andet, skal skovrejsningsprojekter, der enten er selvstændige eller i sammenhæng med eksisterende skove, overstiger 20 ha etableret som skovlandskaber. Skovlandskaber skal sikre at skovrejsningen bliver tilpasset de eksisterende forhold i landskabet og naturen. Der kan stilles krav om, at der ved skovlandskaber indsendes dokumentation for, hvordan skovrejsningen tilpasser kommunens landskabsplan, herunder effekten på omgivelserne, og hvordan man tager hensyn til eksisterende udsigter og beskyttede områder.

Skovrejsning skal tage hensyn til naboer, da det kan påvirke dem gennem skyggekast eller tab af udsigt, når skoven vokser. For at mindske gener fastsætter Horsens Kommune afstandskrav: 30 m til beboelse nord/øst og 15 m syd/vest for skoven. Disse krav skal også overholdes ved Landbrugsstyrelsens behandling af tilskud til skovrejsning, for at sikre både naboernes trivsel og skovens bæredygtige udvikling.

Skovrejsning bør udføres med så skånsom jordbearbejdning som muligt. Skovveje eller stier bør anlægges i det eksisterende pløjelag, så det ikke fjernes helt, for at beskytte de underliggende jordlag og bevare enhver fortidsminde.

I forbindelse med konkrete skovrejsningsprojekter vil museet foretage en arkivalsk kontrol for at vurdere risikoen for eventuelle fortidsminder og afgøre, om en forundersøgelse efter museumslovens § 25-27 er nødvendig. Ved at få foretaget en forundersøgelse, kan man på forhånd få afklaret, om der er fortidsminder på arealet.

Som udgangspunkt anbefaler museet, at

- der skovrejses med forudgående skånsom jordbehandling
- kendte fortidsminder friholdes for skovrejsning

Findes der under jordarbejdet spor efter fortidsminder, skal arbejdet standes i det omfang, der berører fortidsmindet, og fortidsmindet skal jf. Museumslovens §27, stk. 2, straks anmeldes til Museum Horsens.

Planlægningen for solceller skal indpasses og koordineres i forhold til udpegning af nye skovrejsningsområder. Det er kommunen, der afvejer om interesserne er forenelige, og herefter præciserer anvendelsen i kommuneplanens rammer. Indtil det besluttes at rejse skov på et område, udpeget som skovrejsningsområde i kommuneplanens retningslinjer, vil der i princippet være mulighed for, at der kan stå solceller på arealet.

Ifølge Plan og Landdistriktsstyrelsen' udgivelse ”Oversigt over nationale interesse i kommuneplanlægning” fra 2023, skal der findes erstatningsarealer, hvis områder udpeget til 'Skovrejsning ønsket' bruges til andet, som f.eks. solcelleanlæg. Kommunen skal så vidt muligt fastholde arealer til skovrejsning, og udpegningen af erstatningsarealer skal indgå i kommuneplantillægget for solceller.

Ved ønske om solceller inden for skovrejsningsområder, især i områder med sårbare og strategisk vigtige grundvandsmagasiner, skal retningslinjen sikre en vurdering af balancen mellem energianlæg og grundvandsbeskyttelse. Den endelige afgørelse baseres på grundvandsmagasinets sårbarhed og betydning for drikkevandsforsyningen. Hvis et solcelleanlæg tillades, skal det vurderes, om skovrejsning kan være en del af områdets genetablering og sikre varig beskyttelse af grundvandet.

Det er muligt at samtænke etablering af skov med klimatilpasning, ved at lade skoven tilbageholde vand og formindske den overfladiske afstrømning fra området. Dette kan være særligt hensigtsmæssigt i områder, som i forvejen er vandkilder til risikoområder for oversvømmelse. Der kan være lokale sænkninger i landskabet, hvis samlede volumen skal bibeholdes i klimatilpasningsøjemed. Der kan som en del af klimatilpasningen etableres yderligere forsænkninger i landskabet, så der kan tilbageholdes mere vand i det åbne land, som en del af strategien for en robust og klimatilpasset kommune.

Billedet viser lysindfald i Hansted Skov.

Skovrejsning ønsket

I Kommuneplan 2025-2037 udpeges der et brutto areal på ca. 3.946 ha til 'Skovrejsning Ønsket'.

Udpegningsgrundlaget for dette er tidligere plangrundlag, herunder konkrete projektforslag modtaget i den forgangne planperiode, samt grundvandinteresser og strategiske delområder i kommunen, hvor skovrejsning skønnes at have en positiv effekt på udvaskningen af kvælstof til vandmiljøet.

Der foretages en teknisk justering af udpegningen på baggrund af skovrejsningssamarbejdet ved Højballegård Vandværket. Justeringen betyder at der medtages ca. 2 ha mere til 'Skovrejsning Ønsket' i forhold til udpegningsgrundlaget, som det så ud i Tematillæg for VE-anlæg og Skovrejsning.

Herunder nævnes de konkrete projekter der har udgjort udpegningsgrundlaget kortfattet samt der redegøres for retentionsdelområderne og de opmærksomhedspunkter, der skal være fokus på ved skovrejsning inden for disse.

Konkrete projekter

De konkrete projektforslag til skovrejsning der er behandlet i den forgange planperiode forventes tilplantet inden for den nærmeste fremtid, med undtagelse af projektet "Øst for

Hansted Skov", der er et større og længerevarende projekt. Dette er kortfattet beskrevet herunder, mens de øvrige projekter blot er listet i punktform med område og cirka størrelse.

Øst for Hansted Skov

Øst for Hansted Skov udvides det eksisterende "skov ønsket"-areal med ca. 128 ha. Projektet etableres i forbindelse med en samarbejdsaftale mellem Horsens Kommune, Naturstyrelsen og SAMN Forsyning. Projektet har til formål at sikre grund- og drikkevandsinteresser ved Højballegårdværket. Skoven rejses som et skovlandskab, tilpasset beskyttede naturtyper, udsigter og anbefalinger fra Horsens Kommunes Landskabsplan.

Øvrige konkrete projekter

- Nordvest for Julianelyst (ca. 23 ha)
- Katrinelyst og Toftkærgård (ca. 14.5 ha)
- Silkeborgvej, Lund (ca. 3,5 ha)
- Testrup, Hovedgård (ca. 88 ha)
- Østbirkvej, Sattrup (ca. 6,3 ha)
- Vestbirkvej, Østbirk (ca. 1,5)

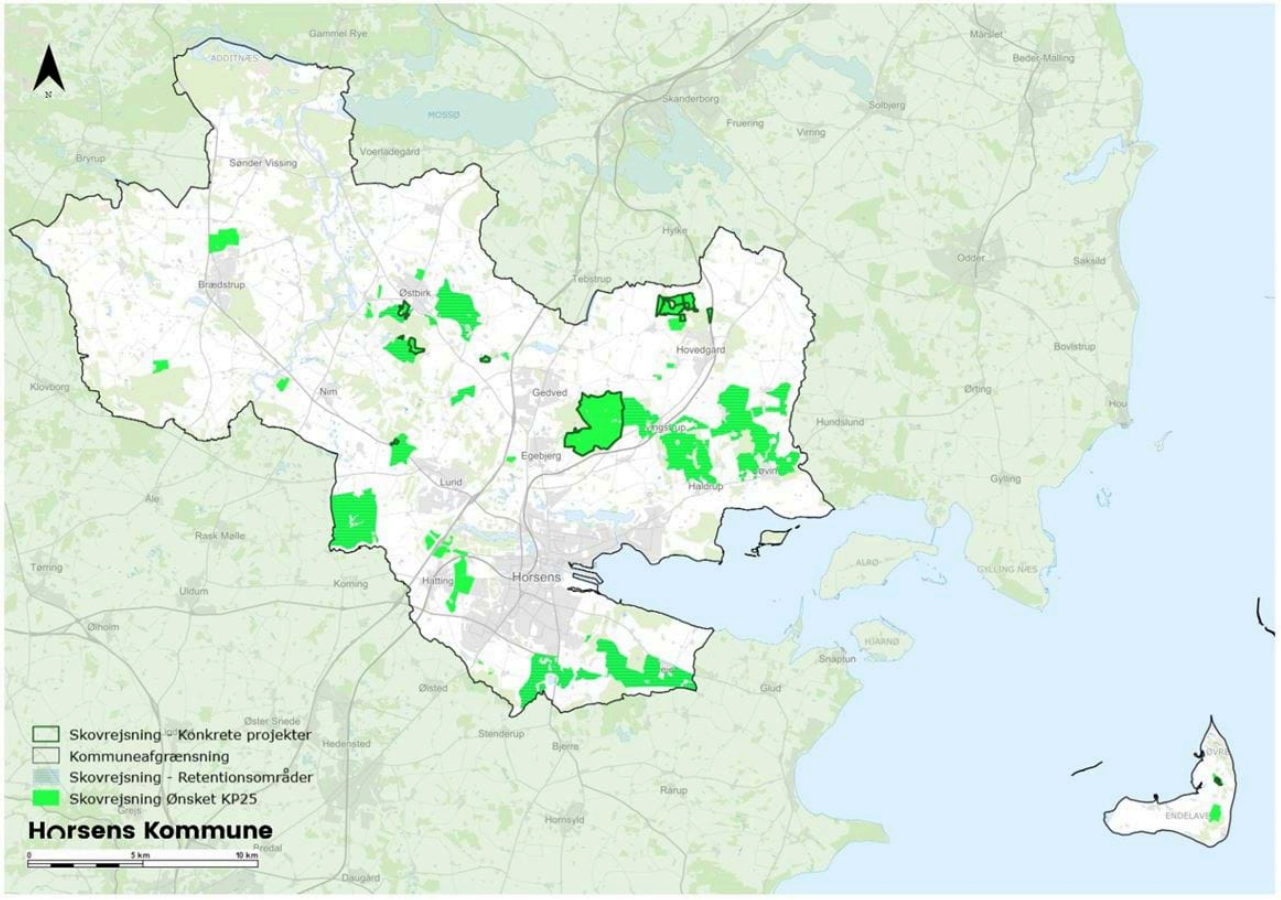

Billedet viser et kort over udpegninger til Skovrejsning Ønsket med Forslag til Kommuneplan 2025-2037. Den grønne streg-signatur angiver afgrænsningen af konkrete projekter og den blå, linjeret signatur oven på de grønne udpegninger, angiver retentions-delområder.

Retentionsområder

Horsens Fjord er jf. den gældende vandområdeplan, i en dårlig økologisk tilstand, hvilket især tilskrives tilførslen af kvælstof fra landbrugsarealer. Der er derfor behov for at have et særligt fokus på at reducere dette.

Skovens krondække af jorden, samt det at jorden ikke bearbejdes, er begge væsentlige i forhold til udvaskningen af næringsstoffer. Derudover gødskes skovene ikke, og brugen af pesticider er minimal. Samlet betyder det, at udvaskningen af næringsstoffer fra skove generelt er mindre end udvaskningen fra landbrugsjord som dyrkes f.eks. med korn.

Administrativt er der derfor peget på områder i kommunen, hvor skovrejsning er ønsket, da permanent skov kan skabe positive synergieffekter i forhold til at reducere udvaskningen af kvælstof til vandmiljøet. Områderne er vurderet med udgangspunkt i GEUS's retentionskort fra 2021, og hvor kortet viser at potentialet for at reducere kvælstofudvaskningen er størst.

Det har betydet, at der er udpeget otte nye, store delområder i kommunen, hvor skovrejsning er ønsket.

Delområde 01 - Søvind, Elbæk og Gangsted

Inden for delområdet udlægges ca. 633 ha til nye arealer, hvor skovrejsning er ønsket. Området ligger delvist inden for to forskellige områder i Horsens Kommunes Landskabsplan, henholdsvis "Hovedgård Landbrugsflade" og "Stensballe Bjerge". For begge landskabskarakterområder gælder det, at landskabsplanen anbefaler skovrejsning i små enheder, der gengiver den eksisterende struktur og karakter. Der skal udvises hensyn i forhold til udsigter og til landskabets kirker. I kystforlandet må udsigter til kysten og fjorden ikke sløres eller forringes.

Delområde 02 - Stensballegaard Golfklub, Haldrup og Tvingstrup

Inden for delområdet udlægges ca. 550 ha til nye arealer, hvor skovrejsning er ønsket. Området ligger primært inden for to forskellige landskabskarakterområder i Horsens Kommunes Landskabsplan, henholdsvis "Gedved Bakkelandskab" og "Stensballe Bjerge". For begge landskabskarakterområder gælder det, at landskabsplanen anbefaler skovrejsning i små enheder, der gengiver den eksisterende struktur og karakter. Der skal udvises hensyn i forhold til udsigter inden for kystforlandet. Store skovrejsningsarealer kan ændre landskabets rumlige og visuelle karakter inden for Gedved Bakkelandskab, hvorfor der her bør udvises særlig hensyntagen ved at tilpasse skovrejsning som skovlandskaber, der sikrer landskabets kvaliteter.

Delområde 03 - Sejet, Rold, Boller Nederskov og Glud

Inden for delområdet udlægges ca. 330 ha til nye arealer, hvor skovrejsning er ønsket. Området ligger inden for landskabskarakterområdet "Boller Skovlandskab" i Horsens Kommunes Landskabsplan. Denne anbefaler, at skovrejsning i nogen grad kan indpasses i dette landskab, hvis nye skove tilpasses til landskabskarakteren, der er kendetegnet ved

store skove, der afgrænser de overordnede landskabsrum. Derfor bør der ikke rejses skov, der kan sløre oplevelsen af Uth Kirke, de gamle skove i tilknytning til Boller hovedgårdslandskab, Bjerrelide, "jf. 3.7. Geologiske bevaringsværdier", i landskabet og udsigten mod fjorden.

Delområde 04 - Boller Overskov, Klokkedal og Purhøj

Inden for delområdet udlægges ca. 155 ha til nye arealer, hvor skovrejsning er ønsket. Området ligger inden for landskabskarakterområdet "Boller Skovlandskab" i Horsens Kommunes Landskabsplan. Denne anbefaler, at skovrejsning i nogen grad kan indpasses i dette landskab, hvis det tilpasses landskabskarakteren af store skove, der afgrænser de overordnede landskabsrum. Derfor bør der ikke rejses skov, der kan sløre oplevelsen af Uth Kirke, de gamle skove i tilknytning til Boller hovedgårdslandskab, Bjerrelide, jf. "3.7. Geologiske bevaringsværdier" eller udsigten mod fjorden.

Delområde 05 - Bankager, Dallerup og Lisbjerg Made

Inden for delområdet udlægges ca. 190 ha til nye arealer, hvor skovrejsning er ønsket. Området ligger inden for landskabskarakterområdet "Horsens Bylandskab" i Horsens Kommunes Landskabsplan. Det er muligt at implementere skovrejsning i landskabskarakterområdet. Dog bør dette kun ske med en forståelse for, at nye skove vil påvirke landskabets rumlige og visuelle karakter. Skovrejsning kan være med til at afskærme byranden, hvor byranden eksempelvis har et komplekst eller teknisk udtryk.

Delområde 06 - Neder Vrønding, Flemming og Korning

Inden for delområdet udlægges ca. 430 ha til nye arealer, hvor skovrejsning er ønsket. Området ligger inden for landskabskarakterområdet "Nim Landbrugslandskab" i Horsens Kommunes Landskabsplan. Skovrejsning kan ske, men det vil indføre et nyt landskabselement, da skov ikke er udbredt. Ved skovrejsning skal der udvises hensyn til geologiske interesser i landskabet jf. "3.7. Geologiske bevaringsværdier". Derudover skal det sikres, at udsigter fra højdedrag i landskabet og indkig til Tamdrup Kirke ikke sløres.

Delområde 07 - Vinten, Nim og Kollerup Skov

Inden for delområdet udlægges ca. 160 ha til nye arealer, hvor skovrejsning er ønsket. Området ligger inden for to forskellige landskabskarakterområdet, henholdsvis "Nim Landbrugslandskab" og "Yding Bakkelandskab" i Horsens Kommunes Landskabsplan. Inden for Nim landbrugslandskab kan skovrejsning ske, men det vil indføre et nyt landskabselement, da skov ikke er udbredt. Ved skovrejsning skal der udvises hensyn til geologiske interesser i landskabet jf. "3.7. Geologiske bevaringsværdier". Derudover det sikres, at udsigter fra højdedrag i landskabet og indkig til Tamdrup Kirke ikke sløres. Inden for Yding Bakkelandskab er det primært muligt at indpasse ny skov som småskove, der efterligner den eksisterende bevoksningsstruktur. Der skal udvises særlig hensyn, så landskabets særlige udsigter ikke sløres, m.m.

Delområde 08 - Lundum, Julianelyst, Østbirk og Monbjerg

Inden for delområdet udlægges ca. 391 ha til nye arealer, hvor skovrejsning er ønsket. Området ligger inden for landskabskarakterområdet "Yding Bakkelandskab" i Horsens Kommunes Landskabsplan. Det kan være muligt at indpasse skovrejsning i området, hvis dette sker i overensstemmelse med eksisterende, spredt bevoksningsstruktur. Her skal der udvises særlige hensyn, så landskabets særlige udsigter ikke sløres, og der bevares en tydelig afspejling i landskabet af de markante terrænformer omkring Sandved Ådal nær Monbjerg.

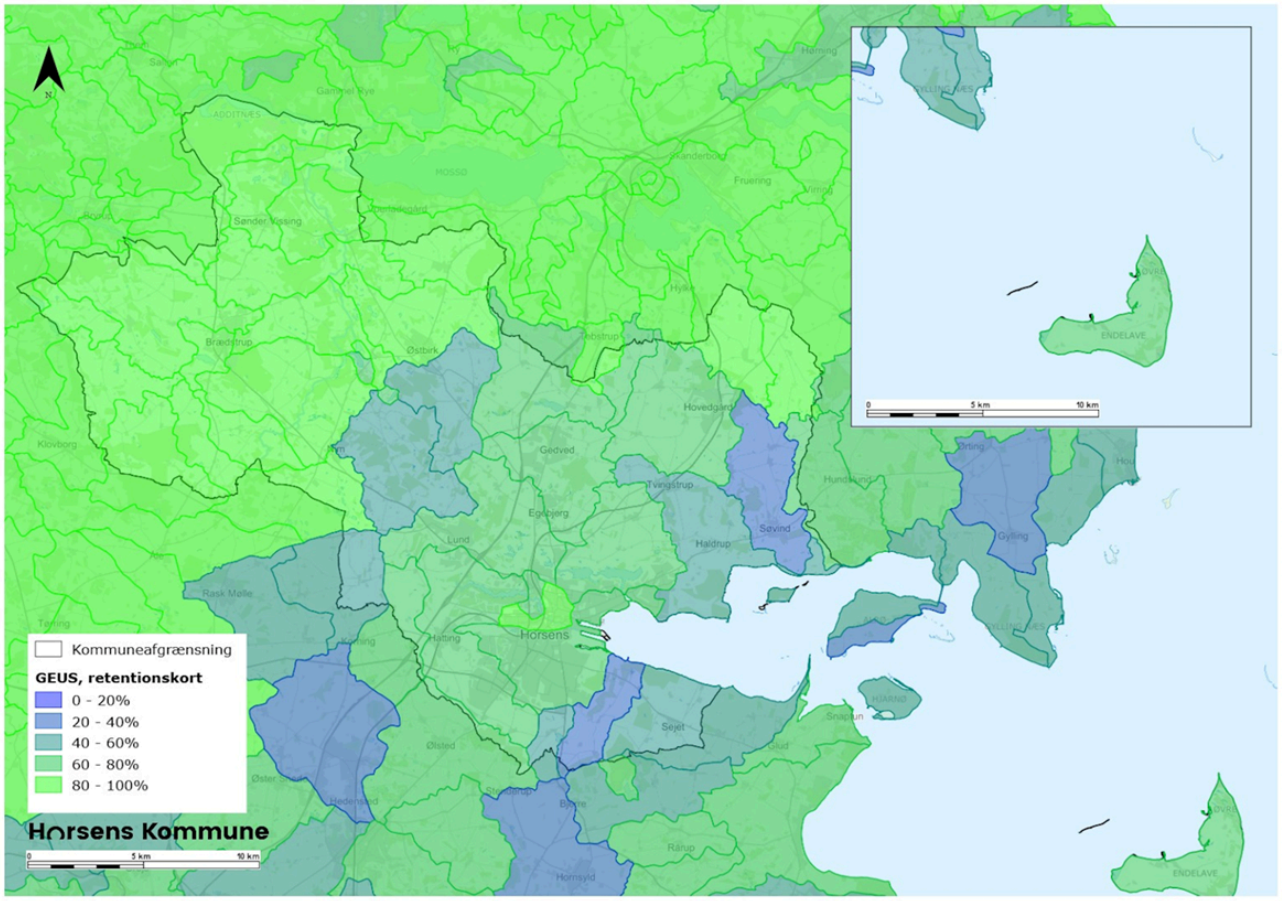

Billedet viser GEUS' beregnede kortlægning af kvælstoftilbageholdelsen fra 2021. Jo mørkere blå kortlægningen er, jo dårligere er de pågældende arealer til at tilbageholde kvælstof fra at udvaske til vandmiljøet. Kvælstoftilbageholdelsen er angivet i procent. Retentionsdelområder, hvor kvælstoftilbageholdelsen er mindre end 60 % er medtaget som områder, hvor skovrejsning er ønsket.

GEUS (De Nationale Geologiske Undersøgelser for Danmark og Grønland) er en selvstændig og uafhængig forsknings- og rådgivningsinstitution i Klima-, Energi- og Forsyningsministeriet.

Særlige hensyn i forhold til skovrejsning i neutrale områder

Kommunens areal uden for udpegningerne til henholdsvis Skovrejsning Ønsket og Uønsket er, som udgangspunkt, neutrale i forhold til skovrejsning. Der kan i disse neutrale områder, være nogle forhold der skal være særligt opmærksomhed på i forhold til at rejse skov på disse arealer, da skovrejsning kan sløre eller påvirke landskabsinteresser og lignende, som kan være sårbare overfor permanente ændringer.

For neutrale områder, kommer muligheden for etableringen af ny skov an på en konkret vurdering af projekt og landskabelige forhold, herunder særligt:

Fredninger

Fredning af et areal sker i henhold til naturbeskyttelseslovens (LBK nr. 927 af 28/06/2024) kapitel 6. Formålet med fredninger er at værne om landets natur og miljø, så samfundsudviklingen kan ske på et bæredygtigt grundlag, med særligt fokus på, at beskytte naturen med dens bestande af vilde dyr og planter, samt deres levesteder og de landskabelige, kulturhistoriske, naturvidenskabelige og undervisningsmæssige værdier knyttet hertil.

Fredningskendelser indeholder nødvendige bestemmelser for at opnå fredningsformålet, herunder forbud om beplantning. Inden for store fredninger kan de landskabelige hensyn variere, så skovrejsning kan være mulig nogle steder, men ikke andre. Skovrejsning i fredede områder kræver en konkret vurdering af fredningens formål og bestemmelser. Fredede områder er neutrale i forhold til skovrejsning.

Bevaringsværdige landskaber

Landskabet udgør en af de nationale interesser, der skal varetages i forbindelse med den kommunale planlægning. Det fremgår af Planlovens §11a, stk.1, nr. 16, (LBK nr. 572 af 29/05/2024), at kommuneplanen skal indeholde en retningslinje, der er med til at sikre udpegningerne af de landskabelige bevaringsværdier.

Disse landskaber er udpeget for at bevare deres kvaliteter og oplevelsesværdier. De skal som udgangspunkt friholdes for byggeri og tekniske anlæg, herunder også uhensigtsmæssig beplantning, der kan sløre landskabernes kvaliteter.

Skovrejsning kan i visse tilfælde indpasses i landskabet eller endda styrke det. Derfor er de bevaringsværdige landskaber neutrale i forhold til skovrejsning, da der på baggrund af en konkret vurdering af eksisterende forhold, og anbefalinger i kommunens landskabsplan, vurderes, at det kan være muligt at tilpasse skovrejsning til landskabet.

Værdifulde kulturmiljøer

Kulturarv udgør en af de nationale interesser, der skal varetages i forbindelse med den kommunale planlægning. Det fremgår af Planlovens §11a, stk. 1, nr. 15, (LBK nr. 572 af 29/05/2024), at kommuneplanen skal indeholde en retningslinje og udpegninger, der sikrer de kulturhistoriske bevaringsværdier, herunder beliggenheden af værdifulde kulturmiljøer og andre væsentlige kulturhistoriske bevaringsværdier.

Formålet med udpegningerne er at sikre, at de bevares og ikke uhensigtsmæssigt sløres. Inden for og i umiddelbar nærhed til de udpegede kulturmiljøer kan f.eks. ny bebyggelse, terrænreguleringer, tekniske anlæg og beplantning, have slørende virkning på kulturmiljøet.

Skovrejsning inden for eller i nærheden af værdifulde kulturmiljøer kan være muligt. Det skal dog, på baggrund af konkret vurdering af kulturmiljøets udpegningsgrundlag, bevaringsværdi og fortælleværdi, vurderes, om det er muligt at tilpasse skovrejsningen, så det ikke er slørende.

Geologiske bevaringsværdier

Geologiske bevaringsværdier udgør en af de nationale interesser, der skal varetages i forbindelse med den kommunale planlægning. Det fremgår af Planlovens §11a, stk. 1, nr. 17, (LBK nr. 572 af 29/05/2024), at kommuneplanen skal indeholde en retningslinje, der er med til at sikre de geologiske bevaringsværdier. Den nationale interesse har til formål at friholde værdifulde geologiske områder for ny bebyggelse, gravning, anlæg eller beplantning, som kan virke slørende for områdernes indbyrdes overgange, sammenhænge og værdifulde profiler.

Hvis det geologiske interesseområde ”Det midtjyske Søhøjland” udpeges til ’Skovrejsning uønsket’ begrænses kommunens mulighed for skovrejsning markant og dermed også, kommunens mulighed for at bidrage til det nationale mål om minimum 20-25% skovdække inden år 2100. Foruden bidrag til det nationale mål, har Horsens Byrådet vedtaget et mål i kommunens Klimaplan, at der senest i 2030 skal etableres mindst 530 hektar blivende skov inden for kommunegrænsen mere end der var i 2018.

Af hensyn til den nationale interesse, skal der udvises tilbageholdenhed med skovrejsning inden for rammeområdet ”Bjerrelide” , og herunder særligt udpegningerne af specifikke geologiske bevaringsværdier, som f.eks. ”Hovedgård/Vedslet” jf. 3.7. Geologiske bevaringsværdier.

Skovrejsning inden for eller i nærheden af de geologiske bevaringsværdier, kan være muligt, hvis det sker på baggrund af en konkret vurdering af det ønskede skovrejsningsprojekt og den landskabelige tilpasning. Tilpasningen skal sikre, at de geologiske sammenhænge, indbyrdes overgange i landskabet og eventuelt blotlagte profiler ikke sløres af nye skovlandskaber.

Råstofgraveområder

Regionerne skal, med afsæt i råstoflovens §5a, udarbejde en råstofplan, der er en plan for indvinding og forsyning med råstoffer. Råstofplanen skal udpege råstofgrave- og råstofinteresseområder med et 12-årigt perspektiv. Kommunerne er bundet af den pågældende råstofplan i forbindelse med deres planlægning og administration.

Formålet med udpegningerne er at sikre, at udnyttelsen af råstofferne sker som en del af en bæredygtig udvikling efter en samlet interesseafvejning jf. lovens §3 og samlet vurdering af de samfundsmæssige hensyn. Udpegningerne er mulighedsgivende. Det er

grundejeren, der endeligt bestemmer, om der skal søges tilladelse til erhvervsmæssig indvinding af råstofferne.

Skovrejsning inden for råstofområder, kan være muligt, hvis en konkret vurdering viser, at behovet for og interessen i at udnytte graveområderne ikke er tilstrækkelig til at afvise skovrejsning. Skovrejsning kan alternativt indgå som en del af efterbehandlingsplanen for området efter endt udnyttelse.

Potentielle lavbundsarealer

Lavbundsarealer udgør en af de nationale interesser, der skal varetages i forbindelse med den kommunale planlægning. Det fremgår af Planlovens §11a, stk. 1, nr. 13, (LBK nr. 572 af 29/05/2024), at kommuneplanen skal indeholde en retningslinje, der er med til at sikre lavbundsarealer, herunder også 'lavbundsarealer, der kan genoprettes'.

Formålet med udpegningerne er at sikre lavbundsarealer, og områder, der kan udvikle sig til værdifulde natur- eller vådområder, bedst muligt. Vådområdeprojekter er et væsentligt middel til at nedbringe næringsstofindholdet i vandmiljøet.

Inden for områder udlagt til 'lavbund, der kan genoprettes' er den naturligt højtliggende grundvandsstand sænket, enten ved dræning eller grøftning. Områderne kan anvendes til klimaprojekter, hvor natur genoprettes eller skabes med henblik på eksempelvis vandparkering, der fjerner kvælstof eller fosfor. Plantning af skov på arealer, udlagt til 'lavbund, der kan genoprettes', kan understøtte skabelsen af ny natur, og kan medvirke til en reduktion af næringsstofudvaskningen til vandmiljøet. Det skal dog sikres, at den planlagte skov er tilpasset et højt grundvandsspejl, og at der sikres naturlige hydrologiske forhold.

Planlagte veje og jernbaner

Vej- og jernbaneanlæg udgør en af de nationale interesser, der skal varetages i forbindelse med den kommunale planlægning. Det fremgår af Planloven §11a, stk. 1, nr. 4, (LBK nr. 572 af 29/05/2024), at kommuneplanen skal indeholde retningslinjer for beliggenheden af trafikanlæg.

Udpegningerne har blandt andet til formål, at der sikres en koordinering af den kommunale og statslige transportplanlægning, og at der i kommuneplanlægningen ikke udlægges arealreservationer, der er uhensigtsmæssige eller konflikter med offentlige investeringer i infrastruktur og transport.

Skovrejsning kan være muligt inden for disse udpegninger, hvis der på baggrund af en konkret vurdering af udpegningsgrundlaget og forventede udvidelsesbehov, vurderes ikke at være behov for at udnytte arealreservationerne.

Skovrejsning uønsket

I Kommuneplan 2025-2037 udpeges der et bruttoareal på ca. 9.211 ha til ’Skovrejsning Uønsket”.

Der laves en teknisk justering af udpegningsgrundlaget grundet en rettelse af kommuneplanens udpegninger af registrerede lavbundsarealer. I forbindelse med kommuneplanrevisionen er der rettet op på en tegnefejl, der medfører at udpegningen af ’Skovrejsning Uønsket’ er blevet reduceret med ca. 30 ha i forhold til de tidligere viste udpegninger i 2021-19 Tematillæg for VE-anlæg og Skovrejsning.

Udpegningen dækker over områder, hvor den kommunale planlægning skal tage særlige hensyn, eller hvor andre interesser som udgangspunkt er uforenelig med skovrejsning. Følgende områder indgår derfor i Horsens Kommunes udpegning af skovrejsning uønsket:

Habitatnatur indenfor Natura2000-områder

Indsatsen for at bevare og sikre, at kortlagt habitatnatur enten bibeholder eller opnår naturtilstanden: gunstig bevaringsstatus, har ophæng i EU’s habitatdirektiv. Den er udmøntet i dansk lovgivning ved habitatbekendtgørelsen. Statens Natura2000-planer sætter mål og retningslinjer for habitatnatur i Natura2000-områderne og angiver placering af habitatnatur. Den kommunale planlægning, skal tage særligt hensyn til habitatnaturen. Kortlagt habitatnatur indgår derfor i Horsens Kommunes udpegning af skovrejsning uønsket.

Natur- og vildtreservater

Udlagte naturområder, der er beskyttet for at styrke vildtlevende bestande af fugle og pattedyr, så dyrene sikres uforstyrrede levesteder til at yngle, raste og søge føde. I Horsens Kommune ligger der natur- og vildtreservater ved Nørrestrand og omkring Vorsø. Natur- og Vildtreservater i Horsens Kommune har til hensigt at beskytte kystlandets dyreliv. Områderne indgår derfor i Horsens Kommunes udpegning af, hvor skovrejsning er uønsket.

§3 beskyttet natur (ekskl. solitære søer)

Indsatsen for at bevare eksisterende, beskyttede naturområder, som levesteder for naturligt hjemmehørende arter af planter og dyr, er en national interesse, der skal varetages i den kommunale planlægning. For naturområder, der er beskyttet af naturbeskyttelseslovens §3, gælder det, at der kun må foretages ændringer, hvis ændringen medfører en positiv ændring i områdets naturtilstand. Udpegningerne indgår derfor i Horsens Kommunes udpegning, af hvor skovrejsning er uønsket.

Sø- og Åbeskyttelseslinjer

Indsatsen for at bevare søer og åer som uberørte landskabelige elementer og som levesteder for de plante- og dyrearter, der naturligt forekommer i og langs søer og vandløb, er en national interesse, der skal varetages i den kommunale planlægning. Der gælder en streng beskyttelse inden for 150 m fra søer, med en vandflade på mindst 3 ha,

og de vandløb, der er registreret med en beskyttelseslinje jf. §16 i naturbeskyttelsesloven. Beskyttelsen gælder blandt andet forbud mod at ændre i tilstanden f.eks. ved beplantning eller terrænændringer. Beskyttelseslinjerne indgår derfor i Horsens Kommunes udpegning, af hvor skovrejsning er uønsket.

Strandbeskyttelseslinjen

De åbne danske kyster er en national interesse, der skal varetages i kommunale planlægning. Jf. §15 i naturbeskyttelsesloven gælder der en streng beskyttelse af de danske kystlandskaber inden for strandbeskyttelseslinjen. Strandbeskyttelseslinjen strækker sig fra strandbredden og 300 m ind i landet, dog kun 100 m eller mindre i sommerhusområder. Der er forbud mod at ændre i tilstanden af strandbredden eller de arealer, der ligger mellem strandbredden og strandbeskyttelseslinjen. Beskyttelseslinjen indgår derfor i Horsens Kommunes udpegning, af hvor skovrejsning er uønsket.

Lavbundsarealer

På lavbundsarealer er den naturlige hydrologi intakt. Indsatsen for at bevare eksisterende lavbundsarealer med en naturlig hydrologi er en national interesse, da lavbundsarealerne anvendes til enten naturinteresser, til omsætning af næringsstoffer eller til parkering af vand. Den kommunale planlægning skal tage særligt hensyn til disse områder. Lavbundsområderne er sædvanligvis beskyttet mod anden anvendelse, da de typisk er beliggende indenfor sø- og åbeskyttelseslinje eller indeholder beskyttede enge- og moser. Arealet kan også være et konkret lavbundsprojekt, der har fået en specifik tinglysning, der hindrer anden anvendelse. Tilplantning med skov er derfor som udgangspunkt uforeneligt med disse interesser.

Kirkeomgivelser

Kirkerne og deres omgivelser er en national interesse, der skal varetages i den kommunale planlægning. Kirkerne er markante kulturhistoriske kendingsmærker i det danske landskab, og er en væsentlig del af den danske kulturhistorie. Kommuneplanlægningen skal sikre, at indsynet til og udsigterne fra kirkerne bevares som tydelige kendingsmærker i landskabet. Udpegningerne indgår derfor i Horsens Kommunes udpegning, af hvor skovrejsning er uønsket.

Fortidsmindebeskyttelseslinjer

Kulturhistoriske bevaringsværdier er en national interesse, der skal varetages i den kommunale planlægning. Fortidsmindebeskyttelseslinjer tilfalder fortidsminder, hvis de er synlige over terræn og ikke opført i eller senere end år 1865, jf. bilag 1 til Museumsloven. Der er tale om konkrete og synlige kulturhistoriske bevaringsværdier i landskabet. Inden for fortidsmindebeskyttelseslinjen, jf. §18 i Naturbeskyttelsesloven, gælder der en streng forbudszone mod tilstandsændring på og omkring fortidsmindet, dette gælder også tilplantning. Beskyttelseslinjen indgår derfor i Horsens Kommunes udpegning af arealer, hvor skovrejsning er uønsket.

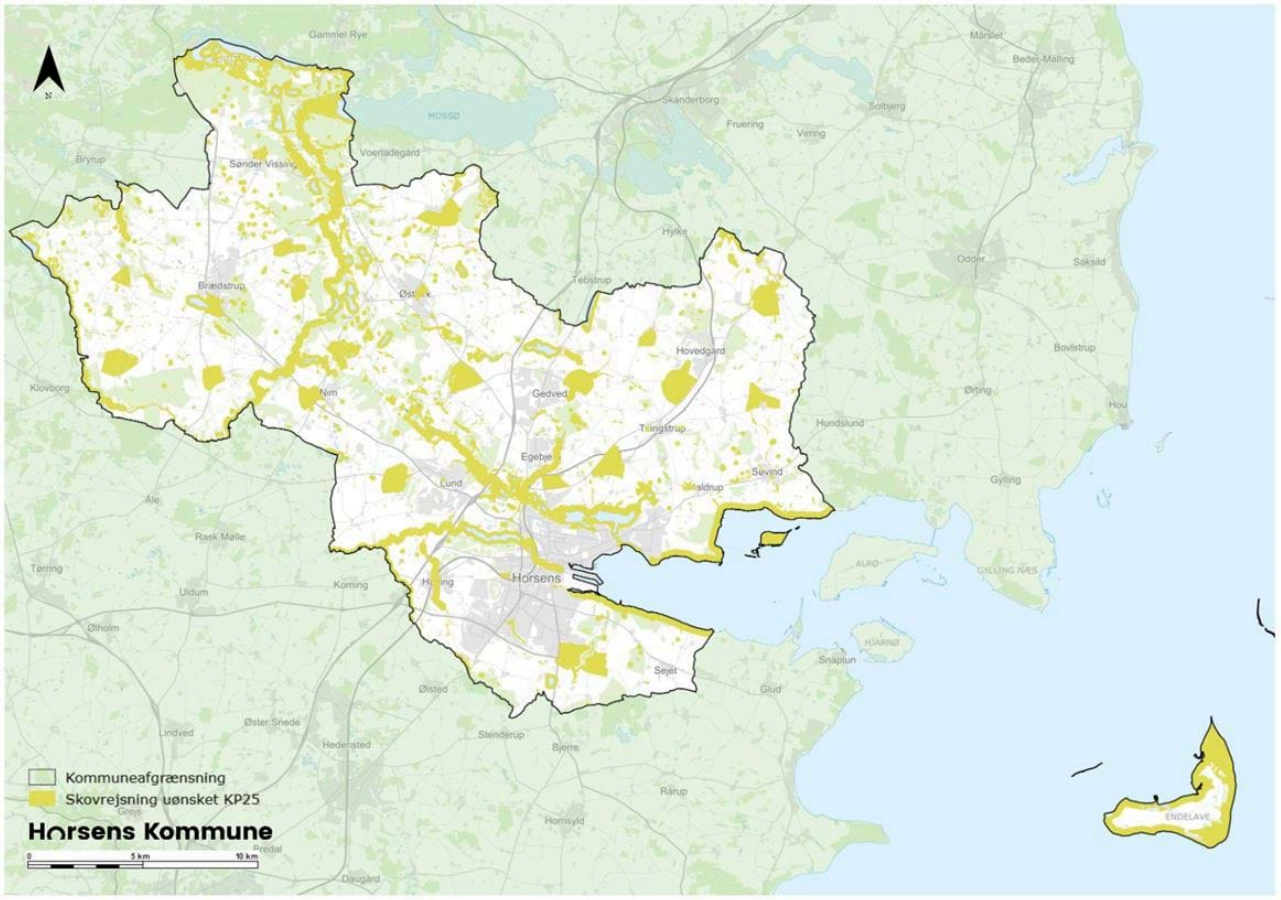

Billedet viser et kort over udpegninger til Skovrejsning uønsket med Forslag til Kommuneplan 2025-2037.

3.7. GEOLOGISKE BEVARINGSVÆRDIER

Mål

- At beskytte og styrke de værdifulde geologiske områder i kommunen, herunder både de større geologiske rammeområder samt områder af specifik geologisk bevaringsværdi (udpegede lokaliteter).

- At forbedre formidlingen om geologiske processer og værdier.

Retningslinjer

3.7.1. Større geologiske rammeområder

- Inden for rammeområderne skal landskabshensyn tillægges stor vægt.
- Byggeri og anlæg skal derfor placeres og udformes under hensyntagen til landskabets geologiske kvaliteter.
- Det skal sikres, at de geologiske landskabsformer, deres indbyrdes overgange og landskabelige sammenhænge ikke forringes. Derved vil områderne beholde deres værdi for den landskabsgeologiske formidling og forskning.

3.7.2. Områder af specifik geologisk bevaringsværdi (udpegede lokaliteter)

- Indenfor områder af specifik geologisk bevaringsværdi skal hensyn til geologien tillægges særlig stor vægt ved at:
    - Byggeri og anlægsarbejder, beplantning med videre, som kan sløre landskabets dannelsesformer, skal undgås i områder med specifik geologisk bevaringsværdi.
    - Landskabsformer og blottede profiler (f.eks. i grusgrave) med videre, som særligt tydeligt afspejler landskabets opbygning og de geologiske processer, skal søges bevaret og beskyttet.
    - Om muligt skal der efterlades et eller flere blottede profiler af geologien i råstofgrave efter endt gravning.
- For områderne Voervadsbro, Sandmark og Nim gælder særligt, at profiler i grusgravene skal opretholdes og friholdes for tilgroning. I Voervadsbro-området gælder dette især for den åbne grusgravs sydlige profil nordøst for landsbyen Voervadsbro.

Både de større geologiske rammeområder og områder af specifik geologiske bevaringsværdi (udpegede lokaliteter) er udpeget på kort.

Handlinger

- *Naturpleje af områderne skal prioriteres, så de geologiske værdier kan fremhæves.*

- *Gennem tekst og kort fortælles historien om den lokale geologi. Der skal opsættes infostandere ved de vigtigste af kommunens geologiske lokaliteter. Standerne og kommunens hjemmeside skal samtidig formidle og beskrive den geologiske fortælling.*

Redegørelse

Den seneste istid, som benævnes Weichsel, sluttede for ca. 12.000 år siden. Det er i alt overvejende grad den geologiske begivenhed, der har udformet landskabet som findes i dag.

Danmark var kun delvist dækket af is og isdækket varierede alt efter hvor koldt det var. Isranden stod i længere tid og smeltede af, omkring det område som i dag kaldes hovedopholdslinjen. Hovedopholdslinjen udgør overgangen mellem det landskab, der i lang tid lå under isen (mod øst) og det terræn, der i lang tid lå foran isen (mod vest) og altså ikke var dækket af is. De sandede hedesletter mod Vestjylland er dannet i forbindelse med isens afsmeltning, hvor smeltevandet tilførte store mængder sand og grus.

I slutningen af istiden smeltede isen tilbage og efterlod store blokke af is og jord, og dannede det landskab som kendes i dag som dødislandskabet. Dødislandskaber ses blandt andet i området nord og øst for Hovedgård.

I Horsens Kommune finder man forskellige terræntyper og landskabsformer der hovedsageligt er skabt i forbindelse med isens fremrykning og tilbagesmeltning. Kommunens udpegninger af henholdsvis større geologiske rammeområder og specifikke geologiske bevaringsværdier er beskrevet herunder.

Større geologiske rammeområder

Større geologiske rammeområder er karakteriseret ved at være store områder med sammenhængende landskaber, der indeholder særligt værdifulde landskabstyper eller en kombination af landskabselementer som det er tilfældet med f.eks. ”Det midtjyske Søhøjland”

Det midtjyske Søhøjland

For området ”Det midtjyske Søhøjland”, der også indeholder flere områder af specifik geologisk bevaringsværdi, er det vigtigt at bevare de geologiske landskabsformer, og at deres indbyrdes overgange og sammenhænge fremtræder klart i landskabet, og at de ikke ødelægges eller sløres af gravning.

Der er tale om et stort og rigt varieret glaciallandskab mellem sidste istids Hovedopholdslinje og den Østjyske Israndlinje. De ældre paleogene og neogene aflejringer ligger mange steder nær overfladen. Det store rammeområde indeholder 5 områder med specifik geologisk bevaringsværdi, som ligger i Horsens Kommune, og som er beskrevet nedenfor.

Rammeområdets landskabsformationer dokumenterer Søhøjlandets opståen. Herudover kan mange geologiske hændelser fra tidligere istider spores. Området rummer prækvartære aflejringer, hvoraf flere er geologiske nøglelokaliteter. Samlet set er der tale om et vigtigt område for dansk ”landskabsgeologisk forskning”.

Horsens Fjord og Endelave

For de udpegede større geologiske rammeområder betegnet som de nationale kystlandskaber for ”Horsens Fjord” og ”Endelave” gælder, at de naturlige kystdynamiske processer skal kunne ske uhindret.

Kystudviklingen i fjorden er påvirket af en række forhold. Således indgår Horsens Fjord i et gravsænkningsområde, der følger Ringkøbing/Fyn/ryggen fra Storebælt til Nissum Fjord, hvorfor fjordudviklingen går langt tilbage i geologisk tid, og ikke udelukkende er en glacialdannelse. Kysterne har flere steder marskpræg, hovedsageligt på grund af vandstandsændringer ved lavtrykspassager. Horsens Fjord – området fra Hov til Juelsminde er som helhed værdifuldt ved at udgøre et karakteristisk udsnit af Østjyllands kystmiljø.

Fjorden udgør et af de få steder i Østdanmark, hvor der gror vadegræs (Spartina) der virker som sedimentsamler. Krumodden på Hjarnø er et godt eksempel på oddevækst betinget af ensidig materialevandring.

Bjerrelide

Bjerrelide er en markant morænebakke syd for Horsens Fjord, formet af den Østjyske Is i slutningen af Weichsel- istiden. Bakken når en højde på 121 m og strækker sig over 3 km øst-vest og 2 km nord-syd.

Særligt den stejle, skrænt på op til 56 m, mod nord er med til at tegne et karakteristisk billede af bakkeknuden, som pejlemærke og opmærksomhedspunkt i landskabet.

Bjerrelide har stor værdi både som formidlingspunkt for områdets istidshistorie og som potentiel forskningslokalitet. Det er vigtigt at holde bakken fri for beplantning og sikre udsyn fra Purhøj på toppen.

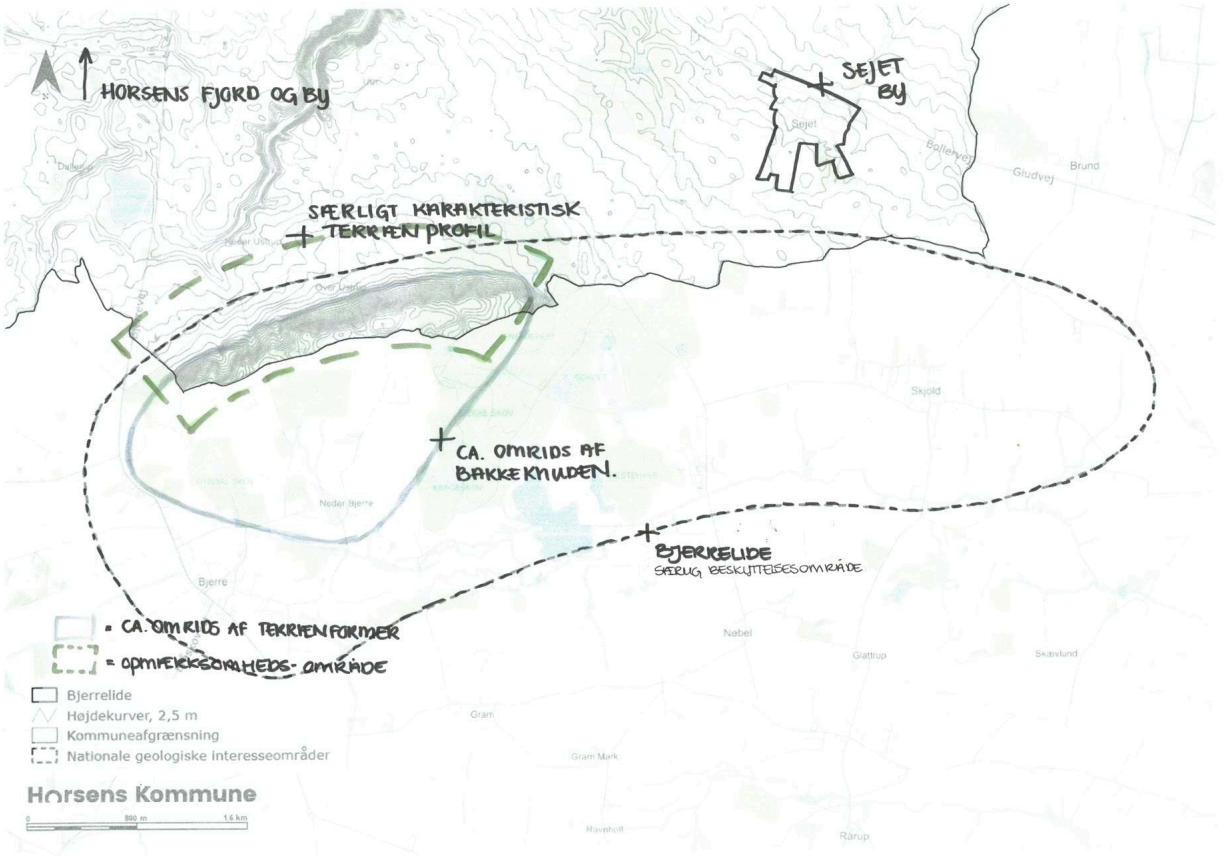

Billedet viser et analysekort over det geologiske interesseområde "Bjerrelide". På kortet er områdets afgrænsning vist, samt en cirka angivelse af bakkedraget og den karaktergivende, nordlige skrænt.

Specifikke geologiske bevaringsværdier (udpegede lokaliteter)

Områder udpeget med specifikke geologiske bevaringsværdier (udpegede lokaliteter) er karakteriseret ved ofte at være mindre områder, hvor der er særlige krav til pleje og beskyttelse, som det er tilfældet med ”Søvind og Ås mergelgrave”.

Voervadsbro-området

Lokaliteten er en større grusgrav med en lagserie, som er henført til den ikke–marine Odderup Formation fra Tidlig Miocæn. Lokaliteten har meget høj forskningsmæssig værdi, fordi man på stedet kan studere den horisontale udbredelse af det tidlige Miocæne kvartssand. Området er samtidig det eneste sted med adgang til den lagserie der udgør nogle af landets største grundvandsmagasiner.

Sandmark-området

Lokaliteten er en grusgrav (Addit Grusgrav) med aflejringer af kvartssand fra den Tidlige Miocæne ikke-marine Odderup Formation. Stedet har stor forskningsmæssig værdi, fordi den horisontale udbredelse af det tidlige miocæne kvartssand kan studeres her som ”supplement” til Voervadsbro-området, hvor det er ideelt at studere den vertikale udbredelse.

Nim-området

Området udgør en del af den Østjyske Israndlinie, som aftegner sig ved tydelige randmorænebakker. Den største geologiske interesse knytter sig her til grusgravsprofilerne, som danner grundlag for opstilling af detaljeret model for udviklingen ved isranden. Selve landskabet er mindre interessant, da det er stærkt præget af grusgravningen.

Hovedgård/Vedslet-området

Lokaliteten ligger øst for Den Østjyske israndslinje, og er et dødispræget landskab. Karakteristisk for landskabet er tre store lerfladbakker, der har plane oversider og stejle skrænter, så de fremstår markante i landskabet.

Ved tilbagesmeltningen af dødisen, er der skabt flere erosionskløfter, der skærer sig ned igennem landskabet, særligt nordøst for Hovedgård og Kirkedal nær Vedslet Kirke.

Den mindste af de tre lerfladbakker er i dag omsluttet af bymæssig bebyggelse og skov i Hovedgård. De øvrige lerfladbakker og erosionskløfter bør fortsat henligge som en del af det åbne land.

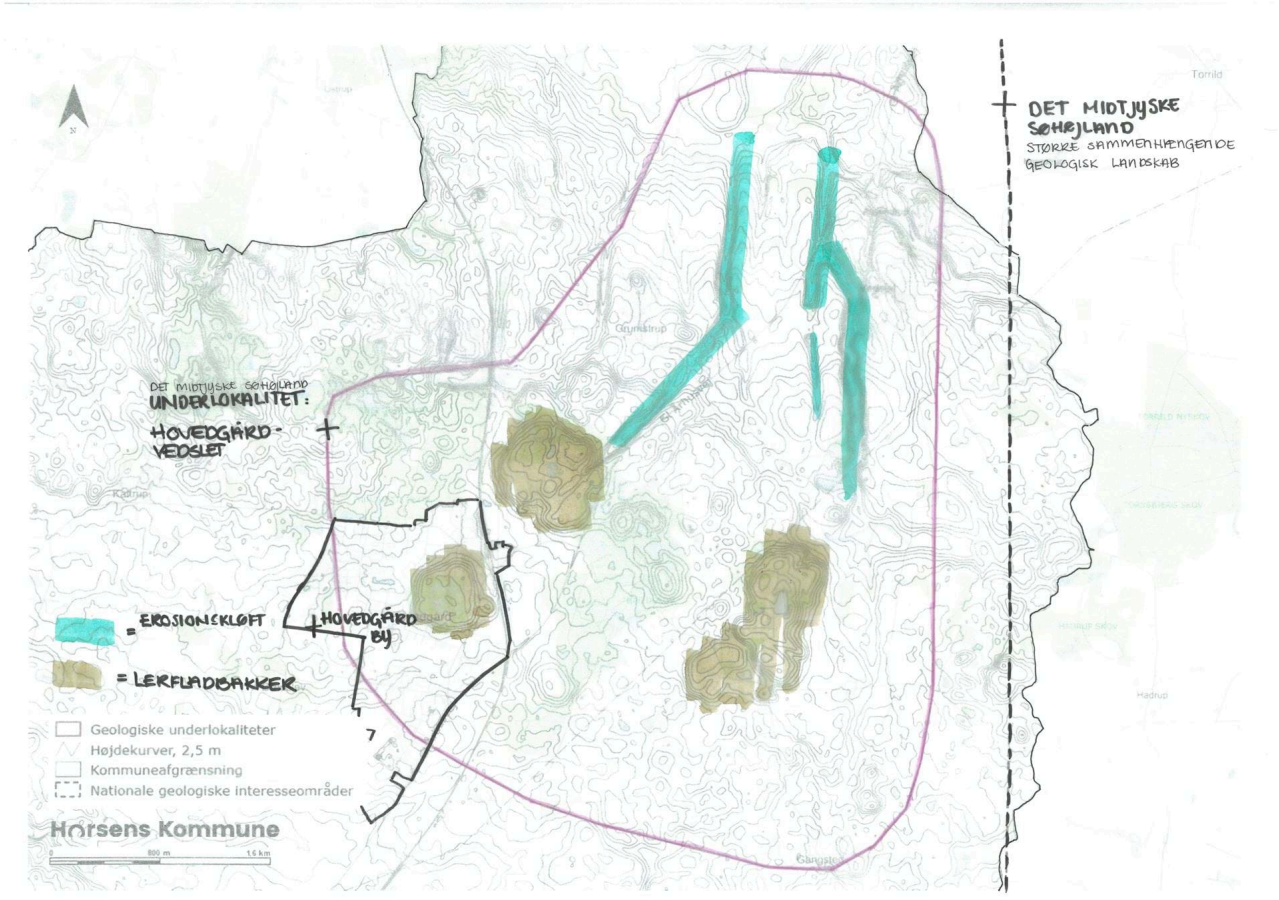

Billedet viser at analysekort over lokaliteten "Hovedgård/Vedslet". På kortet er lokalitetens afgrænsning vist, samt interessante lerfladbakker og erosionskløfter.

Vissing Kloster

Vissing Kloster området omfatter et afsnit af Gudenådalen, hvor den fra syd forgrener sig ud i den store øst-vest gående Mossø-Saltendal. Der ses flere eksempler på smeltevandsterrasser fra forskellige strømningsstadier i et afsnit af Gudenådalen. Lokaliteterne er værdifulde for den landskabsgeologiske forskning og bidrager bl.a. til belysning af Søhøjlandets opståen under sidste istid.

Søvind og Ås Mergelgrave

Særligt for interesseområdet gælder, at det vil være værdifuldt med oprensede profiler, især i Ås Mergelgrav, der er typelokalitet for Søvind Mergel. Der er tale om nedlagte, tilskredne mergelgrave med eocænt Søvind Mergel.

KULTURHISTORIE

4.1. KULTURHISTORIE GENERELT

Mål

- Det er et overordnet mål at værne om den kulturhistorie, den historiske identitet og de særlige kvaliteter, der knytter sig til Horsens Kommune.

- Kulturhistorien skal indgå som strategisk element i den fysiske planlægning og den administrative sagsbehandling.

- Borgernes kendskab til de vigtigste kulturhistoriske værdier i kommunen skal øges.

Retningslinjer

4.1.1. De kulturhistoriske spor skal bevares og beskyttes gennem formidling, pleje og planlægning.

4.1.2. Indenfor de udpegede områder skal der tages særligt hensyn til de kulturhistoriske interesser i forbindelse med byggeri, terrænreguleringer, beplantning og etablering af tekniske anlæg mv.

4.1.3. Retningslinjer for de forskellige kulturhistoriske emner findes under de enkelte afsnit.

Redegørelse

Kendskabet til kulturlandskabet, kulturhistorien og bevaringsværdige bygninger øger forståelsen for og ejerskabet til vores fælles kulturhistorie. Overalt i landskabet findes spor, der fortæller om samfundsudviklingen og om, hvordan mennesket har påvirket omgivelserne igennem årtusinder. Og samfundsudviklingen føjer hele tiden nye lag til kulturhistorien.

Horsens Kommune vil inddrage den kulturhistoriske arv og fortælleværdi i forbindelse med byggeri, tekniske anlæg og planlægning, så kulturhistorien i byerne og i det åbne land fortsat er synlig og fortælleværdien styrkes. Kulturarven er en vigtig ressource, der kan anvendes i forhold til øget turisme, øget bosætning og erhvervsudvikling.

De kulturhistoriske værdier er under pres, blandt andet på grund af ønsker om at opføre byggeri eller tekniske anlæg. Det betyder i flere tilfælde, at værdifulde historiske spor er i fare for at gå tabt, blive forringet, eller blive ødelagt.

Derfor sikres de vigtigste kulturhistoriske værdier i kommunen ved at udpege dem i kommuneplanen. Udpegningen betyder ikke, at der ikke kan ske udvikling inden for eller umiddelbart uden for de udpegede værdier. Men den understøtter, at udviklingen sker med viden om, og under hensyntagen til de kulturhistoriske værdier.

Billedet viser omdannelse af tobaksfabrikkens produktionshal til boliger, Tobaksgården, Smedegadekvarteret.

4.2. VÆRDIFULDE KULTURMILJØER

Mål

- Horsens Kommunes kulturmiljøer skal beskyttes og bevares, så befolkningen nu og i fremtiden kan opleve, hvordan samfundsudviklingen afspejles i kulturlandskabet.
- Horsens Kommune vil skabe plads til fornyelse og udvikling i kulturlandskabet og i kulturmiljøerne med respekt og forståelse for vor fælles kulturarv.

Handlinger

- *Horsens Kommune skal arbejde med formidling af de værdifulde kulturmiljøer.*

Retningslinjer

4.2.1. Inden for og i umiddelbar nærhed til de udpegede værdifulde kulturmiljøer skal der tages særligt hensyn til de kulturhistoriske interesser, f.eks. i forbindelse med planlægning, byggeri, terrænreguleringer, beplantning og etablering af tekniske anlæg.

4.2.2. Inden for og i umiddelbar nærhed til de udpegede værdifulde kulturmiljøer skal der tages særligt hensyn til kulturmiljøers fortælleværdi, som er kendetegnet ved kulturmiljøernes bærende elementer og sårbare træk.

4.2.3. Etablering af vindmøller, solceller og andre lignende VE-anlæg indenfor og i nærheden af værdifulde kulturmiljøer må kun ske, hvis bevaringsværdierne ikke forringes, og hvis VE-anlæggene fjernes og arealerne retableres efter energiproduktionens permanente ophør.

4.2.4. Inden for herregårds- og godskulturmiljøer kan der udvises lempelighed i forbindelse med planlægningen af VE-anlæg, hvis anlægget kan tilpasses kulturmiljøet skala og det sikres, at kulturmiljøets bevarings- og fortælleværdier ikke forringes eller ødelægges af etableringen og driften af anlægget.

4.2.5. Skovrejsning særligt inden for, men også og i nærheden af værdifulde kulturmiljøer må kun ske, hvis bevarings- og fortælleværdierne ikke forringes og sløres.

Redegørelse

En række af kommunens værdifulde kulturmiljøer og kulturspor fortjener en særlig beskyttelse, fordi de udgør en vigtig del af vores fælles historie. Udpegningen af de værdifulde kulturmiljøer fremhæver en række særligt værdifulde kulturhistoriske træk i kommunen.

I udpegningen er der lagt vægt på bevaringsværdige kulturmiljøer med egnskarakteristiske eller særlige kulturhistoriske træk samt koncentrationer af kulturspor, som i sammenhæng

beskriver en historisk periode eller forløb, både i by og på land.

Horsens Kommune har uden ændringer overtaget Vejle Amts udpegning af kulturmiljøer, som hovedsagelig er kulturmiljøer i det åbne land. I et samarbejde med Horsens Museum har kommunen udpeget kulturmiljøer i byområderne. Ved udpegningen af kulturmiljøerne er der lagt vægt på synligheden i samspillet mellem landskab, bebyggelse og menneskers udnyttelse heraf.

Nybyggeri, udvidelse eller ændring af eksisterende bygninger, tekniske anlæg og større terrænændringer inden for et udpeget kulturmiljø kan kun ske under hensyntagen til, at sammenhængen mellem de kulturhistoriske elementer ikke forringes væsentlig eller går tabt.

Kulturmiljøerne er opdelt i typologier efter hovedtemaerne Horsens By og Landskabet omkring Horsens.

Kulturmiljøer i Horsens Kommune

Horsens by

Horsens By er beskrevet gennem typologierne:

- Boligområde
- Fritidsmiljø
- Industri
- Institutioner og religiøse miljøer
- Midtbyen

Udpegede værdifulde kulturmiljøer fortæller om Horsens By, som voksede i 1700-tallet inden for middelalderens gadenet og vækstede først i 1800 tallet med håndværk i Smedegade, senere med industri i vestbyen, og udbygning mod øst af infrastruktur som gasværk og havn. Byens vækst førte til behov for sommerboliger og rekreative områder langs fjorden og senere byfortætninger i sydbyen i byggeforeningen ”*Horsens boligforening af 1921*”, omkring Vitus Bering Parken i 1950’erne og i et tæt parcelhuskvarter fra 1960’er i sydbyen.

Byens kirkegårde fungerer som begravelsespladser for byens religiøse miljøer og favner i dag nutidens begravelseskultur, men også historiske gravsten og monumenter over tidligere generationer og deres liv.

Fritidsmiljøerne ser dagens lys først for borgerskabet i Lunden 1840’erne. Senere er kolonihaverne en konsekvens af de befolkningstætte fabriksbyer i 1880’er og spreder sig ud over hele landet i de efterfølgende år. Blandt de værdifulde kulturmiljøer tegner kolonihaveforeningen Fritiden, Strandfryd, Langemarken 1916 og Strandlyst et konkret miljø fra perioden. I mellemkrigsårene udvikles fritidsmiljøer først ved Elbæk Strand i 1920’erne, siden Klondyke og Havneskurene i de senere mellemkrigsår.

I takt med industrialiseringen ændrer Horsens By karakter med større offentlige bygningskomplekser. Horsens straffeanstalt var et fremadskuende anlæg, præget af nye tanker om behandling af indsatte. Horsens Sygehus på Sundvej erstattede det tidligere

sygehus og var fremsynet, så det kunne udvide på egne jorder. 60'ernes fremtidstro konkretiserer sig i den nye skole på Langmarksvej. Tidens nye tanker for leg og læring lå til grund for bygningens udformning og dens samspil med omgivende bebyggelse, og skolestrukturen har haft betydning for omgivelsernes udformning.

Landskabet omkring Horsens

Temaet Landskabet omkring Horsens er beskrevet gennem typologierne:

- Herregårdsmiljø
- Kirkemiljøer
- Krig og efterkrigstid
- Landsbyer
- Stationsbyer
- Undervisningsmiljøer
- Vandkraft

Kulturmiljøerne omkring Horsens by repræsenterer et bredt nedslag i danmarkshistorien, som den har formet sig i Horsens Kommune.

Kulturmiljøer repræsenterer tidlige agrare samfundsstrukturer. Enkelte landsbyer er i dag stadig omgivet af strukturer i landskabet fra f.eks. stjerneudskiftningen eller strukturer markeret med vildtbanesten, som markerede kongens jagtdistrikt.

Stationsbyerne blev etableret sig omkring jernbanerne i slutningen af 1800-tallet og begyndelsen af 1900 tallet, hvor landskabet egnede sig til udlæg af jernbaneskinner. Omkring stationsbyerne vækstede industri og håndværksvirksomheder, og de blev vigtige servicecentre for landområderne. I perioden opstod behovet for at uddanne og oplyse den brede befolkning. I Horsens Kommune opstod den første højskole som en del af Gedved Seminarium og senere blev en folkehøjskole etableret i Vestbirk.

For de adelige og velstillede så verden noget anderledes ud. Herregårdskulturen i Horsens Kommune indeholder fortællinger om både økonomisk og politisk magt, arkitektonisk arv og kulturelle aktiviteter. Herregårdene i Horsens Kommune er således ikke kun vigtige for deres historiske og arkitektoniske værdi, men også for deres rolle i at forme de omgivende lokale samfund.

Fra herregårdene udstykkedes statshusmandsbrug en form for mindre landbrug oprettet med forskellige former for statsstøtte efter vedtagelsen af husmandsloven af 1899. Med lovkomplekset af 1919 (de såkaldte jordlove, som blev vedtaget som en reaktion på den russiske revolution) kom der nye muligheder for oprettelse af mindre brug. Husmandsbrugene bidrager i dag til variation i landskaberne omkring herregårdene.

Rye Flyveplads, som blev anlagt som privat flyveplads i mellemkrigsårene og udviklede sig til Civil flyveplads under Det Danske Luftfartselskab (DDL). Flyvepladsen blev vigtig for besættelsesmagten. Efter krigen blev flyvepladsen omdannet til lejr for tyske flygtninge.

Uddybende redegørelser

Et værdifuldt kulturmiljø er *"et geografisk afgrænset område, der i sin fremtræden afspejler væsentlige træk af den samfundsmæssige udvikling"*. Det består af en helhed, et sted med mange fortællende elementer. Elementerne kan bestå af bygninger, anlæg, vej- og gadestruktur, særlige rumlige sammenhænge eller bebyggelsesstrukturer og landskabstræk, diger, alleer mv. Kulturmiljøet skal være fysisk til stede og fremstå som en helhed fremfor enkeltstående kulturarvselementer.

Et kulturmiljø er ikke afhængig af en specifik alder eller fysisk tilstand, men repræsenterer en kulturhistorisk fortælling. Fortællingen er underbygget af et element af synlighed.

Læs også:

Uddybende redegørelse om kulturmiljøerne i Horsens Kommune kan læses her.

Tekniske justeringer og væsentlige ændringer her.

Anden relevant lovgivning

Mange kulturmiljøer eller kulturhistoriske enkeltelementer er omfattet af fredning eller er beskyttet gennem anden lovgivning, f.eks. Naturbeskyttelsesloven, Bygningsfredningsloven, Museumsloven mv. De er ikke nødvendigvis medtaget i udpegningen af kulturmiljøet, men fremgår i stedet af afsnittet om kulturhistoriske bevaringsværdier. Det gælder bl.a. sten- og jorddiger, fredede fortidsminder samt fredede bygninger.

Historisk materiale

For udpegning af de kulturhistoriske værdier i det gamle Vejle Amt henvises til publikationerne Kulturmiljøet i Vejle Amt, 2005.

Download Vejle Amts publikation om kulturmiljøer i Horsens Kommune her.

Download Vejle Amts generelle kulturmiljøbeskrivelse her.

Læs også om historiske kulturmiljøer på Museum Horsens hjemmeside her.

Nationale kulturmiljøer

Slots- og Kulturstyrelsen arbejder for at beskytte og bevare den danske kulturarv. Arbejdet med særlige nationale kulturmiljøer og bevaringstemaer er beskrevet her.

VE-anlæg og Skovrejsning

Efter en planlovsændring i 2023 kan der i visse tilfælde opstilles solceller og vindmøller i herregårds- og godslandskaber. Disse landskaber kendetegnes ved store, åbne dyrkningsflader med begrænset bebyggelse, omkransende skovområder, diger, indslag af enkeltstående træer, mindre træbevoksninger eller naturarealer og alléer. De natur- og landskabsmæssige værdier indgår i et samspil med de kulturhistoriske værdier omkring hovedbygningen, parkanlæg, avlsbygninger mv.

Denne mulighed gælder dog ikke landskaber og kulturmiljøer, hvor de har særlig høj bevaringsværdi eller fremstår komplette og uforstyrrede.

Se også under ”6.7. Planlægning for vedvarende energianlæg”.

I vurderingen af VE-anlæg inden for eller i nærheden af et værdifuldt kulturmiljø kan der tages hensyn til anlæggenes samfundsmæssige betydning og midlertidighed, da anlæggene må forventes nedtages efter endt drift.

Det kan på baggrund af denne betragtning, f.eks. være muligt at indpasse vindmøller eller solcelleanlæg i de store, åbne dyrkningsflader, så længe etablering og driften af disse anlæg ikke forringer eller ødelægge de karakteristiske indslag af diger, enkeltstående træer, naturarealer eller alléer. Herved vil det være muligt, ved nedtagelse af anlæggene, at genskabe de kulturhistoriske træk og fortællinger.

Skovrejsning har forventelig en mere permanent karakter og indvirkning på landskabet, hvor det rejses. Der bør derfor udvises hensyn med skovrejsning inden for eller i nærhed af værdifulde kulturmiljøer. Skovrejsning kan på baggrund af en konkret vurdering være muligt, hvis det ikke slører eller forringer det grundlag, det pågældende kulturmiljø er udpeget for, eller de fortælleværdier kulturmiljøet har.

Det er ønsket, at skovrejsning i og omkring værdifulde kulturmiljøer kun finder sted, hvor det kan være med til enten at styrke de kulturhistoriske træk, som f.eks. hvor skovbrugshistorien i landskabet med tiden er blevet sløret, eller hvor det kan være med til at iscenesætte de kulturhistoriske træk

Billedet viser Slaggård Banke.

4.3. KIRKEOMGIVELSER

Mål

- Det er Horsens Kommunes mål at sikre synlighed af kirker og deres omgivelser som tydelige vartegn landskabet. Derfor skal sløring og forringelse ved placering af byggeri, tekniske anlæg, skovrejsning osv. i nærheden af kirkerne så vidt muligt undgås.

Retningslinjer

4.3.1. Kirkeomgivelserne inddeles i 3 zoner: De særlige kirkeområder, Næromgivelser og Fjernomgivelser. De er yderligere beskrevet i redegørelsen herunder.

4.3.2. Inden for kirkeomgivelserne kan der kun opføres byggeri, ske terrænreguleringer, etableres beplantning og bygges tekniske anlæg osv., hvis det kan ske uden at hensynet til kirkernes landskabelige beliggenhed eller samspil med landsbymiljøet/bymiljøet tilsidesættes.

4.3.3. Der skal tages stort hensyn til kirkeomgivelserne omkring kirkerne i byerne, herunder middelalderkirkerne, således at der ved ny bebyggelse eller anden bebyggelsesmæssige forandringer tages hensyn til kirkernes samspil med byrummet og de omkringliggende bygninger.

4.3.4. Inden for en radius på 1.000 meter af kirker, kan der kun planlægges for solcelleanlæg og vindmøller op til 250 meter, hvis der i den konkrete planlægning, kan dokumenteres, at anlæggene kan tilpasses, så kirkernes placering og samspil med landskabet og omkringliggende landsbymiljøer ikke sløres eller forringe.

4.3.5. Inden for en radius på 2.000 meter af kirker, kan der kun planlægges for vindmøller større end 250 meter, hvis der i den konkrete planlægning, kan dokumenteres, at vindmøllerne kan tilpasses, så hensynet til kirkernes placering og samspil med landskabet og omkringliggende landsbymiljøer ikke sløres eller forringe.

Redegørelse

Kirkerne udgør en vigtig kulturhistorisk arv, der rækker mere end 800 år tilbage, og kirkerne udgør derfor også nogle af Danmarks ældste bygninger. Variationerne i udformningen af kirkerne afspejler den tid, kirkerne er opført eller ombygget i. Forskellene kan også afspejle det lokale landskabsforhold og begrænsninger, og dermed fortælle om de vilkår, vores forfædre var underlagt.

Mange af kirkerne er fra middelalderen, og har undergået kraftige ændringer i form af udvidelser og ombygninger. Hovedparten af dem fremstår dog i dag som markante og karakteristiske arkitektoniske bygningsværker.

Kirkebygninger og kirkegårde er omfattet af ”Bekendtgørelse af lov om folkekirkens kirkebygninger og kirkegårde”, der bl.a. fastsætter fredningstider for gravsteder, som også kan være bevaringsværdige af kulturhistoriske årsager. Gravsten fra ikke-bevaringsværdige gravsteder kan imidlertid også indeholde en kulturhistorisk værdi og bør i videst muligt omfang bevares. Tinglyste fredninger - Exner-fredningerne - friholder visse kirkers nærmeste omgivelser for byggeri m.m.

Retningslinjen for kirkernes beskyttelseszoner bygger på registreringen ”Kirkernes omgivelser i Vejle Amt” fra 1989, som deler kirkernes omgivelser i tre delområder: Fjernomgivelse, næromgivelse og særligt kirkeområde. Tilsammen udgør de tre områder kommuneplanens beskyttelseszone omkring kirkerne.

Særligt kirkeområde

Særligt kirkeområde består af kirkeanlægget med kirkeomgivelsesfredning samt mindre arealer i umiddelbar tilknytning til kirken. Byggeri og anlæg, som ikke har kirkelige formål, bør undgås og områdets anvendelse bør reguleres på grundlag af nærmere planlægning.

Kirkernes næromgivelser

Kirkens næromgivelse er et bebygget område, hvor kirkebygningen opfattes som det dominerende bygningselement. Bebyggelse og tekniske anlæg inden for området, der udformes eller placeres på en meget dominerende måde, vil kunne ødelægge et ellers harmonisk helhedsbillede.

Kirkernes fjernomgivelser

Kirkens fjernomgivelse er det åbne agerlandskab, hvor kirken opfattes som en markant bygning. Her vil nye fritliggende bygninger, samt særlig store eller høje driftsbygninger være generende. Store tekniske anlæg, som f.eks. højspændingsmaster og vejanlæg, vil ligeledes kunne virke uheldigt dominerende eller ødelæggende for et fint samspil mellem kirke og landskab.

Læs mere om Kirkernes omgivelser udpeget af Vejle Amt her.

Billedet viser omgivelserne omkring Ørridslev Kirke.

Planlægning for VE-anlæg

Omstillingen til en vedvarende energiproduktion medfører en kulturhistorisk ændring af landskabet, hvor vindmøller og solceller i højere grad, skal indpasses som én blandt mange andre kulturhistoriske fortællinger i det åbne land.

Kirker, som markante pejlemærker i det åbne land, vil blive påvirket af udbygningen af solcelleanlæg og vindmøller på land. Hvide vindmølletårne konflikter med det typiske billede af de hvide kirketårne som pejlemærker i landskabet, og de vidtstrakte solcelleanlæg kan sløre kirkernes sammenspil med det omkringliggende landskab. Det er derfor vigtigt, at der i planlægningen for VE-anlæg i det åbne land tages hensyn til kirkerne, deres omgivelse og deres nationale interesse, som tydelige markører for vores kulturhistoriske udvikling.

Udbygningen af solcelleanlæg og vindmøller i det åbne land er også en national interesse og et tungtvejende samfundsmæssigt hensyn. Der skal således balanceres mellem de to hensyn i forbindelse med planlægning for de konkrete projekter. Der er ved planlovsændringen i marts 2024 indført afstande, for hvornår Stiftsøvrigheden har mulighed for at gøre indsigelse mod lokalplanlægningen for VE-anlæg i nærheden af landets kirker.

Det gælder jf. Planlovens §29, stk. 3., at Stiftsøvrigheden kan gøre indsigelse mod lokalplanforslag, der muliggør opstilling af solceller og vindmøller nærmere kirken end 1.000 meter. Hvis der planlægges for vindmøller med en totalhøjde på mere end 250 meter, har

Stiftsøvrigheden mulighed for at gøre indsigelse mod lokalplanforslag, der muliggør opstilling af en sådan mølle, nærmere kirken end 2.000 meter.

Hvis det vurderes hensigtsmæssigt, ønsker Horsens Kommune at tage en tidlig dialog med Stiftsøvrigheden i forbindelse med en konkret planlægning, om muligheden for, hvordan de enkelte projekter kan tilpasses. Se evt. under ”6.7. Planlægning for vedvarende energianlæg”.

4.4. FREDEDE OG BEVARINGSVÆRDIGE BYGNINGER

Mål

- Der skal gennem planlægning gøres en indsats for at sikre bevaringsværdierne i kommunens bygningsmasse. For at understøtte dette, skal der gennemføres en opdateret og udvidet SAVE-registrering, så hele kommunen omfattes af registreringen.
- Bygningernes arkitektoniske og håndværksmæssige karakter skal bevares, så bygningernes betydning for by- og landsbymiljøet og kulturhistorien opretholdes.
- Horsens Kommune ønsker, at den fremtidige udvikling sker med plads til fornyelse, men samtidig med respekt for bevaringsinteresserne. De bevaringsværdige bygninger skal sikres en hensigtsmæssig funktion, så bygningerne kan bevares. Dette skal blandt andet ske gennem udarbejdelse af bevarende lokalplaner.

Retningslinjer

4.4.1. Bygninger med bevaringsværdi fra 1 til og med 4 i SAVE-registreringen er udpeget som bevaringsværdige bygninger.

4.4.2. En fredet bygning skal af ejeren holdes i forsvarlig stand. Både indvendige og udvendige ændringer af en fredet bygning, der går ud over almindelig vedligeholdelse, kræver tilladelse fra Slots- og Kulturstyrelsen.

Fredede og bevaringsværdige bygninger opdateres løbende.

Se de aktuelle udpegninger her.

Redegørelse

Det er Slots- og Kulturstyrelsen, der administrerer og udpeger de fredede bygninger, mens kommunen har ansvaret for at beskytte og udpege de bevaringsværdige bygninger. Derudover er forskellen på en fredet bygning og en bevaringsværdig bygning, at de fredede bygninger har særlige arkitektoniske og/eller kulturhistoriske kvaliteter af national betydning, mens de bevaringsværdige bygninger har regional eller lokal betydning.

Når staten freder en bygning, gælder fredningen for hele bygningen, såvel det ydre som det indre, mens en kommunal beskyttelse af bevaringsværdige bygninger alene går på bygningens ydre.

Fredede bygninger

Der er primo 2025 registreret 33 fredninger i Horsens Kommune, der vedrører forskellige bygninger og anlæg. Find fredningerne her: https://www.kulturarv.dk/fbb/fredningsliste.pdf.

Slots- og Kulturstyrelsen har ansvaret for de fredede bygninger og skal tage stilling til alle former for ændringer, istandsættelser og restaureringer.

Bevaringsværdige bygninger

De bevaringsværdige bygninger er bygninger, som i kraft af deres arkitektur, kulturhistorie og håndværksmæssige udførelse er eksempler inden for deres bygningstype. Udpegningen af bevaringsværdige bygninger er kommunernes opgave, og der kan udpeges bevaringsværdige bygninger i kommuneplanen og i lokalplaner.

Det fremgår af kapitel 5 i "Bekendtgørelse af lov om bygningsfredning og bevaring af bygninger og bymiljøer" (Bygningsfredningsloven), at en bygning er bevaringsværdig, når den er optaget som bevaringsværdig i en kommuneplan eller omfattet af et forbud mod nedrivning i en lokalplan eller byplanvedtægt. En bygning, der er udpeget som bevaringsværdig i en lokalplan, må ikke nedrives, ombygges eller på anden måde ændres - uden at Byrådet giver tilladelse. En bygning, der er udpeget som bevaringsværdig i en lokalplan, må ikke nedrives, ombygges eller på anden måde ændres, uden Byrådet giver tilladelse hertil.

En bygning, der er udpeget som bevaringsværdige i kommuneplanen, må i henhold til loven ikke nedrives, før nedrivningsanmeldelsen har været offentligt gjort og byrådet har meddelt ejeren, om der efter planlovens § 14 vil blive nedlagt forbud mod nedrivning.

I særlige tilfælde kan Slots- og Kulturstyrelsen beslutte, at udpegningen i kommuneplanen skal have retsvirkning som en lokalplan efter planloven. Det betyder, at nedrivning, ombygning og andre ændringer af bygningen ikke må ske uden Horsens Kommunes tilladelse.

Horsens Kommune har ansvaret for at sikre bevaringsværdierne i de bevaringsværdige bygninger. Kommunen står således for registreringen af bygningernes bevaringsværdi og for udpegningen af bevaringsværdige bygninger i kommuneplanen og i lokalplaner. Udpegningen af bevaringsværdige bygninger i Horsens Kommune sker på grundlag af en SAVE-registrering, en metode til at kortlægge og registrere bevaringsværdier i byer og bygninger. SAVE-metoden bygger på fem forskellige parametre:

- Arkitektonisk værdi
- Kulturhistorisk værdi
- Miljømæssig værdi
- Originalitet
- Tilstand

Hvert af disse forhold vurderes på en skala fra 1-9 og sammenfattes til en samlet bevaringsværdi for bygningen:

- 1-3 er høj bevaringsværdi

- 4-6 er middel bevaringsværdi
- 7-9 er lav bevaringsværdi

Bevaringsværdien bygger på det samlede indtryk af bygningens kvalitet og tilstand.

Bygninger med bevaringsværdi fra 1 til og med 4 i SAVE-registreringen er udpeget som bevaringsværdige bygninger.

Bygninger med bevaringsværdi 1-6 i byzone og i landsbyer med en bevarende lokalplan kan gennem ansøgning opnå rente- og afdragsfri lån til forbedringer. Det er Bygningsforbedringsfonden i Horsens kommune, der administrerer ordningen.

Den nuværende SAVE-registrering i Horsens Kommune blev fortrinsvis foretaget i begyndelsen af 1990'erne i det gamle Horsens kommune. Disse omfattede kun en andel af bygninger opført før 1940, en registrering af de bebyggede miljøer i byen og udvalgte steder på landet.
Der har siden været udført ad hoc registreringer i forbindelse med f.eks. nedrivningssager, lokalplaner og anden planlægning.

Da kommunegrænserne er ændret siden de primære registreringer i 1990'erne, findes der områder i Horsens Kommune, hvor der ikke er foretage registreringer på nuværende tidspunkt.
Det er målet at gennemføre en opdateret og udvidet SAVE-registrering, sådan at registreringen omfatter alle bygninger i hele Horsens Kommune.

Kommuneatlas

Der er udarbejdet et kommuneatlas for den gamle Horsens Kommune i 1991.

Horsens Kommuneatlas indeholder en beskrivelse af byhistoriske hovedtræk og arkitektoniske bykvaliteter, herunder en kortlægning og registrering af de bebyggede strukturers og de enkelte bygningers bevaringsværdi. De bebyggede strukturer omfatter såvel byer som landsbyer og andre bebyggelser i landområderne.

Billede af fredet hus i Horsens, Åboulevarden 85.

4.5. FORTIDSMINDER OG KULTURARVSAREALER

Mål

- Der skal tages hensyn til både synlige og usynlige fortidsminder, samt kulturarvsarealer i forbindelse med planlægning, pleje og formidling.
- Der skal også tages hensyn til beskyttede jord- og stendiger i planlægningen og kun i ganske særlige tilfælde tillades ændringer af disse.

Retningslinjer

4.5.1. Nogle synlige fredede fortidsminder er beskyttet af fortidsmindebeskyttelseszoner. I beskyttelseszonen for fredede fortidsminder gælder der en streng beskyttelse, hvor både byggeri, tilplantning og gravearbejde skal undgås. Beskyttelseszonen på 100 meter fremgår af kortet.

4.5.2. Kulturarvsarealer har en væsentlige arkæologisk bevaringsværdi under jorden. De udpegede kulturarvsarealer vidner blandt andet om, at der er væsentlige fortidsminder i et område, og at det kan være hensigtsmæssigt at revurdere anlægsarbejdet, så fortidsminderne bevares på stedet. Kulturarvsarealerne er udpeget på kort.

4.5.3. Hvis et dige ikke vurderes at have væsentlig betydning i hverken kulturhistorisk, landskabelig eller biologisk henseende, kan der i særlige tilfælde meddeles dispensation til fjernelse.
Alle udpegede diger fremgår af kortet.

Redegørelse

Fortidsminder

De fysiske spor af historien skal bevares og beskyttes gennem formidling, planlægning og administration.

I forbindelse med anlægsarbejde skal retningslinjerne overholdes, så fortidsminder og kulturarvsarealerne beskyttes mod ødelæggende indgreb. Forundersøgelser forud for byggemodning og nybyggeri anbefales generelt, jf. museumsloven. For at få foretaget en arkæologisk forundersøgelse før anlægsarbejdet, henvises der til Museum Horsens.

Størsteparten af de fysiske spor fra vores fortidsminder er uregistrerede og dermed p.t. usynlige. De består af gravpladser, bopladser, offerfund, våbenfund og ressourceområder. På steder hvor der er potentiale for at støde på sådanne anlæg, bør dybdepløjning, pilotering, grubning og råstofindvinding derfor undgås. De skjulte, uregistrerede fortidsminder bør således beskyttes mod destruktion.

Formidlingen bør styrkes, idet den bedste sikring af et rigt kulturlandskab med mange og varierede kulturmiljøer sker gennem den enkelte borgers og lodsejers opmærksomhed, indsigt og forståelse af landskabets mange kulturværdier.

Fredede fortidsminder

De synlige fortidsminder er fredede og nogle er omfattet af fortidsmindebeskyttelseszoner.

Inden for en afstand af 2 meter må der ikke foretages jordbearbejdning, gødes eller plantes. Der må heller ikke anvendes metaldetektor.

Indenfor 100 meter-zonen må der ikke ændres i terræn eller etableres byggeri, master, beplantning m.v. Der kan gennem kommunen søges om dispensation fra 100 meter-zonen.

Kommunen prioriterer plejen af fredede fortidsminder, idet det både sikrer fortidsmindets bevaring, øger formidlingen og dermed forståelsen. Kommunens profil styrkes herved, hvilket også kan være med til at styrke turisme og bosættelse.

Læs mere om fortidsminder og fund her

Kulturarvsarealer

Områder, hvor der er vished for eller formodning om værdifulde, men skjulte fortidsminder, er udpeget som kulturarvsarealer. Et udpeget kulturarvsareal er ikke fredet, men giver et fingerpraj til bygherre om, at der er væsentlige fortidsminder i et område, og at det kan være hensigtsmæssigt at revurdere anlægsarbejdet, så fortidsminderne bevares på stedet. Derved kan bygherrens omkostninger til de arkæologiske undersøgelser reduceres. Kulturarvsarealerne er tænkt som et incitament til at bevare fortidsminderne, udvikle området skånsomt eller bevare det og pleje det.

Grundvandshævning og grundvandssænkning må kun foretages, såfremt der ikke herved påføres fortidsminderne skade.

Læs mere om kulturarvsarealer her

Sten- og jorddiger

De beskyttede sten- og jorddiger fremgår af kort. Digerne er vigtige elementer i kulturlandskabet, som både viser tidligere tiders arealudnyttelse, ejendoms- og administrationsforhold, fungerer som levesteder og spredningskorridorer for dyr og planter og bidrager til et afvekslende landskab, ofte med egnskarakteristiske digestrukturer.

På baggrund af undersøgelser i begyndelsen af 1980'erne, der viste at antallet af diger var i hastig tilbagegang, blev der i Naturbeskyttelsesloven i 1992 optaget bestemmelser om forbud mod ændringer i tilstanden af sten- og jorddiger.

Praksis vedrørende dispensation til fjernelse og gennembrud af diger bør være restriktiv for at fastholde den kulturhistoriske fortællerværdi som disse strukturer har.

Diger, som udgør en del af de administrative skel, f.eks. ejerlavsskel eller en særlig ejendomsstruktur, f.eks. udskiftningsdiger, har – som udgangspunkt – altid kulturhistorisk betydning.

Diger, som i deres antal og forløb er med til at understrege og opdele landskabet eller bidrager til at give en særlig egnskarakteristik, har – som udgangspunkt – altid landskabelig betydning.

Diger, som er levested for enkeltarter, og som er beliggende i større naturområder, f.eks. herunder EU-habitatområder eller indgår i kommunens net af naturbeskyttede arealer og økologiske forbindelser, har – som udgangspunkt – altid biologisk betydning.

Læs eventuelt mere i digevejledningen udgivet af Kulturarvsstyrelsen i 2009

Billedet viser en runesten med skålgruber i Sdr. Vissing.

Billedet viser Yding Forte.

FRITIDSFORMÅL

5.1. FRITIDSFORMÅL GENERELT

Mål

- En mangfoldighed af muligheder for at udfolde og opholde sig i det fri skal være med til at sikre, at Horsens Kommune fortsat er et attraktivt sted at bo og besøge.
- Nem tilgængelighed, gode faciliteter, flere muligheder for ophold, oplevelser og aktiviteter i det fri skal være med til at gøre flere borgere aktive udendørs.

Handlinger

Naturplan 2020

Naturplan 2020 udgøres af to strategier – Udeliv for alle – Friluftsstrategi for Horsens Kommune og Biodiversitetsstrategi 2020 – En rigere natur i Horsens Kommune.

Friluftsstrategien fokuserer på benyttelsen, dvs. den rekreative anvendelse af naturen, mens Biodiversitetsstrategien skal sikre naturens beskyttelse.

Friluftsstrategien

Friluftsstrategien har til formål at sikre, at udeliv bliver en naturlig del af tilværelsen, og dermed tilskynde alle borgere til at komme mere ud i hverdagen, i weekenden og i ferien. Når flere borgere er oftere eller mere ude, fremmes både sundhed og velvære, og samtidig fremmes kendskabet til dyr, planter og naturforhold.

Strategien har fire spor, som der skal handles på. Formidling og information indeholder tiltag rettet mod oplysning og branding af friluftsområder, attraktioner og friluftsaktiviteter. Samarbejde og partnerskaber indeholder tiltag, som skal udvikle samarbejde på tværs og opbygge flere partnerskaber. Fællesskaber, vejledning og motivation indeholder tiltag, som skal hjælpe og guide personer, som er uerfarne med friluftsliv og aktiviteter udendørs. Faciliteter og rammer indeholder tiltag, som vedligeholder, udvikler og udvider friluftsområderne.

Biodiversitetsstrategien

Biodiversitetsstrategien har til formål at skabe plads til flere vilde planter og dyr som f.eks. bier og sommerfugle – i byen, langs veje og på landet, så også fremtidige generationer kan opleve en spændende og artsrig natur. Den skal danne grundlag for en prioritering af indsatser og handleplaner, der skal stoppe tabet af biodiversitet og vende udviklingen.

Strategien indeholder en række indsatsområder, der knytter sig til klimatilpasning og biodiversitet, biodiversitet i byen og biodiversitet i det åbne land. Indsatserne tager udgangspunkt i samarbejde, internt i kommunen og mellem kommune, borgere, foreninger og virksomheder samt på tværs af kommunegrænser.

Retningslinjer

Retningslinjer for fritidsformål er angivet under de specifikke retningslinjer:

5.2 Opholdsarealer

5.3 Stilleområder

5.4 Rekreative stier

5.5 Ferieformål

5.6 Sommerhuse

5.7 Parker og grønne områder

5.8 Kolonihaver

5.9 Særlige sports- og fritidsformål

5.10 Anvendelse af vandløb, søer og kystvande

Redegørelse

Horsens Kommune skal være en attraktiv kommune at leve i og besøge. I fritiden skal der være plads til oplevelser og udfoldelser i byerne og det åbne land. Både for den organiserede og den uorganiserede brug af de rekreative muligheder.

Den strategiske retning understøttes af visionsaftalen ”Bevæg dig for livet” fra 2019, der har som målsætning at få flere borgere i alle aldre til at bevæge sig mere – enten i en idrætsforening eller i eget regi.

Den understøttes også af friluftsstrategien ”Udeliv for alle” fra 2020, der har til formål at skabe rammerne for, at udeliv bliver en naturlig del af hverdagen, og at flere borgere kommer mere ud – både i hverdagen, i weekenden og i ferien. Konkret skal der skabes bedre formidling om og bedre adgang til udelivet – så det bliver let at komme ud.

Endelig understøttes den af Horsens Kommunes fritids- og foreningspolitik 2020-2024 ”Alle med”, der fokuserer på at støtte den fortsatte udvikling af fritids- og foreningslivet, så endnu flere kan få glæde af de brede aktivitetstilbud, som kommunen tilbyder.

De rekreative muligheder er vigtige for befolkningens livskvalitet og sundhed, og dermed et væsentligt element i forhold til Horsens Kommune som attraktivt bosætnings- og oplevelsessted. Det er især vigtigt, at der er rekreative muligheder tæt på folks bopæl. De

giver mulighed for daglig afstresning og motion uden forudgående transport i bil. Undersøgelser viser, at grønne områder og natur tæt på boliger gør disse mere attraktive.

Fritidsanlæg f.eks. i form af golfbaner, idrætsanlæg, legepladser og lystbådehavne, samt overnatningssteder i form af camping- og shelterpladser, sommerhuse og feriecentre kan være med til at styrke befolkningens friluftsliv og samtidigt være med til at tiltrække turister. Det er samtidig vigtigt at anlægge en helhedsbetragtning, så de forskellige friluftsaktiviteter, lodsejernes interesser og beskyttelse af kultur-, landskabs- og naturværdier ikke kommer i konflikt.

Billedet viser en markering af en MTB-rute ved Bygholm Sø.

5.2. OPHOLDSAREALER

Mål

- Opholdsarealer i det åbne land skal være med til at understøtte, at flere borgere bruger naturen aktivt og gør ophold i den.
- Opholdsarealer i det åbne land skal placeres med en passende afstand i hele kommunen og i nær tilknytning til cykel-, kano- og vandreruter.
- Opholdsarealerne tydeliggøres gennem unik navngivning og forbedret information om placeringen af opholdsarealerne.

Retningslinjer

5.2.1. Opholdsarealerne og deres støttefaciliteter skal understøtte borgernes aktive brug af naturen i det åbne land.

5.2.2. Opholdsarealer skal være til gavn for flest mulige brugere af naturen og må gerne være placeret i fredelige omgivelser i nærhed til oplevelser, attraktioner og aktiviteter i det åbne land.

5.2.3. Det tilstræbes, at arealerne ligger med god spredning i hele Horsens Kommune og naturligt placeret i forhold til cykel-, kano/kajak- eller vandreruter samt til særlige aktivitetspunkter eller attraktioner.

5.2.4.Der er teltpladser for kanogæster i Voervadsbro og ved Klostermølle, samt en del mindre, primitive telt- og shelterpladser spredt rundt i hele kommunen.

Redegørelse

Udelivet er i en god udvikling og tiltrækker stadigt flere brugere af naturen. Outdooraktiviteter i forskellig form i både det organiserede foreningsliv og i mere selvorganiseret regi er i vækst. Naturen i det åbne land skal kunne skabe rammen om borgernes mulighed for at have gode udendørs oplevelser, både når der er behov for ro og fordybelse og når, der er behov for en aktiv hverdag.

For at understøtte, at flere borgere kommer til at bruge naturen i det åbne land, skal det gennem planlægningen sikres, at der er opholdsarealer med tilhørende faciliteter. Med opholdsarealer menes arealer, hvor borgerne kan gøre ophold under deres besøg i naturen. Ophold kan være en kortvarig pause eller en overnatning i naturen.

I tilknytning til opholdsarealerne vil der kunne etableres støttefaciliteter, der kan åbne naturen op for flere typer af brugere, der i forbindelse med deres aktivitet kan have brug for f.eks. vandposter, bord-bænkesæt, toiletter, teltpladser, shelters, bålhytte, madpakkehus og andre

overdækkede samlingssteder. Der kan også være behov for større samlingssteder, udstyrsdepoter mm., f.eks. i form af trailcentre.

Opholdsarealerne skal fungere som naturlige stoppesteder på turen, både for vandrende, cyklende og sejlende. De skal ligge naturligt spredt i forhold til landskabet og med en indbyrdes afstand, som giver mulighed for både dags- og flerdagesture.

Attraktive naturområder er også et aktiv i forhold til turister og gæster. Områderne skal være indbydende og tilgængelige og gerne bidrage til at skabe god omtale af kommunen. Den Genfundne Bro ved Østbirk er et eksempel på dette. Områderne må gerne afspejle den varierede natur, vi har, og forskellen fra kystlandskabet og ind i landet kan fremhæves. Jo mere sammenhængende og indbydende områderne er, jo større værdi vil de få for brugerne og de borgere, der er bosat op til områderne.

Opholdsarealernes placering skal derudover ses i sammenhæng med de gennemgående vandreruter og naturstier i landsdelen, så man kan opnå et sammenhængende midt- og østjysk oplevelsesområde. Med den vedtagne Friluftsstrategi arbejdes der aktivt for at udvide antallet af opholdsarealer med understøttende faciliteter, hvor der er mangler i forhold til helhedsoplevelsen. Opholdsarealerne med støttefaciliteterne skal udformes som og tilpasses til de områder, de ligger ved. Placeringen og aktiviteter på arealerne skal ske under hensyntagen til fastboende naboer. Opholdsarealer, P-pladser og naturlige mødesteder i naturområderne navngives unikt, og der skiltes, så det er let for fritidsbrugerne at aftale et bestemt mødested.

Billedet viser et bord-bænke-sæt ved Bygholm Sø.

5.3. STILLEOMRÅDER

Mål

- Stilleområder skal give mulighed for at opleve naturen på dens egen præmis, uden påvirkning af lyde og lys fra den omkringliggende infrastruktur.

Retningslinjer

5.3.1. Syd for Salten Langsø er udlagt et areal til et stilleområde.

5.3.2. Inden for stilleområdet må der ikke planlægges for eller gives tilladelse til nye byudviklingsområder, større veje som motor- eller hovedveje, støjende virksomheder og anlæg, herunder vindmøller, eller støjende fritidsaktiviteter.

5.3.3. Indenfor stilleområdet må der ikke etableres gadebelysning, projektører, skiltning med stærk belysning eller lignende belysning, der kan virke dominerende eller forstyrrende for oplevelsen af stilleområdet.

Stilleområdet er vist på kort.

Redegørelse

Stilleområder er udpegede og afgrænsede områder, hvor støjbelastningen er lav, og hvor der gøres noget for fortsat at bevare området som stille.

Udlægget til stilleområde syd for Salten Langsø har til formål at reservere et areal, hvor det er naturen og dens lyde, der er dominerende, og hvor man som besøgende kan opleve stilheden og uforstyrretheden. Området skal derfor gennem den fremtidige planlægning friholdes for støjende aktiviteter og anlæg, der kan virke forstyrrende for oplevelsen af stilhed.

Med støjende aktiviteter forstås etablering af nye byudviklingsområder, større vejanlæg som motorveje og hovedveje, støjende erhvervsaktiviteter, støjende anlæg som f.eks. vindmøller, samt støjende fritidsaktiviteter som f.eks. motor- og skydebaner. Lejlighedsvis støj fra land- eller skovbrug, der er hjemmehørende i stilleområdet, er undtaget fra retningslinjen.

Samtidig skal stilleområdet friholdes for alle former for belysning i form af gadebelysning, projektører, skilte med lys og lignende, der kan forstyrre oplevelsen af et område, der er relativt uberørt af ”civilisationen”.

Billede fra Addit Skov.

5.4. REKREATIVE STIER

Mål

- Det overordnede mål er at skabe lettere adgange til, i og mellem naturoplevelser, attraktioner og aktiviteter i Horsens Kommune med et sammenhængende net af stier. Stinettet skal derfor løbende udbygges og forbedres, så adgangen hele tiden gøres nemmere.
- Stinettet skal indbyde til, at flere borgere kommer mere ud og bevæger sig mere – i hverdagen, i weekenden og i ferien.

Handlinger

- *Horsens Kommune skal i planperioden udarbejde en ny samlet stiplan for trafikstier og rekreative stier.*

Retningslinjer

5.4.1. De eksisterende, rekreative stier skal søges udvidet og forbundet, hvor der mangler sammenhænge i stinettet.

5.4.2. Der udpeges principielle forbindelseslinjer, hvor der ønskes etableret nye rekreative stiforbindelser.

5.4.3. Nye rekreative stier skal så vidt muligt etableres, så de kommer til at ligge i grønne kiler og ved kysterne, så brugerne kan få en oplevelse af at færdes i naturen.

5.4.4. Eksisterende småveje og rekreative stier, der af planlægningsmæssige årsager nedlægges, skal søges erstattet med nye stier.

Redegørelse

Der skal arbejdes for at udbygge og forbedre de nuværende rekreative stisystemer mellem byerne og de større, rekreative områder tæt på byerne, så der skabes nem adgang for borgerne. Tilsvarende skal der arbejdes for at udbygge de rekreative stisystemer i det åbne land, så det bliver muligt at færdes på stier til nærliggende frilufts- og naturområder for flere af kommunens borgere. Nye rekreative stier bør etableres tæt på eller i grønne områder og kiler.

Trafikstier indgår sammen med de rekreative stier i et sammenhængende stisystem. Det vil derfor ikke være alle steder, man kan færdes på en egentlig rekreativ sti for at komme fra et

friluftsområde til et andet, eller fra sit hjem til naturoplevelser, attraktioner og aktiviteter.

Stier og mindre befærdede veje skal både kunne bruges til fritids- og hverdagsformål, og således medvirke til at mindske brugen af biler, samt øge lysten til at motionere i det fri og være med til at modvirke stress.

Udbygningen af stinettet er vigtigt, fordi det er med til at gøre det mere attraktivt at bo og være turist i kommunen. Desuden fremmer det folks lyst til at bevæge sig i naturen og øger derved både den fysiske og mentale sundhedstilstand.

Langt de fleste rekreative stier kan bruges af både vandrere, motionister, cyklister og ridende. Specielt ridende og cyklister på mountainbikes kan komme i konflikt med andre brugere af stierne, og kan derfor med fordel henvises til særligt anlagte stier, eller stierne anlægges om muligt til at kunne rumme samtlige funktioner. Nogle ruter er dog alene vandreruter, hvilket for eksempel gælder for Gudenåstien.

For at øge tilgængeligheden til de rekreative områder i det åbne land og ved kysterne, skal der arbejdes på at etablere rekreative stier mellem byerne og disse områder. Der skal ligeledes arbejdes på at etablere og udbygge de eksisterende stier i byerne, så der skabes en forbindelse mellem byernes rekreative områder. Udenfor byerne er der ligeledes behov for at udbygge stisystemerne, så der bliver bedre adgang til naturområder og muligheder for at færdes mellem naturområderne.

Ved etablering af nye naturområder, skovrejsning m.m. skal der tænkes nye stiforbindelser og adgange ind.

Nem tilgængelig formidling og tydelig afmærkning af stinettet er en høj prioritet for at hjælpe borgere og besøgende til at komme mere ud.

Tilgængelighed for alle er også en høj prioritet. Men nogle stier - f.eks. trampestier – vil have en udformning, der gør det svært for nogle brugere at anvende dem. Derfor skal en bedre formidling af stinettet være med til at synliggøre, hvilke dele af stinettet, der har god tilgængelighed for f.eks. bevægelseshæmmede og barnevogne.

De rekreative stier og udpegning af manglende forbindelser i Horsens Kommune er vist på kort. De manglende forbindelser er alene vist som principielle udpegninger. Der skal derfor en detailplanlægning med inddragelse af lodsejere til for at konkretisere et evt. nyt stiforløb. Stierne kan derfor få et helt andet forløb, end den principielle udpegning.

Stierne etableres kun, såfremt der er økonomi til det. For at fremme etableringen af nye stier, vil Horsens Kommune tilstræbe, at de etableres i partnerskaber med f.eks. Naturstyrelsen, lodsejerne, borgere og lokale grupper, for at få så stor en lokal forankring og medfinansiering som muligt.

Billede af Husoddestien

5.5. FERIEFORMÅL

Mål

- Horsens Kommune skal være en attraktiv kommune for turister. Derfor vil kommunen understøtte, at der er let adgang til et varieret og tidssvarende udbud af overnatningsfaciliteter, så de forskellige attraktioner er inden for en overskuelig rækkevidde.

Retningslinjer

Campingpladser

5.5.1. Der er udlagt areal til fem campingpladser: Ved Bygholm Sø, ved Vestbirksøerne, i Brestenbro, ved Husodde Strand og på Endelave.

5.5.2. På campingpladserne må der opføres eller indrettes bebyggelse til informationskontor, kiosk, toilet- og baderum, fælleskøkken og lignende i forbindelse med campingpladsens drift.

5.5.3. Campingpladserne kan udvides i et begrænset omfang, og kun hvis der kan tages hensyn til natur- og landskabsforhold samt til offentlighedens adgangs- og opholdsmuligheder ved kystområder. Udvidelse kan dog som hovedregel ikke ske inden for kystnærhedszonen, i Ramsar, EF-habitat- og EF-fuglebeskyttelsesområder.

5.5.4. Større udvidelser af campingpladserne samt etablering af nye campingpladser kan kun ske på baggrund af en forudgående planlægning.

Eksisterende campingpladser og udlagte arealer til nye/udvidelser af campingpladser i Horsens Kommune er vist på kort.

Feriehotel/feriecenter ved Glibinggård ved Søvind

5.5.5. Der kan etableres et feriehotel/feriecenter med tilhørende funktioner på Glibinggård.

5.5.6. Feriehotellet/feriecentret skal indrettes i de eksisterende hoved- og avlsbygninger, hvis ydre udseende i princippet skal bevares.

5.5.7. I tilknytning til de eksisterende bygninger kan der knyttes et mindre areal til sædvanlige udendørs faciliteter, som f.eks. mindre overdækninger, en mindre legeplads, terrasser osv. Der må således ikke etableres større forlystelsesanlæg/vandland osv. i tilknytning til feriehotellet/feriecentret.

5.5.8. Feriehotellet/feriecentret og de tilhørende funktioner skal udføres således, at der tages særlige hensyn til de kulturhistoriske og fredningsmæssige interesser ved bygningerne og i området, samt til placeringen i kystnærhedszonen. Bestemmelser herom skal fremgå af en lokalplan for området.

5.5.9. Feriehotellet/feriecentret må rumme op til 60 enheder (værelser/lejligheder).

Arealudlægget er vist på kort.

Feriehotel/ferielejligheder ved Endelave By

5.5.10. Der udlægges areal til et feriehotel/ferielejligheder ved Endelave By. Området må rumme ca. 25 feriehytter/ferielejligheder.

Arealudlægget er vist på kort.

Redegørelse

Campingpladser og feriehoteller/feriecentre gennemgår i disse år en udvikling, hvor de udbygges med aktivitetsmuligheder, der skal muliggøre, at de kan benyttes uafhængigt af vejret.

Horsens Kommune indgår i samarbejde med Odder Kommune i organisationen "Kystlandet", ligesom kommunen indgår i et samarbejde med Odder og Hedensted kommuner om en fortsat udvikling af Horsens Fjord til et turistmål.

Det sker, fordi turister i dag ønsker nye produkter, gerne pakkeløsninger målrettet bestemte kundegrupper. Ønsket er forskellige tilbud indenfor overskuelig rækkevidde, og fra en turists synsvinkel har kommunegrænser ikke betydning.

Placering af campingpladser

Ved en campingplads forstås et areal, som erhvervsmæssigt eller mere end 6 uger om året benyttes til dag- og natophold i telte, hytter og campingvogne m.v.

I forbindelse med behandling af ønsker om udvidelse af campingpladser skal der lægges særlig vægt på hensynet til landskab og natur. Samtidig skal der lægges vægt på, at udvidelsen ikke forhindrer befolkningens adgang til og muligheder for ophold i kystområderne.

Ved større udvidelsesprojekter skal der gennemføres en lokalplanlægning, der dels sikrer en detailplanlægning, der sikrer, at ovenstående krav er imødekommet, dels sikrer en offentlig høring om planerne.

Der kan kun i helt særlige tilfælde – og hvor en forudgående planlægning kan dokumentere, at en udvidelse af en campingplads ikke vil have negativ indflydelse på omgivelserne – tillades udvidelser inden for kystnærhedszonen, i Ramsar-, Habitats- og Fuglebeskyttelsesområder.

I forhold til etablering af nye campingpladser vil de samme forhold gøre sig gældende som for udvidelse af de eksisterende campingpladser.

Campingpladserne er udlagt i følgende kommuneplanrammer:

Ved Bygholm Sø (kommuneplanramme 13RE19), ved Vestbirksøerne (kommuneplanramme 98RE03), i Brestenbro (kommuneplanramme 98RE02), ved Husodde Strand (kommuneplanramme 12RE17) og på Endelave (kommuneplanramme 82RE03).

Placering af feriehotel/feriecenter på Glibinggård

Arealudlæg til feriehotel/feriecenter på Glibinggård er omfattet af kommuneplanramme 99RE02.

Der må i øvrigt kun inddrages nye arealer til feriehotellet/ferielejligheder i kystnærhedszonen, hvis der er en særlig planlægningsmæssig eller funktionel begrundelse for kystnær placering.

Placering af feriehotel/ferielejligheder ved Endelave By

Arealudlæg til feriehotel/ferielejligheder ved Endelave By ligger inden for Natura2000 området Horsens Fjord, havet øst for og Endelave, og habitatområde nr. 52. Det forudsættes derfor, at der i den videre planlægning foretages konsekvensvurdering af påvirkningen af de internationale naturbeskyttelsesområder.

Arealudlægget er omfattet af kommuneplanramme 82RE02.

5.6. SOMMERHUSE

Mål

- Kommunens sommerhusområder skal bidrage til at forbedre befolkningens levevilkår ved at give muligheder for rekreation og gode natur- og landskabsoplevelser i nærheden af sommerhusområderne.

Fakta

Destination Kystlandet er et fælles turistsamarbejde mellem Horsens, Juelsminde og Odder kommuner og omfatter bl.a. en fælles bookingportal for Visit Horsens, Visit Juelsminde og Visit Odder.

https://kystlandet.dk/

Retningslinjer

5.6.1. Der er udpeget et areal til nye sommerhuse i det retablerede råstofområde i Fyel Mose.

5.6.2. Arealet skal indrettes således, at der sikres plads til potentiel ny økologisk forbindelse gennem området og deraf også mulighed for ny natur. Når der detailplanlægges for området, skal det desuden sikres, at bebyggelsen placeres nede i graveområdet, så bebyggelsen ikke kommer til at påvirke det omkringliggende bevaringsværdige landskab.

5.6.3. Der er derudover to eksisterende sommerhusområder i Slagballe Bakker og på Endelave.

5.6.4. Nye sommerhusområder kan placeres udenfor kystnærhedszonen efter en forudgående planlægning. Områderne skal som udgangspunkt placeres i tilknytning til mindre bysamfund eller større ferie- og fritidsformål. Ved planlægningen skal områdets natur-, miljø- og landskabsinteresser samt almene rekreative interesser tilgodeses.

Arealudlæggene til sommerhuse er udpeget i rammerne.

Redegørelse

I det omfang det kan forenes med eksisterende lovgivning og nedenstående retningslinjer, er Horsens Kommune som udgangspunkt positiv overfor etablering af nye sommerhusområder.

Horsens kommune indgår via Visit Horsens og Kystlandet i et godt og tæt samarbejde med Odder Kommune om at tiltrække turister, ligesom kommunen deltager i en række samarbejdsprojekter med andre kommuner og deres turistorganisationer. Sommerhuse i

andre kommuner i nærområdet bidrager til at gøre Horsens Kommunes attraktioner tilgængelige for turister, ligesom de bidrager til at forbedre befolkningens levevilkår ved at give muligheder for rekreation og gode natur- og landskabsoplevelser i nærheden af sommerhusområderne.

Udlæg til nye områder for sommerhuse skal primært ske i indlandsområder.

Nye sommerhusområder skal som hovedregel udlægges, hvor de kan understøtte landdistriktet, eksisterende mindre bysamfund og/eller større ferie- og fritidsanlæg, fordi en sådan sammenhæng vil gavne både landdistriktet, det stedlige bysamfund/fritidsanlæg og sommerhusbebyggelsen.

Planlægningen skal sikre, at natur-, kulturhistoriske- og landskabelige værdier sikres gennem placeringen og udformningen af det nye sommerhusområde.

Der er udpeget et sommerhusområde i det retablerede råstofområde i Fyel Mose og tæt på Østbirk by. Dette udlæg er ikke udnyttet endnu og udlagt i forbindelse med Kommuneplan 2013. Udpegningen er omfattet af kommuneplanramme 98SO02.

I kommunens vestlige del ligger det eksisterende indlandssommerhusområde Slagballe Bakker umiddelbart op til kommunegrænsen mod Silkeborg Kommune og med Bryrup som nærmeste by. Udpegningen er omfattet af kommuneplanramme 98SO01.

For sommerhusområdet i kystnærhedszonen (Endelave) vil kommunen planlægge for etablering af fællesanlæg og fælles friarealer i eller ved bebyggelsen samt forbedre mulighederne for den almene adgang til kysten. Herved øges områdets attraktionsværdi. Udpegningen er omfattet af kommuneplanramme 82SO01.

Skråfoto af sommerhuse på Endelave, kilde: Dataforsyningen

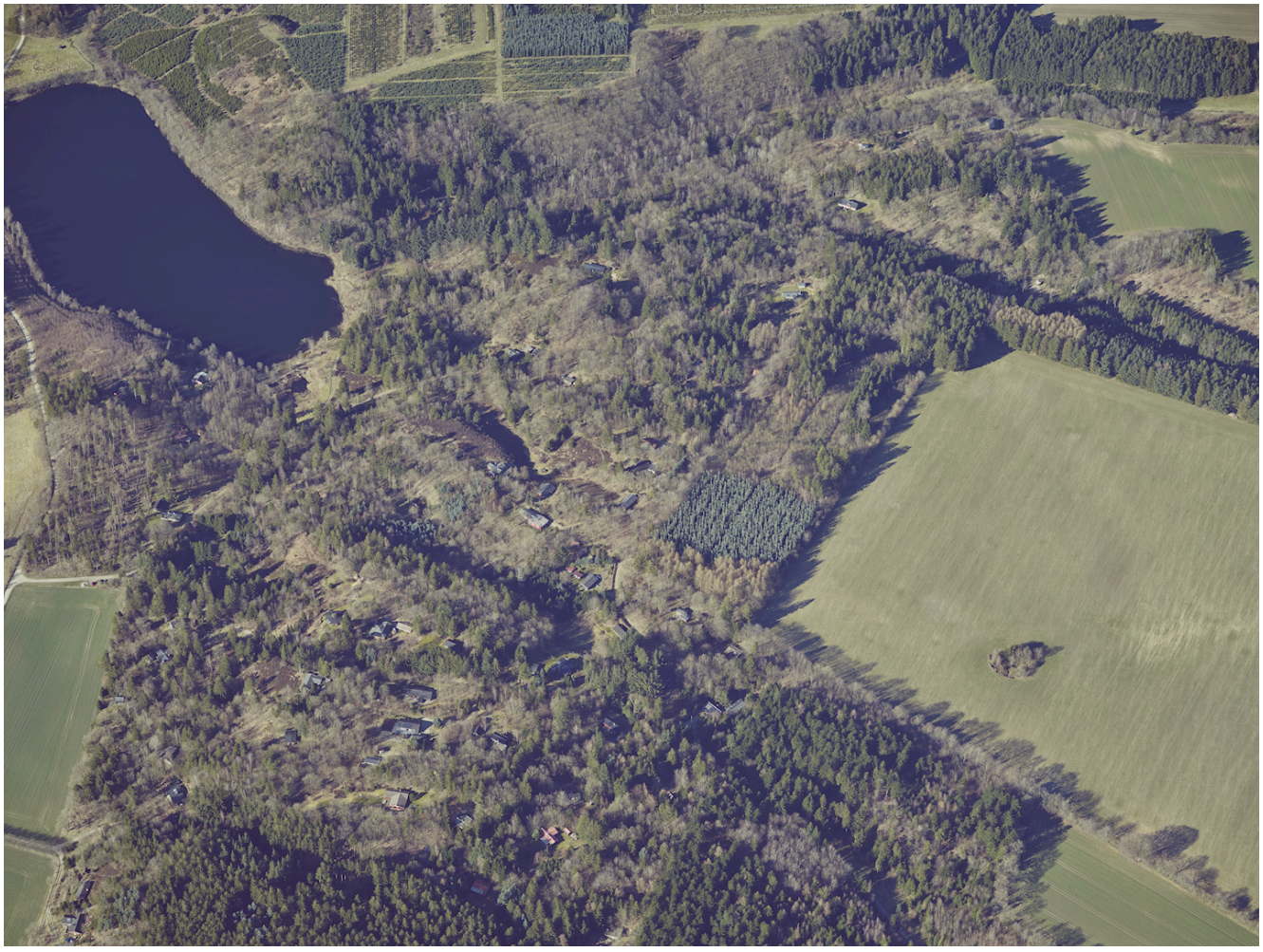

Skråfoto af sommerhuse i Slagballe Bakker, kilde: Dataforsyningen

5.7. PARKER OG GRØNNE OMRÅDER

Mål

- Byernes parker og grønne områder gør det nemt og attraktivt for borgerne at udfolde og opholde sig i det fri, tæt på deres bopæl. Det medvirker til, at flere borgere bevæger sig og opholder sig mere i det fri – til gavn for deres sundhed og livskvalitet.
- I planperioden skal biodiversiteten i kommunens offentlige parker øges ved at skabe flere levesteder for svampe, planter og dyr.
- Klimavand er en ressource, der anvendes som blåt, rekreativt element i flere parker og grønne områder.

Retningslinjer

5.7.1. Parker og grønne områder skal indrettes, så de både rummer mulighed for aktiviteter og for mere stilfærdigt ophold.

5.7.2. Parker og grønne områder skal så vidt muligt indrettes, så de kan anvendes til forsinkelse eller nedsivning af regnvand. Regnvandet skal så vidt muligt bruges rekreativt.

5.7.3. Dele af parkerne og de grønne områder skal indrettes og driftes, så de kan fungere som gode levesteder og spredningskorridorer for dyr og planter.

5.7.4. Nye parker og grønne områder skal placeres tæt på eller i tilknytning til boligområder og institutioner.

5.7.5. Når der udlægges større nye byudviklingsområder, skal der etableres nye grønne og varierede rekreative arealer, med evt. behov for arealer til idræts- og fritidsbrug, f.eks. boldbaner.

Parker og grønne områder i Horsens Kommune er vist på kort.

Redegørelse

Fritidsmuligheder i det grønne har stor betydning for borgernes sundhed og velbefindende. Flere analyser viser, at folk ønsker at bosætte sig i nærheden af de grønne fritidsmuligheder, når de vælger bolig. Samtidig har nærheden til grønne fritidsmuligheder en positiv indvirkning på boligpriserne.

Derfor indgår det varierede udbud af fritidsmuligheder, som en vigtig del af brandingen af Horsens Kommune som en attraktiv bosætningskommune. Det er i den forbindelse vigtigt, at der er nem tilgængelig information om mulighederne ved og omkring kommunens parker og grønne områder.

For at skabe størst mulig sammenhæng, vil Horsens Kommune arbejde for at fritidsområderne bindes bedre sammen. Gennem planlægning, såvel som anlæg af nye - samt omdannelse af eksisterende byområder, skal der fokuseres på at skabe gode forbindelser til parker, grønne områder, skove og strande, så der opstår netværk af grønne ruter.

I takt med, at indbyggertallet i Horsens Kommune stiger, er der brug for at skabe flere fritidsmuligheder og adgange til grønne områder.

Horsens Kommune har en række parker og grønne områder. De største parker og grønne områder ligger i Horsens by og Brædstrup, men også i oplandsbyerne er der parker og mange grønne områder, hvor borgere og turister kan stresse af og dyrke motion og leg. Særligt i bysamfundene uden for Horsens By og Brædstrup, har Horsens Kommune siden 2021 arbejdet for at styrke de grønne og rekreative områder, og forbindelserne imellem. Dette er sket igennem løbende områdefornyelser i Lund, Hansted-Egebjerg og Nim. I den kommende planperiode planlægges lignende arbejde med rekreative parker, grønne områder og stier i en række andre oplandsbyer og landsbyer igennem områdefornyelsesprojekter. Projekterne opstår på initiativ fra lokalsamfundene men drives af Horsens Kommune.

Kommunens parker og grønne områder er forskellige og tilbyder mangeartede oplevelser som f.eks. friluftsscener, boldspil i forskellig form, legepladser, muligheder for spil og motion, stille steder, forbindelser, naturoplevelser og kulturhistoriske oplevelser. Derudover byder parkerne og de grønne områder på forskellige rum og opholdsmuligheder, samt oplevelse af forskellige beplantninger, gamle træer og lignende.

Parkernes og de grønne områders forskelligheder skal fastholdes, idet det er med til at tilbyde en bred vifte af friluftsoplevelser for kommunens borgere og besøgende. Samtidig skal det enkelte områdes identitet og særkende styrkes og udbygges.

Parkerne og de grønne områder fungerer også som levesteder for vilde dyr og planter. De kræver rum og plads for at kunne overleve og sprede sig – samtidig med, at de giver borgerne noget spændende at opleve i naturen. Derfor skal parker og grønne områder indrettes, så de også kan fungere som levesteder for både dyr og planter og derved være med til at understøtte, at biodiversiteten øges.

Klimaforandringerne sætter deres aftryk – og mere og mere klimavand skal håndteres på terræn. Derfor skal klimatilpasning indgå som et naturligt element i Horsens Kommunes udvikling og drift af parkerne og de grønne områder. Områder, der ligger lavt eller ligger i vandstrømningsområder skal kunne indeholde anlæg til forsinkelse eller nedsivning af regnvand, så de indgår i klimasikringen af Horsens Kommune. Når klimatilpasning integreres helt i parker og grønne områder, kan der skabes nye værdier for både mennesker og dyre- og planteliv – og dermed for samfundet. Derfor skal klimavand ikke kun ses som en udfordring, men især som en stor, rekreativ ressource.

Horsens Kommune vil arbejde for at skabe forbindelser mellem de grønne områder, så der skabes grønne ruter. Det skal også undersøges, om der kan skabes forbindelser fra de grønne områder til skove, strande, kolonihaver og andre naturområder. Der skal også arbejdes for, at der etableres god adgang til parkerne og de grønne områder, også for folk

med funktionsnedsættelser, så alle borgere sikres mulighed for at benytte parkerne og de grønne områder.

Når der planlægges nye parker og grønne områder, skal de placeres i god sammenhæng med boligområder og institutioner, og så vidt muligt forbindes til de eksisterende fritidsområder og andre friluftsområder. Omvendt skal der også ved planlægning af større nye by- og boligområder sikres etablering af nye grønne rekreative områder – både i forbindelse med byvækst og med byomdannelse og byfortætning.

Billede af parken (Caroline Amalie Lunden) ved Horsens Kunstmuseum

5.8. KOLONIHAVER

Mål

- Kolonihaverne i Horsens Kommune skal også i fremtiden indgå som et attraktivt tilbud i et aktivt frilufts- og fritidsliv i kommunen.

Retningslinjer

5.8.1. Hvis der udlægges arealer til nye kolonihaveområder, skal de placeres bynært, tæt på offentlig transport og så vidt muligt på steder uden støj og større tekniske anlæg.

5.8.2. Nye kolonihaveområder må kun placeres inden for kystnærhedszonen, hvis der er en særlig planlægningsmæssig eller funktionel begrundelse for kystnær lokalisering.

5.8.3. Kolonihaverne skal bevare deres kolonihavepræg.

5.8.4. Kolonihavernes stisystemer skal så vidt muligt forbindes til andre rekreative områder og skal være tilgængelige for alle.

Kolonihaveområderne i Horsens Kommune er vist på kort.

Redegørelse

Kolonihaverne i Horsens Kommune spiller en betydelig rolle i kommunens grønne struktur. Mange af haverne har en fin beliggenhed og sammenhæng med eksisterende naturområder. Stisystemerne i kolonihaverne bruges i vid udstrækning som færdselsårer i tilknytning til eksisterende stisystemer. Der skal fortsat arbejdes for, at stisystemerne forbindes til andre rekreative områder, så tilgængeligheden til den grønne struktur forbedres. Samtidig skal der arbejdes for, at kolonihaveområderne bevarer deres særpræg som kolonihaver, så det undgås, at de udvikler sig til sommerhuslignende områder.

Kolonihaverne er især til lejere i etageboliger og tjener et almennyttigt formål ved at give mulighed for et aktivt friluftsliv i en kolonihave tæt på byen.

Kolonihaver består af overnatningshaver og daghaver. I Horsens Kommune er der 17 kolonihaveforeninger. Alle kolonihaverne er varige, undtagen haveforeningen Solbakken. I kolonihaverne må der overnattes fra 1. april til 31. oktober. Undtaget er kolonihavehusene i Elbæk Huse, som er blevet udlagt til kolonihaver i forbindelse med en lovliggørelse af en eksisterende bebyggelse.

Ifølge lov om kolonihaver må de varige kolonihaveområder ikke nedlægges helt eller delvis uden byrådets tilladelse. Nedlæggelsen kan kun ske på betingelse af, at væsentlige samfundsmæssige hensyn gør det nødvendigt at disponere over arealet til et formål, der ikke kan tilgodeses et andet sted i kommunen. Nedlæggelsen kan derudover kun ske, hvis der

inden området ryddes, tilvejebringes et nyt kolonihaveområde, som kan erstatte det område, der nedlægges.

Horsens Kommune råder over ca. 25 haver i Sølyst ved Spedalsø (disse fremgår ikke af kortet, da denne ligger i en boligramme, 10BO05) og ved Langmarksvej, som primært er forbeholdt pensionister. Haverne er uden hus og er derfor daghaver, uden mulighed for overnatning. Daghaverne kan nedlægges til andet formål, men det tilstræbes at bevare dem som et rekreativt og grønt tilbud, især til kommunens pensionister.

Selvom behovet for kolonihaver vurderes at være dækket, kan den øgede befolkningstilvækst på sigt skabe et behov for nye kolonihaveområder. Hvis der udlægges nye arealer til kolonihaver, skal de placeres bynært, primært så der er god adgang til haverne med kollektiv transport, gang og cykel.

Nye kolonihaveområder kan kun placeres inden for kystnærhedszonen, hvis der er en helt særlig begrundelse for, at det er nødvendigt at placere dem tæt på kysten. Det kræver derfor en grundig planlægningsmæssig redegørelse.

Der er udlagt i alt 13 områder til kolonihaver i kommuneplanens rammer.

5.9. SÆRLIGE SPORTS- OG FRITIDSANLÆG

Mål

- De særlige sports- og fritidsanlæg som golf, lystsejlads, pladskrævende sportsanlæg og støjende idrætsaktiviteter skal udgøre attraktive tilbud i et aktivt frilufts- og fritidsliv i Horsens Kommune.

Retningslinjer

Golfbaner

5.9.1. Nye anlæg og udvidelser af golfbanerne skal ske på baggrund af en forudgående planlægning, hvor hensynet til miljø-, natur- og landskabsinteresser vægtes højt.

5.9.2. Etablering og udvidelse af golfbaner inden for kystnærhedszonen kan kun ske, hvor der ikke er særlige landskabs-, natur- eller miljøinteresser.

5.9.3. Der skal i forbindelse med golfbanens anlæg ske en forbedring af den almene rekreative brug af området (stier, beplantninger og opholdsarealer), samt skabes gode vilkår for dyre- og plantelivet.

5.9.4. Hvor landskabet giver mulighed for det, eller hvor der er udfordringer med klimavand, skal golfbanen anlægges, så forsinkelse eller nedsivning af regnvand kan lade sig gøre.

Der er udlagt arealer til tre golfbaner, i den vestlige del af Horsens by, i Stensballe og i Hansted.

De eksisterende golfbaner er vist på kort.

Lystbådehavne

5.9.5. Nye anlæg og udvidelser af lystbådehavne skal ske på baggrund af en forudgående planlægning, hvor hensynet til miljø-, natur- og landskabsinteresser vægtes højt.

5.9.6. Behovet for udvidelse af lystbådepladser i Horsens Kommune skal så vidt muligt ske som sideudvidelser til eller i tilknytning til eksisterende havneanlæg.

5.9.7. Der kan anlægges mindre anløbsbroer langs Horsens Fjord til kortere ophold for mindre fritidsbåde. Anløbsbroer for kano, kajak og mindre lystbåde skal anlægges med tilknytning til opholdssteder i naturen eller særlige aktivitetspunkter. Hensynet til miljø-, natur- og landskabsinteresser skal vægtes højt.

De eksisterende lystbådehavne i Horsens og på Endelave er vist på kort.

Særligt støjende fritidsanlæg

5.9.8. Særligt støjende fritidsanlæg skal placeres i god afstand fra områder med støjfølsom anvendelse eller i områder, som i forvejen er støjramte, f.eks. ved overordnede veje og jernbaner eller i industriområder.

5.9.9. Forskellige typer af støjende fritidsanlæg skal søges placeret samme sted, hvis det er miljømæssigt muligt.

De særligt støjende fritidsanlæg Østjysk Flugtskydnings Center, skydebane i Østbirk og skydebane ved Sdr. Vissing er vist på kort.

Pladskrævende eller støjende sports- og fritidssanlæg

5.9.10. Ved nye eller større udvidelser af boligområder skal planlægningen forholde sig til det fremtidige behov for pladskrævende eller støjende sport- og fritidssanlæg, fx fodboldbaner, atletik eller andre specialanlæg samt kunstgræsbaner, multibaner og udendørs padel-/tennisbaner.

5.9.11. De pladskrævende eller støjende sportsanlæg placeres så vidt muligt i tilknytning til omklædningsfaciliteter på skoler eller klubhuse.

5.9.12. Der vil typisk forekomme støj i forbindelsen med aktiviteter på sport- og fritidsanlæg, ligesom banelys mm. kan virke generende for tætte naboer. De pladskrævende eller støjende sports- og fritidsanlæg placeres derfor så vidt muligt i tilknytning til offentlige bygninger eller med grønne kiler, cykelstier mm. som buffer mod beboelsesejendomme.

5.9.13. I lokalområderne sikres adgang for gående og på cykel til de pladskrævende eller støjende sports- og fritidsarealer via tilknyttede stier.

Golfbaner

Golf er en sportsgren, der kan spilles på tværs af alle aldersgrupper. Sporten er meget arealkrævende, men samtidig er der også vide muligheder for at skabe gode leveområder for dyr og vilde planter på golfbanerne. Da der er tale om meget store arealer, skal der i samarbejde med golfklubberne arbejdes for at forbedre den rekreative brug, så borgerne får muligheder for at færdes og opholde sig på de dele af banerne, hvor de ikke er til gene for golfspillet.

Nyudlæg eller udvidelser af golfbaner skal ske på baggrund af en planlægningsmæssig vurdering af, om nyudlægget eller udvidelsen vil få en negativ effekt på miljø-, natur- og landskabsinteresserne i området, så det sikres, at både natur- og landskabsværdier i området ikke forringes. Golfbaner kan kun placeres inden for kystnærhedszonen, hvis miljø-, natur- og landskabsinteresser ikke påvirkes negativt.

Nye golfbaner bør som udgangspunkt placeres bynært, tæt på offentlig transport, så trafikken til og fra golfbanen minimeres mest muligt.

Golfbaner skal planlægges, så de belaster miljøet med vanding, gødning og pesticider mindst muligt. Hvor landskabet giver mulighed for det, eller hvor der er udfordringer med klimavand,

skal golfbanen anlægges, så forsinkelse eller nedsivning af regnvand kan lade sig gøre.

I Horsens Kommuner er der tre golfbaner, Horsens Golfklub i den vestlige del af Horsens By, der er omfattet af kommuneplanramme 13RE18, Stensballegaard Golfklub i Stensballe, der er omfattet af kommuneplanramme 12RE12 og Hansted Pay and Play, der er omfattet af kommuneplanramme 32RE04.

Lystbådehavne

Kystlandskabet er et fælles gode, hvor der skal tages hensyn til miljø-, natur- og landskabsinteresser. Nye lystbådehavne og udvidelser af de eksisterende lystbådehavne er store anlæg, som kan have en stor visuel indflydelse på kystlandskabet.

Derfor skal kystlandskabet tilgodeses både ved placering af nye lystbådehavne og ved udvidelser, så der stilles krav om at nye lystbådehavne eller udvidelse af eksisterende havne respektfuldt spiller sammen med kystlandskabet. Nyetablering skal derfor i udgangspunktet ske som sideudvidelser til eksisterende lystbådehavne eller andre former for havneanlæg.

Der kan etableres mindre anløbsbroer og svajebøjer i forbindelse med faciliteter på land, så der kommer en større sammenhæng mellem den blå og den grønne natur. Både til gavn for dagsture på vandet som for sejlerturismen.

Der findes to lystbådehavne i Horsens Kommune, en på Endelave og en i Horsens By. Horsens Marina (lystbådehavnen i Horsens) står over for en udvikling i forbindelse med omdannelsen af Nordhavnen til en ny, central bydel. Selve lystbådehavnen udvides ikke, men der åbnes mulighed for en reorganisering af de rekreative aktiviteter på lystbådehavnen. Bl.a. åbnes der mulighed for etablering af en ny ø til rekreative formål. I forbindelse med detailplanlægningen for udviklingen, er det væsentligt, at natur- og landskabsinteresserne i Horsens Fjord respekteres.

I tilknytning til lystbådehavnen på Endelave er der i seneste planperiode opført et badeanlæg. Anlægget består af en fast bro i tre afdelinger samt en flydebro og giver muligheder for både sopning, svømning, hovedspring, kajak-sejlads, undervands-jagt og udsigt til smukke solnedgange.

Lystbådehavnen på Endelave er omfattet af kommuneplanramme 82RE01. Horsens Marina er omfattet af kommuneplanramme 10RE06.

Særligt støjende fritidsanlæg

Særligt støjende fritidsanlæg omfatter knallert- og motorbaner, RC-baner, modelflyvebaner, skydebaner og lignende anlæg. Sådanne nye anlæg skal så vidt muligt placeres i stor afstand fra områder med støjfølsom anvendelse, som f.eks. bolig- og institutionsområder.

Hvis der skal etableres nye særligt støjende fritidsanlæg, skal det undersøges, om de kan placeres samme sted som eksisterende støjende fritidsanlæg, hvis det i øvrigt er muligt miljømæssigt.

I Horsens Kommune er der tre skydebaner. Det største anlæg Østjysk Flugtskydningscenter ligger ved motorvejsafkørsel Horsens Vest og har bl.a. baner til skeet- og jagtskydning. Flugtskydningscentret har miljøgodkendelse, der bl.a. fastsætter støjgrænser og tidsrum for skydningen. Flugtskydningscentret er omfattet af kommuneplanramme 13RE17.

Skydebanen i Østbirk ligger ved Østbirkhallen og tilbyder bl.a. skydning med salonriffel. Skydebanen er omfattet af kommuneplanramme 36RE03.

Flugtskydningsbanen i Sdr. Vissing bruges af Brædstrup og Omegns Jagtforening og er i brug fra 15. marts til 15. oktober. Skydebanen er omfattet af kommuneplanramme 98RE01.

Der er desuden en Streetrace bane ved Hattingvej i Horsens. Banen anvendes maksimalt fire gange årligt.

Pladskrævende eller støjende sports- og fritidsanlæg

I forbindelse med den løbende byudvikling vil der komme et øget behov for sports- og idrætsanlæg. En række motionsaktiviteter, legepladser og et par fodboldmål kan etableres i de grønne kiler i byudviklingsområder. I helt nye byområder som fx omkring Nørrestrand eller større udvidelser af eksisterende byområder vil der være behov for at der planlægges for pladskrævende og støjende sports- og fritidsanlæg. Det kan være et behov for boldbaner, fx 11 mands fodboldbaner, kunstgræsbaner, multibaner, padel-/tennisbaner. Der kan desuden være behov for arealer til mere specielle aktiviteter som f.eks. atletik, bueskydning, cricket og lignende.

Sportsanlæggene vil have behov for tilknytning til omklædningsfaciliteter og en let adgang for børn og unge på f.eks. cykel. Anlæggene skal derfor så vidt muligt placeres i tilknytning til skoler eller institutioner, eller med mulighed for etablering af klubhuse.

Der vil typisk være en del støj i forbindelse med aktiviteter på anlæggene og banelys med mere. De kan virke generende i forhold til naboer tæt på. De pladskrævende eller støjende sports- og fritidsanlæg bør derfor så vidt muligt placeres med en bufferzone, f.eks. i form af grønne arealer, i forhold til beboelsesejendomme.

5.10. ANVENDELSE AF VANDLØB, SØER OG KYSTVANDE

Mål

- Der skal sikres en bæredygtig anvendelse af og adgang til vandløb, søer og kystvande, så de ikke bliver overbelastet, men fortsat er et værdifuldt aktiv for kommunen.
- Den udmærkede badevandskvalitet, der er opnået på alle kommunens badestrande i den seneste planperiode, skal fastholdes.
- Husodde Strand er Horsens Kommunes eneste Blå Flag Strand. Denne status sikres bibeholdt i forbindelse med den planlagte udvidelse af aktiviteter på stranden.

Fakta

Ved anvendelse af vandløb, søer og kystvande forstås f.eks. badning, dykning, lystfiskeri, jagt og sejlads, men også erhvervsmæssig anvendelse som f.eks. fiskeopdræt, vandkraftværker og lignende.

Retningslinjer

5.10.1. Der udpeges et badested i Horsens By med mulighed for etablering af havnebassin.

5.10.2. Badevandskvaliteten skal fastholdes som udmærket.

På kort er angivet de søer og kyststrækninger, hvor der er gode bademuligheder.

Redegørelse

De værdier, som kommunens vådområder, åer, søer og kyster indeholder, kan benyttes til rekreative formål, i det omfang adgangsregler og lodsejere giver mulighed for det. Men brugen skal ske på naturens præmisser og må ikke overbelaste områderne. Derfor er bl.a. det enkelte områdes sårbarhed styrende for omfanget af aktiviteter.

Adgang til natur og rekreative muligheder er både vigtige parametre for borgernes livskvalitet, trivsel og sundhed og for tiltrækning af tilflyttere og turister. Og vand har en særlig tiltrækningskraft, da det både er et spændende element i landskabet og giver mulighed for rekreative aktiviteter som badning, sejlads og fiskeri.

Statens vandområdeplaner for perioden 2022-2027 implementerer EU´s vandrammedirektiv og skal sikre, at vandløb, søer, kystvande og grundvand opfylder målet om ”god tilstand”. God tilstand defineres som ”svag afvigelse fra en tilstand upåvirket af menneskelig aktivitet”.

I Horsens Kommune skal en række vandløb restaureres for at de kan opnå en god tilstand. Det drejer sig primært om fjernelse af spærringer, genslyngning og udlægning af gydegrus i vandløbene, så der bliver fri passage og gode levesteder for fisk og smådyr. I Gudenåen er det bl.a. opstemningen Vestbirk Vandkraftværk, der skal ændres eller fjernes, så den ikke længere udgør en hindring for dyrelivets vandringer op- og nedstrøms i vandløbet.

Det er vigtigt, at både den rekreative og den erhvervsmæssige udnyttelse af vandområderne sker på en måde, så målene om en god tilstand kan opfyldes.

Sejlads på Gudenåen med tilhørende søer administreres gennem en bekendtgørelse om sejlads på Gudenåen og gennem vandløbsregulativerne i henhold til vandløbsloven. Det vurderes derfor, at der ikke er behov for at administrere sejladsen gennem kommuneplanens retningslinjer.

Det er kommunens hensigt at styrke publikums adgang til badning gennem opretholdelse af den udmærkede vandkvalitet. Forbedring af badevandskvaliteten er sket i tidligere planperioder og vil fortsat ske ved at adskille regn- og spildevand i områder, der i øjeblikket er fælleskloakeret. Der mangler endnu enkelte områder i midtbyen, men de allerede udførte tiltag har medført forbedring af vandkvaliteten. Samtidig arbejdes der med at forbedre vandkvaliteten i Horsens Fjord generelt, bl.a. ved tiltag i relation til aftalen om Grøn Trepart.

På Endelave er de tidligere spildevandsudløb ved havnen fjernet som følge af den udførte kloakering. Derfor er badestedet vest for Endelave By udvidet mod øst hen til havneområdet.

I seneste planperiode er der gennemført en række tiltag for at forbedre bademulighederne i Horsens Fjord. På Husodde Strand er der etableret forstærket kystsikring og strandens længde er fordoblet. På Langelinie er badebroen forlænget og der er tilføjet en rampe til dårligt gående. Der er etableret et nyt badested i forlængelse af Boller Mole, hvor en ny badebro er etableret som et bynært badested på sydsiden af fjorden.

Der er desuden etableret fast belægning til vandkanten ved både Husodde Strand og på Langelinie, for at øge tilgængeligheden til badning.

I forbindelse med udviklingen af Nordhavnen planlægges mulighed for etablering af en rekreativ ø for bl.a. badning og andre former for friluftsliv. Øen er derfor udpeget som badested i Kommuneplan 2025-2037. Derudover er et havnebad på Nordkajen i den indre havn under etablering. Havnebadet udpeges også til badested i kommuneplanen.

I Horsens Kommune er der i alt 14 badestationer og 2 kontrolstationer, hvor der bliver udtaget badevandsanalyser. Aktuelt er badevandskvaliteten opfyldt med udmærket ved samtlige stationer. Udmærket er den højeste klasse, der kan opnås.

Siden Kommuneplan 2021-2033 er Strandparken taget ud som badested, da det ikke kan opfylde målet om udmærket badevandskvalitet.

Følgende områder kan karakteriseres som gode badesteder:

Kyst strande: Husodde Strand, Langelinie-anlægget, Boller Mole og Sejet Nørremark

Ferskvandssøer: Blid Sø, Fyel Badesø, Karl Sø, Naldal Sø, Nedenskov Sø og Ring Sø

Kyst strande på Endelave: kysten vest for Endelave Havnemole, Søndermølle Strand, Lynger Strand og Endelave øvre (syd)

Det bemærkes, at Blid Sø og Nedenskov Sø er privatejede og adgangen sker over private arealer.

TEKNISKE ANLÆG

6.1. RENSEANLÆG, PUMPESTATIONER OG BASSINER

Mål

- Horsens Kommunes ønsker at beskytte grundvand, vandløb, søer og hav blandt andet gennem kloakering, rensning og forsinkelse af regn- og spildevand.
- Renseanlæg, pumpestationer og bassiner skal i vides muligt omfang skabe merværdi i de områder, hvor de etableres f.eks. i form af rekreative og naturmæssige værdier.
- Alle fælleskloakerede områder skal separatkloakeres indenfor de næste 35 år for at beskytte vandmiljøet.

Retningslinjer

6.1.1. Ved etablering af nye renseanlæg eller pumpestationer skal det sikres, at bebyggelsen tilpasses omgivelserne. Anlæggene skal samtidig etableres, så de giver mindst muligt anledning til støj eller lugtgener for omgivelserne.

6.1.2. Regnvandsbassiner skal udformes som naturlige søer, som tilfører det område de placeres i en rekreativ og naturmæssig værdi.

6.1.3 Regnvandsbassiner skal som udgangspunkt anlægges med et skråningsanlæg på 1:5 eller fladere og uden indhegning.

Redegørelse

Horsens Kommune arbejder målrettet for at beskytte grundvandet samt forbedre tilstanden i vandløb, søer og havmiljøet gennem en effektiv og bæredygtig håndtering af regn- og spildevand. Indsatsen omfatter blandt andet separatkloakering, rensning og forsinkelse af regnvand, hvor tekniske anlæg som renseanlæg, pumpestationer og regnvandsbassiner udgør vigtige elementer i den samlede spildevandsinfrastruktur.

Kommunen har i planperioden igangsat en revision af spildevandsplanen. Den kommende spildevandsplan vil fastlægge de overordnede målsætninger og konkret planlægge fremtidige indsatser inden for spildevandsområdet.

Kommuneplanen fastsætter retningslinjer, der skal sikre, at tekniske anlæg ikke alene opfylder deres funktionelle formål, men samtidig bidrager til kvaliteten af det omgivende miljø. Hvor det er muligt, skal anlæggene skabe merværdi gennem rekreative muligheder, styrkelse af grønne og blå strukturer samt understøttelse af kommunens biodiversitetsstrategi.

Retningslinjerne udtrykker et ønske om at integrere klimatilpasning, naturhensyn og rekreativ udvikling i planlægningen af teknisk infrastruktur. Dermed bidrager de til at realisere kommuneplanens overordnede mål om en helhedsorienteret og bæredygtig arealanvendelse.

6.2. AFFALDSBEHANDLING

Mål

- I Horsens Kommune skal genbrug og genanvendelse optimeres. Derfor skal der arbejdes for en bedre affaldssortering tæt på borgeren.

- Der skal sikres en mere effektiv og miljøvenlig indsamling af affaldet, på den måde reduceres trafikbelastningen fra renovationsbiler og borgere på vej til genbrugspladser, samtidig forebygges ophobningen af affald i kommunen.

- Der skal arbejdes for en bedre affaldsbehandling, herunder frasortering af miljøskadelige stoffer inden afsætning af affaldet til private genanvendelsesanlæg. På den måde kan affaldets genanvendelighed øges, behovet for udvinding af råstoffer kan reduceres og levetiden for Horsens Deponeringsanlæg forlænges.

Retningslinjer

6.2.1. Alle boliger i Horsens Kommune skal kildesortere husholdningsaffaldet og tilbydes affaldssorteringsbeholdere tæt på boligen. I områder hvor det ikke er muligt at placere affaldssorteringsbeholdere på borgerens matrikel, kan offentlige arealer (eksempelvis vejarealer) anvendes.

6.2.2. Ved placering af genbrugspladser og opsamlingsmateriel på offentlige arealer skal forhold som afstand til brugernes bopæl, trafikale, æstetiske og tekniske forhold vægtes højt.

6.2.3. Horsens Kommune skal i egne renoveringsprojekter vægte krav om selektiv nedrivning, så affaldsprodukterne i videst muligt omfang kan genbruges.

6.2.4. Horsens Kommune skal i egne anlægsprojekter vurdere muligheden for anvendelse af genbrugsmaterialer.

6.2.5. Ved sagsbehandling af anmeldelse af bygningsaffald skal der fokuseres på genanvendelse og forsvarlig håndtering af miljøskadeligt affald.

6.2.6. Horsens kommune skal løbende vurdere, om der findes de rette faciliteter til udsortering af genanvendelige materialer, særligt fra bygningsaffaldet der leveres til genbrugspladser og deponi.

6.2.7. Der udpeges et område til et affaldsbehandling ved Endelavevej i Horsens, som vises på kort (rammenummer 10TE06). De eksisterende anlæg er udpeget i GeoDanmark.

Redegørelse

Horsens Kommunes affaldsbehandling følger den danske affaldspolitik, der er bygget op om at forebygge tab af ressourcer og undgå miljøbelastning fra affald. Kommunen udarbejder affaldsplan og affaldsregulativer, der beskriver de kommunale affaldsordninger og behovet for behandlingskapacitet.

Affald indeholder en række ressourcer i form af såvel råstoffer og energi, men også potentielt skadelige eller sygdomsfremkaldende stoffer. Med en miljømæssig forsvarlig håndtering fremmes affaldets positive egenskaber mens de skadelige egenskaber reduceres.

Der produceres affald året rundt og det skal håndteres løbende for at undgå uhensigtsmæssig ophobning. Dette stiller krav til kapacitet på behandlingsanlæggene, særligt forbrændingsanlæg, hvor uhygiejnisk affald håndteres og deponeringsanlæg hvor det affald som ikke kan genanvendes eller forbrændes, kan håndteres.

Deponeringsanlæg

Med det eksisterende deponeringsbehov og kapaciteten på Horsens Kommunes Deponeringsanlæg er der ikke behov for udlæg til yderligere deponier. Nye skærpede grænseværdier for miljøfremmede stoffer i bygningsaffald til genbrug kan betyde et større deponeringsbehov, således at deponiets restlevetid forkortes, fra de nu forventede ca. 35-40 år.

Billedet viser forbrændingsanlægget på Endelavevej i Horsens.

6.3. BIOGAS

Mål

- Biogasproduktionen i kommunen skal øges for at reducere CO_2-udledningen, og derved medvirke til at opfylde de nationale mål, om afgasning af husdyrgødning til produktion af grøn energi.

Retningslinjer

6.3.1. Der er udpeget et område (rammenummer 98ER04) til fælles biogasanlæg i kommuneplanen.

6.3.2. Biogasanlæg skal efter en helhedsvurdering placeres, indrettes og drives så de tager størst muligt hensyn til naboer, landskab, kultur, natur og miljø.

6.3.3. Biogasanlæg skal placeres hensigtsmæssigt i forhold til leverandører af husdyrgødning og anden biomasse, så energiafsætningen kan ske i overensstemmelse med kommunens strategiske energiplan. Biogasanlæg skal samtidig placeres så der sikres gode vej- og tilkørselsforhold med henblik på minimering af trafikale gener i nærområdet.

6.3.4. Biogasanlæggenes formsprog skal fremstå enkelt og klart i dæmpede farver, så der bedst muligt tages højde for anlæggenes dominans i lokalområdet.

6.3.5. Emissioner fra biogasanlæg skal begrænses til et minimum, med de bedst anerkendte tekniske løsninger. Det gælder lugt, støj og støv, samt alle øvrige udledninger fra anlæggets drift.

6.3.6. Udspredning af afgasset biomasse på landbrugsarealer skal vurderes i forbindelse med planlægning af anlægget, både for at kunne dimensionere anlæggets maksimale kapacitet og for at sikre, at der ikke sker en negativ påvirkning af natur, grundvand og overfladevand.

Redegørelse

Når der etableres nye tanke, som skal anvendes til opbevaring af afgasset biomasse, skal tanken som udgangspunkt overdækkes med en lufttæt overdækning, som f.eks. et telt. Dette skal ske, fordi der ved opbevaring er en større ammoniakfordampning fra afgasset biomasse i forhold til opbevaring af husdyrgødning. Der kan derved potentielt ske en forøgelse af kvælstofindholdet i luften, hvilket er imod det generelle ønske om at reducere kvælstofdepositionen i Danmark.

Horsens Kommune har store områder, hvorfra der indvindes drikkevand og en stor del af kommunen er udpeget som områder med særlige drikkevandsinteresser. Samtidig er en del af kommunens søer og fjorde påvirket af næringsstoftilførsel. Etablering af biogasanlæg, kan

øge udbringningen af organiske næringsstoffer i et område, men dette må ikke medføre en negativ påvirkning af grundvand eller overfladevande (vandløb, søer og fjorden). Derfor skal der i forbindelse med planlægning af nye biogasanlæg foretages en vurdering af arealpåvirkningen.

Det vil være naturligt at etablere Power2X anlæg i forbindelse med et biogasanlæg, idet der kan være en synergi imellem de output der er fra biogasanlægget og de input, der skal til et Power2X anlæg afhængig af de tekniske detaljer i begge typer af anlæg. Ved etablering af Power2X anlæg på et biogasanlæg skal synergierne mellem de to anlæg og det samfundsmæssige behov samt påvirkninger på omgivelserne belyses og vurderes.

Der ligger to biogasanlæg i kommunen, et ved Østbirkvej og et på Horsens Rensningsanlæg. Der er ikke udpeget nye arealer til biogasanlæg med Kommuneplan 2025-2037.

Billedet viser et opgraderingsanlæg ved Horsens Bioenergi. Opgraderingsanlægget udskiller CO_2 og andre urenheder, så slutproduktet er ren methan.
I baggrunden ses store, hvide reaktortanke.

6.4. VANDVÆRKER

Mål

- Horsens Kommune vil sikre at borgere og virksomheder har en stabil leverance af drikkevand i en god kvalitet. Samtidigt er det et mål at drikkevandsforsyningen, fortsat er baseret på en bæredygtig indvinding af grundvand.

Retningslinjer

6.4.1. Ved etablering af nye vandforsyningsanlæg eller væsentlige ændringer af eksisterende anlæg (vandværk, boringer, pumpestationer, forsyningsledninger m.v.) skal disse placeres sådan, at det giver mindst muligt gener for omgivelserne og det skal sikres, at anlægget tilpasses omgivelserne.

6.4.2. Der er ikke udpeget nye arealer til vandværker i Kommuneplan 2025-2037, men de eksisterende anlæg er udpeget i GeoDanmark.

Redegørelse

Vandforsyningen i Horsens Kommune er baseret på en decentral forsynings- og indvindingsstruktur med 38 både større og mindre almene vandværksanlæg, der forsyner borgere i byerne og de mindre bysamfund. Vandværkerne drives forskelligt og på forskellige niveauer. I dele af Horsens Kommune er det ikke muligt for ejendomme i landområderne at blive tilsluttet et vandværk. I landområderne forsynes omkring 660 ejendomme derfor fra egne indvindingsanlæg.

Horsens Kommune har den 13. december 2016 vedtaget ”Vandforsyningsplan 2016-2024”. Formålet med vandforsyningsplanen er beskrevet i vandforsyningsplanens opstillede mål, hvoraf det fremmeste er at sikre en stabil leverance af drikkevand af en god kvalitet samt at sikre en drikkevandsforsyning, der er baseret på indvinding af grundvand på en bæredygtig måde. Vandforsyningsplanen beskriver, hvilke områder der forsynes med vand fra hvilke vandværker, forventet vandbehov i planperioden, grundvandets mængde og kvalitet som en forudsætning for en fortsat drikkevandsforsyning, og hvordan der fortsat sikres en god og sikker vandforsyning til borgerne i Horsens Kommune.

Som følge af vandforsyningsplanen kan nye anlægsarbejder omfatte etablering af nye indvindingsboringer til vandværkerne, nye nødforbindelser mellem enkelte af vandværkerne, anlæg af nye forsyningsledninger i det åbne land og i byudviklingsområder samt omlægning, sammenlægning og effektivisering af de nuværende vandforsyningsanlæg. Der er ingen planer om etablering af yderligere vandforsyningsanlæg.

Der er ikke udpeget nye arealer til vandværker med Kommuneplan 2021-2033. Vandforsyningsplanen kan ses her.

6.5. HØJSPÆNDINGS- OG NATURGASLEDNINGER

Mål

- Horsens Kommune vil arbejde for at så mange højspændingskabler som muligt i og i nærheden af kommunens Centerby og Lokalcenterbyer kabellægges.

Retningslinjer

6.5.1. Omkring luftbårne højspændingsledninger fastsættes som udgangspunkt en vejledende konsekvenszone på 50 meter på hver side af ledningen.

6.5.2. Inden for konsekvenszonerne omkring højspændingsluftledninger må der som hovedregel ikke udlægges områder til miljøfølsom arealanvendelse som boliger og børneinstitutioner.

6.5.3. Omkring højspændingsledninger fastsættes en vejledende konsekvenszone på 50 meter på hver side af ledningen.

6.5.4. Omkring vekselstrømsjordkabler på 60 - 150 kV fastsættes en vejledende konsekvenszone på 10 meter på hver side af ledningen.

6.5.5. Omkring fremtidige naturgas transmissionsledninger fastsættes en vejledende sikkerhedszone på 20 meter på hver side af ledningerne.

6.5.6. I sikkerhedszonen omkring en gasledning, må der ikke opføres bygninger til ophold for mennesker, hverken boliger, arbejdsrum, drivhuse eller lignende.

6.5.7. I risikozone omkring en gasledning, skal der af sikkerhedsmæssige grunde indhentes ledningsoplysninger og eventuelt anmodes om ledningspåvisning, før der må udføres nogle former for grave- og anlægsarbejde.

Konsekvenszone for højspændingsanlæg fremgår af kortet herunder.

Redegørelse

Højspændingsanlæg

Servitutarealer

El-anlæg er generelt sikret ved tinglyste servitutter. Det betyder bl.a., at der indenfor servitutarealer omkring luftlednings- og jordkabelanlæg ikke kan laves fysiske ændringer og etableres anlæg af nogen art, uden at der er meddelt dispensation til dette. Dispensation kan kun meddeles efter konkret vurdering fra ledningsejeren, og gives som hovedregel kun, hvis forholdene er forenelige med gældende drifts- og sikkerhedshensyn.

Indenfor servitutarealer for luftledningsanlæg må der ikke etableres beplantning i form af træer og buske, der bliver mere end 3 m høje. Uden for servitutarealer skal det sikres, at træer og buske placeres, så de ikke kan vælte og beskadige el-anlæg. Beplantning bør derfor ikke placeres nærmere end 15 m fra yderste ledning.

Respektafstande

For samtlige ledningsanlæg er der fastsat lodrette og vandrette respektafstande, som hverken personer, værktøj eller materiel må komme indenfor uden særlig tilladelse fra ejeren af ledningsanlægget, jf. Figur 1. Respektafstandene er fastsat for at give betryggende sikkerhed ved arbejde i nærheden af elektriske ledningsanlæg (Bekendtgørelse om sikkerhed for udførelse af ikke-elektrisk arbejde i nærheden af elektriske anlæg', BEK nr. 1112 af den 18/08/2016).

Anlæg og objekter som f.eks. høje anlæg, vindmøller, antenner, høje bygninger samt træer må ikke placeres så tæt på luftledningsanlæg, at der kan opstå fare, ske skade for personer og el-anlæg eller true forsyningssikkerheden.

Høje objekter, der placeres tæt på luftledningsanlæg, bør derfor som minimum placeres i en afstand på objektets fulde totalhøjde fra respektafstanden langs luftledningsanlægget.

Magnetfelter og konsekvenszoner

Der er magnetfelter omkring alle transformere, luftledninger og jordkabler. Sundhedsstyrelsen vurderer, at der ikke er tilstrækkelig videnskabeligt grundlag til at fastsætte minimumsafstande eller grænseværdier i forhold til magnetfelteksponering fra højspændingsanlæg. Ud fra et forsigtighedsprincip anbefaler Sundhedsstyrelsen, at nye boliger og institutioner, hvor der opholder sig børn, ikke bør opføres tæt på eksisterende højspændingsanlæg, ligesom nye højspændingsledninger ikke bør placeres tæt på boliger og børneinstitutioner *(Jf. Sundhedsstyrelsen notat 'Vurdering af helbredseffekter af magnetfelter fra elinstallationer').*

Som udgangspunkt er der konsekvenszoner på 50 m på hver side af de eksisterende og kommende luftbårne og nedgravede højspændingsledningstracéer. Konsekvenszonen gradueres dog efter ledningens størrelse, samt om den pågældende ledning er luftbåren eller nedgravet, jf. nedenstående tabel:

400 kV luftledning: Min. 100 m
150-132 kV luftledning: Min. 50 m
50-60 kV luftledning: Min. 25 m
400 kV kabel: Min. 30 m
132-150 kV kabel: Min. 10 m
30-60 kV kabel: Min. 4 m

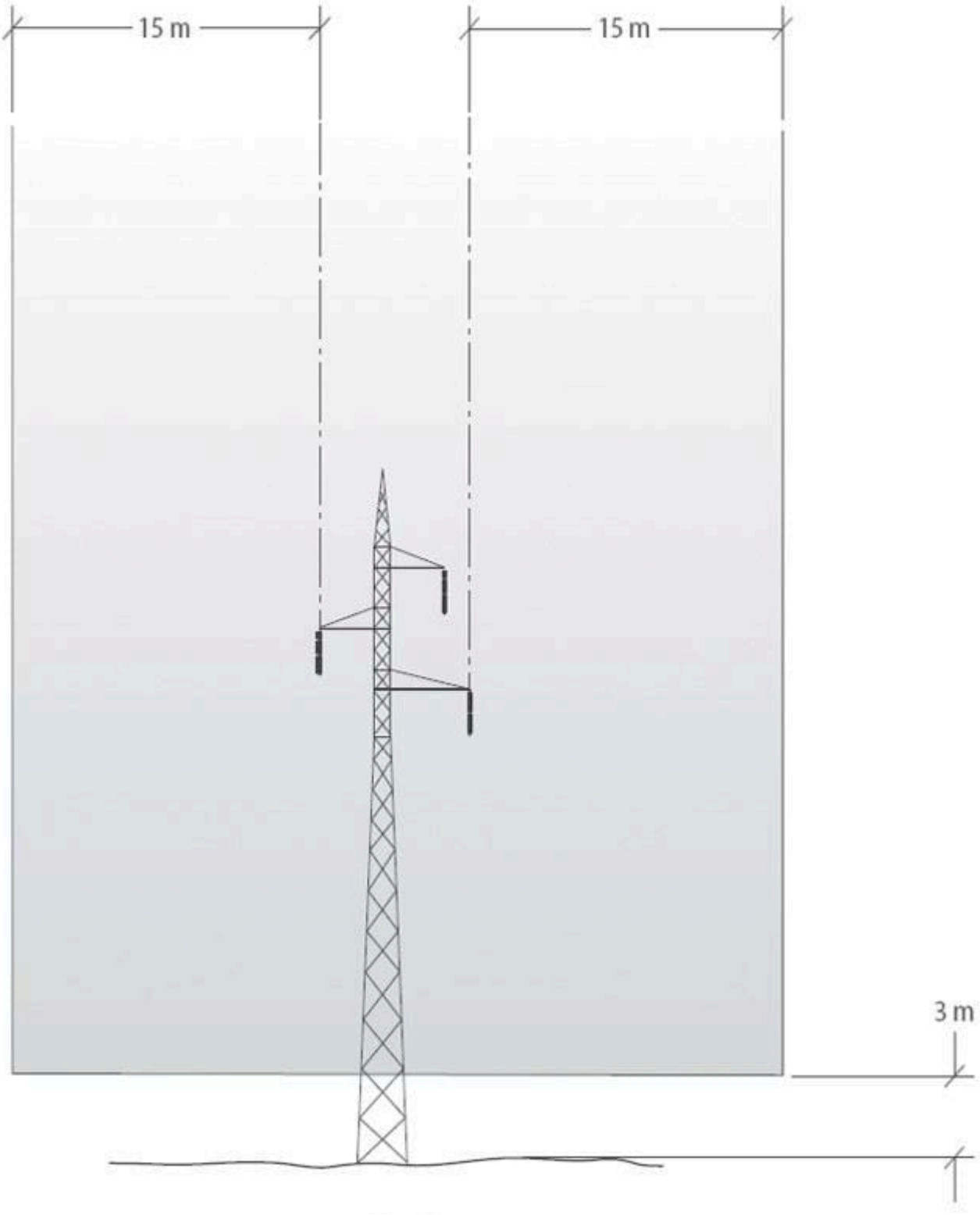

Figur 1: Figuren viser respektafstand omkring højspændingsluftledning 40-400 kV. Kilde: Bekendtgørelse om sikkerhed for udførelse af ikke-elektrisk arbejde i nærheden af elektriske anlæg.

Naturgasanlæg

Energinet.dk ejer naturgasledningerne i området. Der er ved samtlige ledningsanlæg tinglyst servitutter i form af servitutbælte, sikkerhedszone, "class-location-zone" eller tilsvarende.

Disse skal selvfølgelig anvendes i detailplanlægning og administration af arealerne der grænser op til ledningerne.

En sikkerhedszone er et område omkring en gasledning, hvor der ikke må opføres bygninger til ophold for mennesker, hverken boliger, arbejdsrum, drivhuse eller lignende.

En risikozone er et område omkring en gasledning, hvor der af sikkerhedsmæssige grunde skal indhentes ledningsoplysninger og eventuelt anmodes om ledningspåvisning, før der må arbejdes.

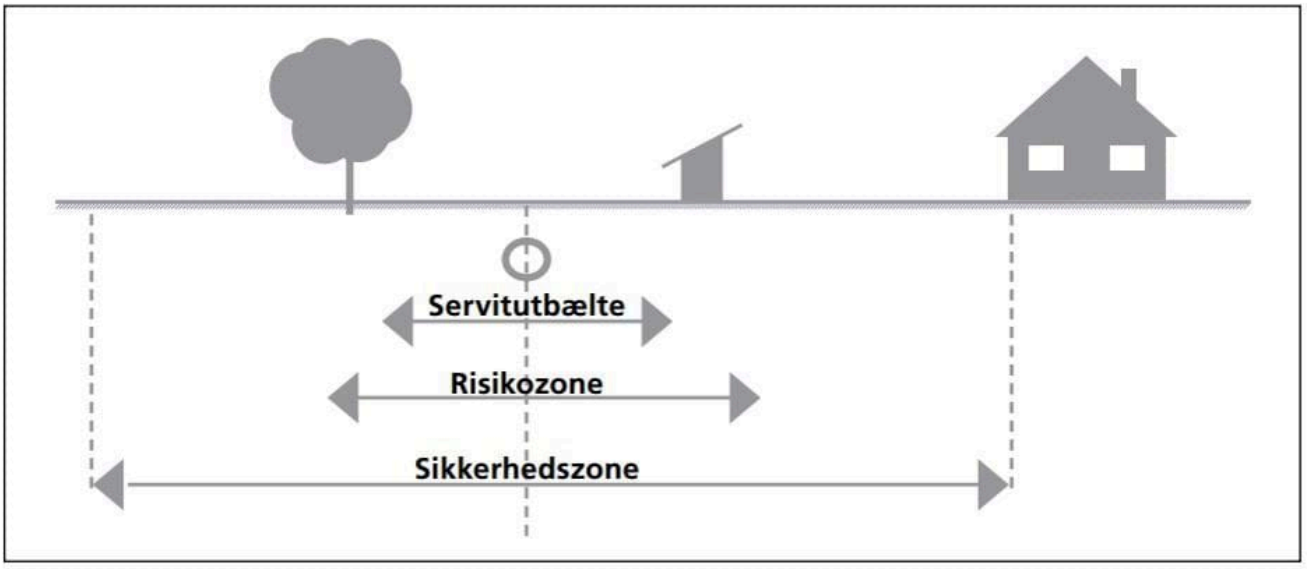

Figur 2: Figuren viser et principielt terrænsnit af servitutbælte, risikozone og sikkerhedszone omkring naturgasledninger. Kilde : Folderen, "Pas på ledningerne" Danske Naturgasselskaber 2013

Bredde for servitutbælter, risiko- og sikkerhedszoner, meter

Ledningstype	Servitutbælte, meter	Risikozone, meter	Sikkerhedszone, meter
Trasmissionsledninger	2 x 5	2 x 20	2 x 20
Fordelingsledninger	2 x 5	2 x 10	2 x (5-20)[1)]
Distributionsledninger	2 x (2-4)[1)]	2 x 5	
Stikledninger	2 x (1-2)[1)]	2 x 1	

1) Gasselskabet kan oplyse den aktuelle afstand.

Kilde: Folderen, "Pas på ledningerne" Danske Naturgasselskaber 2013.

Horsens Kommune har ingen naturgastransmissionsledninger, men mange naturgas-fordelings og distributionsledninger.

6.6. MASTER OG ANTENNEANLÆG

Mål

- Der er et mål, at der sikres god trådløs kommunikation i hele Horsens Kommune. I forbindelse med udbygningen af nettet til blandt andet mobiltelefoni skal der tages størst muligt hensyn til landskabs-, natur- og kulturværdier ved f.eks. placering af master og antenner. Ved udbygning af nettet er det et mål at den eksisterende tekniske infrastruktur søges udnyttet optimalt.

Retningslinjer

6.6.1. Antallet af master i det åbne land skal begrænses af hensyn til landskabet og naturen. Ved placering af nye master skal der tages hensyn til de landskabelige kvaliteter. De bevaringsværdige og større sammenhængende landskaber, kulturlandskaber, kulturmiljøer, naturområder og lavbundsarealer skal så vidt muligt friholdes for master.

6.6.2. Antenner skal som udgangspunkt ikke placeres inden for de områder, der er udpeget som områder eller bebyggelser med særlige bevaringsinteresser, og der bør udvises særligt hensyn til de kulturhistoriske værdier.

6.6.3. Nye master og anlæg skal som udgangspunkt placeres i erhvervsområder.

6.6.4. Opstilling af master og antenner i boligområder og i umiddelbar nærhed af skoler og øvrige børneinstitutioner vil kun blive tilladt, hvis ansøger kan dokumentere, at der fortsat ikke kan sikres en tilfredsstillende dækning i forhold til overstående foretrukne placeringer.

6.6.5. Antenner skal placeres, så de syner mindst muligt fra gadeplan - enten ved tilpasning til rørmast eller bære rør ved placering tæt ind til og indfarvning i samme farve som røret. Det kan også ske ved, at antennen indarbejdes i bygningens konstruktion eller camoufleres som f.eks. en flagstang, lysmast eller pæl.

6.6.6. Master, skal så vidt muligt placeres i tilknytning til eksisterende byggeri, som f.eks. landbrugsejendomme, erhvervsvirksomheder mv. eller eksisterende beplantning som f.eks. skov, krat, hegn eller lignende.

6.6.7. Teknikrum skal placeres i eksisterende bygninger eller tilpasses omgivelserne ved konstruktion, materialevalg og farver eller udformes med afskærmende beplantning.

6.6.8. Ved opstilling af nye master til radiokommunikation stilles der krav om, at master skal stilles til rådighed for fælles udnyttelse af andre operatører.

6.6.9. Master der ikke længere er i brug skal fjernes senest 1 år efter at mastens anvendelse til radiokommunikationsformål er ophørt.

6.6.10. Master til radiokædesignaler må ikke placeres nærmere vindmøller end 200 meter, da vindmøllerne kan forstyrre sigtelinjen mellem to radiokæde sende/modtage-positioner. De

200 meter er en vejledende afstand, der skal altid laves en konkret vurdering.

Redegørelse

Masterne forventes primært opstillet i byzone, fordi antallet af brugere af mobiltelefonnettet er størst her.

Hver antenne har begrænset geografisk dækning, og derfor skal man placere dem der, hvor folk bruger deres telefoner. Det vil sige der, hvor folk opholder og bevæger sig.

Store master kan skæmme både bymiljøer og landskaber og give visuelle gener for de mennesker, der bor i nærheden. Derfor skal man placere dem med omhu. Man skal derfor indpasse master og antennesystemer i omgivelserne, så de tager størst muligt hensyn til værdifulde bebyggelser, til bymiljøer, til landskaber og til naboerne.

For at undgå, at der bliver stillet flere master op end nødvendigt, stiller lovgivningen krav om, at konkurrerende selskaber skal kunne bruge hinandens sendemaster. Desuden understøtter lovgivningen, at kommunen kan stille krav om, at antenner skal anbringes på eksisterende høje bygningselementer i området.

Horsens kommune vil arbejde for at der stilles det nødvendige antal antenneanlæg op, så der kan blive en god dækning over hele kommunen. Antallet af master i landskabet bør dog begrænses mest muligt. Derfor bør nye antenner placeres på de eksisterende høje bygningselementer, f.eks. master, vindmøller, bygninger, siloer og skorstene.

Opstilling af nye antennemaster forudsætter, at ansøgeren kan dokumentere, at det ikke er muligt at opnå tilnærmelsesvis samme dækning ved én eller eventuelt flere placeringer i bymæssig bebyggelse eller på eksisterende, høje bygningselementer eller ved en anden, mindre skæmmende placering.

I forbindelse med en tilladelse til nye antenner og antennemaster vil kommunen stille vilkår om, at de skal tages ned senest 1 år efter endt brug.

Master og opsætning af antennesystemer er reguleret af Masteloven. Loven handler dels om fælles udnyttelse af master til radiokommunikationsformål dels om adgang til at sætte antennesystemer op på egnede bygninger og på master, der ikke i forvejen bruges til radiokommunikationsformål. Med "egnede" bygninger menes bygninger, hvor ydervægge eller tag er hævet mere end 8,5 meter over terræn. I Mastelovens formålsparagraf er det angivet, at intentionen med loven er at sikre optimal radiokommunikation samtidig med, at det samlede antal master og disses påvirkning af omgivelserne begrænses mest muligt.

Ved opstilling af telemaster nærmere end 12 km fra forsvarets flyvestationer skal man høre Forsvarsministeriet af flysikkerhedsmæssige grunde, jf. Lufthavnslovens §§ 66 og 68.

De nationale interesser i kommuneplanlægningen er samlet i Oversigt over nationale interesser i kommuneplanlægning. Her står der beskrevet i 4.4.1 at kommuneplaner skal indeholde retningslinjer eller redegørelse, der understøtter udbygningen af mobilmaster, mobilantenner og bredbåndsinfrastruktur til mobil- og bredbåndsnettet.

Se også Lov om elektroniske kommunikationsnet og -tjenester og frekvenslovens § 9.

Energistyrelsen har udarbejdet publikationen "Placering af master og antennesystemer" (Mastevejledning 2016), som har til formål at fremme arbejdet med at udvikle god trådløs kommunikation for flest muligt og samtidig begrænse antallet af master i landskabet kan foregå på et oplyst grundlag og i dialog parterne imellem.

Kommuners Landsforening har udgivet information til brug for behandling af ansøgninger vedr. opstilling af antennemaster FAQ - placering af telemaster.

Der er ikke udpeget deciderede arealer til opsætning af master og antenner i Kommuneplan 2025-2037, men der er opsat retningslinjer for, hvilke kriterier de skal placeres efter i en konkret sag.

Billedet viser en telemast.

PLANLÆGNING FOR VEDVARENDE ENERGIANLÆG

Mål

- Horsens Kommune vil arbejde for, at der bliver etableret eller kan ske udbygning af vedvarende energianlæg inden for kommunen svarende til minimum 10% af elforbruget på årsbasis i kommunen inden 2030.
- Horsens Kommune vil arbejde for at fremme integrationen af decentrale, klimaneutrale energiforsyningsformer bedre, så disse kan supplere de store centrale produktionsanlæg.
- Horsens Kommune vil arbejde for, at udbygningen af vedvarende energianlæg sker inden for Zone 1, hvor der kan være mulighed for planlægning for konkrete vedvarende energiprojekter.
- Horsens Kommune vil prioritere projekter, der understøtter den fælles elforsyning, og projekter, der er udviklet og etableres af lokale energifællesskaber og understøtter den grønne udvikling i landområderne.
- Horsens Kommunes Grøn Pulje har til formål at styrke landskabelige og rekreative værdier i kommunen samt kulturelle og informative aktiviteter.

Grøn pulje

Grøn pulje er midler, der indbetales af opstillere af vedvarende energianlæg (VE-anlæg).

Grøn pulje har ophav i og er reguleret i Lov om fremme af vedvarende energi (LBK nr. 1031 af 06/09/2024) samt bekendtgørelse om grøn pulje (BEK nr. 715 af 12/06/2024).

Formålet med grøn pulje er at støtte lokale projekter, der har til formål at fremme klima og grønne tiltag samt landskabelige, rekreative og kulturelle aktiviteter til gavn for naboer til VE-anlæg og til lokalsamfundet generelt.

Administrationsgrundlaget for grøn pulje og fordeling af midlerne kan ses her .

Retningslinjer

6.7.1. Der udpeges to zoner i forhold til planlægningen for VE-anlæg, henholdsvis Zone 1 og 2, som vist på retningslinjekortet herunder.

Zone 1

6.7.2. Inden for Zone 1 kan det være muligt at planlægge for VE-anlæg. Igangsætning af planlægning for et VE-projekt afhænger af grundigt projektmateriale, anmodning om planlægning samt Byrådets stillingtagen til det konkrete projekt og referat af afholdt borger-informationsmøde.

6.7.3. Ved planlægning for solcelleanlæg skal dette ske i overensstemmelse med retningslinjerne under ”6.8. Solceller” og kommuneplanens øvrige retningslinjer.

6.7.4. Ved planlægning for vindmøller skal dette ske i overensstemmelse med retningslinjerne under ”6.9. Vindmøller” og kommuneplanens øvrige retningslinjer.

6.7.5. Ved planlægning for et hybridanlæg skal dette ske i overensstemmelse med retningslinjerne under ”6.8. Solceller” og ”6.9. Vindmøller”, samt kommuneplanens øvrige retningslinjer.

6.7.6. Ved planlægning for geotermiske anlæg skal dette ske i overensstemmelse med retningslinjerne under ”6.10. Geotermi og Jordvarme” og kommuneplanens øvrige retningslinjer.

6.7.7. Der må kun inddrages arealer inden for kommunens udpegninger af større sammenhængende landskaber til planlægning af VE-anlæg, såfremt der er en særlig planlægningsmæssig eller funktionel begrundelse herfor.

6.7.8. Ved planlægning for VE-anlæg i nærheden af kommunens landskabsudpegninger, skal det sikres, at anlæggene tilpasses, så deres visuelle påvirkning på de udpegede landskaber er ubetænkelig.

6.7.9. Ved planlægning for VE-anlæg i nærheden af kommunens grænser, skal der udvises hensyn til og varetagelse af landskabs- og naturinteresser, der går på tværs af kommunegrænserne. Det skal dokumenteres, at påvirkningen af landskaber og naturinteresser i nabokommunen ikke er af væsentligt negativ eller uhensigtsmæssig karakter.

6.7.10. Ved planlægning for VE-anlæg inden for kommunens udpegninger af nationale geologiske interesseområder, herunder særligt underlokaliteterne med specifikke geologiske bevaringsværdier, skal det sikres i planlægningen, at de geologiske formationer og overgange i landskabet ikke sløres af anlægget.

6.7.11. Ved planlægning for VE-anlæg inden for en visuel nærhed til kirkerne og deres omgivelser jf. "4.3. Kirkeomgivelser”, bør der, hvis det vurderes nødvendigt, indledes dialog med Stiftsøvrigheden om planlægning for det konkrete projekt.

6.7.12. Ved planlægning for VE-anlæg, skal der tages hensyn til eksisterende eltransmissionsanlæg, servitutarealer og sikkerhedsafstande jf. ”6.5 Højspændings- og naturgasledninger”.

6.7.13. Ved planlægning for VE-anlæg, skal anlagte og udlagte statsveje respekteres. Hvis der ønskes planlagt for et VE-anlæg, der overlapper med eller ligger inden for tinglyste vejbyggelinjer ved statsveje, herunder langs E45, forudsætter dette tilladelse fra Vejdirektoratet.

Zone 2

6.7.14. Inden for Zone 2 kan der ikke planlægges for VE-anlæg.

Redegørelse

Regeringens Klimaaftale om grøn strøm og varme fra 2022 sætter et nationalt mål om, at der skal findes en firedobling af den samlede elproduktion fra solenergi og landvind frem mod 2030. Solceller og vindmøller på land er hurtige skridt mod det mål. Samme år vedtog Horsens Byråd med Klimaplan 2022-2026 et mål om, at kommunen skal være CO_2-neutral i 2030.

Horsens Byråd vedtog med Klimaplan 2022-2026 et mål om at blive CO_2-neutrale i 2030. Målet kræver indsatser fra alle vinkler. Klimaplanen har formuleret 117 delmål, der taler ind i den overordnede ambition. Et af delmålene er, at der skal etableres og udvides VE-anlæg inden for kommunen, så lokalproduktionen af el øges og kan dække 10% af elforbruget på årsbasis i kommunen i 2030.

Omstillingen til vedvarende energikilder skal fremskyndes, men det skal fortsat ske på et velovervejet grundlag. Der bliver flere og flere interesser og arealanvendelser at opveje overfor hinanden. Teknologirådet offentliggjorde i 2017 en opgørelse, der viste, at hvis alle fremtidige arealanvendelser skal tilgodeses, svarer det til 130-140% af Danmarks samlede areal. Det tilgængelige areal var allerede i 2017 presset, og behovene er ikke blevet mindre siden da.

For at understøtte en effektiv udbygning af vedvarende energianlæg i Horsens Kommune er der foretaget en vurdering af nationale interesser og udpegninger i kommunen, med henblik på at udlægge en zonering af kommunen. Resultatet er to zoner, der udpeger henholdsvis muligheder og begrænsninger i forhold til planlægningen for vedvarende energianlæg.

Zone 1

Zone 1 udpeger områder, hvor der kan være mulighed for at planlægge for og opstille VE-anlæg i Horsens Kommune. Dette forudsætter dog, at der på baggrund af en konkret screening og vurdering af andre arealinteresser, der kan konflikte med opstilling af et VE-anlæg, igangsættes den nødvendige planlægning.

Horsens Kommune har modtaget 16 forslag eller ønsker til VE-anlæg, fordelt mellem Planstrategi 2023 og fordebatten i forbindelse med udarbejdelsen af 2021-19 Tematillæg for VE-anlæg og Skovrejsning til Kommuneplan 2021-2033. Kommunen har foretaget en indledende screening af projekt-ønskerne i forhold til henholdsvis Zone 1, Zone 2 og nationale interesser. Denne screening har resulteret i at antallet projekt-ønsker er reduceret til fem. Dette begrundes i, at de fravalgte anlæg ønskes placeret inden for henholdsvis transportkorridor langs E45, nærhed til jernbane og kystnærhedszonen, eller udpegninger, der strider mod VE-anlæg.

De fem potentielle ønsker til VE-anlæg medtages i kommuneplanen som interesseområder. Interesseområderne er ikke bindende udpegninger i kommuneplanen – De er kun medtaget for at vise, hvor der er sammenfald mellem tilkendegivet ønsker om at udvikle VE-anlæg og en eventuel mulighed for fremtidig planlægning inden for Zone 1.

Da interesseområderne ikke er en bindende udpegning, forudsætter etableringen af VE-anlæg udarbejdelse af kommuneplantillæg med tilhørende lokalplan.

Kommuneplantillægget vil indeholde de nødvendige rammeudlæg til tekniske anlæg og eventuelle ændringer til eksisterende retningslinjer og arealudpegninger. Lokalplanen vil indeholde en detailplanlægning, som beskriver og fastsætter bestemmelser for etablering, udstrækning og placering samt udseendet for det VE-anlæg, der planlægges for. Planerne vil potentielt påvirke miljøet i et omfang, som vil kræve udarbejdelse af en miljøvurdering. Planforslagene med tilhørende miljøvurdering skal hertil annonceres og sendes i offentlig høring.

Herudover skal anlægges kunne opnå de nødvendige tilladelser til etablering og ibrugtagning af det konkrete projekt. Tilladelserne omfatter som regel byggetilladelse og en §25-tilladelse jf. miljøvurderingsloven. Sidstnævnte forudsætter, at bygherre udarbejder en miljøkonsekvensvurdering (VVM) af det konkrete projekt, for de potentielle påvirkninger etableringen og driften af anlægget vil have på miljøet. Grundet typen af projekter og ofte anlæggenes størrelse, vil de forventeligt påvirkede faktorer som landskabet, grundvand, natur herunder de strengt beskyttede bilag IV-arter, der kræver nærmere undersøgelser, dokumentation og tilsvarende tilpasninger af projekterne. Dette vil typisk blive belyst som en del af en miljøkonsekvensvurdering.

Retningslinjerne skal sikre, at fremtidig planlægning for VE-anlæg finder sted på egnede arealer i kommunen, og at der igennem planlægningen tages de nødvendige hensyn. Hensyn varierer afhængigt af, om der planlægges for solceller eller vindmøller, da de er af vidt forskellig karakter og dermed har forskellige grader af påvirkninger på de omkringliggende landskaber og lokalområder. Disse hensyn er nærmere beskrevet i retningslinjerne for de forskellige typer af VE-anlæg.

Ved planlægning for VE-anlæg nær kommunegrænsen, vil landskabs- og naturhensyn ofte have kommunegrænse-overskridende virkninger. Retningslinjen skal derfor sikre, at der i planlægningen og projekter undersøges og dokumenteres påvirkninger af solceller og vindmøller på landskaber og natur i tilstødende kommuner.

Retningslinjerne skal yderligere sikre, at der tidligt i planlægningen foretages en vurdering af, hvilke myndigheder det er hensigtsmæssigt at indlede en dialog med. Dialogen skal sikre en sammenhængende og rettidig planlægning for eventuelle nødvendige udvidelser af el-transformerstationer eller at projekter tilpasses kulturhistoriske udpegninger og hensyn.

Der kan være større og mindre lokale lavninger i landskabet, hvis samlede volumen skal bibeholdes i klimatilpasning øjemed. Der kan som en del af klimatilpasningsstrategien etableres yderligere forsænkninger i landskabet, så der kan tilbageholdes mere vand i det åbne land, hvilket især er vigtigt i områder, som i forvejen er vandkilder til risikoområder for oversvømmelse. Strømlinjerne for overfladevand gennem området bør bibeholdes, så projekterne ikke hindrer ændrede oversvømmelsesmønstre.

Overdækket teknik kan med fordel begrønnes på tag- og vægflader, og således bistå med vandtilbageholdelsen, nedkøling/fordampning samt øge biodiversiteten.

Niveauet af det terrænnære grundvand bør af hensyn til anlæg undersøges forud for etablering.

Planlægning for vedvarende energianlæg og landskabshensyn

Større sammenhængende landskaber og nationale geologiske interesseområder er en del af de nationale interesser, der skal varetages i kommuneplanlægningen. Formålet er at fastholde og styrke de udpegede landskabers karakteristiske landskabstræk og oplevelsesværdier.

Der skal således ved planlægning for VE-anlæg udvises skærpet opmærksomhed og hensyn til kommunens udpegninger af større sammenhængende landskaber og landskaber med særlig udsigter og landskaber der fremstår uforstyrrede. Retningslinjen skal sikre, at der ikke unødvendigt inddrages arealer i disse udpegninger, til planlægning for VE-anlæg. Der skal således kunne dokumenteres, at der ikke findes et tilsvarende eller bedre egnet areal til realiseringen af det ønskede VE-anlæg uden for udpegningerne af større sammenhængende landskaber i kommunen.

Der er stor forskel på henholdsvis solceller og vindmøllers visuelle påvirkning på de omkringliggende landskaber. Retningslinjen skal derfor sikre, at der ved planlægning for et konkret VE-anlæg i nærheden af en eller flere af kommunens landskabsudpegninger, belyses og dokumenteres anlæggenes visuelle påvirkninger på de omkringliggende landskaber, samt at anlæggene kan tilpasses i en sådan grad, at den visuelle påvirkning på omgivelserne vurderes at være ubetænkelig.

Størstedelen af Horsens Kommune ligger inden for udpegningen af ’Det midtjyske Søhøjland’, som er et af de nationale geologiske interesseområder. Udpegningen grunder i, at området er et eksempel på et kuperet istidslandskab. Derudover er der identificeret seks underlokaliteter med specifikke geologiske bevaringsværdier inden for ’Det midtjyske Søhøjland’. For disse er det en national interesse, at de geologiske formationer og overgange ikke sløres unødvendigt af ny bebyggelse og anlæg.

Retningslinjen skal sikre, at der særligt inden for udpegningerne af de specifikke geologiske bevaringsværdier er skærpet opmærksomhed i forbindelse med planlægningen på, at hensynet til de geologiske bevaringsværdier, formationer og overgange varetages og at disse ikke sløres. Ved planlægning for et vedvarende energianlæg, skal der vurderes ud fra de eksisterende forhold og det konkrete projekt, om projektet kan tilpasses det geologiske landskab, så landskab, terræn og geologi ikke sløres.

Zone 2

Zone 2 udpeger områder, hvor der ikke kan anbringes VE-anlæg, da denne zone varetager andre arealinteresser. Disse interesser er vurderet uforenelige med anvendelse og arealreservationer til VE-anlæg og er hver især nærmere beskrevet i fold-ud menuer herunder.

I vurderingen af nationale interesser og arealudpegninger i kommunen, er der sondret mellem, hvilke af de nationale interesser, der varetager natur- og landskabshensyn, og hvilke

der varetager kulturelle hensyn.

Sondringen mellem de to typer af hensyn har ophæng i, at der for natur er en streng national og international lovgivning, der fremsætter forbud mod negativ påvirkning af f.eks. raste- og yngleområder og drab på individuelt niveau for planter og dyr, der er at finde på Habitatdirektivets bilag IV. Landskabet udgør i store træk levesteder og habitater for dyr og planter, deri flere tilfælde har streng beskyttelse.

Naturbeskyttelse og -genopretning er en national interesse, hvor det overordnede formål er at sikre beskyttelse af naturområder, at levesteder for dyr og planter opretholdes og genoprettes samt at forebygge forurening af miljøet, samtidig med at samfundsmæssige behov tilgodeses. Beskyttelseshensynene skal sikres på tværs af kommunegrænser og har betydning for en hensigtsmæssig udnyttelse af landets ressourcer på lang sigt.

Bevaringsværdige landskaber er en national interesse, hvor det overordnede formål er, at de med udpegninger i kommuneplanerne sikres og bevares. Det skal igennem udpegningerne sikres, at de landskabelige kvaliteter og oplevelsesværdier ikke sløres eller udviskes for bestandigt. Beskyttelseshensynene skal sikres på tværs af kommunegrænser.

Det gælder for natur- og landskabshensynene blandt de nationale interesser, at der føres statsligt tilsyn med, at interesserne opretholdes og sikres i forbindelse med kommuneplanlægningen. For Natura2000-områderne udfører staten tilsyn med områderne for at afdække, om Danmark lever op til EU's krav om, at alle naturtyper og arter på Natura2000-områdets udpegningsgrundlag skal have en gunstig bevaringsstatus.

På baggrund af nationale interesser, herunder at der sikres en sammenhængende transportstruktur i hele landet, og at ny planlægning i kommunerne ikke medfører merudgifter for staten, skal anlagte og udlagte statsveje respekteres i forbindelse med planlægning for VE-anlæg. På baggrund af forudgående dialog om et konkret projekt, kan Vejdirektoratet give tilladelse til, at disse etableres delvist inden for tinglyste vejbyggelinjer omkring statsveje.

Foruden de nationale natur- og landskabsinteresser, skeles der i udpegningen af Zone 2 også til national lovgivning, der udlægger strenge beskyttelseslinjer, som har til formål at sikre det beskyttede mod tilstandsændringer.

Natura2000

Det er en national interesse, at arealanvendelsen afvejer hensynet til natur og miljø, herunder menneskers levevilkår og bevarelse af dyre- og plantelivet, og at Danmark varetager sine internationale forpligtelser vedrørende bevarelsen af naturen med bestandene af vilde dyr og planter og deres levesteder.

Natura2000-områderne er et netværk af beskyttede områder i EU, der har til formål at bevare sjældne, truede eller karakteristiske naturtyper og arter. Disse områder omfatter fuglebeskyttelses-, habitat- og ramsarområder. Når et område udpeges som Natura2000, indebærer det særlige beskyttelsesforanstaltninger:

- At der i området skal sikres eller genoprettes en gunstig bevaringsstatus for de forskellige naturtyper og arter, som området er udpeget til. Gunstig bevarstatus

betyder, at arterne og naturtyperne er beskyttet i tilstrækkeligt omfang til, at naturtyper og levesteder ikke går tilbage, og at arterne på lang sigt kan opretholde levedygtige bestande, og naturtyperne kan bevare sine karakteristika.

- At området skal beskyttes mod nye aktiviteter, der kan skade naturen i områderne. Myndighederne er derfor underlagt særlige krav og betingelser, når de skal træffe afgørelse eller vedtage planer, der kan påvirke Natura2000-områderne.
- At der skal gøres en aktiv indsats for at sikre eller genoprette naturen i området. Grundlaget for indsatsen findes i de såkaldte Natura2000-planer.

I Natura2000-områder, skal kommunen arbejde for at sikre, at både naturområder og arter på områdernes udpegningsgrundlag, opnår eller bibeholder en gunstig bevaringsstatus. VE-anlæg i Natura2000-områder er ikke i overensstemmelse med Natura2000-områdernes formål.

Grønt Danmarkskort

Det er en national interesse, at arealanvendelsen afvejer hensynet til natur og miljø, herunder menneskers levevilkår og bevarelsen af dyre- og plantelivet, og at Danmark varetager sine internationale forpligtelser vedrørende bevarelsen af naturen med dens bestande af vilde dyr og plante og deres levesteder.

Grønt Danmarkskort samler alle kommunernes naturudpegninger i ét sammenhængende naturnetværk og skal sikre en forstærket indsats for større, sammenhængende naturområder. Det har også til formål at tjene som et strategisk planlægnings- og prioriteringsværktøj for kommuner, stat, foreninger og fonde i prioriteringen af kommende naturindsatser.

Naturbeskyttelse

I Kommuneplan 2021-2033 er der udlagt naturbeskyttelsesarealer, hvis hovedformål er at sikre biodiversiteten i Horsens Kommune. Indenfor naturbeskyttelsesinteresser er der to arealtyper: Særlige naturbeskyttelsesinteresser, der er arealer med et højt naturindhold og potentielle naturområder, som pga. jordbund eller beliggenhed har potentiale til at kunne udvikle sig til natur. Arealer udlagt til særlige naturbeskyttelsesinteresser skal bevares, og deres naturindhold skal forbedres. Kommunen skal derudover arbejde for, at de potentielle naturområder udlægges til natur. Udlæg og opstilling af VE-anlæg på arealer udlagt til naturbeskyttelse er ikke i overensstemmelse med arealernes formål.

Økologiske forbindelser

I Kommuneplan 2021-2033 er der udlagt økologiske forbindelser, hvis hovedformål er at sikre spredningsmuligheder for vilde dyr og planter. De økologiske forbindelser er delt i to kategorier: Økologiske forbindelser og potentielle økologiske forbindelser. De økologiske forbindelser er fungerende grønne korridorer, der består af enten læhegn, vandløb, skove eller naturområder. De potentielle økologiske forbindelser er udlagt på arealer, som enten styrker eksisterende økologiske forbindelser eller skaber

forbindelser mellem disse. Udlæg og opstilling af VE-anlæg på arealer udlagt til økologiske forbindelser og potentielle økologiske forbindelser er ikke i overensstemmelse med arealernes formål.

Grundvand

Det er en national interesse, der skal varetages i kommuneplanlægningen, at grundvandet sikres mod forurening. Interessen har til formål, at kommunerne skal sikre, at drikkevandsforsyningen er baseret på rent grundvand på lang sigt. Områder med særlige drikkevandsinteresser (OSD), indvindingsoplande til almene vandforsyninger uden for OSD og boringsnære beskyttelsesområder udgør kernen af den overordnede grundvandsbeskyttelse, som kommunerne skal sikre i deres fysiske planlægning.

Boringsnære beskyttelsesområder (BNBO)

Boringsnære beskyttelsesområder (BNBO) er en beskyttelseszone, udpeget og beregnet af Miljøstyrelsen omkring hver enkelt indvindingsboring til almene vandværker. BNBO er karakteriseret som et område, hvor der kan være en relativ ringe fortynding af en eventuel forurening, der måtte ske på terræn, samt relativt kort transporttid fra boringen til grundvandet. Der er dermed kort tid til at træffe forholdsregler, hvis der skulle ske forurening af grundvandet. Inden for BNBO er der derfor en særlig risiko for forurening af det grundvand, som bruges til drikkevand, hvis der opstår en forurening.

BNBO vurderes at udgøre nogle af de mest sårbare områder omkring en vandværksboring, og skal af den grund friholdes for alle former for bygninger, anlæg eller ændret arealanvendelse, der kan medføre øget risiko for forurening af grundvandet. Placeringen og opstillingen af VE-anlæg inden for disse områder vurderes derfor ikke at være i overensstemmelse med udpegningens formål.

25 meters beskyttelseszone omkring vandværksboringer

Der er ved lov udlagt en cirkelformet beskyttelseszone med en radius på 25 meter omkring alle almene vandværksboringer. Det betyder, at der inden for 25 meter zonen ikke må anvendes pesticider, og at jorden ikke må dyrkes og gødes til erhvervsmæssige og offentlige formål.

Formålet med 25 meter beskyttelseszonen er at sikre en væsentlig ekstra beskyttelse nær almene vandværksboringer. Forureningskilder nær vandindvindingsboringer medfører en særlig risiko, fordi der kan være en relativ ringe fortynding af en eventuel forurening samt relativ kort transport ned til grundvandet og dermed kort tid til at træffe forhold, hvis der skulle ske forurening.

25 meter beskyttelseszonen vurderes at udgøre nogle af de mest sårbare områder omkring en vandværksboring, og skal af den grund friholdes for alle bygninger, anlæg eller ændret arealanvendelse, der kan medføre øget risiko for forurening af grundvandet. Placeringen og opstillingen af VE-anlæg inden for disse områder, vurderes derfor ikke at være i overensstemmelse med udpegningens formål.

Bevaringsværdige landskaber

Det er en national interesse at sikre hensynet til landskab, geologi og kulturarv af national og international betydning, herunder vores kystlandskaber. Landskabets karakter er det særlige udtryk, der bliver skabt i samspillet mellem naturgrundlaget, arealanvendelse og de rumlige visuelle forhold, og får områder til at skille sig ud. De landskabelige værdier knytter sig til de mest karakteristiske og oplevelsesrige landskaber af høj kvalitet.

Bevaringsværdige landskaber er udpeget i kommuneplanen. Udpegningen har til formål, at landskaberne sikres og bevares. De skal derfor som udgangspunkt friholdes for byggeri og tekniske anlæg, så de landskabelige kvaliteter og oplevelser ikke udviskes eller forsvinder for bestandigt. For at fremme vedvarende energi i Danmark er det gjort muligt at opstille vindmøller og solceller i herregårds- og godslandskaber, hvis disse ikke er af en særlig høj kvalitet. Der er udpeget mindre delområder med hovedgårds-landskaber af stor skala i Horsens Kommune, ved henholdsvis Urup hovedgård, Julianelyst, Tamdrup Bisgård og Serridslevgård. Disse landskaber beskrives som sårbare over for høje anlæg som vindmøller.

Opstilling af VE-anlæg inden for kommunens udpegninger af bevaringsværdige landskaber er derfor ikke i overensstemmelse med formålet bag den nationale interesse.

Kystnærhedszonen

Det er en national interesse, at de åbne danske kyster bevares og at offentlighedens adgang til kysten sikres og udbygges. Kystlandskaberne afspejler visse steder landets naturgrundlag og geologiske udvikling. Den nationale interesse har til formål at sikre, at kystområderne søges friholdt for ny bebyggelse og anlæg, som ikke er afhængig af en kystnær placering. Etablering af anlæg eller udlæg af ny byzone i landzonen inden for kystnærhedszonen kræver en særlig planlægningsmæssig eller funktionel begrundelse. Da der endnu ses vid mulighed for udlæg og opstilling af VE-anlæg uden for

kystnærhedszonen i Horsens Kommune, medtages kystnærhedszonen af hensyn til de nationale interesser, som en del af Zone 2, hvor opstilling af VE-anlæg ikke er muligt.

Strandbeskyttelseslinjen

De åbne danske kyster er en national interesse, hvorfor den kommunale planlægning skal tage særligt hensyn til dette. Jf. §15 i Naturbeskyttelsesloven gælder der en streng beskyttelse af de danske kystlandskaber inden for strandbeskyttelseslinjen. Strandbeskyttelseslinjen strækker sig fra strandbredden og 300 meter ind i landet, dog kun 100 meter eller mindre i sommerhusområder. Formålet med beskyttelsen er at bevare de åbne kyster og de landskabelige, naturmæssige og rekreative værdier, der er knyttet til kysterne. Strandbeskyttede arealer er dermed forbudszoner, hvor der som hovedregel ikke må foretages ændringer af den eksisterende tilstand. Det betyder, at man ikke må bygge eller indrette sig lige så frit, som andre steder i landet. Man må f.eks. ikke opføre bebyggelse og anlæg. Udlæg og opstilling af VE-anlæg inden for strandbeskyttelseslinjen er derfor ikke i overensstemmelse med beskyttelseslinjens formål.

Fortidsmindebeskyttelseslinjer

Kulturhistoriske og bygningsmæssige bevaringsværdier er en national interesse, hvorfor den kommunale planlægning skal tage særligt hensyn til disse. Fortidsmindebeskyttelseslinjer tilfalder udvalgte fortidsmindetyper, hvis de er synlige over terræn og ikke opført i eller senere end år 1865, jf. bilag 1 til Museumsloven. Der er altså tale om konkrete og synlige kulturhistoriske bevaringsværdier i landskabet. Fortidsmindebeskyttelseslinjerne har til formål at sikre den landskabelige oplevelse af fortidsmindet samt sikre arkæologiske spor i undergrunden. Inden for fortidsmindebeskyttelseslinjen, jf. §18 i Naturbeskyttelsesloven, gælder der en streng forbudszone mod tilstandsændring på og omkring fortidsmindet, dette gælder også tilplantning. VE-anlæg på arealer beliggende indenfor fortidsmindebeskyttelseslinjen er ikke i overensstemmelse med beskyttelseslinjens formål.

Sø- og Åbeskyttelseslinjer

Indsatsen for at bevare eksisterende naturområder som levesteder for naturligt hjemmehørende arter af planter og dyr er en national interesse, hvorfor den kommunale planlægning skal tage særligt hensyn til dette. Jf. §16 i Naturbeskyttelsesloven gælder der en streng beskyttelse inden for en afstand af 150 meter fra søer med en vandflade på mindst 3 ha og de vandløb, der er registreret med en beskyttelseslinje. Sø- og åbeskyttelseslinjerne har til formål at sikre den landskabelige oplevelse af søer og vandløb, samt at sikre, at dyr og planter kan anvende de sø- og vandløbsnære arealer som levested og forbindelsesvej. VE-anlæg på arealer beliggende indenfor sø- og åbeskyttelseslinjerne er ikke i overensstemmelse med beskyttelseslinjernes formål.

Fredskov

Den nationale interesse vedrørende natur og miljø fokuserer på og har til formål at sikre bevaringen af eksisterende naturområder som levesteder for naturligt hjemmehørende arter af planter og dyr. Fredskov som begreb er mere end 200 år gammelt og stammer tilbage fra Fredskovforordningen for Kongeriget i 1805. Formålet med forordningen var dels at øge skovarealet og dels at bevare eksisterende skovareal. Danmark var på daværende tidspunkt kun dækket af ca. 4% skov, så hensigten var ikke at frede træerne, men at sikre skoven som produktionsgrundlag og derved en holdbar forsyning af træ.

Langt den største del af de danske private skove og alle offentlige skove er fredskovpligtige i dag. Arealer med fredskovspligt er arealer, hvor der altid skal være skov. Det betyder, at skoven skal gentilplantes med træer, efter både planlagt hugst og efter stormfald. VE-anlæg på arealer med fredskovspligt er ikke i overensstemmelse med arealernes formål.

Statslige vejarealer

Det er en national interesse, at der sker en koordinering mellem den kommunale og den statslige transportplanlægning, og at kommuneplanlægningen udarbejdes under hensyn til den overordnede infrastruktur for veje og jernbaner. Kommunernes by- og vejplanlægning skal ske i samspil med det overordnede vejnet, så der sikres en sammenhængende transportstruktur i landet, hvilket er afgørende for at personer og gods kan bevæge sig rundt i Danmark.

Desuden, er det en national interesse at planlægning og byudvikling, herunder også planlægning for energiomstillingen og vedvarende energianlæg, tager hensyn til offentlige investeringer i transportinfrastruktur, og at det ikke medfører merudgifter for staten.

Opstillingen af VE-anlæg inden for det statslige vejareal og uhensigtsmæssigt placering af anlæg inden for udlagte vejbyggelinjer heromkring er derfor ikke i overensstemmelse med formålet bag den nationale interesse.

SOLCELLER

Mål

- Horsens Kommune vil arbejde for, at der bliver etableret eller kan ske udbygning af VE-anlæg inden for kommunen, svarende til minimum 10 % af elforbruget på årsbasis i kommunen inden 2030.
- Horsens Kommune vil fremme integrationen af decentrale, vedvarende energiforsyningsformer bredt, så disse kan supplere de store centrale produktionsanlæg.
- Horsens Kommune vil prioritere store solcelleprojekter, der
    - Etableres og udvikles med lokalopbakning og medejerskab
    - Etableres som multifunktionelle anlæg med f.eks. faunapassager og rekreative stier.
    - Etableres med synergivirkninger og løfter lokalområdet udenfor eller i tilknytning til anlægget, f.eks. igennem forøgelse af omkringliggende naturtyper og -områder samt styrker og kommer lokalområderne til gavn.
    - Etableres med en placering, der sikrer synergivirkninger med andre energianlæg eller aftagere af den producerede strøm
- Horsens Kommune vil prioritere, at solceller til eget forbrug etableres på tage eller bygninger, samt at disse udformes, så de indgår på en harmonisk måde i bygningernes arkitektoniske formsprog.

Retningslinjer

6.8.1. Der skelnes imellem:

- Større solcelleanlæg: primært til forsyningsnettet, lokalt forbrug eller større end 5 ha.
- Mindre solcelleanlæg: primært til eget forbrug eller mindre end 5 ha.

6.8.2. Som udgangspunkt kan planlægning for større solcelleanlæg kun finde sted inden for Zone 1, jf. "6.7. Planlægning for vedvarende energianlæg", og for eksempel i de udpegede interesseområder, som vist på retningslinjekortet herunder.

6.8.3. Planlægning for større solcelleanlæg kan ikke finde sted inden for Zone 2, jf. "6.7. Planlægning for vedvarende energianlæg".

6.8.4. Som udgangspunkt igangsætter Byrådet ikke planlægning for et konkret, større solcelleanlæg, før der foreligger grundigt projektmateriale og der er afholdt borger-informationsmøde med orientering om projektet for de berørte borgere.

6.8.5. Solid lokal opbakning til konkrete, større solcelleanlæg vil blive tillagt væsentlig betydning i vurderingen af projekter.

6.8.6. Solcelleanlæg til produktion af strøm, til eget forbrug for husstande, landbrug og virksomheder, skal som udgangspunkt placeres på tagflader. Er det ikke muligt, skal mindre anlæg til egenproduktion placeres i tilknytning til eksisterende bebyggelse, og dér hvor de ikke er til gene i forhold til støj, genskin og skygger eller forstyrrer indsigt og udsyn væsentligt for f.eks. naboer, trafikanter eller lignende.

6.8.7. Placering af mindre solcelleanlæg på terræn i eksisterende erhvervsområder eller bynære områder bør kun tillades, hvor det ikke begrænser muligheden for erhvervs- og byudvikling.

6.8.8. Solcelleanlæg skal fjernes senest ét år efter, at driften er ophørt. Arealet skal tilbageføres til tidligere eller egnet anvendelse, for eksempel landbrug eller udlægges som natur.

6.8.9. Ved planlægning for solcelleanlæg, herunder særligt større solcelleanlæg, inden for udpegningen af transportkorridor langs E45 jf. ”2.1. Overordnet infrastruktur”, forudsætter dette dialog med Vejdirektoratet.

6.8.10. Anlagte og udlagte veje samt deres tilhørende arealer skal respekteres inden for et solcelleanlæg. Disse arealer skal friholdes for paneler eller andet anlæg, og der skal ligeledes sikres en sikkerhedszone omkring disse arealer på minimum 6 meter ved lige vej og op til 15 meter i kurver for at trafiksikkerheden. I sikkerhedszonen må der ikke forekomme solpaneler. Nedlægges vejarealet efter godkendelse fra vejmyndigheden, kan denne reservation ophæves for det pågældende vejstykke.

6.8.11. Det skal i forbindelse med planlægningen sikres, at støj fra anlæggene, herunder også transformerstationer, ikke påvirker naboer og dyreliv, f.eks. at støj fra køling på anlæggene holdes til et minimum.

6.8.12. Ved planlægning for solcelleanlæg inden for områder med særlige drikkevandsinteresse (OSD) og indvindingsoplande til vandværker, jf. "8.5. Grundvand”, skal der altid forinden udarbejdes en grundvandsredegørelse.

6.8.13. Ved planlægning for solcelleanlæg, herunder særligt større anlæg, skal der tages hensyn til og sikres, at de ikke er til hinder for udbygning af eksisterende el- og gastransmissionsanlæg, herunder også højspændingsstationer, jf. "6.5. Højspændings- og naturgasledninger”.

6.8.14. Ved planlægning, for særligt større solcelleanlæg i det åbne land, skal det sikres, at etableringen og driften af anlæggene ikke har en negativ påvirkning på naturbeskyttelsesinteresserne, herunder områder med særlige naturbeskyttelsesinteresser, økologiske forbindelser, samt potentielle naturområder og økologiske forbindelser.

6.8.15. Som udgangspunkt kan der ikke planlægges for solcelleanlæg inden for udpegninger til lavbundsarealer, der kan genoprettes jf. kommuneplanens udpegninger af disse under 3.4. Lavbundsarealer.

6.8.16. Ved planlægning for solcelleanlæg, herunder særligt større anlæg, skal det sikres, at det bærende grundlag for nedenstående udpegninger, ikke sløres eller påvirkes negativt i en væsentlig grad ved etableringen af det pågældende anlæg:

- Værdifulde kulturmiljøer, herunder deres kulturhistoriske oplevelses- og fortælleværdi.
- Kirkeomgivelser og deres fremtræden som letgenkendelige, kulturhistoriske vartegn.

6.8.17. Ved planlægning for større solcelleanlæg, skal disse placeres og indpasses til landskabet gennem en landskabsanalyse. Der skal udvises særlig tilbageholdenhed med placeringen af solcelleanlæg inden for større sammenhængende landskaber samt geologiske interesseområder, jf. 6.7. Planlægning for vedvarende energianlæg og kommuneplanens konkrete retningslinjer herfor.

6.8.18. Vigtige landskabskig og særlige udsigter skal sikres og særlige landskabstræk understreges, for eksempel ved opdeling af større solcelleanlæg, særlig tilpasning til den lokale landskabskarakter eller bevaring af eksisterende læhegn.

6.8.19. Der skal udarbejdes visualiseringer og synlighedsanalyser af større solcelleanlæg, så den visuelle påvirkning på omgivelserne i det åbne land og de omkringliggende landskaber kan vurderes.

Afstand til naboer

6.8.20. Ved planlægning for solcelleanlæg i nærheden af landsbyer, sommerhusområder og kolonihaveområder skal der sikres en minimumsafstand til anlægget på 150 meter.

6.8.21. For spredt bebyggelse, der er registreret som beboelse i BBR, gælder der følgende minimumskrav, afhængig af planlægningssituationen:

- 150 meter, målt fra beboelsen, hvis der planlægges for solceller på én side.
- 300 meter, målt fra beboelsen, hvis der planlægges for solceller på to sider, eller yderligere én side jf. 6.8.21., pkt. 1
- 750 meter, målt fra beboelsen, hvis der planlægges for solceller på tre sider, eller én eller flere sider jf. 6.8.21, pkt. 1-2

6.8.22. Afstanden jf. 6.8.21. til nærmeste bygning, registreret som beboelse i BBR, kan være mindre på baggrund af en konkret vurdering af forholdene, eller hvor ejer/lejer af beboelsen er indforstået hermed, eller der er indgået aftale om opkøb.

Beplantning, faunapassager og rekreative forbindelser

6.8.23. Anlæggenes virkning som fysiske barrierer for både dyr og mennesker skal minimeres.

6.8.24. Eksisterende offentligt tilgængelige stiforbindelser og markveje skal søges opretholdt og udbygget i forbindelse med planlægningen for større solcelleanlæg.

6.8.25. Eksisterende levende hegn og enkeltstående træer, inden for større solcelleanlæg, skal som udgangspunkt bevares eller bruges som en del af den afskærmende beplantning.

6.8.26. Der skal skabes faunapassager gennem anlæggene. Passagerne skal placeres, så de i videst mulige omfang skaber sammenhæng mellem naturområder og fungerer som økologiske forbindelser. Antallet og bredden af faunapassager fastlægges på baggrund af en analyse af de stedsspecifikke forhold.

6.8.27. Der bør etableres afskærmende beplantning, hvor solcelleanlæg etableres i nærhed til beboelse, eller hvor der er indsigt til området fra omkringliggende veje, af hensyn til indsigts- og udsynsgener.

6.8.28. Omfanget af den afskærmende beplantning vil bero på en konkret vurdering af områdets landskabskarakter og stedspecifikke forhold.

6.8.29. Afskærmende beplantning skal sammensættes af et bredt udvalg af arter hjemmehørende i Østjylland, gerne lokalt forekommende arter, der bidrager til størst mulig biodiversitet.

6.8.30. Afskærmende beplantning etableret jf. 6.8.27., skal sikre en afskærmende funktion tidligt. For at sikre den afskærmende effekt skal beplantningen plejes og om nødvendigt suppleres i anlæggets levetid.

6.8.31. Arealet mellem panelrækker skal plejes, så naturen ikke skades. Det kan eksempelvis ske ved slåning eller afgræsning med dyr.

Redegørelse

Regeringens Klimaaftale om grøn strøm og varme fra 2022 sætter et national mål, om der skal findes en firedobling af den samlede elproduktion fra solenergi og landvind frem mod 2030. Det er vigtigt, at den grønne omstilling og udbygningen af solenergi sker på en måde, der viser hensyn til f.eks. natur, landskab og naboer, så indpasningen af solcelleanlæg balanceres i forhold til de mange øvrige samfundsmæssige interesser, der også skal findes plads til i arealanvendelsen.

Til at hjælpe omstillingen på vej er der sket flere planlovsændringer, samt der er blevet udarbejdet en bekendtgørelse vedrørende lokalplanpligtige solceller i det åbne land (”Solcellebekendtgørelsen”, BEK nr. 440 af 03/05/2024), der har sit ophæng i Planloven.

Solcellebekendtgørelsen fastslår, at der skal udarbejdes en retningslinje til kommuneplanen, der angiver kommunens retningslinjer for opstilling af lokalplanpligtige solceller i det åbne land. Retningslinjerne skal også varetage planmæssige hensyn, herunder f.eks. nabohensyn, kulturhistoriske værdier, natur, landskab og geologi samt offentlighedens adgang til den omgivende natur.

Solcellebekendtgørelsen definerer solcelleanlæg til at omfatte paneler, stativer, invertere og transformere, herunder eventuelle teknikbygninger, hegn og eventuel afskærmning, herunder beplantningsbælter, som opstiller etablerer i forbindelse med et solcelleanlæg.

Yderligere fremgår der af bekendtgørelsen minimumsafstande til beboelse, der bør overholdes i forbindelse med planlægningen for lokalplanpligtige solcelleanlæg i det åbne land. Der bør som minimum være 150 meter fra solcelleanlæggene til landsbyer, sommerhus- og kolonihaveområder. For spredt bebyggelse gælder der forskellige afstande, alt afhængig af den pågældende planlægningssituation. For det første solcelleanlæg i et område bør der som minimum holdes enten 150, 300 eller 750 meter til anlægget, afhængigt af, om der planlægges for anlæg på henholdsvis én, to eller tre sider af beboelse registreret i Bygnings- og Boligregistret. Sker planlægningen og udbygningen af solcelleanlæg derimod drypvis, kan der være forskellige sammensætninger af ovenstående afstandskrav, som bør overholdes, se figur 6.a.-6.c., der illustrerer forskellige planlægningssituationer.

Afstandskravet til beboelse kan afviges, så den gøres kortere, på baggrund af en vurdering af de konkrete forhold, eller hvis der forud for planlægningen og etableringen af anlægget er indgået aftaler herom. Det vil sige, at ejer eller lejer af berørt beboelse er indforstået med en kortere afstand til anlægget, eller at der er indgået aftale om opkøb af ejendomme, med henblik på nedlæggelse af beboelsen. Ved en konkret vurdering af om det er muligt med kortere afstande fra beboelse til anlæg, vil forhold som f.eks. eksisterende bygninger, terrænforhold eller skov, der udgør en permanent visuel barriere, være med til at tale for, at afstanden kan mindskes. Afstandskravet gælder for alle dele af et givent solcelleanlæg, og skal derfor også kunne eftervises i forhold til eksempelvis afskærmende beplantning.

Solcellebekendtgørelsen fastsætter, at der som udgangspunkt bør etableres afskærmende beplantning omkring et anlæg, hvis det ligger i nærheden af beboelse. Ligesom for selve anlægget bør beplantning vurderes og tilpasses i forhold til det konkrete landskab og de bærende rumlige og visuelle karakterer.

Planlægning for solcelleanlæg i Horsens Kommune

Planlægning for større solcelleanlæg i Horsens Kommune skal ske i overensstemmelse med kommuneplanens retningslinje “6.7. Planlægning for vedvarende energianlæg”. Det vil sige, at planlægning for solceller skal være i overensstemmelse med henholdsvis Zone 1 og 2. Zonerne er udlagt for at indikere, hvor det som udgangspunkt kan være muligt, og hvor det ikke muligt at planlægge for VE-anlæg.

Inden for Zone 1 findes der udpegninger af f.eks. større sammenhængende, uforstyrrede landskaber, eller landskaber med særlige udsigter. I den eksisterende retningslinje vedrørende landskaber står der, at inden for disse udpegninger skal der udvises tilbageholdenhed med at planlægge for ny bebyggelse eller tekniske anlæg. Dette kommer dog an på en konkret vurdering af, om og eventuelt hvordan det er muligt at tilpasse de enkelte projekter til de forhold, der kendetegner landskaberne. Dette kan dokumenteres igennem visualiseringer, der viser, hvordan projekterne med nødvendig afskærmende beplantning påvirker og er tilpasset landskaberne.

Kommunens udpegede og samlede naturbeskyttelsesinteresser varetages af Zone 2. Grønt Danmarkskort, herunder områder med naturbeskyttelse og økologiske forbindelser samt §3-beskyttede naturtyper og Natura2000-områder, er derfor beskyttet mod direkte påvirkning og planlægning for solcelleanlæg inden for udpegningerne i Zone 2. Uagtet den varetagelse af

naturinteresserne som Zone 2 udgør, skal alle projekter screenes for, om de udgør væsentlige påvirkninger på henholdsvis miljøet, de internationale naturbeskyttelsesområder og de strengt beskyttede dyre- og plantearter, der findes på EU's habitatdirektivs bilag IV. Natur er dynamisk og under konstant udvikling, og levende dyr og planter bevæger sig efter deres habitater, uanset om dette er inden for en beskyttende udpegning eller ej. Derfor kan screeningen af et projekt og planlægningen godt konkludere, at selv planlægning i Zone 1 kan have så væsentlig en påvirkning på naturområder, dyre- og plantearter, at det ikke er muligt at gennemføre projektet.

Retningslinjen om solceller i forhold til lavbundsarealer, der kan genoprettes, sikrer at potentielle lavbundsarealer i kommunen ikke inddrages til større solcelleanlæg, men friholdes til projekter, der skaber naturlig hydrologi, naturgenopretningsprojekter og/eller projekter, der fjerner næringsstoffer fra vandmiljøet. Retningslinjen er ikke til hindrer for, at der i en større multifunktionelt VE-projekt, kan planlægges for solceller på højtliggende jorde op til kommuneplanens lavbundsudpegninger sammen med et genopretningsprojekt for lavbundsarealer. Der skal holdes en minimumsafstand fra solcelleanlægget til lavbundsarealerne der sikrer, at vedligehold og drift af solcellepanelerne foregår uden for lavbundsarealet.

I forbindelse med kommuneplanlægningen skal de nationale interesserede varetages, så den efterfølgende lokalplanlægning ligeledes er i overensstemmelse med disse. Blandt de nationale interesser er “Værdifulde kulturmiljøer” og “Kirkeomgivelser”, der er udpeget i kommuneplanen. Udgangspunktet er, at disse afspejler den kulturhistoriske udvikling af landskabet igennem forskellige perioder. Disse fortælleværdier og pejlemærker i landskabet skal så vidt muligt søges friholdt for slørende eller forringende bebyggelse og anlæg. I forbindelse med planlægningen for solceller kommer det an på en konkret vurdering af, om og i hvilket omfang et solcelleanlæg vil påvirke de kulturhistoriske værdier. Grundet solcellernes karakter, og særligt højde, vurderer Horsens Kommune, at det kan være muligt at tilpasse eller afskærme anlæggene i landskabet omkring kulturmiljøer og i nærheden af kirker, så de ikke har en væsentlig negativ påvirkning af det udpegede.

Horsens Kommune vil, hvis projektet er placeret i nærheden af kirker, foretage en vurdering af det konkrete projekt og landskabet, med henblik på, om det er hensigtsmæssigt, at der indledes en tidlig dialog om tilpasning af projektet med Stiftsøvrigheden.

Solcelleanlæg er oftest store, flade-dækkende anlæg og kan derfor have stor påvirkning på grundvandsressourcen, hvis der planlægges for solceller inden for områder med særlige drikkevandsinteresser (OSD). Retningslinjen skal sikre, at der ved planlægning for større solcelleanlæg inden for OSD og indvindingsoplande uden for OSD, skal der udarbejdes en grundvandsredegørelse som baggrund for en konkret vurdering af grundvandsinteresserne i forhold til det pågældende projekt. Grundvandsredegørelsen skal belyse grundvandsressourcens geologiske sårbarhed, grundvandskvaliteten, grundvandsressourcens strategiske betydning og vigtighed for at langtidssikre leje drikkevand til kommunens borgere. Grundvandsredegørelsen skal ligeledes belyse, hvilke tekniske tiltag, der er nødvendige for at beskytte grundvandet, herunder blandt andet at solpanelerne til anlægget ikke må medføre afsmitning af PFAS og andre miljøfarlige eller uønskede stoffer, som vil kunne nedsive til grundvandet.

I forbindelse med den konkrete projektering af solcelleparker vil museet foretage en arkivalsk kontrol af projektet for at vurdere risikoen for enhver fortidsminder. Museet vurderer også, om det er nødvendigt at foretage en forundersøgelse efter museumslovens § 25-27 for at give en udtalelse om væsentlige fortidsminder på arealet. Ved at få foretaget en forundersøgelse, kan man på forhånd få afklaret, om der er fortidsminder på arealet.

Det kan være muligt at planlægge for større solcelleanlæg inden for kommuneplanens udpegning af transportkorridor langs med E45 og tinglyste vejbyggelinjer ved statsveje. Dette forudsætter dog dialog med Vejdirektoratet om et konkret projekt, samt deres tilladelse til etablering af projektet. Projektet må ikke konflikte med nationale interesser vedrørende landets transportinfrastruktur, og det må ikke være til hinder for planlagte, fremtidige statsveje og -projekter. Vejdirektoratet kan stille krav til tilpasning af projektet samt fjernelsesvilkår som forudsætning for deres tilladelse til etablering af projektet.

Solcelleanlæg i landskabet

Formålet med de nationale interesser vedrørende større sammenhængende landskaber og geologiske interesseområder, er at sikre, at landskabelige oplevelsesværdier og herunder også landskabelige overgange og sammenhænge ikke sløres uhensigtsmæssigt af ny bebyggelse og tekniske anlæg.

Solcelleanlæg er et fladedækkende anlæg og kan derfor med sin udbredelse sløre overgange eller sammenhænge i landskabet og give landskabet en teknisk og uforanderlig karakter uden væsentlig årstidsvariation. Der skal derfor ved en konkret planlægning foretages en landskabsanalyse af det landskab, et anlæg ønskes placeret i. Horsens Kommunes Landskabsplan danner de overordnede helhedsbetragtninger for kommunens landskaber og deres egnethed til at indeholde tekniske anlæg. I forbindelse med planlægning for et konkret projekt, skal der laves en selvstændig landskabsanalyse, der afdækker landskabets, områdets og omgivelsernes særlige karakter. På baggrund af Landskabsplanen og den selvstændige landskabsanalyse, skal det vurderes om det er muligt at indpasse et større teknisk anlæg i det pågældende landskab uden væsentlig negativ påvirkning på landskabet og de omkringliggende landskabsudpegninger.

I planlægningsprocessen kan der ske tilpasninger af det pågældende projekt som følge af de eksisterende forhold. Et led i denne tilpasning af et større solcelleanlæg, kan være at inddele anlægget i sektioner, der afspejler landskabet skala. Med organiske former på solcelleanlægget kan det tilpasses til den lokale topografi. Tilpasningerne kan også sikre mulighed for etablering eller bevaring af faunapassager i anlægget samt eksisterende forbindelser i landskabet mellem for eksempel mellem landsbyer eller mellem landsbyer og udflugtsmål.

Solcelleanlæg er begrænset til en højde, hvor der i de fleste tilfælde kan være muligt at afskærme anlæggene med beplantning, således det ikke opleves markant og forstyrrende i nærområdet omkring anlæggene. Horsens Kommune vurderer således, at et plant terræn eller terræn med ensidig hældning, er bedst egnet i forhold til effektiv afskærmende beplantning.

I forbindelse med udarbejdelse af en plan og udstrækning af den afskærmende beplantning, skal der tages hensyn til eksisterende landskabskig og træk i landskabet, så den afskærmende beplantning ikke utilsigtet slører landskabelige værdier.

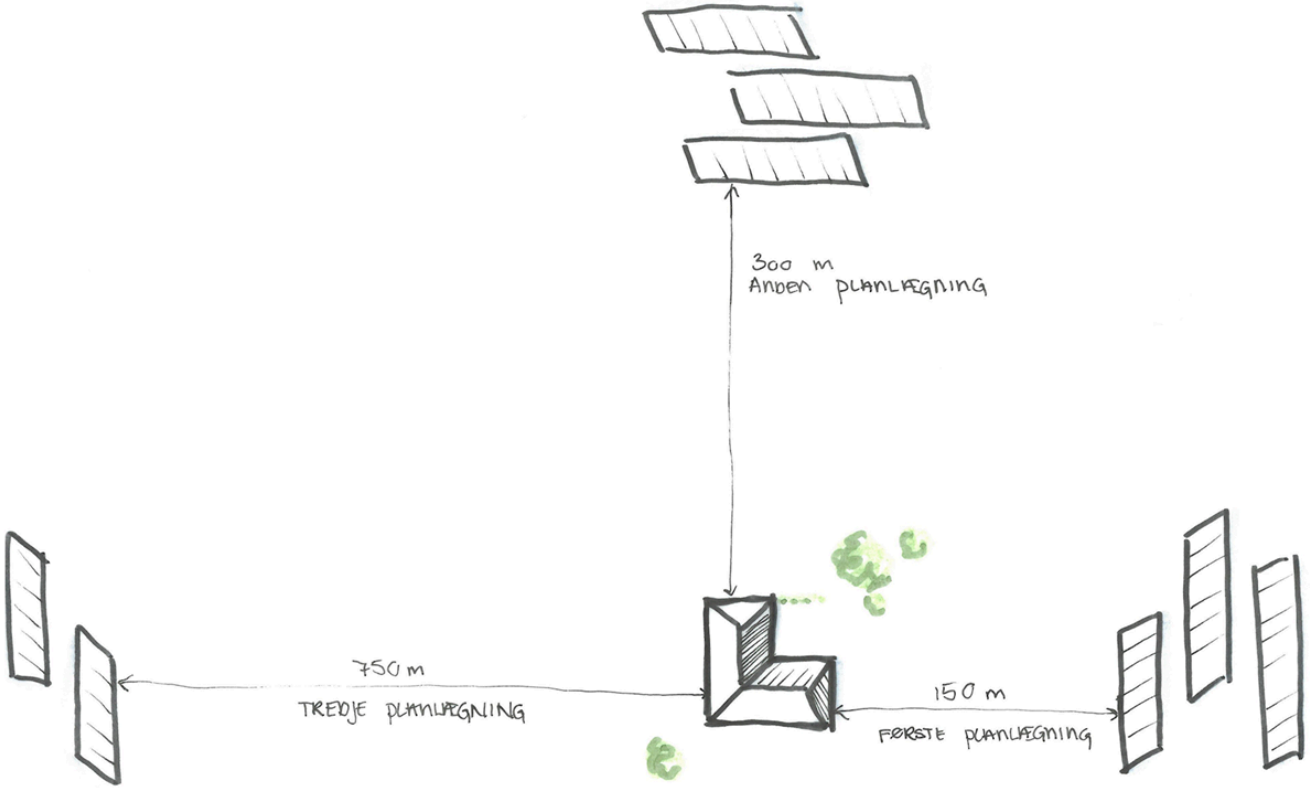

Figur 6.a. Billedet viser, at der ved gradvis planlægning for lokalplanpligtige solcelleanlæg, øges afstanden til spredt bebyggelse afhængig af antallet af øvrige, omkringliggende projekter eller antallet af sider omkring bebyggelsen, der planlægges for.

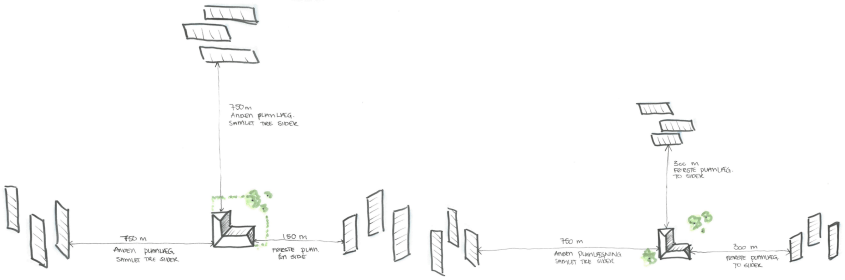

Figur 6.b. - 6.c. Billederne viser to eksempler på andre, alternative planlægningsscenarier. Et, hvor der allerede er etableret et solcelleanlæg, der dækker én side af bebyggelsen. Afstanden til bebyggelsen er 150 m. Der ønsket planlagt for et andet, og større anlæg, der vel medføre, at bebyggelsen er omkranset af solceller på tre sider. Afstanden for det større anlæg bør i den situation være 750 m. Et andet scenarie kunne være, at der er planlagt for et mellemstor anlæg på to sider, med en afstand på 300 m og der ønsket et lille anlæg mere, der betyder at bebyggelsen er omkranset på tre sider. Det nye, lille anlæg bør holde en afstand til bebyggelsen på 750 m.

Energiforsyning og tilslutning

Solcellebekendtgørelsens §3, stk. 2, fastlægger, at der i kommuneplanens retningslinjer bør varetages hensynet til, at et givet solcelleanlæg ikke hindrer udbygningen af eksisterende gas- og eltransmissionsanlæg, herunder højspændingsstationer og i øvrigt ikke må være til hinder for adgangen til øvrige tekniske anlæg.

Større solcelleanlæg kan betyde, at der skal ske en udbygning af eksisterende infrastruktur i transmissionsnettet. Der bør derfor, i forbindelse med planlægningen, ske en afdækning af dette behov gennem dialog med den lokale distributør eller Energinet, så der i planlægningen kan sikres arealer til den nødvendige udbygning af el-infrastrukturen. Planlægges der for større solcelleanlæg nærmere transformerstationer end 1 km, bør der indledes en dialog med ejeren af det kollektive elforsyningsnet med henblik på at koordinere og afveje udbygningsbehovet.

Derudover bør det også belyses, f.eks. hvilke ledninger – luftbårne eller jordlagte – der eventuelt berøres af anlægget, samt afklares, hvilke respektafstande der som minimum skal holdes til disse.

Multifunktionelt og synergier

Større solcelleanlæg kræver store arealer, oftest landbrugsjord, der som udgangspunkt bør prioriteres til landbrugsdrift og dyrkning. I Horsens Kommune sker der derfor en prioritering af projekter, hvor der arbejdes med multifunktionelle solcelleanlæg eller anlæg, der medfører synergivirkninger i det omkringliggende landskab og lokalsamfund.

Multifunktionelle anlæg skal læses bredt og kan være anlæg, hvor sol og vindenergi kombineres, anlæg der kombineres med naturpleje eller afgræsning af dyr på arealer under panelerne, anlæg der kombineres med rekreative forbindelser eller anlæg, der kombineres med naturgenopretningsprojekter.

Synergivirkninger taler ind i de virkninger et anlæg har, eller hvad anlægget kan bidrage med, af værdier og gevinster i det omkringliggende område. Synergivirkninger kan eksempelvis være faunapassager igennem anlægget og den værdi, de kan tilføre omkring- eller nærliggende naturområder, samt skabe spredningsmuligheder for både dyr og planter. Det kan være opkøb af nærliggende områder eller ejendomme med henblik på at sikre mulighed for naturudvikling eller udvidelse af grundvandsmagasinerne. Endvidere kunne det være projekter i medfør af planlægningen for solceller, der giver løft til byrum i lokalområderne eller udviklingsplaner for dem.

Opremsningerne er ikke udtømmende.

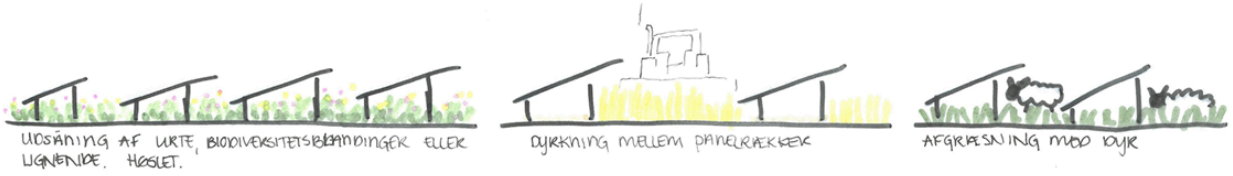

Figur 6.d. Billedet viser forskellige principper for multifunktionel anvendelse i forbindelse med planlægning for et solcelleanlæg.

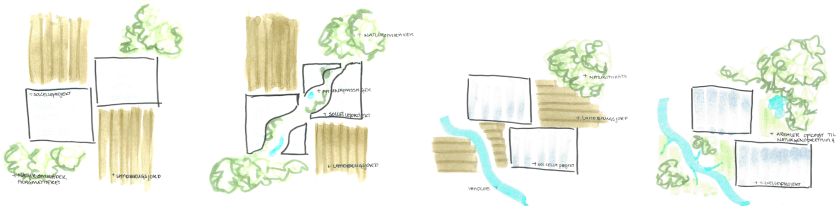

Figur 6.e. - 6.f. Billederne viser et par eksempler på, hvordan et større solcelleanlæg kan skabe synergier med det omkringliggende: Faunapassager der forbinder naturområder og øger spredningsmuligheder for dyrelivet, eller opkøb af arealer til naturgenopretningsprojekter.

VINDMØLLER

Mål

- Horsens Kommune vil arbejde for, at der bliver etableret, eller kan ske udbygning af VE-anlæg inden for kommunen, svarende til minimum 10 % af elforbruget på årsbasis i kommunen, inden 2030.
- Horsens Kommune vil fremme integrationen af decentrale, klimaneutrale energiforsyningsformer, så disse bedre kan supplere de store, centrale produktionsanlæg.
- Opstilling af vindmøller må kun ske, hvis de kan indpasses i landskabet og der skal, udover de landskabelige værdier, tages hensyn til naboer, kulturhistoriske værdier og naturbeskyttelsesinteresser.
- Store vindmøller må kun opstilles på en måde, der respekterer og er afstemt efter kommunens karakteristiske landskabstræk.
- Horsens Kommune vil arbejde for en vindmøllesanering, så mindre og uheldigt placerede møller bliver erstattet af større og mere hensigtsmæssige møller, der er mere effektive.
- Opstilling af små vindmøller skal tage størst muligt hensyn til boligområder, naturområder, turist- og ferieområder samt andre miljøfølsomme områder.
- Der skal sikres en koordinering med store vindmøller og udlagte vindmølleområder, så produktionsvilkårene for de store, mere effektive vindmøller ikke forringes.
- Vindmøller må ikke opstilles, hvis de er til gene for eksisterende eller planlagt støjfølsom arealanvendelse.

Retningslinjer

6.9.1. Der må som udgangspunkt ikke opstilles vindmøller i områder, der er udlagt til boligformål, eller inden for bevaringsværdige landskaber.

6.9.2. Som udgangspunkt igangsætter Byrådet ikke planlægning for et konkret vindmølleprojekt, før der foreligger grundigt projektmateriale og der er afholdt borger-informationsmøde med orientering om projektet for de berørte borgere.

6.9.3. Solid lokal opbakning til konkrete vindmølleprojekter vil blive tillagt væsentlig betydning i vurderingen af projekterne.

6.9.4. Vindmøller må ikke opstilles nærmere beboelse, end minimum 4 x vindmøllens totalhøjde. Dette gælder dog ikke for vindmølleejers egen bolig og små vindmøller under 25 meter.

6.9.5. Det skal sikres i planlægningen for vindmøller, at opstillingsmønstrene tilpasses, så driften af vindmøller ikke medfører skyggekast fra vindmøllevinger på nabobeboelse eller

husdyrhold, der er følsomme overfor skyggekast, i mere end 10 timer pr. år beregnet som reel skyggetid.

6.9.6. Der skal ved planlægning for nye vindmøller sikres, at de til en hver tid gældende støjkrav for støj og lav frekventstøj fra vindmøller kan overholdes på såvel fritliggende beboelse i det åbne land, som områder med støjfølsom arealanvendelse.

6.9.7. Inden for støjkonsekvenszonen fra vindmølleområder på 0-4x vindmøllernes totalhøjde må der ikke være eller etableres ny beboelse eller anden støjfølsom anvendelse. Vindmølleejers egen bolig er undtaget.

6.9.8. Inden for støjkonsekvenszonen fra vindmølleområder mellem 4-8 x vindmøllernes totalhøjde må der ikke etableres støjfølsomme arealanvendelse, før det ved beregningen er dokumenteret, at de til enhver tid gældende grænseværdier kan overholdes.

6.9.9. Planlægningen af et vindmølleområde kan, forud for opsætningen af nye møller, forudsætte nedtagning af eksisterende vindmøller, og eventuelt opkøb af eksisterende ejendomme, på vindmøllers bekostning. Tiltagene skal sikre, at vindressourcen i det enkelte område udnyttes bedst muligt med henblik på færre gener og afværgeforanstaltninger for naboerne.

6.9.10. Det skal sikres, at vindmøller der har været ude af drift i mere end et år, eller som udgår af varig drift, fjernes uden udgift for det offentlige. Ved nedtagning af vindmøller skal tilhørende adgangsveje fjernes og fundamenter skal fjernes til minimum én meter under terræn. Herefter skal arealet reetableres til anden anvendelse, dog levere samme anvendelse, som de tilstødende naboarealer.

Eksisterende vindmølleområder

6.9.11. Endelave – 82TE01 – Der kan opstilles maks. 1 vindmølle med en totalhøjde på 75 meter.

6.9.12. Nim Mark - 98TE01 – Der kan opstilles maks. 2 vindmøller med en maks. totalhøjde på 75 meter. Vindmøllerne opstilles med en indbyrdes afstand på mellem 4 og 5 x rotordiameter alt efter opstillingsmønster. Området skal planlægges i sammenhæng med naboområdet i Hedensted Kommune.

6.9.13. Tønning – 98TE02 – Der kan opstilles maks. 2 vindmøller med en maks. totalhøjde på 75 meter. Vindmøllerne opstilles med en indbyrdes afstand på mellem 3 og 4 x rotordiameter alt efter opstillingsmønster.

6.9.14. Borupgård – 99TE01 – Der kan opstilles maks. 3 vindmøller med en totalhøjde mellem 100 og 125 meter. Vindmøllerne opstilles med en indbyrdes afstand på mellem 3 og 4 x rotordiameter alt efter opstillingsmønster.

Store vindmøller over 25 meter

6.9.15. Den nærmere afgrænsning af nye vindmølleområder, placering og opstillingsmønstre for vindmøllerne fastlægges i en planlægning, der som minimum omfatter et

kommuneplantillæg og en lokalplan for de enkelte områder. Afgrænsning, placering og opstillingsmønster belyses i en VVM-redegørelse.

6.9.16. I områder, hvor der opstilles mere end én vindmølle, skal vindmøllerne opstilles i klynger. Hvis der opstilles mere end to vindmøller, skal møllerne opstilles i et let opfatteligt geometrisk mønster som f.eks. en linje.

6.9.17. Vindmøller skal opføres med rørtårn og 3-bladede rotorer, have en hvidlig/lysegrå ikke reflekterende overflade, og have omdrejningsretning med uret (betragtet med vinden). Det skal tilstræbes, at de opstilles med ensartet indbyrdes afstand.

6.9.18. Forholdet mellem navhøjde og rotordiameter skal for vindmøller ligge mellem 1:1,1 og 1:1,35.

6.9.19.Inden for hver klynge skal vindmøllerne have ensartet udseende, og navhøjderne skal flugte indbyrdes og være tilpasset landskabets linjer.

6.9.20. Vindmøller må ikke forsynes med iøjnefaldende udsmykning, skilte, tekster mv Dog må vindmølleproducents logo (firmanavn) være synligt på vindmølletoppen (huset), hvis det ikke vurderes at fremtræde visuelt dominerende i forhold til omgivelserne.

6.9.21. Der skal i lokalplanlægningen være mulighed for at tilpasse opstillingsmønsteret til de lokale forhold, herunder andre vedtagne planer, fx i nabokommuner.

6.9.22. Vindmøller skal tilpasses landskabet, området og omgivelsernes særlige karakter gennem en landskabsanalyse.

6.9.23. Der skal udvises særlig tilbageholdenhed med placering af vindmøller inden for større sammenhængende landskaber, jf. 6.7. Planlægning for vedvarende energianlæg og kommuneplanens konkrete retningslinjer herfor.

6.9.24. Der skal udarbejdes visualiseringer og synlighedsanalyser af vindmøller, så den visuelle påvirkning på nærområdet og de omkringliggende landskaber kan vurderes. Vindmøllernes betydelige fjernvirkning skal indgå i vurderingen.

6.9.25. Der skal ved vurdering af vindmøllernes påvirkning af landskabet tages hensyn til karakteren af det landskab vindmøllerne ønskes placeret i, de tilgrænsende landskabers karakter og den kumulative effekt, i forhold til andre eksisterende rammer og vindmølle-interesseområder.

6.9.26. Der skal ved planlægning for nye vindmøller, nærmere end 28 x totalhøjden fra eksisterende eller planlagte vindmøller, redegøres for anlæggenes påvirkning af landskaber herunder blandt andet, hvorfor påvirkningen anses for at være af ikke væsentlig karakter.

6.9.27. Transformerstationer og lignende skal indpasses landskabet og i nødvendigt omfang etableres med afskærmende beplantning.

6.9.28. Vindmøller og tilhørende anlæg må ikke opstilles i lavbundsområder, hvis de kan være til hinder for eksisterende og eventuelt kommende naturgenopretningsprojekter.

Sikkerhedsafstande

6.9.29. Vindmøller må ikke opstilles nærmere end 200 m fra radiokædeforbindelser uden tilladelse fra IT- og Telestyrelsen eller Forsvarsministeriet.

6.9.30. Ved opstilling af vindmøller, skal der tages hensyn til højdebegrænsninger og indflyvningszoner omkring flyvepladser og lufthavne.

6.9.31. Der kan ikke planlægges for opstilling af vindmøller nærmere statsveje, overordnet vejnet, jernbanestrækninger og det rutenummererede vejnet end 1 gange vindmøllens totalhøjde. For statsveje med vejbyggelinjer, fastsættes afstandskravet fra disse.

6.9.32. Ved planlægning for opstilling af vindmøller i zonen mellem 1 og 1,7 gange vindmøllens totalhøjde langs eksisterende og planlagte statsveje, skal der redegøres for, at vindmøllerne ikke vil udgøre en fremtidig risiko for statsvejens trafikanter.

6.9.33. Vindmøller må ikke opstilles nærmere højspændings- og luftledninger end vindmøllens totalhøjde + 15 meter.

Små vindmøller under 25 meter

6.9.34. Der kan uden planlægning opstilles husstandsvindmøller (totalhøjde op til 25 meter) i umiddelbar tilknytning til bebyggelsen, hvis dette kan ske i harmoni med omgivelserne.

6.9.35. Mini-, mikro-, cylinder-, og andre små vindmøller må kun opstilles/opsættes, hvis det vurderes, at de visuelt og støjmæssigt ikke vil være til gene for de omkringboende.

Redegørelse

Energistyrelsen har offentliggjort en opgørelse i oktober 2023, hvoraf det fremgår, at der i Horsens Kommune findes 8 nettilsluttede vindmøller. De har en tilsluttet kapacitet på over 25 kW hver. De eksisterende vindmøller er placeret ved Enner, Hatting, Nim, Vestbirk, Tønning, Underup og på Endelave.

Der er tale om ældre vindmøller, fire er opstillet i 1980'erne, én i slutningen af 1990'er og de sidste tre i år 2000. De forventes at være udtjente inden for den nærmeste årrække. Det kan være svært at udnytte eksisterende, udlagte rammer til nye og mere effektive vindmøller, da nye, moderne vindmøller er større end det rammerne muliggør.

I kommuneplanen er der udlagt fire rammer til teknisk anvendelse i form af opstilling af vindmøller. Opstillingen kan kun ske under forudsætning af, at øvrige retningslinjer for opstilling af vindmøller inden for de udpegede områder overholdes.

Rammeområderne og udnyttelsen af disse fordeler sig således:

- **Endelave** *(82TE01)*, én mølle af maks. 75 meter. Rammen er fuldt udnyttet.
- **Nim Mark** *(98TE01)*, to møller af maks. 75 meter. Der findes en gældende lokalplan fra 1999 delvist inden for rammen, der muliggør to møller. Rammen er fuldt udnyttet.

- **Tønning** *(98TE02)*, to møller af maks. 75 meter. Der findes en gældende lokalplan fra 1999 delvist inden for rammen, der muliggør to møller. Rammen er halvt udnyttet.
- **Borupgård** *(99TE01)*, tre møller af størrelsen 100-125 meter i totalhøjde. Rammen er ikke udnyttet.

I bestræbelserne på at øge andelen af vedvarende energi fra vindmøller, og set i lyset af de få muligheder der er i et befolknings-, natur- og kulturintensivt område som Horsens Kommune, er det vigtigt, at der sikres en høj udnyttelse af den tilgængelige vindressource i de udlagte områder. Dette vil ske ved opstilling af vindmøller med stor effekt.

Opstilling af nye, større og mere effektive vindmøller, giver dem en mere markant rolle i landskabet. Dette øger behovet for at sikre, at vindmøller opstilles i klynger og i en let opfattelig geometri af hensyn til samspillet med de overordnede landskabstræk.

Store vindmøller

Bekendtgørelsen om planlægning for og tilladelse til opstilling af vindmøller, (BEK nr. 923 af 06/09/2019), fastlægger, at der kun kan opstilles vindmøller indenfor de, i kommuneplanen udpegede vindmølleområder, jf. Planlovens §11a, stk. 1, nr. 5.

Retningslinjerne for de eksisterende rammeområder, skal ses i forlængelse af de generelle retningslinjer for opstilling af vindmøller. Retningslinjerne for rammerne fastlægger vindmøllernes maksimale totalhøjde og antal, ud fra hvor mange vindmøller, der forventes at kunne opstilles i de enkelte områder, på baggrund af afstanden til nabobeboelse og en vurdering af det forventede opstillingsmønster. Området afgrænses, så der efterfølgende i lokalplanlægningen er mulighed for at tilpasse et opstillingsmønster til de lokale forhold.

I forbindelse med planlægningen for nye møller i et udlagt vindmølleområde, skal der samtidig søges gennemført en sanering af ældre og evt. uheldigt placerede vindmøller i nærområdet. På den måde kan den uheldige indbyrdes indvirkning af vindmøller med forskellig størrelse, omdrejningstal og den visuelle påvirkning af landskabet reduceres.

Opstilling af vindmøller kræver lokalplanlægning. Lokalplanen skal fastlægge en række bestemmelser om placering, totalhøjder og navhøjder, udseende og adgang m.m. der vil være afledt af statslige anbefalinger og af de lokale forhold. Bestemmelserne skal sikre den mest hensigtsmæssige og mindst forstyrrende påvirkning af omgivelserne.

Fremtidige områders endelige afgrænsning og vejbetjening, det maksimale antal vindmøller i hvert område, minimum og maksimale totalhøjde, samt placering og udseende, fastlægges endeligt i forbindelse med lokalplanlægningen for området.

I forbindelse med en lokalplan og VVM-redegørelse for vindmøller, skal der foretages en vurdering af, om projektet kan være i strid med bevaringsmålsætningerne for et Natura2000-beskyttelsesområde eller de arter som Natura2000-området er udpeget for. Der skal her også undersøges og dokumenteres, at opstillingen af vindmøller ikke påvirker bilag IV-arternes yngle- og rasteområder, eller på individniveau. Der er kendskab til, at planlægning for vindmøller kan medføre udfordringer i forhold til eksempelvis fugle og flagermus, der henholdsvis er beskyttet af Fuglebeskyttelsesdirektivet og Habitatbekendtgørelsen.

Vindmøller og tilhørende anlæg kan kun etableres i lavbundsområder og lavbundsområder, der kan genoprettes, hvis de ikke vil være til hinder for eller kan medføre en væsentlig, negativ påvirkning af eksisterende, naturlig vandstand eller eventuelt kommende naturgenopretningsprojekter med fri, naturlig hydrologi. Det betyder, at anlægget skal kunne tåle, at området står eller kan komme til at stå helt eller delvist under vand. Derudover må opstillingen af vindmøller ikke have en væsentlig, negativ påvirkning på eksisterende eller potentiel, beskyttet natur og dyreliv i lavbundsområderne.

I forbindelse med eventuelt kommende projektering af konkrete vindmølleprojekter, vil museet foretage en arkivalsk kontrol af projektet for at vurdere risikoen for eventuelle fortidsminder. Museet vurderer også, om det er nødvendigt at foretage en forundersøgelse efter museumslovens § 25-27 for at give en udtalelse om væsentlige fortidsminder på arealet. Ved at få foretaget en forundersøgelse, kan man på forhånd få afklaret, om der er fortidsminder på arealet.

Potentielle, fremtidige vindmølleområder

Af de fem viste interesseområder for VE-anlæg i kommunen, er der fire af potentielle vindmølleprojekter. Herunder gives en kort introduktion til de fire områder, der vises som interesseområder til vindmølleområder i kommunen.

Realisering af ét eller flere af disse projekt-ønsker kræver selvstændig og konkret detailplanlægning for det pågældende projekter, herunder kommuneplantillæg, lokalplan og miljøvurderinger.

Vindmølleområde 01

I forbindelse med indkaldelse af idéer og forslag og tidligere i fordebatten til Planstrategi 2023 har Horsens Kommune modtaget et ønske om tre vindmøller i landskabet øst for henholdsvis Brædstrup og landsbyen Tønning. Placeringen ligger inden for Zone 1, hvor der kan være mulighed for en fremtidig planlægning. Dertil skal der gøres opmærksom på blandt andet nærhed til Tønning Kirke, en eksisterende vindmølle, en gravhøj og at der findes beskyttet natur, som projektet skal tilpasses omkring. Dertil kommer nabohensynet der skal tilgodeses.

Vindmølleområde 02

I forbindelse med indkaldelse af idéer og forslag har Horsens Kommune modtaget et ønske om en vindmølle ved Danish Crown lige nord for Horsens By. Der er kun fremsendt kortmateriale med en umiddelbar placering af den ønskede vindmølle. Placeringen ligger inden for Zone 1, hvor der kan være mulighed for en fremtidig planlægning. Dertil gøres der opmærksom på blandt andet, at der skal fremsendes mere konkret materiale om projektet, herunder skal der sikres den nødvendige afstand til E45 og at krav til henholdsvis afstand til nærmeste beboelse og støj, samt skyggevirkninger på disse, kan overholdes.

Vindmølleområde 03

I forbindelse med indkaldelse af idéer og forslag har Horsens Kommune modtaget et ønske om placeringen af to vindmøller mellem Bleld og Ørskov, øst for Gedved. Den ønskede placering af vindmøllerne ligger inden for Zone 1, hvor der kan være mulighed for en fremtidig planlægning. Der skal til planlægningen gøres opmærksom på, at placeringen ligger i nærheden af bevaringsværdigt landskab, at der findes udpegninger af naturbeskyttelsesområder og flere forskellige udpegninger i forhold til kulturarv og fortidsminder.

Vindmølleområde 04

Forud for indkaldelse af idéer og forslag har Horsens Kommune modtaget et ønske om en vindmølleplacering nord for Søvind, nær kommunegrænsen til Odder Kommune. Den ønskede placering ligger inden for Zone 1, hvor der kan være mulighed for en fremtidig planlægning. Dertil gøres der opmærksom på, at der findes eksisterende vindmøller i Odder Kommune tæt på den ønskede placering. En eventuel vindmølle skal indordne sig efter disse. Yderligere findes der udpegninger af naturbeskyttelsesområder, landskaber med særlige udsigter, samt kulturmiljøer og beskyttede sten- og jorddiger.

Særlige hensyn

Bekendtgørelsen om planlægning for og tilladelse til opstilling af vindmøller (BEK nr. 923 ad 06/09/2019), fastlægger at afstanden mellem vindmølle og nærmeste nabo skal være minimum 4x vindmøllens totalhøjde. Afstanden skal forebygge, at nabobeboelser ikke påvirkes væsentligt af glimt og skyggekast. Bestemmelsen gælder dog ikke vindmølleejerens private beboelse. Der kan ikke dispenseres fra denne afstand, ligesom kommunen som myndighed ikke kan øge den med en generel retningslinje. Afstanden til nabobeboelse kan dog – efter en konkret afvejning, være større end bekendtgørelsens krav, hvis det skønnes nødvendigt for at sikre nabobeboelser mod væsentlige gener fra vindmøller. Den planlægningsmæssige begrundelse skal dog altid varetage saglige hensyn. Afstandskravet suppleres af støjgrænserne på nabobeboelse i det åbne land, samt støjfølsom anvendelse. Disse gælder ikke vindmølleejerens private beboelse. Der kan ikke dispenseres fra støjgrænserne.

Nabobeboelse må ikke blive ramt af skygge fra vindmøllevinger i mere end 10 timer pr. år beregnet som reel skyggetid. Som dokumentation for den reelle skyggetid bør der, udover en produktionsberegning, foreligge detaljerede beregninger af tidspunkter for solopgang, solnedgang, skyggeperiodens start og stop samt varighed for hver af de berørte nabobeboelser. Dette kan afstedkomme påbud om standsning af en vindmølle i givent tidsrum. Dokumentationen kan således også danne grundlag ved kontrol af, om vindmøllen har været lukket ned i tilstrækkeligt antal timer.

I forbindelse med planlægningen skal der tages hensyn til de landbrugsmæssige interesser. Det bør undgås, at vindmølleplacering og vejbetjening giver unødige gener for landbrugets drift.

Bestemmelser om nedtagning af vindmøller efter endt drift skal sikres i en landzonetilladelse eller bonuslokalplan, og der skal desuden tinglyses en fjernelsesdeklaration på vindmøllerne. Vurderer kommunen, at der er en begrundet forureningsrisiko, kan der stilles krav om fjernelse af hele fundamentet. Gennem retningslinjerne sikres det, at udtjente vindmøller ikke får lov at stå ubrugte og forfaldne. Samtidig sikres det, at de dyrkningsmæssige interesser og de oprindelige landskabskvaliteter genskabes.

Vindmøller og landskabet

Nutidige vindmøller er så store, at de landskabeligt set kun bør anbringes i landskaber med en stor skala, eksempelvis slettelandskaber eller på havet, og i alle tilfælde, i god afstand til sårbare landskaber og kysten. Hovedparten af Horsens Kommune består af landskaber i lille eller mellemstor skala, der oftest vil være sårbare over for store tekniske anlæg, som vindmøller på 150 meters højde.

Der er udført en landskabsanalyse, der opdeler kommunen i 17 landskabskarakterområder med hver deres kvaliteter, værdier og særpræg, som der skal tages hensyn til, i den fysiske planlægning. Vindmøller påvirker primært det landskabskarakterområde de placeres i, men vindmøller på 150 meter påvirker også tilgrænsende landskaber markant. Dette forhold skal afklares inden der kan planlægges for hvert vindmølleområde, og påvirkningen skal være ubetænkelig inden planlægningen kan gennemføres.

Ifølge Vejledning om planlægning for og tilladelse til opstilling af vindmøller (Bolig- og Planstyrelsen 2022) skal afvejningen mellem planlægning for vindmøller og landskabsinteresserne primært ske i kommuneplanlægningen, hvor kommunerne skal afveje forandringer i det åbne land, så det sker i respekt for den karakter og kvalitet, der knytter sig til landskaberne.

Kommuneplanerne skal indeholde retningslinjer til sikring af landskabelige bevaringsværdier og beliggenheden af områder med landskabelig værdi. De landskabelige bevaringsværdier kan sløres eller forsvinde, hvis der fx etableres byudvikling eller tekniske anlæg – herunder vindmøller i bevaringsværdige landskaber. Kommuneplanerne skal ligeledes fokusere på de arealer, der har landskabsmæssig værdi, fordi de indgår i en større landskabelig sammenhæng som også opleves på tværs af forvaltningsmæssige grænser. Igennem kommuneplanlægningen skal de større sammenhængende landskaber sikres og bevares. Der skal så vidt muligt undgås at placere nye, større tekniske anlæg, såsom vindmøller, både i og for tæt på landskabsudpegningerne.

Målet er, at der som udgangspunkt ikke sker reduktion af de bevaringsværdige og større sammenhængende landskaber. Hvis landskabsbeskyttelsen reduceres i kommuneplanen, skal kommunen begrunde den ændrede afvejning af interesserne jf. §29, stk. 1. Begrundelsen skal være baseret på en landskabsanalyse (som fx landskabskaraktermetoden, LKM), der kan afdække det landskabeligt ubetænkelige i ændringen.

Ifølge ”Oversigt over nationale interesser i kommuneplanlægning” (2023):
Det er en national interesse at sikre hensynet til landskab, geologi og kulturarv af national og international betydning, herunder kystlandskaber. Landskab, geologi og kulturarv vidner om

den kulturhistoriske udvikling og tilpasningen til naturgrundlaget. De udgør en værdi og er samtidig grundlæggende samfundsmæssige forudsætninger for livskvalitet og identitet – også for kommende generationer.

Landskabers karakter er det særlige udtryk, som bliver skabt i samspillet mellem naturgrundlaget, arealanvendelsen og de rumlige visuelle forhold. Det er landskabets karakter, der får området til at skille sig ud. De landskabelige værdier knytter sig til de mest karakteristiske og oplevelsesrige landskaber af høj kvalitet. F.eks. kyster, ådale, skove, bakker og slettelandskaber. Det er en national interesse, at kommunernes planlægning af det åbne land er med til at sikre de landskabelige udpegninger, så de fortsat udgør en væsentlig samfundsmæssig værdi.

Det er en national interesse at bevaringsværdige landskaber og større sammenhængende landskaber udpeges i kommuneplanen, og at de sikres og bevares. De skal som udgangspunkt friholdes for byggeri og tekniske anlæg. Dette dels af hensyn til de landskabelige kvaliteter og oplevelser, så f.eks. ådale og herregårdslandskaber ikke udviskes og forsvinder for bestandigt, dels for at give mulighed for at opleve de relativt få steder i Danmark, som ikke er påvirket af by eller tekniske anlæg.

For at fremme vedvarende energi i Danmark er det gjort muligt at opstille vindmøller og solceller i herregårds- og godslandskaber, medmindre disse er af en særlig kvalitet. Det er vigtigt at fastholde beskyttelsen af disse landskaber både før og efter, at energianlæg er udtjent. Udformning, størrelse og placering af energianlæggene har en afgørende betydning for, hvor meget de påvirker landskabet.

Det er vigtigt, at der i benyttelsen af det åbne land generelt er fokus på, hvordan nye elementer udformes og placeres, så de kan bidrage til den landskabelige oplevelse, herunder at forbedre landskabet.

Det er en national interesse, at kommunerne – i overensstemmelse med Den Europæiske Landskabskonvention – i deres planlægning og forvaltning afspejler, at landskabsoplevelsen udgør en vigtig del af livskvaliteten for mennesker overalt, både i byer og på landet.

Ved vurderingen af 150 meter høje vindmøllers påvirkning af bl.a. landskabet, opereres der med en nærzone på 0-5 km, hvor vindmøllerne er meget dominerende, en mellemzone på 5-10 km, hvor vindmøllerne ofte ses sammen med andre elementer i landskabet, og en fjernzone på 10-16 km, hvor afstanden er så stor, at de visuelt er mindre dominerende.

Generelt kan der inden for alle konsekvenszoner være arealer, hvor vindmøllerne ikke er synlige pga. beplantning, terræn, bebyggelse eller lignende. Andelen af arealer hvorfra vindmøllerne ikke er synlige, stiger med afstanden til vindmøllerne.

Interesseområderne for vindmøller er beliggende indenfor 5 km fra udpegninger af bevaringsværdige, sammenhængende og/eller uforstyrrede landskaber i kommunen, dvs. inden for vindmøllernes nærzone. Der er derfor stor risiko for, at vindmøllerne kan påvirke disse landskaber i betænkelig grad. Derudover er flere af interesseområderne indbyrdes tæt beliggende, hvorfor der kan være betænkelig kumulativ virkning. Det kan betyde at interesseområder kommer til at fremtræde uharmonisk i forhold til hinanden og til landskabet.

Horsens Kommunes arkitekturpolitik er kun i begrænset omfang møntet på tekniske anlæg i det åbne land, men indirekte er der allerede arkitektoniske krav i de statslige udmeldinger og vejledninger, eksempelvis at vindmøllegrupper skal bestå af ens møller med samme navhøjde, møller skal stå på linje eller i et let opfatteligt mønster og at vindmøllegrupper skal stå med en vis afstand, så de tydeligt er adskilte. Der er derudover opstået enighed om at vindmøller normalt har tre vinger og rørtårn. Disse forhold kan tolkes som en konsensus om at vindmøller skal placeres og fremstå så enkelt og afklaret som muligt. Dette er i tråd med holdningen til andre tekniske anlæg, eksempelvis store broer, kraftværker og højspændingstraceer. Tilsvarende bør vindmøller placeres så de samlet set fremtræder så enkelt som muligt og i harmoni med landskabets store træk. Derudover bør der tages hensyn til vigtige udsigter fra beboelse og steder hvor mange mennesker færdes eller opholder sig.

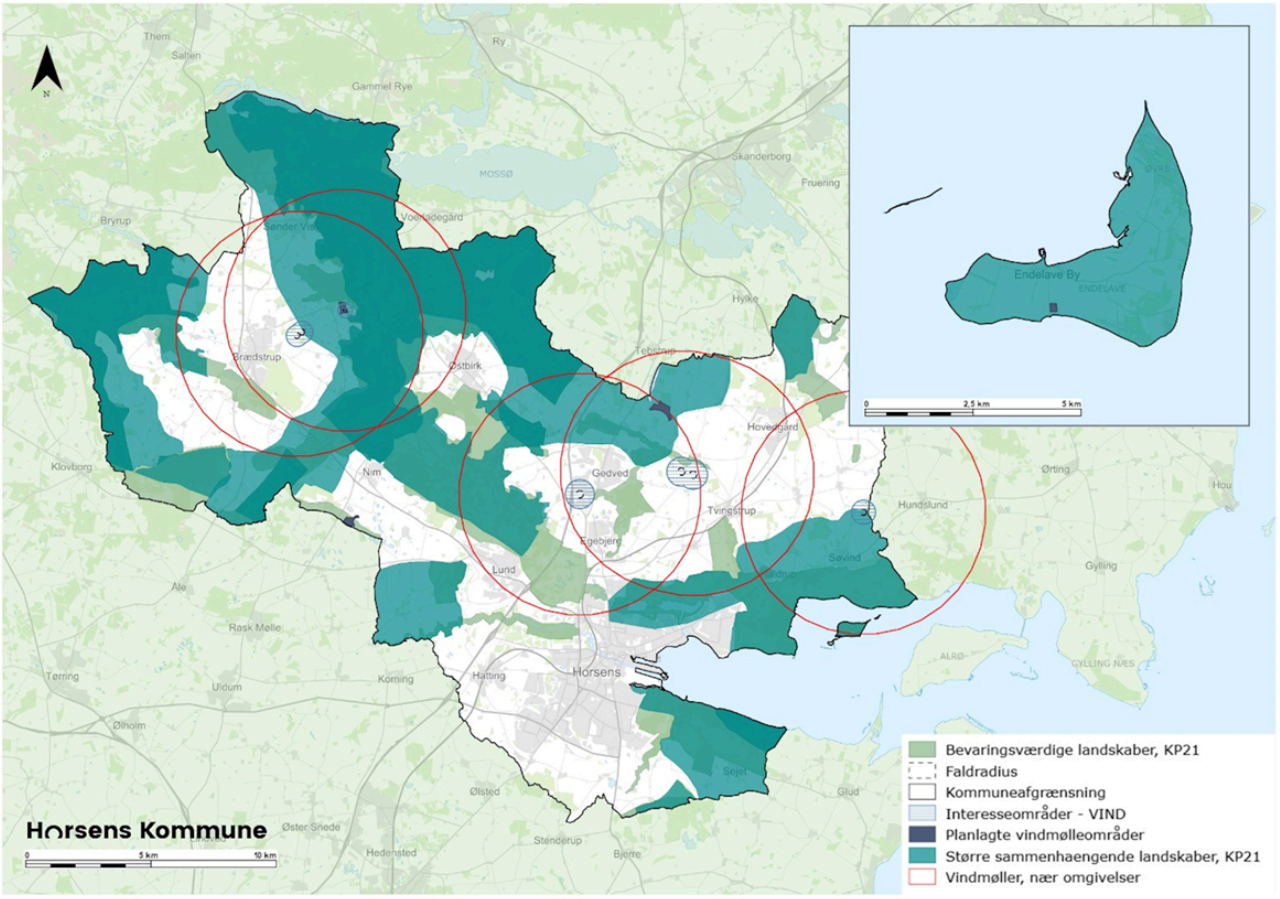

Billedet viser et kort over kommunen. På kortet er medtaget kommuneplanens udpegninger af bevaringsværdige og større sammenhængende landskaber, eksisterende vindmøllerammer og interesseområderne. For interesseområderne er der angivet områdernes nærområgivelser på 5 km.

Sikkerhedshensyn

Vindmølleprojekter med vindmøller over 100 meters totalhøjde skal anmeldes til Trafikstyrelsen. Anlæg må ikke påbegyndes før der er udstedt attest om, at vindmøllen ikke

er til fare for lufttrafikkens sikkerhed. Trafikstyrelsen afgør desuden, om vindmøller med en totalhøjde på mellem 100 – 150 meter skal lysafmærkes.

Vindmøller med en højde på 150 meter eller mere kan påvirke radarers detektionsevne negativt. Eventuelt fremtidige vindmøller i Horsens Kommune af denne størrelse, vil være i ”Line-of Sight” fra Forsvarets militære radarer i Karup.

Ved planlægning for konkrete vindmølleprojekter på 150 meter eller mere i Horsens Kommune, vil Forsvarets Ejendomsstyrelse kunne pålægge bygherre og udvikler, at der skal udarbejdes tekniske analyser af vindmøllernes påvirkning af radaranlæggene i henhold til EUROCONTROL retningslinjerne herfor. På baggrund af disse analyser og operative vurderinger, kan Ejendomsstyrelsen stille krav om afværgeforanstaltninger – f.eks. i form af gap-filler radarer, der skal kompensere for eventuelt tab af detektionsevne.

Der bør som hovedregel indledes tidlig dialog med Forsvarets Ejendomsstyrelse i planlægningen, for at afklare om der vil være behov for yderligere undersøgelser af vindmøllernes indvirkning på radarernes detektionsevne.

Vindmøllers afstand til overordnede veje regnes fra kant af vej, nødspor eller vejbyggelinje, hvis disse er pålagt, til den nærmeste del af mølletårnet, jf. VEJ nr. 9317 af 26/01/2022.

For statsvejnettet gælder der en zone mellem 1 og 1,7 gange vindmøllens totalhøjde, hvor Vejdirektoratet fører tilsyn med planlægning. I denne planlægningszone kan der optræde sikkerhedsmæssige hensyn, som kræver forudgående dialog med Vejdirektoratet. Ved planlægning for et konkret vindmølleprojekt i denne zone, kan Vejdirektoratets tilladelse til projektet forudsætte en redegørelse for, at vindmøllerne ikke vil udgøre en fremtidig sikkerhedsmæssig risiko for statsvejens trafikanter.

I forbindelse med tilsvarende planlægning i nærhed til jernbanenettet afklares sikkerhedsmæssige spørgsmål og tilladelser med Banedanmark. Vejdirektoratet og Banedanmark skal specifikt begrunde behovet for øget afstand. Afstandskravet vil ikke overstige 1,7 gange vindmøllens totalhøjde.

Vindmøller kan i udgangspunktet placeres i en afstand af minimum 1 gange vindmøllens totalhøjde fra det rutenummererede vejnet. Der bør i planlægningen være opmærksomhed på at afklare, at vindmøllers placering i nærhed til det rutenummererede vejnet ikke udgør sikkerhedsmæssige risici for vejens trafikanter.

Vindmøller bør som hovedregel ikke placeres i eller tæt ved vejens sigtelinje, da det kan fjerne trafikanternes opmærksomhed fra vejen.

Vindmøller må ikke opstilles nærmere højspændings- og luftledninger end 1 x vindmøllens totalhøjde + en respektafstand på 15 meter fra nærmeste fase. Retningslinjen skal sikre el-transmissionsledningen i tilfælde af havari af vindmøller. Hvad angår afstanden til højspændingsstationer, så vil det til en hver tid være stationsejer, der fastsættes den endelige minimumsafstand fra vindmølle til station, på baggrund af en vurdering af risikoen for forsyningsforstyrrelser ved et eventuelt havari. Som vejledende tommelfingerregel kan afstanden forventes at være den samme som for højspændings- og luftledninger.

For jordkabler gælder det, at jordkabelejeren forventeligt vil have et ønske om en mindsteafstand mellem vindmølle og yderste leder/kabel på min. 50 meter for at undgå skader på jordanlægget, som følge af lynnedslag i vindmøllen. Efter aftale med jordkabelejer, kan afstanden reduceres, såfremt der etableres tekniske foranstaltninger, der sikrer kabelanlægget.

Som udgangspunkt, af sikkerhedsmæssige årsager, gælder der en mindsteafstand fra vindmøller til gasledninger på 2 x vindmøllens totalhøjde. Dog kan ledningsejer, på baggrund af en konkret vurdering, dispensere herfra ned til 1 x vindmøllens totalhøjde. Typisk vil denne mulighed også være betinget af, at vindmøllen udstyres med ekstra elektriske foranstaltninger, der øger sikkerheden i forbindelse med lynnedslag.

Det anbefales, at vindmøller placeres med minimum 200 meters afstand til sigtelinjen mellem to radiokæde sende/modtage-positioner for at undgå forstyrrelser af signalet. De 200 meter er en vejledende afstand. Er man i nærheden af de 200 meter, bør man altid kontakte radiokædeoperatøren, da denne afstand kan være højere for nogle radiokæder. Endelig skal der også tages hensyn til, at afstanden overholdes til yderste vingespids svarende til vindmøllerotorens omdrejningsradius, hvor vindmøllens vingeplan er vinkelret på radiokædens sigtelinje.

Hvis der er konflikt med en radiokæde, kan der forhandles med radiokædeoperatøren om en alternativ linjeføring for radiokæden, hvor signalet omdirigeres via en anden mast. Dette vil kræve tilladelse fra IT- og Telestyrelsen, og ved behov for placering af en ny mast, vil der endvidere skulle indhentes landzonetilladelse fra kommunen – se i øvrigt kommuneplanens retningslinje "6.6. Master og antenner". Den økonomiske udgift ved en sådan omdirigering bør, efter en privatretlig aftale afholdes af vindmøllebygherren, som en forudsætning for vindmølleprojektets gennemførelse.

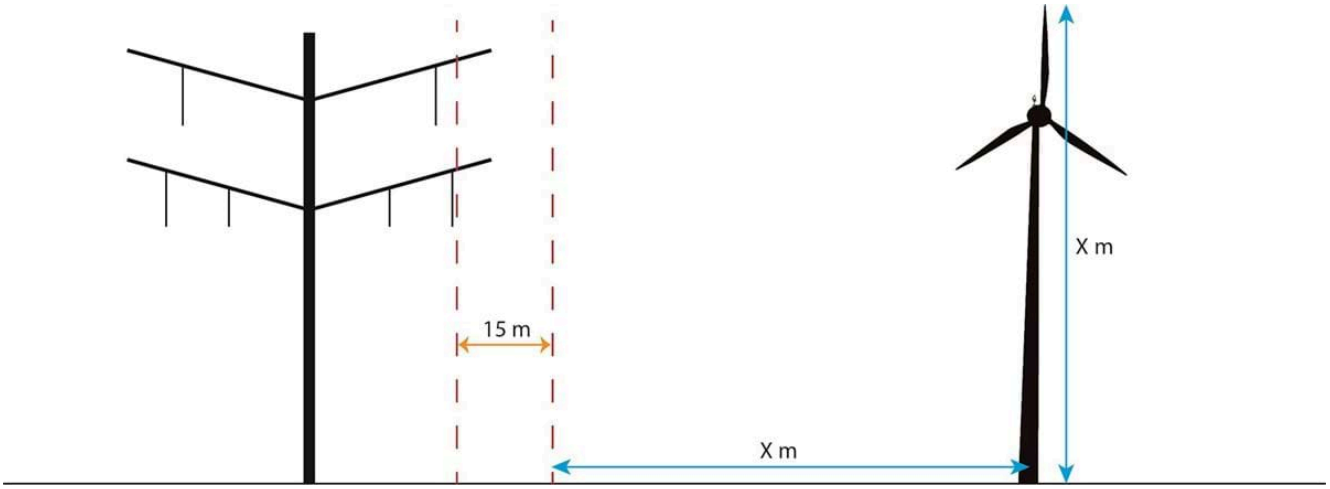

Billedet viser princippet for, hvordan vindmøller placeres, så de overholder sikkerhedshensynene i forhold til højspændingsledninger.

Vindmøller og støj

Støjkonsekvenszonerne er udpeget i medfør af planloven og er fremadrettede planlægningszoner. Derfor kan eksisterende områder, til støjfølsom arealanvendelse –

beboelsesområder, institutioner og lign., godt være omfattet af en støjkonsekvenszone. Støjkonsekvenszonerne skal sikre, at der til stadighed kan opstilles vindmøller i de udpegede områder. Nye vindmøller skal under alle omstændigheder overholde de gældende støjgrænser, på såvel eksisterende fritliggende beboelse og som eksisterende områder til støjfølsom arealanvendelse.

Vindmøllestøjbekendtgørelsen (BEK nr. 955 af 26/08/2024) fastsætter de støjgrænseværdier, der er gældende i forhold til etablering, ændring og drift af vindmøller. Det er vindmølleejeren, der er ansvarlig for, at bestemmelserne heri er overholdt. Bekendtgørelsen definerer støjfølsom arealanvendelse, som *"Områder der anvendes til eller i lokalplan eller byplanvedtægt, er udlagt til bolig-, institutions-, sommerhus-, camping- eller kolonihaveformål, eller områder som er udlagt i lokalplan eller byplanvedtægt til støjfølsom rekreativ aktivitet."*

Støjkonsekvenszonerne er vist på retningslinjekortet, som henholdsvis en ternet skravering for 0-4x vindmøllens totalhøjde, hvor der ikke må etableres beboelse, ud over vindmølleejernes egen bolig og en linjeret skravering af zonen 4-8x vindmøllens totalhøjde, hvor der kun kan etableres støjfølsom anvendelse, hvis det kan dokumenteres, at støjgrænserne kan overholdes.

Der udlægges ikke nye støjkonsekvenszoner omkring de viste interesseområder for vindmøller i kommuneplanen, da disse ikke er af en bindende karakter. I forbindelse med planlægningen, for et konkret vindmølleprojekt, skal der fastlægges en mere præcis støjkonsekvenszone, når det endelige opstillingsmønster og vindmøllernes støj er afklaret.

Små vindmøller

Ved placering af små vindmøller skal der tages hensyn til naboer, natur og landskab. Afstandskravet på 4 x vindmøllens totalhøjde til nærmeste nabobeboelse, gælder ikke for husstandsvindmøller, der imidlertid er omfattet af bekendtgørelsen om støj fra vindmøller.

Husstandsvindmøller bør ikke opstilles indenfor bevaringsværdige landskaber, lavbundsarealer, naturbeskyttede områder eller i områder udlagt til boligformål.

Der findes flere forskellige typer af små vindmøller. Mini- og mikrovindmøller med et bestrøget areal fra omkring 5 til under 1 m², samt lodret stående cylindervindmøller m.fl.

De små vindmøller er omfattet af bekendtgørelsen om støj fra vindmøller. Opstilling/opsætning af de små vindmøller kræver en tilladelse fra kommunen.

Små vindmøller er, grundet det høje omdrejningstal, ofte visuelt forstyrrende og bør ikke opstilles i områder, der er udlagt til beboelse.

GEOTERMI OG JORDVARME

Mål

- Horsens Kommune vil arbejde for, at der bliver etableret eller kan ske udbygning af VE-anlæg inden for kommunen, svarende til minimum 10% af elforbruget på årsbasis i kommunen inden 2030.
- Horsens Kommune vil fremme integrationen af decentrale, vedvarende energiforsyningsformer bredt, så disse kan supplere de store centrale produktionsanlæg
- Horsens Kommune vil arbejde for at sikre forsyningssikkerheden og omstille til lokale vedvarende energikilder.

Retningslinjer

Geotermi

6.10.1. Geotermiske anlæg kan som udgangspunkt kun placeres inden for områder udlagt til tekniske anlæg, herunder særligt energiforsyning. Forud for etableringen skal der redegøres for følgende

- Anlæggets præcise placering.
- At anlæggets bebyggelse og beplantning tilpasses de landskabelige omgivelser, eller indpasses bedst mulige i de bymæssige omgivelser.
- At der tages hensyn til miljøgener både under etablering og drift af anlægget, herunder ikke mindst støjgener for eventuelle naboer og at dybe boringer ikke medfører forøget risiko eller forværring af den eksisterende forureningssituation i forhold til grundvandet.

6.10.2. Der må som udgangspunkt ikke etableres geotermiske boringer inden for områder med særlige drikkevandsinteresser (OSD) og indvindingsoplande til almene vandværker.

Jordvarme

6.10.3. Der skelnes mellem to forskellige typer af jordvarmeanlæg:

- Terrænære anlæg, hvor varmeslanger er nedgravet i minimum 0,6 meter og maksimalt 5 meter. På landbrugsjord skal slangerne placeres i minimum 1 meters dybde, for at reducere risikoen for skader på anlægget.
- Dybe anlæg, hvor én eller flere boringer er udført med boreudstyr og gravede anlæg, hvor anlæggets dybeste del går dybere end 5 meter, dog højst 300 meter.

6.10.4. Jordvarmeanlæg skal altid anmeldes eller ansøges efter gældende regler.

6.10.5. Terrænnære anlæg skal etableres min. 50 meter fra en almen og ikke-almen vandforsyning og min. 5 meter fra et andet anlæg.

6.10.6. Dybe anlæg skal som udgangspunkt etableres min. 300 meter fra en almen og ikke-almen vandforsyning og min. 50 meter fra et andet anlæg.

6.10.7. Der må som udgangspunkt ikke etableres dybe jordvarmeanlæg inden for BNBO og inden for indvindingsoplande til almene vandværker.

Redegørelse

Der er stor fokus på at omstille Danmarks elforsyning til vedvarende energikilder fra sol og vind. Det er afhængigt af, at solen skinner om sommeren og at vinden blæser i efteråret, samt hen over vinteren. Det producerer dog ikke nødvendigvis varme. Her kommer geotermi og jordvarme inden i billedet. I begge tilfælde udnyttes den varme, der findes i undergrunden, uafhængigt af vind og vejr. Den primære forskel mellem de to, findes i den teknologi og dybden, hvorfra varmen hentes. Jordvarme etableres typisk i de øverste jordlag og er mest udbredt herhjemme som horisontale slanger, der graves ned i haven ved den enkelte husstand. Et geotermisk anlæg er et anlæg, der udnytter den energi der ligger i undergrunden i form af saltholdigt vand. Undergrunden er fyldt med små lommer med varmt saltholdigt vand. Temperaturen i vandet stiger i takt med dybden, da varme strømmer fra jordens indre mod jordens overflade.

I forbindelse med eventuelt kommende projektering af konkrete projekter vedr. geotermi og jordvarme, vil museet foretage en arkivalsk kontrol af projektet, for at vurdere risikoen for eventuelle fortidsminder. Museet vurderer også, om det er nødvendigt at foretage en forundersøgelse efter museumslovens § 25-27, for at give en udtalelse om væsentlige fortidsminder på arealet. Ved at få foretaget en forundersøgelse, kan man på forhånd få afklaret, om der er fortidsminder på arealet.

Geotermi

Der er potentiale i den danske undergrund, der er reguleret af Undergrundsloven (LBK nr. 1461 af 29/11/2023), for at geotermisk varme kan forsyne store dele af den danske fjernvarmeforsyning med grøn varme. Mulighederne for at udnytte denne varme til fjernvarmeformålet, har været i fokus af flere omgange gennem tiden. Der er imidlertid kun etableret ganske få geotermiske anlæg herhjemme. Det er der flere grunde til, først og fremmest er det en kompleks proces, behæftet med mange ubekendte og risici, i forbindelse med etableringen af anlægget. Der er mange geologiske faktorer, der spiller ind i, om der findes godt potentiale til at udnytte undergrunden, til at indvinde geotermisk varme.

Potentialet for at udnytte undergrunden, afhænger således af om der er vandholdige lag i undergrunden, kaldet et reservoir, og om det er muligt at pumpe vandet herfra både op, og især tilbage ned, i undergrunden igen. Muligheden for dette er afhængig af, hvor godt vandet kan strømme frit mellem porerne (sand/stenkornene) i de vandbærende lag. Derudover skal disse lag være tilstrækkeligt tykke og dække et passende areal. Temperaturen er også afgørende. Den stiger med ca. 25-30˚C for hver kilometer i dybden. Reservoiret skal således ligge dybt nok til, at vandets temperatur er høj nok og at det er rentabelt at hente vandet op.

Omvendt, så forværres de fornævnte vigtige parametre typisk, jo dybere der bores. Boringer skal have en dybde på omkring 1-2 km, for at nå de vandbærende lag i den danske undergrund.

Dertil skal det bemærkes, at trods forekomsten af reservoirer med varmt vandt i den danske undergrund, så har det ikke en tilstrækkelig temperatur til, at det kan sendes direkte ud i fjernvarmenettet. Temperaturen skal derfor hæves, enten igennem eldrevne varmepumper eller absorptionsvarmepumper, der er drevet af varmen fra fjernvarmekedler.

De meget dybe boringer føres igennem beskyttende lerlag, som ligger hen over de grundvandsmagasiner, der anvendes til drikkevandsformål. En dyb boring, som er ført igennem et beskyttende lerlag over grundvandsmagasinet, kan udgøre en transportvej for forurening fra jordoverfladen til de dybe primære grundvandsmagasiner, hvis boringen er dårligt udført eller dårligt vedligeholdt. Risikoen for forurening af grundvandet fra dybe boringer, som ikke skal anvendes til drikkevandsformål, skal minimeres. Ved ansøgninger om tilladelse til etablering af dybe boringer til f.eks. termiske boringer, skal der laves en konkret vurdering af boringens placering i forhold til områdets grundvandsmagasiner og de tilknyttede vandværksboringer. Vurderingen vil have særligt fokus på at belyse risikoen for en forurening af grundvandsmagasinet.

Jf. Undergrundsloven, skal der ansøges om tilladelse ved Energistyrelsen, til at efterforske og udvinde geotermisk energi i den danske undergrund. Det fremgår af en invitationsskrivelse, hvilke kriterier der vurderes på, i forhold til tildelingen af tilladelser. Hele det danske territorie er som udgangspunkt udbudt, dog gives der som udgangspunkt ikke tilladelser inden for de områder, der allerede er givet tilladelse til at udnytte. Kan efterforskningen af undergrunden og udvindingen af den geotermiske energi ikke finde sted, eller opstår der udfordringer undervejs, der gør at arbejdet ikke kan fortsætte, skal tilladelsen tilbagekaldes.

Den egentlige etablering af et geotermisk anlæg skal ske i overensstemmelse med Varmeforsyningsloven (LBK nr. 124 af 02/02/2024), og Projektbekendtgørelsen (BEK nr. 697 af 06/06/2023) i medfør af Varmeforsyningsloven. Det betyder, at der kommer til at køre to sideløbende, parallelle processer: En, hvor der søges om tilladelse til udnyttelse af undergrunden, og en anden, hvor der skal indgås en aftale med et forsyningsselskab, om at aftage varmen og sende den ud til forbrugerne. Før kommunen kan godkende etablering af geotermisk varme, som en del af forsyningen fra et fjernvarmeværk, forudsætter det, at det geotermiske anlæg er det samfundsøkonomiske mest rentable projekt jf. Projektbekendtgørelsen.

Potentielle, fremtidige geotermiske anlæg

Af de fem viste interesseområder for VE-anlæg i kommunen, er der et potentielt geotermi-projekt. Herunder gives en kort introduktion til det ønskede område, der vises som interesseområder til geotermi i kommunen.

Geotermi område 01

I forbindelse med indkaldelse af idéer og forslag til tematillægget, og tidligere i forbindelse med fordebatten for Planstrategi 2023, har Horsens Kommune modtaget en henvendelse om, at forundersøgelser af undergrunden finder sted, med henblik på muligheden for et geotermisk anlæg. Interesseområdet på Endelavevej ligger inden for Zone 1, hvor der kan være mulighed, for at planlægge for og opstille VE-anlæg i Horsens Kommune. Placeringen kan medføre synergivirkninger i tilknytning til Fjernvarme Horsens. Om det vil være muligt at planlægge for et geotermisk anlæg her, vil komme an på undergrundens beskaffenhed, og om der findes andre, bedre egnet alternativer.

Jordvarme

De forskellige jordlag har hver deres egenskaber, hvilket har en væsentlig betydning for, hvor meget energi der er potentiale for, og hvor hurtigt den energi eller varme, der afgives til eller optages fra jorden. I de øverste jordlag er det relativt nemt at optage varme eller kulde fra jorden, igennem en væskecirkuleret i et lukket kredsløb.

Jordvarmeanlæggene kan således både dække behov for opvarmning og afkøling og kan designes til at dække forsyningsbehov af alt fra en enkelt husstand, til større bygningskomplekser. Der er altså et stort potentiale for, at jordvarme kan erstatte gamle oliefyr i private husstande.

I bekendtgørelsen om jordvarmeanlæg (BEK nr. 240 af 27/02/2017), skelnes der i mellem flere typer af anlæg, herunder terrænnære anlæg, der ikke etableres dybere end 5 meter, og dybe anlæg, hvor den dybeste del af anlægget ligger dybere end 5 meter. Bekendtgørelsen fremsætter nærmere krav, blandt andet ansøgnings- og anmeldelsesprocedure, placering, konstruktion og væsker, samt hvordan der skal føres tilsyn med anlæggene, og hvordan de skal sløjfes.

I forhold til placeringen af anlæg fastsættes der med bekendtgørelsen nogle afstandskrav, som skal overholdes. Disse varierer en smule, afhængig af typen af anlæg. For et terrænnært anlæg, hvor slangerne lægges ud horisontalt i en dybde mellem 0,5 meter og 5 meter under jorden, gælder det, at der minimum skal være 50 meter til almen og ikke-almen vandforsyning, og ligeledes mindst 5 meter til et andet anlæg. For dybe anlæg – hvor slanger graves ned vertikalt og dermed dybere end 5 meter – gælder det, at der som udgangspunkt skal være minimum 300 meter til almen og ikke-almen vandforsyning samt 50 meter til et andet anlæg. Desuden findes der afstandskrav til naboskel, bygninger, samt skærpede krav om isolering af varmeslanger, placeret i nærhed af vand- eller kloakrør.

Afhængigt at anlæggets indretning, herunder type af frostsikringsvæske, kan der i nogle tilfælde give dispensationer til overstående afstandskrav og begrænsninger. Det fremhæves at kommunalbestyrelsen skal tage stilling til det enkelte anlæg, og de faktiske forhold herom.

Kommunen prioriterer altid sikkerheden af vores beskyttede natur, drikkevandsforsyning og kultur- og fortidsinteresse hvorfor etablering af jordvarmeanlæg, terrænnærer såvel som som dybe, skal anmeldes eller ansøges jf. Jordvarmebekendtgørelsen (BEK nr. 240 af

27/02/2017). Dette giver kommunen mulighed for at stille vilkår til anlæggets placering, drift og indretning. Hvilket sikrer, at overstående forhold ikke udsættes for urøde risici.

Anmeldelser gælder som udgangspunkt udelukkende terrænnære anlæg af ikke industriel karakter, placeret i nye udstykninger, hvor der i forvejen er screenet og som er placeret uden for områder med grundvandsinteresser. Anlæg der ikke er omfattet af overstående, skal som udgangspunkt altid ansøges.

Læs mere om eventuel anmeldelse eller ansøgning om tilladelse til anlæg til jordvarme på kommunens hjemmeside her .

ERHVERV & LAND-BRUG

7.1. SÆRLIGT VÆRDIFULDE LANDBRUGSOMRÅDER

Mål

- Målet er at sikre landbrugserhvervets udviklingsmuligheder, og samtidig sikre at hensynet til naturen, miljøet og lokalsamfundet også varetages.

Retningslinjer

7.1.1. De særligt værdifulde landbrugsområder skal i videst muligt omfang friholdes for aktiviteter, der kan hindre landbrugserhvervets udviklingsmuligheder. Retningslinjen er ikke til hinder for landbrugsmæssig drift som f.eks. gartneri, skovrejsning, vådområder, minivådområder, natur, osv.

7.1.2. Indenfor de særligt værdifulde landbrugsområder skal der vises tilbageholdenhed med at inddrage arealer til ikke landbrugsmæssige formål som f.eks. byudvikling eller tekniske anlæg.

7.1.3. Planlægning for VE-anlæg, herunder særligt større solcelleanlæg inden for områder udpeget til særligt værdifulde landbrugsområder, kan kun finde sted, hvor lodsejer selv er med til at udvikle projektet og hvor der fremsendes et projekt, der er tilpasset de lokale forhold jf. "6.7. Planlægning for vedvarende energianlæg".

7.1.4. Ved planlægning for VE-anlæg, herunder særligt større solcelleanlæg inden for områder, der udpeges til særligt værdifulde landbrugsområder, skal der redegøres for hvordan projektet påvirker, både positivt og negativt, eksisterende anvendelse af jordarealerne og de omkringliggende natur- og miljøhensyn.

7.1.5. Som udgangspunkt skal arealer, der i en længere periode anvendes til VE-anlæg, f.eks. større solcelleanlæg, tilbageføres til landbrugsdrift hvis dette er muligt, ellers udlægges de ved endt drift som nye naturområder.

De særligt værdifulde landbrugsområder er vist på kort.

Redegørelse

Landbrugserhvervenes interesser og udviklingsmuligheder skal indgå i den samlede afvejning af interesser ved planlægning af den fremtidige arealanvendelse. Tilstrækkelige arealer skal bevares for at sikre et bæredygtigt jordbrug, der fortsat kan udvikle sig.

Hensigten med udpegningen er at sikre, at kommunernes planlægning tager hensyn til landbrugets fortsatte udviklingsmuligheder fx når landbrugsjord udlægges til byudvikling, eller når der gives landzonetilladelse til bl.a. boliger i landzone.

Når områder der anvendes til land- og skovbrug, gartnerier og beslægtede erhverv inddrages til andre formål, skal dette ske ud fra en samfundsmæssig helhedsbetragtning. Derfor skal

der foretages en nøje afvejning af de forskellige interesser, der knytter sig til området, herunder de allerede foretagne investeringer i området. Når jordbrugsområder inddrages til andre formål, vil det være en betingelse, at den landbrugsmæssige drift kan fortsætte længst muligt.

Udpegningen af de særligt værdifulde landbrugsområder skal understøtte udviklings- og investeringsmulighederne i landbruget og skal samtidig forebygge konflikter med naboer og tage hensyn til landskabs-, natur-, kultur og miljøinteresser.

De særligt værdifulde landbrugsområder skal i størst muligt omfang friholdes for aktiviteter, der kan sætte begrænsninger for landbrugets udviklingsmuligheder, herunder tænkes især på udlæg til byvækst. Nærhed til byområder stiller landbruget overfor øgede krav.

De særligt værdifulde landbrugsområder er landbrugsarealer som ikke er registreret på kort som værende omfattet af følgende udpegninger: Internationale naturbeskyttelsesområder (Natura 2000), skove (fredskov), beskyttet natur (§ 3), byområder (eksisterende samt områder til byvækst). Der indgår ikke en vurdering af jordbundsforholdene i analysen, idet udbytte og økonomi afhænger af, at afgrøden kombineres med den rigtige jordtype.

Kommunen har anvendt data fra Jordbrugsanalyserne og Danmarks Arealinformation

Siden Kommuneplan 2021-2033, er der blevet udlagt nye arealer til byvækst med Tematillæg for Byudvikling. Disse udlæg har medført en mindre reduktion af særligt værdifulde landbrugsområder ved Søvind, Egebjerg, Gedved, Lund og Hatting. Horsens Kommune vurderede i forbindelse med det pågældende tematillæg til kommuneplanen, at reduktionen er så lille, at det overordnet set ikke vil påvirke mulighederne for landbrugsdrift i kommunen. Områderne er nærmere beskrevet her.

Billedet viser et landbrugslandskab.

VE-anlæg inden for Særligt værdifulde landbrugsområder

Regeringens klimaaftaler om en firedobling af landbaseret elproduktion fra solcelleanlæg og vindmøller betyder, at der skal ske en omfattende planlægning, for at muliggøre denne udbygning. Meget af den nødvendige planlægning af anlæggene vil finde sted i det åbne land, og i Horsens Kommune er det, i langt de fleste tilfælde, sammenfaldende med kommuneplanens udpegninger af ”Særligt værdifulde landbrugsområder”.

Særligt værdifulde landbrugsområder, bør som udgangspunkt fastholdes til landbrugsmæssig brug, dette er dog ikke til hinder for, at arealerne i en længere periode kan anvendes til f.eks. solcelleanlæg. I disse tilfælde bør landbrugspligten på jordene så vidt muligt fastholdes, ellers skal der pålægges krav om, at arealerne tilbageføres til landbrugsjorder med landbrugspligt, efter endt drift af solcelleanlæg.

Vindmøller og solcelleanlæg er af meget forskellige karakterer, når det kommer til planlægningen for disse anlæg. Vindmøllerne kræver et areal på omkring 0,5 hektar til henholdsvis placering af møllen og kranplads, hvorimod solcelleanlæg oftest har en langt større fladeudbredelse i det åbne land. Retningslinjerne har derfor til formål at sikre, at

planlægningen for og udbygningen af VE-anlæg i Horsens Kommune sker på en hensigtsmæssig måde i forhold til de landbrugsmæssige interesser i kommunen.

Derfor indføres der, med tematillægget, nye retningslinjer vedrørende planlægning for VE-anlæg, inden for særligt værdifulde landbrugsområder, som har til formål, at sikre at planlægningen for udbygningen af Horsens Kommunes VE-anlæg, sker på en hensigtsmæssig måde, i forhold til de landbrugsmæssige interesser der er i kommunen.

Horsens Kommune ønsker at understøtte de statslige mål om en firdobling af sol- og vindenergi på land. Retningslinjen ”6.7. Planlægning for vedvarende energianlæg” udpeger to zoner vedrørende mulighederne for planlægning og opstilling af VE-anlæg. Udpegningsgrundlaget for de to zoner er nærmere beskrevet i selve retningslinjen.

Zone 1, hvor der kan være mulighed for at planlægge for og opstille VE-anlæg, er mange af stederne i det åbne land sammenfaldende med kommunens udpegninger af særligt værdifulde landbrugsområder. Den endelige mulighed for planlægning og etablering, kommer i en konkret vurdering, herunder også af de landbrugsmæssige interesser.

Horsens Kommune ønsker som udgangspunkt, kun at påtænke eller igangsætte planlægning af konkrete VE-projekter, hvor lodsejeren selv er med i udviklingen af projektet. Med dette skal forstås, at lodsejer enten selv bor i det pågældende område og derved selv vil blive berørt af projektet, eller at lodsejer selv har kontaktet udviklere og kommunen, for at tilkendegive interessen i at udvikle VE-projektet. Dertil kommer, at Horsens Kommune ønsker, at lodsejer sammen med udvikler har sikret lokal opbakning til projektet. Dette kan f.eks. være igennem tidlig og løbende åben dialog med berørte naboer, at naboer bliver tilbudt en andel i projekt eller at enkelte borgere, der er valgt til at repræsentere de berørte naboer, bliver en del af udviklingen af projektet, så det kan tilpasse lokale forhold og ønsker. Dette er ikke en udtømmende opremsning af forslag.

For at sikre, at der sker en hensigtsmæssig planlægning, hvor f.eks. godsjorder ikke braklægges i en længere periode til solceller, efterspørges en redegørelse for hvordan de ønskede projekter påvirker landbrugerne af jordarealerne, både positivt og negativt. Der kan således være tale om forhold omkring den hidtidige drift og hvordan denne ændres som følge af etableringen af projektet. Det kunne f.eks. være jordbundsforhold, hvor god jordens kvælstofretention er, om jorden er drænet og hvor, samt hvordan gødskes der. Derudover skal der også redegøres for, hvordan projektet forholder sig til og eventuelt vil understøtte natur og miljøhensyn, som en del af denne redegørelse. Det kunne f.eks. være, hvordan der i projektet sikres grønne korridorer, hensyn til grund- og drikkevand, eller hvordan biodiversiteten i et område understøttes både inden for og uden for det pågældende VE-anlæg.

Som udgangspunkt bør alle arealer, der anvendes til VE-projekter tilbageføres til landbrugsjorder med landbrugspligt, dette bør dog tages med forbehold for, at der endnu ikke er god viden omkring, hvordan natur-potentialet inden for f.eks. solcelleanlæg udvikler sig over de ca. 30 år hvor anlægget er i drift. Dertil kommer, at det til enhver tid må komme an på en konkret vurdering af de forhold, der viser sig at være, efter endt anvendelse af anlæggene.

Anlæggenes konkrete placering i landskabet kan også have indflydelse på drift og vedligehold af anlægget, samt mulighed for at tilbageføre til landbrugsjorder. Er der f.eks. tale om et stort anlæg, der placeres inden for en stor, åben dyrkningsflade, hvor der ikke findes naturlommer eller andet, der har potentiale til at udvikle sig i sammenspil med faunapassager inden for anlægget, bør vedligeholdelsen og driften i større grad tilstræbe, at naturværdierne inden for anlægget holdes til et minimum, så jorden kan tilbageføres til dyrkningsegnet landbrugsjord. Er der derimod f.eks. tale om et anlæg, der placeres imellem bevoksningsgrupper, søer og vandløb og der indpasses faunapassager i anlægget, for at tilgodese potentialet i de omkringliggende naturværdier, bør vedligeholdelsen og driften af anlægget i større grad tilstræbe at understøtte udvikling af naturpotentialet.

7.2. STORE HUSDYRBRUG

Mål

- Målet er at synliggøre husdyrbrugene udviklingsmuligheder og indikere hvor der vil være færrest konflikter. Samtidig er det målet, at husdyrbrugene udvikler sig på et bæredygtigt grundlag, hvor der også tages hensyn til naturen, miljøet og lokalsamfundet.
- Samtidig er det et mål at bygningsmassen på de store husdyrbrug afstemmes med landskabet.

Retningslinjer

7.2.1. Driftsanlæg på store husdyrbrug skal så vidt muligt lokaliseres og udformes, så konflikter med boligområder, landsbyer og beskyttelses-interesserne i det åbne land, herunder særligt Områder med Særlige Drikkevandsinteresser (OSD), samt landskabs-, natur- og miljøinteresser undgås.

7.2.2. Nye landbrugsbygninger skal placeres så de mindsker påvirkningen af landskabet mest muligt, og skal som udgangspunkt opføres i tilknytning til ejendommens hidtidige bebyggelsesarealer, så ejendommens bebyggelses- og færdselsarealer udgør en hensigtsmæssig helhed

Områder til placering af store husdyrbrug er vist på kort.

Redegørelse

Kravet om udpegninger af arealer til lokalisering af driftsbygninger og -anlæg af store husdyrbrug blev indført i planloven ved lov nr. 553 af 1. juni 2011. Af lovbemærkningerne fremgår det, at der alene er tale om en positiv udpegning af områder til lokalisering af store husdyrbrug. Formålet er at udpege områder med færrest konflikter i forhold til et husdyrbrug.

Udpegningen er sket med baggrund i en GIS–analyse med udvalgte temaer og blev udført i 2011.

Der er i analysen taget udgangspunkt i en husdyrproduktion med malkekøer på 500 dyreenheder (DE). I 2018 blev der indført nye regler for regulering af husdyrbrug, som er afhængig af størrelsen af produktionsarealet, og ikke længere af antallet af dyr/DE. Grænsen for, hvornår et stort husdyrbrug er omfattet af de skrappeste regler, blev fastlagt på 3.500 kg NH_3-N, eller alternativt når husdyrbruget passerer stipladsgrænsen for et IE-husdyrbrug.

Et dyrehold på 500 DE medfører en ammoniakfordampning, mellem 2500-4500 kg NH_3-N afhængig af dyretype og staldsystem. Dermed er analysen fra 2011 i forhold til ammoniak også repræsentativ for de nye grænser for store dyrehold. Det vurderes, at det samme vil være gældende for lugt. Derfor er der ikke lavet en ny analyse.

Temaerne i analysen blev valgt, da de af forskellige grunde begrænser muligheden for lokalisering af store bygninger til husdyrproduktion. De valgte temaer er følgende: Skove, fredede områder, kirker med deres fjernomgivelser, områder udpeget til ny natur og økologiske forbindelseslinjer, områder med lavbund, landskaber der er udpeget som særligt værdifulde, internationale naturbeskyttelsesområder (Natura 2000) med 500 m buffer omkring og særligt sårbare beskyttede naturområder med 400 m buffer omkring. Desuden er der en 350 m buffer omkring områder til byvækst, eksisterende byzoner og afgrænsede landsbyer. Områder som ligger udenfor de udvalgte temaer indgår i udpegningen af områder til lokalisering af driftsanlæg til store husdyrbrug.

Husdyrbrug vil som udgangspunkt kunne etableres, udvides og ændres både i og udenfor udpegningen af områder til lokalisering af driftsanlæg til store husdyrbrug og regulering af husdyrbrugene er den samme uanset, om husdyrbruget ligger indenfor eller udenfor de udpegede områder. Udpegningen kan anvendes som et pejlemærke for områder, hvor antallet af mulige konflikter er reduceret, men kan ikke anvendes til at forudsige, om der vil blive stillet særlige krav til indretningen af et anlæg.

Husdyrbrug reguleres gennem reglerne i Lov om husdyrbrug og anvendelse af gødning m.v. (Husdyrbrugloven). Loven indeholder en række generelle miljøkrav til etablering, udvidelse og ændring af husdyrbrug, herunder bl.a. lugtkrav, krav til ammoniakemission, krav om overdækning af nye gyllebeholdere, som ligger mindre end 300 m fra naboer og sårbar natur og krav om anvendelse af Bedst Tilgængelige Teknologi (BAT).

Horsens Kommune vil i forbindelse med ansøgninger efter Husdyrbrugloven, i dialog med ansøger og dennes rådgiver, finde frem til de mest hensigtsmæssige løsninger, der både kan indfri husdyrbrugenes krav og som samtidig tager hensyn til beskyttelsesinteresserne i det åbne land, herunder natur-, landskabs-, og grundvandsinteresser.

Placering af anlæg i forhold til landskab og boligområder

Strukturudviklingen i landbruget medfører at bygningsmassen på den enkelte ejendom forøges. Derfor er der grund til at tænke i både arkitektur og placering i landskabet, når fremtidens landbrugsbyggeri skal udvikles. Der skal i den forbindelse også tages hensyn til, at der er klare grænser mellem byerne og det åbne land. Horsens Kommune vil således, i dialog med den enkelte bygherre og dennes rådgiver, arbejde for løsninger, der sikrer en god tilpasning til omgivelserne (landskab, anden bebyggelse, rekreative områder m.v.).

Kommunen skal gennem sin administration skabe og bevare værdifulde bebyggelser, kultur- og bymiljøer og landskaber. For at undgå forfald af overflødiggjorte landbrugsbygninger vil der i forbindelse med miljøgodkendelser til større husdyrbrug være fokus på den fremtidige anvendelse af udtjente bygninger, om de kan overgå til andre formål eller, om de skal nedrives.

Det helt overvejende udgangspunkt i både Planloven og Husdyrbrugloven er, at nye landbrugsbygninger skal opføres i tilknytning til ejendommens hidtidige bebyggelsesarealer, så ejendommens bebyggelses- og færdselsarealer udgør en hensigtsmæssig helhed, og en unødvendig spredning af bygningsmassen undgås. Kommunen skal foretage en konkret vurdering af, om der er en særlig begrundelse for at fravige dette udgangspunkt.

Ifølge Husdyrbrugloven er det ikke tilladt at ændre ejendommen på en måde, som giver anledning til øget forurening i områder der er udpeget i kommuneplanen til eksisterende og fremtidige byzone eller sommerhusområder. Ifølge Planloven må kommunen omvendt ikke lokalplanlægge for boliger som er belastede med lugt fra et husdyrbrug. Der skal således foretages en afvejning mellem ønsket om en sammenhængende byudvikling kontra ønsket om at sikre et eksisterende husdyrbrugs overlevelsesmuligheder og investeringssikkerhed.

Som følge af husdyrbrugloven vil en del bedrifter, som ligger uheldigt i forhold til samlet bebyggelse, landsbyer, byzone eller planlagt byzone, opleve at det ikke kan lade sig gøre at udvide bedriften på trods af anvendelse af bedste og nyeste teknologi, medmindre der arbejdes med løsninger, hvor driftsanlægget flyttes væk fra de eksisterende bygninger.

Afhængigt af husdyrbrugets størrelse kan der være lugtmæssige problemer helt op til 1.000 m fra produktionen. Husdyrloven giver mulighed for udflytning, hvis det ikke er muligt at overholde afstandskravene til naboer på grund af f.eks. lugtemission, og hvis det ikke sker på bekostning af en lang række beskyttelsesinteresser. Udflytning af større husdyrbrug bør ske på baggrund af særlig planlægning eller høring i lokalsamfundet. På den måde kan konflikter mellem landbrug og naboer, landskab og natur imødegås.

Placering af anlæg i forhold til natur

Husdyrbrug medfører ammoniakfordampning og dermed påvirkning af omkringliggende natur. Ved iværksættelse af naturforbedrende tiltag, som kræver kommunens myndighedsbehandling, vil udviklingsmulighederne for eksisterende store husdyrbrug indgå i den samlede vurdering af, om tiltaget kan iværksættes. Udpegningen af områder til lokalisering af anlæg til store husdyrbrug udelukker imidlertid ikke, at der kan udføres naturforbedrende tiltag i eksisterende beskyttet natur eller at arealer indenfor udpegningen kan udlægges til ny natur.

Placering af anlæg i forhold til grundvandsinteresser

Etablering af nye anlæg til store husdyrbrug og udvidelser af anlæg på eksisterende husdyrbrug kan både ske indenfor, og udenfor områder der er kortlagt som sårbare indvindingsområder i forhold til grundvand. Der vil dog konkret skulle iværksættes en række tekniske tiltag som sikrer at grundvandet ikke bliver påvirket. Kravene vil være afhængige af anlæggene og derfor blive konkret vurderet, hvorefter tilpasningerne vil blive indarbejdet som vilkår i miljøgodkendelser til det enkelte husdyrbrug. Derfor indgår grundvandsinteresser ikke som en del af analysen.

Billedet viser køer på græs.

7.3. VIRKSOMHEDER MED SÆRLIGE BELIGGENHEDSKRAV

Mål

- Ved placering af virksomheder med særlige beliggenhedskrav skal konflikter mellem naboer og virksomheder søges undgået.

- Virksomhederne i Horsens Kommune skal genere borgerne mindst muligt bl.a. ved at sikre, at Miljøstyrelsens vejledende grænseværdier for støj og andre miljøforureninger overholdes.

- Virksomhedernes ubebyggede arealer skal udformes, så de bidrager positivt til omgivelserne.

- Konflikter med væsentlige beskyttelsesinteresser, for eksempel drikkevands-, vandløbs- og naturinteresser skal søges undgået.

Retningslinjer

7.3.1. Virksomheder, anlæg og indretninger, der kan forventes at belaste de nære omgivelser på trods af forureningsbegrænsende foranstaltninger, skal placeres i områder udpeget til virksomheder med særlige beliggenhedskrav.

7.3.2. Omkring områderne til virksomheder med særlige beliggenhedskrav udlægges et konsekvensområde på 500 meter fra grænsen af området. Konsekvensområdet skal friholdes for forureningsfølsom anvendelse, indtil der er foretaget undersøgelser, som dokumenterer, at miljøforholdene er acceptable i området. Kan det nødvendige konsekvensområde ikke udlægges i forhold til eksisterende og planlagte områder for forureningsfølsom anvendelse, skal afstanden på mindst 500 meter tilvejebringes ved differentiering i det planlagte erhvervsområde.

7.3.3. Udenom de udpegede område til virksomheder med særlig beliggenhedskrav er der udlagt et konsekvensområde på 500 meter. Konsekvensområdet indebærer, at der ikke kan etableres nye boliger indenfor konsekvensområdet.

7.3.4. Hvis der skal etableres eller tillades risikovirksomheder indenfor Horsens Kommune, skal der ligeledes dokumenteres en minimumafstand til beboelsesområder, institutioner og andre samlingssteder på 500 meter fra virksomhedens skel.

7.3.5. Risiko for større uheld skal inddrages i planlægningen, hvis arealet ligger indenfor 500 m fra en risikovirksomhed. Omkring risikovirksomheder udlægges en planlægningszone på 500 meter. Ændringer af planlægningszonen skal bero på en konkret risikovurdering.

Redegørelse

Nogle virksomheder belaster med f.eks. tung trafik, eller udøver en væsentlig miljømæssig påvirkning på de nære omgivelser, på trods af foranstaltninger til at imødegå dette. Disse virksomheder placeres bedst i områder til virksomheder med særlige beliggenhedskrav, hvor der er god afstand til beboelsesområder og rekreative områder.

Der udpeges ikke nye områder til virksomheder med særlige beliggenhedskrav i Kommuneplan 2025-2037.

Der er forskellige kriterier for udpegningerne af områder til virksomheder med særlige beliggenhedskrav. Derfor er ikke alle områder anvendelige til de samme typer virksomheder. Udpegningerne er sket på baggrund af luft-, støj-, spildevands- og grundvandsforhold.

Omkring flere af de udlagte områder findes der allerede i dag forureningsfølsomme områder (boligområder) inden for 500 meter. For disse områder gælder, at hele området ikke umiddelbart kan anvendes til alle typer af virksomheder. Der skal derfor i lokalplanlægningen foretages en zonering af området eller en eftervisning af, at miljøforholdene i de forureningsfølsomme områder, er acceptable ved den konkrete virksomhedstype.

Erhvervsområder med god tilgængelighed til motorveje rummer et særligt vækstpotentiale for virksomheder, der leverer ydelser inden for logistik og transport. Derfor skal erhvervsområderne langs motorvejen fastholdes som områder til logistik-og transportvirksomheder samt andre virksomheder, som har tunge godstransporter. Derved ledes tung transport så vidt muligt uden om bymæssig bebyggelse.

Konsekvensområdet på 500 meter omkring de udpegede områder svarer til planlægningsafstanden mellem boliger og erhvervsvirksomheder med et støjkrav på 70 dB(A) i skel.

For virksomhed med luftforurening skal konsekvensafstand vurderes i hvert tilfælde

Risikovirksomheder

Virksomheder, anlæg og indretninger, som kræver en sikkerhedszone grundet oplag af farlige stoffer, er lovmæssigt forpligtet til at redegøre for sikkerheden på virksomheden. Denne type virksomheder er omfattet af bekendtgørelse om kontrol med risikoen for større uheld med farlige stoffer. Planmyndigheden inddrager hensynet til en større passende sikkerhedsafstand ved at sikre, at alle planer, der omfatter arealer indenfor 500 m, eller den beregnede planlægningszone, hvis den når længere ud end 500 m, fra en virksomhed, sendes i høring hos risikomyndighederne.

Planmyndigheden får oplysninger om planlægningszonen fra risikomyndighederne i forbindelse med deres accept af risikovirksomhedens sikkerhedsdokumentation, og planlægningszonerne udlægges i kommuneplanens kortbilag.

For at risikomyndighederne kan godkende risikovirksomheden, skal denne dokumentere ved beregninger, at den nuværende og planlagte arealanvendelse i omgivelserne omkring

risikovirksomheden kan realiseres uden at enkeltindivider og samfundet påvirkes over Miljøstyrelsens acceptkriterier. Den gældende administrationspraksis for godkendelse af sikkerhedsdokumentation omfatter blandt andet hvilke sandsynligheder for uheldsscenarier, der skal indgå i fastlæggelsen af planlægningszonen. Der er metodefrihed, og planlægningszonen fastlægges enten som konsekvensafstanden for et uheld med en sandsynlighed på 10^{-9} (maksimal konsekvensafstand) eller konsekvensafstanden for summen alle uheldsscenarier med sandsynligheden 10^{-9} (iso-risikokurve).

Inden for planlægningszonen skal acceptkriteriet for den samfundsmæssige risiko ligge under Miljøstyrelsens acceptkriterier. Den samfundsmæssige risiko beregnes blandt andet ud fra sandsynligheden for uheld, antal berørte personer og tidsrummet, de er påvirkede af uheldet. Praksis viser, at arealanvendelsen i et område, der ligger uden for planlægningszonen, ikke påvirker beregningerne af den samfundsmæssige risiko, og således ikke kan medføre, at acceptkriterierne overskrides. Derfor er det planmyndighedens vurdering, at hensynet til en større passende sikkerhedsafstand tilgodeses ved at høre risikomyndighederne inden for planlægningszonen, hvis denne når længere ud end 500 meter fra risikovirksomheden.

I Horsens Kommune er der pt. én risikovirksomhed, og yderligere 2 virksomheder er i proces med at søge om at blive risikovirksomhed. Risikovirksomhederne kan fremsøges på Digital MiljøAdministration under genvejen Risiko.

For alle risikovirksomheder, nye som eksisterende, skal der fastlægges planlægningszoner på minimum 500 m fra virksomhedens skel. Planlægningszonen er en zone som skal sikre, at der foretages en vurdering af påtænkt planlægning i relation til de risikoforhold, der gælder i området. Der er således ikke tale om en forbudszone.

Planlægningszonen udgør det areal omkring virksomheden, der potentielt kan blive påvirket af et uheld. Planlægningszonen fastsættes ud fra den maksimale konsekvensafstand for det værst mulige uheld, hvor sandsynligheden for et uheld er større end 1 gang pr. 1 mia. år, dog minimum en zone på 500 meter rundt om virksomheden. Hvis der sker ændringer inden for planlægningszonen, skal planmyndigheden foretage en forudgående høring af risikomyndighederne og inddrage disses vurderinger i planlægningen.

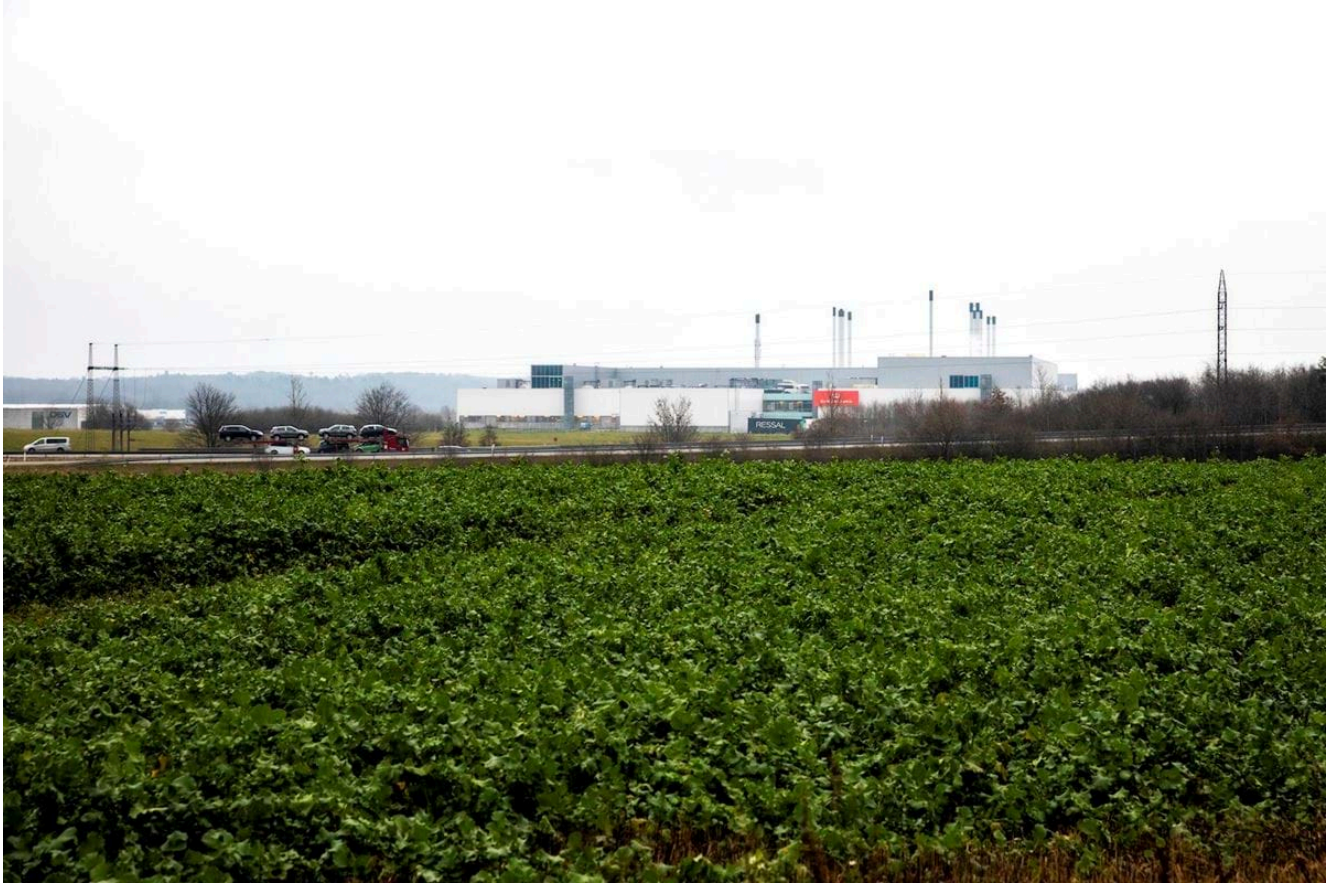

Billedet viser Danish Crown slagteriet i Gedved.

7.4. PRODUKTIONSERHVERV

Mål

- Produktionserhverv i Horsens Kommune skal have gode betingelser for at opretholde deres tilladelser og aktiviteter i områder, som er udpeget til produktionserhverv.

- Udpegningen af områder til Produktionserhverv skal sikre, at konflikter mellem naboer og virksomheder undgås.

- Produktionsvirksomhedernes udendørs arealer skal udformes harmonisk og æstetisk og tilpasses omgivelserne.

- Horsens Kommune vil arbejde for, at konflikter mellem produktionsvirksomhederne og væsentlige beskyttelsesinteresser, for eksempel drikkevands-, vandløbs- og naturinteresser undgås.

Retningslinjer

7.4.1. Virksomheder, anlæg og indretninger, der kan forventes at belaste de nære omgivelser på trods af forureningsbegrænsende foranstaltninger, skal placeres i områder udpeget til produktionserhverv.

7.4.2. Omkring områderne til produktionserhverv udlægges et konsekvensområde på 500 meter fra grænsen af området. Undtaget er dog erhvervshavnen, hvor en konkret miljøkortlægning danner grundlaget for konsekvensområdets udbredelse. Konsekvensområdet er en opmærksomhedszone, som skal sikre, at der ved planlægning i området tages hensyn til virksomhedernes mulighed for at fortsætte deres drift og at deres mulighed for at udvide ikke begrænses.

Områderne til produktionserhverv samt konsekvensområderne er udpeget på kort.

Redegørelse

Definitionen af produktionsvirksomhed er i Planloven angivet som virksomheder omfattet af godkendelsesbekendtgørelsen, MCP-bekendtgørelsen, maskinværkstedsbekendtgørelsen og brugerbetalingsbekendtgørelsen. Bekendtgørelserne har alle hjemmel i Miljøbeskyttelsesloven. Husdyrbrug er ikke omfattet af begrebet produktionsvirksomheder.

Det er et nationalt krav, at der planlægges for områder til produktionserhverv og transport- og logistikvirksomheder. Hensigten er, at der i videst muligt omfang tages højde for potentielle miljøkonflikter samtidig med, at borgernes beskyttelsesniveau fastholdes og virksomhedernes drifts- og udviklingsmuligheder sikres bedst muligt. Retningslinjerne skal således sikre, at Miljøstyrelsens vejledende grænseværdier ikke overskrides, når der

planlægges for ændret anvendelse af arealer, der ligger tæt på eksisterende og planlagte produktionsvirksomheder. De skal ligeledes sikre, at eksisterende produktionsvirksomheder ikke påføres omkostninger til afværgeforanstaltninger, som ligger udover krav i deres miljøgodkendelse eller branchebekendtgørelse som følge af, at der planlægges for ændret anvendelse på omkringliggende arealer.

De udpegede arealer skal friholdes for anden anvendelse end til produktionserhverv. Horsens Kommune har andre områder til produktionsvirksomheder, som ikke indgår i denne udpegning. I disse områder er der mulighed for at erhverv ud over produktionserhverv kan drive virksomhed. Det kan eksempelvis være virksomheder med pladskrævende varer, som ikke falder underdefinitionen for produktionsvirksomheder.

For at sikre, at produktionserhvervene i Horsens Kommune også i fremtiden har arealer, hvor det kan forventes, at de kan placere sig, er der udpeget områder i henholdsvis Brædstrup, Horsens Syd, på Erhvervshavnen i Horsens, vest for Gedved-Egebjerg og Horsens Vest. Disse områder har alle en konsekvenszone på 500 meter.

Derudover er erhvervshavnen i Horsens 10ER02 udpeget som et område til produktionserhverv. Udpegningen gælder kun de arealer, der i Masterplanen for Horsens Havn er udpeget som fremtidig erhvervshavn og ikke de områder der forventes omdannet til andre byformål i overensstemmelse med Masterplanen. For erhvervshavnen er konsekvensområdet mellem 200 og 500 meter, som vist på kortet herover.

I Horsens Kommune er der virksomheder af national interesse. Ved planlægning omkring disse skal der tages visse hensyn. Placering af virksomhederne findes her.

KLIMA & MILJØ

8.1. KLIMATILPASNING

Mål

- Klimatilpasning skal tænkes ind i alle planer og skabe merværdi. Den fysiske planlægning skal skabe plads til vandet i byområder og i det åbne land.
- Vand er en værdifuld ressource, der skal være synligt i bybilledet og skabe langsigtet værdi. Med intelligente løsninger skal vi understøtte grønne strukturer og biodiversitet. Regnvand skal, når det er muligt, håndteres lokalt på overfladen og medvirke til attraktive byområder.
- Skader som følge af oversvømmelse skal forebygges og mindskes, ved klimatilpasning i by- og erhvervsområder samt i det åbne land. Klimatilpasning skal tænkes sammen med andre anlægsprojekter og have flere funktioner.
- Skader som følge af erosion skal forebygges og mindskes, ved klimatilpasning i kystnære områder. Naturlige kyster skal bevares og den frie dynamik og de naturlige kystprocesser skal opretholdes.
- Byrådet vil tage initiativer til løsninger og arbejde for at formidle klimatilpasning til borgere og virksomheder. Klimatilpasning er et fælles ansvar, derfor er det vigtigt at etablere ejerskab og inspirere til fællesskab så vi sammen kan opnå helhedsorienteret klimatilpasning.

Retningslinjer

Forebyggelse af oversvømmelse

8.1.1. For større sammenhængende områder (helhedsplaner og udviklingsplaner), skal der udarbejdes en overordnet struktur for håndtering af hverdagsregn og ekstrem regn, som forudsætning for lokalplanlægningen.

8.1.2 I forbindelse med lokalplanlægning af eksisterende og nye byområder skal bygherre redegøre for grundvandsforhold samt håndtering af hverdagsregn og ekstrem regn ved udarbejdelse af en vandhåndteringsplan. Regnvand skal håndteres uden at gøre skade på bygninger og infrastrukturanlæg i lokalplanen og i op- og nedstrømsliggende områder.

8.1.3 I nye byvækstområder skal regnvandet som udgangspunkt håndteres på terræn, når det samlet set vurderes at have klimamæssige, miljømæssige og/eller økonomiske gevinster. Og hvor det er muligt skal regnvandet nedsives i fælles anlæg, alternativt på egen grund. Ekstremregn skal i nye områder håndteres efter et princip om vandneutral vandhåndtering op til en 100 års regnhændelse.

8.1.4 Ved byvækst, byomdannelse og ændret anvendelse eller disponering af et område skal befæstelsesgraden, der er angivet i gældende spildevandsplan, overholdes. Overskrides befæstelsesgraden skal det overskydende regnvand håndteres på grunden ved nedsivning eller ved fordampning, eller alternativt forsinkes og renses inden det ledes til recipient.

8.1.5 Ved ændret arealanvendelse, bygge- og anlægsarbejder herunder terrænregulering i oversvømmelsestruede områder, skal bygherre redegøre for hvordan oversvømmelsesrisikoen håndteres lokalt og redegøre for, at oversvømmelsesrisikoen ikke forøges eller medfører oversvømmelse andre steder. Oversvømmelsestruede områder og hovedstrømningslinjer er udpeget på kort.

8.1.6 Oversvømmelsestruede rekreative og grønne områder i byzone, samt oversvømmelsestruede områder i landzone, må ikke ændres fysisk uden en vurdering af områdets potentiale som afhjælpende funktion i forbindelse med oversvømmelser. Hvis området kan have afhjælpende funktion, skal det friholdes for ny bebyggelse.

8.1.7 Ved planlægning i områder med risiko for oversvømmelse fra havet, skal der laves en konkret vurdering af byggeriets og anlæggets levetid, sårbarhed og funktion. Bebyggelse og anlæg skal klimatilpasses til forventninger om fremtidige havvandsstigninger.

8.1.8 Ved planlægning i områder med risiko for oversvømmelse fra havet, skal det fastlægges om nybyggeri på havnearealer og andre kystnære steder i Horsens By skal indgå i den samlede beskyttelse af Horsens By mod oversvømmelse fra havvandsstigninger.

8.1.9 Ny bebyggelse i områder med risiko for oversvømmelse fra havet skal opføres med gulv i stueetagen i minimum kote 2,6 meter DVR90. Undtaget er bygninger, der er placeret, indrettet eller anvendes på en sådan måde, at der ikke sker skade i tilfælde af oversvømmelse, eller som er beskyttet på anden vis, f.eks. i form af dige, mur, hævning af terræn eller lignende.

Forebyggelse af erosion

8.1.10 Ved planlægning i erosionstruede områder, hvor der er *moderat* eller *stor* risiko for erosion skal planer og byggerier vurderes ud fra en konkret viden om anlæggets eller byggeriets levetid, sårbarhed og funktion. Erosionstruede områder er udpeget på kort.

8.1.11 Vurderes et anlæg til kystbeskyttelse nødvendigt, skal anlægget planlægges og placeres, så det påvirker kystlandskabet mindst muligt. Ved etablering, ombygning eller fjernelse af kystsikringsanlæg skal der ske en afvejning af hensynet til sikring af kystens naturlige udvikling på den ene side og beskyttelsen af det eksisterende landskab, naturen og byen på den anden side.

8.1.12 Ved etablering af kystbeskyttelsesanlæg i form af barriere, skal der planlægges for regnvandshåndtering.

Generelt

8.1.13 Klimatilpasningstiltag, der har virkning på tværs af kommunegrænserne, skal sikres gennem tværkommunalt samarbejde.

Handlinger

- *Der er udarbejdet en skybrudsplan for Horsens by. Skybrudsplanen skal bruges til et videre arbejde på tværs af forvaltningen og i samarbejde med Samn Forsyning til at*

prioritere indsatsen. Skybrudsplanen skal desuden øge bevidstheden om den eksisterende blå hovedstruktur i byen, og være udgangspunkt for hvordan anlægsprojekter fremadrettet kan bidrage til at løse konkrete oversvømmelsesudfordringer.

- *Der arbejdes for at lokale målsætninger for "håndtering af vand på terræn" bliver en del af spildevandsplanen. Det betyder også at håndtering af ekstremregn kan blive omfattet af Samn Forsynings serviceniveau.*
- *Der skal arbejdes med differentierede målsætninger indenfor hvert skybrudsopland og tiltag skal udføres på baggrund af analyser vedr. risiko for lokal oversvømmelse og værdierne i området. De afhjælpende klimatilpasningsforanstaltninger skal desuden være samfundsøkonomiske hensigtsmæssige.*
- *Spildevandsplanen skal omfatte en overordnet strategi for håndtering af vand på terræn, en inddeling af byområderne i skybrudsoplande, kortlægning af egnede skybrudsveje og egnede områder til "parkering" af vandet, når kloakkerne ikke kan følge med. Pladser, parker og veje skal tages i brug og skal i videste mulige omfang bidrage til rekreative og grønne områder i byen, jf. Midtbystrategien.*
- *Arbejdet med en udviklingsplan for Åkvarteret skal imødegå oversvømmelsesudfordringer i den lavtliggende bydel og integrerer klimatilpasning i kvarterets byudvikling.*

Redegørelse

Udpegningsgrundlag

Planlovens regler for forebyggende planlægning for oversvømmelse og erosion trådte i kraft 1. februar 2018. Dette betyder, at Horsens Kommune skal udpege arealer der kan blive udsat for oversvømmelse eller erosion. For udpegning af arealer der kan blive udsat for oversvømmelse, har Horsens Kommune i 2020, i samarbejde med SAMN Forsyning, lavet nye kortlægninger af arealer, der er truet af oversvømmelse fra nedbør, hav, vandløb og søer. Baggrunden for de nye kortlægninger er et opdateret modelgrundlag og anvendelse af lokale nedbørstal. For udpegning af arealer der kan blive udsat for erosion anvendes Kystdirektoratets Kystatlas.

Oversvømmelser fra hav:

Når den globale temperatur stiger, stiger temperaturen i verdenshavene også. Det opvarmede vand udvider sig, og det får vandstanden til at stige. Samtidig med at middelvandstanden i havet stiger, stiger også den maksimale vandstand ved stormfloder. Forudsigelserne om havspejlsstigninger er dog usikre, især for ændringerne på længere sigt. Det er derfor vigtigt at lave planlægning, som er robust over for usikkerheder og lave robuste og adaptive løsninger der tager levetiden af bygninger og anlæg i betragtning, når der planlægges for byggeri i lavtliggende områder.

For Horsens er stormflodshøjderne beregnet som et gennemsnit af stationerne Vejle Havn og Juelsminde havn fra den nyeste højvandsstatistik (2024). For fremtidige hændelser er anvendt DMI´s fremskrivning (medianværdien) for Lillebælt Nordlig Kyststrækning for SSP2-4,5. Fremskrivningerne kan bruges til at bestemme givne vandstande ved forskellige gentagelsesperioder. I Tabel 2 vises gentagelsesperioder for 5, 10, 20, 50 og 100 år svarende til det nuværende klima (2024). Højvandsstatistikken er efterfølgende fremskrevet med en klimafaktor, frem mod et forventet klima i henholdsvis 2074 og 2124. Vandstandene er angivet i antal meter over dagligt vande, som omtales som kote 0 meter DVR90.

Hændelse med gentagelsesperiode i år	5	10	20	50	100
2024	1,50	1,57	1,64	1,75	1,83
2074	1,79	1,86	1,92	2,04	2,11
2124	2,08	2,15	2,21	2,32	2,40

Tabel 2: Hændelsesniveauer for stormflod i Horsens Fjord.

Oversvømmelser fra vandløb:

Oversvømmelseskort for vandløb viser hvilke arealer der kan forventes at blive oversvømmet ved en vandstandsstigning i vandløbene. Der er udarbejdet screeningskort for oversvømmelse fra vandløb for Hansted Å, Gudenå, Mattrup Å, Ørskov Bæk, Ølsted Å, Bygholm Å og Dagnæs Bæk. Screeningskortet viser således ikke oversvømmelser fra andre vandløb. Oversvømmelsen er modelleret for en 100 års hændelse i dag og ud fra lokale opmålings- og vandføringsdata. For Gudenåen er det en 100 års hændelse i 2050.

Oversvømmelser fra nedbør:

Ved ekstreme regnhændelser vil en del af regnen sive ned i jorden eller løbe til kloakker. Når kapaciteten i kloakkerne er opbrugt og jorden er vandmættet, vil resten af vandet strømme på terræn (oven på jorden) og samles i lavninger. Oversvømmelseskortet for nedbør viser de forventede oversvømmelser fra nedbør ved en 100 års regn hændelse i 2110. Den del af kortet der dækker de kloakerede områder i Horsens By er udarbejdet i samarbejde med Samn Forsyning og er modelleret i en dynamisk modelopsætning. Den del af kortet der dækker arealer uden for kloakerede områder i Horsens By er modelleret i SCALGO's stationære overflademodel. Ved beregning af oversvømmelser for nedbør er det kun den "overskydende regn" der vises, det vil sige, at den mængde regn der afledes via kloakken eller nedsiver er trukket fra. Kortet viser hvor det må forventes, at der ligger mere end 10 cm vand på terræn efter en brutto-regnmængde på ca. 99 mm i hele kommunen.

Strømningsveje:

Når der falder så meget nedbør at lavninger i terrænet er fyldte, strømmer vandet på terræn. Screeningskort for strømningsveje er modelleret i SCALGO. Der vises kun strømningsveje, som har et opland på mere end 1 hektar.

Erosion:

Kystdirektoratets Erosionsatlas for kronisk erosion anvendes til retningslinjekort for Erosion. I Horsens Kommune forekommer erosions typerne; Fremrykning, Lille, Moderat og Stor.

Anvendelse i planlægningen

Vi skal gennem planlægning og projekter sikre både nye og eksisterende bygninger og tekniske anlæg bedst muligt mod skadevoldende oversvømmelser. Horsens Kommune vil forebygge oversvømmelse ved at tænke klimatilpasning ind i lokalplaner, sektorplaner og andre planer i kommunen. En fuldstændig sikring mod oversvømmelse fra helt ekstreme skybrud og stormfloder er ikke mulig, men med planlægningen kan der skabes plads til at fordele og forsinke vandet indtil der er plads til, at regnvandsanlæg og vandløb kan modtage vandet uden væsentlig risiko for oversvømmelse af bebyggelse og tekniske anlæg.

Vandhåndtering:

Ved lokalplanlægning skal en vandhåndteringsplan være med til at sikre, at der planlægges for forsinkelse og afledning af vand, samt at bebyggelse, tekniske anlæg og infrastruktur placeres eller sikres i henhold til risiko for oversvømmelse. Bygherre bekoster de nødvendige undersøgelser og udarbejdelse af vandhåndteringsplanen, som skal foregå forud for lokalplanlægningen.

Regnvand skal håndteres uden at gøre skade på bygninger og infrastrukturanlæg eller nedstrømsliggende områder. I planlægningen skal regnvandets naturlige strømningsveje så vidt muligt opretholdes. Hvis det er nødvendigt at ændre strømningsveje skal vandet ledes hen, hvor det gør mindst mulig skade og uden væsentlig gene for essentielle værdier.

I det naturlige terræn er der lavninger rundt omkring i landskabet, og disse lavninger vil fyldes helt eller delvist ved ekstreme nedbørshændelser. Ved byvækst er det vigtigt at udvise rettidig omhu og bevare lavninger i et rimeligt omfang, så vandet ikke sendes videre og giver nye problemer andre steder. I Horsens Kommune er det ønsket at der ved byvækst arbejdes med et princip om vandneutral vandhåndtering op til en 100 års nedbørshændelse i 2110. Dvs. at eksisterende lavningsvolumen som vil fyldes ved en sådan regnhændelse skal bevares.

Vand skal ses som et potentiale og en ressource og skal, hvor det er muligt, håndteres på terræn og indgå som et rekreativt element, så der samtidig skabes mulighed for at øge natur og biodiversitet. Ved nedsivning af regnvand nedsættes belastningen af vandløb og eksisterende spildevandssystemer, og derved mindskes risikoen for oversvømmelse fra vandløb og spildevandssystemet. Samtidig mindskes risikoen for udtørring af områder. I forbindelse med nye byvækstområder skal bygherre redegøre for, om området er egnet til nedsivning af regnvand.

Øget nedbør og stigende havniveau påvirker grundvandsstanden. Stigende grundvand kan medføre forsumpning, udfordringer med vandafledning og oversvømmelse. Den terrænnære grundvandsstand er påvirket af geologiske forhold, dræning, sæsonvariationer m.m. Lavbundsarealer vil ofte være præget af højtstående grundvand men også i højtliggende områder kan terrænnært grundvand give udfordringer i forhold til byggeri og anlæg. Derfor skal der laves konkrete vurderinger af grundvandsstanden ved bygge- og anlægsprojekter.

I oversvømmelsestruede områder skal det vurderes, om der er behov for afværgeforanstaltninger og hvilken type og evt. kombination af afværgeforanstaltninger, der er nødvendig og mest hensigtsmæssig at etablere i forhold til det konkrete område og den planlagte anvendelse. Bygherre skal redegøre for oversvømmelsesrisikoen og hvordan denne håndteres lokalt samt hvilken konsekvens, det har opstrøms og nedstrøms.

Der er begrænsede arealer med grønne og rekreative områder i byerne. Det er derfor vigtigt, at kommunen forinden omdannelse af sådanne områder vurderer, om området skal friholdes til klimatilpasningsformål i stedet for at blive bebygget.

Store dele af Horsens Midtby ligger lavere end kote 1.5 meter, og en 100 års stormflodshændelse vil kunne nå op i kote 2,6 meter DVR90. Skadesomfanget efter sådan en hændelse vil være enorme, og Byrådet ønsker derfor, at der planlægges for en samlet beskyttelse af Horsens Midtby.

Erosion:

Kyststrækninger i Horsens Kommune er hovedsageligt registreret med lille eller moderat kronisk erosion. Kun på Endelave er der registeret strækninger med stor kronisk erosion. Disse strækninger er alle beliggende i det åbne land, og ved områder omfattet af Natura2000. På disse strækninger prioriteres naturlige kyster, hvor den frie dynamik og de naturlige kystprocesser opretholdes.

Der er ikke udpegede kommuneplanrammer, som er omfattet af stor kronisk erosion. Dertil er der ikke registreret stor akut erosion i Horsens Kommune, hvorfor det ikke medtaget i den nærværende kortlægning.

Kysterne i Horsens Kommune er varierede og værdifulde. Byrådet ønsker, at disse værdier bevares. Byrådet vil lægge vægt på at opretholde de naturgivne forhold i kystområderne og de lavvandede marine områder, således at de dynamiske processer som f.eks. erosion, pålejring og periodiske oversvømmelser kan forløbe uhindret, og hensynet til flora og fauna kan respekteres. Det er også væsentligt, at offentlighedens adgang til kysterne og strandene bevares og forbedres. Befolkningens benyttelse af kysten skal afvejes i forhold til den natur, der samtidig ønskes beskyttet.

Etableringen af kystbeskyttelsesanlæg har ofte en negativ virkning på nærliggende kyststrækninger og forstyrrer de naturlige kystprocesser. Derfor skal etablering af kystbeskyttelse som udgangspunkt undgås og ske under hensyntagen til planlovens kapitel 2a om planlægning i kystområderne.

Som hovedregel skal der være væsentlige hensyn der taler for udførelsen af kystbeskyttelsesforanstaltninger. Kystbeskyttelsesanlæg kan i den forbindelse etableres for at modvirke erosion på kysten, eller for at sikre mod oversvømmelser og lignende. Det er som udgangspunkt særligt vanskeligt at opnå tilladelse til kystbeskyttelse udenfor bymæssig bebyggelse og ved sommerhusområder.

Sammenhæng til øvrige kommuner

Klimaforandringer kender ikke grænser. Klimatilpasningstiltag kan have virkning på tværs af kommunegrænser, derfor skal tiltag der har indvirkning på andre kommuner sikres gennem tværkommunalt samarbejde. Horsens Kommune har kommunegrænser og kystlinjer fælles med Hedensted Kommune og Odder Kommune. Horsens Kommune deler vandløbsopland med flere kommuner. Bygholm Å oplandet strækker sig ind i Hedensted Kommune og Vejle Kommune. Horsens Kommune er desuden en del af Gudenå oplandet. Horsens Kommune er derfor en del af Gudenåsamarbejdet, som er et samarbejde mellem de 7 kommuner der ligger langs Gudenåen, de øvrig kommuner er Hedensted, Skanderborg, Silkeborg, Favrskov, Viborg og Randers. Det blev i februar 2020 besluttet at igangsætte udarbejdelse af en helhedsplan for vandhåndtering langs Gudenåen. Formålet med helhedsplanen er at imødegå konsekvenserne af mere vand og højere vandstand i Gudenåen ved at få kortlagt omfanget af risici og værdier, og anvise løsningsmuligheder og handlinger. Det forventes at helhedsplanen vedtages i indeværende planperiode.

Vejrhændelse	**Hændelsesniveau anvendt i Kommuneplan 2025-37**
Hav (Stormflod 100årshændelse i 2124)	*Kote 2,40 + 0,19 meter*
Vandløb (100 årshændelse nutid for Gudenåen dog 100 årshændelse i 2050)	Modelberegninger for Bygholm Å, Hatting Bæk, Dagnæs Bæk, Gudenåen.
Nedbør, (100 årshændelse i 2110, anvendt klimafaktor 1,4)	Horsens By: dyn model. 99 mm/12 timer Øvrig kommune.: Scalgo Live – oversat til 43 mm
Hovedstrømningsveje for regn	Oplandsstørrelse 1 ha

Tabel 1:Tabellen viser de hændelsesniveauer som ligger til grund for oversvømmelseskort og strømningslinjekort.

8.2. RISIKOOMRÅDER OG KENDTE OVERSVØMMELSER

Mål

- Gennem klimatilpasning og beredskabsplanlægning skal samfundets vigtigste funktioner kunne opretholdes før, under og efter oversvømmelse.
- Gennem fysisk planlægning skal Horsens Midtby på sigt beskyttes mod oversvømmelse fra Horsens Fjord op til kote 2,6 meter DVR 90 svarende til en 100 års stormflodshændelse i 2110.
- Skader som følge af oversvømmelse skal forebygges og afværges, ved klimatilpasning i byområder og i det åbne land. Klimatilpasningsprojekter skal fremme naturindhold, forbedrede rekreative forhold, fællesskaber og attraktive byrum

Retningslinjer

8.2.1 Ved planlægning for byggeri, vejanlæg eller tekniske anlæg indenfor et risikoområde, skal der i planlægningen indgå, hvordan oversvømmelsesrisikoen håndteres lokalt.

8.2.2 Bygninger og anlæg der etableres inden for et risikoområde skal placeres under hensyntagen til sandsynligheden for oversvømmelse.

8.2.3 Ved etablering af nyt byggeri i et risikoområde skal det nye byggeri sikres mod oversvømmelse.

Handlinger - risikoområder

St. Hansted Å / Nørrestrand

Det skal undersøges om ændringer af terrænet i forbindelse med etablering af vådområderne ved St. Hansted Å har en positiv indflydelse på at mindske risikoen for oversvømmelse.

Til det formål indsamles der tidsserier for vandstanden i Hansted Å opstrøms Nørrestrand ved Egebjergvej, samt indenfor slusen ved Sundet. Når der er indsamlet tilstrækkelig lange tidsserier (min. 2 års varighed), skal de indsamlede informationer anvendes til bl.a. at beregne hvor hurtigt Nørrestrand bliver fyldt op af vandet fra baglandet ved forskellige scenarier og sluselukning ved Sundet.

Det vil herefter kunne vurderes, hvor udsatte områderne er for oversvømmelse, og der kan udarbejdes en plan for, hvordan evt. oversvømmelser kan undgås. Der arbejdes med problemstillingen i 2020-2022 i projektet Coast To Coast.

Hatting By

Det skal afklares om der er behov for at ændre på vandløbets fysiske udformning, og i givet fald skal der udarbejdes løsningsmodeller.

Der indsamles allerede informationer om nedbør og vandstande i Hatting Bæk nedenfor Svanevænget. På baggrund af informationerne skal det vurderes, om der er en reel risiko for større oversvømmelser som følge af vandløbets fysiske udformning. I givet fald bør man opstille en detailmodel til at regne på risiko for oversvømmelser og mulige løsninger. En løsning kan være, at tilbageholde vandet i bækken på engene syd for byen. Alternativt kan åen ledes gennem det etablerede kær, dels for at undgå "knækket" i vandløbet ved Oensvej, og dels med henblik på at sløjfe de 2 uhensigtsmæssige rørunderføringer parallelt med Oensvej.

Der laves desuden en skybrudsanalyse for oplandet og byen til afklaring af behov for opretholdelse af naturlige lavninger og strømningskorridorer. Bygholm Å oplandet strækker sig ind i Hedensted Kommune. Der skal skabes dialog og forståelse for indbyrdes aftaler med vejle og Hedensted kommuner vedr. helhedsorienteret planlægning for vandneutral byudvikling i hele oplandet.

Horsens Kommune udfører indledende kortlægning og planlægning for ekstrem regn i perioden 2021-2022.

Horsens By

Kystdirektoratet har givet vejledende anbefaling om reduktion af risikoniveauet ved implementering af løsninger der forhindrer at vandet trænger ind til Horsens by og at løsningerne etableres inden for et kortsigtet tidsperspektiv.

Horsens Kommune udfører løbende kortlægning, planlægning samt etablering af beskyttende tiltag, som en del af havneomdannelsen, trafikløsninger og midtbyudvikling i øvrigt.

Der etableres indledende stormflodssikring efter behov til kote 1,8 m DVR90 i form af diger, hævning af terræn og beredskabsplanlægning med mobile løsninger på særligt kritiske strækninger på terræn ved fjorden, havnen og langs Bygholm Å.

Planlægning og projektering af klimatilpasningsdelen bliver støttet af EU gennem projektet Life IP Coast to Coast Climate Challenge (C2C CC).

Etablering af sikringsløsning for byen til kote 2,6 er desuden påbegyndt, og vil blandt andet blive gennemført i takt med byens omdannelse.

I den kommende spildevandsplan skal der medtages målsætninger for "håndtering af vand på terræn" når der forekommer kraftig regn/skybrud ud over SAMN Forsynings serviceniveau.

Der skal arbejdes med differentierede målsætninger indenfor hvert skybrudsopland og klimaindsatser skal udføres på baggrund af analyser vedr. risiko for lokal oversvømmelse og værdierne i området.

Spildevandsplanen skal omfatte en overordnet strategi for håndtering af vand på terræn, en inddeling af byområderne i skybrudsoplande, kortlægning af egnede skybrudsveje og egnede områder til "parkering" af vandet, når kloakkerne ikke kan følge med. Pladser, parker og veje skal tages i brug og skal i videste mulige omfang bidrage til rekreative og grønne områder i byen, jf. Midtbystrategien.

Bygholm Å oplandet strækker sig ind i Hedensted Kommune. Der skal skabes dialog og forståelse for indbyrdes aftaler med vejle og Hedensted kommuner vedr. helhedsorienteret planlægning for vandneutral byudvikling i hele oplandet.

Endelave

Horsens Kommune vil indledningsvist foretage målinger af stuvningspåvirkningen ved Endelave Havn og på denne baggrund afklare om der er behov for sikring af adgangsvejen til Endelave.Adgangsvejen til øen kan evt. sikres ved at hæve kajkanter på havnen og lave diger langs kyststrækningen ved Endelave By.

Naturområderne vil ikke blive beskyttet, lige som det er grundejernes eget ansvar, evt. gennem oprettelse af lokale digelaug, at sikre sommerhusområderne mod sydøst.

Klosterkær og Gudenådalen mellem Mossø og Højlundvej

Der pågår arbejde med helhedsplan for Gudenåen i samarbejde mellem de 7 Gudenå kommuner, arbejdet skal lægges til grund for evt. tiltag.

Den fredede bygning Papirmøllen er i risiko for oversvømmelse. Naturstyrelsen er ejer og har ansvar for at sikre Papirmøllen.

Gudenådalen mellem Højlundvej og Vilholtvej

Der pågår arbejde med helhedsplan for Gudenåen i samarbejde mellem de 7 Gudenå kommuner, arbejdet skal lægges til grund for evt. tiltag.

Ll. Hansted Å opstrøms Egebjergvej

En nærmere analyse af vandløbsafstrømningen i forbindelse med store afstrømningshændelser og relaterede vandstande skal afklare oversvømmelsesrisikoen

og om der er behov for tiltag. Der har dog ikke hidtil været problemer. Beredskab ved Vandværkssøen skal overvejes og konsekvenser for naturen skal undersøges.

Lodsejerne skal eventuelt selv sikre ejendommene indenfor området.

Brigsted

Kystdirektoratets vejledende anbefaling for området er accept af den stigende oversvømmelsesrisiko under forudsætning af tilpasning gennem planlægning og parathed i lokalsamfundet. Hvor Vorsøvej er privat vej, er det lodsejernes ansvar, hvis den skal beskyttes. Hvor Vorsøvej er offentlig vej skal det afklares, om der er behov for skiltning.

Nordkysten/Stensballe

Horsens Kommune er ansvarlig for at undersøge hvordan Sølystvej sikres, ad åre kan en løsning være at der skal opføres et mindre dige langs vejen. En del af Strandpromenaden sikres i forbindelse med udbygning af Nordhavnen, den resterende del skal sikres via tiltag ved Langelinie. Der foretages ikke handlinger i forhold til at Husodde Camping.

Stensballe

Oversvømmelsesrisikoen skal afklares og det skal kortlægges i hvor høj grad, at der er kendte oversvømmelser i området. Der skal laves en masterplan for håndtering af ekstremregn. Planen skal afklare risikoen, vise hvor der kan tilbageholdes vand, hvordan man indretter området til at kunne parkere vandet og til hvor vandet skal strømme. Boldbaner, parkeringspladser, branddam mv. kan evt. indgå i løsningerne. Tiltagene skal berige området i form af forbedrede byrum i form af begrønning, små lommeparker mv. Løsningerne skal findes lokalt og evt. i samarbejde med grundejerforeninger.

Strandpromenaden

Med hævning af terrænet til kote 2,6 meter på nordhavnen er der behov for dels at indrette Strandpromenaden til at kunne rumme mere vand og at etablere skybrudsrør fra Strandpromenaden til aftapning af vandet til det nordlige havnebassin. Regnbed langs Strandpromenaden er under etablering og der arbejdes for forbedret afvanding ved Havnetorvet. Mod øst er der fortsat behov for at tilpasse terrænet på og omkring Strandpromenaden og evt. afskære skybrudsoplandet nord for Strandpromenaden så det kan afvande til Horsens Fjord længere mod øst. Der skal laves en masterplan for hele skybrudsoplandet som viser hvor der skal parkeres vand, hvor vejene skal indrettes til strømning for ekstremregn og hvor der er behov for skybrudsledninger og udløb til Horsens Fjord. Løsninger skal så vidt muligt foregå på terræn og berige veje og byrum

med attraktive terrændtilretninger og begrønning af kvarterene. En del af oplandet er fælleskloakeret, Samn Forsyning planlægger seperatkloakering af disse områder fra 2022.

Bjerrevej

Der skal laves en masterplan for hele skybrudsoplandet, som viser hvor og hvordan man kan tilbageholde mest muligt vand i oplandet, og hvorledes at der skabes plads til strømningsveje for ekstremregn langs vejene. Vandet skal ledes på terræn og give værdi i form af begrønning langs Bjerrevej, en af byens hovedfærdselsåre fra syd. Der er planlagt for seperatkloakering af området i perioden frem mod 2027, dette løser dog ikke udfordringer med ekstrem regn.

Godsbanekvarteret

Ekstremregn skal så vidt muligt håndteres indenfor området. Godsbanearealerne udvikles til boligformål, og i den forbindelse planlægges for håndtering af ekstremregn på terræn indenfor lokalplanområdet. Der skal etableres en stor rumlighed til vandet i form af skybrudsstruktur og når denne har behov for aftapning skal det foregå til Bygholm Å mod vest i retning af Bygholm Park. Der etableres skybrudsledning under jernbanen til dette formål. Grønne områder, parkeringsarealer og veje indgår i skybrudstrukturen og skal kunne lede og tilbageholde vand. Der arbejdes desuden på at trug, render mv. etableres som grønne løsninger og at disse bidrager med rekreativ merværdi til området.

Endelavevej

Der skal laves en masterplan til at afklare oversvømmelsesrisikoen og vise hvordan oversvømmelsesrisikoen kan afhjælpes. Primære målsætning i planen er at gøre de vigtigste veje farbare i situationer med ekstremregn. Der skal arbejdes med at skabe plads til at tilbageholde vand på parkeringsarealer, pladser og sekundære veje. Der skal desuden etableres strømningsveje på terræn og evt. etableres skybrudsledning til aftapning henholdsvis til Sydhavnen og til Dagnæs Bæk. Samn Forsyning planlægger for at etablere ny spildevands- og regnvandsledning i Endelavevej i de kommende år, da der er sætninger i området. Det skal afklares om området på samme tidspunkt kan aflastes for ekstrem regn.

Dagnæs Bæk

Det skal undersøges om vandet kan tilbageholdes eller ledes til andre områder, så Strandkærvej kan blive aflastet. Det skal afklares i hvor stort omfang, at der er risiko for oversvømmelse langs vandløbet på Dagnæs Bæk forløb ned gennem byen, og det skal

afklares i hvor høj grad der er risiko for oversvømmelser i forbindelse med ekstremregn, stor vandføring i vandløbet samt ved høj vandstand i Horsens Fjord. Der er ikke meget plads langs vandløbet til vandtilbageholdelse. Løsninger kan være at arbejde med vandløbsforbedrende tiltag på den lave del af vandløbet fra Nansensvej og ud mod Horsens Fjord. Her kan der være behov for at udvide åforløbet, at etablere dobbeltprofil som i tørre periode kan have rekreative kvaliteter i form af stisystemer til Bakkelunden og Planetstien mv.

Åkvarteret

Den nye udviklingsplan for Åkvarteret vil give forslag til hvordan bydelen skal udvikle sig i de kommende år og på lang sigt. Planen giver forslag til hvordan oversvømmelsesrisikoen i området kan håndteres og hvordan klimatilpasningen kan gennemføres i forbindelse med omdannelse af kvarteret og med synergier fra kanaler/åforløb i Åkvarteret.

Løvenørnsgade

En skybrudsledning i Søndergade aflaster området. Der skal laves en plan for håndtering af ekstremregn. Planen skal vise hvor meget vand der fortsat er behov for at håndtere i området for at undgå oversvømmelse, og vise hvordan man kan skabe plads til vandparkering og strømning af ekstremregn. Løsningerne skal give merværdi i form af forbedrede byrum gennem begrønning af kvarteret.

Østbirk Vest

Ved byudvikling er det vigtigt ikke at sende mere vand i retning af disse områder. Der er mulighed for at parkere og lede vand i det grønne områder nord for Ryvej. Området kan evt. forbedres til rekreative formål samtidig med at det kan optimeres til at holde vand tilbage i forbindelse med kraftige regnhændelser.

Hovedgård, Ørskov Bæk

Vandstanden i Ørbæk skal registreres over de kommende år og det skal afklares om der kan opstå oversvømmelse i forbindelse med ekstremregn. Viser oversvømmelsesrisikoen væsentlig kan det komme på tale at etablere områder hvor ekstremregn kan ledes sikkert under skader til følge og hen til områder hvor vandet kan parkeres. Løsninger kan være vandtilbageholdelse i grønne arealer, på stier og veje.

Hovedgård, Gl. Århusvej

Det skal undersøges om hvor vidt ekstremregn kan tilbageholdes opstrøms vejen. Alternativt kan der etableres afvandingsrender i grøfter langs vejen lige som at der kan være behov for etablering af mindre jorddiger.

Grønlandsvej

Flere ejendomme er bygget på plinte som giver beskyttelse mod oversvømmelse. Det skal undersøges hvilke ejendomme der ligger så lavt at de fortsat er udsatte i forbindelse med skybrud, og om mindre tilretninger af terræn, tærskler ved indkørsler, opgange mv. kan beskytte i mod oversvømmelse. Det skal desuden afklares om hyppighed og omfang af oversvømmelse er acceptabelt for trafikken i området. Det vil være vanskeligt at skabe plads i området. Med en fremtidig omdannelse af Åkvarteret og evt. udgravning af kanaler, vil der være mulighed for at håndtere mere vand i forbindelse med ekstremregn og derved mindske oversvømmelsesrisikoen.

Handlinger - kendte oversvømmelser

For de kendte oversvømmelser skal Horsens Kommune lave handleplan for klimatilpasning af disse områder inden midten af 2022. Nedenstående løsningsforslag vil indgå i overvejelserne til handlingsplanen:

A - Højtholmvejs udmunding i Tyrstingvej

Der er i 2018 etableret en brønd i vejkanten. Der forventes ikke behov for yderligere indsats. Lodsejerne er selv ansvarlige for markarealerne mens Horsens Kommune er ansvarlig for vejareal.

B - Brædstrup, Drosselvej

Løsningsforslag i området kunne være at etablere yderligere et bassin ved udløbet og eventuelt frilægge den rørlagte grøft og afskære drænvandet i området. Ansvarlig for arbejdet vil være SAMN Forsyning, Horsens Kommune og drænejer. Samn Forsyning arbejder med en helhedsplan for seperatkloakering og regnvandsforsinkelse i hele Brædstrup i 2021.

C - Brædstrup, sydbyen

Løsningsforslag i området kan være forsinkelse i oplandet. Ansvarlig for at sikre regnvandsforsinkelse vil være SAMN Forsyning. Vandløbskapaciteten og behov for forsinkelse afklares af Horsens Kommune i samarbejde med Samn Forsyning.

D - Søvind

Løsningsforslag i området kunne være at ændre bækkens forløb, tilbageholde vandet i oplandet, fjerne spærringer. Der er etableret forsinkelse af regnvand for nogle regnvandsudløb, der er behov for yderligere forsinkelse. Ansvarlig for løsningsprojekter er både Horsens Kommune, SAMN Forsyning, drænejere i området.

E - Østbirk

Hele Østbirk er seperatkloakeret i perioden 2015-2018 og nyt regnvandsbassin er etableret i den nordvestlige del af Østbirk (færdigt i 2021). Udfordringerne i området forventes afhjulpet.

F - Gedved

Løsningsforslag i området er at fjerne det uvedkommende vand fra spildevandssystemet. Området seperatkloakeres i 2021 af Samn Forsyning. Uvedkommende vand kobles fra i forbindelse med seperatkloakeringen.

G - Hovedgård

De resterende fælleskloakerede oplande i Hovedgård separatkloakeres af Samn Forsyning i perioden 2021-2025.

H - Sønder Vissing

Løsningsforslag i området kunne være at sikre at overfladevandet ledes til områder, hvor det ikke gør skade. Ansvarlig for at finde en løsning er Horsens Kommune og lodsejerne i området.

I - Stensballe

Løsningsforslag kunne være at ledningssystemet undersøges nærmere og konstaterede fejltilslutninger i afløbssystemet rettes, desuden rettes fejlregistreringer. Ansvarlig for løsningen vil være både SAMN Forsyning, Horsens Kommune og lodsejerne.

J – Horsens Midtby - Bygholm Å

En del af løsningen er at etablere højvandsklapper på alle udløb til Bygholm Å. Ansvarlig for dette vil være SAMN Forsyning og Horsens Kommune.

K – Horsens - Dagnæshallen

Dagnæshallen er i vinteren 2016/2017 blevet klimatilpasset med en højvandsmur omkring hallen og sikring af oversvømmelse fra afløbssystemet. Klimatilpasningen nedsætter risikoen for oversvømmelse af hallen. Der er fortsat risiko for oversvømmelse i området og en langsigtet løsning er at etablere forsinkelsesbassiner i oplandet, separatkloakere – og derved afhjælpe oversvømmelse med spildevand. Det skal ligeledes undersøges om rørunderføringen under vejen til nedstrøms Dagnæshallen er for lille og der skal etableres bedre vejafvanding. Man skal indrette vejene og udnytte parkeringsarealerne mere optimalt i forhold til forsinkelse af vandet og etablering af skybrudsveje. Ansvarlig for løsningen er både SAMN Forsyning og Horsens Kommune. Samn Forsyning planlægger for seperatkloakering i oplandet, i den forbindelse afkobles en del af oplandet og ledes direkte til Horsens Fjord. Adskilles af spildevand og regnvand giver bedre muligheder for tilbageholdelse af ekstrem regn på rekreative arealer.

Udfordringerne i Dagnæs området skal løses via byplanlægning hvor der planlægges for grønne arealer til vandparkering.

L – Brædstrup

Der skal laves en kortlægning af det terrænnære grundvandsspejl og sæsonvariationer for at belyse behovet for klimatilpasningstiltag.

M – Højvangen

Der er behov for at undersøge hvorledes der kan indrettes skybrudsveje fx ved omvendt tagprofil, hævede kantstene mv. Afvanding af oplandet til Bollervej har ligeledes behov for tilretninger fx etablering af skybrudsrende/vej. Det er ikke en god løsning at sløjfe underføringen da oversvømmelsesrisikoen vil forøges opstrøms Bollervej.

N – Bygholm Park

Oversvømmelser fra stormflod vil blive reduceret med etablering af Ringvej Syd og etablering af højvandsporte og pumper. Der vil fortsat kunne forekomme oversvømmelse fra vandløbet og i forbindelse med ekstrem regn. Det er acceptabelt at rekreative grønne arealer oversvømmes i forbindelse med stor afstrømning fra vandløb og ekstrem regn.

Redegørelse

Udpegningsgrundlag

Risikoområder er områder hvor kommunen på baggrund af risikokortlægningen har *en begrundet formodning* om, at der kan forekomme væsentligt oversvømmelse i forbindelse med ekstreme nedbørshændelser, afstrømningshændelser eller stormflod og som kan forårsage store værditab. Risikokortlægningen baseres på et sandsynlighedskort der viser, hvor der vil ske oversvømmelse fra vandløb, nedbør og hav og et værdikort der viser et samlet billede af konsekvenser for mennesker, natur og miljø, samfund og økonomi ved oversvømmelse.

Risikoområderne er udpeget efter følgende forudsætninger:

- Kun større, sammenhængende områder er taget med, hvilket betyder, at spredte områder med høj risiko ikke er udvalgt.
- Områder der er udpeget, har stor sandsynlighed for oversvømmelse og store omkostninger eller væsentlig samfundsinteresse.

Kendte oversvømmelse er områder hvor kommunen har *kendskab til problemer* ved ekstreme nedbørshændelser eller stormflod.

De primære udfordringer i Horsens Kommune er oversvømmelser i forbindelse med; stormflod, ekstrem regn og ved stor afstrømning i vandløbene. Arealer langs fjorden, havnen og arealer i midtbyen langs Bygholm Å og Dagnæs Bæk er især truet ved stormflod. Derudover kan arealer langs vandløbene være truet, fx i Hatting, Søvind og Horsens Nord ved Hansted Å.

I Kommuneplan 2017 var der udpeget 14 risikoområder og 11 områder med kendte oversvømmelser. I løbet af 2020 er datagrundlaget forbedret og genberegnet. På baggrund af nye modelberegninger for nedbør og opdatering af værdikort er risikokort for oversvømmelse opdateret. Detaljeringsgraden af kortene er øget da der anvendes en cellestørrelse på 25x25 meter. Kommuneplan 2021 udpeger i alt 26 risikoområder og 14 områder med kendte oversvømmelser.

Med et større antal udpegninger er det vurderet at der er behov for en udvidelse af prioriteringskategorien der tidligere indeholdt 3 kategorier (A-C). Risikoområderne prioriteres derfor i fire kategorier fra A til D. I Kommuneplan 2021 er er der 6 risikoområder, som ud fra en samlet vægtning af risiko for oversvømmelse og værditab, er udpeget med en prioritet A. Disse områder er prioriteret højt, da der er en stor sandsynlighed for oversvømmelse, og da der kan være store værditab som følge her af.

Prioritet risikoområde	

A	Risiko belyst, flere kilder for oversvømmelse, høj samfundsinteresse
B	Risiko belyst, én kilde til oversvømmelse, moderat samfundsinteresse
C	Risiko belyst, afventer yderligere kortlægning
D	Risiko belyst, ingen planlagte tiltag

Anvendelse i planlægningen

Ved byggeri eller etablering af anlæg indenfor risikoområder skal bygherre tidligt i forløbet, og i forbindelse med lokalplanlægning eller byggesagsbehandlingen gøres opmærksom på, at området skal sikres mod oversvømmelse. Bygherre skal i en vandhåndteringsplan for området redegøre for, hvordan bygning og anlæg sikres mod oversvømmelse.

Klimatilpasningsløsninger kan have flere funktioner, som for eksempel anlæg, der kan opmagasinere vand ved skybrud, men også bibringe herlighedsværdier ved fx at fungere som skaterrampe, legeplads mm. resten af tiden. Ved anlæg af nye veje og stier og ved ændringer af eksisterende veje og stier skal det sikres, at anlæggene udformes, så de kan fungere som strømningsveje ved ekstrem regn. Ved anlæg og ændring af åbne pladser, fx parkeringspladser skal det sikres, at arealerne kan tilbageholde ekstrem regn.

Sammenhæng til øvrige kommuner

En stor del af Bygholm Å systemets opland ligger i Vejle og Hedensted Kommune. Dialog og aftaler med nabokommuner om ikke at planlægge for at lede mere vand til vandløb i forbindelse med byudvikling, vil være af stor værdi for klimatilpasningen.

Tilsvarende er dele af Horsens Kommune en del af oplandet til Gudenåsystemet. Klimatilpasningstiltag der har indvirkning på Gudenåsystemet på tværs af kommunegrænsen skal koordineres.

Risikoområder

Områderne er udpeget på baggrund af risikokort og en konkret vurdering.

Områderne er vist på kort.

Risikoområder

Risikoområde 1 - Prioritet A

St. Hansted Å/Nørrestrand

Områderne omfatter kolonihaverne ved Løvhøj og områder langs Egebjergvej, Åvej og Otto Ruds Vej. Der skal udarbejdes en plan for, hvordan eventuelle oversvømmelser kan undgås. Horsens Kommune sikrer at der udføres en kortlægning og planlægning for området.

Risikoområde 2 - Prioritet A

Hatting By

Risikoområdet omfatter området omkring Hatting Bæk nedenfor Svanevænget og Bakkevænget. Ved stor afstrømning bl.a. i 2015 er der oplevet oversvømmelse af fællesarealer og områder op i mod haverne.

Området omfattede tidligere arealet langs Hatting Bæk og ved Storegade, Stationsvej og Mejerivej. Nye oversvømmelsesberegninger viser, at der ved en 100 års afstrømningsbegivenhed i 2050 ikke vil ske store oversvømmelser, og at det ikke er kritisk for Storegade, Stationsvej og Mejerivej. Området er på den baggrund og ved besigtigelse af området indsnævret til kun at omfatte arealet langs Hatting Bæk nedenfor Svanevænget og Bakkevænget.

Fællesarealer nedenfor Svanevænget og Bakkevænget og områderne op i mod de nærmeste beliggende haver blev oversvømmet i 2015. Beregninger viser imidlertid, at vandløbets fysiske udformning er tilfredsstillende, og at det vil kunne aflede de større vandmængder uden større kritiske oversvømmelser.

Ved besigtigelse i 2015 blev det konstateret, at arealer op til vandløbet blev anvendt til haveaffald, og at dette ved oversvømmelse kan tilstoppe vandløbet og derved resultere i opstuvning af vand med oversvømmelse til følge. Grundejerforeningen i området er blevet bedt om at informere grundejerne om, at der ikke må lægges haveaffald langs vandløbet.

Risikoområde 3 - Prioritet A

Horsens By

Horsens By skal klimasikres løbende i takt med havneomdannelse, trafikomlægning og udmøntning af midtbystrategien. Der er politisk vedtaget et beskyttelsesniveau mod stormflod til kote 2,60 m DVR90. Det er politisk besluttet at arbejde med et indledende sikringsniveau på kote1,8 m DVR90 og et langsigtet og mere permanent sikringsniveau, hvor man sikrer til kote 2,60 meter DVR90 svarende til en 100 års hændelse i år 2110.

Horsens Havn og den indre by er under omdannelse i henhold til den vedtagne havneplan og midtbystrategien. Den stigende trafik i Horsens By nødvendiggør desuden en større omlægning af trafikken.

Det er helt afgørende at klimatilpasning tænkes ind i forbindelse med omdannelsen, således at havnen og byen løbende klimatilpasses og sikres mod både oversvømmelse fra fjorden, fra vandet i baglandet i form af Bygholm Å, Dagnæs Bæk og fra skybrud.

Sikring mod stormflod fra fjorden med opstuvning i vandløbene til følge gør det nødvendigt at etablere jorddiger, højvandsmure og mobile løsninger – i første omgang på udpegede strækninger bl.a. langs Bygholm Å op til kote 1,8 m. For at opnå sikring til kote 2,60 m er det nødvendigt med en hævning af kajkanter og terrænet på havnen, samt etablering af sluser og pumper ved udmundingen af Bygholm Å og Dagnæs Bæk. Disse tiltag er i tråd med Kystdirektoratets vejledende anbefalinger om at reducere oversvømmelsesrisikoen på strækningen. Herefter kan Bygholm Å og dele af havnebassinet anvendes som forsinkelsesbassiner for regnvandet.

Skybrud har demonstreret, hvor store udfordringer byen har, når der falder rigtig meget regn på kort tid.

Risikoområde 4 - Prioritet A

Endelave

Området omfatter særligt Endelave Havn og Endelave Strandvej, der vil være oversvømmet ved en 5-års hændelse i 2050 (1,72 m DVR90).

Oversvømmelsesområderne for 5 års hændelse i 2050 omfatter Endelave By, herunder havnen, større naturområder på den nordlige og sydøstlige del af øen, samt sommerhusområder omkring Gøgeurtvej og Hjertegræsvej.

En højvandsstatistik udarbejdet på et forbedret datagrundlag giver en 5-års hændelse i 2050 svarende til 1,72 m DVR90 mod de tidligere 1,8 m DVR90, og viser, at en 5 års hændelse i 2110 svarer til 2,32 m DVR90. Endelave ligger i åbent farvand, stuvningspåvirkningen vurderes at være mindre end i bunden af Horsens Fjord som højvandsstatistikken baseres på. Opsætning af vandstandsmåler skal belyse stuvningspåvirkningen nærmere. Der skal på baggrund af målinger og efterfølgende analyse besluttes hvordan Endelave By og adgangen til øen tilpasses til fremtidens vandstandsstigninger.

Risikoområde 5 - Prioritet D

Klosterkær og Gudenådalen mellem Mossø og Højlundvej

Området indeholder veje og bebyggelse, herunder den fredede bygning (Papirmøllen), Det er et EF habitatområde, EF Fuglebeskyttelsesområde og Natura 2000, som indeholder følgende habitatnaturtyper: Rigkær, tidvis våd eng, elle- og askeskov og bøg på mor med kristtorn, Beskyttede naturtyper: vandløb, mose, sø og overdrev.

Årsagen til udpegningen er primært vandløb og Mossø, da der ved en 5-årshændelse sker oversvømmelse af Papirmøllen, naturområder, Gl. Rye Vej. Klostermøllevej har

tidligere være i risiko for oversvømmelse allerede ved en 10 års hændelse, i forbindelse med et vådområdeprojekt i Klosterkær er risikoen for oversvømmelse af vejen reduceret ved sikring af vejen i form af dige vest for vejen.

Risikoområde 6 - Prioritet D

Gudenådalen mellem Højlundvej og Vilholtvej

Området indeholder veje, Natura 2000-områder og der findes følgende habitatnaturtyper i området: Rigkær, tidvis våd eng, elle- og askeskov, surt overdrev og hængesæk. Derudover findes der en række beskyttede naturtyper i området: vandløb, overdrev og sø.

Årsag til udpegning er vandløbet der ved en 5-årshændelse oversvømmer dele af Højlundvej/Vilholtvej. Derudover er der en del naturområder som oversvømmes. Enkelte ejendomme kan være i risiko for oversvømmelse ved store afstrømningsbegivenheder.

Risikoområde 7 - Prioritet C

LI. Hansted Å opstrøms Egebjergvej

Området indeholder veje og bebyggelse samt en række beskyttede naturtyper som: mose, eng, overdrev, sø og skov.

Årsag til udpegning er vandløbet der oversvømmer Skovvej ved en 10-årshændelse og sidevej til Hanstedvej som oversvømmes ved 5-års hændelse. Ejendomme i området er truet af oversvømmelse ved 50-års hændelse.

Risikoområde 8 - Prioritet D

Brigsted

Området indeholder vej og naturområder. Årsag til udpegning er at både Vorsøvej og naturområder er oversvømmet flere steder ved en 5-årshændelse stormflod.

Risikoområde 9 - Prioritet B

Nordkysten/Stensballe

Området indeholder boliger og veje. Årsag til udpegning er at der ved stormflod er enkelte ejendomme ved Strandpromenaden og Sølystvej, samt Husoddevej vil oversvømmes ved 5-års hændelse i 2110. Desuden vil Sølundsgade og Svendsgade oversvømmes ved 50 års hændelse i år 2110. Husodde Campingplads vil ved 100 års stormflodshændelse i dag påvirkes af oversvømmelse.

Risikoområde 10 - Prioritet C

Vestvejen Ølsted Å

Risikoområdet blev i Kommuneplan 2017 nedprioriteret på grundlag af oversvømmelsesberegninger. Langvarig vinterregn har dog vist sig at give anledning til høj vandstand i hele Ølsted Ådal, dette er bl.a. observeret i februar 2020 hvor vandstanden stod højt og området prioriteres derfor til nærmere afklaring.

Risikoområde 11-14 - Prioritet D

Risikoområde 11 til 14 vurderes mindre kritisk. Det vurderes at risikoen er belyst og at der ikke er behov for yderligere tiltag.

Risikoområde 15 - Prioritet C

Stensballe

Den gamle og lave del af Stensballe ligger lavt i forhold til det omkringliggende terræn og der er risiko for, at der ved skybrud ledes vand til området fra flere retninger.

Risikoområde 16 - Prioritet C

Strandpromenaden

Strandpromenaden er flere gange blevet oversvømmet og risikokortlægning viser at meget store skybrudsoplande afvander til vejen nord fra. Vejen er hovedfærdselsåre og en af adgangsvejene til Horsens Sygehus.

Risikoområde 17 - Prioritet B

Bjerrevej

Der er risiko for oversvømmelse flere steder langs Bjerrevej. Der er sammenhæng med oversvømmelser og hovedstrømningslinjer på Bankagervej og Firkløvervej.

Risikoområde 18 - Prioritet B

Godsbanekvarteret

Godsbanekvarteret ligger lavt og afgrænset af jernbanen mod vest og Campus området mod syd. Større skybrudsoplande leder vand mod området fra øst. Området er næsten plant og afledning af regnvand i alle retninger ud af området er udfordret dels pga. terræn, bebyggelse og jernbanen.

Risikoområde 19 - Prioritet B

Endelavevej

Endelavevej blev oversvømmet ved skybruddet i 2016. Vejen var ikke farbar, og der stod over en 1/2 meter vand på kørebanen. Risikokortlægningen viser, at der er et stort oversvømmelsesområde omkring Service og Beredskab og større tekniske anlæg Horsens Fjernvarme og SAMN Forsynings rensningsanlæg, alle er hotspots.

Risikoområde 20 - Prioritet B

Dagnæs Bæk

Hvor Dagnæs Bæk krydser Strandkærvej kan der være risiko for oversvømmelse i forbindelse med skybrud. Vandet fra vejen kan samle sig i lavningen og det kan medfører trafikale udfordringer.

Dagnæs Bæk oplandet er fuldt befæstet, og har et stort fald ned gennem byen. Det betyder at vandløbet får tilført meget vand i forbindelse med kraftig regn, og det store fald bevirker at vandløbet hurtigt leder vandet til nogle af de lavest liggende områder. Hvor vandløbet støder til Torsted Bæk bliver terræn fladt med risiko for tilbagestuvning på terræn og i kloaker med risiko for oversvømmelse.

Risikoområde 21 - Prioritet A

Åkvarteret

Risikokortlægning viser at hele Åkvarteret er i risiko for oversvømmelse ved skybrud. Området ligger meget lavt mellem kote 1 og 1,5 meter over normalt havniveuau og er også i risiko for oversvømmelse fra Horsens Fjord. Åkvarteret blev senest oversvømmet i forbindelse med et skybrud juli 2019. Særligt i krydset ved Havneallé og på Emiles Plads stod der meget vand.

Risikoområde 22 - Prioritet A

Løvenørnsgade

Risikokortlægningen viser, at området omkring Løvernørnsgade og Levysgade er i risiko for oversvømmelse ved skybrud. Der har gentagne gange været oversvømmet i forbindelse med skybrud.

Risikoområde 23 - Prioritet C

Østbirk Vest

Østbirk har udviklet sig omkring ådalen der leder vand til Døde Å. Ved kraftig regn og skybrud er der risko for oversvømmelser centralt i byen i området omkring Ydingvej og H.C. Andersensvej og i det langstrakte grønne område som ligger nord for og parallelt med Ryvej.

Risikoområde 24 - Prioritet C

Hovedgård, Ørskov Bæk

Der er risiko for oversvømmelse i den nordlige del af byen i forbindelse med ekstrem regn. Ørskov Bæk afvander den nordlige del af Hovedgård. Der har tidligere været oversvømmelser i den nordlige del af byen i forbindelse med længerevarende regn.

Risikoområde 25 - Prioritet C

Hovedgård, Gl. Århusvej

Der er risiko for oversvømmelse ved ekstrem regn. Viadukten ved Gammel Århusvej har gentagne gange været oversvømmet.

Risikoområde 26 - Prioritet C

Grønlandsvej

Området er i risiko for oversvømmelse i forbindelse med skybrud og stormflod, og det er oplevet gentagne gange. Med etablering af Ringvej Syd afhjælpes risiko for oversvømmelse i forbindelse med høj vandstand i Horsens Fjord. Området er imidlertid fortsat udsat for oversvømmelse i forbindelse med skybrud.

Kendte oversvømmelser

Foruden de udpegede risikoområder er der en række oversvømmelsesområder, der allerede i dag er kendte. Områderne er udpeget af SAMN Forsyning og Horsens Kommune.

Områderne er vist på kort.

Kendte oversvømmelser

A - Højtholmsvejs udmunding i Tyrstingvej

Der har tidligere været oversvømmelser i forbindelse med tø- og skybrud. Der er i 2018 etableret en brønd i vejkanten. Der forventes ikke behov for yderligere indsats.

B - Brædstrup, Drosselvej

Overfladevand fra området udledes til en rørlagt grøft. Der er sat en vandbremse på udløbet for at overholde udledningstilladelsen, men da der ledes uvedkommende vand (drænvand) i regnvandsledningen, stuver vandet tilbage i ledningssystemet pga. vandbremsen og pga. den lille kapacitet i Rødvigsballegrøften. Vandet stuver derved tilbage i ledningssystemet og giver problemer ved Drosselvej.

C - Brædstrup, sydbyen

I den sydlige ende af Brædstrup kan der være problemer med afledning af vand til Åstrup bæk i skoven. Bækken har ikke tilstrækkelig kapacitet, og vandet stuver derved tilbage i ledningssystemet.

D - Søvind

Ved skybrud, længerevarende regn eller tøbrud opleves oversvømmelse fra Søvind bæk, der løber igennem Søvind by. Søvind bæk har et stort opland inden bækken når Søvind by. Derudover er der spærringer og mange regnvandsudløb uden forsinkelse til Søvind bæk.

E - Østbirk

Storegade ligger lavt, der har tidligere været problemer med vand i kældrene fra både fælleskloakeret og separatkloakeret opland. Hele Østbirk er seperatkloakeret i perioden 2015-2018 og nyt regnvandsbassin er etableret i den nordvestlige del af Østbirk (færdigt i 2021). Udfordringerne i området forventes at være afhjulpet.

F - Gedved

Der er problemer med oversvømmelse fra det fælleskloakerede opland ved Vestervej. Der trænger uvedkommende vand ind i spildevandsledningen. Desuden er der problemer ved tøbrud, da området ligger lavt.

G - Hovedgård

Der er ofte oversvømmelser fra Ørskov bæk, som løber over sine bredder ved Fruens Have. Der er mange udløb til bækken ved Fruens Have, og bækken er ikke stor nok til at modtage overfladevandet.

Der er tidligere oplevet oversvømmelser fra kloakken ved Vestergade, og ved Frydsvej har man oplevet oversvømmelse fra en rørlagt grøft, der er frilagt ved savværksgrunden. Der er i perioden 2018-2021 udført afhjælpende tiltag i forbindelse med separatkloakering i form af regnvandsforsinkelse, og uvedkommende vand er frakoblet regnvandssystemet og tilledes rørlagt vandløb. Skolen oplevede tidligere oversvømmelse bl.a. pga rødder i kloakken, Horsens Kommune har udført afhjælpende tiltag på skolen bl.a. reparation af rør og belægning.

H - Sønder Vissing

Ved tøbrud afstrømmer overfladevand fra marker og opland omkring Sønder Vissing til afløbssystemet, hvilket forårsager oversvømmelse fra fælleskloak.

I - Stensballe

Problemer med oversvømmelser af fælleskloakeret spildevand ved Clarasvej. Årsagen er ikke fuldt afklaret, der kan være fejltilslutninger i området.

J - Horsens Midtby, Bygholm Å

Der er ikke etableret højvandsklapper på alle udløb til Bygholm Å. Ved stormflod kan der således ske oversvømmelse i oplandet til udløb, hvor der ikke er etableret højvandsklapper. Rækkefølge for oversvømmelserne er:

1. Lystbådehavnen
2. Havnen ved Ove Jensens Allé
3. Høegh Guldbergs Gade ved Bilka
4. Sct. Helene Vej
6. Åboulevarden
7. Emilies Plads

K - Horsens, Dagnæshallen

I sydbyen er der problemer omkring Dagnæshallen pga. oversvømmelse fra Dagnæs bæk. Dagnæshallen er sikret op til en 100 års regnhændelse med højvandsmur, terrænтilpasning samt højvandslukke i kloaksystem.

L - Brædstrup

Der er oplevet problemer med højtstående grundvand flere steder i Brædstrup. SAMN Forsyning oplever at der er uvedkommende vand i afledningssystemet.

M - Højvangen

I 2016 blev Højvangen og Fjordparken oversvømmet i forbindelse med skybrud. Vandet strømmede gennem en underføring i Bollervej og flere villa fik vand i haver og langs husmure.

N - Bygholm Park

Bygholm Park oversvømmes hyppigt, det skyldes at en stor del af parken ligger lavt. Oversvømmelse kan forårsages af stormflod fra Horsens Fjord via opstuvning i Bygholm Å men kan også forårsages af ekstrem regn samt stor vandføring i vandløbet.

Billedet viser oversvømmelsen på Endelavevej efter skybruddet den 15. juni 2016. Kilde Lars Juul, Horsens Folkeblad.

8.3. STØJBELASTEDE AREALER

Mål

- Støjende anlæg, virksomheder og aktiviteter skal placeres og drives, så de generer omgivelserne mindst muligt.

Retningslinjer

8.3.1. Støjbelastede områder må ikke udlægges til støjfølsom anvendelse.

8.3.2. Indenfor de støjbelastede arealer kan der ikke udlægges områder til støjfølsom anvendelse (som f.eks. boliger), før det er dokumenteret, at det samlede støjniveau er acceptabelt.

8.3.3. Særligt støjfølsom anvendelse (som sommerhusområder og rekreative områder) kan kun udlægges, når støjforholdene er dokumenteret og vurderet som acceptable.

De støjbelastede arealer kan ses på kort.

Redegørelse

Mange mennesker generes af støj, nogle i en sådan grad, at de bliver syge af det. Især i byerne kan støj være en stor miljøbelastning, men også uden for byerne kan støj give gener for borgerne der bor eller færdes i områder der er omfattet af de støjbelastede arealer.

Planlægningen skal sikre, at konflikter mellem støjfølsom anvendelse, som boliger, og støjende anlæg undgås. Det gælder f.eks. i planlægningen af byudviklingsområder og infrastrukturelle anlæg.

Ved udlæg af områder til støjfølsom anvendelse inden for de støjbelastede arealer skal det ved udformning i kommuneplanrammer og lokalplanbestemmelser sikres, at retningslinjerne overholdes. Dette gælder såvel boligområder som rekreative områder og støjfølsomme erhvervs- og centerområder som f.eks. undervisningslokaler, hoteller, kontorer og institutioner.

I forbindelse med udlæggene til støjfølsom anvendelse tages der stilling til behovet for støjafskærmning og zoneopdeling af områderne med henblik på at sikre acceptable støjforhold.

De støjbelastede arealer er beregnet som den samlede støjpåvirkning fra en række støjkilder som trafik, erhverv og støjende fritidsaktiviteter.

Hele udpegningen er ikke nødvendigvis støjbelastet over de vejledende grænseværdier, men afstanden til anlæg, der kan være støjende, gør det nødvendigt med en detaljeret dokumentation for at støjforholdene er i orden.

Trafikstøj

I den samlede udpegning indgår støj fra overordnede veje i Horsens By og i de øvrige større byer i kommunen, jernbaner og flyvepladser. For vejnettet er vejene udvalgt som strækninger med over 1000 køretøjer/døgn. Beregningen er baseret på trafiktællinger, og der er indregnet en fremskrivning af trafiktallene, således at alle trafiktal er fra samme årstal. Støjbelastningstallet (SBT) beregnes efter Miljøstyrelsens rapport nr. 240 "Beregning af vejtrafikstøj – en manual". Støjbelastningstallet er beregnet for samtlige boligenheder beliggende langs de stærkt støjbelastede strækninger. Støj fra ikke overordnede veje (de tidligere kommuneveje) samt planlagte nye veje indgår ikke i beregningen, da der ikke findes trafiktal på disse.

Støj fra jernbaner er beregnet på grundlag af trafikdata i Miljøstyrelsens vejledning om støj og vibrationer fra jernbaner. Af hensyn til beskyttelse mod vibrationer skal der mindst holdes en afstand mellem jernbane og boliger på 50 m. For støjbelastningen fra flyvepladser er anvendt de støjforudsætninger, der indgår i miljøgodkendelserne.

Erhvervsstøj

I de støjbelastede arealer indgår støj fra virksomheder med særlige beliggenhedskrav, støj fra øvrige erhvervsområder med stor tæthed af tungere industri og støjende enkeltvirksomheder i landzone.

Virksomheder med særlige beliggenhedskrav indgår med en konsekvenszone på 500 m, se afsnit om Virksomheder med særlige beliggenhedskrav. Øvrige erhvervsområder med tungere industri i byzone indgår i udpegningen med en relevant konsekvenszone for den enkelte virksomhedskategori (100-500 m). Øvrige erhvervsområder med tungere virksomheder indgår, da den samlede støj fra disse områder kan bevirke støjgener for støjfølsomme områder.

Støjende virksomheder i landzone indgår med konsekvenszone efter virksomhedskategori.

Råstofområder

De regionale graveområder og udvalgte enkeltliggende grusgrave uden for de regionale graveområder indgår i den samlede udpegning med en planlægningsafstand på 500 m.

Vindmøllestøj

Støj fra vindmølleområder og opstillede vindmøller indgår også i de støjbelastede arealer. For de udpegede områder til store vindmøller er indregnet en planlægningsafstand på 8xvindmøllens totalhøjde. For de opstillede møller uden for områderne er planlægningsafstanden ligeledes 8xmøllernes totalhøjde. Læs mere om vindmøller under retningslinjer for tekniske anlæg her.

Støjende fritidsanlæg

Støj fra skydebaner indgår i de støjbelastede arealer. For flugtskydningsbanen ved Horsens og skydebanen i Østbirk er støjberegningerne ved miljøgodkendelsen anvendt. For andre

anlæg er anvendt generelle planlægnings-afstande på 1.000 m (jf. Håndbog om miljø og planlægning).

Der er ingen støjende motorsportsbaner i kommunen.

Støjfølsom arealanvendelse

Ved udpegning af de støjbelastede arealer er der taget udgangspunkt i Miljøstyrelsens vejledende grænseværdier for boligområder for åben og lav boligbebyggelse. Således kan der muligvis etableres andre støjfølsom anvendelse indenfor udpegningen, men dette må vurderes i det konkrete tilfælde.

I områder til etageboliger og i centerområder vil der normalt kunne accepteres et højere støjniveau. Områder udlagt til offentligt formål vil ofte indeholde støjfølsomme funktioner som f.eks. institutioner med overnatning, hoteller og skoler.

Erhvervsområder, der udlægges til kontor og administration karakteriseres også som støjfølsomme.

De enkelte anvendelser må konkret vurderes i forhold til støjkilderne.

Nogle arealanvendelser må beregnes som særligt støjfølsomme, hvor grænsen for acceptabel støj er lavere end for boligområder. Det gælder f.eks. sommerhusområder, campingpladser i naturområder og rekreative områder med offentlig adgang. For disse arealanvendelser kan støjniveauet derfor være uacceptabelt også uden for den samlede planlægningsafstand. For sådanne rekreative arealanvendelser må der derfor også uden for de støjbelastede arealer, foretages en særlig støjmæssig vurdering.

Billedet viser trafik på Høegh Guldbergs Gade i Horsens.

8.4. GENANVENDELSE AF OVERSKUDSJORD

Mål

- Al ren og lettere forurenet overskudsjord skal kunne håndteres inden for kommunegrænsen i 2029.

- Den rene overskudsjord, der opstår ved lokale bygge- og anlægsprojekter, skal genanvendes lokalt og skal bidrage med nye rekreative og visuelle kvaliteter til området.

- Den lettere forurenede overskudsjord skal kunne afleveres i centralt placerede områder inden for kommunegrænsen.

Retningslinjer

8.4.1. Der udlægges seks arealer, hvor der kan planlægges for genanvendelse af overskudsjord:

1. Ny ø øst for Horsens Lystbådehavn: Øen etableres med henblik på rekreativ anvendelse. Arealet udlægges til genanvendelse af lettere forurenet overskudsjord og havbundssediment. Genanvendelsen forudsætter udarbejdelse af risikovurdering i forhold til natur og miljø.

2. Hatting øst: Området skal anvendes til rekreative formål, og grundvandsressourcen skal sikres. Arealet udlægges til genanvendelse af ren jord. Der skal laves en risikovurdering i forhold til grundvandsressourcen i området.

3. Ringvej syd: Arealet udlægges til genanvendelse af ren og lettere forurenet jord, og der skal laves en risikovurdering i forhold til grundvandsressourcen i området.

4. Dæmning ved Sydhavnen: Der skal på sigt etableres en ny vejforbindelse til den sydlige del af Horsens Havn, hvor vejen vil komme til at ligge på en dæmning. Arealet til dæmning, der udlægges som et bruttoareal, udlægges til genanvendelse af ren og lettere forurenet jord. Der skal laves en risikovurdering i forhold til recipient (Horsens Fjord). Jordbundsforholdene i havnebassinet skal tidligt afklares for at sikre, at der kan anvendes overskudsjord i projektet. Naturbeskyttelsesinteresserne i området skal ligeledes tilgodeses.

5. Horsens Syd: Området skal anvendes til rekreative formål, og grundvandsressourcen skal sikres. Arealet udlægges til genanvendelse af ren jord. Der skal laves en risikovurdering i forhold til grundvandsressourcen i området.

8.4.2. For alle udpegede arealer gælder, at overskudsjorden skal placeres og modelleres efter en godkendt landskabsplan.

De udpegede arealer kan ses på kort.

Handlinger

- *Jordstrategi for Horsens Kommune: I løbet af 2017 udarbejdes en jordstrategi for Kommunen, strategien skal sikre genanvendelsesmuligheder for ren og lettere forurenet jord i kommunen, og udpege egnede projekter og arealer til genanvendelse af jord under hensyntagen til natur, miljø og mennesker. Jordstrategien skal være dynamisk og løbende justeres efter væksten i kommunen, og bidrage til inspiration og oplysning om principielle løsninger til genanvendelse af jord. Der vil derfor løbende blive udpeget nye arealer til afsætning af overskudsjord. Nye arealer i jordstrategien indarbejdes i Kommuneplan 2017 med et tillæg til denne.*

Læs jordstrategien her.

Redegørelse

Jord fra bygge- og anlægsprojekter betragtes normalt som et restprodukt, og bortskaffelsesmulighederne er begrænsede bl.a. fordi jorden kan være lettere forurenet. Håndteringen af overskudsjord er ofte ikke tænkt ind i kommune- og lokalplanlægningen, da overskudsjorden er sidste led i fødekæden af byggerier og anlægsarbejder.

Det ændrer Horsens Kommune ved at betragte den rene og lettere forurenede overskudsjord som en ressource, der kan skabe nye værdier – både i en rekreativ, en miljømæssig og en økonomisk forstand. Derfor har anvendelsen af overskudsjord, som et lokalt retningslinjetema, indgået i Kommuneplanen siden 2017, og kommer til at gøre det fremadrettet

I forbindelse med bygge- og anlægsarbejder i Horsens Kommune opstår der næsten altid overskudsjord. Oftest transporteres jorden over lange afstande i stedet for at genanvende den lokalt. Transporten belaster miljøet og fordyrer generelt bygge- og anlægsprojekterne.

Horsens Kommune er i vækst og retningslinjerne om håndtering af overskudsjord skal sikre, at jordhåndteringen og genanvendelse sker på en bæredygtig måde, der giver samfundet mere værdi. Det kan f.eks. være rekreative landskaber/sundhedslandskaber, afskærmning mod støj og indblik eller klimaprojekter (f.eks. diger).

Retningslinjerne skal sikre, at overskudsjorden ikke placeres uhensigtsmæssigt i landskabet. Der vil derfor blive stillet krav om, at der for hvert udpeget område udarbejdes en landskabsplan, der anviser, hvordan overskudsjorden skal modelleres. Landskabsplanerne skal sikre, at overskudsjorden tilpasses landskabet og tilfører nye rekreative værdier.

Horsens Kommune vil derudover sikre, at der ved udarbejdelse af lokalplaner for nye byudviklingsområder og ved større anlægsprojekter udarbejdes konkrete forslag til lokale genanvendelses muligheder af ren overskudsjord.

Retningslinjen udpeger seks områder eller projekter, der kan planlægges for. Planlægning af arealerne igangsættes i planperioden for at sikre, at mulighederne er tilgængelige, når der de kommende år frigives store mængder overskudsjord, således at overskudsjorden reelt kan blive en ressource for projekterne på arealerne. De seks områder eller projekter er beskrevet yderligere herunder:

Ny ø øst for Horsens Lystbådehavn

Etablering af ny havneø med mulighed for rekreativ anvendelse, søsport og fritidsaktiviteter. Øen kan være med til at stabilisere den yderste estakadevæg (dækmole).

Anvendelse af jord fra havnekanalen vil begrænse transporten af overskudsjord, og vil være positivt for CO_2-regnskabet, og kan være en del af renoveringen af estakadevæggen. Der kræves flere centrale godkendelser. Arealet udlægges til genanvendelse af lettere forurenet overskudsjord og havbundsediment. Genanvendelsen forudsætter udarbejdelse af risikovurdering i forhold til natur og miljø.

Hatting øst

Området skal anvendes til et større sammenhængende rekreativt kuperet landskab med mulighed for skovplantning. Området er udpeget som et område med særlige drikkevandsinteresser, og det skal derfor ikke anvendes til byudvikling. Derimod kan en rekreativ anvendelse være med til at sikre drikkevandet i området, især hvis det kombineres med skovrejsning.

I forhold til jordhåndtering er området velegnet bl.a. på grund af områdets størrelse og de gode tilkørselsforhold. Området er dog delvist privatejet og indeholder en højspændingsledning. Arealet udlægges til genanvendelse af ren jord. Der skal laves en risikovurdering i forhold til grundvandsressourcen i området. Forud for jordopfyldning skal der laves en modelleringsplan, så det sikres, at modelleringen af arealet dels tilpasses området, dels får en udformning med høj rekreativ brugsværdi.

Ringvej Syd

Ringvej syd er under anlæg. Der kan anvendes overskudsjord i forbindelse med anlægget. Arealet udlægges til genanvendelse af ren og lettere forurenet jord. Der skal laves en risikovurdering i forhold til grundvandsressourcen i området.

Dæmning ved Sydhavnen

Det er planen, at den nye omfartsvej syd og øst om Horsens på sigt forlænges til den sydlige del af Horsens Havn. Det skal være med til at skabe god tilgængelighed til midtbyen og aflaste de øvrige indfaldsveje til midtbyen. I den forbindelse kan der etableres en dæmning til Sydhavnen, der ud over at kunne indeholde overskudsjord samtidig kan fungere som klimasikring mod oversvømmelser af havnearealerne.

Da den præcise placering af vejføring/vejdæmning endnu ikke er fastlagt, udlægges der et bruttoareal til placering af overskudsjord. Arealet udlægges til genanvendelse af ren og lettere forurenet jord.

Der skal ske en meget tidlig afklaring af jordbundsforholdene i havnebassinet, da blød bund kan resultere i, at der evt. ikke kan anvendes overskudsjord i projektet. Der er naturbeskyttelsesinteresser i området, hvorfor det skal afklares, hvordan disse interesser skal tilgodeses. Der skal laves en risikovurdering i forhold til recipient (Horsens Fjord).

Horsens Syd

Området udlægges som en del af den grønne ring rundt om Horsens, og skal anvendes til rekreative formål, afstandszone mellem nye boliger og eksisterende erhverv, samt til sikring af vandindvinding.

Arealet udlægges til genanvendelse af ren jord. Der skal laves en risikovurdering i forhold til vandindvindingsinteressen i området. Forud for jordopfyldning skal der laves en modelleringsplan, så det sikres, at modelleringen af arealet dels tilpasses området, dels får en udformning med høj rekreativ brugsværdi.

Billederne viser Bakkelunden fra anlæg til færdigt projekt. Bakkelunden er et tidligere udpeget areal til genanvendelse af overskudsjord, som nu er udført. Bakkelunden er nu et rekreativt landskab mellem Sønderbro og Dagnæs-Bækkelund kvartererne.

8.5. GRUNDVAND

Mål

- Horsens Kommune vil gennem en effektiv grundvandsbeskyttelse sikre alle borgere drikkevand af god kvalitet, i dag og i mange år fremover.

- Horsens Kommune vil gennem planlægning, tilsynsarbejde og administrativ sagsbehandling efter miljølovgivningen forebygge, at kommunens grundvandsressourcer forurenes.

Retningslinjer

8.5.1. Al planlægning og sagsbehandling skal ske i henhold til den gældende indsatsplan for grundvandsbeskyttelse.

8.5.2. Områder med særlige drikkevandsinteresser og indvindingsoplande til almene vandforsyninger udenfor disse, skal i planlægningen og sagsbehandlingen friholdes for virksomhedstyper eller anlæg, der medfører en væsentlig fare for forurening af grundvandet.

8.5.3. Boringsnære beskyttelsesområder (BNBO) omkring boringer til almene vandforsyninger, skal i planlægningen og sagsbehandlingen friholdes for alle former for bygninger, anlæg eller ændret arealanvendelse, der kan medføre øget risiko for forurening af grundvandet som f.eks. et boligområde.

8.5.4. Ved planlægning for alle former for byudvikling indenfor områder med særlige drikkevandsinteresser, indvindingsoplande og BNBO, skal der altid forinden udarbejdes en grundvandsredegørelse.

8.5.5. Ved planlægning indenfor områder med særlige drikkevandsinteresser, indvindingsoplande og BNBO, skal det præciseres, hvilke tekniske tiltag der skal bidrage til at sikre beskyttelsen af grundvandet. Dette skal ske i forbindelse med lokalplanlægningen.

8.5.6. Ved placering og indretning af anlæg inden for allerede kommune- og lokalplanlagte erhvervsarealer, skal der tages hensyn til beskyttelse af grundvandsressourcer i områder med særlige drikkevandsinteresser, indvindingsoplande og BNBO.

8.5.7. Ved planlægning for VE-anlæg, herunder særligt store solcelleanlæg, indenfor områder med særlige drikkevandsinteresser (OSD) og indvindingsoplande, skal der altid forinden udarbejdes en grundvandsredegørelse.

8.5.8. Ved planlægning for dybe boringer, herunder blandt andet geotermiske boringer, skal det sikres, at boringerne ikke medfører øget risiko for forurening af grundvandet.

Udpegningerne af områder med særlige drikkevandsinteresser, indvindingsoplande*, boringsnære beskyttelsesområder, indsatsplanområder og planlagte** udlæg indenfor OSD*

og indvindingsoplande kan ses på kort.

** Vær opmærksom på at udpegningerne kan ændre sig i planperioden.*

*** Siden juni 2015*

Horsens Kommune har i forbindelse med Tillæg 7 til Kommuneplan 2013 – Tematillæg for Byvækst og Fritidsformål- udarbejdet en samlet grundvandsredegørelse for alle kommunens OSD-områder og indvindingsoplande. Grundvandsredegørelsen indgik som et bilag til omtalte kommuneplantillæg. I de efterfølgende kommuneplaner og den nuværende Kommuneplan 2025-2037 er denne grundvandsredegørelse medtaget, men indgår nu som redegørelsestekst til en række retningslinjer om byvækst indenfor OSD og indvindingsoplande.

Denne oprindelige grundvandsredegørelse er ikke opdateret i forbindelse med de efterfølgende kommuneplaner og Kommuneplan 2025-2037. Følgende afsnit i redegørelsesteksten til retningslinjerne i kap. 8.5 Grundvand er derfor ikke opdateret:

- *Kommunens samlede grundvandsressourcer*
- *Tilgængelige grundvandsressourcer*
- *Grundvandsmagasiner og sårbarhed*
- *Forurening af grundvandsressourcen*
- *Jordforureninger*
- *Faktaboks 1*
- *Faktaboks 2*
- *Faktaboks 3*
- *Rugballegård OSD*
- *Hovedgård OSD*
- *Nim OSD*
- *Brædstrup OSD*
- *Endelave OSD*
- *Boringsnært beskyttelsesområde, BNBO*
- *Byudvikling inden og OSD, indvindingsoplande og BNBO'er*
- *Vandværker udenfor OSD*

Der foretages ikke nye arealudlæg med supplerende grundvandsredegørelser i forbindelse med Kommuneplan 2025-2037. Derudover fjernes ikke længere aktuelle grundvandsredegørelser fra retningslinjens redegørelse. Grundvandsredegørelserne vurderes uaktuelle, da arealudlæggene fuldt lokalplanlagt og i overvejende grad er udbyggede.

Der er foretaget en opdatering af tekst om grundvand i Generelle rammer og Forhold til anden planlægning.

Redegørelse

Grundvand udgør en betydelig del af menneskets livsgrundlag, dels som ressource til drikkevand, markvanding og industriformål, dels som en forudsætning for vigtige naturområder som vandløb, søer, moser og enge. Det vand der drikkes i dag, er ofte over 50 år gammelt. For at sikre fremtidens drikkevand, er det vigtigt, at det nye grundvand, der dannes i dag, også er rent. Derfor er det vigtigt, at grundvandet beskyttes, så det findes i tilstrækkelige mængder og af en god kvalitet.

Horsens Kommune oplever i disse år en stor befolkningstilvækst. Befolkningsprognoser udarbejdet af såvel Horsens Kommune som Danmarks Statistik viser begge, at den store befolkningstilvækst i Horsens Kommune forventes at fortsætte i mange år frem over. En øget befolkningstilvækst medfører naturligvis et øget behov for rent drikkevand, og derfor har grundvandsbeskyttelse stor bevågenhed i kommunen.

Grundvandet skal overalt beskyttes mod forurening, der kan true drikkevandsressourcer. Dette sker bl.a. gennem den generelle lovgivning, retningslinjer i kommuneplanen og sektorplaner såsom vandforsyningsplanen og indsatsplaner. Beskyttelsen er specielt vigtig i ”områder med særlige drikkevandsinteresser” (OSD) og i indvindingsoplande til almene vandværker. I disse må arealanvendelsen som udgangspunkt ikke ændres til en mere grundvandstruende anvendelse.

Indenfor områder med særlige drikkevandsinteresser (OSD) og indvindingsoplande til almene vandværker udenfor disse, foretager Staten grundvandskortlægning alene med det formål at beskrive grundvandsmagasinerne og deres sårbarhed overfor forurening. Kommunen skal udarbejde indsatsplaner til beskyttelse af grundvandet ud fra grundvandskortlægningen og de statslige anbefalinger til beskyttelsestiltag.

Horsens Kommune har 4 færdige indsatsplaner henholdsvis Brædstrup Indsatsplan, Nim Indsatsplan, Rugballegård Indsatsplan og Endelave Indsatsplan. Du finder kommunens indsatsplaner her. Man kan få yderligere informationer om indsatsplanlægningen i Horsens Kommune på hjemmesiden.

I indsatsplanerne findes et sæt retningslinjer, som skal lægges til grund for kommunens myndighedsarbejde udover de regler der gælder i medfør af den gældende lovgivning. Der er formuleret retningslinjer i forhold til mange emner, bl.a. byudvikling, slam og andre restprodukter, råstofgravning, forurenet jord, landbrug og andre virksomheder, afledning af overfladevand og spildevand, olietanke, jordvarme og vandindvinding. Retningslinjerne er gældende indenfor et eller flere typer af områdeudpegninger, f.eks. område med særlige drikkevandsinteresser, indvindingsoplande for almene vandforsyninger, boringsnære beskyttelsesområder (BNBO) og nitratfølsomme indvindingsområder.

I 2025 forventer Horsens Kommune at færdiggøre indsatsplanen ”Vandværker uden for OSD”.

I 2026 forventer Horsens Kommune at foretage en revision af Nim Indsatsplan, Rugballegård Indsatsplan og Endelave Indsatsplan.

I 2028 forventer Horsens Kommune at foretage en revision af Brædstrup Indsatsplan og Indsatsplan for Vandværker uden for OSD samt at udarbejde Hovedgård Indsatsplan.

Kommunens samlede grundvandsressourcer

Områderne med særlige drikkevandsinteresser (OSD'erne) indeholder de vigtigste grundvandsressourcer og er udpeget af staten, og omfatter vandværkernes indvindingsoplande og nærområder mellem vandværkerne. De områder hvor vandet er mest sårbart er udpeget som Nitratfølsomme Indvindingsområder (NFI).

Det samlede OSD areal i Horsens kommune er på 193 km^2 svarende til 37% af kommunens areal på 519 km^2. OD (områder med drikkevandsinteresser) udgør 266 km^2 (51%) af kommunens areal og her er grundvandsressourcerne ikke så godt beskyttet af lovgivningen som indenfor OSD, og derfor mere udsat for forurening. Opgørelsen for kommunens grundvandsressourcer gælder derfor kun for grundvandsressourcerne indenfor OSD'erne, da det er denne ressource vi baserer kommunens langsigtede vandindvinding på.

Der er udarbejdet indsatsplaner for 2 kortlægningsområder – Rugballegård og Endelave. Ved udgangen af 2015 afsluttede staten sin grundvandskortlægning og overdrog resultatet af kortlægningen til kommunen, som på den baggrund skal udarbejde indsatsplaner. Horsens Kommune forventer at udarbejde indsatsplaner for Brædstrup-, Hovedgård- og Nimområdet og for vandværkerne udenfor de store OSD'er i løbet af de næste par år.

Tilgængelige grundvandsressourcer

Den årlige grundvandsdannelse indenfor de 5 store OSD'er/kortlægningsområder er på baggrund af Statens grundvandskortlægning opgjort til i alt ca. 23,8 mio. m^3 (dog findes der ikke tal for grundvandsdannelsen i vandværkernes oplande udenfor de store OSD'er). I de oprindelige vandplaner stod der vejledende, at den årlige indvinding ikke bør overstige 35% af den årlige grundvandsdannelse svarende til i alt ca. 8,3 mio. m^3. I forbindelse med indsatsplanerne vil Horsens Kommune forsøge at afklare, om den vejledende udnyttelsesgrad på 35% af grundvandsdannelsen nu også er det mest hensigtsmæssige niveau for maksimal oppumpning. En bedre og mere konkret anskuelse at vurdere overudnyttelse på er, at sammenstille udviklingen i vandkvaliteten og grundvandsstande med pumpemønstre og ændringer i indvindingsmængderne over tid.

Indenfor OSD'erne oppumpes der i dag ca. 5,9 mio. m^3 grundvand om året. Der er således omkring 2,4 mio. m^3 grundvandsreserve (til oppumpning) i overskud, hvis indvindingen fordeles jævnt ud over OSD'erne. I procenttal udgør oppumpningen indenfor OSD'erne ca. 25% af den årlige grundvandsdannelse. Grundvandsressourcerne vurderes overordnet set til at være tilstrækkelige, også for et fremtidigt vandbehov.

OSD	Grundvands-dannelse mio. m^3	Faktisk indvinding mio. m^3	Udnyttelse i % ved faktisk indvinding

Rugballegård	6,1 (3,0)	1,9	32 (64)
Hovedgård	9,5	3,1	33 (65* og 7*)
Brædstrup Våbensholm	6,3	0,6	10
Nim**	1,8	0,3	17
Endelave	0,124	0,016	13
Indenfor OSD	23,8 (20,7)	5,92	25 (29)
Udenfor OSD	Ikke opgjort	ca.2,38	Ikke opgjort
Horsens Kommune		8,3	

Tabel 1: Den årlige grundvandsdannelse (i mio. m^3) opgjort på baggrund af statens grundvandskortlægning for hvert OSD og for kommunen. Tal i parentes ved Rugballegård er Horsens Kommunes opgørelse af grundvandsressourcen. Opgørelse for delområderne Egebjerg (65%) og Søvind (7%). **Opgørelsen for Nim er et overslag udarbejdet af Horsens Kommune. Kilde: Fra afrapporteringer af Naturstyrelsens grundvandskortlægning i perioden 2000-2015.*

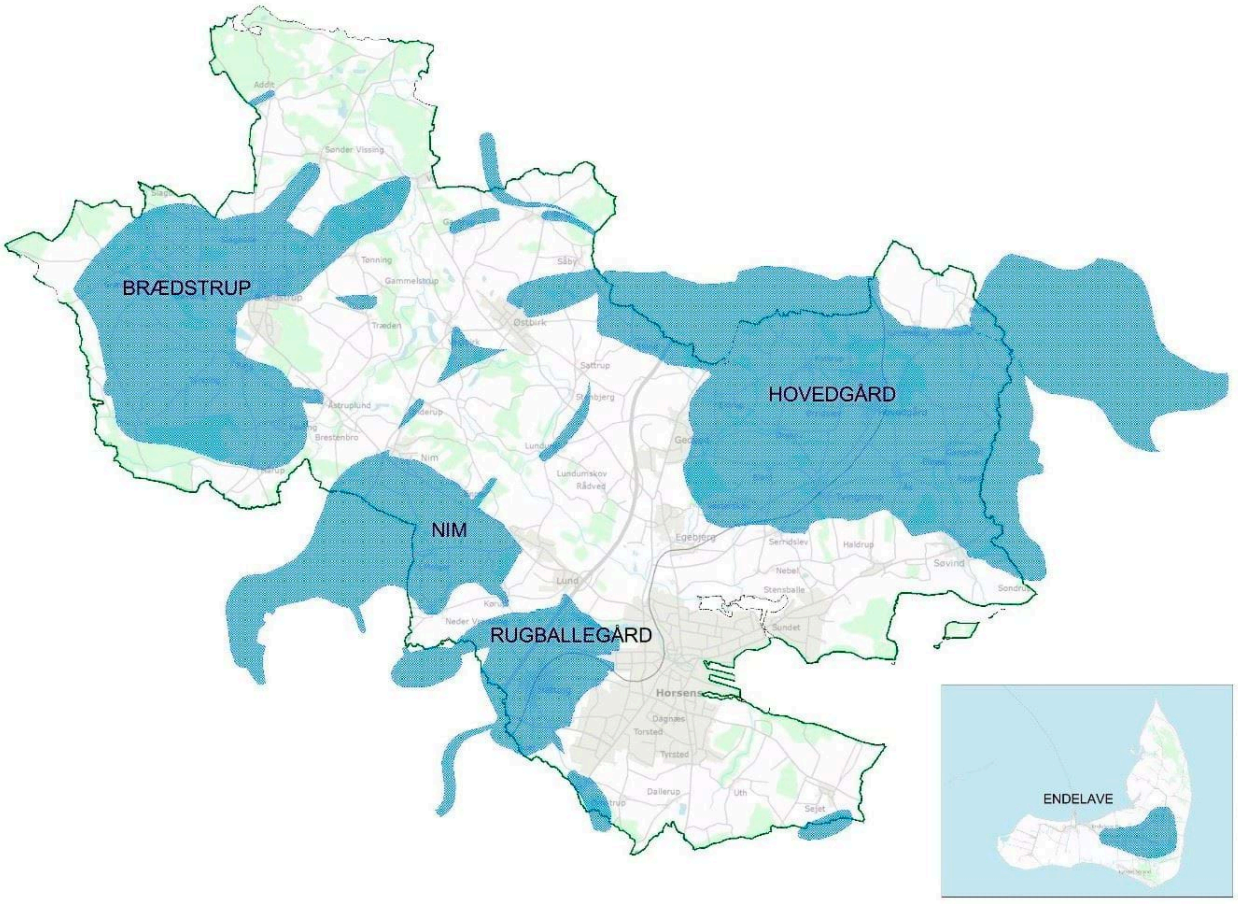

Figur 1: OSD-områder i Horsens Kommune.

Faktaboks 1 - Vandtyper

Vandtypen beskriver den kemiske sammensætning af grundvandet der er i et grundvandsmagasin. Vandtypen er et resultat af de processer der har fundet sted i forbindelse med vandets transport fra terræn til boringen.

Vandtypen kan anvendes til at vurdere grundvandets alder, beskyttende lerlag, grundvandets strømningsmønster og de geokemiske forhold. Vandtypen er derfor afgørende for vurderingen af grundvandets sårbarhed. Grundvandet inddeles i vandtyperne A, B, C og D:

A: Grundvand fra iltzonen - oxideret

B: Grundvand fra nitratzonen - svagt reduceret

C: Grundvand fra jern- og sulfatzonen - reduceret

D: Grundvand fra methanzonen - stærkt reduceret

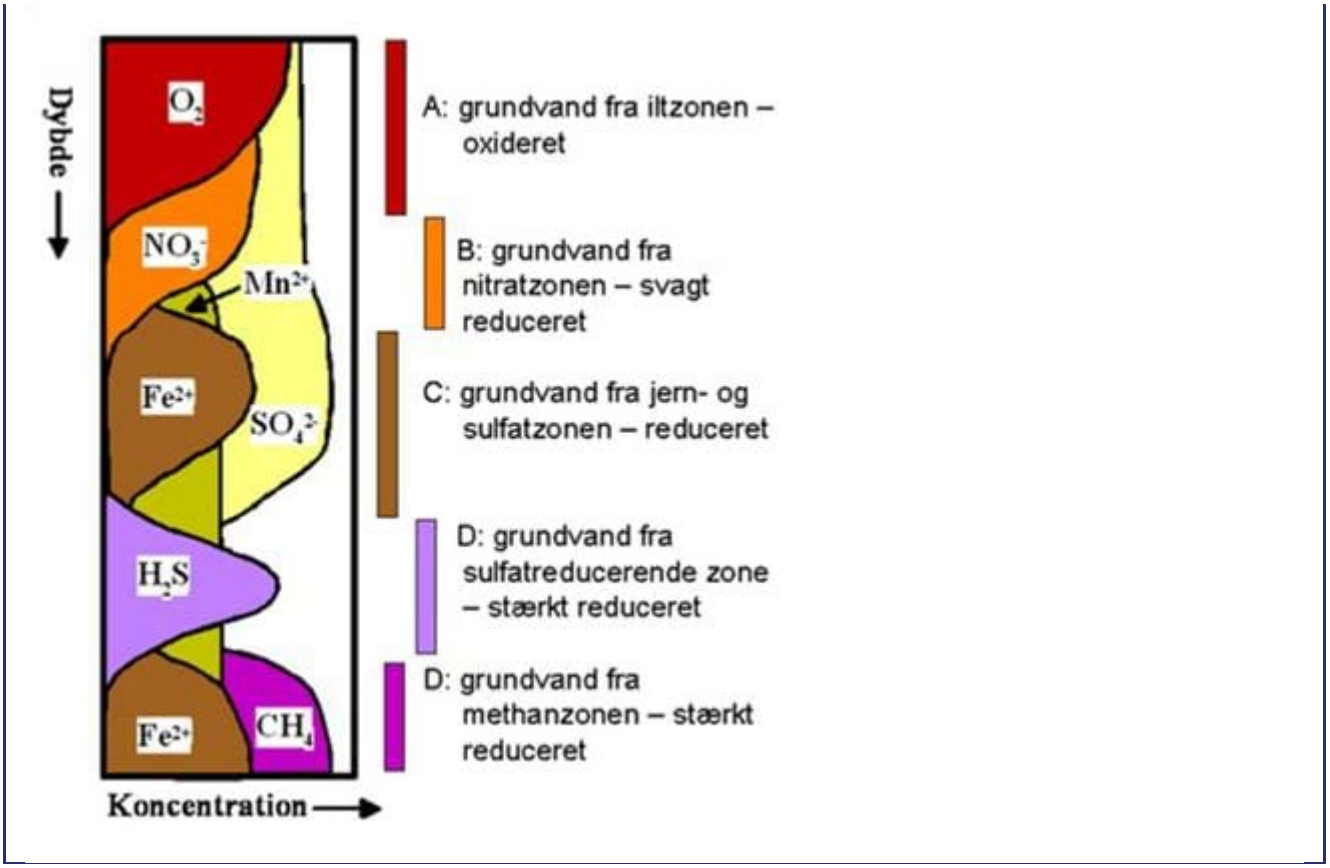

Grundvandsmagasiner og sårbarhed

De største kendte grundvandsressourcer findes i områderne Hovedgård og Rugballegård. Det er også her, at de største indvindinger i kommunen foregår. Kommunen er generelt begunstiget af en fordelagtig geologi med henblik på grundvandsindvinding. De vigtigste grundvandsressourcer findes overvejende i dybe begravede dale, som er genfyldt med sand og grus, og ofte beskyttet af tykke lerlag oven på.

Der indvindes fra indfyldninger af smeltevandssand og -grus i begravede dale i flere niveauer – nogle dybere end 100 meter. Der indvindes også fra mere terrænnære sand- og grusmagasiner både i dalene og i plateaubakkerne som linser af sand og grus indlejret i moræneleret. Uden for dalene indvindes der også fra miocænt kvartssand og glimmersand, som man finder umiddelbart under de kvartære sand- og leraflejringer. Det Palæogene ler og mergel udgør den nedre grænse for aflejringer med grundvandsinteresser indenfor kommunen, jf. principskitsen på Figur 2.

De beskyttende lerlag er af meget varierende tykkelser, fra nogle steder at være op imod 50 - 80 meter tykke til at være helt fraværende. I den vestlige del af Horsens Kommune er der tyndere beskyttende lerlag end i den resterende del af kommunen. Særligt det terrænnære grundvand er her mere sårbart og af en vandtype der viser, at det ofte er mere iltrige og sårbare forhold der indvindes under. Mange enkeltindvindere har relativt korte boringer og brønde og har en større risiko for at indvinde mindre godt vand med et højt sultat- og nitratindhold og med en større risiko for indhold af miljøfremmede stoffer. Denne viden indgår sammen med viden om grundvandskvaliteten, i kommunens vurdering af, om indvindingen foregår bæredygtigt eller om der er tegn på overudnyttelse af grundvandsressourcen.

Vandværkerne indvinder overvejende fra spændte grundvandsmagasiner i større dybder, og hvor grundvandet er bedre beskyttet. Der er dog fundet nitrat i stor dybde, ned til 90 meter i Våbensholm området i den vestlige del af Horsens, og det er en vigtig del af indsatsplanlægningen i den vestlige del af kommunen, at følge nitratudviklingen i området og få sat ind med de rigtige indsatser til at få stoppet de stigende nitratkoncentrationer i grundvandet.

Forurening af grundvandsressourcen

I Horsens Kommune bliver der i langt overvejende grad gjort fund af nitrat i de terrænnære grundvandsmagasiner som primært de private husholdningsboringer indvinder fra, og som i nogle områder har overskridelser over drikkevandskvalitetskravet på 50 mg/l nitrat. De dybere grundvandsmagasiner som de fleste af kommunens vandværker indvinder fra, er til gengæld ikke, eller kun lidt påvirket af aktiviteter på terrænoverfladen, og er ikke nitratholdige i dag.

Ud af kommunens 43 almene vandværker indvinder de 39 vandværker grundvand som ikke har forhøjet nitratindhold og med en vandkvalitet, der ikke viser tegn på begyndende nitratpåvirkning. I kommunen er der 4 vandværker der indvinder grundvand, som viser tegn på en begyndende påvirkning i form af et svagt stigende sulfatindhold (der er indikator for en begyndende påvirkning), men uden at nitraten er brudt igennem. De almene vandværker indvinder grundvand fra i alt 104 boringer. Ifølge den nationale boringsdatabase (Jupiter) er der gennem tiden sløjfet 8 vandværksboringer i kommunen med et nitratindhold på mellem 10 og 50 mg/l.

Brædstrup OSD'et, i den vestlige del af kommunen, har en større sårbarhed end de øvrige OSD'er pga. kombinationen af et tyndt/manglende lerdække og intensivt landbrug. Det har medført, at det terrænnære grundvand ofte er stærkt nitratpåvirket. Der er mange fund med værdier på mellem 30 og 80 mg/l og enkelte fund på helt op til 120 mg/l. Langt størstedelen af OSDét er udpeget som nitratfølsomt.

Det dybere grundvand, som vandværkerne indvinder fra i Brædstrupområdet, er dog ikke fundet nitratpåvirket endnu, med den undtagelse, at man i Tyrstingedalen (begravet dal) har gjort fund af nitrat i 90 meters dybde. Årsagen til, at de dybere magasiner generelt ikke er nitratpåvirket skyldes sandsynligvis dels, at flere vandværker indvinder fra stor dybde og dels, at jordlagenes reducerende egenskaber indtil i dag, har kunnet omsætte nitraten i tilstrækkelig grad til, at det ikke når ned i det dybere grundvand. Hvor længe jordlagene har reduktionskapacitet til at holde nitraten ude af det dybere grundvand, er ikke muligt at afgøre på baggrund af den viden vi har i dag.

GEUS har i Vand & Jord 2015, publiceret et studie på landsdækkende data der viser, at der er faldende nitrattrends i det yngste grundvand, mens der fortsat er stigende nitrattrends i det ældste grundvand, jf. Faktaboks 2.

I den resterende del af kommunen er sårbarheden generelt mindre, da der i større omfang er tykke sammenhængende lerlag ovenpå grundvandsmagasinerne. Som resultat af statens kortlægning er der kun udpeget mindre NFI områder indenfor Rugballegård OSD, mens der er store NFI-områder udpeget i Hovedgård OSD'et.

Hovedgård området benævnes som ”lettere belastet” med nitrat i statens redegørelsesrapport for området. Vurderingen er baseret på fund i Horsens, Skanderborg og Odder Kommuner. Generelt er der relativt få fund af nitrat hos enkeltindvinderne i Hovedgård området (i den del der ligger i Horsens Kommune), og kun ganske få fund over drikkevandskvalitetskravet på 50 mg/l.

På trods af de store NFI udpegninger er vandet fra både Højballegårdværket og de øvrige 11 vandværker i Hovegård OSD'et af vandtypen C og D, som er en velbeskyttet vandtype. Læs mere om vandtyper i Faktaboks 1.

I Hovegård OSD'et er er der desuden gjort nogle spredte fund af pesticider i det mere terrænnære grundvand, som har været en medvirkende årsag til, at der er udpeget store områder hvor grundvandet vurderes sårbart.

Der er i de i alt 104 vandværksboringer (tilkoblet almene vandværker) i kommunen gjort fund af pesticider i ca. 16. Ud af disse er 12 sløjfet, og kommunen følger udviklingen i 4 vandværksboringer mht. indhold af BAM.

Analyseresultaterne viser, at det overvejende er BAM der er fundet i boringerne i Horsens Kommune, men der er også gjort fund af bl.a. atrazin og dichlorprop. BAM stammer ofte fra anvendelse i byer på befæstede arealer og på gårdspladser og det er da også særligt i forbindelse med boringer i byen, eller tæt ved bymæssig bebyggelse, at der er fundet pesticider.

Ifølge GEUS peger fordelingen af pesticidfund på, at der på sigt kan komme en puls af pesticider over drikkevandskravene til de dybere grundvandsmagasiner jf. Faktaboks 3.

Jordforureninger

Kommunens potentielle og kortlagte jordforureninger (V1 og V2) er koncentreret om byområderne, særligt Horsens by. Et areal kan blive kortlagt på vidensniveau 1 (V1), hvis der er kendskab til aktiviteter, der kan have forårsaget forurening på stedet, mens et areal kan blive kortlagt på vidensniveau 2 (V2), hvis der er dokumentation for jordforurening på arealet. Karakteren og beliggenheden af jordforureningerne har ikke givet anledning til mere omfattende grundvandsforureninger, men lokalt er der miljøfremmede stoffer i det terrænnære grundvand. Der er ca. 180 grunde der er dokumenteret forurenet (V2-kortlagte) og yderligere ca. 138 der mistænkes for at være forurenet (V1-kortlagte). Forureningerne omfatter primært olie/benzin, tungmetaller, klorerede opløsningsmidler og pesticider.

Lagfølge	Hydrogeologi
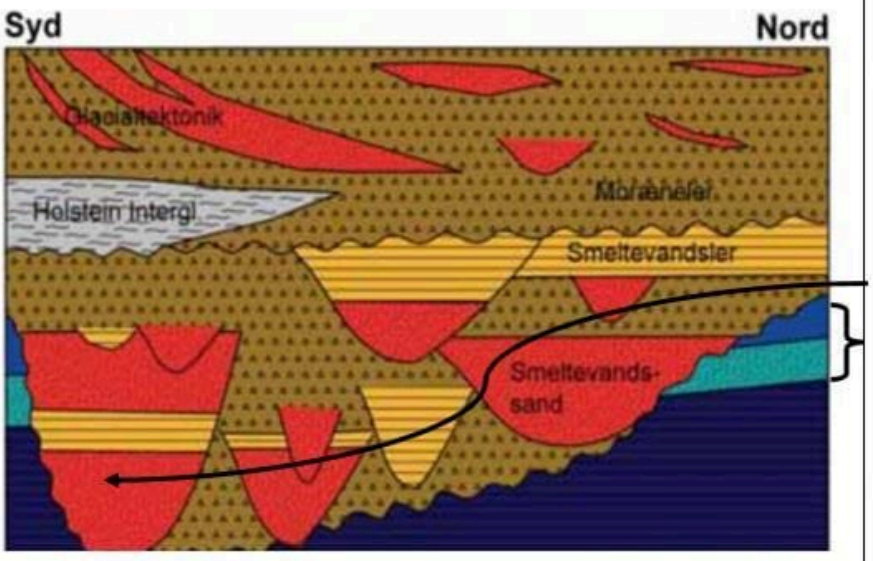	- dæklag af ler og terrænnære magasiner - begravede dale fyldte med sand og grus, og beskyttende ler i toppen - dybe grundvandsmagasiner i begravede dale - Miocæne sand og lerlag Palæogent ler og mergel

Figur 2: Geologisk principskitse fra Hovedgård-området fra statens redegørelsesrapport for området.

Faktaboks 2 - Analyseresultater fra GEUS

Analyser på nationale data (udført af GEUS/Kildehenvisning nr. 6) viser, at kvælstofoverskuddet i landbruget toppede i starten af 80'erne og at vendepunktet for det maksimale kvælstofoverskud ligger omkring 1980. Analyserne viser, at man i dag ser, at det yngste grundvand på mellem (0 til 15 år) har en nedadgående nitratudvikling, mens det ældste grundvand i analysen (25 -50 år) fortsat udviser en stigende nitratudvikling.

Faktaboks 3 - GRUMO overvågningsrapport

Ifølge GEUS' GRUMO overvågningsrapport fra 2015 blev der fundet pesticider i 36 % af de boringer (filtre) man baserer den nationale status for grundvandets tilstand på. Drikkevandskvalitetskravet var overskredet i 9,4 % af boringerne. Der er hyppigst gjort fund af pesticider og nedbrydningsprodukter i de øvre grundvandsmagasiner, mens antallet af fund i det dybere og ældre grundvand er væsentligt mindre.

Fordelingen af fund i det øvre grundvand viser, at der er en faldende andel af pesticidfund med koncentrationer over drikkevandskravet. Til gengæld stiger antallet af fund af pesticider over drikkevandskravet i det dybereliggende grundvand.

Skønt der kan ses tegn på en mindsket påvirkning i det øverste grundvand, breder en puls af pesticider, udvasket for år tilbage, sig stadig dybere ned i grundvandsmagasinerne. Resultaterne viser, at en strammere regulering i anvendelsen af pesticider nu kan ses i det øvre og yngste grundvand. Fordelingen peger også på, at det dybtliggende grundvand, hvorfra vandværkerne indvinder drikkevand, fremover kan blive mere påvirket

af den puls af pesticider over drikkevandskravene, der bevæger sig ned gennem grundvandsmagasinerne.

Det er ikke muligt at vurdere hvor stor en andel og i hvor høj grad grundvandsressourcen på sigt vil blive påvirket af pesticider.

Horsens Kommunes OSD-områder

Rugballegård OSD

OSD'et ligger i umiddelbart vest for Horsens By og syd for Bygholm Sø og strækker sig mod sydvest henover grænsen til Hedensted Kommune og udgør ca. 23 km^2.

Inden for området er der 5 almene vandværker, hvor af det største er Rugballegårdværket, som ejes af SAMN Forsyning og som leverer vand til en stor del af Horsens bys beboere. Foruden Rugballegårdværket drejer det sig om Torsted og Hatting vandværker samt 2 vandværker Klaks Mølle Vandværk og Korning Vandværk i Hedensted Kommune.

Grundvandsmagasinernes udbredelse og sårbarhed er kortlagt af Vejle Amt i 2000-2003. Efterfølgende udarbejdede Vejle Amt i 2005 en indsatsplan for beskyttelse af områdets drikkevandsinteresser. Indsatsplanen er udarbejdet for Rugballegårdværket, Torsted og Hatting vandværker, samt 2 almene vandværker beliggende udenfor området, Oens og Bækkelund vandværker. Indsatsplanen har bl.a. fokus på skovrejsning, samt at sikre, at en evt. udbygning af byerne Hatting og Horsens sker efter grundvandsvenlige retningslinjer.

Områdets arealanvendelse er overvejende landbrugsmæssige formål, dog ligger en af kommunens Mellembyer, Hatting midt i området.

Ressourcen

Området udgør et typisk morænelandskab, lettere kuperet og afgrænset af Bygholm Å mod nord og Gesager Å mod vest. I forbindelse med Vejle Amts kortlægning af grundvandsmagasinerne og deres sårbarhed, blev der i 2003 opstillet en grundvandsmodel, benævnt Rugballegård Grundvandsmodel.

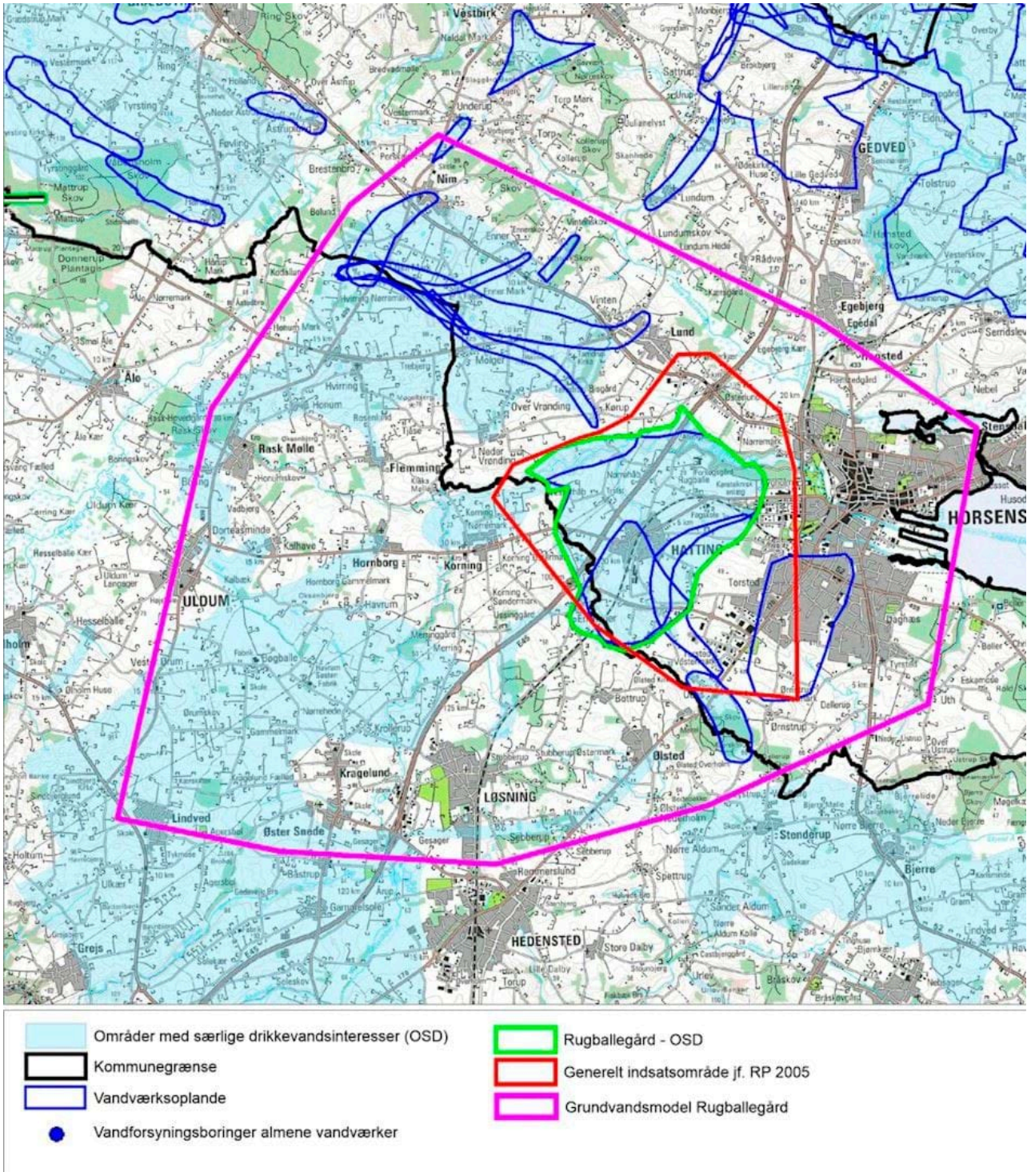

Figur 3: Kort over de geografiske områder, som grundvandsressourcen er opgjort for. Kilde: GIS data, Horsens Kommune

Grundvandsmodellen dækker et væsentligt større område end selve Rugballegård indsatsområdet og Rugballegård OSD'et. Mod syd og vest er modellen afgrænset af et overordnet grundvandsskel, mens den mod nord er afgrænset af Store Hansted Å og mod øst af Horsens Fjord og Klokkedal Å, jf. Figur 3.

Grundvandsmagasinerne i området er primært knyttet til en øst-vestgående begravet dal, som løber parallelt med Bygholm sø. Den begravede dal er på det dybeste sted omtrent 280 meter dyb. I den dybere del af dalen træffes store mægtigheder af smeltevandsler

med enkelte indslag af smeltevandssand i ca. 240 meters dybde. Der indvindes pt. ikke grundvand fra det nederste grundvandsmagasin, men grundvandskvaliteten vurderes at være egnet til drikkevandsformål. Ovenpå smeltevandsleret træffes relativt mægtige aflejringer af smeltevandssand, helt op til 60 meter tykke lag. Disse sandaflejringer udgør de primære grundvandsmagasiner i området, hvor Rugballegårdværket, Torsted og Hatting vandværker indvinder vand fra. Grundvandsmagasinet er relativt komplekst opbygget og indeholder blandt andet en række hydrauliske barrierer, dokumenteret ved prøvepumpninger i området. Mere terrænnært findes også et kvartært grundvandsmagasin, som Hatting Vandværk tidligere har indvundet fra. Det terrænnære magasin er sårbart på grund af et begrænset lerdække, hvilket grundvandskvaliteten også har indikeret med stigende sulfatindhold.

I forbindelse med udarbejdelse af indsatsplanen for Rugballegård området, er ressourceopgørelsen opgjort for det generelle indsatsområde jf. Figur 3. Se opgørelsen i tabel 6. Opgørelsen har taget udgangspunkt i den gennemsnitlige grundvandsdannelse på 158 mm/år fra grundvandsmodellen for området, og det giver en grundvandsdannelse på ca. 6 mio. m^3/år. Med en samlet grundvandsindvinding på ca. 2 mio. m^3/år i indsatsområdet giver det en grundvandsudnyttelses på knap 32%. I indsatsplanen konkluderede amtet, at hverken det nuværende eller fremtidige vandforbrug (ikke prognosen som omtales under "Forhold til anden planlægning - Vandforsyningsplanen"), vil give problemer med overudnyttelse af grundvandsressourcerne.

Område	Areal (km^2)	Grundvands-dannelse (mm/år)	Grundvands-ressource (mio. m^3)	Tilladt indvinding (m^3/år)	Faktisk indvinding i 2012 (m^3/år)	Udnyttelse - tilladt indvinding (%)	Udnyttelse -faktisk indvinding (%)
Indsatsområde Rugballegård	38,5	158*	ca. 6.1	2.358.000	1.944.578	39	32
OSD Rugballegård	18,8	158*	ca. 3.0	2.269.500	1.919.860	76	64

*Tabel 2: Grundvandsdannelse og udnyttelsesprocent for tilladt og aktuel indvinding. * Tallet er hentet fra grundvandsmodelrapporten. Kilde: Vejle Amt, Rugballegård, Grundvandsmodel, Dansk Geofysik, marts 2003.*

Det afgrænsede OSD-område udgør dog kun 18,8 km^2 i modsætning til indsatsområdet på 38,5 km^2 og med den samme gennemsnitlige grundvandsdannelse på 158 mm/år som staten anvender i sin ressourceopgørelse, giver det en grundvandsdannelse på ca. 3 mio. m^3/år. Med den samlede grundvandsindvinding på 1,9 mio. m^3 i 2012, resulterer det i en udnyttelsesgrad på ca. 64%. Hvis tilladelserne udnyttes til fulde, medfører det en udnyttelsesgrad på hele 76% Med det forbehold, at der er en stor usikkerhed forbundet

med både metode og tallene i opgørelsen, overskrides den tidligere vandplanretningslinje om, at der maksimalt må indvindes 35% af grundvandsdannelsen.

Hvis Vejle Amts opgørelse af områdets grundvandsressource er i overensstemmelse med de faktiske forhold er grundvandsressourcen presset af overudnyttelse. Det betyder umiddelbart, at der ikke kan tillades yderligere indvinding af grundvand i området, medmindre en ny vurdering af den tilgængelige grundvandsressource og/eller OSD afgrænsning resulterer i en revideret og større grundvandsdannelse.

Generelt ved fornyelse og meddelelse af nye vandindvindingstilladelser i området, foretager Horsens Kommune en vurdering af vandindvindingens påvirkning af vandløb og våde naturområder. Denne viden indgår sammen med viden om grundvandskvaliteten, i kommunens vurdering af, om indvindingen foregår bæredygtigt eller om der er tegn på overudnyttelse af grundvandsressourcen.

NFI - Sårbarhed/beskyttelse/vandkvalitet

Nitratfølsomme indvindingsområder er udpeget hvor lertykkelsen over det primære grundvandsmagasin er mindre end 15 meter og dermed yder en begrænset geologisk beskyttelse. Endvidere er der anvendt kriteriet om, at der på arealerne skal være nogen eller stor grundvandsdannelse, som i området er defineret ved ”væsentlige infiltrationsområder med god dokumentationsgrad” fra Rugballegård Grundvandsmodel.

Områdets primære grundvandsmagasin er på den baggrund vurderet som overvejende velbeskyttede, idet det er overlejret af et mindst 15 meter tykt dæklag, overvejende moræneler. Dog er der områder omkring Rugballegårdværkets boringer beliggende ved Bygholm Sø og umiddelbart vest for Horsens by områder, hvor de beskyttende lerlag er begrænsede og grundvandsdannelsen er stor, og grundvandsmagasinerne derfor er vurderet som nitratfølsomme.

I området er der kun gjort enkelte fund af nitrat og få indikationer på stigende sulfat. Det indikerer generelt en god beskyttelse af grundvandet. Der er gjort et enkelt fund af pesticider i en af Hatting Vandværks gamle boringer, som var filtersat i det terrænnære grundvandsmagasin. Pesticiderne er efterfølgende ikke blevet genfundet.

Der er kortlagt jordforureninger på vidensniveau V1 og V2. Der er ikke kortlagt jordforureninger som i større omfang giver anledning til en reduceret opgørelse af den tilgængelige grundvandsressource indenfor Rugballegård OSD. Region Midtjylland udførte i 2015 indsatser mht. grundvand for V2 lokaliteten på Østerhåbsvej 80, lokalitetsnummer 615-00378, hvor der har ligget en maskinstation. På lokaliteten er der blevet påvist et indhold af sum af pesticider i det terrænnære grundvandsmagasin i 3 ud af 4 grundvandsprøver i intervallet mellem 0,83 og 2,45 µg/l, hvilket er en markant overskridelse af drikkevandskvalitetskravet på 0,5 µg/l. Nærmeste boringer er Hatting vandværks som ligger i 800 meters afstand fra lokaliteten. Indtagene i Hatting Vandværks boringer er placeret i et andet og dybere magasin, der er overlejret af 27 meter ler. Der er dog nedadrettet gradient i området. Kommunen har på et møde med Region Midtjylland tydeliggjort vigtigheden af ressourcen i området og, at der ønskes en fuldstændig afklaring af forureningstruslen og et evt. omfang af afværge, i det man ikke med nuværende viden

kan udelukke, at forureningen på sigt kan påvirke den primære grundvandsressource i området.

Baseret på resultaterne fra grundvandskortlægningen og de indledende jordforureningsundersøgelser forventes der ikke at fremkomme nye større uopdagede jordforureninger.

I forhold til pesticider, er det ikke muligt at sige, om grundvandsressourcen på sigt vil blive påvirket af pesticider. Ifølge GEUS' GRUMO overvågningsrapport fra 2015 tyder fordelingen af pesticidfund på landsplan på, at det dybtliggende grundvand hvorfra vandværkerne indvinder drikkevand, måske kan blive mere påvirket af en puls af pesticider over drikkevandskravene, der bevæger sig ned gennem grundvandsmagasinerne. Se Faktaboks 3.

Kildepladser og indvinding

Områdets 3 almene vandværker indvinder alle fra det primære grundvandsmagasin som tilsyneladende har sin udbredelse fra den begravede dal og videre syd over i området ved Hatting. Alle 3 vandværker indvinder vand af vandtype C og/eller D, hvilket understøtter vurderingen af, at grundvandsmagasinet generelt er velbeskyttet, jf. Tabel 3. I skemaet er medtaget vandværkerne Oens og Bækkelund Vandværker, som ligger udenfor OSD-området, men som er kortlagt i forbindelse med Vejle Amts kortlægning af Rugballegård OSD'et.

Vandværk	Tilladt indvinding (m^3/år)	Antal aktive boringer	Sårbarhed kildeplads-nært	Sårbarhed Opland	Magasin	Filter Dybde (m under terræn)	Vandtype
Rugballegård	1.700.000	6	NFI	Kildeplads nært- NFI, mens det øvrige opland er velbeskyttet	Primære	47-113	C/D
Hatting	200.000	2	Ikke NFI	Velbeskyttet	Primære	52-70	D
Torsted	275.000	2	NFI	Overvejende velbeskyttet	Primære	61-65	C

Oens	12.000	2	Ikke NFI	Velbeskyttet	Sekundære	14-21	C
Bækkelund	135.000	2	Ikke NFI	Velbeskyttet	Primære	49-65	C2

Tabel 3: Oversigt over de årlige indvindingstilladelser for vandværkerne i Rugballegård OSD. For vandværkerne er der vist, hvor sårbar grundvandsressourcen er vurderet ud fra vandtype, lertykkelse, magasin, filterdybde mm. Kilde: Horsens Kommune

I forbindelse med Vandforsyningsplan 2016-2024 for Horsens Kommune, har der været tilsyn og interviewrunder med alle vandværker, og på den baggrund er der foretaget en vurdering af, hvilke vandværker der skal satses på i fremtiden. Alle 5 vandværker har i den forbindelse tilkendegivet, at de satser på også i fremtiden, at skulle levere drikkevand til deres nuværende forbrugere. Vandværkerne Rugballegård, Hatting og Torsted Vandværk forventer, at der også er plads til at udbygge deres forsyningsområde.

Hovedgård OSD

Hovedgård kortlægningsområde ligger nord for Horsens Fjord og omfatter de 2 tidligere OSD'er Egebjerg og Søvind, der i forbindelse med Naturstyrelsen grundvandskortlægning er revideret og slået sammen til et område på 108 km^2.

Området dækker arealer i både Horsens, Skanderborg og Odder kommuner og indeholder nogle af kommunens vigtigste grundvandsressourcer. Indenfor kortlægningsområdet i Horsens Kommune er der 13 vandværker jf. tabel 5.

Det største vandværk er Højballegårdværket som er ejet af Horsens Vand og som samtidig er kommunens største vandværk. Højballegårdværket leverer vand til en stor andel af Horsens bys borgere, Danish Crown slagteriet og andre større virksomheder i byen.

Arealanvendelsen i området udgøres af landbrugsarealer med en potentiel stor nitratudvaskning samt mindre spredte by- og skovområder. Den største by i området er Hovedgård.

Ressourcen

Området er karakteriseret ved en kompliceret geologi med dybe forkastninger der har haft stor betydning for den geologiske dannelseshistorie og for udformningen af den kvartære lagserie helt op til terræn. Landskabet er kuperet med et for danske forhold stort terrænrelief fra havniveau til koter over +170 meter ved Ejer Bjerge i den nordvestlige del af området. Den nordlige del af området er endvidere præget af mange mindre afløbsløse moser og vandhuller som indikerer, at terrænet har præg af et såkaldt dødislandskab og dermed en større sårbarhed overfor grundvandet.

De kvartære lag er præget af et kompliceret netværk af dybe begravede dale. I dalene er der aflejret sand, grus og ler og de primære grundvandsmagasiner findes overvejende i

forbindelse med de begravede dale. Der indvindes dog også fra smeltevandssand og -grus, samt miocæne sandlag, som findes mere terrænnært.

De primære grundvandsmagasiner er udbredt i store dele af området og findes generelt i niveauer omkring kote -50 m til +50 m. Magasiner over dette niveau har en mere sporadisk udbredelse og er mere lokalt afgrænsede. Magasiner under dette niveau følger hovedsageligt de begravede dale og har deres udbredelse afgrænset hertil.

I forbindelse med statens grundvandskortlægning opstillede Naturstyrelsen i 2011 en geologisk model og en grundvandsmodel for Egebjerg området, og Rambøll gjorde det samme for Søvind området i 2012. Resultaterne er sammenstillet i en redegørelsesrapport der er blevet lagt til grund for at opgøre de samlede grundvandsressourcer for begge områder, jf. tabel 4.

Grundvandsdannelsen til de primære grundvandsmagasiner er beregnet til gennemsnitligt ca. 88 mm om året og er ud fra det nye OSD areal på 108 km^2 omregnet til ca. 9,5 mio^3 grundvandsdannelse årligt. Den samlede årlige aktuelle indvinding er opgjort til ca. 3,0 mio. m^3 og der er givet tilladelser på knap 3,7 mio. m^3. Samlet set, er der i de 2 indsatsområder givet indvindingstilladelser på op til ca. 39 % af grundvandsdannelsen indenfor OSD'et, mens den aktuelle indvinding er opgjort til ca. 33 % af grundvandsdannelsen.

Den tidligere vandplanretningslinje om, at der maksimalt må indvindes 35 % af grundvandsdannelsen er således formelt overholdt og ud fra en samlet opgørelse for hele området er grundvandsressourcerne ikke overudnyttede.

Da grundvandsstrømningen overordnet set forløber parallelt fra de højere liggende områder ned mod Horsens Fjord, bliver der ikke udvekslet betydelige mængder grundvand fra det ene område til det andet. Derfor giver det heller ikke mening, at opgøre områderne samlet set, når man vil vurdere om ressourcen er overudnyttet eller ej. Langt den største indvinding foregår i den vestlige del af OSD'et i det tidligere Egebjerg indsatsområde og i tabel 4 er udnyttelsesgraden for Egebjerg indsatsområde opgjort til 65 %, hvilket er en markant overskridelse af den tidligere vandplanretningslinje om en udnyttelsesgrad på maks. 35 % af grundvandsdannelsen.

Til gengæld er udnyttelsesgraden for Søvind området opgjort til 7% og er på den baggrund ikke overbelastet.

Område		Areal (km^2)	Grundvands-dannelse (mm/år)	Grundvands-ressource (m^3)	Tilladt indvinding (m^3/år)	Faktisk indvinding i 2012 (m^3/år)	Udnyttelses-procent - tilladt indvinding (%)	Udnyttelses procent - faktisk indvinding (%)
Trin 4	OSD Egebjerg	52,4	88	4.611.555	-	3.000.000	-	65
2012	OSD Søvind	54,7	86	4.703.776	-	380.587	-	7
NST 2013	OSD Egebjerg og Søving	108	88	9.504.000	3.683.399	3.130.889	39	33

Tabel 4: Grundvandsdannelse og udnyttelsesprocent for tilladt og aktuel indvinding indenfor OSD Egebjerg Søvind. Kilde: Redegørelse for Hovedgård Området - Kortlægningskampagnen 2007-2012, NST.

Den markant større udnyttelsesgrad for Egebjerg området skyldes, at Højballegårdværket her indvinder ca. 2,8 mio. m^3 vand årligt. Overudnyttelsen af grundvandsressourcerne er en udfordring der skal tages hånd om i forbindelse med fornyelse af indvindingstilladelserne der udløber medio 2016. I den kommende indsatsplan for området skal det afklares, om udnyttelsesgraden er problematisk for en fremtidig og bæredygtig indvinding i området.

Generelt ved fornyelse og meddelelse af nye vandindvindingstilladelser i området, foretager Horsens Kommune en vurdering af vandindvindingens påvirkning af vandløb og våde naturområder. Denne viden indgår sammen med viden om grundvandskvaliteten, i kommunens vurdering af, om indvindingen foregår bæredygtigt eller om der er tegn på overudnyttelse af grundvandsressourcen.

NFI - sårbarhed/beskyttelse/vandkvalitet

Ifølge statens grundvandskortlægning har Hovedgård området status som ”lettere” belastet med nitrat i form af stedvist forhøjede koncentrationer af nitrat og stigende og/eller forhøjede koncentrationer af sulfat. Der er påvist nitrat i ca. hver 6. boring i området.

Størst er belastningen i den nordøstlige del af kortlægningsområdet mellem Tebstrup og Yding, hvor der er nitratkoncentrationer langt over grænseværdien på 50 mg/l. Nitrat er også fundet mod syd og sydøst i moderate koncentrationer ved Tvingstrup. Der er gjort fund fortrinsvist overfladenært men også bemærkelsesværdige fund ned til både 40 og 90 m.u.t. Et stigende sulfatniveau for flere områder i OSD'et indikerer, at der tæres på nitratreduktionskapaciteten og at nedsivende nitrat kan være en sandsynlig årsag. Det er dog i Skanderborg og Odder kommuner, at der er gjort flest fund.

Lerdæklagenes tykkelse har markante variationer og særligt er der kortlagt nogle tykke beskyttende lag af smeltevandsler i områder med begravede dale. Andre steder er lerlagene tynde eller helt manglende, hvorved der opstår såkaldte ”geologiske vinduer” som blotlægger grundvandsmagasinerne og gør dem udsatte for forurening. Lerlagenes naturlige beskyttelse og de generelle grundvandskemiske forhold indgår i udpegningen af de nitratfølsomme indvindingsområder.

På den baggrund er der udpeget store nitratfølsomme indvindingsområder særligt i den vestlige halvdel af området.

Det bemærkes dog, at der i Hovedgård området overvejende indvindes gammelt grundvand og af vandtype C og D, hvilket normalt indikerer en god beskyttelse. Horsens Kommune vurderer, at sårbarheden ikke er entydigt fastlagt i området. Det er vigtigt, at sårbarhedsudpegningen vurderes i området, og udpegningen vil derfor blive vurderet nærmere i forbindelse med udarbejdelsen af indsatsplanen for området.

I lokalt afgrænsede områder i Hovedgård området er der gjort fund af pesticider. Det hyppigst fundne stof er nedbrydningsproduktet 2,6-Dichlorbenzamid også kaldet BAM. På trods af arealanvendelsen med spredt bymæssig bebyggelse og åbent landbrugsland er pesticidfund i en undersøgelse fra 2009 tilsyneladende lokalt begrænsede. Dengang blev der gjort fund i ca. hver 11. boring og det blev konkluderet at pesticider og andre miljøfremmede stoffer ikke udgjorde en større trussel.

Et pesticidudtræk fra 2013 viser dog et lidt andet billede, idet der blev konstateret pesticider i 15 boringer ud af 83 indenfor OSD'et og indvindingsoplandene til Gedved, Haldrup og Oldrup. Det svarer til knap hver 6. boring. De flere fund er tilskrevet dels, at der er tale om et andet areal og dels, at der kan være en reel stigning i antal fund. For begge undersøgelser gælder det, at et relativt stort antal fund er gjort i Skanderborg og Odder Kommuner.

Regionernes kortlagte V1/V2 lokaliteter i området vurderes generelt ikke at udgøre et problem for grundvandet.

I statens redegørelsesrapport for grundvandskortlægningen konkluderes det, at de miljøfremmede stoffer, herunder pesticiderne, udgør et moderat problem for området som helhed, men lokalt kan der være behov for en indsats særligt i de boringsnære omgivelser. På landsplan er tendensen med pesticidfund dog stigende og dette kan også på sigt slå igennem for Hovedgårdområdet.

Der kan derfor være behov for at udpege pesticidfølsomme arealer som supplerende indsats i forbindelse med indsatsplanen for området. Kommunerne har fuld bemyndigelse til at udføre områdeudpegningen under anvendelse af Miljøbeskyttelsesloven.

Kildepladser og indvinding

Som det fremgår af tabel 5 er Højballegårdværket langt den største indvinder i området med en tilladelse på 2.800.000 m^3 grundvand om året. Det næststørste vandværk er Gedved Vandværk (240.000 m), efterfulgt af Hovedgård (130.000 m^3) og Søvind (125.000 m^3) vandværker. De resterende vandværker i området (i Horsens Kommune) har tilladelser på mindre end 40.000 m^3 om året.

Generelt for Hovedgårdområdet udgør størrelsen på vandværkernes indvinding på det enkelte vandværk ikke nogen trussel mod grundvandsressourcen og der vises generelt ikke tegn på overudnyttelse.

Undtagelsen er den store kildeplads til Højballegårdværket, hvor der årligt indvindes ca. 2.800.000 m^3 grundvand. Grundvandsressourcens udnyttelse er (som tidligere nævnt) opgjort til ca. 65% for den vestlige del af OSD'et og Højballegårdværkets indvinding udgør langt den største andel af områdets samlede indvinding.

Lokalt ved nogle indvindingsboringer er der grundvandssænkninger på over 10 meter. Pumpestrategien for Højballegårdværket vil blive analyseret og evt. tilpasset i forbindelse med næste vandindvindingstilladelse til vandværket og i indsatsplanen.

Vandværk	**Årlig indvindings-tilladelse i m^3**	**Sårbarhed kildepladss**	**Sårbarhed Opland**	**Magasin**	**Filter-dybder i m**	**Grundvandets gnm.snitsalder, modelberegnet**	**Vandtype**
Højballegård	2.800.000	Stor	Nogen til stor	Mellemste/dybe magasiner	50 - 80 120 - 150	Ældre 50 - 100 (Ved aldersdatering er vandet tidligere bestemt til at have en meget høj alder > 1000 år)	C og D

Gedved	240.000	Nogen	Fra stor til ikke sårbar	Miocænt	37 - 59	Ungt 10-50	C
Hovedgård	130.000	Ikke sårbar	Nogen til stor	Mellemste/ Miocænt	57 - 105	25 - 100	C
Hovedgård (DGU nr. 98.1288)	35.000	Ikke sårbar	Ikke sårbar til nogen	Mellemste til dybe	85 - 90	Ældre 75 -150	C
Søvind	125.000	Syd: stor	Syd: stor til ikke sårbar	Terrænnære	30 - 36	Ungt 25-70	C
		Ikke sårbar	Nord: ikke sårbar	Dybe	71 - 78	Gammelt > 500	A
Åes	40.000	Stor	Fra stor til ikke sårbar	Mellemste og dybe	42 - 48 92 - 108	Ældre til gammelt 50-100 eller >500	C og D
Gangsted – Elbæk	40.000	Ikke sårbar	Fra stor til ikke sårbar	Mellemste	59 - 65	Gammelt >300	D
Tvingstrup	40.000	Stor	Stor	Mellemste	37 - 43 61 - 74	Ungt 10 – 50	C
Kattrup	32.400	Stor	Stor til nogen	Terrænnært	24 - 29	Ungt 10-50	C
Bleld*	25.000	Nogen	Nogen til stor	Mellemste	43- 48	Ungt til ældre 25-100	B
Grumstrup	15.000	Nogen	Nogen til stor	Mellemste	42- 45	Ungt 25-50	C

Vedslet	7.500	Nogen	Nogen til stor	Terrænnært	42 - 48	Ungt til ældre 50-75	C
Vedslet Heden	6.000	Ikke sårbart	Nogen til ikke sårbar	Mellemste til terrænnært	40 - 50	Ældre 50-150	C
Elling	15.000	Nogen	Nogen til stor	Terrænnært	23 - 28	-	C og C2
Haldrup	20.000	Nogen	Nogen	Terrænnært	28 - 32	-	C

** Bleld Vandværk er nedlagt – vandforsyningsboringen er overtaget af Højballegårdværket.*

Tabel 5: Oversigt over de årlige indvindingstilladelser for vandværkerne i Hovedgård OSD'et. Vandværkerne er sorteret efter, hvor sårbart grundvandsressourcen er vurderet ud fra vandtype, lertykkelse, magasin, filterdybde mm. Arealanvendelsen er medtaget i vurderingen. Kilde: Horsens Kommune.

Statens reviderede OSD udpegning er med til at sikre den nuværende såvel som den fremtidige indvinding af drikkevand, såfremt at indvindingsstrategien lokalt afstemmes i forhold til den tilgængelige ressource (Vestområdet), og at der i de udpegede indsatsområder sker en supplerende indsats for at beskytte grundvandet mod nitrat og miljøfremmede stoffer.

De dominerende vandtyper der indvindes er vandtype C og D. Hovedparten af vandforsyningsboringerne er filtersat i de mellemste magasiner. Højballegårdværket, Hovedgård og Åes vandværker indvinder dog også vand fra de dybe magasiner.

Kildepladserne ved Højballegårdværket, Søvind Syd, Åes, Tvingstrup og Kattrup Vandværker er vurderet sårbare, mens kildepladserne ved Hovedgård, Søvind Nord, Gangsted-Elbæk og Vedslet Heden er fundet ikke sårbare. Der er vurderet "nogen sårbarhed" ved Gedved, Grumstrup, Vedslet og Elling kildepladser, jf. tabel 5.

Vandværkernes indvindingsoplande breder sig over meget store områder og sårbarheden varierer indenfor de enkelte oplande. De indvindingsoplande der er vurderet mindst sårbare er Hovedgård og Vedslet Heden vandværker.

I forbindelse med Vandforsyningsplan 2016-2024 for Horsens Kommune, har der været tilsyn og interviewrunder med alle vandværker, og på den baggrund er der foretaget en vurdering af, hvilke vandværker der skal satses på i fremtiden. Åstruplund og Hårup

vandværker har i den forbindelse tilkendegivet, at de på længere sigt forventer at lukke, og at forbrugerne overgår til nabovandværkerne i området.

Nim OSD

Nim OSD ligger nordvest for Rugballegård området og er på ca. 36 km^3. Området dækker arealer i både Horsens og Hedensted kommuner. Inden for området ligger der 11 private almene vandværker, hvoraf de 6 ligger i Horsens Kommune. Der er tale om små og mellemstore vandværker, som indvinder mellem 2.000 og 92.000 m^3/år. Foruden indvinding af grundvand til drikkevand foregår der en del indvinding af grundvand til markvanding og andre erhvervsmæssige formål såsom grusvask i forbindelse med råstofgravning.

Grundvandsmagasinernes udbredelse og sårbarhed er kortlagt af Naturstyrelsen i 2015.

Områdets anvendelse er overvejende landbrugsmæssige formål og nogle af kommunens mellembyer, Nim og Lund, ligger umiddelbart nord for området. Endelig foregår der nogen råstofgravning i området.

Ressourcen

Området er karakteriseret ved store topografiske forskelle fra de høje bakkepartier (moræneplateauer) til store og dybe ådale. Området er omkranset af store ådale, henholdsvis nord, syd og vest for området. Området mellem dalene kan karakteriseres som et glacialt morænelandskab der overvejende består af moræneler med indslag af smeltevandssand og -grus. Dalen der afgrænser området mod syd er er den delvist begravede dal, som kendes fra Rugballegårdområdet og hvori Bygholm Å løber. Dalen der afgrænser mod vest er Gudenåen og mod nord er det Store Hansted Å. I området findes flere begravede dale, dvs. dale som er eroderet ned i den prækvartære lagserie, og efterfølgende fyldt op med kvartære sedimenter som ler, sand og grus og flere steder vurderes dette velegnet til indvinding af grundvand. Sandet i de begravede dale vurderes flere steder at have kontakt til de sandlag som findes i moræneplateauerne.

I området er der tolket mindst 5 grundvandsmagasiner, henholdsvis 3 kvartære magasiner og 2 tertiære magasiner. Indvindingen til de 6 vandværker i Horsens Kommune foregår fra de 2 nederste af de kvartære magasiner (Sand 2 og Sand 3) og fra det dybeste af de tertiære magasiner (Sand 5). Det ene af de kvartære magasiner er generelt meget gennemgående i området, mens det andet kvartære magasin primært er knyttet til de begravede dale. Det tertiære magasin er knyttet til områder liggende udenfor de begravede dale, altså under moræneplateauerne.

I forbindelse med statens grundvandskortlægning er der opstillet en geologiske model og en grundvandsmodel for området. Grundvandsmodellen har dannet grundlag for beregning og fastlæggelse af indvindingsoplande og grundvandsdannende oplande til områdets vandværker. Ifølge grundvandsmodellen er den gennemsnitlige nettonedbør 295 mm/år, hvoraf en betydelig del svarende til 95% strømmer af til overfladen/vandløb. Kun 5% af nettonedbøren oppumpes via indvinding i modelområdet. Grundvandsdannelsen til det øverste grundvandsmagasin opgjort til mellem 0 og 50 mm/

år. I de dybere grundvandsmagasiner er grundvandsdannelsen flere steder negativ, hvilket er et udtryk for, at der i magasinet er en opadrettet grundvandsstrøm. Omkring ådalene er der ligeledes en opadrettet gradient og dermed en negativ grundvandsdannelse. Vandløbene betegnes derfor også som grundvandsfødte. Der er ikke foretaget en samlet opgørelse over den samlede grundvandsdannelse i området opgjort som m^3/år. I det kun 5% af nettonedbøren oppumpes via indvinding, vurderer staten i sin redegørelsesrapport, at der ikke er problemer i forhold til overudnyttelse af grundvandsressourcen.

NFI - Sårbarhed/beskyttelse/vandkvalitet

Nitratfølsomme indvindingsområder er udpeget med udgangspunkt i Miljøstyrelsens Zoneringsvejledning. De nitratfølsomme indvindingsområder er udpeget, hvor grundvandsmagasinet har stor nitratsårbarhed og hvor der samtidig sker nogen eller stor grundvandsdannelse til magasinet. Hvor grundvandsmagasinet har nogen nitratsårbarhed, og der samtidig sker grundvandsdannelse til magasinet, er der foretaget en konkret vurdering af behovet for afgrænsning på baggrund af en ekstra vurdering af de kemiske data. Grundvandsmagasinets nitratsårbarhed er primært vurderet ud fra den akkumulerede reducerede lertykkelse over magasinet samt ud fra grundvandskvaliteten. Endelig er nitratsårbarheden vurderet i forhold til det øverste primære grundvandsmagasin, som defineres som det/de magasin(er) hvor hovedparten af fremtidens drikkevandsressource findes.

Store dele af området er vurderet som nitratfølsomt på grund af et begrænset lerdække, på under 15 meters tykkelse, over det primære magasin. Foruden den geologiske sårbarhed bekræftes denne sårbarhed af grundvandskvaliteten i det primære magasin, som viser, at der er tale om en enten stærkt oxideret eller svagt oxideret vandtype, hvilket indikerer at vandkvaliteten er påvirket af aktiviteterne på terræn fra f.eks. landbrugets anvendelse af gødning. De største områder findes syd for Nim by og videre mod sydøst ind mod Lund by.

Områdets 6 vandværker indvinder fra 3 forskellige magasiner og for alle vandværkerne gælder der, at dele af deres indvindingsoplande er udpeget som nitratfølsomme. Til trods for den vurderede nitratsårbarhed, er vandkvaliteten i vandværkernes boringer typisk vandtype C og D og vidner om en god kvalitet. Ved enkelte vandværker er der dog en tendens til et svagt stigende indhold af sulfat hvilket indikerer, at der sker en påvirkning fra overfladen i form af nedsivende nitrat eller iltholdigt grundvand, der ved redoxfronten kan nedbrydes af bl.a. sedimenternes pyritindhold med det resultat at der dannes sulfat. Kun ved et enkelt vandværk ses vandtype A, hvilket betyder at der måles nitrat i grundvandet, og at nitratfronten er nået ned til det magasin der indvindes fra.

Der er ikke gjort fund af pesticider eller andre miljøfremmede stoffer i vandværkernes boringer. Til gengæld er der i andre boringer gjort fund af pesticider i andre boringer i området. BAM udgør størstedelen af fundene, og i alt er der fundet 12 forskellige pesticider. Fundene er primært gjort i de 2 øverste magasiner, benævnt Sand 1 og Sand 2.

Regionernes kortlagte V1/V2 lokaliteter i området vurderes generelt ikke at udgøre et problem for grundvandet.

Kildepladser og indvinding

Nim OSD'et ligger henover kommunegrænsen mellem Horsens og Hedensted Kommune. Således ligger ca. 50% af OSD'et indenfor Horsens Kommune. I Horsens Kommune er der meddelt tilladelse til indvinding af ca. 850.000 m^3/år, mens den faktiske indvinding udgør knap 300.000 m^3/år. Heraf udgør indvindingen til drikkevandsformål ca. 180.000 m^3/år.

Generelt for Nim OSD'et udgør størrelsen på vandværkernes indvinding på det enkelte vandværk ikke nogen trussel mod grundvandsressourcen og der vises generelt ikke tegn på overudnyttelse.

Foruden vandværkernes grundvandsindvinding, foregår der indenfor området, indvinding af grundvand til grusvask og markvanding. I området er der flere aktive råstofgrave, som også indvinder grundvand til grusvask svarende til knap 80.000 m^3/år. Grundvandet anvendes til grusvask og udledes efter brug til grundvandsmagasinerne via bundfældningsbassiner, dog må der påregnes at en del af vandet forinden er fordampet.

Vandværk	**Årlig indvindings-tilladelse i m^3**	**Sårbarhed kildeplads**	**Sårbarhed** **Opland**	**Magasin**	**Filter** **Dybde** **(m. under terræn)**	**Vandtype**
Nim	55.000	Nogen/Lille	Overvejende nogen/stor, dog lille i den nordligste ende af oplandet	Dybeste (Sand 5)	70-80	C
Molger Ny	10.000	Nogen	Overvejende lille, men kildeplads nært nogen sårbarhed	Øverste (Sand 2)	80-92	A

Enner Ny	30.000	Lille	Fra lille til stor	Dybeste (Sand 5)	75-84	C
Vinten Skov	6.000	Nogen	Fra nogen til lille til nogen	Øverste (Sand 2)	12-18	C
Kørup	30.000	Lille	Overvejende lille dog mindre del af oplandet med nogen sårbarhed	Mellemste (Sand 3)	66-91	D
Lund	110.000	Lille	Overvejende lille dog mindre dele af oplandet med stor/nogen sårbarhed	Mellemste (Sand 3) – Begravet dal	88-108	C

Tabel 6: Oversigt over de årlige indvindingstilladelser for vandværkerne i Nim OSD. For vandværkerne er der vist, en vurderet sårbarhed, lertykkelse, magasin, filterdybde mm. Oplysningerne om vandtype og sårbarhed stammer fra statens grundvandskortlægning. Kilde: Horsens Kommune.

I forbindelse med Vandforsyningsplan 2016-2024 for Horsens Kommune har der været tilsyn og interviewrunder med alle vandværker, og på den baggrund er der foretaget en vurdering af, hvilke vandværker der skal satses på i fremtiden.

Brædstrup OSD

Brædstrup OSD'et er beliggende i den nordvestlige del af Horsens Kommune og omfatter de 2 tidligere indsatsområder Brædstrup og Våbensholm fra Regionplan 2005. Tilsammen udgør områderne et areal på 63 km^2, og inden for OSD'et er der 8 almene vandværker med Brædstrup Vandværk som det største vandværk.

Grundvandsmagasinernes udbredelse og sårbarhed er kortlagt af Vejle Amt og Naturstyrelsen som en del af statens grundvandskortlægning der blev afsluttet i 2009. Horsens Kommune arbejder på at færdiggøre indsatsplanen der omfatter alle 8 almene vandværker i 2017. Indsatsplanen har bl.a. fokus på at nitratudvaskningen overvåges og nedbringes hvis det vurderes at være nødvendigt, at vandværkernes pumpestrategier er tilpasset de hydrogeologiske forhold og at der udlægges BNBO'er.

Området er karakteriseret ved et landbrugsområde præget af høj dyrkningsintensitet, og landbrugsarealer udgør omkring 70% af arealet. Der er ca. 20 % skov og de resterende 10 % er natur, veje og bebyggelse.

Ressourcen

Området er et bakket morænelandskab med koter der spænder fra kote +30 i nord og syd, til +130 meter i den mere centrale del. Terrænet er karakteriseret ved at være gennemsat af nederoderede smeltevandsdale og markante tunneldale der overvejende er orienteret i SØ-NV retning.

De dybe grundvandsmagasiner findes i den vestlige og nordlige del af området, og består af miocænt sand der visse steder har hydraulisk kontakt med sandet i dalene og sandaflejringerne udenfor dalene. De dybere miocæne sandlag og de sandede kvartære aflejringer i dalene udgør tilsammen de primære grundvandsmagasiner i området og er i fokus for grundvandsindvinding bl.a. fra Brædstrup Vandværk. De dybe magasiner afgrænses nedefter af fedt tertiært ler, der udgør den nedre grænse for grundvandsinteresserne.

De mellemste og øverste grundvandsmagasiner findes i hele området og består af kvartært smeltevandssand og -grus og er aflejret som linser og større sammenhængende lag ind imellem de mere lerede moræne aflejringer.

Området er gennemsat af forkastninger der gennemskærer og forskyder de kvartære og prækvartære lag. Gletschere har eroderet flere dybe dalsystemer der i nogen omfang følger forkastningerne og som i dag er helt eller delvist tildækkede af kvartære sedimenter. Dalfyldet består af vekslende lag af sand og ler og den mest markante dal er Tystingedalen der nogle steder er over 250 meter dyb.

I forbindelse med statens grundvandskortlægning opstillede Vejle Amt i 2006 en grundvandsmodel der blev lagt til grund for at opgøre grundvandsressourcen i området. Den årlige grundvandsdannelse til de primære grundvandsmagasiner blev opgjort til ca. 100 mm og er beregnet ud fra det nye OSD areal til ca. 6,3 mio^3. Den samlede årlige indvinding var i 2015 på knap 600.000 m^3 og der er givet tilladelser på i alt 1,2 mio. m^3. Samlet set for de 2 indsatsområder er der givet indvindingstilladelser på op til ca. 19% af grundvandsdannelsen indenfor OSD'et, men den aktuelle indvinding er kun på ca. 9-10% af grundvandsdannelsen. Den tidligere vandplanretningslinje om, at der maksimalt må indvindes 35% af grundvandsdannelsen er således overholdt og grundvandsressourcerne i området er ikke presset af overudnyttelse, jf. Tabel 7.

Område	Areal (km^2)	Grundvandsdannelse (mm/år)	Grundvandsressource (m^3)	Tilladt indvinding (^{3}/år)	Faktisk indvinding i 2012 (m^3/år)	Udnyttelsesprocent ved tilladt indvinding (%)	Udnyttelsesprocent ved den faktiske indvinding (%)

OSD							
Brædstrup	63	100	6,3 mio.	1,2 mio.	600.000	19	10

Tabel 7: Grundvandsdannelse og udnyttelsesprocent for tilladt og aktuel indvinding indenfor Brædstrup OSD. Kilde: Redegørelse for grundvandskortlægning i Brædstrup/Våbensholm indsatsområdet, Miljøcenter Århus, maj 2009.

NFI - Sårbarhed/beskyttelse/vandkvalitet

Sammenlignet med andre områder i Horsens Kommune er de beskyttende lerlag over grundvandsmagasinerne tynde (overvejende 0 til 5 meter ifølge lertykkelseskort), af mindre udbredelse, og udøver derfor ikke en god beskyttelse af grundvandsmagasinerne.

Nitratfølsomme indvindingsområder er udpeget med udgangspunkt i Vejledning nr. 3 fra Miljøstyrelsen, 2000. Områderne omfatter grundvandsdannende arealer, hvorunder grundvandsressourcen vurderes at have et højt eller stigende indhold af nitrat, eller hvor den geologiske beskyttelse af ressourcen over for nitrat vurderes at være dårlig. De nitratfølsomme indvindingsområder i Brædstrup området omfatter således områder hvor der er mindre end 15 meter ler indenfor de øverste 30 meter.

Sårbarheden er således udtryk for den generelle sårbarhed i området og kan direkte kobles til de terrænnære magasiner, mens de dybe magasiner angiveligt har en mindre sårbarhed pga. en større reduktionskapacitet i dybereliggende (dybere end 30 meter) og mere eller mindre udbredte lerlag.

Vandanalyser af grundvandet fortæller, at de øverste grundvandsmagasiner ofte indeholder nitrat og at der hos flere enkeltindvindere er gjort fund af nitratkoncentrationer over grænseværdien på 50 mg/l. I Tyrstingedalen er der gjort et fund af nitrat i 90 meters dybde, som vidner om, at nitratfronten lokalt er fundet i usædvanlig stor dybde.

Der er gjort fund af pesticider i de øverste og mellemste magasiner og igennem de sidste 10 år er 6 vandværker lukket bl.a. som følge af forurenet grundvand. Der er kortlagt jordforureninger på vidensniveau V1 og V2. Der er ikke gjort fund af jordforureninger der i større omfang giver anledning til en reduceret opgørelse af den tilgængelige grundvandsressource indenfor Brædstrup OSD'et.

Baseret på resultaterne fra grundvandskortlægningen og de indledende jordforureningsundersøgelser forventes der ikke at fremkomme nye større uopdagede jordforureninger.

De almene vandværker der er i området i dag, indvinder overvejende vand fra de dybe magasiner, hvor der kun er fundet nitrat i få boringer og endnu ingen fund af pesticider. Vandtypen der indvindes er typisk vandtype C og D af en god kvalitet.

GEUS har jf. faktaboks 4 forsigtigt påpeget, at der med fordelingen af pesticidfund på landsplan muligvis kan komme en puls af pesticider i de dybere grundvandsmagasiner –

det er ikke muligt at vurdere om dette vil være tilfældet i Brædstrup området.

GEUS' analyser på landsplan fra 2015 viser også, at der er faldende nitrattrends i det yngste grundvand, mens der fortsat er stigende nitrattrends i det ældste grundvand jf. faktaboks 4.

På baggrund af det data- og analysearbejde der i dag foreligger fra området, kan man dog ikke forudse hvorledes, at nitratkoncentrationerne eller nitratindholdet konkret vil udvikle sig i området på lang sigt, hverken for det terrænnære eller dybere grundvand.

De lave nitratkoncentrationer i det dybe og mellemste magasin i Brædstrup området kan forklares ud fra flere forhold, men overvejende skyldes det nok, at vandværkerne overvejende indvinder relativt gammelt grundvand (> 50 år), jf. tabel 8. En del af forklaringen er også at jordlagene indtil videre har bidraget ved at have haft en tilstrækkelig nitratreduktionskapacitet til, at kunne reducere og derved fjerne nitraten inden, at det havner i grundvandet i de områder hvor der er en hurtigere nedsivning til magasinerne.

Det er ikke muligt at forudse om der på et tidspunkt vil komme en længere periode med mere nitratholdigt grundvand i de mellemste og dybe grundvandsmagasiner i området. GEUS' analyser på landsplan fra 2015 viser dog, at der er faldende nitrattrends i det yngste grundvand, mens der fortsat ses stigende nitrattrends i det ældste grundvand.

Der er ikke lavet beregninger på hvor mange år, at jordlagene fortsat kan reducere nitraten, men det kan variere fra, at kapaciteten allerede er opbrugt i dag i nogle områder til, at der i andre områder kan gå adskillige årtier/århundreder førend, at nitratreduktionskapaciteten er opbrugt.

Kildepladser og indvinding

De nordligst beliggende vandværker indvinder overvejende fra de dybe grundvandsmagasiner – det drejer sig om Brædstrup, Sønder Vissing og Grædstrup Vandværker. Undtagelsen er Voervadsbro der indvinder fra de mellemste og øvre magasiner. De resterende vandværker Træden Gammelstrup, Bjerreboværket, Åstruplund og Hårup vandværk indvinder alle fra de mellemste magasiner jf. tabel 8.

Vandværk	Årlig indvindingstilladelse i m^3	Sårbarhed kildeplads	Sårbarhed Opland	Magasin	Filter Dybde i m	Grundvandets gnm.snitsalder modelberegnet	Vandtype
Voervadsbro	12.000	NFI	Overvejende NFI	Mellemste/ Øvre	27-36	Ældre (106)	A / C

Træden Gammelstrup	45.000	NFI	NFI	Mellemste	64-86	Ældre (160)	C / B
Bjerreboværket	40.000 (ansøgt om 80.000)	NFI	Overvejende NFI	Mellemste	70-80	Ungt-ældre (44)	C
Åstruplund	5.000	NFI	NFI	Mellemste	33-48	Ungt (22)	C
Hårup	2.500	NFI	Overvejende NFI	Mellemste	30-51	Ungt (22)	C
Sdr. Vissing	48.000	NFI	NFI	Dybe	88-102	73	C/D
Grædstrup	34.000	NFI	NFI	Dybe	140-190	Gammelt (279)	D
Brædstrup	300.000	NFI	NFI	Dybe	90-105	Gammelt (186)	D

Tabel 8: Oversigt over de årlige indvindingstilladelser for vandværkerne i Brædstrup OSD. Vandværkerne er sorteret efter hvor sårbart grundvandsressourcen er vurderet ud fra vandtype, lertykkelse, magasin, filterdybde mm. Arealanvendelsen er medtaget i vurderingen. Kilde: Horsens Kommune

I forbindelse med Vandforsyningsplan 2016-2024 for Horsens Kommune har der været tilsyn og interviewrunder med alle vandværker, og på den baggrund er der foretaget en vurdering af, hvilke vandværker der skal satses på i fremtiden. Åstruplund og Hårup vandværker har i den forbindelse tilkendegivet, at de på længere sigt forventer at lukke, og at forbrugerne overgår til nabovandværkerne i området.

Endelave OSD

På Endelave rummer drikkevandsområdet kun et grundvandsmagasin som er egnet til drikkevandsindvinding. Området udgør ca. 2.2 km^2. Øens beboere forsynes med drikkevand fra øens eneste vandværk, Endelaveværket som ejes af Samn Forsyning.

Grundvandsmagasinet er kortlagt af Vejle Amt i 2004 og der er ligeledes i 2004 udarbejdet en indsatsplan for, hvordan grundvandsressourcen skal beskyttes mod forurening. Indsatsplanen har været medvirkende til, at størstedelen af Endelave ø er blevet kloakeret

og koblet på øens nye rensningsanlæg, hvorved der undgås nedsivning af husspildevand til øens drikkevandsressource. Indsatsplanen har også stor fokus på at minimere vandspildet fra vandværkets ledningsnet, hvilket har medført, at det nu er reduceret fra 18 % til kun 7%.

Området er karakteriseret ved et landbrugsområde, men det rummer også skov og andre naturtyper som mose, eng og strandeng. Der er fritliggende ejendomme og landbrugsejendomme i området, men ingen samlede bebyggelser.

Ressourcen

Terrænet udgøres af et relativt fladt morænelandskab med mindre terrænvariationer på mellem kote +2,5 og +8 m.

På Endelave, findes der kun ét primært grundvandsmagasin, som er egnet til indvinding af større vandmængder. Grundvandsmagasinet er knyttet til nogle kvartære sand og gruslag med indslag af silt. Magasinet findes i 15-20 meters dybde og det har en relativ lokal udstrækning, idet det kiler ud henholdsvis syd, øst og vest for Endelaveværkets kildeplads. Magasinet har en vis udbredelse i nordlig retning, hvor der er forbindelse til mere overfladenære sandlag. Grundvandsmagasinet er overvejende spændt, mens det mod nord bliver frit. Grundvandsspejlet er beliggende terrænnært, flere steder mindre end 1 til 5 meter under terræn.

Foruden det primære grundvandsmagasin, findes der flere usammenhængende terrænnære sekundære magasiner som er frie magasiner. Det primære og de sekundære grundvandsmagasiner vurderes at være adskilte omkring kildepladsen til Endelaveværket, mens de længere mod nord bliver til ét sammenhængende frit magasin, som gør den primære grundvandsressource yderligere sårbar overfor nedtrængning af forurening.

I forbindelse med Vejle Amts grundvandskortlægning blev der opstillet en grundvandsmodel for hele Endelave ø. Den årlige grundvandsdannelse i området med særlige drikkevandsinteresser, er i Vejle Amts indsatsplan, skønsmæssigt opgjort til 124.000 m^3. Heraf udnyttes i dag op til omkring 16.000 m^3/år svarende til en udnyttelsesprocent på ca. 13% jf. Tabel 9. Vandplanernes målsætning om en maksimal udnyttelsesprocent på 35 % er således overholdt i dag. Af grundvandsmodellen fremgår det, at grundvandsdannelsen er stor i det kildepladsnære område og at det indvundne grundvand overvejende er ungt (< 20 år).

Område	Areal (km^2)	Grundvandsdannelse (mm/år)	Grundvandsressource * (m^3)	Tilladt indvinding (m^3/år)	Faktisk indvinding i 2012 (m^3/år)	Udnyttelsesprocent ved tilladt indvinding (%)	Udnyttelsesprocent ved den faktiske indvinding (%)

OSD Endelave	63	60	125.000	40.000	16.000	32	13

Den årlige grundvandsdannelse i drikkevandsområdet er i indsatsplanen skønsmæssigt opgjort til 124.000 m^3/år

Tabel 9: Grundvandsdannelse og udnyttelsesprocent for tilladt og aktuel indvinding indenfor OSD Endelave. Kilde: Indsatsplan for Endelave - Plan for fremtidssikring af vandforsyningen på Endelave, Vejle Amt, 2004.

NFI - sårbarhed/beskyttelse/vandkvalitet

Grundvandsmagasinet er dårligt beskyttet, på grund af det begrænsede lerdække over magasinet, som de fleste steder er mindre end 5 meter tykt, og nogle steder helt fraværende. Hele drikkevandsområdet er derfor vurderet som nitratfølsomt.

Grundvandskvaliteten afslører magasinets nitratsårbarhed, idet der er målt små koncentrationer af nitrat, ganske vist kun lige over detektionsgrænsen, men også en svagt stigende koncentration af sulfat.

Den svage stigning i sulfat skyldes formentlig, at der foregår reduktion af nitrat i undergrunden. Jordens evne til at reducere nitraten er ikke uendelig, og jo mere kvælstof der tilføres på jordoverfladen, desto hurtigere opbruges jordens evne til at reducere nitraten. Selvom et egentlig nitratgennembrud næppe er umiddelbart forestående i magasinet, vurderes grundvandsressourcen ud fra de kemiske analyser ikke at være robuste overfor yderligere nitratpåvirkning.

Vandindvinding på en ø, er altid forbundet med en risiko for saltvandsindtrængning. Chloridindholdet ligger højt, mellem 60 og 80 mg/l, men stabilt, der er således ikke noget der indikerer, at der med den nuværende eller den tidligere lidt højere indvinding, trækkes havvand ind i grundvandsmagasinet. Selvom chloridindholdet vurderes, at være normalt for grundvand i kystnære områder, er det vigtigt at være opmærksom på denne udfordring ved behandling af vandindvindingstilladelser på Endelave.

Der er ikke gjort fund af hverken pesticider eller andre miljøfremmede stoffer i grundvandet.

Der er heller ikke kortlagt jordforureninger på hverken vidensniveau V1 og V2.

Kildepladser og indvinding

Øens eneste vandværk, Endelaveværket, indvinder vand fra øens eneste primære grundvandsmagasin.

Vandværk	Tilladt indvinding (m^3/år)	Antal aktive boringer	Sårbarhed kildeplads	Sårbarhed Opland	Magasin	Filter Dybde i m	Vandtype
Endelave	40.000	2	Stor	Stor	primære	15-21	C

Tabel 10: Oversigt over den årlige indvindingstilladelse til Endelaveværket. For vandværket er der vist, hvor sårbart grundavandsressourcen er vurderet ud fra vandtype, lertykkelse, magasin, filterdybde mm. Kilde: Horsens Kommune.

I forbindelse med Vandforsyningsplan 2016-2024 for Horsens Kommune har der været tilsyn og interviewrunder med alle vandværker, og på den baggrund er der foretaget en vurdering af, hvilke vandværker der skal satses på i fremtiden. På Endelave er der ingen tvivl om, at der er tale om en meget vigtig grundvandsressource som skal beskyttes mod såvel forurening som overudnyttelse, idet der ikke findes andre egnede grundvandsressourcer på øen. Ved en forurening af grundvandsressourcen er en genopretning ikke altid mulig, og under alle omstændigheder kan det have en meget lang tidshorisont på adskillige årtier.

Et alternativ til forsyning af øens beboere med drikkevand er en 10 km lang havledning fra fastlandet, en økonomisk meget tung løsning. Horsens Kommune udviser derfor stor forsigtighed omkring ressourcens anvendelse, af hensyn til den fortsatte vandforsyning til Endelaves beboere.

Boringsnært beskyttelsesområde, BNBO

Et boringsnært beskyttelsesområde er et område omkring indvindingsboringer, hvor der på grund af ”sug-effekten” omkring en indvindingsboring er en særlig risiko for, at der transporteres miljøfremmede stoffer til boringen.

BNBO’et vil altid indeholde selve boringen og vil typisk omfatte et areal, der er større end den fysiske sikringszone (også benævnt fredningsbæltet), som har en radius på 10 meter omkring boringen.

I 2016 har Styrelsen for Natur og Vandforvaltning beregnet og optegnet boringsnære beskyttelsesområder (BNBO) for alle de almene vandværkers boringer i Horsens Kommune. BNBO’erne omkring de boringer, hvorfra der indvindes mindst, har en udstrækning på 10 meter i bredden og 50 meter i længden, mens de boringer hvorfra der indvindes rigtig store vandmængder som f.eks. fra Horsens Vands boringer, de har en bredde på 400 meter og en længde på 500 meter.

Formålet med at etablere et BNBO er, at forhindre eller begrænse risikoen for forurening af grundvand i boringens nærområde og derved beskytte drikkevandet. Indenfor BNBO’et kan kommunen jf. miljøbeskyttelseslovens § 24 give påbud eller nedlægge forbud til en grundejer, for at undgå fare for forurening af grundvandet. Det kunne være forbud mod anvendelse af sprøjtemidler, etablering af en vaskeplads eller oplag af kemikalier. Horsens Kommune vil

prioritere de grundvandsbeskyttende tiltag indenfor BNBO'erne, da en indsats her forventes at have stor værdi for vandværkets indvindingsinteresser. Horsens Kommune har ikke på nuværende tidspunkt meddelt påbud eller nedlagt forbud til en grundejer.

Horsens Kommune vil i takt med at kommunen udarbejder sine indsatsplaner, foretage en vurdering af risikoen for forurening fra den aktuelle arealanvendelse indenfor de beregnede BNBO'er. Såfremt Horsens Kommune herefter vurderer, at der indenfor et BNBO-område består en forurening eller en fare herfor, er kommunen villig til at benytte Miljøbeskyttelseslovens § 24 til at meddele forbud/påbud mod lovlige aktiviteter.

For at fremme beskyttelsen af vandværkernes boringer mod forurening, vil kommunen friholde de boringsnære beskyttelsesområder for alle former for byggeri, anlæg eller ændret arealanvendelse, der kan medføre en øget risiko for forurening af grundvandet. Betegnelsen "arealanvendelse" skal fortolkes bredt, og rummer derfor mange typer arealanvendelse f.eks. boliger.

I de konkrete indsatsplaner for grundvandsbeskyttelse formuleres et sæt administrative retningslinjer for kommunens planlægning og sagsbehandling, herunder retningslinjer omkring aktiviteter og anlæg, som ikke kan tillades indenfor de boringsnære beskyttelsesområder såsom f.eks. etablering af nye vaskepladser, gyllebeholdere, møddingspladser, olietanke og jordvarmeanlæg.

Byudvikling indenfor OSD, indvindingsoplande og BNBO'er

Byudviklingen skal tilgodese de overordnede hensyn til beskyttelsen af grundvandet under byen. Det er væsentligt, at byudviklingen tager hensyn til drikkevandsinteresserne. Så vidt muligt skal der ske en adskillelse af områder, der tjener til indvindingsformål og områderne til byudvikling. Flere byer i kommunen er omfattet af udpegningen til områder med særlige drikkevandsinteresser og/eller indvindingsopland til vandværker, og det kan derfor være en udfordring at forfølge denne praksis 100 %.

Den gældende lovgivning på området siger, at kommunen skal friholde områder med særlige drikkevandsinteresser og indvindingsoplande til almene vandforsyninger uden for disse, for virksomheder eller anlæg, der medfører en væsentlig fare for forurening af grundvandet. Forbuddet gælder også ved ændring af arealanvendelsesbestemmelser i eksisterende kommuneplanrammer, når disse muliggør planlægning for arealanvendelse, der medfører en væsentlig fare for forurening af grundvandet. Forbuddet gælder ikke arealer, der allerede er udlagt i kommuneplanen for disse virksomhedstyper og anlæg.

Lovgivningen siger endvidere, at afgrænsede boringsnære beskyttelsesområder (BNBO) til almene vandforsyninger skal friholdes for nye bebyggelser og ændret arealanvendelse, der kan medføre øget fare for forurening af grundvandet. Det er ikke en forudsætning, at kommunen har meddelt påbud om rådighedsindskrænkninger i henhold til miljøbeskyttelseslovens §24 inden for det afgrænsede område.

Kommunen kan kun fravige fra ovenstående principper, såfremt det i en redegørelse for kommuneplanlægningens forudsætninger, jf. planlovens §11 e, stk. 1, er godtgjort, at der er en særlig planlægningsmæssig begrundelse for placeringen, herunder at lokalisering uden

for de nævnte områder er undersøgt og ikke fundet mulig, og at faren for forurening af grundvandet kan forebygges.

Horsens Kommune har i forbindelse med Tillæg 7 til Kommuneplan 2013 – Tematillæg for Byvækst og Fritidsformål, udarbejdet en samlet grundvandsredegørelse for alle kommunens OSD-områder og indvindingsoplande. Ved fremtidige behov for planlægning inden for OSD-områder eller indvindingsoplande eller BNBO, skal kommunen redegøre for det eller de nye områder, så offentligheden og andre myndigheder har mulighed for at se den konkrete planlægning, og vurdere den eventuelle risiko for forurening den medfører, i forhold til grundvandets sårbarhed og beskyttelsesbehovet. Redegørelsen udarbejdes i henhold til "Vejledning om krav til kommuneplanlægning inden for områder med særlige drikkevandsinteresser og indvindingsoplande til almene vandforsyninger udenfor disse".

Den konkrete vurdering af, hvorvidt en virksomhedstype eller et anlæg, medfører en væsentlig fare for forurening af grundvandet, skal kommunen foretage med udgangspunkt i bilag 1 i "Vejledning om krav til kommuneplanlægning inden for områder med særlige drikkevandsinteresser og indvindingsoplande til almene vandforsyninger udenfor disse". Listen i bilag 1 er ikke udtømmende, men retningsgivende i forhold til, hvilke virksomhedstyper og anlæg eller aktiviteter, hvor der sædvanligvis kan forventes en håndtering af stoffer, der er mobile i forhold til grundvandet. I det listen ikke er udtømmende, kan der være virksomheder og anlæg, hvor kommunens kendskab til produktionen begrunder, at denne medfører en væsentlig fare for forurening.

Den konkrete vurdering at, hvorvidt en ændret arealanvendelse inden for det afgrænsede BNBO medfører en øget fare for forurening af grundvandet, skal/kan tolkes meget bredt. Hvis kommunen f.eks. vurderer, at byudvikling generelt, eksempelvis boliger, inden for BNBO udgør en øget fare for forurening af grundvandet, vil planlægningen være omfattet af forbuddet i bekendtgørelsens § 2 stk. 1,3. pkt. Inden for BNBO behøver den forøgede fare for grundvandet ikke at være væsentlig for at være omfattet af forbuddet, som det er tilfældet inden for OSD og indvindingsoplande.

I kommuneplanrammer og lokalplaner indenfor OSD, indvindingsoplande og BNBO skal det fremgå, hvilke typer anvendelse der kan planlægges for i de pågældende områder og hvilke tekniske tiltag den kommende arealanvendelse skal reguleres efter for at forebygge at grundvandet forurenes. De tekniske tiltag skal herefter være en del af bestemmelserne i lokalplaner indenfor disse områder. Mulige tekniske tiltag som kan indskrives fremgår af kommuneplanens Generelle rammer.

Ved udlægning af arealer i kommuneplanen til industri/erhvervsarealer kendes de fremtidige virksomheder og den fremtidige indretning og drift sjældent eller slet ikke. Derfor vil der ikke som udgangspunkt kunne stilles specifikke indretningskrav til disse aktiviteter. Derimod beskrives et katalog af mulige tiltag i de Generelle rammer.

Grundvandsbeskyttelse og planlægning for VE-anlæg

Solceller

Områder med særlige drikkevandsinteresser (OSD) og indvindingsoplande til almene vandforsyninger uden for OSD, samt boringsnære beskyttelsesområder (BNBO), udgør kernen i de nationale grundvandsinteresser og er der, hvor der er et særligt fokus på den overordnede grundvandsbeskyttelse. Kommunerne er på baggrund af dette, og anden lovgivning, derfor pålagt at sikre grundvandsinteresserne igennem deres fysiske planlægning, og skal således friholde disse områder for arealanvendelser, der kan medføre en øget risiko for forurening af grundvandet, herunder blandt andet byudvikling og tekniske anlæg, jf. . BEK 1697 af 21.12.2016, §2, stk. 1.

Områder med særlige drikkevandsinteresser og indvindingsoplande til almene vandforsyninger uden for OSD, er i overvejende grad sammenfaldende med udpegningen af Zone 1, jf. retningslinjen for "Planlægning for vedvarende energianlæg", hvor der kan være mulighed for at planlægge for og etablere VE-anlæg. Der er ikke kendskab til, at vindmøller udgør en egentlig forureningsfare for grundvandsressourcer og det lille arealforbrug opstillingen af vindmøller kræver, er ligeledes med til at reducere denne risiko. Solcelleanlæg er oftest store flade-dækkende anlæg og kan derfor have stor påvirkning på grundvandsressourcen, hvis der planlægges for solceller inden for OSD. Solceller er ikke kategoriseret som en grundvandstruende virksomhed eller anlæg, men kan dog fortsat være underlagt bekendtgørelsens forbud, hvis kommunen konkret vurderer dette.

Horsens Kommune fastsætter således en retningslinje om, at der særligt ved planlægning for større solcelleanlæg inden for OSD og indvindingsoplande til almene vandforsyninger uden for OSD, skal udarbejdes en grundvandsredegørelse som baggrund for en konkret vurdering af grundvandsinteresserne i forhold til VE-anlæg. Grundvandsredegørelsen skal belyse grundvandsressourcens geologiske sårbarhed, grundvandskvaliteten, grundvandsressourcens strategiske betydning og vigtigheden i forhold til at langtidssikre kilden til rent drikkevand til kommunens borgere. Grundvandsredegørelsen skal ligeledes belyse hvilke tekniske tiltag, der er nødvendige for at beskytte grundvandet, herunder blandt andet at solpanelerne til anlægget ikke må medføre afsmitning af PFAS og andre miljøfarlige eller uønskede stoffer, som vil kunne nedsive til grundvandet.

De boringsnære beskyttelsesområder (BNBO) varetages i forhold til planlægningen for VE-anlæg i kommunen, igennem udpegningen af Zone 2, jf. den relevante retningslinje. Zone 2 udgør de arealer, hvor det ikke er muligt at planlægge for etablering af VE-anlæg, da der er andre arealinteresser, som skal varetages først og fremmest, herunder blandt andet BNBO-områder og 25 meter beskyttelseszonen omkring almene vandværksboringer.

Geotermi og jordvarme

Geotermiske anlæg består af meget dybe boringer, som føres igennem såvel beskyttende lerlag, som de grundvandsmagasiner, der anvendes til drikkevandsformål. En sådan boring, kan udgøre en transportvej for forurening fra jordoverfladen, til de dybe primære grundvandsmagasiner, hvis boringen er dårligt udført eller dårligt vedligeholdt.

Risikoen for forurening af grundvandet fra dybe boringer, som ikke skal anvendes til drikkevandsformål, skal minimeres. Ved ansøgninger om tilladelse til etablering af dybe boringer til f.eks. geotermiske boringer, skal der laves en konkret vurdering af boringens placering, i forhold til områdets grundvandsmagasiner og de tilknyttede vandværksboringer.

Vurderingen skal foretages i forhold til grundvandsmagasinets geologiske sårbarhed, grundvandskvaliteten, grundvandsressourcens strategiske betydning og vigtighed i forhold til den fremtidige drikkevandsforsyning af kommunens borgere. En såkaldt grundvandsredegørelse. Der kan som udgangspunkt ikke placeres geotermiske boringer inden for områder med særlige drikkevandsinteresser (OSD) og indvindingsoplande til almene vandværker, hvis grundvandsredegørelsen konkluderer, at geotermiske boringer kan udgøre en risiko for forurening af områdets grundvandsmagasiner.

Vandværker udenfor OSD

I kommunen er der i alt 10 almene vandværker, som ikke har en direkte eller indirekte tilknytning til kommunens OSD-områder. I forbindelse med statens grundvandskortlægning er der foretaget en gennemgang af vandværkernes boringer og grundvandskemi. Endvidere er der beregnet og optegnet et nyt indvindingsopland og grundvandsdannende opland. Endelig er der foretaget en vurdering af grundvandsmagasinernes nitratsårbarhed og en vurdering og gennemgang af evt. grundvandstrusler indenfor indvindingsoplandene.

Statens gennemgang af vandværkerne Gantrup, Lundum, Sattrup, Såby, Vestbirk, Yding og Østbirk er foretaget under projektet ”Redegørelse for indvindingsoplande udenfor OSD, Fyn og Sydjylland, Horsens og Skanderborg Kommune” fra 2015.

Statens gennemgang af vandværkerne Addit, Slagballe Bakker Syd og Jægerkol Vandværk er foretaget i forbindelse med ”Silkeborg Syd kortlægningen” fra 2015.

Vandværkerne er overvejende små vandværker med 1-2 boringer, og som tilsammen har tilladelse til at indvinde knap 300.000 m^3. Vandværkerne indvinder generelt reduceret grundvand, altså grundvand som ikke er påvirket af aktiviteter på overfladen. Se tabel 11.

Der er ikke udlagt byvækstarealer indenfor vandværkernes indvindingsoplande siden juni 2015.

En gennemgang og redegørelse af ressourcen på nuværende tidspunkt vil være meget omfattende og kræve, at kommunen gennemgår og vurderer forholdene for hvert vandværk og dets indvindingsoplande mere indgående, som ligger spredt ud over hele kommunen.

Det er ikke muligt på baggrund af foreliggende data, at sige noget om opfyldelsen af de tidligere vandplaners retningslinje om, ikke at oppumpe mere end 35 % af den årlige grundvandsdannelse til de magasiner der indvindes fra, dog vurderes indvindingen generelt at være bæredygtig.

I forbindelse med Vandforsyningsplan 2016-2024 for Horsens Kommune, har der været tilsyn og interviewrunder med alle vandværker, og på den baggrund er der foretaget en vurdering af, hvilke vandværker der skal satses på i fremtiden. Østbirk Vandværk er et områdevandværk, som forventes at skulle forsyne et eller flere nabovandværker, Vestbirk og Yding vandværker er lokalvandværker mens de resterende vandværker er øvrige vandværker, som er vandværker som ikke forventes at blive udbygget yderligere, og som forventes at få behov for forsyning fra et nabovandværk.

Vandværk	Årlig indvindings-tilladelse i m^3	Sårbarhed kildeplads	Sårbarhed Opland	Magasin	Filter Dybde i m	Grundvandets gnm.snitsalder modelberegnet	Vandtype
Gantrup	8.000	Lille	Lille	Primære – tertiært	48-55	Ungt 25-50 år	C
Lundum	17.000	Nogen	Nogen til stor og længst væk er den lille	Primære - kvartært	24-37	Ungt 0-25 år	C og D
Sattrup	25.000	Nogen	Nogen til lille	Primære - kvartært	23-28	Ungt 0-50 år	C
Såby	12.500	Lille	Nogen	Primære - kvartært	36-42	Ungt 0-50 år	C
Vestbirk	24.000	Nogen	Nogen til stor	Primære - kvartært	51-63	Ungt 0-25 år	C
Yding	40.000	Nogen	Nogen til stor	Primære - kvartært	44-51	Ungt 0-25 år	C
Østbirk	130.000	Lille	Lille	Primære - tertiært	65-83	Ungt til ældre 25-100 år	C
Addit	15.000	Lille	Lille til nogen/stor	Primære - tertiært	74-81	Ikke beregnet	C

Slagballe Bakker Syd	2.000	Stor	Stor	Frit – tertiært	?-18	Ikke beregnet	A
Jægerkol	6.000	Stor	Stor	Terrænnært - kvartært	20-23	Ikke beregnet	C

Tabel 11: Oversigt over den årlige indvindingstilladelse til de vandværker som ligger udenfor OSD-områderne. For vandværket er der vist, hvor sårbart grundvandsressourcen er vurderet ud fra vandtype, lertykkelse, magasin, filterdybde mm. Kilde: Horsens Kommune.

Horsens Kommune